

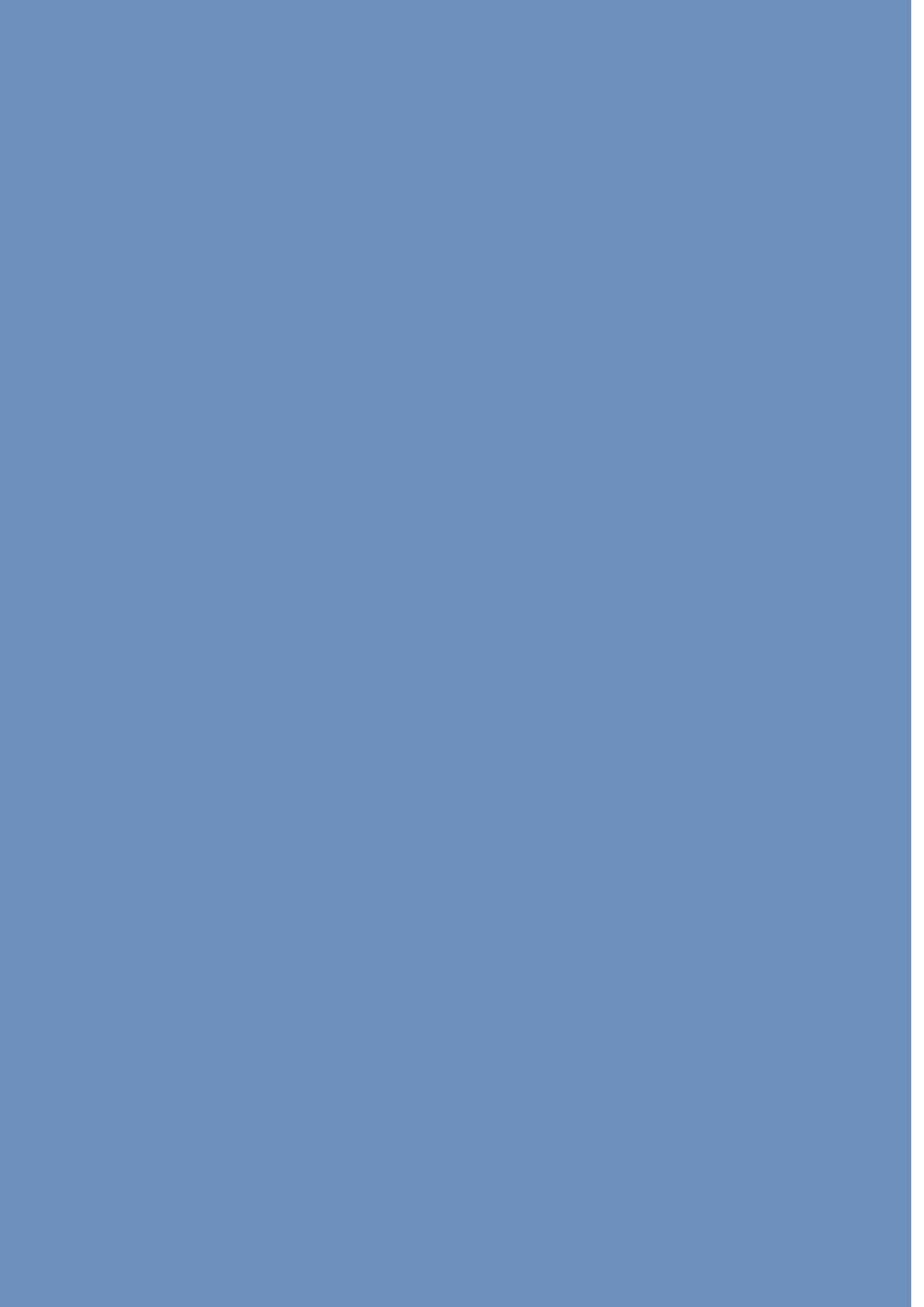
SNS REAAL

Financieel Jaarverslag 2007

Focus op groei

2007

Jaarverslag 2007

SNS REAAL

SNS REAAL N.V.

Croeselaan 1
Postbus 8444
3503 RK Utrecht
Telefoon 030 - 29 15 200
www.snsreaal.nl

Concern Communicatie

Telefoon 030 - 29 14 844
concerncommunicatie@snsreaal.nl

Investor Relations

Telefoon 030 - 29 14 246/7
investorrelations@snsreaal.nl

Actuele informatie voor beleggers is te vinden op www.investor.snsreaal.nl

Focus op groei

Vernieuwen in een verzadigde markt. Creativiteit als antwoord op de steeds veranderende marktomstandigheden. Toegegeven, 2007 was een turbulent jaar. Zo vonden er grote veranderingen plaats in het landschap van financiële instellingen. De regelgeving is opnieuw aangescherpt. SNS REAAL is er in geslaagd om, met aandacht voor de wettelijke verplichtingen, commerciële successen te behalen.

Dat deden we door nieuwe groeimogelijkheden te zien én te benutten. Door steeds weer heldere keuzes te maken. En vooral ook door nooit uit het oog te verliezen wie we zijn en wat we willen.

Focus op groei in Nederland. Maar dan wel ruim, innovatief en eigenzinnig bekeken.

Inhoud

6	SNS REAAL in het kort
7	Profiel
8	Kerncijfers SNS REAAL
11	Voorwoord
14	Het aandeel SNS REAAL
19	Bestuur
21	Missie, activiteiten, strategie en doelstellingen
28	Verslag van de Raad van Bestuur
29	Voortgang in de strategie
33	Vooruitzichten 2008
37	Financiële hoofdlijnen
54	Ontwikkelingen SNS Bank
61	Ontwikkelingen REAAL Verzekeringen
66	Ontwikkelingen Groepsactiviteiten
68	Risicobeheer
80	Kapitaalmanagement
85	Funding en credit ratings
89	Personeel en organisatie
93	Verantwoord ondernemen
100	Bericht van de Raad van Commissarissen
106	Corporate governance
107	Bestuursstructuur
109	Gegevens leden Raad van Bestuur
109	Gegevens leden Raad van Commissarissen
110	Remuneratierapport 2007
115	Raamwerk voor business control
117	In-controlverklaring
118	Naleving Code Tabaksblad
120	Kapitaalstructuur en zeggenschap
127	Jaarrekening 2007
260	Overige gegevens
261	Statutaire regeling inzake de winstbestemming
262	Accountantsverklaring
266	Begrippen en ratio's

Volop beweging in de spaarmarkt

De spaarmarkt is volop in beweging. Dus dat betekent: nieuwe kansen. SNS Bank wist die slim te benutten met het Keuzedeposito. In twee maanden tijd is daarvoor bijna 2 miljard euro ingelegd. In totaal zijn de spaargelden in 2007 toegenomen tot 19,2 miljard euro.

SNS REAAL in het kort

Profiel

SNS REAAL is een innovatieve dienstverlener op het gebied van bankieren en verzekeren die zich vooral richt op de Nederlandse retailmarkt, inclusief het midden- en kleinbedrijf. Het aanbod bestaat uit drie kernproductgroepen: hypotheken en vastgoedfinanciering, vermogensopbouw (sparen en beleggen) en verzekeren. Met een balanstotaal van € 103 miljard en 6.713 medewerkers (fte's) is SNS REAAL een van de grote bank-verzekeraars van Nederland.

Vanuit een lange traditie voelt SNS REAAL zich verbonden met de Nederlandse samenleving. De historie van SNS REAAL gaat terug tot aan het eind van de 19e eeuw en wortelt in regionale spaarbanken en diverse verzekeringsmaatschappijen. SNS REAAL is in 1997 ontstaan uit een fusie van SNS Groep en Reaal Groep, die lange tijd gelieerd was aan het vakbondswezen. Oog voor maatschappelijke belangen en nieuwe ontwikkelingen in de maatschappij zit in de genen van de organisatie.

Als bank en verzekeraar wil SNS REAAL zich onderscheiden door behoeften van klanten snel en adequaat te vertalen in toegankelijke en transparante producten. Diepgaande kennis van producten en efficiënt ingerichte processen leiden tot effectieve standaardisaties en combinatiemogelijkheden binnen product- en klantgroepen. SNS REAAL bestaat uit de bedrijfsonderdelen SNS Bank, REAAL Verzekeringen en Groepsactiviteiten. SNS REAAL is een slagvaardige en wendbare organisatie die via haar hoofdmerken SNS Bank en REAAL Verzekeringen en gespecialiseerde verkooplabels sterke posities heeft in de Nederlandse markt.

Activiteiten en marktposities

SNS Bank verkoopt haar producten op het gebied van woning- en bedrijfshypotheke, sparen, beleggen en verzekeren direct via eigen kantoren, internet en de telefoon en indirect via franchisekantoren van SNS Regio Bank en overige intermediairs. De beleggingsproducten variëren van doe-het-zelfproducten tot adviesproducten en vermogensbeheer. In retailbankieren is SNS Bank met een batenomvang van € 751 miljoen de nummer 5 in Nederland. Met SNS Property Finance is SNS REAAL in Nederland een van de grote financiers van vastgoedbeleggingen en -projecten. SNS Property Finance is ook internationaal actief.

REAAL Verzekeringen verkoopt haar levensverzekeringen, waaronder beleggingspolissen en pensioenen, en haar schadeverzekeringen voor onder meer wonen, mobiliteit en arbeidsongeschiktheid, vrijwel uitsluitend

via het onafhankelijke intermediair. Alleen dochteronderneming Proteq verkoopt haar schadeverzekeringen direct aan consumenten via internet. In leven is REAAL Verzekeringen met een batenomvang van € 2.864 miljoen de nummer 5 in Nederland. Na afronding van de acquisitie van Zwitserleven wordt REAAL Verzekeringen de tweede levensverzekeraar van Nederland. In schade is REAAL Verzekeringen met een batenomvang van € 598 miljoen de nummer 7.

SNS Asset Management, onderdeel van de Groepsactiviteiten, beheert de beleggingsfondsen van SNS Bank en ASN Bank en de beleggingen van REAAL Verzekeringen en van het SNS REAAL Pensioenfonds. Daarnaast verricht SNS Asset Management vermogensbeheer voor institutionele beleggers en gespecialiseerde beleggingsresearch op het gebied van verantwoord ondernemen.

Beursnotering

Het aandeel SNS REAAL is genoteerd aan NYSE Euronext Amsterdam en maakt deel uit van de Amsterdam Midkap Index. Eind 2007 bedroeg de marktkapitalisatie € 4,0 miljard.

Ondernemingsprincipes

- ⊙ Klantgericht
- ⊙ Professioneel
- ⊙ Integer
- ⊙ Maatschappelijk betrokken

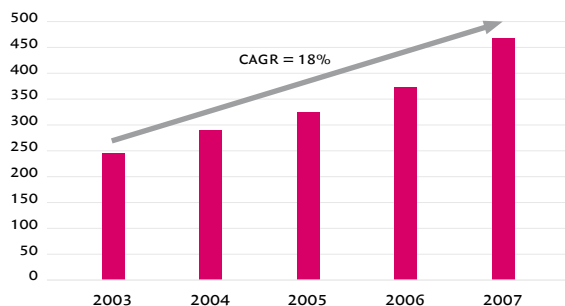
Kerncijfers SNS REAAL

In miljoenen euro's	2007	2006	2005	2004	2003
Resultaat					
Baten Bankbedrijf					
Rentemarge bancaire activiteiten	783	567	595	571	587
Nettoprovisie en beheervergoedingen	129	120	114	109	92
Overige opbrengsten	26	81	56	13	18
Totaal Bankbedrijf	938	768	765	693	697
Baten Verzekeringsbedrijf					
Nettopremie-inkomen	2.523	1.960	1.745	1.650	1.737
Resultaat uit beleggingen voor eigen rekening en risico	834	561	545	618	453
Resultaat uit beleggingen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders	96	215	394	126	196
Overige opbrengsten	94	68	48	41	31
Totaal Verzekeringsbedrijf	3.547	2.804	2.732	2.435	2.417
Overige baten en eliminaties	58	4	-17	46	109
Totaal baten geconsolideerd	4.543	3.576	3.480	3.174	3.223
Totaal lasten geconsolideerd	3.974	3.117	3.064	2.816	2.866
Resultaat voor belastingen	569	459	416	358	357
Belastingen	101	88	93	70	97
Belang derden	3	--	--	--	17
Nettowinst over de periode	465	371	323	288	243
Nettowinst Bankbedrijf	272	214	204	151	129
Nettowinst Verzekeringsbedrijf	205	170	140	128	86
Nettowinst Groepsactiviteiten	-12	-13	-21	9	28
Winst per aandeel (€)	1,87	1,65	1,55	1,38	1,16
Verwaterde winst per aandeel (€)	1,87	1,65	1,55	1,38	1,16
In miljoenen euro's	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2003
Balans					
Balanstotaal	103.074	79.742	68.088	59.972	52.691
Beleggingen	21.067	10.626	9.953	8.233	8.740
Beleggingen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders	7.235	3.955	3.426	2.798	2.971
Vorderingen op klanten	63.045	56.700	46.143	42.551	34.360
Vorderingen op kredietinstellingen	1.631	3.769	4.207	3.421	3.071
Groepsvermogen	3.591	3.200	2.528	1.880	1.643
Aansprakelijk vermogen	5.620	4.864	4.144	3.323	2.799
Schuldbewijzen	35.212	31.259	25.654	23.464	16.061
Verzekeringstechnische voorzieningen	24.858	13.283	12.658	11.330	11.174
Spaargelden	19.179	13.678	12.333	10.973	10.404
Schulden aan kredietinstellingen	6.887	7.534	3.419	2.442	2.344
In procenten	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2005	31-12-2004	31-12-2003
Ratio's					
Rendement eigen vermogen	13,7%	12,7%	14,1%	16,6%	15,9%
Double Leverage	116,3%	107,8%	105,3%	114,3%	115,3%
Gemiddeld aantal medewerkers (fte's)	6.245	5.609	5.336	5.383	5.545
SNS Bank:					
Efficiencyratio	60,3%	62,6%	59,8%	63,1%	64,6%
BIS-ratio	11,5%	11,2%	11,9%	11,7%	11,9%
Tier 1-ratio	8,4%	8,2%	8,7%	8,7%	8,3%
REAAL verzekeringen:					
New annual premium equivalent (in miljoenen euro's)	207	196	176	172	168
Bedrijfskosten-premieverhouding	14,1%	13,8%	13,5%	13,2%	--
Solvabiliteit levenbedrijf	272% ¹⁾	236%	233%	192%	195%
Solvabiliteit schadebedrijf	255% ¹⁾	279%	275%	261%	359%
Aantal uitstaande aandelen ultimo 2007	261.472.608	234.761.284			
Gewogen gemiddeld aantal uitstaande aandelen	248.155.233	224.564.046			

¹⁾ Solvabiliteit leven- en schadebedrijf 2007 is berekend op basis van nieuwe wetgeving.

1 Nettowinst SNS REAAL

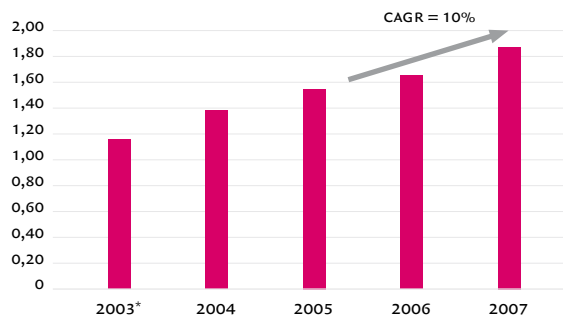
€ miljoen

Nettowinst SNS REAAL

2 Winst per aandeel SNS REAAL

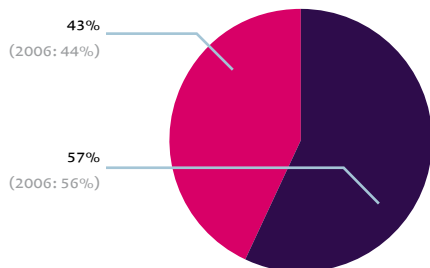
€

Winst per aandeel SNS REAAL

*) Het aantal aandelen na de aandelensplitsing in 2004 is gebruikt voor de berekening van de winst per aandeel in 2003.

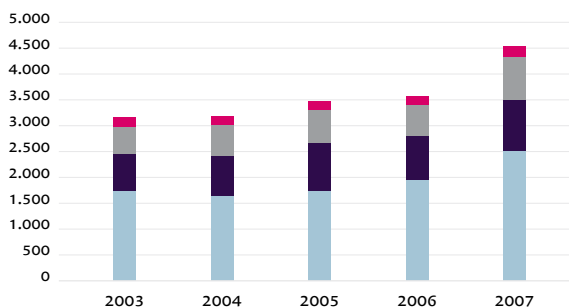
3 Nettowinst per bedrijfs onderdeel (exclusief groepsactiviteiten)

SNS Bank
REAAL Verzekeringen

4 Verdeling baten SNS REAAL

€ miljoen

Netto provisie en overige baten
Rentemarge
Opbrengsten beleggingen
Netto premie-inkomen

5 Verdeling lasten SNS REAAL

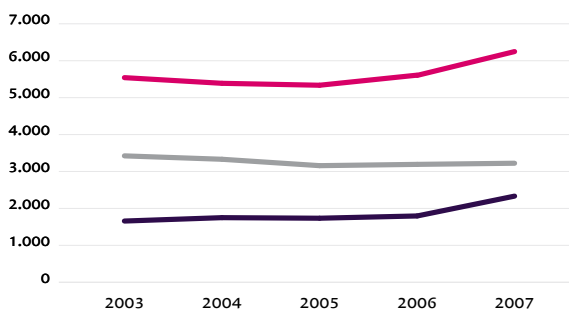
€ miljoen

Overige lasten
Personeelskosten
Bijzondere waardeverminderingen
Acquisitiekosten verzekeringsactiviteiten
Technische lasten

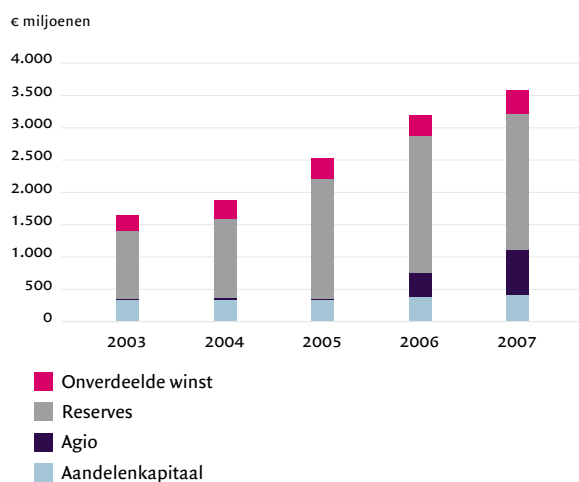
6 Ontwikkeling aantal medewerkers (fte's)

Medewerkers (FTE)

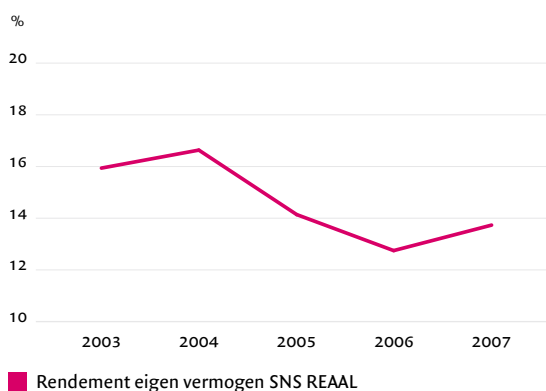

SNS REAAL
SNS Bank
REAAL Verzekeringen

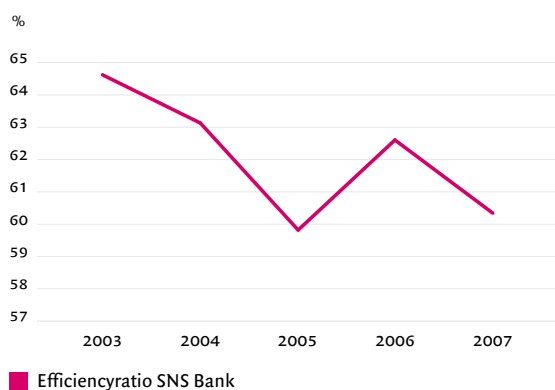
7 Eigen vermogen SNS REAAL

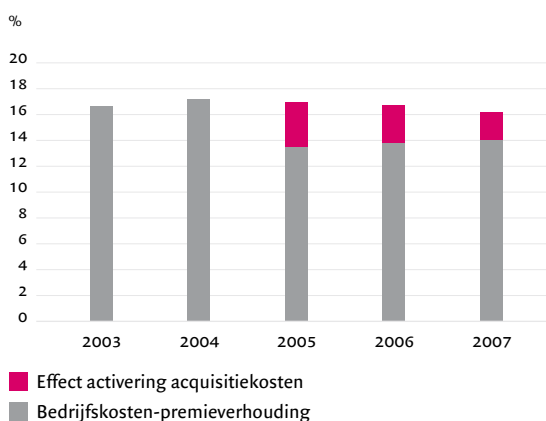
8 Rendement eigen vermogen SNS REAAL

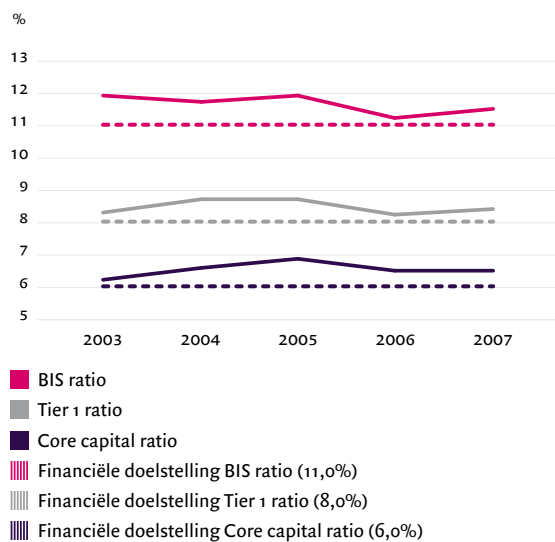
9 Efficiencyratio SNS Bank

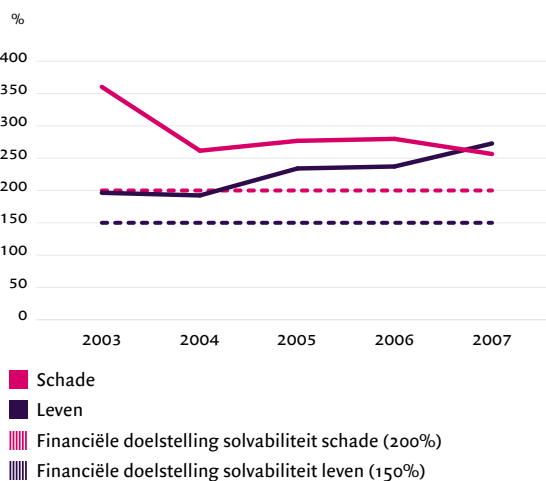
10 Bedrijfskosten-premieverhouding REAAL Verzekeringen

11 Solvabiliteitsmaatstaven SNS Bank

12 Solvabiliteitsmaatstaven REAAL Verzekeringen

Voorwoord

Het jaar 2007 stond voor SNS REAAL voor een belangrijk deel in het teken van versterking en uitbreiding van de onderneming. Terwijl acquisities en integraties veel aandacht vergden van het management, ontwikkelden de bestaande activiteiten zich gestaag en werd opnieuw een zeer sterke prestatie geleverd.

Kerncijfers

- Nettowinst stijgt tot record van €465 miljoen (+25,3%)
- Winst per aandeel stijgt tot €1,87 (+13,3%)
- Rendement eigen vermogen stijgt van 12,7% tot 13,7%

Hoofdpunten

- Marktprestaties in lijn met doelstellingen
- Focus op groei, mede door nieuwe inkomstenbronnen
- Operationele kosten gestabiliseerd

SNS REAAL heeft in 2007 opnieuw belangrijke stappen gezet in de uitvoering van haar langetermijnstrategie. De overgenomen activiteiten van AXA Nederland, Winterthur en DBV ('AXA NL') en de over te nemen Nederlandse activiteiten van Swiss Life Holding ('Zwitserleven') bieden vele strategische voordelen. REAAL Verzekeringen wordt de tweede levensverzekeraar van Nederland en verbetert onder andere haar toegang tot de mkb-markt voor pensioenproducten en schade- en arbeidsongeschiktheidsverzekeringen. Daarbij zullen we voor AXA NL vanaf 2011 jaarlijkse kostenvoordelen gaan realiseren van circa €50 miljoen voor belasting. Voor Zwitserleven zullen de jaarlijkse kostenvoordelen oplopen tot naar schatting €35 miljoen. Dit niveau zal naar verwachting in 2012 bereikt zijn. Deze acquisities dragen bovendien bij aan verdere diversificatie van baten en winst, waardoor onze afhankelijkheid van met name de hypotheekmarkt vermindert en onze basis voor groei wordt verbreed.

Binnen de bankactiviteiten droegen vooral de vastgoedfinancieringsactiviteiten van SNS Property Finance en de verworven spaarportefeuille van Regio Bank bij aan de diversificatie. Onze nieuwe franchiseformule SNS Regio Bank, waarin de van ING overgenomen franchiseactiviteiten en onze bestaande CVB-activiteiten werden samengevoegd, ging op 1 juli van start. De formule sloeg meteen goed aan en zal de komende jaren verder ontwikkeld worden tot een hoogwaardig distributiekanaal. Met SNS Regio Bank winnen we aan distributiekraft in sparen en hypotheek en aan zichtbaarheid met bijna 300 extra verkooppunten.

Anders dan anderen

SNS REAAL maakt duidelijke keuzes en heeft een eenvoudige strategie. We kiezen voor een focus op Nederland en voor een beperkt aantal producten en diensten. Maar binnen die beperkingen willen we wel excelleren: met een wendbare en efficiënte organisatie, met innovatieve producten en diensten en met een bescheiden risicoprofiel. Dat geeft ons een duidelijke eigen positie op de Nederlandse markt.

We zijn anders georganiseerd, we denken anders en we doen anders. We zijn laagdrempelig, willen goed luisteren naar onze klanten en zijn goed bereikbaar, ook online. Dat spreekt steeds meer consumenten en mkb-klanten aan. Sinds de beursgang in 2006 winnen onze merken aan bekendheid en reputatie. De website van SNS Bank, volgens onafhankelijk onderzoek de best functionerende van alle websites van grotere financiële instellingen, onze goed opgeleide en gemotiveerde medewerkers en de 873 kantoren met SNS Bank of SNS Regio Bank op de gevel dragen daar goed aan bij. Afgelopen jaar konden SNS Bank en ASN Bank gezamenlijk zo'n 162.500 nieuwe klanten begroeten. REAAL Verzekeringen ontwikkelt zich niet alleen tot een van de leidende spelers op de Nederlandse markt, maar ook tot een steeds sterker merk. De kwaliteit van een aantal kernproducten werd afgelopen jaar bevestigd door onafhankelijke deskundigen. Volgens het gezamenlijke

performanceonderzoek 2007 van de brancheverenigingen van verzekeraars en intermediairs was REAAL Verzekeringen de beste pensioenverzekeraar van Nederland. Ook in de overige categorieën eindigde REAAL Verzekeringen hoog op de ranglijsten. REAAL bereikt met haar realisme in verzekeren steeds meer particuliere en mkb-klanten en na de integratie van AXA NL zal het realisme naar verwachting nog meer terrein winnen.

Gematigd risicoprofiel

De marktomstandigheden waren in 2007 niet eenvoudig. Aanhoudende prijsdruk in hypotheek en in verschillende verzekeringssegmenten vereiste een alert prijs- en marketingbeleid en goede kostenbeheersing. De financiële markten waren buitengewoon turbulent. De internationale liquiditeits- en kredietcrisis heeft echter geen materiële invloed gehad op de nettowinst. Professioneel risicomanagement en een solide balans beperkten de directe effecten van deze crisis. Het gematigde risicoprofiel van SNS REAAL bleef gehandhaafd en heeft zich door deze ontwikkelingen en onder deze bijzondere omstandigheden opnieuw bewezen. Geen enkele financiële instelling is op den duur ongevoelig voor de indirecte schade die ontstaat door de onrust op de financiële markten. Dit heeft voor de bank in 2007 geleid tot duurdere funding en druk op de rentemarges. Door een proactief beleid, een sterke toename van retailfunding en het benutten van overige mogelijkheden is SNS REAAL goed gepositioneerd om 2008 met vertrouwen tegemoet te kunnen zien.

Marktprestaties

De acquisities van SNS Property Finance, Regio Bank en AXA NL droegen belangrijk bij aan de significante en robuuste nettowinstgroei, maar ook de bestaande activiteiten ontwikkelden zich goed. In sparen groeide onze portefeuille van € 13,7 miljard naar € 19,2 miljard (+40,1%), groeide ons marktaandeel van 6,3% naar 8,3% en verbeterden onze marges. De lancering van het Spaarkeuzedeposito in juli was een groot succes en ASN Bank, marktleider in duurzame vermogensopbouw, wist opnieuw sterk bij te dragen aan deze groei. De beleggingsproducten van SNS Bank ontwikkelden zich eveneens goed. SNS Fundcoach continueerde het sterke groeitempo van vorig jaar. Het ingelegde vermogen steeg van € 589 miljoen naar € 802 miljoen (+36,2%). Het totale beheerde vermogen van SNS- en ASN-beleggingsfondsen steeg met 9,7% tot € 4.215 miljoen.

De omstandigheden op de hypotheekmarkt bleven onveranderd lastig, waarbij SNS Bank gedurende het jaar zocht naar een gezonde balans tussen rendement en marktaandeel. Het marktaandeel verbeterde in de tweede jaarhelft, maar kwam met 7,4% iets lager uit dan de beoogde 8 à 10%. SNS Bank versterkte haar focus op bedrijfshypotheek en profiteert daarbij van samenwerking met SNS Property Finance. We gaan er van uit dat de nieuwe benadering van de mkb-markt in 2008 haar vruchten zal afwerpen. De kredietportefeuille van SNS Property Finance groeide van € 8,8 miljard naar € 11,6 miljard (+31,8%).

REAAL Verzekeringen realiseerde een sterke groei in individuele levensverzekeringen, zowel door bestaande activiteiten als door de toevoeging van AXA NL. Het netto (autonome) periodieke premie-inkomen steeg met 5,1% en de inkomsten uit koopsomproducten stegen met 4,0%. Het nettopremie-inkomen van het totale schadebedrijf steeg van € 413 miljoen tot € 542 miljoen (+31,2%). Vooral in de mkb-schademarkt verbeterde REAAL Verzekeringen haar marktpositie, mede door de toevoeging van AXA NL.

Duidelijke koers

SNS REAAL heeft een duidelijke koers uitgezet voor de komende jaren. Het centrum van de bank was honderden jaren lang een kantoorgebouw. Met internet als het nieuwe centrum voor verkoop en informatie is SNS Bank op weg om een doe-het-zelfbank te worden. Advies bieden we via internet, ondermeer met live@advies en webchat, via de telefoon en via eigen kantoren en de franchisekantoren van SNS Regio Bank. ASN Bank, dat al haar producten via internet aanbiedt, zal haar leidinggevende positie in duurzame vermogensopbouw verder uitbouwen. De komende jaren gaan we onze versterkte distributiekraacht beter benutten. Door ook producten van derden in ons assortiment op te nemen creëren we voor onze klanten een completer aanbod en geven we een belangrijke impuls aan onze winst- en batengroei.

REAAL Verzekeringen blijft zich inspannen om de ondersteuning van intermediairs verder te verbeteren, zodat zij nog meer klanten passende producten en goede productinformatie kunnen bieden. Het REAAL College en verdergaande ketenintegratie spelen daarin een belangrijke rol.

We zullen de komende jaren, tot en met 2009, heel bewust blijven sturen op een gemiddelde groei van de winst per aandeel van 10% en een rendement op het eigen vermogen van 15% na belasting. Onze speerpunten voor groei zijn: vermogensopbouw, de mkb-markt, vastgoedfinanciering, pensioenen, schadeverzekeringen, arbeidsongeschiktheidsverzekeringen, distributie en groei via acquisities en strategische samenwerking. We zullen daarbij ons gematigde risicoprofiel behouden en doorgaan met investeren in innovatie: in processen en systemen, producten, in dienstverleningsconcepten en nieuwe bedrijfsactiviteiten. Ook in ons personeelsbeleid blijven we innoveren, onder meer door het bieden van meer thuiswerkfaciliteiten.

Bij alles wat we ondernemen zijn we trouw aan onze principes: klantgericht, professioneel, integer en maatschappelijk betrokken. Aan onze doelstellingen voor verantwoord ondernemen geven we nadrukkelijk uiting met onze producten en diensten. We gaan nog meer tijd en aandacht besteden aan het veiligstellen van integriteit rond producten, de organisatie, onze medewerkers, zakelijke partners en klanten en we gaan nieuwe distributieconcepten ontwikkelen rond het thema duurzaamheid. Afgelopen jaar hebben we onder meer gewerkt aan meer transparantie in beleggingsverzekeringen en hebben we veel energie gestoken in voorlichting en coaching van het intermediair op dit punt.

Medewerkers

SNS REAAL is een aantrekkelijke werkgever. Talentvolle medewerkers willen we aantrekken én behouden, onder meer met behulp van speciale trajecten voor management trainees en ons programma Talent Development. Onze organisatie blijft de komende jaren volop in beweging om efficiënt en slagvaardig in te kunnen spelen op nieuwe marktontwikkelingen. Dat heeft ook gevolgen voor onze medewerkers. De transformatie van SNS Bank naar een doe-het-zelfbank betekent dat we minder medewerkers nodig hebben voor cliëntenservice en meer voor advies. Met ons personeels- en huisvestingsbeleid spelen we hier al op in. REAAL Verzekeringen heeft zich kunnen versterken met ruim duizend nieuwe collega's van AXA, Winterthur en DBV. De toenemende complexiteit in de verzekeringsmarkt, door veranderingen in wetgeving en verdergaande product- en tariefdifferentiatie, vraagt om veel specialistische kennis. We zijn daarom verheugd dat we zoveel extra kennis en ervaring konden toevoegen.

De Raad van Bestuur wil alle medewerkers bedanken voor hun bijdrage in het afgelopen jaar. Hun kennis, enthousiasme en onderlinge samenwerking en hun dienstverlening aan onze klanten bepalen tenslotte of onze strategie succesvol wordt in de uitvoering.

Sjoerd van Keulen

voorzitter van de Raad van Bestuur van SNS REAAL

Het aandeel SNS REAAL

Het aandeel SNS REAAL is genoteerd aan NYSE Euronext Amsterdam en maakt sinds 2007 deel uit van de Amsterdam Midkap Index. Als gevolg van een emissie en een aandelenherplaatsing door Stichting Beheer SNS REAAL in verband met de acquisitie van AXA NL steeg het percentage vrij verhandelbare aandelen op de beurs in 2007 van 34,5% naar 45,7%.

Winst per aandeel

SNS REAAL streeft naar een groei van de winst per aandeel (WPA) van gemiddeld 10% per jaar. Deze doelstelling is gebaseerd op zowel autonome groei als groei door acquisities. Over 2007 bedroeg de WPA €1,87 (+13,3%). Door de emissie van 22 juni 2007 is het gemiddeld gewogen aantal uitstaande aandelen gestegen van 224.564.046 tot 248.155.233 en is de verhandelbaarheid van ons aandeel verbeterd. De nieuwe aandelen worden vanaf de datum van uitgifte volledig meegenomen in de berekening van de winst per aandeel.

Tabel 1: Gegevens per aandeel

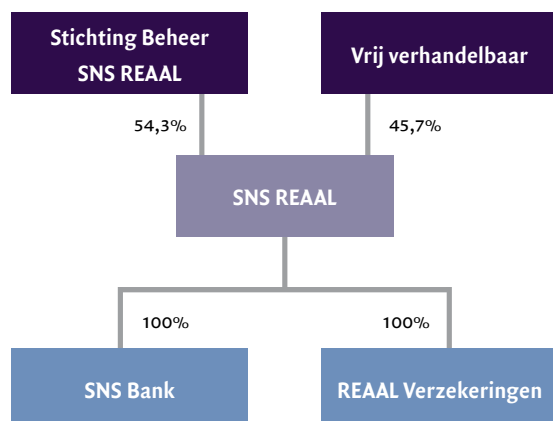
x €1 (koers 31-12-2007)	2007	2006
Nettowinst	1,87	1,65
Dividend	0,82	0,71
Dividendrendement	5,34%	4,32%

pagina's 8 [Kerncijfers] en de pagina's 131 en 248 [jaarrekening].

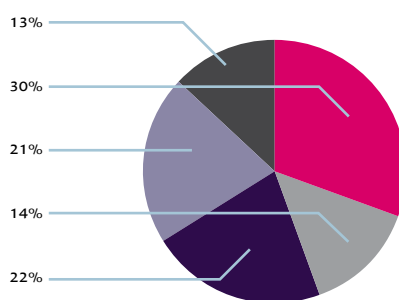
Spreading aandelenbezit

Stichting Beheer SNS REAAL bezat ultimo 2007 een belang van 54,3% in SNS REAAL. Aviva plc heeft een belang gemeld van 5,85%. De plicht om dit belang te melden in het kader van de Wet op het financieel toezicht

13 Eigendomsverdeling

14 Spreading aandelenbezit ultimo 2007

- NL Institutioneel
- NL Particulier
- Noord Amerika
- Europa (incl. VK)
- Overig

(Wft) is op 22 juni 2007 ontstaan. Overige belangen van meer dan 5% waren in februari 2008 niet bekend bij SNS REAAL.

Er is geen andere openbare informatie over aandeelhouders van SNS REAAL dan die voortvloeit uit de Wft. In september 2007 heeft de onderneming een onderzoek laten uitvoeren naar de eigendomsverdeling van de aandelen SNS REAAL N.V. Op basis van een eigen onderzoek schat SNS REAAL dat het percentage aandelen in bezit van institutionele en particuliere beleggers respectievelijk 86% en 14% bedraagt.

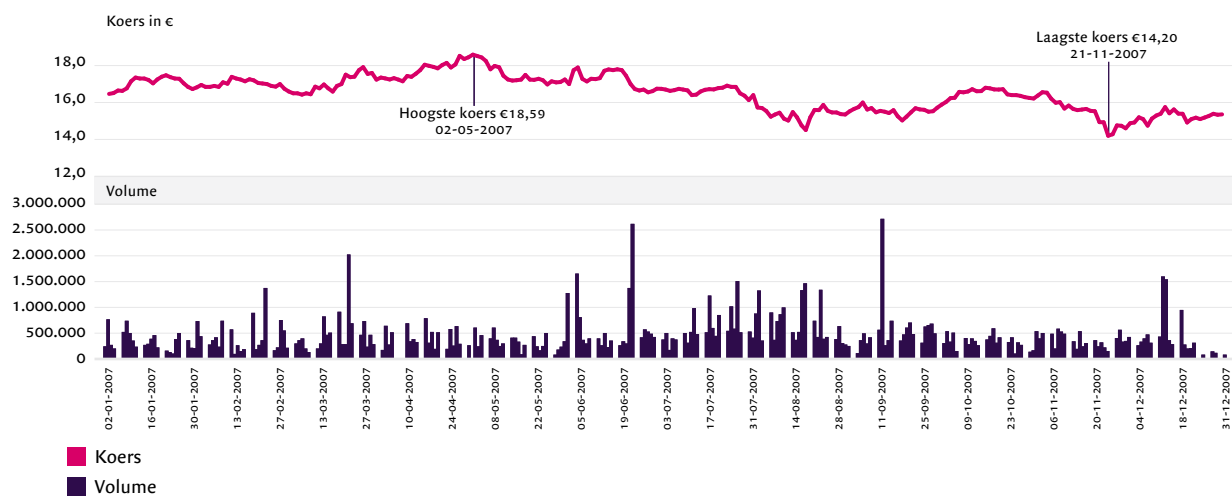
De spreading van het bezit van aandelen SNS REAAL is in grafiek 14 weergegeven. Het percentage voor Nederland is exclusief Stichting Beheer SNS REAAL.

Aandelenbezit bestuurders

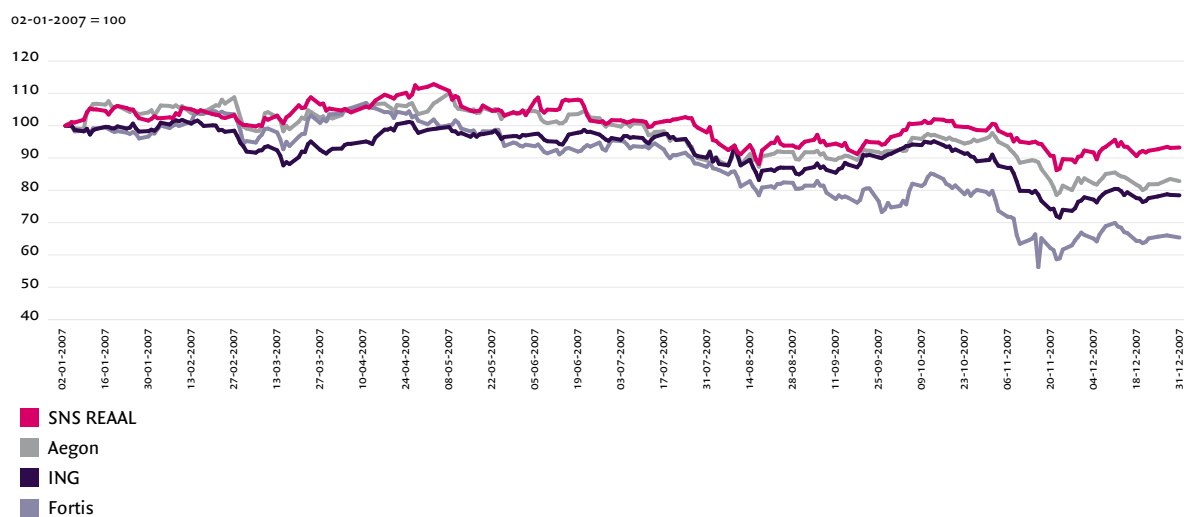
Voor informatie over de toekenning van aandelen aan leden van de Raad van Bestuur als onderdeel van het remuneratiebeleid zie de paragraaf Remuneratierapport in het hoofdstuk Corporate governance.

Koersverloop 2007

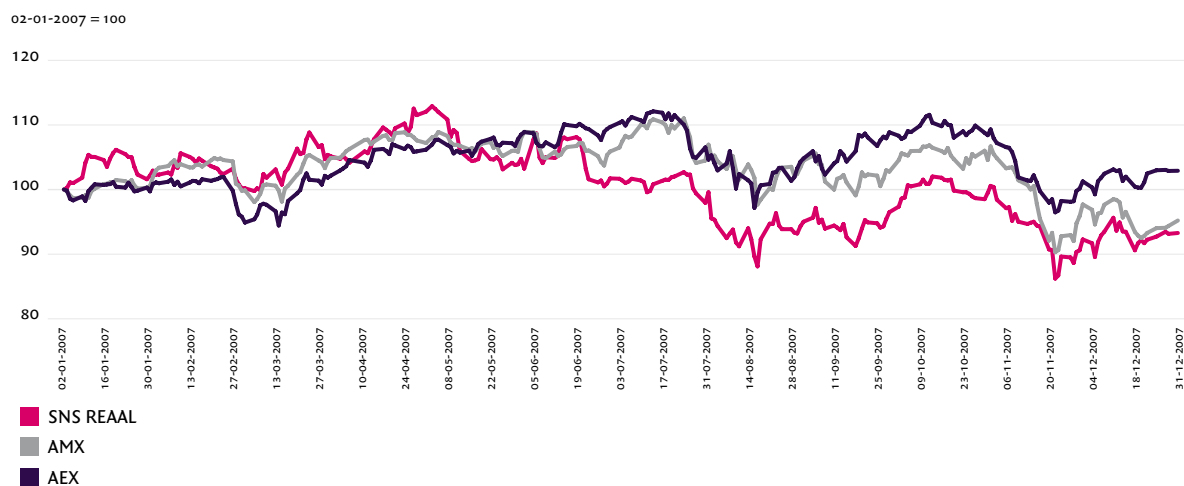
15 Koersontwikkeling en volume SNS REAAL

16 Koersontwikkeling Nederlandse financiële instellingen

17 Koersontwikkeling SNS REAAL ten opzichte van indices

Emissie aandelen

Op 22 juni vond een emissie van 21.212.121 nieuwe aandelen plaats waarvan de opbrengst werd aangewend voor de financiering van de acquisitie van AXA NL. Daarnaast verkocht Stichting Beheer SNS REAAL 12.121.212 bestaande aandelen. Na uitoefening van de overtoewijzingsoptie verkocht Stichting Beheer SNS REAAL 3.030.303 additionele bestaande aandelen. De totale emissie van nieuwe en de verkoop van bestaande aandelen in het kapitaal van SNS REAAL bedroeg daardoor 36.363.636 aandelen. Zowel de emissie als de verkoop van bestaande aandelen vond plaats tegen een prijs van €16,50 per aandeel. De totale bruto-opbrengst bedroeg €600 miljoen, waarvan €350 miljoen voor SNS REAAL en €250 miljoen voor Stichting Beheer SNS REAAL. Het percentage aandelen in handen van Stichting Beheer SNS REAAL daalde door de emissie en deze transacties van 65,5% naar ongeveer 54,3%. Ongeveer 7% van de aangeboden aandelen is geplaatst bij particuliere beleggers in Nederland en ongeveer 93% bij institutionele beleggers in Nederland en in het buitenland. Door de emissie en de herplaatsing van bestaande aandelen door Stichting Beheer SNS REAAL werd de vrije verhandelbaarheid en daarmee de liquiditeit van het aandeel SNS REAAL vergroot.

Emissie bijzondere aandelen

Tijdens de buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders op 29 januari 2008 werd besloten tot een statutenwijziging van SNS REAAL die het mogelijk maakt bijzondere aandelen uit te geven aan Stichting Beheer SNS REAAL tegen een totale uitgifteprijs van €600 miljoen. Het doel van de uitgifte, die in het tweede kwartaal van 2008 zal worden geëffectueerd, is een verhoging van het kapitaal van SNS REAAL. De kapitaals-toename zal worden benut om de acquisitie van Zwitserleven tegen gunstiger voorwaarden te kunnen financieren. Voor meer informatie zie het hoofdstuk Corporate governance, pagina 120.

Dividendbeleid

SNS REAAL streeft naar een stabiel dividendbeleid. Indien de onderneming voldoet aan haar intern vastgestelde solvabiliteits-eisen en financieringsnormen, beoogt SNS REAAL een dividend ter grootte van 40% tot 45% van de nettowinst toe te kennen. SNS REAAL heeft de intentie jaarlijks zowel een interim-dividend als een slotdividend aan de aandeelhouders toe te kennen. Bij de toekenning van interim-dividend zal in principe voorgesteld worden dat dit 50% zal bedragen van het totale dividend over het voorgaande boekjaar. Indien de Raad van Bestuur door de algemene vergadering van aandeelhouders is aangewezen als het tot uitgifte van aandelen bevoegde orgaan, kan de Raad van Commissarissen op voorstel van de Raad van Bestuur besluiten dat dividenden geheel of gedeeltelijk in de vorm van aandelen in het kapitaal van SNS REAAL zullen worden uitgekeerd in plaats van in contanten, dan wel dat de aandeelhouders een keuze tussen beide vormen van dividend zullen hebben. In het geval de Raad van Bestuur niet als het tot uitgifte van aandelen bevoegde orgaan is aangewezen, beslist de algemene vergadering van aandeelhouders hierover. SNS REAAL zal de algemene vergadering van aandeelhouders jaarlijks een voorstel doen betreffende de dividenduitkering.

Dividendvoorstel

De Raad van Bestuur stelt een totaaldividend over 2007 voor van €0,82 per aandeel. Aangezien een interim-dividend van €0,36 per aandeel werd betaald in september 2007, bedraagt het voorgestelde slotdividend €0,46 per aandeel. Dit dividend zal volledig in contanten betaalbaar worden gesteld ten laste van de winst. De data met betrekking tot de voorlegging van het dividendvoorstel aan de algemene vergadering van aandeelhouders, de ex-dividendnotering en de betaalbaarstelling van het dividend zijn opgenomen in de tabel op de volgende pagina.

Agenda aandeelhoudersvergadering

De agenda van de algemene vergadering van aandeelhouders zal op onze website www.snsreaal.nl worden gepubliceerd. Gedrukte exemplaren zijn telefonisch (030 - 291 48 76) of per e-mail (aandeelhoudersvergadering@snsreaal.nl) aan te vragen.

Tabel 2: Verloopstaat aantal uitstaande aandelen SNS REAAL 2007

	Totaal	Overige aandeelhouders	Stichting
Totaal aantal aandelen per 31-12-2006	234.761.284	80.992.643	153.768.641
Uitgifte aandelen SNS REAAL	21.212.121	21.212.121	--
Verkoop aandelen Stichting	--	15.151.515	-15.151.515
Slotdividend 2006	2.582.592	890.994	1.691.598
Interimdividend 2007	2.916.611	1.333.875	1.582.736
Totaal aantal aandelen per 31-12-2007	261.472.608	119.581.148	141.891.460

Investor Relations

SNS REAAL vindt een goede relatie met beleggers en analisten van groot belang en streeft daarbij naar optimale transparantie en consistentie in haar communicatie. Op de website www.investor.snsreaal.nl zijn al onze openbare publicaties met informatie over onze prestaties, strategie en activiteiten vanaf de verschijningsdatum in te zien en te downloaden. Daarnaast houdt de Raad van Bestuur regelmatig presentaties voor analisten en beleggers. Ook onderhoudt SNS REAAL contacten met beleggers en analisten via een-op-eengesprekken, presentaties en telefonische conferenties. In november 2007 werd een Investor Day georganiseerd, waarbij leden van de Raad van Bestuur en het managementteam presentaties gaven over strategie, recente acquisities en integratieplannen, marktontwikkelingen, groeikansen, vermogens- en risicobeheer en financiële doelen.

Overige informatie

Meer informatie over het aandeel SNS REAAL is te vinden op www.investor.snsreaal.nl. Op de site is ook een interactieve versie van dit jaarverslag beschikbaar met een zoekfunctie.

Tabel 3:

Belangrijke data 2008

29 januari	Buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders.
21 februari	Publicatie jaarresultaten 2007.
14 maart	Jaarverslag 2007 beschikbaar op www.snsreaal.nl .
28 maart	Registratiedatum algemene vergadering van aandeelhouders.
31 maart	Publicatie European Embedded Value Report 2007.
16 april	Algemene vergadering van aandeelhouders in de Jaarbeurs te Utrecht met webcast.
18 april	Datum ex-slotdividend.
22 april	Verwachte registratiedatum slotdividend.
5 mei	Betalbaarstelling slotdividend 2007.
21 mei	Trading update 1e kwartaal 2008 (voor beurs).
14 augustus	Publicatie halfjaarcijfers 2008 (voor beurs). Persconferentie met webcast, analistenbijeenkomst met inbelmogelijkheid en webcast.
15 augustus	Verwachte datum ex-interim-dividend.
19 augustus	Verwachte registratiedatum interim-dividend.
12 november	Trading update 3 ^e kwartaal (voor beurs).
4 ^e kwartaal	Investor Day.
19 februari 2009	Publicatie jaarresultaten 2008, persconferentie met webcast, analistenbijeenkomst met inbelmogelijkheid en webcast.

De Raad van Bestuur van SNS REAAL.
Van links naar rechts Ronald Latenstein van Voorst, Rien Hinssen, Sjoerd van Keulen en Cor van den Bos.

Bestuur

Raad van Bestuur SNS REAAL

Sjoerd van Keulen, voorzitter

Sjoerd van Keulen (1946) is sinds eind 2002 voorzitter van de Raad van Bestuur en CEO. Daarnaast heeft hij de supervisie over de groepsstaven Juridische Zaken, Compliance & Operationeel Risico Management, Concern Audit, Personeel & Organisatie, Concern Communicatie, Concernzaken en Buitenland.

Over zijn missie: 'SNS REAAL is een moderne en tegelijkertijd oer-Nederlandse bank-verzekeraar. Steeds meer mensen zien dat en waarderen dat. We onderscheiden ons door innovatie en ondernemerschap aan de ene kant en nuchterheid en laagdrempeligheid aan de andere kant.'

Sjoerd van Keulen startte zijn professionele carrière als organisatieadviseur. Als bankier was hij eerder onder meer lid van de raad van bestuur van MeesPierson en Fortis.

Cor van den Bos

Cor van den Bos (1952) is sinds 2001 lid van de Raad van Bestuur en voorzitter van de directie van REAAL Verzekeringen.

Over zijn missie: 'De kunst is om door te groeien en toch snel, innovatief en fris te blijven. Want slagvaardigheid is een belangrijke verklaring voor ons succes.'

Cor van den Bos is van huis uit bedrijfseconoom en specialiseerde zich daarna in accountancy. Hij vervulde eerder diverse directiefuncties bij Aegon en was lid van de raad van bestuur van Athlon Groep.

Rien Hinssen

Rien Hinssen (1956) is sinds 1999 lid van de Raad van Bestuur en voorzitter van de directie van SNS Bank.

Over zijn missie: 'We willen in alle opzichten dicht bij onze klanten staan. Via internet en de 870 vestigingen van SNS Bank en SNS Regio Bank, maar ook door aantrekkelijke en toegankelijke producten. Het regelen van je geldzaken moet gemakkelijk zijn voor iedereen.'

Rien Hinssen is van huis uit jurist en specialiseerde zich daarna in financieel-economisch management. Hij vervulde eerder diverse functies bij de Rabobank en startte in 1982 bij SNS Bank als districtsdirecteur Noord- en Midden-Limburg.

Ronald Latenstein van Voorst

Ronald Latenstein van Voorst (1964) is sinds 2002 Chief Financial Officer (CFO) binnen de Raad van Bestuur. Daarnaast heeft hij de supervisie over SNS Asset Management en de groepsstaven Balansbeheer & Risk Management, Investor Relations, Group Finance, ICT, Fiscale Zaken en het Facilitair Bedrijf.

Over zijn missie: 'Met SNS REAAL laten we zien hoe je in een verzadigde markt winstgevend kan groeien. Door de Randstad verder te veroveren, door steeds alert in te spelen op nieuwe kansen in de markt en door regelmatig nieuwe inkomstenbronnen toe te voegen die goed aansluiten op wat we al doen.'

Ronald Latenstein van Voorst specialiseerde zich na zijn studie economie in bedrijfskunde. Na diverse nationale en internationale financiële managementfuncties startte hij in 1995 bij SNS REAAL. Na een korte onderbreking als CFO bij Bank Insinger de Beaufort keerde hij in 2002 terug bij SNS REAAL.

Uitgebreidere cv's van de leden van de Raad van Bestuur staan op www.snsreaal.nl. Hun nevenfuncties staan vermeld op pagina 109 van dit jaarverslag.

Raad van Commissarissen

Joop Bouma, voorzitter

Benoemd in 1990. Joop Bouma (1934) is emeritus hoogleraar bedrijfseconomie aan de Rijksuniversiteit Groningen, was plaatsvervangend voorzitter van het bestuur van Vereniging AEGON en is commissaris bij diverse andere bedrijven.

Hans van de Kar, vicevoorzitter

Benoemd in 1997. Hans van de Kar (1943) is docent financieel management aan de Universiteit Leiden en is voorzitter of bestuurslid van diverse instellingen op sociaal, cultureel en financieel gebied.

Jos van Heeswijk

Benoemd in 1990. Jos van Heeswijk (1938) is voormalig voorzitter van het bestuur van Geveke N.V. Hij was commissaris bij diverse andere bedrijven in de sectoren energie, techniek en handel.

Bas Kortmann

Benoemd in 1990. Bas Kortmann (1950) is rector magnificus en lid van het college van bestuur van de Radboud Universiteit Nijmegen. Hij is lid van de Raad van Commissarissen van Dela Coöperatie U.A. en voorzitter of bestuurslid van enkele beschermingsstichtingen en administratiekantoren. Kortmann is tevens bestuurslid van Stichting Beheer SNS REAAL.

Robert Jan van de Kraats

Benoemd in 2006. Robert Jan van de Kraats (1960) is vicevoorzitter van de raad van bestuur en CFO van Randstad Holding N.V. en verantwoordelijk voor Yacht (interim professionals), Azië, Fusies en overnames, IT, Investor Relations en shared service centers. Hij is voormalig lid van de raad van bestuur en CFO van NCM Holding N.V. Van de Kraats is momenteel ook bestuurslid van New Venture en commissaris bij Ordina N.V.

Jaap Lagerweij

Benoemd in 2006. Jaap Lagerweij (1947) is algemeen directeur van de Sperwer Groep, lid van het bestuur van Superunie, een inkoopvereniging voor een groot aantal Nederlandse supermarktorganisaties, en voormalig directievoorzitter van HEMA en Praxis Groep. Hij is als commissaris verbonden aan diverse andere bedrijven.

Henk Muller

Benoemd in 1997. Henk Muller (1942) is onder meer lid van de Raad van Commissarissen van ASN Beleggingsfondsen N.V., voorzitter van het Nederlands Participatie Instituut en lid van de raad van toezicht van de SNV Nederlandse Ontwikkelingsorganisatie. Hij is tevens bestuurslid van Stichting Beheer SNS REAAL. Muller is voormalig federatiebestuurder van de vakcentrale FNV en voormalig lid van de Sociaal-Economische Raad en de Stichting van de Arbeid.

Voor een aantal commissarissen geldt dat ze ook de functie van commissaris vervulden bij een rechtsvoorganger van SNS REAAL N.V. Zie voor meer informatie over de commissarissen het hoofdstuk Corporate governance, pagina 109.

Missie, activiteiten, strategie en doelstellingen

Missie

SNS REAAL wil de favoriete financiële specialist zijn voor retail- en mkb-klanten*) in Nederland. Met toegankelijke en transparante bank- en verzekeringsproducten willen wij onze klanten grip geven op hun financiële toekomst. SNS REAAL richt zich primair op de Nederlandse markt voor hypotheek en vastgoedfinanciering, vermogensopbouw (sparen en beleggen) en verzekeren.

SNS REAAL onderscheidt zich op haar markt door sterke marktposities te realiseren op basis van een scherpe focus op kernproductgroepen en klantgroepen, een groot innovatievermogen, grotendeels gestandaardiseerde producten en operationele processen en complementaire merken en distributiemethoden.

Activiteiten

Het schema op pagina 22 geeft een overzicht van de bedrijfsonderdelen, merken, productgroepen en distributiekanaal van SNS REAAL. De activiteiten van Zwitserleven zijn hierin nog niet opgenomen. Afronding van deze acquisitie wordt verwacht in het eerste halfjaar van 2008.

Strategie

SNS REAAL heeft een eenvoudige, heldere strategie. Voor de marktbenadering zijn duidelijke keuzes gemaakt wat betreft productgroepen, klantgroepen en marktregio's. Ook is ervoor gekozen het klantenbereik te optimaliseren door gebruik te maken van complementaire merken en distributiekanaal. SNS REAAL maakt voor de kernproductgroepen hiertoe gebruik van gemeenschappelijke centra voor productontwikkeling en administratieve verwerking.

De bedrijfsonderdelen SNS Bank en REAAL Verzekeringen maken bij het uitvoeren van deze strategie eigen keuzes voor de best mogelijke producten, dienstverleningsconcepten, productmarktcombinaties, labeling en distributiemethoden om hun operationele en financiële doelstellingen te realiseren. Daarbij maken zij gebruik van de inkoop- en cross-sellingmogelijkheden binnen de groep.

De Groepsactiviteiten, waaronder SNS Asset Management, zijn holdingactiviteiten die primair zijn gericht op het ondersteunen van SNS Bank en

REAAL Verzekeringen. SNS Asset Management richt zich daarnaast op institutionele beleggers, waarbij haar specialistische research op het gebied van duurzaam beleggen onderscheidend is in de markt.

SNS REAAL heeft haar strategische prioriteiten en operationele doelstellingen voor de komende jaren mede bepaald op basis van een analyse van de relatief sterke en zwakke punten van de onderneming en een visie op de kansen en bedreigingen in de markt.

Sterke punten

- ⊙ Focus op Nederland, klantgroepen en kernproducten. SNS REAAL heeft veel expertise opgebouwd in het ontwikkelen, verkopen en distribueren van financiële producten in Nederland. Er is een concentratie van middelen en managementaandacht op kernproductgroepen en klantgroepen en mede daardoor is het innovatievermogen groot. SNS REAAL behoort in hypotheek, vastgoedfinanciering en levensverzekeringen tot de grote spelers op de Nederlandse markt.
- ⊙ Innovatie. Door een efficiënte organisatie, het retail- en mkb-specialisme en een stimulerende bedrijfscultuur kan SNS REAAL zich vaak onderscheiden met innovatieve producten en diensten.
- ⊙ Distributie. De spreiding in distributiekanaal leidt tot een hoog rendement op de verkoopinspanningen, maakt het mogelijk per distributiekanaal specifieke kansen te benutten en bevordert cross-selling. Daarbij is de samenwerking met het intermediair sterk ontwikkeld. Dit is vooral van belang voor de hypotheek- en verzekeringsmarkt.
- ⊙ Gematigd risicoprofiel. De focus op een beperkt aantal bank- en verzekeringsproducten voor retail- en mkb-klanten in Nederland en een goede afweging tussen risico en rendement door permanent en proactief risicobeheer leiden tot een gematigd risicoprofiel.
- ⊙ Operationele organisatie en ICT-infrastructuur. SNS REAAL heeft binnen de Nederlandse banksector een sterke efficiëntieratio en binnen de Nederlandse verzekeringssector een sterke bedrijfskostenpremieratio. Daarnaast heeft SNS REAAL een wendbare en

*) De Nederlandse overheid beschouwt een aantal van 250 medewerkers als bovengrens van het middenbedrijf. Voor sommige producten geldt dat SNS REAAL zich ook richt op bedrijven die groter zijn. Dit geldt met name voor vastgoedfinanciering en pensioenen.

Tabel 4:

Bedrijfsonderdeel	Merk	Productgroepen	Klanten	Distributiekkanalen
SNS Bank	SNS Bank	Hypotheke, sparen, beleggen, betalen, assurantiebemiddeling, ondernemerskrediet	Retail, mkb	Kantoren, internet, intermediair, telefoon
	SNS Property Finance	Vastgoedfinanciering (beleggingen, projecten, participaties, gestructureerde financiering, vastgoedlease)	Bedrijven, professionele beleggers, projectontwikkelaars, woningbouwcoöperaties	Kantoren
	ASN Bank	Sparen, beleggen	Retail	Internet
	SNS Regio Bank	Hypotheke, sparen, beleggen	Retail, mkb	Franchisekantoren
	BLG Hypotheken	Hypotheke	Retail, mkb	Intermediair, distributiepartners
	SNS Securities	Effectenresearch, institutionele brokerage, corporate finance, vermogensbeheer	Institutioneel (internationaal), vermogend particulier	Accountmanagement
	SNS Fundcoach	Beleggingsfondsen	Retail	Internet
	SNS Assurantiën	Verzekeringen, pensioenen	Mkb	Kantoren, buitendienst
REAAL Verzekeringen	REAAL Verzekeringen, AXA en Winterthur*	Leven individueel, leven collectief, schade, arbeidsongeschiktheid	Retail, mkb en grotere bedrijven	Intermediair, volmachten, distributiepartners
	DBV	Leven individueel	Retail	Intermediair, distributiepartners
	Proteq	Schadeverzekeringen, uitvaartverzekeringen	Retail	Internet, telefoon, allianties
	Route Mobiel	Pechhulpverzekeringen	Retail	Internet, telefoon
SNS Asset Management	SNS Asset Management	Vermogensbeheer, research duurzaam beleggen.	Intern: SNS- en ASN-beleggingsfondsen, beleggingsportfolio REAAL Verzekeringen Extern: institutionele beleggers	Accountmanagement

*) De merknamen AXA en Winterthur zullen in de loop van 2008 worden vervangen door REAAL Verzekeringen.

efficiënte organisatie en kan het producten snel op de markt brengen. Overgenomen bedrijven worden snel rendabeler, onder meer door kostensynergie, zoals afgelopen jaren is gebleken.

Zwakke punten

- ⊙ Afhankelijkheid van individuele levensverzekeringen en hypotheke.
De sterke marktpositie in individuele levensverzekeringen leidt ertoe dat tegenvallende prestaties in deze productgroep een relatief sterk drukkend effect hebben op de totaalresultaten. In mindere mate geldt deze afhankelijkheid ook voor hypotheke.
- ⊙ Schaalgrootte.
In vergelijking met de grootste spelers heeft SNS REAAL in een aantal activiteiten minder schaalvoordelen.
- ⊙ Naamsbekendheid.
In vergelijking met de merken van de grootste spelers hebben de merken van SNS REAAL een minder sterke naamsbekendheid.

- ⊙ Beperkte batensynergie tussen bank en verzekeraar.
SNS Bank en REAAL Verzekeringen richten zich primair op hun eigen distributiekkanalen om optimaal op veranderingen in de markt en in klantbehoeften in te kunnen spelen. De batensynergie in distributie is daardoor nog beperkt, maar kan op de middellange termijn verbeterd worden.

Kansen

- ⊙ Vergrijzing.
Het toenemende aantal ouderen in Nederland zal gedurende een lange periode leiden tot een toenemende vraag naar pensioenen en (aanvullende) spaar- en beleggingsplannen voor de ouderdagsvoorziening, waaronder het per 1 januari 2008 toegestane fiscaalvriendelijke banksparen.
- ⊙ Vermindering collectieve regelingen.
Door verschraving of vermindering van collectieve regelingen, zoals VUT en WAO, zullen particulieren en ondernemers zich in toenemende mate zelf moeten

(bij)verzekeren, bijvoorbeeld met AOV-verzekeringen en pensioenproducten.

- ⊙ Groeimogelijkheden in de Randstad.
In de Randstad, waar het aantal eigen bankkantoren en franchisebankkantoren recent fors is uitgebreid, hebben wij goede mogelijkheden om ons markt-aandeel te verbeteren.
- ⊙ Ondervertegenwoordiging in de mkb-markt.
Zowel voor bank- als verzekeringsproducten geldt dat we ons huidige potentieel aan kennis en distributiemogelijkheden nog beter kunnen benutten op de mkb-markt.
- ⊙ Verantwoord ondernemen, sparen en beleggen.
De behoefte aan duurzame bedrijfsvoering en duurzame spaar- en beleggingsproducten neemt toe. Met haar specialistische expertise op dit gebied kan SNS REAAL hier op inspelen.
- ⊙ Distributie van producten van derden.
Selectieve verkoop van bank- en verzekeringsproducten van derden draagt bij aan verbetering van ons totaalaanbod en aan winstgevendende groei.
- ⊙ Groei in het buitenland.
De vastgoedfinancieringsactiviteiten van SNS Property Finance bieden goede internationale groeimogelijkheden.

Bedreigingen

- ⊙ Concurrentie in hypotheek en levensverzekeringen.
Op de markt voor hypotheek en levensverzekeringen staan de marges permanent onder druk door sterke prijsconcurrentie.
- ⊙ Kwetsbaarheid bij ongunstige rente- en beursontwikkelingen.
Banken en verzekeraars zijn afhankelijk van de rentecurve op de hypotheekmarkt en van de beleggingen voor eigen risico die verbonden zijn aan levensverzekeringen. Dit maakt hen per definitie kwetsbaar voor ongunstige rente- en beursontwikkelingen.
- ⊙ Juridisering van de samenleving.
In de financiële sector vragen veranderingen in wet- en regelgeving om veelvuldige aanpassingen in producten en gegevensbeheer. Dit leidt tot een toename van personeels- en IT-kosten. Daarnaast neemt in de financiële sector het risico op juridische claims toe.

Strategische uitdagingen

SNS REAAL heeft een aantal strategische uitdagingen bepaald op basis van het samenstel van sterke en zwakke punten en kansen en bedreigingen. De belangrijkste zijn:

- ⊙ SNS REAAL benut haar sterke operationele efficiency en haar ervaring met integraties door via acquisities de schaalgrootte van een aantal activiteiten, met name in verzekeringen, belangrijk te verbeteren.

De acquisitie van AXA NL en de acquisitie van Zwitserleven dragen bij aan een structurele verlaging van de kosten per eenheid product.

- ⊙ SNS REAAL benut de groeimogelijkheden in de Randstad door het ontwikkelen van SNS Regio Bank, een franchiseformule met 727 kantoren, waarvan 116 in de Randstad. De ontwikkeling van SNS Regio Bank draagt bovendien bij aan verbetering van de naamsbekendheid van SNS Bank.
- ⊙ SNS REAAL benut de spreiding en effectiviteit van haar distributiekanaal door het assortiment bank- en verzekeringsproducten te versterken met producten van derden, waarmee op kostenefficiënte wijze het distributieaandeel kan worden vergroot.
- ⊙ SNS REAAL verkleint de afhankelijkheid van individuele levensverzekeringen en hypotheek door de focus op groeimarkten, zoals duurzame vermogensopbouw, vastgoedfinanciering, pensioenen, mkb-schadeverzekeringen en AOV, te versterken.
- ⊙ SNS REAAL compenseert haar beperkte kostenvoordelen uit schaalgrootte met een korte time-to-market en met innovatieve producten en diensten op basis van haar efficiënte organisatie, haar retail- en mkb-specialisme en haar stimulerende bedrijfscultuur.

Strategische prioriteiten

Mede op basis van deze sterkte-zwakteanalyse heeft SNS REAAL een strategische hoofdrichting bepaald met de volgende drie prioriteiten: structurele waardeontwikkeling, focus op retail- en mkb-kanten in Nederland en structurele groei.

1 Structurele waardeontwikkeling

SNS REAAL wil waarde creëren voor al haar belanghebbenden, met name aandeelhouders, klanten, medewerkers en de samenleving. Voor onze aandeelhouders creëren wij groei en rendement bij adequate beheersing van risico's, voor onze klanten toegankelijke en transparante producten die hun grip geven op hun financiële toekomst, voor onze medewerkers ontplooiingsmogelijkheden en voor de samenleving een duurzame ontwikkeling van ons bedrijf, waarbij sociale, ethische en milieuaspecten in acht genomen worden.

Centraal in het waardemanagement van SNS REAAL staan:

- ⊙ Diversificatie van baten.
De combinatie van bank- en verzekeringsactiviteiten leidt tot verschillende soorten baten: rente, provisies, premie-inkomsten, beleggingsopbrengsten. De inkomstenstroom is daardoor relatief evenwichtig. Bovendien doen zich bij bank- en verzekeringsactiviteiten compenserende inkomsteneffecten voor bij rentewijzigingen. SNS Bank en REAAL Verzekeringen

streven daarnaast naar diversificatie van baten via het ontwikkelen of acquireren van bedrijven met producten die goed aansluiten bij bestaande activiteiten.

⊙ De distributiefunctie.

SNS REAAL produceert haar eigen producten, heeft voor deze producten eigen distributiekkanalen en benut distributiekkanalen van partners waarbij het intermediair een belangrijke rol inneemt. Daarnaast distribueert SNS REAAL via de eigen distributiekkanalen producten van anderen. SNS REAAL ziet in de distributiefunctie een belangrijk potentieel voor waardevermeerdering. Daarom wordt gestreefd naar versterking van de distributiefunctie.

⊙ Voldoende rendement bij gematigd risicoprofiel.

Het streven naar verbetering en behoud van marktposities door sterke, innovatieve producten en distributiemethoden staat voorop. Daarbij dienen groeiende inkomsten samen te gaan met kostenbeheersing, een efficiënt kapitaalgebruik, een strikt prijsbeleid en risicobeheersing.

⊙ Langetermijnrelaties.

SNS REAAL spant zich sterk in voor het opbouwen en in stand houden van langetermijnrelaties met haar klanten en het intermediair. Wij willen onze klanten toegankelijke en transparante producten bieden met een goede prijs-kwaliteitverhouding. De integriteit van bedrijf en medewerkers in productontwikkeling en contact met klanten wil SNS REAAL zorgvuldig waarborgen.

⊙ Kostenbeheersing, synergie en schaalvoordelen.

Kostenbeheersing is cruciaal. Onze efficiencyratio's behoren tot de beste in de Nederlandse financiële markt, maar zullen verder moeten verbeteren. Standaardisatie van producten, systemen en processen genereren belangrijke synergie en schaalvoordelen zonder afbreuk te doen aan de grote diversiteit in distributiemethoden. Met het snel en zorgvuldig integreren van nieuw verworven activiteiten, waardoor synergie- en schaalvoordelen verder toe kunnen nemen, is veel ervaring opgedaan.

⊙ Aantrekken, ontwikkelen en behouden van talent.

SNS REAAL investeert in haar medewerkers en daarmee in de structurele ontwikkeling van het concern. We bieden een uitgebreid programma op het gebied van talent- en leiderschapsontwikkeling. We ondersteunen vakopleidingen en 'training on the job' en stimuleren mobiliteit tussen bedrijfsonderdelen om creativiteit, innovatie en synergie te bevorderen. We bieden mogelijkheden voor thuis- en flexwerken en voor een goede balans tussen werk en privé.

⊙ Verantwoord ondernemen.

SNS REAAL heeft een breed aanbod van verantwoorde producten en diensten, streeft naar een verantwoorde bedrijfsvoering en ondersteunt maatschappelijke

projecten en activiteiten. SNS REAAL wil verantwoord en commercieel ondernemerschap verenigen.

2 Focus op retail- en mkb-klanten in Nederland

SNS REAAL richt zich primair op een aantal klant- en productgroepen in Nederland. Dit leidt tot een efficiënte aanwending van middelen, onderscheidende merken en marktpositioneringen en een gematigd risicoprofiel.

⊙ Klantgroepen.

SNS REAAL richt zich op retail- en mkb-klanten.

Onze markten kenmerken zich door krappe marges, brede assortimenten, toenemend gebruik van internet en klanten die vooral kiezen voor de retailer die snel en adequaat op hun (nieuwe) behoeften in kan spelen met aansprekende producten. Klantgerichtheid heeft te maken met productontwikkeling, gegevensverwerking, marketing en klantcontact. SNS REAAL heeft klantgerichtheid geïntegreerd in de organisatie en het speelt een belangrijke rol in onze trainingen en opleidingen.

⊙ Productgroepen.

SNS REAAL biedt drie productgroepen aan: hypotheeken en vastgoedfinanciering, vermogensopbouw (sparen en beleggen) en verzekeringen (leven, pensioen, schade en AOV). Met deze producten willen wij toonaangevend zijn in de markt. Door de keuze voor een aantal productgroepen kunnen we veel producten en modules standaardiseren en kunnen we middelen en mensen efficiënt en doelgericht inzetten. Sommige van onze mkb-bankproducten zijn geënt op die voor retailklanten. Daarnaast ontwikkelen we ook specifieke (standaard)producten voor de zakelijke markt. Onze specialistische producten op het gebied van vastgoedfinanciering worden ontwikkeld door SNS Property Finance.

⊙ Nederland.

SNS REAAL richt haar financiële middelen en managementaandacht primair op de Nederlandse markt. Daarnaast ontwikkelen wij in beperkte mate vastgoedfinancieringsactiviteiten in het buitenland.

3 Structurele groei

SNS REAAL streeft naar een winstgevende groei van de activiteiten. Die is noodzakelijk om onze continuïteit veilig te stellen en onze marktposities te behouden en te verbeteren. In een concurrerende markt als de Nederlandse draagt schaalvergroting in veel gevallen belangrijk bij aan rendementsverbetering. Verbreding van inkomstenstromen en het zoeken naar nieuwe inkomstenbronnen, bijvoorbeeld met behulp van allianties, staan centraal. Het zoeken naar nieuwe mogelijkheden voor structurele kostenverlaging blijft daarnaast ook noodzakelijk.

Voor hypotheeken en individuele levensverzekeringen, waarin wij al toonaangevende marktposities hebben bereikt,

voorzien wij de komende jaren een lagere groei dan in de afgelopen jaren. De groeistrategie van SNS REAAL voor de komende jaren heeft de volgende speerpunten:

⊙ Vermogensopbouw.

In verband met de vergrijzing en toenemende eigen verantwoordelijkheid van burgers voor (oudedags) voorzieningen zien wij goede groeimogelijkheden voor sparen, beleggen en verzekeringsproducten die hierop zijn gericht.

⊙ Mkb-markt.

SNS Bank en REAAL Verzekeringen zien beide goede groeimogelijkheden in bedrijfshypotheek en schadeverzekeringspakketten voor het mkb en in beschikbare-premiepensioenen.

⊙ Vastgoedfinanciering.

SNS Property Finance wil uitgroeien tot een duidelijk herkenbare internationale financier van vastgoed.

⊙ Pensioenen.

Binnen de productgroep gericht op vermogensopbouw bieden met name pensioenen goede groeimogelijkheden, zeker na de acquisitie van Zwitserleven.

⊙ Distributie.

Betere benutting en verdere verbetering van bestaande distributiekanaalen, waaronder met name internet, het verder ontwikkelen van de franchise-formule SNS Regio Bank, het aanbieden van meer producten van derden en verdere uitbreiding van het aantal distributiekanaalen, bijvoorbeeld via aanpalende activiteiten en distributiekanaalen van partners, kunnen belangrijk bijdragen aan groei.

⊙ Schadeverzekeringen.

In schadeverzekeringen biedt het mkb-segment goede groeimogelijkheden, mede door de acquisitie van AXA NL.

⊙ Arbeidsongeschiktheidsverzekeringen (AOV).

Door een terugtrekkende overheid is een aantrekkelijke groeiemarkt met goede marges ontstaan voor AOV- en verzuimverzekeringen.

⊙ Acquisities.

In aanmerking komen vooral bedrijven die kunnen bijdragen aan versterking van onze bestaande marktposities en aan uitbreiding in aanpalende segmenten.

Strategie per bedrijfsonderdeel

De bedrijfsonderdelen SNS Bank, REAAL Verzekeringen en SNS Asset Management, onderdeel van de Groepsactiviteiten, vertalen de strategie van SNS REAAL in een eigen strategie en in jaarlijkse initiatieven. Binnen SNS Bank voeren het retailbedrijf SNS Bank en het vastgoedfinancieringsbedrijf SNS Property Finance een eigen strategie. De strategieën van de bedrijfsonderdelen worden toegelicht in de hoofdstukken Ontwikke-

lingen SNS Bank, Ontwikkelingen REAAL Verzekeringen en Ontwikkelingen Groepsactiviteiten.

Financiële doelstellingen

De doelstellingen voor rendement, efficiency en solvabiliteit zijn onveranderd ten opzichte van vorig jaar.

Tabel 5:

Doelstellingen rendement en efficiency 2008-2009

Rendement	⊙ Groei winst per aandeel van gemiddeld 10% per jaar, met ingang van 2006 tot en met 2009. ⊙ Rendement op eigen vermogen van gemiddeld 15% per jaar na belasting.
Efficiency	⊙ Efficiencyratio SNS Bank van 55% ultimo 2009. ⊙ Bedrijfskosten-premieverhouding REAAL Verzekeringen van 13% ultimo 2009. ⊙ Combined ratio schadebedrijf van 97% ultimo 2009.

Solvabiliteit

- ⊙ Double leverage SNS REAAL kleiner dan 115%.
- ⊙ BIS-ratio SNS Bank groter dan 11%.
- ⊙ Tier 1-ratio SNS Bank groter dan 8%.
- ⊙ Solvabiliteit leven groter dan 150%.
- ⊙ Solvabiliteit schade groter dan 200%.

De doelstellingen voor de BIS-ratio en Tier 1-ratio van SNS Bank blijven ongewijzigd tot duidelijkheid is verkregen over de Basel II-vereisten. De kapitaalratio's van REAAL Verzekeringen en de efficiencydoelstellingen blijven eveneens onveranderd.

Operationele doelstellingen

SNS REAAL heeft aan de uitvoering van haar missie voor de komende jaren een aantal operationele doelstellingen verbonden. Een aantal van deze doelstellingen is aangepast in verband met acquisities.

- ⊙ In nieuwe hypotheek een marktaandeel van 8 à 10% (onveranderd).
- ⊙ In het totaal aan spaartegoeden een marktaandeel van 7 à 9% (was 6 à 8%).
- ⊙ In individuele levensverzekeringen een marktaandeel van 16 à 19% (was 14 à 17%).
- ⊙ In schadeverzekeringen een marktaandeel van 6 à 8% (was 4 à 6%).
- ⊙ Een top 5-positie in AOV-verzekeringen in 2009 (onveranderd).

Het hoofdstuk Voortgang in de strategie biedt kwantitatieve en kwalitatieve informatie over de resultaten die SNS REAAL in 2007 bereikte bij het nastreven van de strategische, operationele en financiële doelstellingen.

Snelle groeier: duurzaam sparen

Voor het duurzaam sparen was 2007 een vruchtbaar jaar. ASN Bank maakte een fraaie groeispurt door: 350 miljoen euro inleg na de ASN Zomerdeposito actie. Een totaal spaartegoed van meer dan 3,5 miljard euro. Een recordaantal van 563 nieuwe ASN Jeugdspaarders dankzij het GoedGeldSpel.nl. En aan het eind van het jaar is zelfs nóg een groeibarrière doorbroken: ASN Bank verwelkomde haar 350.000ste klant.

Verslag van de Raad van Bestuur

Voortgang in de strategie

SNS REAAL legt graag verantwoording af over de wijze waarop zij heeft gewerkt aan haar strategische ambities en doelstellingen. In onderstaand overzicht worden de prestaties en strategische initiatieven van 2007 gerelateerd aan onze strategische prioriteiten en operationele en financiële doelstellingen.

Strategische prioriteiten

1 Structurele waardeontwikkeling.

Centraal in het waardemanagement van SNS REAAL staan:

⊙ Diversificatie van baten.

De afhankelijkheid van baten gerelateerd aan hypotheek en hypotheekgebonden levensverzekeringen verminderde en het aandeel van de totale baten dat gerealiseerd werd in de mkb-markt nam toe. De toegenomen batendiversiteit kwam vooral tot stand door: een sterke toename van de zakelijk-kredietportefeuille als gevolg van de acquisitie van SNS Property Finance eind 2006, de acquisitie van AXA NL en de groei van SNS Fundcoach. De consolidatie van AXA NL per 5 september 2007 droeg bij aan batendiversificatie door toevoeging van producten gericht op aanvullende (niche)markten, met name AOV en mkb-schadeverzekeringen.

⊙ De distributiefunctie.

De distributie van SNS Bank werd belangrijk versterkt door de acquisitie van Regio Bank. Het totaal aantal eigen en franchisekantoren van SNS Bank steeg van 605 tot 873. De productinformatie, verkoop en marketing via internet werden verder verbeterd. De distributie van REAAL Verzekeringen werd versterkt door de acquisitie van AXA NL, waardoor het aantal intermediairs en volmachtkantoren fors steeg.

⊙ Voldoende rendement bij gematigd risicoprofiel.

Het rendement op het eigen vermogen (REV) van SNS REAAL verbeterde van 12,7% naar 13,7% door sterke winststijging en een efficiëntere inzet van het kapitaal. Hierbij werd het REV in 2007 nog enigszins negatief beïnvloed door het tijdsverschil tussen de aandelenemissie in juni ten behoeve van de acquisitie van AXA NL en de afronding van deze acquisitie in september.

⊙ Langetermijnrelaties.

Tot de belangrijkste initiatieven van SNS Bank gericht op klantenbehoud behoorden: een aantrekkelijke overgang voor de klanten van de overgenomen Regio Bank, speciale informatie-avonden voor de klanten van SNS Fundcoach en de ontwikkeling van een behoudprogramma voor hypotheek. Tot de belangrijkste initiatieven van REAAL Verzekeringen gericht op klantenbehoud

behoorden: een aantrekkelijke overgangsregeling voor de klanten van het overgenomen AXA NL,

coaching en communicatie ter bevordering van de kennis en effectiviteit van het intermediair en het bestendigen van relaties met grote distributiepartners en hypotheekketens, die onze producten soms onder een eigen label verkopen.

⊙ Kostenbeheersing, synergie en schaalvoordelen.

De overname van Regio Bank en de samenvoeging met de CVB-franchiseactiviteiten in SNS Regio Bank betekende een sterke verbetering van de schaalgrootte en kostenstructuur van de franchisebankactiviteiten. Door het overhevelen van een portefeuille vastgoed-financieringen van het retailbedrijf van SNS Bank naar SNS Property Finance kunnen deze financieringen nu via een betere infrastructuur en tegen lagere kosten beheerd worden. Ook de verdere afbouw van de portefeuille werkkapitaalfinanciering van SNS Bank, ten behoeve van een scherpere focus op bedrijfshypotheek, droeg bij aan een betere kostenstructuur.

De acquisitie van AXA NL en de acquisitie van Zwitserleven leiden tot schaalvoordelen en een betere kostenstructuur voor nagenoeg alle verzekeringsactiviteiten op basis van indirecte distributie.

⊙ Het aantrekken, ontwikkelen en behouden van talent.

Om de aantrekkelijkheid als werkgever voor jong talent te vergroten, werden meer management-trainees aangenomen en werd het ontwikkelingsbeleid voor jong talent verder verbeterd. Daarnaast werden nieuwe initiatieven genomen om doorgroei van talent naar hogere functies te bevorderen. Zie voor meer informatie het hoofdstuk Personeel en organisatie, pagina 89.

⊙ Verantwoord ondernemen.

Op basis van het advies van de commissie-De Ruiter werden binnen het Verbond van Verzekeraars afspraken gemaakt over het verbeteren van de informatie over beleggingsverzekeringen en het vergroten van de toegankelijkheid en transparantie van deze producten. Een deel van de verbeteringen voerde REAAL Verzekeringen in 2007 al door en een deel zal, conform het advies-De Ruiter, in 2008 ter beschikking komen van klanten en intermediairs.

Het hoofdstuk Ontwikkelingen REAAL Verzekeringen biedt een overzicht van de doorgevoerde en geplande verbeteringen.

De populariteit van onze duurzame spaar- en beleggingsvormen, waaronder de producten van ASN Bank, nam opnieuw sterk toe. Zie hiervoor het hoofdstuk Ontwikkelingen SNS Bank. Voor onze visie op verantwoord ondernemen zie het hoofdstuk Verantwoord ondernemen.

Diverse maatregelen om de integriteit van organisatie en medewerkers, klanten, zakelijke partners en producten beter te kunnen waarborgen, werden genomen. Zie voor meer informatie de paragraaf Integriteit in het hoofdstuk Verantwoord ondernemen.

2 Focus op retail- en mkb-klanten in Nederland

⊙ Klantengroepen.

Met de groei en consolidatie van SNS Property Finance nam het batenaandeel van SNS Bank dat via mkb-klanten wordt gerealiseerd, fors toe. De acquisitie van AXA NL leidde tot een breder bereik in de markt, zowel in de retail- als in de mkb-doelgroep. REAAL Verzekeringen krijgt in de retailmarkt en in de AOV-markt een betere toegang tot hoger opgeleide en hoger gesalarieerde klanten. In de mkb-markt krijgt REAAL Verzekeringen betere toegang tot zowel de bestaande doelgroep als tot nieuwe (niche) doelgroepen in specialistische sectoren. Na de afronding van de overname van Zwitserleven zal REAAL Verzekeringen sterker vertegenwoordigd zijn in de markt voor het mkb en grotere bedrijven.

⊙ Productgroepen.

Het retailbedrijf van SNS Bank bouwde haar portefeuille werkkapitaalfinanciering verder af en verscherpte de focus op bedrijfshypotheek en mkb-totaalpakketten. De grotere bedrijfshypotheek van het retailbedrijf werden overgeheveld naar de portefeuille van SNS Property Finance. De acquisitie van AXA NL leidt met name tot versterking van de schadeverzekeringen voor het mkb, in het bijzonder kennisintensieve aansprakelijkheidsverzekeringen en technische verzekeringen. Ook in de productgroep AOV leidt de acquisitie van AXA NL tot uitbreiding van het productassortiment. Na afronding van de overname van Zwitserleven zal REAAL Verzekeringen sterker vertegenwoordigd zijn in levensverzekeringen, met name pensioenen.

⊙ Nederland.

De focus van SNS REAAL blijft vooral gericht op de Nederlandse markt. De totale kredietportefeuille van SNS Bank bestond eind 2007 voor 95% uit kredieten in Nederland. Alleen SNS Property Finance richt zich voor een beperkt deel op buitenlandse activiteiten.

3 Structurele groei

Als speerpunten voor het realiseren van onze structurele groei beschouwen wij vermogensopbouw, de zakelijke markt, vastgoedfinanciering, pensioenen, schadeverzekeringen, AOV-verzekeringen, distributie en groei via acquisities en strategische samenwerking.

⊙ Vermogensopbouw.

Het beheerde vermogen bij de SNS- en ASN-beleggingsfondsen nam toe van € 3,8 miljard tot € 4,2 miljard (+ 9,7%). De nieuwe instroom in deze fondsen bedroeg € 356 miljoen. Ook de beleggingsvormen met advies en beheer door SNS Bank vertoonden een gezonde groei. Het beheerde vermogen bij SNS Fundcoach, onze digitale beleggingsfondsensupermarkt, nam toe van € 589 miljoen tot € 802 miljoen (+ 36,2%). Op de spaarmarkt groeide ons marktaandeel van 6,3% naar 8,3%. Aan nieuw geld stroomde per saldo € 5,5 miljard in. De beleggingen voor verzekeringsproducten voor rekening en risico van polishouders groeiden van € 3.955 miljoen naar € 7.235 miljoen, nagenoeg geheel als gevolg van de acquisitie van AXA NL.

⊙ Zakelijke markt.

Met de acquisitie van AXA NL versterkt en verbreedt SNS REAAL haar groeibasis in het mkb. In de productgroep Schade, met name in aansprakelijkheid, technische verzekeringen en AOV, krijgt REAAL Verzekeringen een beter bereik in nichemarkten. In de productgroep semicollectieve pensioenen vergroot REAAL Verzekeringen haar marktaandeel door de acquisitie van AXA NL. De producten van REAAL Verzekeringen en AXA NL komen in deze productgroep sterk overeen. De integratie zal hier vooral leiden tot meer commerciële slagkracht en efficiency door schaalvoordelen.

⊙ Vastgoedfinanciering.

De totale leningproductie van SNS Property Finance groeide van € 3,8 miljard tot € 5,6 miljard (+ 47,4%) exclusief de overdracht van de vastgoedfinancieringsportefeuille van het retailbedrijf ter waarde van € 1,1 miljard. De totale waarde van de vastgoedfinancieringsportefeuille steeg van € 8,8 miljard eind 2006 tot € 11,6 miljard eind 2007.

⊙ Distributie.

De distributiekraacht werd versterkt door de nieuwe franchiseformule SNS Regio Bank, waarin de bestaande franchiseactiviteiten van CVB Bank en de overgenomen activiteiten van Regio Bank werden ondergebracht. Het totaal aantal distributiepunten van SNS Bank nam hierdoor toe van 605 tot 873. Daarbij werd de aanwezigheid in de Randstad fors versterkt. SNS Bank zal zich de komende jaren richten op harmonisatie van de distributiemethoden en

-standaarden van het eigen kanaal en die van het franchisekanaal.

In 2007 werden bijna 300 geldautomaten van SNS Bank geplaatst bij nagenoeg alle HEMA-winkels. De overeenkomst met de HEMA draagt bij aan verbetering van de service aan onze klanten, de naamsbekendheid van SNS Bank, afbouw van de cashfunctie van onze kantoren en extra mogelijkheden voor interactieve marketingcommunicatie. De acquisitie van AXA NL leidde tot een goede groei van het aantal intermediairs en het aantal samenwerkende volmachtkantoren, waarbij vooral de toegang tot de mkb-markt wordt verbeterd. De resultaten van Proteq, het directe verkoopkanaal van REAAL Verzekeringen, bleven achter bij de verwachtingen. Om die reden wordt in 2008 een nieuwe strategie ingevoerd die betere communicatie- en verkoopmogelijkheden via internet biedt. Daarbij worden de retailschadeverzekeringen, de dierenziektekostenverzekeringen (Dier en Zorg) en de pechhulpverzekeringen (Route Mobiel) als aparte merken in de markt gezet.

⊙ Pensioenen.

De portefeuilles collectieve en semicollectieve pensioenen groeiden vooral als gevolg van de acquisitie van AXA NL. Voltooïing van de acquisitie van Zwitserleven zal de groeibasis voor pensioenen verder versterken.

⊙ Schadeverzekeringen.

De nettopremie-inkomsten van het totale schadebedrijf stegen van € 413 miljoen tot € 542 miljoen (+ 31,2%), met name door de consolidatie van AXA NL per 5 september. De acquisitie van AXA NL heeft de groeibasis voor schadeverzekeringen aanmerkelijk versterkt.

⊙ Arbeidsongeschiktheidsverzekeringen (AOV).

REAAL Verzekeringen heeft een individueel AOV-assortiment en een collectief AOV-assortiment, dat tussen september 2006 en mei 2007 in de markt is gezet. Het groeipotentieel werd in 2007 verder versterkt door de acquisitie van AXA NL, dat aanvullende producten en marktposities heeft in het hogere segment en in de medische sector.

⊙ Acquisities en strategische samenwerking.

• AXA NL*

De acquisitie van AXA Nederland, Winterthur en DBV ('AXA NL'), afgerond op 5 september, betekent een belangrijke versterking en aanvulling van de activiteiten van REAAL Verzekeringen. Met deze acquisitie vergroot REAAL Verzekeringen haar marktaandeel in de totale verzekeringsmarkt (inclusief levensloopp producten) van 5,2% naar

9,3%. In de levenmarkt stijgt het marktaandeel van 6,1% naar 11,0%. In de schademarkt (exclusief zorgverzekeringen) stijgt het marktaandeel van 3,4% naar 5,8%. De distributiekraacht wordt aanzienlijk versterkt door een toename van het aantal samenwerkende intermediairs en volmachtkantoren. De overnameprijs van AXA NL bedroeg circa € 1,8 miljard. Voor meer details over de overnameprijs zie pagina 169 van dit jaarverslag.

De strategische belangen van deze acquisitie zijn: diversificatie van baten van SNS REAAL, substantiële vergroting van marktaandeel, substantiële kosten-synergie door schaalvoordelen en de toevoeging van marktkennis, distributiepunten en aanvullende producten in de mkb-schademarkt en in AOV.

• Zwitserleven*

De voorgenomen overname van Zwitserleven zal een belangrijke versterking op de Nederlandse markt voor levensverzekeringen betekenen, in het bijzonder pensioenen. In de levenmarkt voegt REAAL Verzekeringen hiermee 4,7% marktaandeel toe. Mede door de acquisitie van AXA NL stijgt het totale marktaandeel in de levenmarkt (inclusief levensloopp producten) tot circa 15,7%. De overnameprijs van de Nederlandse en Belgische activiteiten van Swiss Life Holding, zal maximaal € 1.535 miljoen bedragen. In januari 2008 bereikte SNS REAAL met Delta Lloyd Groep een principe-overeenkomst over de verkoop van de Belgische activiteiten voor een bedrag van € 135 miljoen.

De strategische belangen van deze acquisitie zijn: substantiële vergroting van het marktaandeel in pensioenen, substantiële kostensynergie door schaalvoordelen in alle levensverzekeringen en de toevoeging van een sterk merk en van marktkennis.

• Regio Bank

De in 2006 al aangekondigde overname van Regio Bank werd op 1 juli 2007 afgerond. De franchiseorganisatie werd samen met de bestaande franchiseactiviteiten van CVB Bank ondergebracht in de nieuwe formule SNS Regio Bank. Daarmee heeft SNS Bank een toonaangevende franchisepositie op het gebied van bancaire producten in Nederland, met meer dan 700 franchisekantoren. De overnameprijs van Regio Bank bedroeg circa € 55 miljoen. Voor meer details zie pagina 170 van dit jaarverslag.

*) Marktaandelen hebben betrekking op 2006 en zijn gebaseerd op bruto premie inkomsten. Bron: AM Jaarboek.

De strategische belangen van deze acquisitie zijn: een belangrijke vergroting van de distributiekraft, een versterking van de kernproducten hypotheek en sparen, kostensynergie en een prominenter aanwezigheid in de Randstad door toevoeging van 55 franchisekantoren in deze regio.

- **FBS Bankiers**
De acquisitie van FBS Bankiers, afgerond op 1 oktober 2007, versterkt de activiteiten van SNS Securities, met name op het gebied van effectenadvies en vermogensbeheer. FBS Bankiers bestaat uit 30 medewerkers en de jaarlijkse omzet

van FBS Bankiers bedraagt bijna € 10 miljoen. SNS Securities verleent beleggingsdiensten op het gebied van research en corporate finance en levert advies- en beheerdiensten aan institutionele en particuliere beleggers. De overnameprijs van FBS Bankiers bedroeg circa € 16 miljoen. Voor meer details over de overnameprijs zie pagina 172 van dit jaarverslag.

Het strategische belang van deze acquisitie is het realiseren van meer schaalgroottes in advies en vermogensbeheer door de toevoeging van een klantenportefeuille en expertise.

Tabel 6: Financiële doelstellingen

Rendement	2007	2006	Doelstellingen
Groei in winst per aandeel	13,3%	6,5%	10% gemiddeld per jaar, beginnend in 2006 tot en met 2009
Rendement eigen vermogen na belastingen	13,7%	12,7%	15% gemiddeld per jaar na belasting
Efficiency	2007	2006	Doelstelling 2006
Efficiëncy ratio SNS Bank	60,3%	62,6%	55%, ultimo 2009
Bedrijfskosten-premieverhouding REAAL Verzekeringen	14,1%	13,8%	13%, ultimo 2009
Combined ratio schadebedrijf ¹	95,9%	94,7%	97%, ultimo 2009
Solvabiliteit	2007	2006	Meerjarendoelstelling
Double Leverage SNS REAAL	116,3%	107,8%	< 115%
BIS-ratio SNS Bank	11,5%	11,2%	> 11%
Tier 1-ratio	8,4%	8,2%	> 8%
Solvabiliteit levenbedrijf ²	272%	236%	> 150%
Solvabiliteit schadebedrijf ²	255%	279%	> 200%

¹) De combined ratio wordt met ingang van 2007 berekend zonder de herverzekeringresultaten en is exclusief de Kyrill storm en de door AXA S.A. garant gestelde posten.

²) Solvabiliteit leven- en schadebedrijf 2007 is berekend op basis van nieuwe wetgeving.

Tabel 7: Operationele doelstellingen

	2007	2006	Doelstellingen 2007	Doelstellingen 2008
Marktaandeel nieuwe hypotheek	7,4%	8,0%	8 à 10%	8 à 10%
Marktaandeel spaartegoeden	8,3%	6,3%	6 à 8%	7 à 9%
Marktaandeel individuele levensverzekeringen (exclusief levensloopproducten)	14,5% ¹	15,7%	17 à 20%	18 à 22%
Marktaandeel schadeverzekeringen (exclusief zorgverzekeringen) ²	4,2%	3,4%	4 à 6%	5 à 7%
Top 5-positie AOV-verzekeringen in 2009 ³	Nr. 4			

¹) Betreft REAAL Verzekeringen, exclusief AXA NL.

²) Eigen inschatting REAAL Verzekeringen voor 2007.

³) Betreft individuele AOV.

Vooruitzichten 2008

Als de crisis op de financiële markten aanhoudt, zoals tot nu toe het geval is, kan 2008 een uitdagend jaar worden. SNS REAAL continueert haar focus op spreiding van bestaande bronnen van inkomsten en het investeren in nieuwe bronnen, op verbetering van de operationele efficiency op basis van de integratieprocessen en op innovatie in marketing en distributie. Tegelijkertijd zal SNS REAAL haar gematigde risicoprofiel behouden.

Financiële markten

Aandelen

Op de aandelenbeurzen zal het voorlopig onrustig blijven, vooral door onzekerheden over de impact en gevolgen van de kredietcrisis. Ondertussen zijn de aandelenmarkten overwegend goedkoop geworden op basis van meerdere waarderingsmethoden, zoals dividend-discountmodellen, waarin het rentetarief een belangrijke rol speelt, koers-winstverhoudingen of dividendrendementen. Hiertegenover staat dat deze lage waarderingen aan het einde komen van een periode die gekenmerkt wordt door een bijzonder sterke stijging van de winsten. Een eventuele sterke terugval in de winsten zou daarom opnieuw een drukkend effect op de waarderingen kunnen hebben. Een dergelijke terugval is echter uit de leidende indicatoren voor de VS en de eurozone nog niet af te leiden. Wij verwachten dat de angst voor een nog grotere financiële crisis en voor een recessie in de VS voorlopig nog wel zal aanhouden. Aandelenopbrengsten van beleggers kunnen hierdoor tegenvallen.

Rente

Om de risico's op te sterke afname van economische groei te beperken zal de Amerikaanse centrale bank, de Federal Reserve, haar beleid van renteverlaging naar verwachting voortzetten. In de eurozone zal de Europese Centrale Bank, de ECB, prioriteit geven aan het tegengaan van inflatoire tendensen. Dat maakt de kans op renteverlagingen een stuk kleiner, vooral omdat de gemiddelde inflatie in de eurozone inmiddels boven de norm ligt. Daar tegenover staat dat ook de eurozone niet zal ontkomen aan enige groeivertraging en dat maakt de kans op een renteverhoging klein.

De centrale banken zullen zich maximaal inspannen om de geldmarkt weer naar behoren te laten functioneren, maar de situatie zal pas kunnen normaliseren wanneer het wantrouwen tussen de banken onderling verdwijnt. Daarvoor is transparantie, dat wil zeggen duidelijkheid over de financiële gezondheid van potentiële debiteuren,

een noodzakelijke voorwaarde. Die transparantie zal pas kunnen ontstaan nadat de belangrijkste banken hun door accountants goedgekeurde cijfers over 2007 hebben gerapporteerd.

In verhouding tot de nominale economische groei is het niveau van de obligatierentes momenteel laag. In de VS weerspiegelt de heel lage reële rente, de rente na aftrek van de inflatieverwachting, een naderende recessie. Dat kan in de loop van het jaar veranderen als de economie zich wat minder ongunstig ontwikkelt dan velen nu vrezen. In het kielzog van een mogelijke Amerikaanse rentestijging, zal dan ook de lange rente in de eurozone wat oplopen. De creditspreads, dat wil zeggen de risico-opslagen op de geld- en kapitaalmarkt, zullen naar verwachting in 2008 voorlopig op een hoog niveau blijven. Dat betekent dat banken hun funding tegen relatief hoge kosten moeten realiseren.

Productmarkten

Hypotheeken

Wij verwachten aanhoudend sterke concurrentie en een aanhoudende prijsdruk. De totale markt zal naar verwachting krimpen, vooral door beperkte nieuwbouw en beperkte doorstroming op de woningmarkt die leiden tot aanhoudende schaarste. De oversluitmarkt zal op het huidige lage niveau stabiliseren. De rentecurve zal waarschijnlijk niet sterk veranderen, maar kan aan het eind van het jaar wat oplopen. Wij verwachten een grillig verloop van de interbancaire bankrentes, hetgeen belangrijk kan bijdragen aan relatief grote veranderingen in de renteniveaus voor hypotheeken gedurende het jaar.

Vermogensopbouw

De economische ontwikkelingen zullen een gunstig spaarklimaat blijven ondersteunen. Toenemende onzekerheid als gevolg van de kredietcrisis en de economische ontwikkelingen in de VS kan leiden tot extra groei van sparen ten koste van de groei in beleggen. Later in het jaar verwachten wij wel een

verbetering van het beleggingsklimaat. Voor heel 2008 verwacht SNS REAAL opnieuw een toename van de instroom aan spaar- en beleggingsgeld. Op de beleggingsmarkt zal de instroom in beleggingsfondsen en gestructureerde spaar-beleggingsproducten naar verwachting opnieuw groter zijn dan die in individuele aandelen. De producten voor duurzame vermogensopbouw zullen daarbij naar verwachting opnieuw een grotere groei realiseren dan de overige producten.

Vastgoedfinanciering

De vraag naar hoogwaardige vastgoedobjecten blijft in Nederland groot, ondanks een hoog investeringsniveau in de afgelopen jaren. Op de kantorenmarkt wordt de scheiding tussen hoogwaardige en minder aantrekkelijke objecten scherper, waarbij de laatste categorie duidelijk minder renderend wordt. De vooruitzichten voor de markten voor woningen, distributiecentra en winkels en winkelcentra blijven goed. Vooral de vraag naar centra met gemengde gebruiksfuncties blijft zich goed ontwikkelen.

Mede door schaarste aan goede beleggingsprojecten in Nederland blijft de vraag van Nederlandse beleggers naar beleggingen in het buitenland hoog.

Levensverzekeringen

De totale markt voor individuele levensverzekeringen zal naar verwachting licht krimpen, in het bijzonder door een afnemende vraag naar beleggingsverzekeringen. Voor risicoverzekeringen, die ondermeer in combinatie met bancaire producten afgesloten kunnen worden, wordt een stijgende vraag verwacht. Door de relatief lage gemiddelde premie op deze producten leidt dit per saldo echter tot een krimpende markt. De hypotheekgebonden verzekeringsmarkt zal dalen door bovengenoemde marktfactoren op de hypotheekmarkt en door langer lopende verzekeringen als gevolg van minder afkopen. De koopsommenmarkt blijft naar verwachting stabiel.

Op de pensioenmarkt bieden met name de semicollectieve unit-linkedpensioenen goede groeimogelijkheden. Door IFRS-regelgeving is het voor werkgevers minder aantrekkelijk geworden om een pensioenfonds voor eigen rekening en risico te beheren. Dit leidt tot een verschuiving van ondernemingspensioenfonds naar pensioenregelingen die zijn ondergebracht bij verzekeraars.

Schadeverzekeringen

De particuliere schademarkt blijft naar verwachting stabiel. De producttransparantie en -vergelijkbaarheid zullen verder toenemen, waarbij simpele producten steeds vaker via het directe kanaal worden verkocht.

Verkoop aan of via belangenorganisaties, die volumekortingen bedingen, gaat een grotere rol spelen.

Voor de totale zakelijke schademarkt wordt een lichte groei verwacht, maar er kunnen per segment grote verschillen zijn. Voor de AOV-markt wordt een substantiële groei verwacht, vooral door aanhoudende groei van de economie en het toenemende aantal zelfstandig ondernemers.

Initiatieven

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste geplande initiatieven per productgroep.

Hypotheeken

- ⊗ Binnen het concept van de Budgethypotheek meer opties en productvarianten toegespitst op verschillende doelgroepen.
- ⊗ Toenemende verkoop van producten van derden via de eigen distributiekanaalen.
- ⊗ Verbetering en flexibilisering van de adviesfunctie, onder meer door de inzet van meer mobiele SNS Bank-adviseurs.
- ⊗ Assortimentsoptimalisatie en omzetcoaching voor franchisenemers SNS Regio Bank.
- ⊗ Bevordering van gezamenlijke inkoop van franchisenemers SNS Regio Bank via een inkoopcombinatie
- ⊗ Meer samenwerking met inkoopcombinaties op basis van exclusieve hypotheekarrangementen en meer verkoop via het intermediair en hypotheekketens.
- ⊗ Verfijning van de mkb-benadering, met onder andere meer aandacht voor zelfstandigen zonder personeel.
- ⊗ Intensivering van marketingcommunicatie voor bedrijfshypotheeken, met bijzondere aandacht voor distributie via SNS Regio Bank.

Vermogensopbouw

- ⊗ Verbetering en uitbreiding internetfuncties, waardoor klanten hun financiële zaken beter aan kunnen sturen, een beter totaaloverzicht krijgen en gemakkelijker gebruik kunnen maken van aansluitende online- en offlineadviesfuncties.
- ⊗ Verbetering en flexibilisering van de adviesfunctie, onder meer door de inzet van meer mobiele SNS Bank-adviseurs.
- ⊗ Assortimentsoptimalisatie en omzetcoaching voor franchisenemers SNS Regio Bank.
- ⊗ Verkoop van beleggingsfondsen van derden via de eigen distributiekanaalen.
- ⊗ Intensivering van de spaarcampagnes van SNS Bank en nieuwe producten van ASN Bank voor duurzame vermogensopbouw.
- ⊗ Introductie van producten op het gebied van fiscaal-

vriendelijk banksparen, ten behoeve van hypotheek-aflossing of oudedagsvoorziening.

markten spreken wij geen concrete verwachtingen uit over de winst- en batenontwikkeling van SNS REAAL in 2008.

Vastgoedfinanciering

- ⊙ Een sterkere focus op alternatieve sectoren en vastgoedconcepten, zoals centra met gemengde gebruiksfuncties, wooncentra voor ouderen, centra voor gezondheidszorg en hotels (beleggingsfinanciering).
- ⊙ Een sterkere focus op regio's buiten de Randstad (beleggingsfinanciering en projectfinanciering).
- ⊙ Een sterkere focus op participaties in zorgvuldig gekozen projecten (projectfinanciering).
- ⊙ Selectieve groei in een aantal belangrijke Europese markten (projectfinanciering).

Levensverzekeringen

- ⊙ Sterkere focus op de groeiemarkten risicoverzekeringen, direct ingaande lijfrentes en semicollectieve unit-linkedpensioenen.
- ⊙ Het bevorderen van de omzet en de advieskwaliteit van het intermediair door sterkere ketenintegratie.
- ⊙ Verbetering van de transparantie van beleggingsverzekeringen op basis van het advies van de commissie-De Ruiter. Voor meer informatie zie pagina 65.
- ⊙ Het realiseren van een betere kostenstructuur door schaalvoordelen op basis van de integratie van AXA NL.

Schadeverzekeringen

- ⊙ Verbetering en uitbreiding van het assortiment mkb-schade, vooral op basis van de integratie van AXA NL.
- ⊙ Herpositionering van Proteq en verbetering van het directe distributiekanaal, met name door betere internetfunctionaliteit.
- ⊙ Het bevorderen van de efficiency en de advieskwaliteit van het intermediair door sterkere ketenintegratie.
- ⊙ Het realiseren van een betere kostenstructuur door schaalvoordelen op basis van de integratie van AXA NL.

AOV-verzekeringen

- ⊙ Verbetering en uitbreiding van het productassortiment, vooral op basis van de integratie van AXA NL.

Doelstellingen

Onze meerjarige operationele en financiële doelstellingen staan in het hoofdstuk Missie, activiteiten, strategie en doelstellingen op pagina 21. Gezien de aanhoudende onrust en volatiliteit op de financiële

In miljoenen euro's	2007	2006	Mutatie
SNS REAAL	465	371	25,3%
SNS Bank	272	214	27,1%
SNS Retail	186	208	-10,6%
SNS Property Finance ¹⁾	86	6	1.333,3%
REAAL Verzekeringen	205	170	20,6%
REAAL Leven	177	145	22,1%
REAAL Schade	23	21	9,5%
REAAL Overig	5	4	25,0%
Groepsactiviteiten	-12	-13	7,7%
Totaal baten	4.543	3.576	27,0%
Totaal lasten	3.974	3.117	27,5%
Resultaat voor belastingen	569	459	24,0%
Belastingen	101	88	14,8%
Belang van derden	3	--	--
Nettowinst over de periode	465	371	25,3%
Winst per aandeel (WPA) (€)	1,87	1,65	13,3%
Verwaterde winst per aandeel (€)	1,87	1,65	13,3%
Balans			
Balanstotaal	103.074	79.742	29,3%
Beleggingen	21.067	10.626	98,3%
Beleggingen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico polishouders	7.235	3.955	82,9%
Vorderingen op klanten	63.045	56.700	11,2%
Groepsvermogen	3.591	3.200	12,2%
Spaargelden	19.179	13.678	40,2%
Verzekeringstechnische voorzieningen	24.858	13.283	87,1%
Ratio's			
Rendement eigen vermogen (REV)	13,7%	12,7%	
Double Leverage	116,3%	107,8%	
Gemiddeld aantal werknemers (FTE)	6.245	5.609	
SNS Bank			
Efficiencyratio	60,3%	62,6%	
BIS ratio	11,5%	11,2%	
Tier 1 ratio	8,4%	8,2%	
REAAL Verzekeringen			
Bedrijfskosten-premieverhouding	14,1%	13,8%	
Solvabiliteit levenbedrijf ²⁾	272%	236%	
Solvabiliteit schadebedrijf ²⁾	255%	279%	
Aantal uitstaande aandelen ultimo 2007	261.472.608	234.761.284	
Gewogen gemiddeld aantal uitstaande aandelen	248.155.233	224.564.046	

¹⁾ Vergelijkend cijfer 2006 SNS Property Finance betreft alleen december 2006.

²⁾ Solvabiliteit leven- en schadebedrijf 2007 is berekend op basis van nieuwe wetgeving.

Financiële hoofdlijnen

De nettowinst van SNS REAAL steeg in 2007 met 25,3% tot een recordbedrag van € 465 miljoen. De winst per aandeel steeg met 13,3% tot € 1,87 en het rendement op eigen vermogen steeg van 12,7% tot 13,7%. Aan de basis van de sterke prestaties lagen een sterke autonome groei van een aantal van onze kernactiviteiten en de resultaten van de recente acquisities van SNS Property Finance, Regio Bank en de Nederlandse activiteiten van AXA.

SNS REAAL

Resultaat 2007

De nettowinst van SNS REAAL steeg met € 94 miljoen van € 371 miljoen tot € 465 miljoen (+ 25,3%). Gemiddeld betekent dit een samengestelde groei (CAGR) van 18% over de afgelopen vier jaar.

De nettowinst van SNS Bank steeg van € 214 miljoen tot € 272 miljoen (+ 27,1%), met name door de bijdrage van SNS Property Finance van € 86 miljoen en een toegenomen rentemarge bij het retailbedrijf. Dit compenseerde de lagere verkoopresultaten uit obligaties, die in 2006 € 35 miljoen netto bedroegen.

De nettowinst van REAAL Verzekeringen steeg van € 170 miljoen tot € 205 miljoen (+ 20,6%). De nettowinst van het levenbedrijf steeg met € 32 miljoen, waarvan € 12 miljoen werd bijgedragen door AXA NL. De nettowinst van het schadebedrijf en de overige activiteiten steeg met € 3 miljoen, waarvan € 10 miljoen werd bijgedragen door AXA NL. De negatieve netto invloed van € 12 miljoen van de storm Kyrill op het resultaat van het schadebedrijf werd gedeeltelijk gecompenseerd door gunstige schadeontwikkelingen in de tweede helft van 2007.

De operationele lasten werden goed beheerst. De efficiencyratio van SNS Bank ontwikkelde zich positief. Bij REAAL Verzekeringen verbeterde de bedrijfskosten-premieverhouding, exclusief AXA NL, van 13,8% in 2006 tot 13,3% in 2007.

De effectieve belastingdruk bedroeg 17,8% en was daarmee lager dan in 2006 (19,2%). Dit was met name het gevolg van een verlaging van het tarief van de vennootschapsbelasting van 29,6% in 2006 tot 25,5% in 2007.

Nettowinst uit Groepsactiviteiten

De Groepsactiviteiten bevatten alle bedrijfsonderdelen die direct vanuit SNS REAAL op holdingniveau

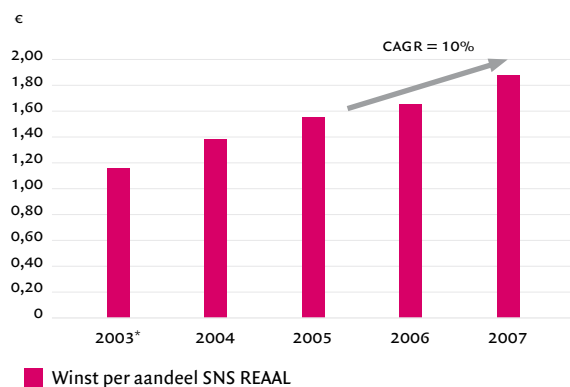
worden aangestuurd en waarvan de baten en lasten niet aan SNS Bank of REAAL Verzekeringen worden toegekend. Hiertoe behoren onder meer het grotendeels afgebouwde SNS REAAL Invest en vanaf 1 juli 2006 SNS Asset Management.

Het nettoresultaat van de Groepsactiviteiten, inclusief consolidatiecorrecties, bleef stabiel op € 12 miljoen negatief in 2007 (2006: – € 13 miljoen). De resultaten werden voor € 35 miljoen positief beïnvloed door de verkoop van het resterende 40% belang in La Ser Lafayette Services Nederland en de verkoop van een deel van het aandelenbelang in F. van Lanschot Bankiers, dat werd teruggebracht van 7,6% naar 5,3%. Daar stond tegenover dat de rentelasten stegen met € 24 miljoen, vooral omdat de acquisities van SNS Property Finance en AXA NL gedeeltelijk werden gefinancierd door een toegenomen double leverage op holdingniveau. De personeelskosten stegen met € 14 miljoen, vooral als gevolg van de toename van de personeelskosten van SNS Asset Management die voor het eerst gedurende een compleet boekjaar waren opgenomen, de introductie van het langetermijnbonusplan en de toename van medewerkers in verband met wet- en regelgeving en compliance.

Winst per aandeel

SNS REAAL streeft naar een groei van de winst per aandeel (WPA) van gemiddeld 10% per jaar, over de periode 2006 tot en met 2009, inclusief overnames. De WPA in 2007 bedroeg € 1,87 (+ 13,3%). Gemiddeld over de periode 2006-2007 betekent dit een samengestelde groei van 10%. Dit is een belangrijke stap in de richting van de beoogde WPA van € 2,27 eind 2009. Als gevolg van de aandelenemissie van 22 juni 2007 en het betalen van het interim-stockdividend 2007 in september 2007, kwam het gemiddeld gewogen aantal uitstaande aandelen per 31 december 2007 uit op 248.155.233. Vanaf de uitgiftedatum worden de nieuwe aandelen meegenomen in de berekening van de WPA.

18 Winst per aandeel SNS REAAL

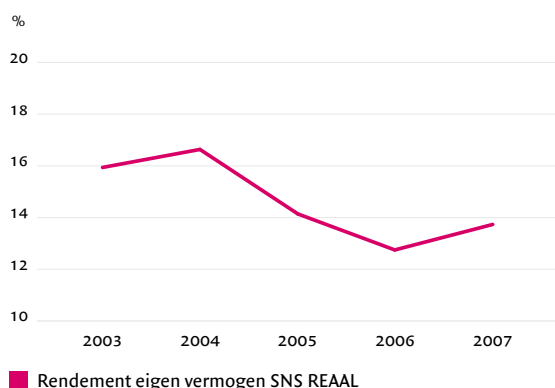

*) Het aantal aandelen na de aandelensplitsing in 2004 is gebruikt voor de berekening van de winst per aandeel in 2003.

Rendement op eigen vermogen

Het rendement op eigen vermogen (REV) van SNS REAAL was 13,7% (2006: 12,7%). De REV-doelstelling is gemiddeld 15% per jaar na belasting. Het REV werd in 2007 negatief beïnvloed door het tijdsverschil tussen de aandelenemissie ten behoeve van de acquisitie van AXA NL in juni en de afronding van de acquisitie in september.

19 Rendement eigen vermogen

Balans

Het balanstotaal van SNS REAAL steeg met € 23,3 miljard, van € 79,7 miljard eind 2006 tot € 103,0 miljard eind 2007 (+ 29,2%). Exclusief de impact van de overnames van AXA NL (€ 16,6 miljard) en Regio Bank (€ 3,0 miljard) nam het balanstotaal toe met € 3,7 miljard tot € 83,4 miljard.

De beleggingen voor eigen rekening stegen met € 10,4 miljard tot € 21,0 miljard (+ 98,1%), vooral door de consolidatie van AXA NL (€ 7,9 miljard). Vorderingen op klanten stegen met € 6,3 miljard tot € 63,0 miljard (+ 11,1%). De stijging is vooral te danken aan de acquisities van AXA NL en Regio Bank en autonome groei bij SNS Property Finance. Goodwill en andere immateriële vaste activa stegen met € 1,2 miljard naar

€ 2,0 miljard, met name door de immateriële vaste activa als gevolg van de overname van AXA NL. Dit betrof Value of Business Acquired (€ 658 miljoen), andere immateriële vaste activa (€ 162 miljoen) en goodwill (€ 237 miljoen).

Bij SNS Bank namen de schulden aan kredietinstellingen af met € 2,2 miljard, vooral vanwege een versnelde aflossing van een kredietfaciliteit bij ABN AMRO N.V., die was afgesloten in verband met de overname van Bouwfonds Property Finance in 2006. De groei van de totale activa van SNS Bank met € 6,2 miljard werd voornamelijk gefinancierd met de groei in spaargelden van € 5,5 miljard (+ 40,2%). Naast Regio Bank (€ 2,1 miljard), droegen ook een sterke organische groei bij ASN Bank en succesvolle spaardepositocampagnes van SNS Bank bij aan de groei van de spaargelden. Tot slot stegen de schuldbewijzen met € 1,3 miljard.

Verzekeringstechnische voorzieningen bij REAAL Verzekeringen stegen met € 11,6 miljard, vooral door de acquisitie van AXA NL (€ 11,2 miljard). De verzekeringstechnische voorziening van het levensbedrijf steeg met € 10,7 miljard en die van het schadebedrijf met € 0,9 miljard.

Het groepsvermogen van SNS REAAL steeg ten opzichte van ultimo 2006 met € 391 miljoen tot € 3,6 miljard (+ 12,2%), met name door de aandelenemissie in 2007 (€ 342 miljoen, gecorrigeerd voor emissiekosten) en de nettowinst van € 465 miljoen in 2007. Deze stijging werd gedeeltelijk teniet gedaan door een afname van € 325 miljoen veroorzaakt door ongerealiseerde herwaarderingen op beleggingen en cash flow hedges in verband met marktontwikkelingen en de uitkering van het slotdividend 2006 en het interimdividend 2007 ter grootte van in totaal € 94 miljoen. Het aansprakelijk vermogen steeg met € 759 miljoen tot € 5,6 miljard, waarbij de achtergestelde leningen toenamen met € 368 miljoen tot € 2.032 miljoen.

De acquisitie van AXA NL werd gefinancierd met € 450 miljoen aan eigen middelen, de opbrengst van de aandelenemissie in juni 2007 van € 342 miljoen en het resterende gedeelte door een combinatie van hybride kapitaal en schuldpapier.

Solvabiliteit

De double leverage, die de verhouding weergeeft tussen de nettovermogenswaarde van deelnemingen in groepsmaatschappijen en het eigen vermogen van SNS REAAL, steeg van 107,8% eind 2006 tot 116,3% eind 2007. Terwijl het eigen vermogen door de aandelenemissie in juni werd vergroot (€ 342 miljoen), nam de waarde van deelnemingen in groepsmaatschappijen toe.

Deze toename was voornamelijk het gevolg van een door SNS REAAL betaalde agiostorting van € 711 miljoen aan REAAL Verzekeringen en de nettowinst 2007 verminderd met de dividenduitkeringen door de groepsmaatschappijen. De double leverage zal naar verwachting begin 2008 weer op het gewenste niveau komen (< 115%).

Het aansprakelijk vermogen van SNS Bank steeg met € 344 miljoen tot € 3,9 miljard. De nettowinst van € 272 miljoen werd gedeeltelijk uitgekeerd als dividend aan SNS REAAL (€ 130 miljoen). De achtergestelde leningen stegen met € 230 miljoen. De reële-waardereserve was € 35 miljoen lager als gevolg van hogere rentepercentages. Het Tier 1 vermogen bedroeg € 2,6 miljard. De solvabiliteit van SNS Bank bleef sterk. De Tier 1-ratio aan het eind van 2007 bedroeg 8,4% (eind 2006: 8,2%), de BIS-ratio was 11,5% (eind 2006: 11,2%) en de Core capital ratio bedroeg 6,5% (eind 2006: herberekend 6,5%).

Basel II wordt toegepast per 1 januari 2008. Indien de Basel II-ratio's waren berekend per 31 december 2007, dan zouden de ratio's nog sterker zijn geweest. Op basis van voorlopige berekeningen was de Tier 1-ratio dan 12,8%, de BIS-ratio 17,2% en de Core capital ratio bedroeg 11,2%.

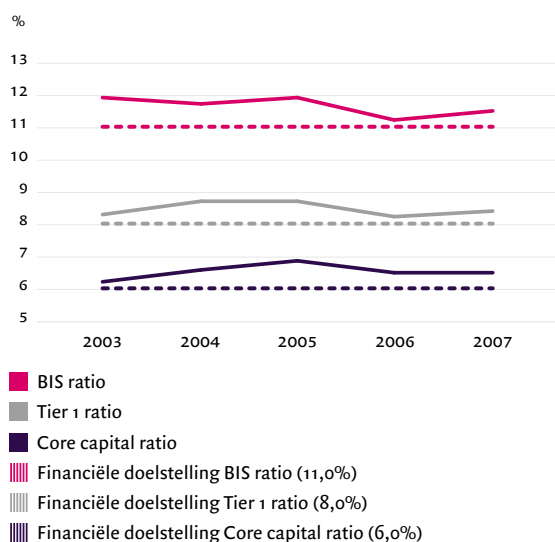
Het aansprakelijk vermogen van REAAL Verzekeringen steeg met € 1.022 miljoen naar € 2,4 miljard (+ 71,6%) ultimo 2007. In verband met de overname van AXA NL heeft SNS REAAL het vermogen van REAAL Verzekeringen met € 711 miljoen verhoogd in de vorm van een agiostorting. Bovendien werd in het tweede halfjaar het aansprakelijk vermogen verder versterkt door de uitgifte van achtergestelde leningen (€ 420 miljoen). De nettowinst 2007 van € 205 miljoen werd gedeeltelijk

gecompenseerd door een dividenduitkering van € 26 miljoen aan SNS REAAL en een netto afname van € 276 miljoen in de reële-waardereserve en de cash flow hedgereserve.

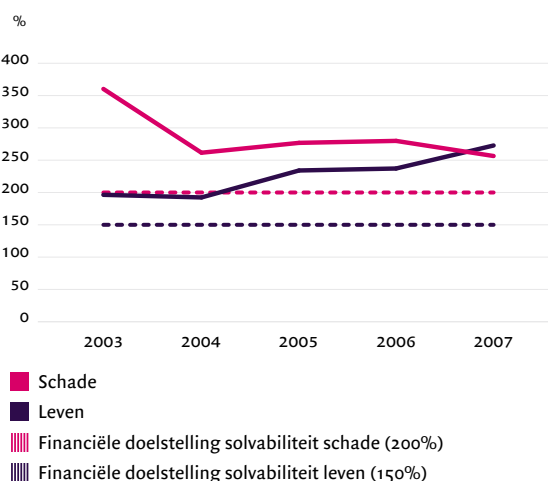
De solvabiliteitsratio's van REAAL Verzekeringen bleven ruim boven de doelstelling. De nieuwe wetgeving (Wft) die in 2007 van kracht werd heeft de solvabiliteitsberekening positief beïnvloed, doordat rekening wordt gehouden met de overwaarde van de technische voorzieningen van het levenbedrijf zoals bepaald door de toereikendheidstoets. De solvabiliteit van het levenbedrijf 2007 kwam als gevolg hiervan uit op 272%. De solvabiliteit van het schadebedrijf was 255% en bleef ongewijzigd door de nieuwe methodiek. De solvabiliteitsratio 2007 van REAAL Verzekeringen, gebaseerd op de gewijzigde methode, was 198% en geeft de totale solvabiliteit van de verzekeringsactiviteiten weer.

Samenvattend heeft SNS REAAL haar sterke vermogenspositie effectiever benut en is beter afgestemd op het risicoprofiel van SNS REAAL.

20 Solvabiliteitsmaatstaven SNS Bank

21 Solvabiliteitsmaatstaven REAAL Verzekeringen

In miljoenen euro's	2007	2006	Mutatie
Resultaat			
Rentemarge bancaire activiteiten	783	567	38,1%
Netto provisie en beheervergoedingen	129	120	7,5%
Resultaat uit beleggingen	14	67	-79,1%
Resultaat derivaten en overige financiële instrumenten	13	15	-13,3%
Overige operationele opbrengsten	-1	-1	0,0%
Totaal baten	938	768	22,1%
Bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa	35	36	-2,8%
Personeelskosten	332	283	17,3%
Afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa	31	25	24,0%
Overige operationele lasten	203	173	17,3%
Totaal lasten	601	517	16,2%
Resultaat voor belastingen	337	251	34,3%
Belastingen	64	37	73,0%
Belang van derden	1	--	--
Nettowinst over de periode	272	214	27,1%
Nettowinst SNS Retail	186	208	-10,6%
Nettowinst SNS Property Finance¹	86	6	1.333,3%
Risicogewogen activa	30.744	28.454	
Ratio's			
Rendement eigen vermogen	12,6%	14,1%	
Efficiëncy ratio	60,3%	62,6%	
BIS ratio	11,5%	11,2%	
Tier 1 ratio	8,4%	8,2%	
Core capital ratio	6,5%	6,5%	
Aantal kantoren SNS Bank	146	167	
Aantal vestigingen SNS Regio Bank	727	438	
Aantal geldautomaten	513	308	

¹⁾ Vergelijkend cijfer nettowinst SNS Property Finance 2006 betreft alleen december 2006.

Resultaat

De resultaten van Regio Bank zijn per 1 juli 2007 geconsolideerd in de resultaten van SNS Bank. De nettowinst van SNS Bank steeg met € 58 miljoen tot € 272 miljoen (+ 27,1%). SNS Property Finance en SNS Regio Bank droegen respectievelijk € 80 miljoen en € 4 miljoen bij aan deze stijging.

Het effect van de internationale liquiditeits- en kredietcrisis op de liquiditeitspositie van SNS Bank was relatief beperkt. De liquiditeitspositie van SNS Bank bleef solide, ondersteund door een gedifferentieerd fundingbeleid, groei van spaargelden als gevolg van de spaardeposito-campagnes en ruime liquiditeitsbuffers die voorafgaand aan de kredietcrisis waren opgebouwd. Echter, indien de huidige situatie langere tijd voortduurt, zal dit ook effect hebben op de bankactiviteiten.

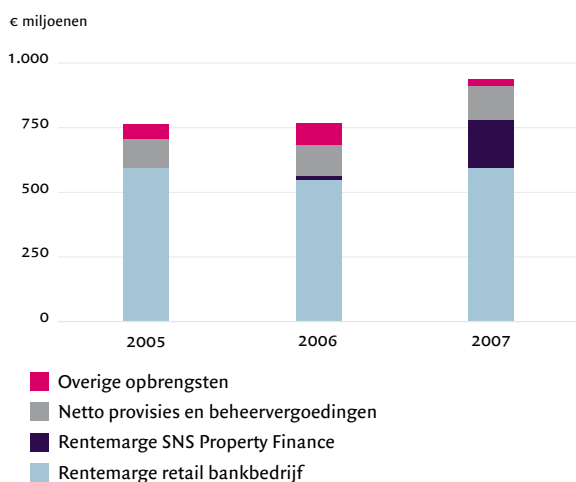
Ondanks het lagere nominale belastingtarief steeg de effectieve belastingdruk tot 19,0%, ten opzichte van 14,7% in 2006. Deze stijging werd veroorzaakt door de verminderde impact van gestructureerde fiscale transacties. Daarnaast werd de effectieve belastingdruk in 2006 beïnvloed door een herberekening van de latente belastingverplichtingen, resulterend in een vrijval van € 9 miljoen.

Het rendement op eigen vermogen (REV) daalde van 14,1% in 2006 naar 12,6% in 2007.

Baten

De totale baten stegen van € 768 miljoen in 2006 tot € 938 miljoen in 2007 (+ 22,1%). De hogere rentemarge en de hogere provisies en beheervergoedingen van het retailbedrijf en de bijdrage van SNS Property Finance

22 Verdeling baten SNS Bank

compenseerden ruimschoots de lagere resultaten op beleggingen, derivaten en overige financiële instrumenten. De rentebaten (exclusief SNS Property Finance, Regio Bank en FBS) stegen met € 24 miljoen (+ 4,4%) ten opzichte van 2006, ondanks een daling van de baten uit boeterente met € 24 miljoen door het inkrimpen van de oversluitmarkt voor hypotheeklen als gevolg van het renteklimaat. De margedruk op hypotheeklen werd meer dan gecompenseerd door verbeterde marges op andere producten, met name spaarproducten. De consolidatie van SNS Property Finance, een verbeterde rentemarge en sterk verminderde resultaten op beleggingen, derivaten en overige financiële instrumenten hebben de kwaliteit van de baten verbeterd. De diversificatie van de rentebaten verbeterde door een sterke groei van de rentemarge op spaarproducten, mkb-hypotheeklen en de overname van SNS Property Finance. Bij het retailbedrijf groeide het aandeel provisie en beheervergoedingen in de totale baten van 15,9% tot 17,0%.

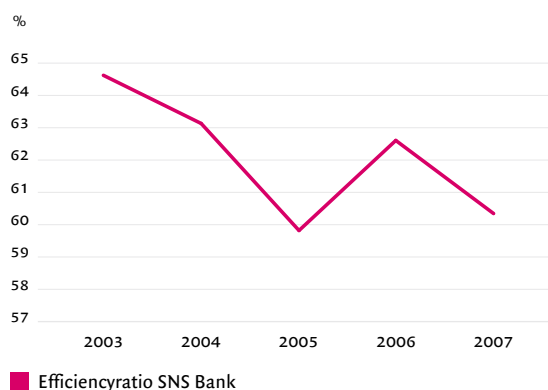
Lasten

De totale lasten stegen met € 84 miljoen, als gevolg van SNS Property Finance (€ 70 miljoen) en Regio Bank (€ 12 miljoen). Bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa bleven laag op € 35 miljoen (2006: € 36 miljoen). Als gevolg van gestegen baten, strikte kostenbeheersing en consolidatie van SNS Property Finance voor een volledig jaar, verbeterde de efficiencyratio van 62,6% in 2006 tot 60,3% in 2007.

Funding

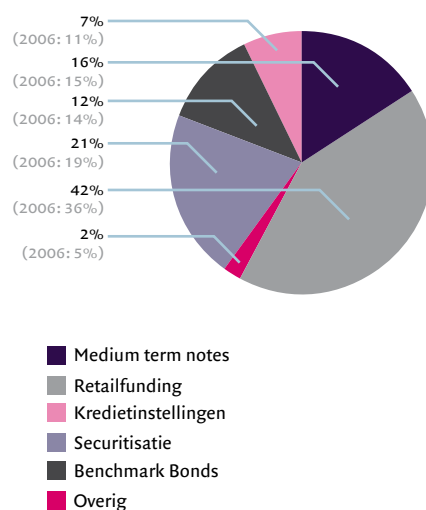
De fundingstrategie van SNS Bank is steeds gebaseerd op drie pijlers: spreiding van fundinginstrumenten, commitment aan de investeerders en een proactieve inschatting van omgevingsfactoren. De funding op basis van retailspaartegoeden groeide zowel door de

23 Efficiencyratio SNS Bank

overname van Regio Bank als door autonome groei van de spaarportefeuille. Als gevolg hiervan steeg het aandeel retailfunding ten opzichte van de totale funding van 36% eind 2006 tot 42% eind 2007. Eind 2007 was 56% van de retailkredieten gefinancierd met retailfunding (2006: 44%). SNS Bank handhaafde een prudente en proactieve funding- en liquiditeitstrategie en heeft gedurende een langere periode geprofiteerd van een historisch lage opslag voor kredietrisico door het aantrekken van een relatief groot bedrag aan langetermijnfunding. Bovendien is de fundingpositie tot eind 2008 zekergesteld zonder dat aanvullende kapitaalmarkttransacties noodzakelijk zijn.

24 Verdeling fundinginstrumenten 2007

SNS Retail Bankbedrijf

In miljoenen euro's	2007	2006	Mutatie
Resultaat			
Rentemarge bancaire activiteiten	596	551	8,2%
Netto provisie en beheervergoedingen	128	120	6,7%
Resultaat uit beleggingen	13	67	-80,6%
Resultaat derivaten en overige financiële instrumenten	12	15	-20,0%
Overige operationele opbrengsten	2	--	--
Totaal baten	751	753	-0,3%
Bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa	20	35	-42,9%
Overige operationele lasten	505	476	6,1%
Totaal lasten	525	511	2,7%
Resultaat voor belastingen	226	242	-6,6%
Belastingen	39	34	14,7%
Belang van derden	1	--	--
Nettowinst over de periode	186	208	-10,6%
Risicogewogen activa	18.832	19.571	
Efficiëncyrio	67,2%	63,2%	

Resultaat

De nettowinst van het retailbedrijf van SNS Bank daalde van € 208 miljoen tot € 186 miljoen (-10,6%). Exclusief het netto verkoopresultaat in 2006 van obligaties (€ 35 miljoen) en de impact van de overdracht van de vastgoedfinancieringsportefeuille naar SNS Property Finance (€ 4 miljoen), steeg de nettowinst met 9,8% dankzij de verbeterde rentemarge en hogere provisies en beheervergoedingen.

Vanaf 1 juli 2007 is het resultaat van Regio Bank opgenomen in het resultaat van het retailbedrijf.

In het tweede halfjaar 2007 droeg Regio Bank met een nettowinst van € 4 miljoen positief bij aan het resultaat. De integratie van het overgenomen Regio Bank in SNS Bank en de daarmee verbonden systeemconversies waren eind 2007 afgerond.

Baten

Rentemarge

De gestegen rentemarge van € 45 miljoen (+ 8,2%) van het retailbedrijf was met name te danken aan een stijging van het commercieel renteresultaat, terwijl de baten uit boeterente daalden met € 24 miljoen. De stijging van het commercieel renteresultaat werd veroorzaakt door de hogere volumes in vrijwel alle productgroepen en verbeterde marges op spaarproducten en de mkb-portefeuille. Deze groei werd deels teniet gedaan door lagere marges op de hypotheekactiviteiten als gevolg van de aanhoudende prijsconcurrentie. Regio Bank droeg voor € 26 miljoen bij aan de rentemarge.

De baten uit boeterente namen af met € 24 miljoen van € 53 miljoen in 2006 tot € 29 miljoen in 2007 (-45,3%) door minder vervroegde aflossingen in verband met rentestijgingen. De hypotheekoversluitmarkt kromp vanwege deze rentestijging. Deze trend was al in 2006 ingezet. Bovendien namen de baten uit boeterente af doordat het verschil tussen het rentetarief voor klanten en de marktrente kleiner werd. De boeterente in het tweede halfjaar 2007 kwam uit op € 15 miljoen, dit was vrijwel gelijk aan de eerste helft van 2007.

Gedurende 2007 is de rente over de gehele rentecurve gestegen. De stijging van de kortetermijnrente zette zich voort en de rentecurve werd gedeeltelijk invers in de tweede helft van 2007. Het lange deel van de rentecurve werd iets steiler maar bleef relatief vlak. Gedurende 2007 werd de gevoeligheid van SNS Bank voor toekomstige rentestijgingen verminderd. Deze bewegingen in de rentecurve en het ALM-beleid hebben geleid tot een beperkt maar positief ALM-resultaat, vergelijkbaar met dat van 2006.

In een sterk concurrerende hypotheekmarkt heeft het retailbedrijf in vergelijking met het eerste halfjaar van 2007 marktaandeel teruggewonnen van 6,7% tot 7,4%. De SNS Budget Hypotheek, verkozen als 'Beste Hypotheekproduct van Europa in 2007', droeg voor meer dan de helft bij aan de productie van nieuwe hypotheek. Het behoud op de bestaande hypotheekportefeuille verbeterde in 2007. Door de overname van Regio Bank nam de hypotheekportefeuille met

€ 1,6 miljard toe. In totaal groeide de hypotheekportefeuille van SNS Bank met 5,7% tot € 44,8 miljard (2006: € 42,4 miljard).

Mede door de succesvolle producten van ASN Bank en de spaardepositocampagnes van SNS Bank, groeide het marktaandeel sparen in 2007 van 6,3% tot 8,3%. Regio Bank droeg € 2,1 miljard bij aan de spaarportefeuille en de totale spaarportefeuille van SNS Bank steeg met € 5,5 miljard tot € 19,2 miljard (+ 40,1%). ASN Bank liet een aanzienlijke groei zien in zowel volume als aantal klanten. In 2007 steeg het aantal klanten met 14,4% (45.651 nieuwe klanten).

Netto provisie en beheervergoedingen

Exclusief de beheervergoedingen van SNS Asset Management, dat per 1 juli 2006 is omgehangen naar de Groep, bedroeg de groei van de netto provisie en beheervergoedingen in 2007 € 16 miljoen (+ 14,3%). Deze stijging deed zich voor in alle provisiegerelateerde activiteiten. De provisie uit het assurantiebedrijf steeg met 6,1% naar € 35 miljoen. De groei in effectenprovisies kwam vooral tot stand door de activiteiten van SNS Fundcoach en SNS Securities. Het door SNS Fundcoach beheerde vermogen steeg met € 213 miljoen van € 589 miljoen ultimo 2006 tot € 802 miljoen ultimo 2007 (+ 36,2%). Zowel het aantal nieuw geopende rekeningen als de toename van het aantal actieve klanten droegen in 2007 bij aan de groei van beheervergoedingen. Daarnaast stegen ook de beheervergoedingen van de SNS- en ASN-beleggingsfondsen. De netto provisie en beheervergoedingen van SNS Securities stegen van € 13 miljoen tot € 16 miljoen, mede door de bijdrage van FBS Bankiers en de voormalige activiteiten van Van der Hoop.

Overige baten

De resultaten op beleggingen daalden fors, van € 67 miljoen in 2006 naar € 13 miljoen in 2007, hoofdzakelijk door de afwezigheid van verkoopresultaten van obligaties in 2007 (2006: € 35 miljoen netto). Op basis van positieve herwaarderingsresultaten en de rentevisie van SNS Bank werden in 2006 substantiële verkoopresultaten gerealiseerd op de obligatieportefeuille. Gegeven de omvang van de herwaarderingsreserve ultimo 2007 en het renteklimaat zullen de realisaties op beleggingen, zoals eerder aangegeven, naar verwachting ook in 2008 laag zijn.

Het resultaat uit derivaten en overige financiële instrumenten daalde met € 3 miljoen, van € 15 miljoen in 2006 tot € 12 miljoen in 2007. De internationale liquiditeits- en kredietcrisis had een marginale negatieve invloed op de marktwaarde van de obligatiehandelsportefeuille

van SNS Bank (–€ 9 miljoen). Aangezien we de intentie hebben om deze portefeuille tot de einddatum aan te houden (ongeveer twee jaar) zal dit negatieve herwaarderingsresultaat worden gecompenseerd door toekomstige positieve resultaten.

Lasten

Bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa

De lasten uit bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa daalden met € 15 miljoen, van € 35 miljoen in 2006 tot € 20 miljoen in 2007 (– 42,9%). De lagere dotatie voor retailhypotheken weerspiegelt ons gematigde risicoprofiel. De dotatie is lager vanwege een lager aantal gedwongen verkopen van panden en lagere uitwinningstekorten per post. Daarnaast werd in 2006 het voorzieningenbeleid aangescherpt, waardoor de dotatie in dat jaar hoger uitkwam. Bij de kredietverlening aan mkb-klanten was sprake van een duidelijk lagere instroom van geïnfecteerde kredieten, voornamelijk door een verbetering van het economisch klimaat en door een vrijval van een aantal restantvoorzieningen wegens afwikkeling van diverse leningen. De waardeverminderingen als percentage van de risicogewogen activa daalden van 0,18% in 2006 tot 0,11% in 2007.

Overige lasten

Overige lasten stegen met € 29 miljoen, van € 476 miljoen in 2006 tot € 505 miljoen in 2007 (+ 6,1%). Deze lastenstijging hield met name verband met de acquisities en integratie van Regio Bank en FBS Bankiers (€ 22 miljoen). Exclusief deze factoren bleef de kostenstijging als gevolg van stringente kostenbeheersing beperkt tot € 7 miljoen (+ 1,5%). Het totaal aantal fte's bij het retailbedrijf daalde met 103 ondanks de integratie van Regio Bank (54 fte's). De daling was met name te danken aan STP-projecten en de reorganisatie van de mkb-activiteiten. De totale personeelskosten stegen echter door de inhuur van meer tijdelijke krachten, met name voor projecten op het gebied van wet- en regelgeving (implementatie Basel II), efficiencyverbetering en integratie.

In miljoenen euro's	2007	2006 ¹	2006 Pro forma	Mutatie
Resultaat				
Rentemarge bancaire activiteiten	187	16	182	2,7%
Netto provisie en beheervergoedingen	1	--	--	--
Resultaat uit beleggingen	1	--	--	--
Resultaat derivaten en overige financiële instrumenten	1	--	--	--
Overige operationele opbrengsten	-3	-1	5	-160,0%
Totaal baten	187	15	187	0,0%
Bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa	15	1	11	36,4%
Overige operationele lasten	61	5	55	10,9%
Totaal lasten	76	6	66	15,2%
Resultaat voor belastingen	111	9	121	-8,3%
Belastingen	25	3	39	-35,9%
Belang van derden	--	--	--	--
Nettowinst over de periode¹	86	6	82	4,9%
Effect purchase price allocation	23	1	12	91,7%
Nettowinst over de periode (voor PPA)	109	7	94	16,0%
Risicogewogen activa	11.912	8.883	8.883	
Efficiencyratio	32,6%	33,3%	29,4%	

¹⁾ Vergelijkend cijfer nettowinst SNS Property Finance 2006 betreft alleen december 2006.

Resultaat

De totale nettowinst van SNS Property Finance bedroeg €86 miljoen, een stijging met 4,9% ten opzichte van de pro forma nettowinst van €82 miljoen over 2006. De kredietportefeuille nam toe van €8,8 miljard ultimo 2006 tot €11,6 miljard ultimo 2007 (+31,8%). Deze toename is het gevolg van autonome groei van de kredietportefeuille met €1,7 miljard (+19,3%) en de integratie van de portefeuille vastgoedfinanciering van SNS Bank (€1,1 miljard). De integratie van deze activiteiten met die van SNS Property Finance werd eind 2007 voltooid en droeg voor €4 miljoen bij aan de nettowinst van SNS Property Finance. Deze positieve ontwikkelingen werden gedeeltelijk gecompenseerd door lagere overige baten en hogere overige lasten.

Exclusief de effecten van aanpassing voor purchase price allocation (PPA) en hogere financieringskosten behaalde SNS Property Finance een nettowinst van €109 miljoen, een toename van 16,0% ten opzichte van de pro forma nettowinst exclusief PPA-aanpassingen van €94 miljoen in 2006. De PPA-aanpassingen in 2007 bedroegen €23 miljoen, tegenover €12 miljoen in de pro forma nettowinst van 2006. Dit verschil is te verklaren door een PPA-aanpassing in de reële waarde van de

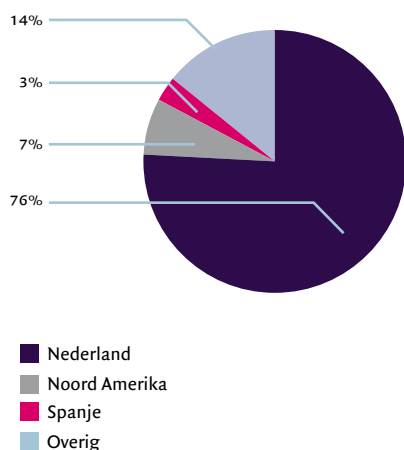
deelnemingen en joint ventures, die zorgde voor een grotere negatieve PPA-aanpassing in de overige baten en bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa. De autonome groei van de nettowinst werd volledig teniet gedaan door de hogere PPA-aanpassing in 2007 in vergelijking met de pro forma cijfers over 2006. De verwachting is dat in de komende jaren het bedrag van de PPA-aanpassing significant zal afnemen.

Op 31 december 2007 bestond de totale kredietportefeuille van SNS Property Finance voor €7,0 miljard uit beleggingsfinanciering (inclusief Financial lease) en voor €4,6 miljard uit projectfinanciering. De portefeuille is zowel geografisch als over de verschillende activasoorten goed gespreid. Het grootste deel van de portefeuille is binnenlands (76%) en de investeringen in Noord-Amerika zijn beperkt tot 7% van de totale portefeuille. Het aandeel van de portefeuille dat betrekking heeft op woningen bedroeg eind 2007 37%.

Baten

De rentemarge steeg in 2007 met €5 miljoen tot €187 miljoen (+2,7%). De stijging was te danken aan de groei van de portefeuille en werd gedeeltelijk teniet gedaan

25 Geografische spreiding portefeuille SNS Property Finance

door de daling van (eenmalige) beheervergoedingen. Het aandeel van de doorlopende rentebaten in de totale rentemarge was 94%. Het resterende was afkomstig van transactie gerelateerde baten.

De organische groei van de portefeuille had vooral betrekking op uitbreiding in de internationale projectfinancieringen. Gemeten over de totale portefeuille bleven de marges stabiel. Lagere marges op beleggingsfinancieringen werden gecompenseerd door een kleine toename van marges op projectfinancieringen in combinatie met een toegenomen aandeel van de projectfinancieringen in de totale portefeuille.

Lasten

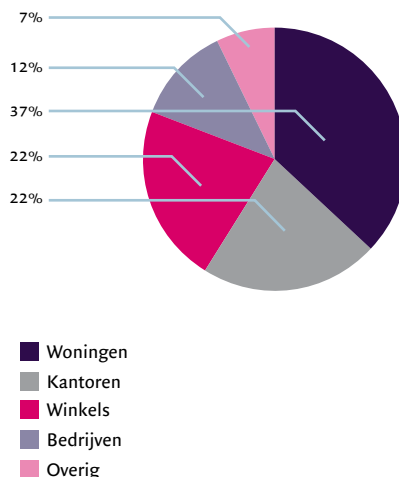
Bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa

De totale waardevermindering bedroeg in 2007 € 15 miljoen en bestond uit een vrijval van de voorziening van per saldo € 1 miljoen in het eerste halfjaar gevolgd door een netto dotatie van € 16 miljoen in het tweede halfjaar. De dotatie in het tweede halfjaar vloeide voort uit bijzondere waardeverminderingen op een beperkt aantal leningen in Amerika en Spanje, die gedeeltelijk gecompenseerd werden door vrijvallen in de kredietportefeuille door schikkingen en de afwikkeling van afgewaardeerde leningen. Bij de betrokken projecten heeft SNS Property Finance volledige zeggenschap verkregen en heeft alert gehandeld door het management en de focus op deze projecten te verbeteren. De waardeverminderingen als percentage van de risicogewogen activa van SNS Property Finance lagen op een bevredigend niveau van 0,13%.

Overige lasten

Ten opzichte van de pro forma cijfers van 2006 namen de overige lasten toe met € 6 miljoen, voornamelijk

26 Portefeuille naar soort vastgoed SNS Property Finance

als gevolg van personeelskosten in verband met de uitbreiding van activiteiten en kosten van procesintegratie. Als gevolg hiervan steeg de efficiencyratio tot 32,6% (pro forma 2006: 29,4%).

REAAL Verzekeringen

In miljoenen euro's	2007	2006	Mutatie
Resultaat			
Premie-inkomen	2.584	2.009	28,6%
Herverzekeringspremies	61	49	24,5%
Nettopremie-inkomen	2.523	1.960	28,7%
Aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen	--	3	-100,0%
Netto provisie en beheervergoedingen	54	57	-5,3%
Resultaat uit beleggingen	834	561	48,7%
Resultaat uit beleggingen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders	96	215	-55,3%
Resultaat derivaten en overige financiële instrumenten	29	6	383,3%
Overige operationele opbrengsten	11	2	450,0%
Totaal baten	3.547	2.804	26,5%
Technische lasten op verzekeringscontracten	1.979	1.393	42,1%
Technische lasten op verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders	496	663	-25,2%
Verzekeringstechnische lasten	2.475	2.056	20,4%
Acquisitiekosten verzekeringsactiviteiten	333	240	38,8%
Bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa	29	-2	--
Personeelskosten	184	141	30,5%
Afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa	35	27	29,6%
Overige operationele lasten	88	75	17,3%
Overige rentelasten	144	34	323,5%
Totaal lasten	3.288	2.571	27,9%
Resultaat voor belastingen	259	233	11,2%
Belastingen	52	63	-17,5%
Belang van derden	2	--	--
Nettowinst over de periode	205	170	20,6%
Effect purchase price allocation	15	--	--
Nettowinst over de periode (voor PPA)	220	170	29,4%
Ratio's			
Rendement eigen vermogen	13,9%	13,6%	
Bedrijfskosten-premieverhouding	14,1%	13,8%	
Solvabiliteit levenbedrijf ¹	272%	236%	
Solvabiliteit schadebedrijf ¹	255%	279%	
New annual premium equivalent levenbedrijf (in miljoenen €)	207	196	
Value New Business (in miljoenen €) ²	14	20	
Combined ratio schadebedrijf ³	98,6%	94,7%	
Schadequote ³	55,9%	53,7%	

De presentatie van de vergelijkende cijfers is aangepast voor vergelijkingsdoeleinden.

¹⁾ De solvabiliteit van het leven- en schadebedrijf 2007 is berekend op basis van nieuwe wetgeving.

²⁾ De VNB 2007 is inclusief AXA NL. De grondslagen van de VNB-berekening van AXA NL wijken af van die van REAAL Verzekeringen. Met ingang van 2007 is de VNB inclusief synergie-effecten AXA NL en overwaarde toereikendheidstoets.

³⁾ De combined ratio en schadequote worden met ingang van 2007 berekend zonder de herverzekeringresultaten en is exclusief door AXA S.A. garant gestelde posten.

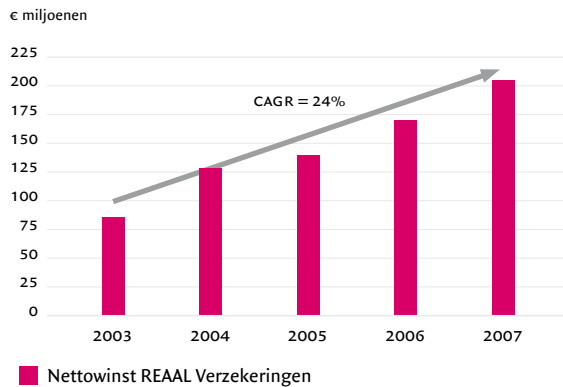
Resultaat

De nettowinst van REAAL Verzekeringen steeg van € 170 miljoen naar € 205 miljoen (+20,6%). De resultaten van de Nederlandse activiteiten van AXA (AXA NL) zijn vanaf 5 september 2007 geconsolideerd in de cijfers van REAAL Verzekeringen. AXA NL leverde, inclusief financierings-

kosten, een positieve bijdrage van € 22 miljoen aan de nettowinst 2007 van REAAL Verzekeringen.

Exclusief de bijdrage van AXA NL steeg de nettowinst met € 13 miljoen (+7,6%). De storm Kyrill had een negatief effect op het nettoresultaat van het schadebedrijf van

27 Nettowinst REAAL Verzekeringen

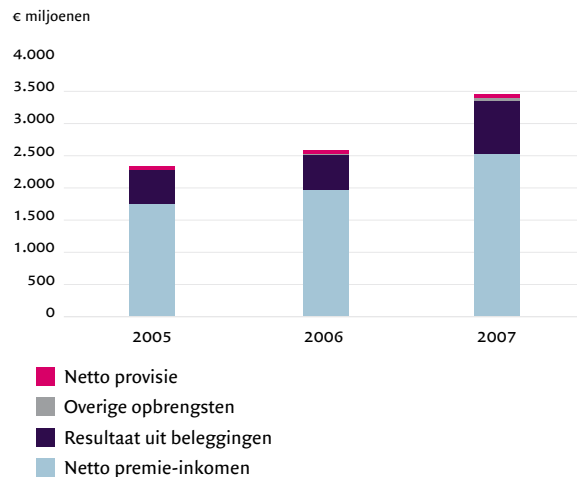
€ 12 miljoen, maar dit werd meer dan gecompenseerd door de gunstige schadeontwikkeling en een hoger resultaat op beleggingen en een hoger resultaat op derivaten en overige financiële instrumenten. Daarnaast nam de effectieve belastingdruk af van 27,0% in 2006 tot 20,1% in 2007 met name door een lager vennootschapsbelastingtarief en door een grotere impact van gestructureerde fiscale transacties.

Purchase Price Allocation (PPA) inzake AXA NL heeft geleid tot een negatieve aanpassing in het resultaat van € 15 miljoen. Exclusief dit effect zou het resultaat van REAAL Verzekeringen € 220 miljoen zijn geweest (€ 205 inclusief PPA-effecten). De bijdrage aan de nettowinst van AXA NL was € 51 miljoen (€ 36 miljoen na PPA-effecten). De PPA-effecten bestaan uit de amortisatie van de Value of Business Acquired (€ 11 miljoen) en afschrijvingen op overige materiële en immateriële vaste activa (€ 4 miljoen).

Baten

De totale baten van REAAL Verzekeringen stegen van € 2.804 miljoen tot € 3.547 miljoen (+ 26,5%). Het netto periodieke premie-inkomen leven groeide met € 242 miljoen tot € 1.144 miljoen (+ 26,8%), waarbij de autonome groei € 46 miljoen (+ 5,1%) bedroeg en de bijdrage van AXA NL € 196 miljoen was. Koopsommen leven groeide met € 192 miljoen tot € 837 miljoen. Exclusief AXA NL stegen de koopsommen met € 26 miljoen (+ 4,0%). Het netto premie-inkomen schade steeg met 31,2% tot € 542 miljoen. Exclusief AXA NL bleef het netto premie-inkomen schade vrijwel gelijk aan 2006. De overige operationele opbrengsten stegen met € 9 miljoen tot € 11 miljoen als gevolg van de verkoop van een portefeuille van het voormalige Nieuwe Hollandse Lloyd aan AEGON en ontvangen afkoopsommen bij de beëindiging van een belangrijk distributiecontract.

28 Verdeling baten voor eigen rekening REAAL Verzekeringen

Resultaat uit beleggingen REAAL Verzekeringen

In miljoenen euro's	2007	2006	Mutatie
Resultaat			
Rente baten	631	426	48,1%
Dividend baten	45	30	50,0%
Huur baten	19	15	26,7%
Overig	--	4	-100,0%
Directe beleggingsbaten	695	475	46,3%
Gerealiseerde winsten / verliezen	105	81	29,6%
Ongerealiseerde winsten / verliezen	34	5	580,0%
	139	86	61,6%
Totaal resultaat uit beleggingen REAAL Verzekeringen	834	561	48,7%

Het resultaat uit beleggingen voor eigen rekening steeg met € 273 miljoen ten opzichte van 2006 (+ 48,7%). Exclusief de bijdrage van AXA NL steeg het resultaat uit beleggingen met € 58 miljoen, met name door een hoger gerealiseerd resultaat op aandelenverkopen. Gezien de stand van de reële-waarderreserve ultimo 2007 en de omstandigheden op de aandelenmarkten, zouden de gerealiseerde resultaten op waardeveranderingen in 2008 lager uit kunnen komen. Ongerealiseerde waardeveranderingen stegen met € 29 miljoen tot € 34 miljoen als gevolg van toegenomen resultaten op vastgoed-beleggingen (€ 13 miljoen) en hogere ongerealiseerde resultaten op obligaties (€ 16 miljoen). Dit laatste als gevolg van een uitbreiding van de beleggingsportefeuille geclassificeerd als 'reële waarde via de winst- en verlies-rekening'.

Lasten

De totale lasten van REAAL Verzekeringen zijn gestegen met € 717 miljoen naar € 3.288 miljoen. Exclusief AXA NL stegen de totale lasten met € 45 miljoen door een stijging van de acquisitiekosten met € 35 miljoen vanwege een sterke productiegroei in de afgelopen jaren en vanwege een eenmalige aanpassing in de afschrijving van de acquisitiekosten van € 15 miljoen om deze afschrijvingen beter aan te laten sluiten op de gerelateerde premie-ontvangsten. De rentelasten namen met € 27 miljoen toe vanwege een toename van gestructureerde fiscale transacties.

Exclusief AXA NL bedroeg de toename van bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa € 29 miljoen. Deze werd veroorzaakt door impairments op aandelen van € 15 miljoen vanwege de lagere koersen op de aandelenmarkten en door bijzondere waardeverminderingen op leningen en immateriële vaste activa. Daarnaast stegen de

technische lasten op verzekeringscontracten autonoom met € 52 miljoen, met name door de groei van de leven-portefeuille. De technische lasten met betrekking tot verzekeringscontracten voor rekening en risico van polis-houders namen af met € 102 miljoen als gevolg van de rentestijging, waardoor de waarde van de vastrentende beleggingen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders afnam.

Bedrijfskosten-premieverhouding

De bedrijfskosten-premieverhouding steeg van 13,8% tot 14,1%. De personeelskosten, afschrijvingskosten en de overige operationele kosten, exclusief AXA NL, bleven vrijwel gelijk ten opzichte van 2006, terwijl het premie-inkomen autonoom toenam (periodieke premies + 5,1% en koopsommen + 4,0% ten opzichte van 2006). Hierdoor verbeterde de bedrijfskosten-premieverhouding exclusief AXA NL tot 13,3%.

Pro forma cijfers voor AXA NL

Update pro forma cijfers 2006

Na de aankondiging van de overname van AXA NL op 4 juni 2007 heeft SNS REAAL de Purchase Price Allocation (PPA) verder uitgewerkt. Dit resulteerde in aanpassingen van de waardering van de Value of Business Acquired (VOBA) en van de overige immateriële vaste activa. De waardering van de VOBA steeg van € 617 miljoen naar € 673 miljoen, met name door een gestegen rentecurve. De overige immateriële vaste activa werden vastgesteld op € 167 miljoen en hadden betrekking op het distributienetwerk, relaties met klanten, merknaam en software. De waarde van deze immateriële vaste activa was nog niet bepaald op het moment van de aankondiging van de acquisitie. Hierdoor zijn de afschrijvingen op de VOBA in de pro forma cijfers 2006 gewijzigd van € 22 miljoen naar € 26 miljoen. De afschrijving op overige immateriële

Pro forma cijfers 2006 AXA NL

In miljoenen euro's	2006 4 juni 2007	2006 31 december 2007
Stand alone genormaliseerde nettowinst voor afschrijving VOBA en financieringslasten	143	143
Afschrijving VOBA en overige immateriële activa (na belasting)	-22	-38
Financieringslasten (na belasting)	-34	-40
Nettowinst	87	65

vaste activa was € 12 miljoen en was nog niet berekend op 4 juni 2007.

Verder stegen de pro forma financieringskosten van € 34 miljoen naar € 40 miljoen door hogere rentepercentages in 2007 in vergelijking met de rentepercentages in 2006, zoals gehanteerd in juni 2007. De impact op de pro forma afschrijving en financieringskosten over 2006 zoals deze bij het bekend maken van de acquisitie op 4 juni 2007 waren gecommuniceerd is hierboven weergegeven.

Pro forma cijfers

Voor vergelijkingsdoeleinden worden de pro forma cijfers voor 2007 en 2006 gegeven. Deze cijfers zijn inclusief de effecten van de PPA, normalisaties en extra fundingkosten met betrekking tot de acquisitie van AXA NL. De cijfers voor de periode september 2007 tot en met december 2007, die zijn opgenomen in de winst- en verliesrekening van SNS REAAL, zijn weergegeven in de kolom 'AXA NL sep-dec 2007'.

De acquisitie van AXA NL ten bedrage van € 1,8 miljard werd gefinancierd met € 342 miljoen aan opbrengst uit de uitgifte van nieuwe gewone aandelen, € 450 miljoen eigen middelen en een mix van hybride kapitaal en schuld papier van in totaal € 1,0 miljard. SNS REAAL heeft deze mix aan financiering op holdingniveau aangetrokken en doorgezet naar REAAL Verzekeringen (€ 630 miljoen). Het restantbedrag van € 370 miljoen

bleef in de holding van SNS REAAL en leidde tot € 4 miljoen netto financieringskosten in het resultaat van Groepsactiviteiten.

Rekening houdend met de financieringskosten van SNS REAAL holding en toegerekende rentekosten gerelateerd aan de eigen middelen, bedroeg de bijdrage van AXA NL aan het nettoresultaat van SNS REAAL voor de periode september 2007 tot en met december 2007 € 18 miljoen.

Baten- en lastenontwikkeling 2007

De periodieke bruto premie-inkomsten van de levensactiviteiten van AXA NL bleven stabiel ten opzichte van 2006 en de premie-inkomsten uit koopsommen stegen met € 28 miljoen. De premie-inkomsten uit schadeverzekeringen bleven stabiel ten opzichte van 2006. De AOV-premies (arbeidsongeschiktheidsverzekeringen) lieten met € 5 miljoen een duidelijke stijging zien tot € 71 miljoen. De operationele kosten stegen in 2007 door re-insourcing van de unit-linked portefeuille van Accenture.

Pro forma cijfers AXA NL

In miljoenen euro's	Pro forma 2007	Pro forma 2006	Mutatie	AXA NL sep-dec 2007
Stand alone genormaliseerde nettowinst voor afschrijving VOBA en financieringslasten	140	143	-2,1%	51
Afschrijving VOBA en overige immateriële activa (na belasting)	-34	-38	-10,5%	-15
Stand alone genormaliseerde nettowinst voor financieringslasten	106	105	1,0%	36
Additionele financieringslasten (na belasting)	-42	-40	5,0%	-14
Nettowinst	64	65	-1,5%	22
Bedrijfskosten-premieverhouding	15,6%	14,4%		18,8%

Levenbedrijf REAAL Verzekeringen

In miljoenen euro's	2007	2006	Mutatie
Resultaat			
Periodiek leven	1.144	902	26,8%
Koopsommen leven	837	645	29,8%
Nettopremie-inkomen	1.981	1.547	28,1%
Netto provisie en beheervergoedingen	39	37	5,4%
Aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen	--	3	-100,0%
Resultaat uit beleggingen	710	529	34,2%
Resultaat uit beleggingen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders	96	215	-55,3%
Resultaat derivaten en overige financiële instrumenten	31	6	416,7%
Overige operationele opbrengsten	7	--	--
Totaal baten	2.864	2.337	22,6%
Technische lasten op verzekeringscontracten	2.172	1.821	19,3%
Acquisitiekosten verzekeringsactiviteiten	178	134	32,8%
Bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa	27	-2	1450,0%
Personeelskosten	117	95	23,2%
Afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa	25	17	47,1%
Overige operationele lasten	43	39	10,3%
Overige rentelasten	79	33	139,4%
Totaal lasten	2.641	2.137	23,6%
Resultaat voor belastingen	223	200	11,5%
Belastingen	44	55	-20,0%
Belang van derden	2	--	--
Nettowinst over de periode	177	145	22,1%

Nettowinst

De nettowinst van het levenbedrijf steeg met 22,1% van €145 miljoen tot €177 miljoen, met name als gevolg van een hoger resultaat uit beleggingen, een toename van de resultaten uit derivaten en overige financiële instrumenten en een lagere effectieve belastingdruk. Deze positieve ontwikkelingen compenseerden ruimschoots de toegenomen acquisitiekosten en hogere rentelasten in verband met gestructureerde fiscale transacties en financieringskosten voor de overname van AXA NL.

De nettowinst van het levenbedrijf groeide autonoom met €20 miljoen. De overname van AXA NL droeg voor €12 miljoen bij aan de groei (inclusief financieringskosten ten behoeve van de overname).

Baten

Het netto periodieke premie-inkomen steeg met €242 miljoen tot €1.144 miljoen (+26,8%), waarvan €46 miljoen afkomstig was uit autonome groei van de portefeuille. De baten uit koopsommen stegen met €192 miljoen tot €837 miljoen (+29,8%), waarvan €26 miljoen afkomstig uit autonome groei en met name door een sterke groei in de productgroep Direct Ingaande Lijfrentes.

Het resultaat uit beleggingen voor eigen rekening steeg met €55 miljoen ten opzichte van 2006, met name door een toename in de gerealiseerde verkoopresultaten op aandelen (+€49 miljoen) en de groei van de beleggingsportefeuille. Het resultaat uit derivaten en overige financiële instrumenten groeide autonoom met €12 miljoen door grotere derivatenposities voor afdekkingsdoeleinden.

De overige operationele baten stegen met €7 miljoen tot €7 miljoen. Deze toename werd veroorzaakt door ontvangen afkoopvergoedingen bij het beëindigen van een belangrijk distributiecontract en de verkoop van een klein deel van de voormalige Nieuwe Hollandse Lloyd-portefeuille aan AEGON.

NAPE, marktaandelen en VNB

De new annual premium equivalent (NAPE) steeg met €11 miljoen tot €207 miljoen (+5,6%). Vanaf september droeg AXA NL €37 miljoen bij aan de NAPE van REAAL Verzekeringen en de NAPE daalde autonoom met €26 miljoen. Deze autonome daling hield verband met de gestegen rente. De rentestijgingen leidden tot een afname van de hypotheekoversluitmarkt. Dit leidde

tot een lagere productie aan nieuwe individuele verzekeringscontracten, maar tot betere resultaten op polisverval. Daarnaast werd een belangrijk distributiesamenwerkingscontract beëindigd.

De totale markt voor periodieke premies leven kromp met 15,2% in 2007. De afname had vooral betrekking op de beleggingsverzekeringen. Het marktaandeel periodieke premies leven van REAAL Verzekeringen, exclusief AXA NL, bedroeg 14,5% (exclusief levensloopproducten). Ten opzichte van 2006 is dit een afname van 1,2 procentpunten. Het marktaandeel periodieke premies leven van AXA NL bedroeg vanaf september 2007 6,0%.

In de koopsommenmarkt steeg het marktaandeel van REAAL Verzekeringen fors, van 7,3% tot 9,1%, met name door een sterk herstel als gevolg van scherpere tarieven vanaf het tweede kwartaal 2007. Het marktaandeel koopsommen van AXA NL was vanaf september 2007 9,7%.

De Value of New Business (VNB) van REAAL Verzekeringen (exclusief AXA NL) bedroeg in 2007 € 12 miljoen (2006: € 20 miljoen), gebaseerd op European Embedded Value-berekeningen (EEV). De VNB van AXA NL, gebaseerd op Market Consistent Embedded Value-berekeningen (MCEV), bedroeg in 2007 € 2 miljoen (2006: € 10 miljoen). De Nederlandse verzekeringsmarkt bleef zeer concurrerend en hierdoor bleven de marges in zowel periodieke premies leven (waaronder overlijdensrisicoverzekeringen) als in koopsommen (met name de Direct Ingaande Lijfrentes) onder druk staan. Daarnaast was de nieuwe productie lager door een kleinere hypotheekoversluitmarkt en de afkoop van een belangrijk distributiecontract. Bij AXA NL vonden kostenoverschrijdingen plaats als gevolg van re-insourcing van voortijdig beëindigde outsourcingprojecten. Dit had een negatief effect op de VNB.

Lasten exclusief AXA NL

De totale lasten van het levenbedrijf stegen met € 32 miljoen (+1,5%) tot € 2.169 miljoen, exclusief AXA NL (impact op totale lasten € 472 miljoen, met inbegrip van financieringskosten voor de overname). De verzekeringstechnische lasten daalden met € 52 miljoen voornamelijk als gevolg van een lager resultaat op beleggingen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders. De acquisitiekosten voor verzekeringsactiviteiten stegen met € 35 miljoen tot € 169 miljoen (+26,1%). Deze stijging werd veroorzaakt door een sterke productiegroei in recente jaren en een eenmalige aanpassing van € 15 miljoen om de afschrijvingsperiode beter af te stemmen op de gerelateerde premieontvangsten.

Bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa stegen met € 26 miljoen. Deze stijging werd veroorzaakt door bijzondere waardeverminderingen op aandelen (€ 13 miljoen) en op leningen aan intermediairs en immateriële activa. Personeelskosten, afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa en overige kosten daalden met € 3 miljoen als gevolg van effectieve kostenbeheersing en een verbeterde allocatie van kosten tussen het leven- en schadebedrijf. De overige operationele lasten stegen met € 26 miljoen als gevolg van hogere rentelasten in verband met de financiering van gestructureerde fiscale transacties.

Schadebedrijf REAAL Verzekeringen

In miljoenen euro's	2007	2006	Mutatie
Resultaat			
Premies schade	590	448	31,7%
Herverzekeringspremies	48	35	37,1%
Nettopremie-inkomen	542	413	31,2%
Netto provisie en beheervergoedingen	10	13	-23,1%
Resultaat uit beleggingen	42	27	55,6%
Resultaat derivaten en overige financiële instrumenten	1	--	--
Overige operationele opbrengsten	3	1	200,0%
Totaal baten	598	454	31,7%
Technische lasten op verzekeringscontracten	303	235	28,9%
Acquisitiekosten verzekeringsactiviteiten	157	105	49,5%
Bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa	2	--	--
Personeelskosten	57	46	23,9%
Afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa	5	5	0,0%
Overige operationele lasten	38	31	22,6%
Overige rentelasten	6	1	500,0%
Totaal lasten	568	423	34,3%
Resultaat voor belastingen	30	31	-3,2%
Belastingen	7	10	-30,0%
Nettowinst over de periode	23	21	9,5%

Nettowinst

De nettowinst van het schadebedrijf in 2007 werd sterk beïnvloed door de storm Kyrill. De impact van Kyrill op de nettowinst in 2007 bedroeg € 12 miljoen*. Exclusief de impact van Kyrill steeg de nettowinst in het schadebedrijf met € 14 miljoen (+66,7%). Het schadebedrijf van REAAL Verzekeringen groeide autonoom met € 5 miljoen (+23,8%) en AXA NL droeg € 9 miljoen bij (inclusief de financieringskosten voor de overname).

De groei van de nettowinst werd hoofdzakelijk veroorzaakt door een gunstig schadeverloop in de tweede helft van 2007 en gedaalde lasten van herverzekeringcontracten. Hiertegenover stonden hogere acquisitiekosten voor de verzekeringsactiviteiten.

Baten

Het premie-inkomen schade steeg ten opzichte van 2006 met € 129 miljoen tot € 542 miljoen (+31,2%). Dit was met name toe te schrijven aan de positieve bijdrage van AXA NL (€ 126 miljoen). Daarnaast vertoonde de transportverzekeringen van REAAL Verzekeringen in 2007 een sterke groei.

* In het halfjaarbericht werd nog € 13 miljoen gerapporteerd. Door een vrijval in de voorziening van € 1 miljoen in het tweede halfjaar bedraagt de totale impact van de storm Kyrill over 2007 € 12 miljoen.

Het resultaat uit beleggingen steeg met € 15 miljoen (+55,6%). Het resultaat uit beleggingen exclusief AXA NL bedroeg € 27 miljoen en was in lijn met dat van 2006.

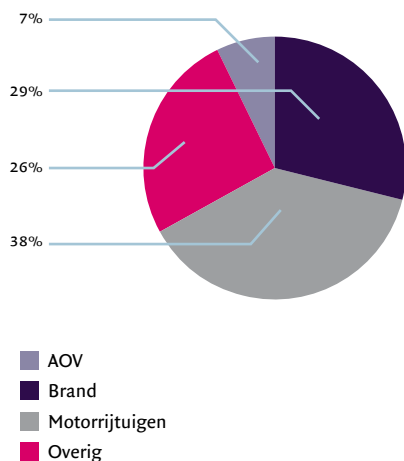
Het procentuele aandeel AOV-premie-inkomsten in de totale bruto schadepremies steeg met 4 procentpunt tot 7% in 2007. Zowel AXA NL als autonome groei droegen hieraan bij. De overname van AXA NL leidt tot verdere diversificatie van de inkomsten van het schadebedrijf. Vooral in de belangrijke groeiemarkt arbeidsongeschiktheid (AOV) wordt de distributiekraacht verbreed.

Lasten exclusief AXA NL

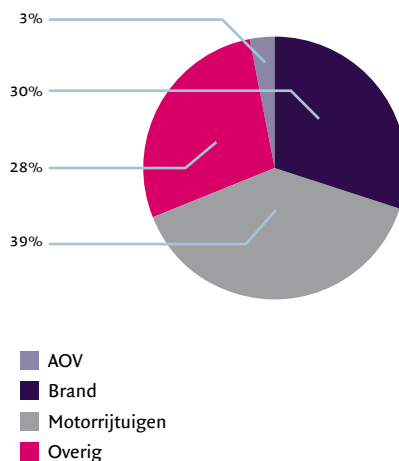
De totale lasten van het schadebedrijf stegen, exclusief AXA NL, met € 15 miljoen tot € 438 miljoen (+3,5%). De totale impact van AXA NL op de totale lasten was € 130 miljoen (inclusief financieringskosten van de overname). De verzekeringstechnische lasten stegen met € 6 miljoen. De toegenomen verzekeringstechnische lasten in verband met de storm Kyrill (€ 12 miljoen netto) werden gedeeltelijk gecompenseerd door het gestegen aandeel van herverzekeraars in de schadelast.

De acquisitiekosten voor verzekeringsactiviteiten, stegen met € 3 miljoen tot € 108 miljoen (+2,9%) door hogere bruto premies.

29 Verdeling brutopremie-inkomen REAAL Verzekeringen Schade 2007

30 Verdeling brutopremie-inkomen REAAL Verzekeringen Schade 2006

Bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa stegen met € 2 miljoen als gevolg van lagere aandelenmarkten vergeleken met 2006. Personeelskosten, afschrijvingen op materiële en immateriële activa en overige lasten stegen autonoom met € 5 miljoen door een betere allocatie van kosten tussen het leven- en schadebedrijf.

De acquisitiekosten voor verzekeringsactiviteiten, inclusief AXA NL, uitgedrukt als percentage van de bruto premies schade, stegen van 23,4% in 2006 tot 26,7% in 2007, met name door eenmalige acquisitiekosten voor verzekeringsactiviteiten ten bedrage van € 10 miljoen in verband met herziene winstdelingsprogramma's van AXA NL.

Combined ratio en schadequote

De combined ratio 2007 was 98,6% en de schadequote bedroeg 55,9%. Exclusief de impact van de storm Kyrill bedroeg de combined ratio 95,9% (2006: 94,7%), ruim binnen de langetermijndoelstelling van 97%. De schadequote exclusief de storm Kyrill bedroeg 53,2% en was daarmee ook beter dan 2006 (53,7%).

Overige activiteiten REAAL Verzekeringen

De overige activiteiten van REAAL Verzekeringen omvatten bedrijfsonderdelen die niet direct worden aangestuurd door het levenbedrijf of het schadebedrijf van REAAL Verzekeringen. De nettowinst van deze overige activiteiten bedroeg € 5 miljoen (2006: € 4 miljoen), waarvan € 1 miljoen afkomstig was van AXA NL.

Ontwikkelingen SNS Bank

SNS Bank omvat een bedrijfsonderdeel voor retailactiviteiten ('het retailbedrijf') en een bedrijfsonderdeel voor vastgoedfinanciering (SNS Property Finance). Beide bankonderdelen voeren een gerichte strategie met betrekking tot productontwikkeling en distributie.

De activiteiten van SNS Property Finance sluiten goed aan op de mkb-activiteiten van het retailbedrijf, die zich toespitsen op bedrijfshypotheke.

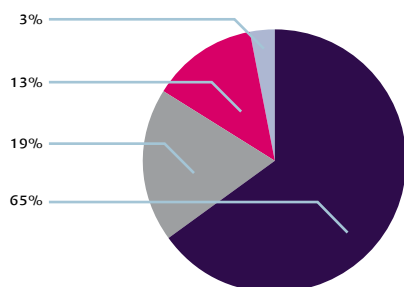
Dit hoofdstuk bespreekt de marktontwikkelingen, de marktprestaties en de nieuwe ontwikkelingen per productgroep. De ontwikkelingen in retailactiviteiten en vastgoedfinanciering worden daarbij apart besproken. De samenstelling en herkomst van andere baten dan die gerealiseerd worden uit productverkoop en de operationele resultaten worden besproken in het hoofdstuk Financiële hoofdlijnen.

Retailbedrijf SNS Bank

De klanten van het retailbedrijf bestaan uit particulieren en het midden- en kleinbedrijf in Nederland.

De productgroepen zijn hypotheke, sparen en beleggen. De distributie vindt hoofdzakelijk plaats via internet, eigen kantoren, franchisekantoren en onafhankelijke intermediairs. SNS Bank voert diverse merken voor haar producten, die elk een onderscheidende marktpositie innemen. Elk merk is verbonden aan het best geschikte distributiekanaal of aan een optimale mix van distributiekanaalen. SNS Bank benut ook de distributiekanaalen van REAAL Verzekeringen. Gezamenlijke en centrale productontwikkeling en gegevensadministratie voor de merken van het retailbedrijf leiden tot een kostenefficiënte en wendbare organisatie.

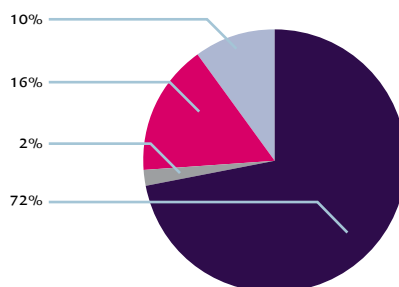
31 Verdeling baten SNS Bank 2007
Pro forma*

■ Rentemarge retail bankbedrijf
■ Rentemarge SNS Property Finance
■ Netto provisies en beheervergoedingen
■ Overige inkomsten

* Pro forma 2007: inclusief Regio Bank volledig jaar 2007.

32 Verdeling baten SNS Bank 2006

■ Rentemarge retail bankbedrijf
■ Rentemarge SNS Property Finance
■ Netto provisies en beheervergoedingen
■ Overige inkomsten

Tabel 8: Kerncijfers SNS Bank

in € miljoen	2007	2006	Mutatie
Baten retailbedrijf SNS Bank	751	753	-0,3%
Baten SNS Property Finance	187	15*	--
Totaal baten	938	768	+ 22,1%
Totaal lasten	601	517	+ 16,2%
Nettowinst	272	214	+ 27,1%
Balanstotaal	70.584	64.382	+ 9,6%
Rendement eigen vermogen	12,6%	14,1%	

* Consolidatie per 1 december 2006.

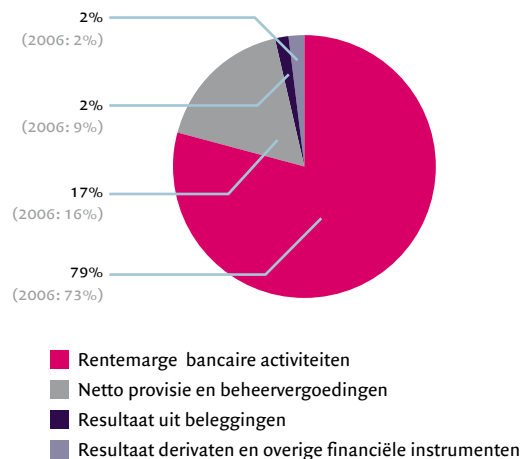
De strategie van SNS Bank is vooral gericht op verdere ontwikkeling van de distributiekraft, door betere doe-het-zelfmogelijkheden voor klanten via internet en een hoogwaardige toegevoegde adviesfunctie via internet, eigen kantoren en franchisekantoren. Overige speerpunten zijn groei in de Randstad, in sparen en in bedrijfshypotheek en groei in duurzame vermogensopbouw via ASN Bank.

Ontwikkelingen 2007

Inleiding

SNS Bank zette in 2007 belangrijke stappen in de verbetering en versterking van haar distributie en in haar positionering als innovatieve doe-het-zelfbank met toegevoegde adviesfunctie.

33 Verdeling baten SNS Retail Bank

Na de afronding van de acquisitie van Regio Bank op 1 juli 2007 werd SNS Regio Bank als nieuwe franchise-formule in de markt gezet. Hierin werden de activiteiten van Regio Bank en de bestaande CVB-franchiseactiviteiten samengevoegd. De integratie van de organisatie, de producten en de systemen werd eind 2007 afgerond. Alle medewerkers werden gehuisvest in het hoofdkantoor van SNS Bank in Utrecht. Alle producten werden ondergebracht in het SNS-systeem, waarbij ervoor gezorgd werd dat klanten geen nadeel ondervonden van de

overgang. SNS Regio Bank brengt met een netwerk van 727 kantoren, waarvan 116 in de Randstad, persoonlijk advies dichterbij de buurt van onze klanten. Fysieke aanwezigheid voor advies en betaaldiensten is een van de pijlers van onze distributiestrategie.

Regio Bank voegde een spaarportefeuille van € 2,1 miljard toe en kon meteen al profiteren van het sterke assortiment spaarproducten van SNS Bank. Bij de introductie van het Spaarkeuzedeposito in juli bewees SNS Regio Bank meteen al haar distributiekraft. Ook de SNS Budgethypotheek sloeg goed aan bij onze nieuwe franchisenemers en hun klanten. SNS Regio Bank heeft een uitstekende start gemaakt. Landelijke en regionale campagnes, waarbij onze franchisenemers ook hun lokale toegevoegde waarde goed konden communiceren, vergrootten in de tweede helft van 2007 de bekendheid van de nieuwe formule.

Met het plaatsen van bijna 300 geldautomaten bij vestigingen van de HEMA steeg het aantal geldautomaten tot 513. Onze klanten hebben nu de mogelijkheid om dicht bij huis geld op te nemen. De nieuwe geldautomaten dragen bij aan onze naamsbekendheid, bieden extra mogelijkheden voor marketingcommunicatie en dragen bij aan de afbouw van de cashfunctie van kantoren.

In de verdere ontwikkeling van SNS Bank als doe-het-zelfbank werden eveneens belangrijke stappen gezet. SNS Bank wil haar klanten gemak, toegankelijkheid en hoogwaardige functionaliteit bieden als het gaat om internetbankieren. SNS Bank onderscheidt zich onder meer met innovatieve diensten als live@advies en webchat voor hypotheekadvies. De beschikbaarheid van de site van SNS Bank was afgelopen jaar veel beter dan die van de Nederlandse grootbanken, zo bleek uit een onderzoek van websitemonitor WatchMouse. De verkoop en marketing via internet werden verder geprofessionaliseerd, onder andere door een nieuwe spaarsite.

Om het serviceniveau voor onze klanten te vergroten en onze producten kostenefficiënt aan te kunnen bieden,

Tabel 9: Distributie van hypotheek- en spaarproducten (nieuwe productie/instroom)

		Hypotheek 2007*	Sparen 2007**
Indirect	Verkooplabel BLG Hypotheken	25%	--
	Verkooplabel SNS Regio Bank	6%	30%
	Overige franchisenemers, intermediairs, inkoopcombinaties, distributiepartners	42%	--
Direct	Kantoren, internet en callcentres SNS Bank	27%	44%
	Verkooplabel ASN Bank	--	26%

*) Nieuwe productie
**) Nieuwe instroom

werd in hypotheek de keten van productaanvraag tot en met acceptatie verder gestroomlijnd. Het automatiseringsproject (STP, Straight Through Processing) voor hypotheek werd afgerond en het STP-project voor sparen zal begin 2008 worden afgerond.

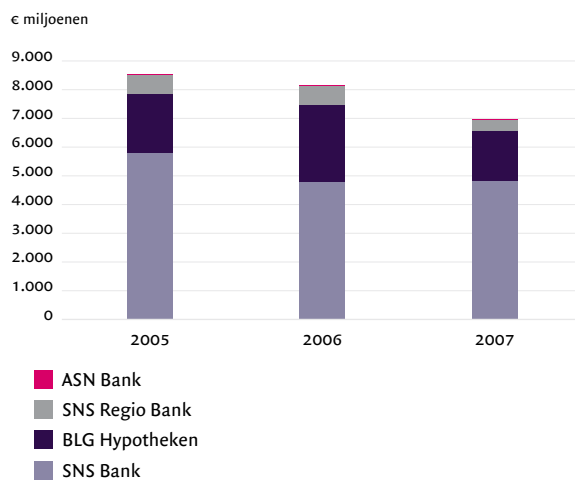
Hypotheek

De omvang van de totale hypotheekportefeuille steeg van € 44,9 miljard naar € 46,2 miljard (+ 2,9%). De toevoeging van de hypotheekportefeuille van de overgenomen Regio Bank per 1 juli 2007 betekende een toename van € 1,6 miljard. De overheveling van vastgoed-financieringen naar de portefeuille van SNS Property Finance had een neerwaarts effect op de portefeuille van € 1,1 miljard. Alle verkooplabels (SNS Bank, BLG Hypotheken en SNS Regio Bank) leverden een positieve bijdrage aan de groei. De autonome groei van de hypotheekportefeuille bedroeg 1,8%.

Het volume nieuw ingeschreven hypotheek in Nederland bedroeg in 2007 € 115 miljard (2006: € 126 miljard). De groei kwam met name tot stand door stijging van de huizenprijzen en toegenomen eigenwoningbezit. De groei door nieuwbouw was beperkt. Een teruggelopen oversluitmarkt en een vlakke rentecurve zorgden voor moeilijke marktomstandigheden. Gemeten over het hele jaar was de prijsdruk groot, maar in de tweede helft van het jaar was sprake van enige verlichting.

SNS Bank zocht gedurende het jaar naar een gezonde balans tussen rendement en marktaandeel, dat met 7,4% iets onder de beoogde doelstelling van 8 à 10% uitkwam. Het innovatieve concept van de in 2006 geïntroduceerde SNS Budgethypotheek was onverminderd succesvol, ondanks navolging in de markt bij een aantal concurrenten. De kwaliteit van dit product kreeg internationale erkenning door de uitverkiezing tot Europees hypotheekproduct van het jaar door 150

35 Omvang nieuwe hypotheek SNS Bank

internationale financiële deskundigen. Een onderzoek van de Consumentenbond en MoneyView bestempelde de SNS Budgethypotheek bovendien tot het beste hypotheekproduct van Nederland.

Mkb-klanten

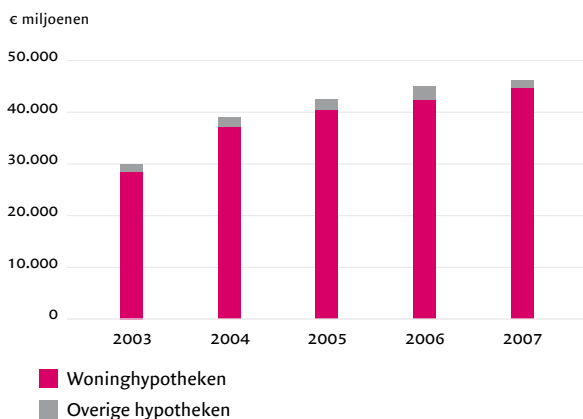
De positionering van SNS Bank als specialist in bedrijfs-hypotheek voor het mkb werd versterkt. SNS Bank wil zich op deze markt onderscheiden met maatwerk en een groot aflossingsvrij deel van de hypotheek. Ondernemers kunnen zo een deel van hun werkkapitaal financieren op basis van hypothecaire zekerheid. Bij het verder ontwikkelen van haar specialisme in mkb-bedrijfs-hypotheek profiteert SNS Bank van de kennis en contacten van SNS Property Finance. Na een jaar waarin reorganisatie van de mkb-benadering centraal stond werd eind 2007 gestart met campagnes voor de mkb-bedrijfshypotheek.

De overheveling van de grotere bedrijfshypotheek naar SNS Property Finance betekent een vereenvoudiging van het beheer en de IT-infrastructuur van SNS Bank, dat nu voor woning- en bedrijfshypotheek soortgelijke systemen kan gebruiken. De overheveling levert SNS Property Finance, dat beschikt over systemen die beter zijn toegerust op grote kredieten, meer schaal-grootte op.

Innovatie, vernieuwing, uitbreiding

De hypotheek van BLG, die via het intermediair worden verkocht, zijn gespecialiseerde producten waarmee een aantal nichemarkten goed worden bereikt. De hypotheek van BLG vormen daarom een goede aanvulling op de SNS Budgethypotheek. In december 2007 introduceerde BLG de Recreatiehypotheek. Met dit product is het onder meer mogelijk om voor een stenen recreatiewoning een hypotheek af te sluiten tot 110% van de executiewaarde.

34 Hypothecaire kredieten SNS Bank

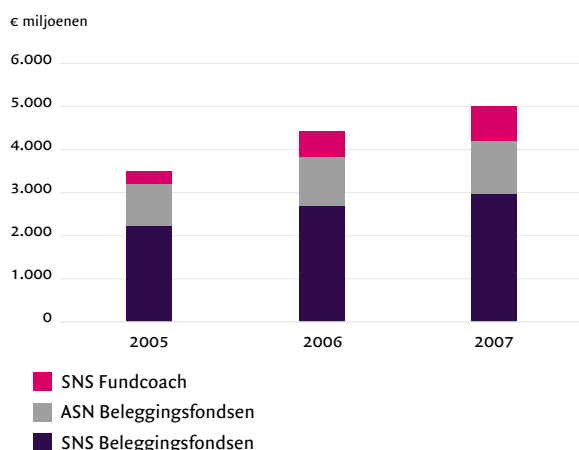

In 2007 werd een centrale webagenda geïntroduceerd voor hypotheekadviesgesprekken. Door verbetering van het centrale inzicht in de planning kan beter en sneller ingespeeld worden op de wensen van de klant wat betreft tijdstip en locatie. Naast live@dvies via internet kregen klanten ook de mogelijkheid om door middel van webchat hun hypotheekwensen en -mogelijkheden te bespreken. Live@dvies, geïntroduceerd in 2006, werd onderscheiden met de Adobe e.day Award, ingesteld door het tijdschrift Emerge, dat trends bespreekt op het gebied van (e-)business, marketing en media. Deze prijs wordt jaarlijks uitgereikt aan bedrijven die internet gebruiken om hun bedrijfsactiviteiten naar een hoger plan te tillen.

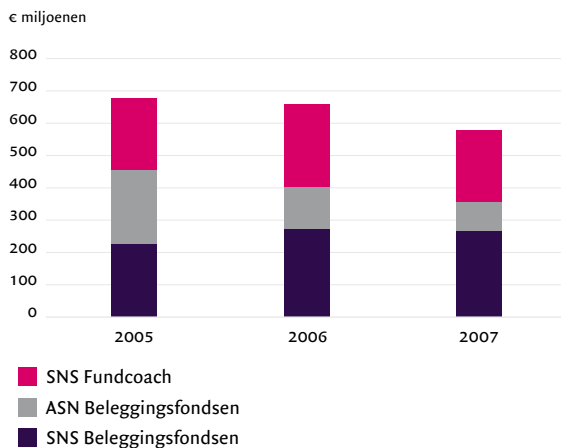
Beleggen

Het beheerde vermogen van de SNS-fondsen nam toe van € 2,7 miljard tot € 3,0 miljard (+ 10,6%) en het beheerde vermogen van de ASN-fondsen nam toe van € 1,2 miljard tot € 1,3 miljard (+ 7,6%). De totale nieuwe instroom in de SNS- en ASN-beleggingsfondsen was lager dan in 2006.

36 Verdeling belegd vermogen SNS Bank

37 Nieuwe instroom beleggingsfondsen SNS Bank

Volgens een onderzoek van de Consumentenbond presteren de fondsen van SNS Bank bovengemiddeld. De Consumentenbond keek niet alleen naar het rendement over de afgelopen vijf jaar, maar ook naar de stabiliteit binnen die termijn. Volgens een ander onderzoek, georganiseerd door Belegger.nl was het ASN Water & Milieufonds het beste duurzame beleggingsproduct, was Corné van Zeijl, de portefeuillemanager van het SNS Nederlandfonds, de beste fondsmanager en was SNS Fundcoach de beste beleggingsfondsenaanbieder.

SNS Fundcoach groeide opnieuw sterk. De bruto instroom bedroeg € 221 miljoen en het aantal klanten steeg van 18.200 tot 27.400 (+ 50%). Daarmee is SNS Fundcoach marktleider onder de aanbieders van internationale beleggingsfondsen via internet.

Ook SNS Securities droeg bij aan de stijging van de baten, vooral door goede ontwikkelingen in institutionele brokerage en particuliere klanten en door het toegenomen aantal begeleide aandelentransacties. SNS Securities richt zich met name op small- en midcap-

Tabel 10: Beleggingsmogelijkheden

Doe-het-zelf		Met advies		Beheer	
SNS Effectenlijn	SNS Fundcoach	SNS Vermogens-Prisma	SNS Effecten Adviesdesk	SNS Vermogens-beheer	SNS Managed Account
SNS Effectenlijn, voor de actieve doe-het-zelfbeleggers, wordt al jaren gekozen tot één van de beste internetbrokers onder de algemene banken.	SNS Fundcoach is een fondsensupermarkt die beleggers helpt bij het samenstellen van een verantwoorde beleggingsportefeuille.	SNS VermogensPrisma is een adviesconcept dat medewerkers gebruiken bij het adviseren van de klanten behoeve van diens vermogensopbouw.	SNS Effecten Adviesdesk helpt beleggers bij het samenstellen van hun individuele portefeuille.	SNS Vermogensbeheer verzorgt het vrijhand-beheer van portefeuilles (vanaf € 250.000).	SNS Managed Account is beschikbaar voor vermogen vanaf € 20.000. Via internet kan de klant zijn portefeuille volgen, inclusief de transacties die de vermogenbeheerder heeft uitgevoerd.

fondsen en is gespecialiseerd in effectenresearch, institutional brokerage, corporate finance en persoonlijk vermogensbeheer en -advies. SNS Securities trad toe tot het European Securities Network (ESN), dat gezamenlijke research produceert over meer dan duizend beursgenoteerde bedrijven. De overname van FBS Bankiers per 1 oktober droeg beperkt bij aan de batenstijging. In 2008 zal FBS Bankiers volledig worden geïntegreerd.

Innovatie, vernieuwing en uitbreiding

De introductie van het SNS Opkomende Landenfonds was zeer succesvol. Dit fonds belegt in gerenommeerde fondsen die gespecialiseerd zijn in opkomende landen. Het beheerde vermogen van het SNS Opkomende Landenfonds liep op tot € 25,8 miljoen eind 2007.

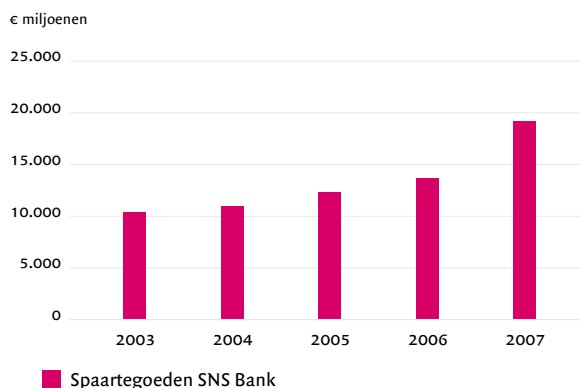
SNS Fundcoach schafte als eerste beleggingsfondsen-aanbieder de aan- en verkoopkosten af voor het grootste deel, circa 370, van haar fondsen. De marketingcommunicatie, met ondermeer radiocommercials, internetbanners en digitale nieuwsbrieven, werd uitgebreid met speciale klantavonden waar klanten zelf kennis konden maken met de fondsmanagers van zeer succesvolle fondsen. Een financiële vakjury van De Telegraaf verkoos SKAGEN Global tot Product van het jaar. SNS Fundcoach is de enige aanbieder van dit fonds in Nederland.

ASN Bank kiest voor haar beleggingen ten behoeve van spaarrekeningen en beleggingsfondsen uitsluitend ondernemingen, instellingen en overheden die voldoen aan beleggingscriteria voor een duurzame samenleving. De bank hanteert duidelijke toelatings- en uitsluitingscriteria, die op www.asnbank.nl uiteengezet worden. In april heeft ASN Bank het onderdeel mensenrechten in haar beleggingscriteria aangescherpt. Daarmee was het de eerste bank die de internationale ontwerp-richtlijnen van de Verenigde Naties voor ondernemingen hanteert. Ter versterking van de band met haar klanten introduceerde ASN Bank de ASN Klantendagen, die plaats vonden in het Gemeentemuseum in De Haag en in Dierenpark Emmen.

Sparen

De totale Nederlandse spaarmarkt groeide in 2007 van € 220,3 miljard tot € 234,7 miljard (+6,5%). De gezamenlijke spaartegoeden van SNS Bank, ASN Bank en SNS Regio Bank, inclusief bijgeschreven rente, stegen van € 13,7 miljard naar € 19,2 miljard (+40,1%). Van deze groei werd bijna € 1 miljard bijgedragen door ASN Bank en ruim € 3 miljard door SNS Regio Bank (inclusief € 2,1 miljard conversie). Het gezamenlijke marktaandeel steeg fors, van 6,3% tot 8,3%. De autonome groei van de spaartegoeden, exclusief het overgenomen Regio Bank, bedroeg 24,8%. Het totale aantal spaarrekeningen

38 Spaartegoeden SNS Bank

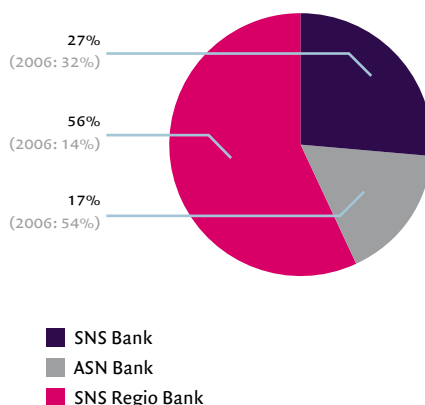

(dagelijks opvraagbaar) bij SNS Bank, ASN Bank en SNS Regio Bank steeg van 1,9 miljoen naar 2,2 miljoen.

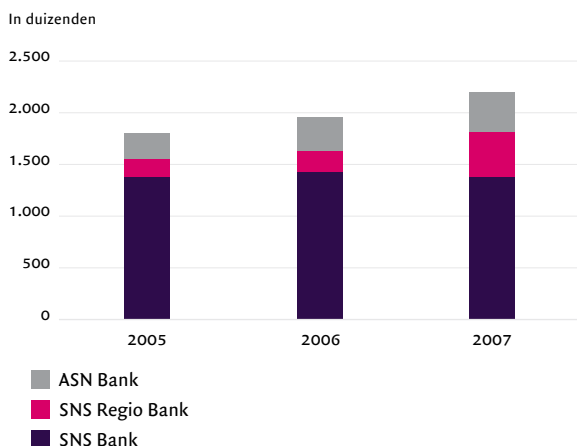
Bovendien was de introductie van het SNS Keuzedeposito in juli een groot succes. Dankzij goede marketingcommunicatie en timing, waarbij SNS Bank de concurrentie voor was, werd tot aan eind 2007 met dit product € 1,8 miljard voor minimaal één jaar uit de markt gehaald. Vooral in het licht van de moeilijke omstandigheden op de geld- en kapitaalmarkt als gevolg van de kredietcrisis betekende dit een goede versterking van de liquiditeits- en fundingpositie van de bank. Naast het SNS Keuzedeposito en SNS Spaarmix droegen ook de producten van ASN Bank, met name ASN Ideaalsparen, sterk bij.

ASN Bank wist de sterke groei van de afgelopen jaren te continueren. Duurzame vermogensopbouw neemt nog steeds in populariteit toe en ASN Bank kan daar als marktleider goed van profiteren. ASN Bank onderscheidt zich in deze markt door haar duurzaamheidsanalyses van bedrijven en de uitleg hierover op de site en door productontwikkeling en marketingcommunicatie. Hierbij werkt ASN Bank veelvuldig samen met maatschappe-

39 Netto instroom spaartegoeden SNS Bank

40 Aantal spaarrekeningen dagelijks opvraagbaar SNS Bank

lijke organisaties, zoals Cordaid, Oxfam Novib en de Waddenvereniging. Het aantal klanten van ASN Bank steeg in 2007 van 318.000 tot ruim 363.000 (+14,4%).

Innovatie, vernieuwing, uitbreiding

Door een nieuwe spaarsite verbeterde de verkoop- en communicatiemogelijkheden voor de spaarproducten. Verbeteringen in de zoekmachinemarketing en de introductie van een online-responsmodel maakten het mogelijk veel meer contacten te leggen met potentiële klanten. Mede hierdoor steeg SNS Bank van plaats 96 naar plaats 7 op de ranglijst van best vindbare adverteerders op internet. Bovendien daalden de kosten per contact zeer sterk.

ASN Bank introduceerde met ASN Wereldsp@ren een nieuwe internetspaarrekening, op basis van samenwerking met de Landelijke Vereniging van Wereldwinkels. Ook introduceerde ASN Bank, in samenwerking met Cordaid, het Microkrediet ASN Vrouwenspaar-deposito. De rente komt ten goede aan betrouwbare partnerorganisaties van Cordaid die kredieten verlenen in ontwikkelingslanden. Deze organisaties verstrekken, tegen eerlijke voorwaarden, leningen aan groepen vrouwelijke ondernemers voor duurzame initiatieven.

SNS Property Finance Strategie

De klanten van SNS Property Finance zijn bedrijven, professionele beleggers, projectontwikkelaars en woningbouwcoöperaties. De producten bestaan uit projectfinancieringen en beleggingsfinancieringen. De focus voor projectfinanciering is gericht op middelgrote klanten en degelijke nieuwkomers met sterke concepten, groeiambitie en behoefte aan financiering op maat. Een deel van de projectfinanciering vindt plaats in het buitenland. Een groot deel van de internationale groei wil SNS Property Finance realiseren

door het volgen van Nederlandse klanten die investeren in het buitenland. SNS Property Finance is actief in alle fases van de vastgoedcyclus, van kortlopende financieringen voor grondaankoop, bouw en handelstransacties tot aan de langlopende financieringen van beleggingsobjecten. Als een van de grote vastgoedfinanciers in Nederland onderscheidt SNS Property Finance zich door diepgaande kennis van de markt en van vastgoed-specifieke risicofactoren en door een sterk netwerk in al haar markten.

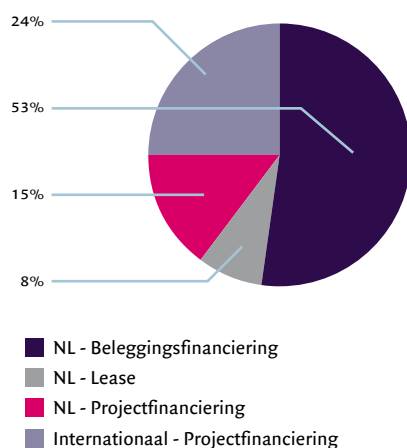
Ontwikkelingen 2007

Inleiding

SNS Property Finance is een vastgoedfinancier met specialistische kennis op het gebied van commercieel vastgoed. De hoofdactiviteiten zijn projectfinancieringen, waaronder risicodragende participaties, en beleggingsfinancieringen. In Nederland behoort SNS Property Finance tot de top 3 van vastgoedfinanciers. Een deel van de portefeuille, eind 2007 24%, heeft betrekking op buitenlandse projecten en participaties, met name in de Verenigde Staten, Duitsland, Frankrijk, Spanje en België. Het betreft merendeels buitenlandse activiteiten van onze Nederlandse klanten.

De projectfinancieringen zijn kortlopende financieringen voor de bouw van kantoren, winkelcentra, winkels, bedrijfsruimten, woningen en gemengde projecten. Daarnaast gaat het om financieringen ten behoeve van overbruggingen en de aankoop van grond. De klanten zijn vooral projectontwikkelaars, vastgoedondernemers en bouwondernemingen die zelf ook ontwikkelen. Bij participatieprojecten participeert SNS Property Finance als risicodragende deelnemer in het rendement. Het gaat hierbij zowel om relatief kleine projecten als kennisintensieve, grootschalige en langjarige projecten.

41 Omvang vastgoedfinancieringen SNS Property Finance

De beleggingsfinancieringen zijn langetermijnfinancieringen van woningen, winkels, winkelcentra, kantoren en bedrijfsobjecten in Nederland. De klanten zijn vooral particuliere beleggers, vastgoed-cv's en vastgoedbeleggingsmaatschappijen.

Voor zowel projectfinanciering als beleggingsfinanciering maakt SNS Property Finance gebruik van gestructureerde financieringsoplossingen, zoals syndicaatleningen. SNS Property Finance fungeert binnen SNS REAAL als expertisecentrum op het gebied van vastgoedfinanciering.

Groei portefeuille

In 2007 vertoonde de internationale markt voor projectfinanciering en beleggingsfinanciering een lichte groei. De totale leningproductie van SNS Property Finance groeide van € 3,8 miljard tot € 5,6 miljard (+ 47,4%). De totale waarde van de vastgoedfinancieringsportefeuille steeg van € 8,8 miljard eind 2006 tot € 11,6 miljard eind 2007. De overgehevelde vastgoedfinancieringsportefeuille van het retailbedrijf droeg hier € 1,1 miljard aan bij. De autonome groei van de totale vastgoedfinancieringsportefeuille bedroeg 19,3%. De organische groei van de portefeuille had vooral betrekking op uitbreiding in de internationale projectfinancieringen.

Projectfinanciering

De portefeuille projectfinanciering groeide tot € 4,7 miljard (+ 46,9%). In projectfinancieringen heeft SNS Property Finance afgelopen jaar meer ingezet op participaties. Grote projecten waar SNS Property Finance in participeert zijn onder meer New Babylon in Den Haag, het monumentale postkantoor in Rotterdam en Hafencity in Hamburg. De trend van herontwikkeling op goede locaties hield aan. Voor een groot deel gaat het om herontwikkeling in binnenstedelijk gebied waarbij sprak is van gemengde gebruiksfuncties, met name kantoren, winkels en woningen. De aanpak van dit soort projecten vraagt vaak om creatieve, gestructureerde oplossingen, bijvoorbeeld in verband met (tijdelijke) uitplaatsing van huurders en het continueren van commerciële activiteiten gedurende de uitvoering van het project. Vanuit haar specialisme toont SNS Property Finance in dit soort projecten duidelijk haar toegevoegde waarde.

De buitenlandse vastgoedfinancieringsportefeuille, die nagenoeg volledig uit projectfinancieringen bestaat, nam toe tot circa € 2,8 miljard (+ 40,0%). Deze portefeuille maakte eind 2007 24% uit van de totale vastgoedfinancieringsportefeuille. Van de financieringen was eind 2007 7% afkomstig uit de VS, 4% uit Duitsland, 3% uit

Spanje, 2% uit Frankrijk, 2% uit België en 6% uit overige landen. Gezien de ontwikkelingen op de Amerikaanse woningmarkt scherpste SNS Property Finance de controle op haar Amerikaanse activiteiten aan. In het bijzonder de financieringsactiviteiten met betrekking tot appartementenprojecten werden grondig beoordeeld, met als gevolg dat een aantal projecten zullen worden omgezet in verhuur.

Beleggingsfinanciering

De portefeuille beleggingsfinanciering groeide tot € 7,0 miljard (+ 25,0%). De belangstelling van beleggers voor vastgoed bleef in 2007 onveranderd hoog. Door de grote vraag was sprake van een hoog transactievolume, die een goede basis vormde voor het financieringspotentieel van SNS Property Finance. Beleggers die financierden via SNS Property Finance konden rendementen realiseren die merendeels tussen de 6% en de 12% lagen. Het relatief grote aandeel woningen in de beleggingsportefeuille, circa 70%, past bij het gematigde risico-profiel dat SNS Property Finance nastreeft. Het overige deel bestond uit kantoren en winkels.

Ontwikkelingen REAAL Verzekeringen

REAAL Verzekeringen verkoopt haar verzekeringen op het gebied van leven, schade, verzuim en arbeidsongeschiktheid via het onafhankelijke intermediair. Onder de merknamen Proteq, Dier en Zorg en Route Mobiel worden daarnaast schadeverzekeringen verkocht direct aan de consument.

Tabel 11: Kerncijfers REAAL Verzekeringen

In € miljoenen	2007	2006	Mutatie
Totaal baten	3.547	2.804	+ 26,5%
Totaal lasten	3.288	2.571	+ 27,9%
Nettowinst	205	170	+ 20,6%
Balanstotaal	34.043	16.591	+ 105,2%
Rendement eigen vermogen	13,9%	13,6%	

Dit hoofdstuk bespreekt de marktontwikkelingen, de marktprestaties en nieuwe ontwikkelingen per productgroep. De samenstelling en herkomst van andere baten dan die gerealiseerd worden uit productverkoop en de operationele resultaten van REAAL Verzekeringen worden besproken in het hoofdstuk Financiële hoofdlijnen.

Strategie

De klanten van REAAL Verzekeringen bestaan uit particulieren, het mkb en grotere bedrijven in Nederland. De productgroepen zijn individuele en (semi)collectieve levensverzekeringen, schadeverzekeringen en arbeidsongeschiktheidsverzekeringen (AOV).

De indirecte distributie vindt hoofdzakelijk plaats via intermediairs, maar ook hypotheekketens, inkoopcombinaties, banken en volmachtkantoren spelen een belangrijke rol. REAAL Verzekeringen benut ook de distributiekanaalen van SNS Bank. Een essentieel onderdeel van de distributiestrategie is om steeds alert en creatief in te spelen op de nieuwe mogelijkheden die zich per distributiekanaal voordoen. Slechts een klein deel van de producten wordt gedistribueerd onder een andere merknaam dan REAAL Verzekeringen. Gezamenlijke en centrale productontwikkeling en gegevensadministratie voor een groot aantal producten leiden tot een kostenefficiënte en wendbare organisatie.

Een klein deel van de baten wordt gerealiseerd via directe distributie. Het betreft eenvoudige schadeproducten die zonder advies afgesloten kunnen worden. De verkoop van deze producten, onder de merknamen Proteq, Dier en Zorg en Route Mobiel, vindt plaats via internet, de telefoon en allianties.

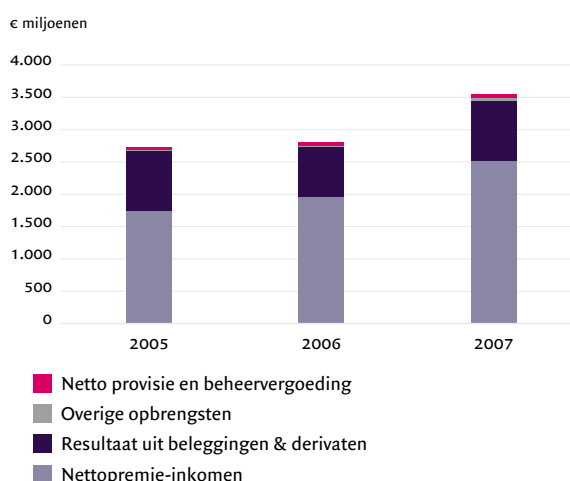
De strategie van REAAL Verzekeringen is vooral gericht op behoud van de sterke marktpositie in individuele levensverzekeringen en groei in de mkb-schademarkt, AOV en pensioenen. Daarbij wil REAAL Verzekeringen de komende jaren een significante verbetering van de kostenstructuur realiseren. De recente acquisitie van AXA NL en de voorgenomen acquisitie van Zwitserleven in 2008 leiden tot schaalvoordelen die dit mogelijk maken.

Ontwikkelingen 2007

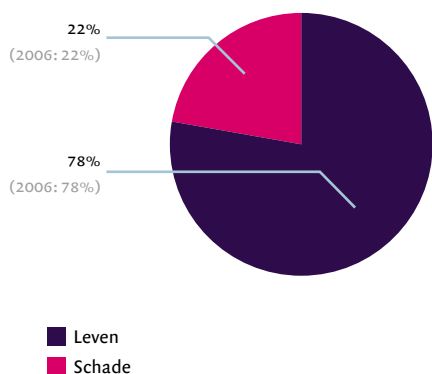
Acquisities

De acquisitie van AXA NL, afgerond op 5 september 2007, betekent dat REAAL Verzekeringen nu tot de vijf grootste verzekeraars van Nederland behoort. Het marktaandeel steeg van 5,2% naar 9,3% en het aantal intermediairs nam toe, waaronder een groot aantal met gespecialiseerde kennis. De acquisitie gaat vanaf 2008 efficiencyvoordelen opleveren op het gebied van systemen, processen en producten. Het assortiment van

42 Verdeling baten REAAL Verzekeringen

43 Verdeling brutopremie-inkomen Leven en Schade 2007 Pro forma

REAAL Verzekeringen zal aangevuld en verbeterd worden met producten van AXA NL, waarmee ons totaalaanbod voor het intermediair en onze retail- en mkb-kanten aantrekkelijker wordt. De hypotheek- en levensverzekeringsproducten van DBV behouden hun eigen merknaam. In het eerste kwartaal van 2008 presenteert REAAL Verzekeringen haar aangepaste productenportfolio.

REAAL Verzekeringen en AXA NL willen leren van elkaar en zullen hun productkennis, marktkennis en distributiekraft samenbrengen in één organisatie. In de verzekeringsbranche neemt de kennisintensiviteit toe door toenemende complexiteit van de markt en de producten. Nieuwe wet- en regelgeving speelt daarin een belangrijke rol. Bij REAAL Verzekeringen zijn de kennis en kunde van de AXA-medewerkers daarom een zeer welkome versterking.

De belangrijkste consequenties van de acquisitie van AXA NL per productgroep zijn:

Leven:

- ⊙ Bijna een verdubbeling van de portefeuilles Individueel en Collectief.

- ⊙ Kostenreductie door schaalvergroting en verbreding van kennis.

Schade:

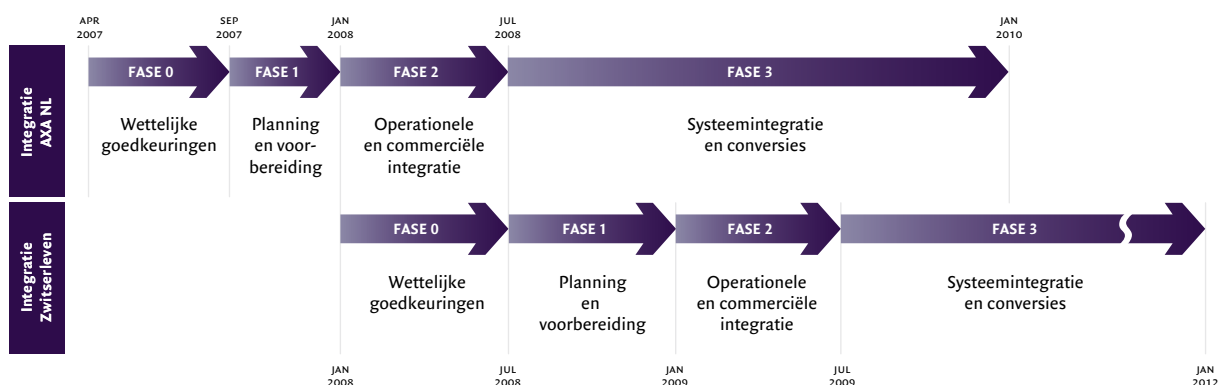
- ⊙ Een versterking in de groeiemarkt mkb-schade.
- ⊙ Extra kennis, marktposities en distributiepunten op het gebied van kennisintensieve producten als aansprakelijkheidsverzekeringen en technische verzekeringen.
- ⊙ Meer samenwerkende volmachtkantoren, waardoor REAAL Verzekeringen nu een van de twee grootste partijen is op de volmachtmarkt.
- ⊙ Meer schaalgrootte in retailschadeverzekeringen.

De voorgenomen overname van levensverzekeraar Zwitserleven in 2008 betekent voor REAAL Verzekeringen een belangrijke versterking in pensioenen en maakt REAAL Verzekeringen de tweede levensverzekeraar van Nederland. De pensioenactiviteiten van REAAL Verzekeringen en AXA NL worden ondergebracht bij pensioenspecialist Zwitserleven. De toegang tot gespecialiseerde pensioendistributie, in het bijzonder via 'fee consultants', wordt hiermee belangrijk versterkt.

Tijdschema integraties

In de eerste helft van 2008 vindt de integratie plaats van de operationele en commerciële organisatie van AXA NL, inclusief het productaanbod. Vanaf de tweede helft van 2008 tot aan 2010 wordt de systeemintegratie voltooid. De afronding van de acquisitie van Zwitserleven en de wettelijke goedkeuringen voor de organisatorische inpassing, worden verwacht in de eerste helft van 2008. Vervolgens vinden planning en voorbereiding van de organisatorische inpassing plaats in het tweede halfjaar van 2008. In de eerste helft van 2009 vindt de organisatorische afstemming plaats tussen de operationele en commerciële organisaties, inclusief de harmonisatie van het productaanbod. De systeemaansluitingen worden voor 2012 voltooid.

44 Tijdschema integraties

Distributie

REAAL Verzekeringen investeerde fors in coaching en voorlichting van intermediairs en in verdere keten-integratie, waarbij het intermediair betere mogelijkheden kreeg voor online offerreren en onlinetoegang tot actuele klant- en productinformatie. De aanbevelingen van de commissie-De Ruiter met betrekking tot de transparantie van beleggingsverzekeringen speelden hierin een belangrijke rol.

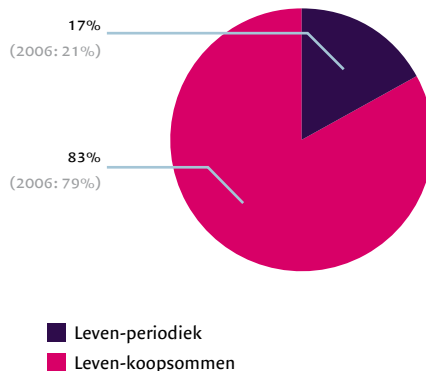
De positionering in de mkb-markt werd versterkt, met name door versteviging van de relaties met gespecialiseerde intermediairs, de introductie van een starterspakket voor ondernemers, extra aandacht voor het Zekerheidspensioen en de uitbreiding in AOV door de overname van AXA NL. Nieuwe initiatieven op de mkb-markt werden communicatief op verschillende manieren ondersteund, onder meer door een zomer-diponderzoek. Daarbij werd onderzocht in hoeverre ondernemers gedurende de zomerperiode te maken hebben met hogere of lagere risico's dan in de rest van het jaar.

De merkpositionering van REAAL Verzekeringen als realist in verzekeren werd ook in de retailmarkt met diverse acties versterkt. REAAL Verzekeringen wil laten zien dat verzekeren niets meer en niets minder is dan risicocalculatie en kansberekening, die gebaseerd zijn op feiten en ervaringen uit het verleden. Dit realisme, dat voor onze klanten leidt tot relevante producten, werd onder meer uitgedragen met een ludiek onderzoek naar de invloed van volle maan op mens en natuur.

Leven Individueel

De netto-inkomsten uit producten op basis van periodieke premies stegen met 26,1% en de inkomsten uit koopsomproducten stegen met 37,9%, vooral als gevolg van de consolidatie van AXA NL per 5 september 2007. De autonome stijgingen van deze inkomsten

45 Omvang nieuwe productie Levenbedrijf

bedroegen respectievelijk 4,3% en 10,3%. Het marktaandeel, exclusief de levensloopmarkt, bedroeg (naar schatting) 14,5%. Inclusief de levensloopmarkt bedroeg ons marktaandeel 13,9%. De levensloopmarkt wordt gedomineerd door een beperkt aantal partijen die gelieerd zijn aan grote pensioenaanbieders.

De markt voor individuele levensverzekeringen op basis van periodieke premies stond onder druk door een daling van het aantal nieuwe hypotheekgebonden levensverzekeringen, met name door de teruggelopen oversluitmarkt. Desalniettemin realiseerde REAAL Verzekeringen een goede netto groei van € 222 miljoen inclusief AXA NL. De totale markt voor individuele levensverzekeringen, exclusief levensloopproducten, daalde met circa 15%. Er vond een verschuiving plaats naar eenvoudige spaarproducten.

De markt voor koopsompolissen bleef stabiel. REAAL Verzekeringen realiseerde een sterke groei van 29,8% door de acquisitie van AXA NL en een actief marketing- en prijsbeleid. Tabel 13 biedt een beknopt overzicht van de soorten individuele en (semi-) collectieve pensioenen in Nederland en de producten van REAAL Verzekeringen.

Tabel 12: Distributie verzekeringsproducten (nieuwe productie/premie-inkomsten)

		Leven 2007*	Schade 2007**
Indirect	Zelfstandige intermediairs	43%	52%
	Inkoopcombinaties	27%	
	Distributiepartners	25%	
	Volmachtkantoren	--	30%
Direct	Internet (Proteq)	--	9%
	SNS Bank	5%	9%
	Retailketens	--	--

*) Nieuwe productie

**) Premie-inkomsten

Collectief en semi-collectief

De portefeuille collectieve en semicollectieve pensioenen groeide vooral als gevolg van de acquisitie van AXA NL.

In de markt voor semicollectieve pensioenen versterkte REAAL Verzekeringen haar positie van marktleider in het segment beschikbare-premieproducten, zowel door sterke autonome groei als door de acquisitie van AXA NL. Op deze markt biedt REAAL Verzekeringen werkgevers mantelcontracten aan voor de pensioenverzekeringen van hun werknemers. De behoefte onder werkgevers aan eigen regelingen voor directeuren-grotoaandeelhouders nam verder toe. In collectieve pensioenen was sprake van een verdere versoering, waarbij de vraag naar middelloonregelingen steeg en de vraag naar eindloon-regelingen daalde.

Innovatie, vernieuwing en uitbreiding

De kwaliteit van onze producten wordt niet alleen door onze klanten herkend, maar ook door onafhankelijke deskundigen. Volgens het gezamenlijke performanceonderzoek 2007 van de NVA, de branchevereniging van verzekeraars, en NBVA en DAK, brancheverenigingen van intermediairs, was REAAL Verzekeringen de beste pensioenverzekeraar van Nederland. De verzekeraars werden beoordeeld op een tiental aspecten, waaronder betrouwbaarheid, loyaliteit en integriteit, het kennisniveau van de binnendienst, het opstellen en verwerken van de polis, de snelheid in de dienstverlening en de efficiency door ketenintegratie. Ook in de categorieën leven individueel en schade eindigde REAAL Verzekeringen hoog op de ranglijsten en werden de scores van vorig jaar verbeterd.

Een van de succesvolle pensioenproducten voor de semicollectieve markt, ons Groepsindividueel PensioenPlan werd daarnaast door MoneyView bekroond met vijf sterren. MoneyView legt zich toe op informatie en analyse op het gebied van financiële dienstverlening. Het Groepsindividueel PensioenPlan, geïntroduceerd in 2005 en verder verbeterd in 2007, onderscheidt zich door een uitstekende kwaliteit op basis van goede voorwaarden en dekkingen.

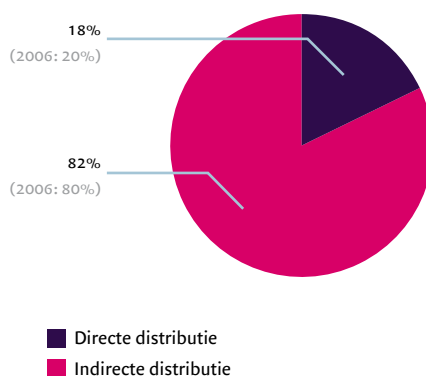
In samenwerking met intermediairs vinden regelmatig regionale commerciële initiatieven plaats. Een van de meest succesvolle was afgelopen jaar een aangepaste hypotheek voor klanten van Turkse afkomst die een beperkte kennis hebben van de Nederlandse taal. Alle documentatie, inclusief de polissen, werd voor deze doelgroep in het Turks opgesteld.

Schade

De nettopremie-inkomsten van het totale schadebedrijf stegen van € 413 miljoen tot € 542 miljoen (+ 31,2%), met name door de consolidatie van AXA NL per 5 september. De autonome groei van de nettopremie-inkomsten bedroeg € 3 miljoen ofwel 0,7%. Het aandeel van de nettopremie-inkomsten in de totale baten van het schadebedrijf bleef met 91% gelijk aan vorig jaar. Naar schatting vertoonde de totale schademarkt een lichte groei. Marktcijfers waren nog niet beschikbaar op de ondertekeningdatum van dit verslag. Onze groei werd positief beïnvloed door verdere versterking van onze positie op de volmachtmarkt, zowel door nieuwe contracten die wij zelf afsloten als door de volmachtcontracten van AXA NL. De groei in de mkb-schademarkt was, mede door de versterking op de volmachtmarkt, groter dan in de particuliere schademarkt.

De prijsconcurrentie nam in de meeste schademarktsegmenten toe en met name in autoverzekeringen. REAAL Verzekeringen onderscheidt zich in deze markt

46 Verdeling baten Schadebedrijf 2007

Tabel 13: Schema Pensioenen in Nederland

	Pijler 1	Pijler 2	Product REAAL	Pijler 3	Product REAAL
Organiserende instantie	Overheid	Werkgever		Individuele deelnemer	
Productsoorten	AOW	Collectief pensioen	REAAL Zekerheidspensioen	Lijfrenteverzekering (periodieke premies)	REAAL Pensioengat Verzekering en REAAL Privé Pensioen
		Semicollectief pensioen	Groepsindividueel PensioenPlan	Koopsom (eenmalige of flexibele)	REAAL Koopsom
		Pensioen voor dga	REAAL PensioenPlan		

47 Meer transparantie in beleggingsverzekeringen

Op basis van het advies van de commissie De Ruiter om de transparantie van beleggingsverzekeringen te vergroten, heeft REAAL Verzekeringen samen met de overige leden van het Verbond van Verzekeraars zes informatiemodellen ontwikkeld. Potentiële, bestaande en nieuwe klanten krijgen door deze informatie beter inzicht in:

- ⊙ Beleggingsverzekeringen in het algemeen.
- ⊙ Specifieke beleggingsverzekeringen en de daaraan verbonden kostensoorten.
- ⊙ De waardeontwikkeling van een individuele beleggingsverzekering (door een jaaropgave).
- ⊙ Mutaties bij afkoop van een product.
- ⊙ Mutaties die verband houden met premieverlaging, premieverhoging en premievrij maken.

Klanten die overwegen om hun verzekering voortijdig te beëindigen kunnen bovendien vooraf inzicht krijgen in de afkoopkosten, zodat zij een weloverwogen beslissing kunnen nemen. Een deel van de informatieverbeteringen is in 2007 al ingevoerd. De overige verbeteringen zullen, conform het advies van de commissie-De Ruiter, in 2008 worden ingevoerd.

REAAL Verzekeringen heeft in 2007 bijzondere inspanningen verricht om intermediairs te informeren over de kwaliteit, de opbouw en de kostenstructuur van haar beleggingsverzekeringen en over de nieuwe manier waarop consumenten hierover geïnformeerd dienen te worden. In diverse regionale bijeenkomsten werd de Handleiding Commissie De Ruiter toegelicht. De inhoudelijke en organisatorische vereisten voor goede advisering en informatieverstrekking aan klanten werden daarbij uitgebreid besproken.

Op 4 maart 2008 heeft de Ombudsman Financiële Dienstverlening zijn aanbeveling gepubliceerd inzake het geschil tussen particuliere afnemers van een beleggingsverzekering en bij het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening aangesloten verzekeringsmaatschappijen. SNS REAAL beraadt zich momenteel op deze aanbeveling en onderzoekt de eventuele consequenties voor SNS REAAL. De hoogte van eventuele toekomstige uitkeringen uit hoofde van dit geschil is op dit moment niet betrouwbaar in te schatten.

door een vergaande differentiatie in tarieven en risico-calculatie. Deze verfijning maakt het in veel gevallen mogelijk om een aantrekkelijk aanbod te combineren met een redelijke marge. Op de markt voor autoverzekeringen, die van belang is voor een goede positionering bij het intermediair, wist REAAL Verzekeringen haar marktaandeel te verhogen van 3,6% naar 4,2%.

Arbeidsongeschiktheidsverzekeringen (AOV)

In de AOV-markt realiseerde REAAL Verzekeringen een sterke groei, mede door de acquisitie van AXA NL. In deze markt biedt REAAL Verzekeringen drie product-groepen: AOV-individueel, AOV-collectief en verzuim-verzekeringen. In mei werd het assortiment versterkt met de REAAL Uitgavenverzekering, de eerste arbeidsongeschiktheidsverzekering (AOV) die alle soorten uitgaven verzekert. Zowel werknemers als ondernemers kunnen zelf kiezen welk uitgavenbedrag ze willen verzekeren tegen het risico van arbeidsongeschiktheid. De AOV-producten van AXA NL bieden REAAL Verzekeringen een betere toegang tot hoger gesalarieerde doelgroepen en tot de medische sector.

Directe distributie

De producten die via het directe kanaal, dus zonder tussenkomst van het intermediair, worden gedistribueerd zijn de Proteq-retailschadeverzekeringen, Dier en Zorg-dierenziektekostenverzekeringen en pechhulp-verzekeringen van Route Mobiel.

Van de totale baten van het schadebedrijf werd 18% gerealiseerd via directe distributie, tegenover 20% in 2006. Dit lagere aandeel houdt voornamelijk verband met de acquisitie van AXA NL, dat geen producten verkoopt via het directe kanaal. Dier en Zorg realiseerde een goede groei, mede door nieuwe prijsstellingen en de invoering van tariefdifferentiatie naar ras. De portefeuille steeg met 27%. Het aantal klanten van Route Mobiel steeg licht met bijna 4% en het aantal dekkingen steeg met ruim 15%.

Innovatie, vernieuwing en uitbreiding

Voor de meeste productgroepen lag in 2007 de nadruk op onderhoud en aanpassing van producten. De integratie van AXA NL, die in 2008 zal plaatsvinden, zal een enorme impuls betekenen voor productver-nieuwing en -uitbreiding. Uit de assortimenten van REAAL Verzekeringen en AXA NL zullen per doelmarkt de beste producten worden gekozen en zonodig aangepast worden om een nog beter en completer totaal-assortiment te verkrijgen.

Ontwikkelingen Groepsactiviteiten

Tot de Groepsactiviteiten van SNS REAAL behoren SNS Asset Management, SNS REAAL Invest en de stafdiensten. Deze activiteiten worden direct door de Raad van Bestuur aangestuurd. De direct toerekenbare baten en lasten van deze activiteiten worden toegerekend aan SNS Bank of REAAL Verzekeringen. Het resultaat op groepsactiviteiten is dan ook het saldo van de niet direct toerekenbare baten en lasten.

SNS Asset Management Strategie

De primaire taak van SNS Asset Management is het verantwoord beheer van de beleggingsfondsen van SNS Bank en ASN Bank en het beheer van de beleggingen van SNS Bank en REAAL Verzekeringen voor eigen rekening. Daarnaast verzorgt SNS Asset Management de administratie voor een groot aantal fondsen van REAAL Verzekeringen en SNS Regio Bank.

De strategie voor het beheer van de beleggingsfondsen bestaat uit:

- ⊙ Zelfstandig beheer van de beleggingsfondsen die gericht zijn op Nederland en op duurzame vermogensopbouw.
- ⊙ Beheer van een aantal overige beleggingsfondsen samen met een partner, waarbij gezamenlijke expertise en beheercapaciteit worden gebundeld.
- ⊙ Beheer van beleggingsfondsen die zijn samengesteld uit gespecialiseerde fondsen van andere beleggingsfondsbeheerders.

Het beheer van SNS Asset Management is gebaseerd op integrale bedrijfsanalyses, waarbij naast de financiële situatie ook de governance, het milieubeleid en het sociaal beleid van ondernemingen beoordeeld worden.

Daarnaast richt SNS Asset Management zich in toenemende mate op de externe markt voor duurzaam institutioneel vermogensbeheer, waarmee het kapitaliseert op haar onderscheidende duurzaamheidsexpertise. SNS Asset Management behoort op het gebied van duurzaam institutioneel vermogensbeheer tot de marktleiders in Nederland.

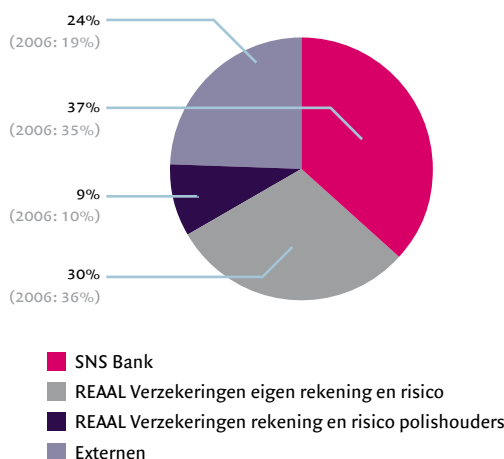
Ontwikkelingen 2007

Het beheerd vermogen steeg van € 16,4 miljard tot € 18,9 miljard (+ 15,2%). De stijging kwam vooral tot stand door toename van het aantal klanten van SNS Bank en door toename van het aantal externe klanten. De groeiende vraag naar duurzame beleggingen droeg belangrijk bij aan de totale groei.

De resultaten van SNS Asset Management ontwikkelden zich positief.

Het in december 2006 geïntroduceerde SNS Institutional Microfinance Fund kende een vliegende start. Met de introductie van dit duurzame fonds zette SNS Asset Management haar in 2006 aangepaste strategie voor meer groei via externe klanten kracht bij. Het SNS Institutional Microfinance Fund streeft naar een goede rendement-risicoverhouding en een bijdrage aan de sociale ontwikkeling in opkomende landen door middel van kredietverstrekking aan kleine ondernemingen en zelfstandigen. In dit fonds was eind 2007 € 79,5 miljoen ondergebracht, waarvan circa 88% werd beheerd voor externe klanten. Gedurende 2007 ontwikkelde SNS Asset Management nieuwe duurzame producten voor de institutionele markt. Deze zullen in 2008 geïntroduceerd worden. Eind 2007 zegde SNS Asset Management officieel haar steun toe aan de Access to Medicine-index, die voorjaar 2008 verschijnt. Samen met een aantal andere grote vermogensbeheerders, die een totaal beheerd vermogen van € 900 miljard vertegenwoordigen, belooft SNS Asset Management hiermee om in haar beleggingsbeleid rekening te houden met de wijze en de

48 Verdeling beheerd vermogen SNS Asset Management 2007

mate waarin farmaceutische bedrijven medicijnen beschikbaar stellen aan de derde wereld.

In de loop van 2008 neemt SNS Asset Management het beheer van de beleggingen voor eigen rekening van AXA NL over. Daarna zullen de AXA-beleggingsfondsen van AXA NL toegevoegd worden aan de portefeuille.

SNS REAAL Invest

SNS REAAL Invest participeert en belegt in bedrijven.

In de loop van 2007 is een aandelenportefeuille opgebouwd van circa €100 miljoen in financiële instellingen. Door verdere afbouw van de venture-capitalactiviteiten nam de omvang van de totale portefeuille af van €271 miljoen ultimo 2006 tot €114 miljoen ultimo 2007 (–137,7%).

Staf

De stafdiensten streven naar een hoge servicegraad en grote efficiency in hun ondersteunende activiteiten.

Centralisatie, standaardisatie en automatisering spelen daarin een belangrijke rol. In 2007 was bij een aantal stafdiensten van SNS REAAL sprake van een toenemende kostendruk als gevolg van de naleving van wet- en regelgeving.

Risicobeheer

SNS REAAL onderneemt op basis van een gezond evenwicht tussen risico, rendement en kapitaal. Daarbij wordt gestreefd naar een gematigd risicoprofiel. Onze primaire focus op retail- en mkb-klanten, de Nederlandse markt en de drie kernproductgroepen hypotheek en vastgoedfinanciering, vermogensopbouw en verzekeringen beperkt ons risicoprofiel. Daarnaast beschikt SNS REAAL over een gebalanceerd risicobeheerraamwerk waarmee op basis van vooraf vastgestelde risicomaatstaven het risicoprofiel wordt gestuurd.

Het risicoprofiel sluit aan bij de doelstelling van SNS REAAL om een solide A-rating bij de rating agencies te handhaven. Bij deze nagestreefde rating hoort een minimaal kapitaalniveau dat nodig is om in uitzonderlijk slechte omstandigheden onverwachte verliezen te kunnen opvangen. Risicobeheer en kapitaalmanagement zijn in de visie van SNS REAAL daarom nauw met elkaar verbonden.

Risicobeheerraamwerk

Het risicobeheerraamwerk van SNS REAAL bestaat uit een aantal onderdelen: risicoprincipes (kernprincipes en toedeling verantwoordelijkheden), risicocommissies (advies- en besluitvormingsorganen voor de lijnafdelingen) en risicobeheerafdelingen (stafafdelingen voor beheer en advies).

SNS REAAL heeft een aantal risicoprincipes gedefinieerd met het oog op een consistente aanpak van het risicobeheer. De risicoprincipes zijn:

- ⊙ Één gemeenschappelijke groepsbrede classificatie van risicotypes.
- ⊙ Een vooraf vastgestelde risicotolerantie per onderkend risicotype.
- ⊙ Scenarioanalyses voor stresssituaties en maatregelen voor noodsituaties met betrekking tot de belangrijkste risico's.
- ⊙ Het testen en valideren van modellen die worden gebruikt bij het risicobeheer.
- ⊙ De toewijzing van risico-eigenaren aan alle onderkende risico's.
- ⊙ Bewaking en beoordeling van de risico's onafhankelijk van de commerciële activiteiten.

De verantwoordelijkheden binnen de risicobeheerafdelingen zijn eenduidig vastgesteld, waarbij de Raad van Bestuur eindverantwoordelijk is voor het risicobeheer en de Chief Financial Officer (CFO) van SNS REAAL tevens Chief Risk Officer is. De CFO's van SNS Bank en REAAL Verzekeringen hebben op hun beurt risicobeheer als aandachtsgebied in hun portefeuille.

Binnen de Raad van Bestuur en de directies van SNS Bank, SNS Property Finance en REAAL Verzekeringen zijn risico-eigenaren aangewezen. Deze zijn verantwoordelijk voor de formulering en uitvoering van het risicobeleid op de toegewezen aandachtsgebieden. Voor toelichtingen op de risicocommissies en de risicobeheerafdelingen zie paragraaf 1.3 en 1.4 van de jaarrekening, pagina 175.

Ontwikkelingen per risicotype

SNS REAAL onderscheidt kredietrisico, marktrisico, verzekeringstechnisch risico, liquiditeitsrisico, strategisch risico, operationeel risico en integriteitsrisico. Hierna volgt een beschrijving van de belangrijkste ontwikkelingen in 2007 per risicotype.

Limieten en scores 2007

Tabel 14 toont de belangrijkste risicomaatstaven per risicotype. De tabel geeft tevens de scores op de risicotolerantie zoals die ultimo 2007 werden gemeten.

Risicomaatstaven SNS REAAL Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico dat een debiteur geheel of gedeeltelijk in gebreke blijft, of dat diens positie verslechtert, waardoor het resultaat en de vermogenspositie van SNS REAAL negatieve gevolgen ondervinden. De kredietverlening van SNS Bank is vrijwel geheel gedekt door hypothecaire zekerheden, gevestigd op zowel particulier als zakelijk onroerend goed, voornamelijk in Nederland. Daarbij is er een goede spreiding over objecten en personen.

Bij REAAL Verzekeringen wordt het belangrijkste kredietrisico gelopen via de portefeuille vastrentende beleggingen. Deze portefeuille kent een goede spreiding over sectoren en landen en heeft een gemiddeld goede rating.

Grafiek 49 toont de verdeling van de vorderingen op klanten van SNS Bank en REAAL Verzekeringen.

Tabel 14: SNS Bank

	Maatstaf	Ultimo 2007	Limiet
Renterisico bankboek	Duration marktwaarde eigen vermogen	nihil	$0 < d < 8$
Earnings-at-Risk	Effect als % van begrote rentemarge	9,0%	$< 10,0\%$
Solvabiliteit	BIS ratio	11,5%	$> 11,0\%$
	Tier 1 ratio	8,4%	$> 8,0\%$
	Core capital ratio	6,5%	$> 6,0\%$

Tabel 15: REAAL Verzekeringen

	Maatstaf	Ultimo 2007	Limiet
Renterisico	Duration marktwaarde eigen vermogen	-5,9	$-10 < d < 5$
Solvabiliteit	Aanwezig versus vereiste kapitaal levenbedrijf	272%	$> 150\%$
	Aanwezig versus vereiste kapitaal schadebedrijf	255%	$> 200\%$

Hieruit blijkt dat het grootste deel bestaat uit particuliere hypotheek.

Grafiek 50 toont de verdeling van de kredietportefeuille van SNS Bank. Particuliere hypotheek maken het grootste deel uit van de portefeuille.

Belangrijkste ontwikkelingen

De kredietrisicoprofielen van de retail- en mkb-hypotheekportefeuille van SNS Bank en van de vastgoedfinancieringsportefeuille van SNS Property Finance zijn in 2007 niet wezenlijk veranderd.

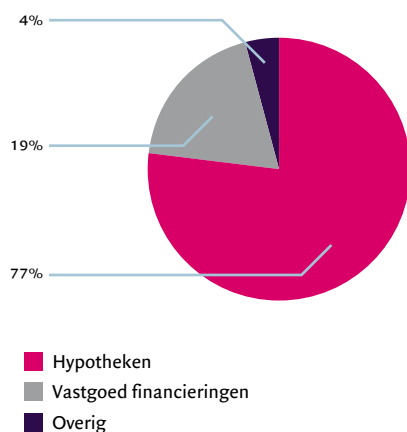
SNS Bank heeft in november 2007 van De Nederlandsche Bank (DNB) toestemming gekregen om per 1 januari 2008 te starten met een geavanceerde benadering voor het berekenen van toezichtskapitaal voor haar hypotheekportefeuille. Deze benadering is in overeenstemming met de bancaire richtlijn onder Basel II, die sinds 1 januari 2007 is geïmplementeerd in de Wet op het

financieel toezicht. Hierbij mag SNS Bank gebruik maken van intern ontwikkelde kredietrisicomodellen. Uit de resultaten van interne berekeningen blijkt dat deze nieuwe wijze van kapitaalberekening recht doet aan het gematigde risicoprofiel van SNS Bank en zal leiden tot lagere vereiste kapitaalsniveaus. Deze nieuwe methode legt een duidelijke link tussen risico's en gebruik van kapitaal, waardoor het risicobeheer van SNS Bank verder wordt versterkt.

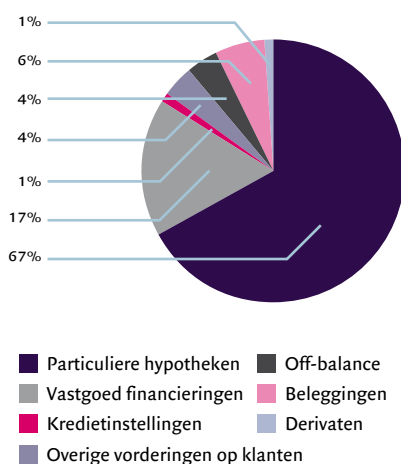
In 2007 werd de bestaande kredietrisicobeheerorganisatie van SNS Property Finance volledig aangesloten op de bestaande organisatie van SNS REAAL.

Op 1 juli 2007 werd de acquisitie van Regio Bank afgerond. Aangezien de overgenomen kredietportefeuille van Regio Bank uitsluitend bestaat uit hypothecair gedekte woonhuisfinancieringen, bleef het kredietrisicoprofiel als gevolg van deze acquisitie nagenoeg onveranderd.

49 Verdeling vorderingen op klanten
(SNS Bank & REAAL Verzekeringen) 2007

50 Kredietportfolio SNS Bank

Door de overname van AXA NL, afgerond op 5 september 2007, nam de omvang van de portefeuille vastrentende waarden aanzienlijk toe. Hoewel het kredietrisico in absolute zin toenam, bleef het risicoprofiel van de totale portefeuille op een gematigd niveau omdat de verdeling van de beleggingen over de verschillende ratingcategorieën nauwelijks veranderde.

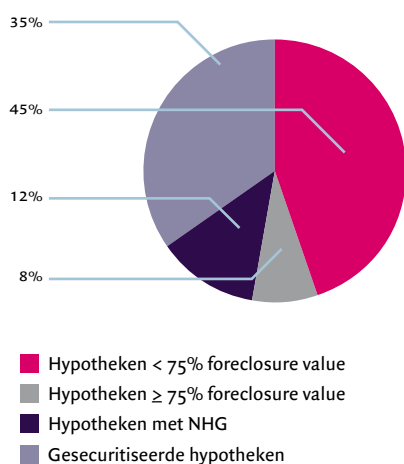
Retailbedrijf SNS Bank

SNS Bank beheert het kredietrisico door op klantniveau kredietlimieten vast te stellen en deze actief te bewaken. Voor de particuliere kredietverlening en kredieten aan het mkb (< €1 miljoen) gebeurt dit centraal. Hierbij wordt de acceptatie ondersteund door scoringsmodellen. Daarnaast worden de particuliere hypotheek en de mkb-kredieten ook op portefeuilleniveau beheerd met het Portefeuille Management Proces. Het proces bestaat uit drie onderdelen: normeren, monitoren en bijsturen. Hiermee kunnen ongewenste concentraties in de portefeuille worden voorkomen.

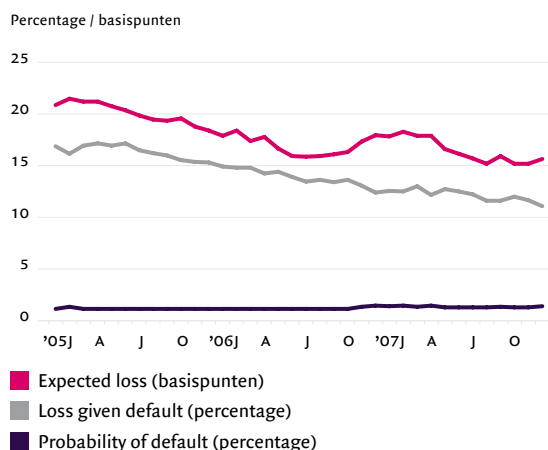
Een belangrijke risicomaatstaf aan de hand waarvan de hypotheekportefeuille wordt gestuurd is de Loan to Foreclosure Value (LtFV). De LtFV geeft de bevoorschotting weer door de uitstaande lening uit te drukken als een percentage van de executiewaarde van het onderpand. In grafiek 51 wordt de verdeling van de hypotheekportefeuille over de verschillende LtFV-klassen, inclusief de gesecuritiseerde hypotheek en de onder NHG-garantie verstrekte hypotheek, weergegeven. Uit dit overzicht blijkt dat het grootste deel van de niet-gesecuritiseerde portefeuille een lage LtFV heeft of onder NHG-garantie is verstrekt.

Daarnaast wordt de hypotheekportefeuille ook gestuurd op de risicomaatstaven Probability of Default (PD), Loss Given Default (LGD) en Expected Loss (EL). De PD is de

51 Verdeling particuliere woninghypotheek SNS Bank naar zekerheid

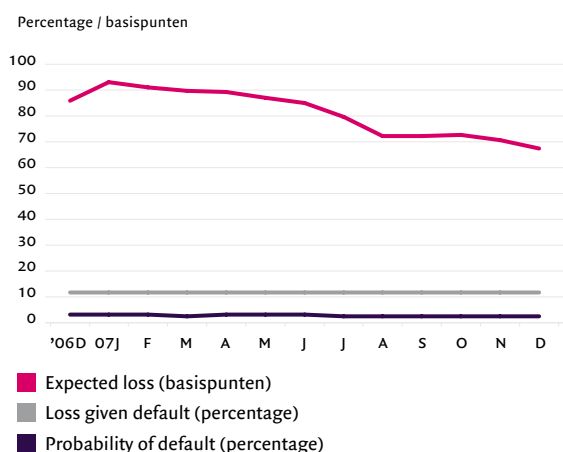
52 Particuliere woonhuisfinancieringen NL

in een percentage uitgedrukte kans dat een klant binnen één jaar niet meer aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. De LGD is het in een percentage uitgedrukte verwachte verlies, na uitwinning van de zekerheden, dat de bank lijdt als een klant niet meer aan zijn verplichtingen kan voldoen. De EL is het product van de PD en de LGD en het op de klant uitstaande bedrag en geeft het in een bedrag uitgedrukte verwachte verlies aan op een klant. Deze maatstaven geven een goede indicatie van de ontwikkeling van het kredietrisico van de portefeuille. De Prijsrisicocommissie SNS beoordeelt de portefeuille maandelijks aan de hand van deze maatstaven en stuurt zo nodig bij. In grafiek 52 wordt de ontwikkeling van de PD, LGD en EL weergegeven. De grafiek laat zien dat de PD een stabiel verloop vertoont, hetgeen wijst op een onveranderde kredietwaardigheid van de leningnemers. De LGD vertoont een dalende trend, hetgeen wijst op een verbeterde onderpandpositie. De EL als product van de PD en LGD daalt eveneens, waaruit blijkt dat de verwachte verliezen in de portefeuille afnemen.

SNS Property Finance

SNS Property Finance hanteert bij de verstrekking van vastgoedfinancieringen acceptatienormen en beleidsregels aan de hand waarvan kredietcommissies kredietaanvragen beoordelen en fiatteer. Hierbij wordt gebruik gemaakt van credit ratings die uit interne ratingmodellen worden verkregen. Het betreffen ook hier de risicomaatstaven PD, LGD en EL. Daarnaast wordt de portefeuille gestuurd op basis van de samenstelling van de financieringssoorten, zoals kort, lang, lease, participatie en grondfinanciering. Per financieringssoort gelden vastgestelde portefeuillelimieten. Grafiek 53 toont de ontwikkeling van de gemiddelde PD, LGD en EL bij SNS Property Finance over het afgelopen jaar. De grafiek toont een licht dalend verloop van de PD terwijl de LGD vrijwel constant blijft. De EL vertoont als gevolg daarvan eveneens een dalend verloop. De conclusie is dat de

kredietwaardigheid van de debiteuren licht verbetert, waardoor de verwachte kredietverliezen afnemen.

SNS Property Finance heeft slechts een beperkte exposure op de Amerikaanse vastgoedmarkt, die wordt gekenmerkt door stagnerende verkopen en dalende woningprijzen. Van de totale financieringsportefeuille ad € 11,6 miljard heeft slechts 8% betrekking op de VS en Canada. Slechts twee projecten in deze regio gaven reden tot zorg. De financieringsactiviteiten met betrekking tot deze (appartementen)projecten werden grondig beoordeeld, met als gevolg dat deze projecten zullen worden omgezet in verhuur. De leningportefeuille in de VS en Canada wordt nauwlettend gemonitord, vanaf begin 2008 mede door een lokale vertegenwoordiging van SNS Property Finance in Washington. Daarnaast zal een verdere opbouw van lokale netwerken en expertise op de Amerikaanse markt SNS Property Finance in staat stellen om selectief kansen in de markt te benutten.

Kredietvoorzieningen

De afdeling Bijzonder Beheer van SNS Bank komt in actie wanneer een particuliere klant niet meer aan zijn

verplichtingen voldoet of wanneer er gerede twijfel is dat hij hieraan kan blijven voldoen. Bijzonder Beheer inventariseert de situatie van de debiteur. Wanneer een klant een achterstand heeft in de betalingsverplichting voor zijn hypotheek wordt al na een termijn van 10 dagen door Bijzonder Beheer actie ondernomen. Op basis van gedragsscoremodellen stemt Bijzonder Beheer de invorderingsmaatregelen af op de verwachte verlieskans van de betreffende klant. Wanneer een klant toch in gebreke blijft zal Bijzonder Beheer een voorstel doen voor het treffen van een voorziening.

Bij kredieten van minder dan € 1 miljoen doet Bijzonder Beheer een voorstel op basis van een geautomatiseerd berekende voorziening, die afhankelijk is van de duur van de achterstand en het dekkingstekort. Het dekkingstekort bestaat uit het verschil tussen het verschuldigde bedrag en de executiewaarde van het onderpand. Naarmate de achterstand langer duurt, wordt een groter deel voorzien. Bij kredieten van meer dan € 1 miljoen doet Bijzonder Beheer een voorstel op basis van een individuele beoordeling, waarbij per krediet een bedrag wordt voorzien.

Bij SNS Property Finance worden op basis van vastgelegde defaultmaatstaven besluiten genomen over het 'in default' verklaren. In geval van default maakt de afdeling Risico Management een afwikkelings- en herstructureringsplan en een voorstel voor de hoogte van de voorziening. De hoogte van de voorziening wordt vastgesteld door de Risicocommissie. Bij de hoogte van de voorzieningen wordt rekening gehouden met defaults en de ervaring dat kredietverliezen ook uit niet defaults kunnen voortvloeien (IBNR). Tabel 16 toont de ontwikkeling van de voorzieningen van SNS Bank.

De dotatie aan de voorzieningen laat in 2007 een duidelijke daling zien, wat een indicatie is van een verbetering van de kwaliteit van de kredietportefeuille

Tabel 16: Ontwikkeling van de voorzieningen van SNS Bank

	2007						Totaal	
	Hypotheek		Vastgoedfinanciering		Overig		2007	2006
	Specifiek	IBNR	Specifiek	IBNR	Specifiek	IBNR		
Stand begin van het jaar	54	5	46	5	83	17	210	167
Acquisitie*	1	0	0	0	4	0	5	48
Onttrekking	-22	0	-2	0	-18	0	-42	-43
Dotatie	40	0	27	0	11	0	78	95
Vrijval	-17	-3	-17	-2	0	-10	-49	-59
Overige aanpassingen	0	0	5	0	0	0	5	2
	56	2	59	3	80	7	207	210

*) Acquisitie betreft in 2007 de overname van Regio Bank

op dit punt. De kredietvoorziening ten opzichte van de risicogewogen activa van SNS Bank nam ten opzichte van 2006 (0,74%) af tot 0,67%.

SNS Financial Markets

SNS Financial Markets (SFM) voert ten behoeve van de treasury- en fundingactiviteiten geld- en kapitaalmarkt-transacties uit met bancaire tegenpartijen. Hierbij gaat het onder andere om derivatentransacties gericht op het afdekken van rente- en valutarisico's. Omdat aan deze transacties kredietrisico's zijn verbonden, gaat SFM alleen transacties aan met tegenpartijen die tenminste een A-rating hebben. SFM opereert binnen tegenpartij-limieten die worden vastgesteld door het Comité Risicobeleid SNS Bank. Ongewenste concentraties worden daardoor voorkomen. Daarnaast maakt SFM gebruik van onderpandstructuren (Credit Support Annexes), waarmee het kredietrisico verder wordt beperkt.

Tabel 17 toont de verdeling van de exposures op kredietinstellingen per ratingcategorie. De gehele portefeuille is minimaal A- gekwalificeerd en meer dan 90% heeft een rating van AA- of hoger.

Tabel 17: Verdeling van exposures SNS Bank

Rating	Totaal
AAA	34,5%
AA+	24,6%
AA	18,1%
AA-	12,7%
A+	4,6%
A	4,9%
A-	0,6%
Totaal	100,0%

REAAL Verzekeringen

REAAL Verzekeringen beheert het kredietrisico van haar vastrentende portefeuille door limieten te stellen aan de omvang van de exposures per ratingcategorie. Deze limieten worden door de ALCO (Asset & Liability-commissie) REAAL Verzekeringen bepaald en vastgelegd in mandaten die de beleggingsruimte bepalen van de portefeuillemanagers. Periodiek controleert de afdeling Balansbeheer & Risk Management het beleid van de vermogensbeheerders. De vastrentende beleggingsportefeuilles van REAAL Verzekeringen kennen alleen Europese en Noord-Amerikaanse debiteuren. Het risico op een enkele debiteur wordt beperkt door een stelsel van positielimieten dat afhankelijk is van de rating van de debiteur.

Tabel 18 toont de verdeling over de diverse ratingcategorieën van de vastrentende beleggingen (exclusief

hypotheken) op balansdatum. De categorie 'geen rating' bestaat grotendeels uit spaardelen verbonden aan spaarhypotheken. Zonder rekening te houden met de spaardelen heeft 74% van de portefeuille een rating AA of hoger, en 53% een rating AAA.

Tabel 18: Kredietrisicoprofiel REAAL Verzekeringen

Rating	2007	%
AAA	5.793	38%
AA	2.337	15%
A	2.207	15%
BBB	641	4%
Lager dan BBB	27	0%
Geen rating	4.166	28%
Eliminaties	-24	0%
Totaal	15.147	100%

De vastrentende portefeuille is belangrijk toegenomen door de acquisitie van AXA NL. Aangezien de verdeling over de ratingcategorieën van de AXA NL-portefeuille overeenkomt met die van REAAL Verzekeringen, is het totale kredietrisicoprofiel niet wezenlijk veranderd en is zo gematigd van aard gebleven.

REAAL Verzekeringen en AXA NL hebben beleggingen in verhandelbare leningen met onderpand (CDO's en CLO's). Deze portefeuille bedraagt minder dan 1% van de totale beleggingsportefeuille voor eigen rekening en risico. Meer dan 50% van deze portefeuille heeft een credit rating AA of hoger. REAAL Verzekeringen, inclusief AXA NL, heeft niet geïnvesteerd, direct of indirect, in de Amerikaanse subprime-hypotheekmarkt. REAAL Verzekeringen heeft een beperkt bedrag van € 16 miljoen geïnvesteerd in zakelijke en particuliere subprime-hypotheken buiten de Verenigde Staten.

De kredietcommissie van REAAL Verzekeringen beheert de kredietverlening aan tussenpersonen door het gebruik van scherpe toetsingscriteria bij acceptatie en door periodieke controles.

Marktrisico

Het marktrisico is het risico dat marktprijzen dusdanig veranderen dat negatieve gevolgen ontstaan voor het resultaat en de vermogenspositie van SNS REAAL. SNS REAAL loopt marktrisico's op het gebied van rente, aandelen en valuta. SNS REAAL maakt gebruik van derivaten om zich tegen marktrisico's in te dekken. Hierbij wordt onder meer gebruik gemaakt van valutaswaps, (valuta)renteswaps en (rente)opties.

Het totale marktrisicoprofiel wordt bepaald door het marktrisico in het bankboek van SNS Bank, het

marktrisico in de handelsportefeuilles van SNS Bank en het marktrisico van REAAL Verzekeringen.

Belangrijkste ontwikkelingen

In 2007 was er opnieuw sprake van vervlakking van de rentecurve, dat wil zeggen van een kleiner verschil tussen de lange en de korte rente. SNS Bank heeft daarom haar rentepositie net als in 2006 ook in 2007 verder verlaagd. Deze ontwikkelingen hebben geleid tot een beperkt maar positief ALM-resultaat, vergelijkbaar met dat van 2006.

Het aandelenrisico van REAAL Verzekeringen verbonden aan de overname van AXA NL werd in de periode tot aan het afsluiten van de transactie op 5 september 2007 afgedekt met een zogenaamde collar-constructie, die een goede bescherming bood bij de overwegend dalende aandelenmarkten in de zomermaanden. Er is gekozen voor een collar-constructie om premiekosten te beperken. Hierbij werden de kosten van een putoptie gefinancierd met het verkopen van een calloptie op dezelfde aandelenindex.

Het aandelenrisico, inclusief AXA NL, werd na het afsluiten van de transactie sterk teruggebracht door de verkoop van aandelen en het kopen van putopties, zowel in verband met de mogelijke gevolgen van de kredietcrisis als om de solvabiliteitsratio te beschermen na de acquisitie. Zo werd besloten om in september 2007 € 250 miljoen van de aandelenportefeuille van AXA NL te verkopen en additioneel € 530 miljoen te beschermen tegen koersdalingen van meer dan 10% met behulp van langlopende putopties. DBV heeft in december 2007 haar hele aandelenportefeuille beschermd tegen koersdalingen van meer dan 15%. Hierbij werd een collar gebruikt.

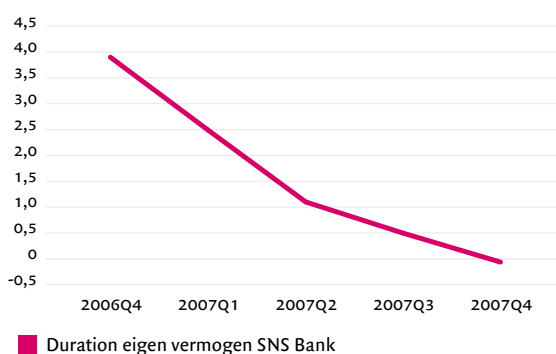
Om het renterisico uit hoofde van afgegeven garanties terug te dringen hebben REAAL Verzekeringen en Winterthur een begin gemaakt met het afdekken van het garantierisico in de portefeuilles met maatschappijwinstdeling. In 2007 zijn drie tranches van receiver swaptions aangekocht. Hierdoor is circa 50% van de maatschappijwinstdelende portefeuilles afgedekt.

Marktrisico bankboek

Het renterisico is het belangrijkste marktrisico waaraan SNS Bank is blootgesteld. Renterisico ontstaat doordat er verschillen bestaan in de rentegevoeligheid van activa en passiva op de balans van SNS Bank. Bij het managen van de rentepositie van SNS Bank wordt iedere maand vastgesteld of de risico's binnen het vastgestelde limietenkader zitten. Hierbij meet, bewaakt en stuurt SNS Bank het renterisico aan de hand van duration, Value-at-Risk en Earnings-at-Risk.

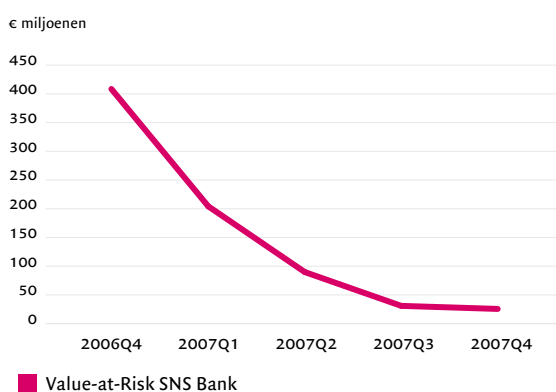
De duration (rentegevoeligheid) van het eigen vermogen is de belangrijkste maatstaf van het renterisico. De maatstaf kende voor 2007 een bandbreedte van 0 tot 8. Deze bandbreedte wordt jaarlijks herijkt door de ALCO SNS REAAL. Hierbij spelen de ontwikkeling van de rentecurve en de optimalisatie tussen (rente)risico en rendement een belangrijke rol. De duration van het eigen vermogen was nihil per ultimo 2007 (ultimo 2006: 3,9). In verband met de vlakke rentecurve en de volatiele marktomstandigheden is in 2007 gestuurd op een risico-neutrale rentepositie, zoals te zien is in grafiek 54.

54 Duration eigen vermogen SNS Bank

De Value-at-Risk (VaR) is een maatstaf die het maximale verlies aangeeft bij een betrouwbaarheidsniveau van 99% als gevolg van veranderingen in onder meer rentetarieven. De VaR was gedurende 2007 gemiddeld € 109 miljoen en ultimo 2007 € 26 miljoen. Dit is minder dan 1% van de reële waarde van het eigen vermogen. Ultimo 2006 bedroeg de VaR € 408 miljoen. In lijn met de risiconeutrale rentepositie nam de VaR sterk af, zoals blijkt uit grafiek 55.

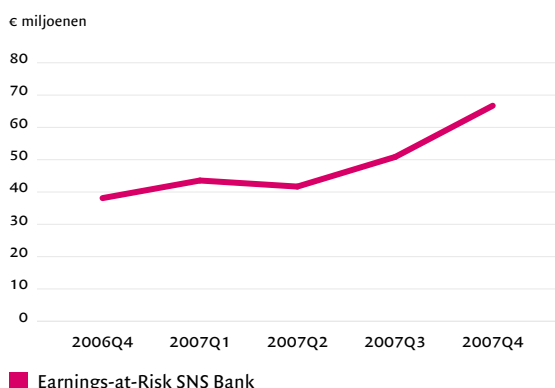
55 Value-at-Risk SNS Bank

De Earnings-at-Risk (EaR) meet het effect van veranderingen in de marktrente op de winst op basis van een periode van één jaar. De EaR kende in 2007 een limiet van € 74 miljoen (10% van de rentewinst voor

2007). De EaR bedroeg gemiddeld circa €45 miljoen met een maximum van €67 miljoen in december 2007. Gedurende het gehele jaar is de EaR binnen de limiet gebleven.

56 Earnings-at-Risk SNS Bank

Naast sturing op de duration van het eigen vermogen, Value-at-Risk en Earnings-at-Risk, wordt ook gestuurd op netto (activa minus passiva) vervallende nominale bedragen per rentelooptijd in een zogenaamd gapprofiel. Op basis van het gapprofiel wordt besloten in welke looptijden de rentepositie door middel van renteswaps naar het gewenste niveau gestuurd wordt. Duration van het eigen vermogen samen met de rentetypische gaps vormen zo de basis voor het sturen van de rentepositie.

De gevoeligheid van de marktwaarde van het eigen vermogen en het resultaat van SNS Bank worden ook gemeten met behulp van scenario's. In tabel 19 staat de gevoeligheid vermeld voor een 1%-rentedaling en -rentestijging van de rentecurve. Ook hier is de afgenomen rentegevoeligheid van de reële waarde van het eigen vermogen te zien.

Marktrisico handelsportefeuille SNS Bank

Net als in 2006 werd in 2007 voor de handelsportefeuille weinig gebruikt gemaakt van de limieten. De totale limiet in termen van Value-at-Risk (99% betrouwbaarheidsniveau op dagbasis) voor de handelsportefeuille was slechts €4,1 miljoen, wat het lage risicoprofiel van deze activiteit weergeeft. De grootte van de obligatieportefeuille gerelateerd aan de handelsactiviteiten nam in 2007 met €750 miljoen toe. De stresstestlimiet voor het handelsboek bedroeg in 2007 €12,3 miljoen. In de

stresstest worden de slechtste historische scenario's doorgerekend op de actuele portefeuilles.

De valutarisico's voortvloeiend uit de funding van SNS Bank in vreemde valuta worden altijd ingedekt. De valutarisico's in de Amerikaanse dollar, de Japanse yen en het Britse pond in de beleggingen van REAAL Verzekeringen worden tussen 80% en 90% afgedekt.

Marktrisico REAAL Verzekeringen

Het marktrisico van REAAL Verzekeringen ontstaat doordat bij veranderingen in de financiële markten de waardeveranderingen van de beleggingen (vastrentende waarden, aandelen, vastgoed) niet gelijk lopen met die van de verplichtingen. Hierdoor hebben veranderingen op de financiële markten impact op het resultaat en de vermogenspositie van REAAL Verzekeringen.

Binnen het marktriscoprofiel van REAAL Verzekeringen neemt het renterisico een belangrijke plaats in. Renterisico ontstaat indien de vastrentende activa en passiva niet volledig met elkaar gematcht zijn. Renterisico komt tot uiting in mutaties in het resultaat en de vermogenspositie indien de markttrentes schommelen. De belangrijkste meet- en besturingsinstrumenten van het renterisico zijn duration-, scenario- en Value-at-Risk-analyses.

Voor de portefeuille 'voor eigen rekening en risico' van REAAL Verzekeringen inclusief AXA en Winterthur worden de financiële marktrisico's gemanaged via een Value-at-Risk (VaR) systematiek. De omvang van deze portefeuille bedroeg ultimo 2007 €16,4 miljard. REAAL Verzekeringen hanteert voor de portefeuille voor eigen rekening en risico een risicobudget van 40% van de marktwaarde van het eigen vermogen (€686 miljoen). Binnen dit risicokader optimaliseert REAAL Verzekeringen het rendement. De VaR bedroeg ultimo 2007 €582 miljoen. De aandelenbeleggingen van REAAL Verzekeringen hadden ultimo 2007 een waarde van €2,5 miljard (2006: €1,4 miljard). Deze beleggingen zijn gespreid over de regio's Europa, Amerika en het Verre Oosten. De aandelenexposure nam toe door de integratie van de AXA NL-portefeuilles.

De duration van het eigen vermogen was ultimo 2007 –5,9 (ultimo 2006: –17,5). De toevoeging van de

Tabel 19: Rentegevoeligheid SNS Bank

In miljoenen euro's	Reële waarde eigen vermogen		Resultaat		Eigen vermogen	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Rente +1%	13	-95	42	-14	-118	-77
Rente –1%	-8	98	-42	14	118	77

portefeuilles van AXA NL leidde tot een relatief lager renterisico van REAAL Verzekeringen dan in 2006 aangezien de portefeuille van AXA NL grotendeels gematcht is en bestaat uit producten zonder winstdeling (lijfrentes en koopsommen).

Met behulp van scenarioanalyses wordt periodiek de invloed van veranderingen in de marktrente onderzocht op resultaat en vermogen. De reële waarde van het eigen vermogen stijgt bij een rentestijging van 1% met € 30 miljoen (2006: € 80 miljoen) en daalt bij een rentedaling van 1% met € 120 miljoen (2006: € 190 miljoen), zoals te zien is in tabel 20.

Verzekeringstechnisch risico

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat de omvang en het tijdstip van uitgaande kasstromen in verband met materiële risico's zoals sterfte, invaliditeit, schadeclaims of verzekeringsgedrag niet overeenstemmen met de verwachtingen.

De verzekeringsportefeuille kent een gematigd risico-profiel. Bij levensverzekeringen en schadeverzekeringen ligt de focus op de particuliere en mkb-markt in Nederland. De portefeuille bevat veel en relatief kleine verzekerde bedragen, waardoor een goede spreiding wordt gewaarborgd. De verzekeraar beperkt het verzekeringsrisico met een stelsel van procedures en criteria voor productontwikkeling, acceptatie en reservering. Niet-passende risico's, of risico's die vooraf gestelde grenzen overschrijden, worden – indien toch geaccepteerd – geplaatst bij een herverzekeraar.

Belangrijkste ontwikkelingen

Naar aanleiding van de overname van AXA NL in 2007 werd besloten het herverzekeringsprogramma 2008 voor REAAL Verzekeringen (inclusief Proteq) en AXA NL zoveel mogelijk gecombineerd in te kopen. De belangrijkste redenen om voor een gecombineerd programma te kiezen waren de schaalvoordelen en het wegvallen van herverzekeringsdekking vanuit AXA Group. Gedurende heel 2007 waren voor REAAL Verzekeringen (inclusief Proteq) en AXA NL nog gescheiden herverzekeringsprogramma's van kracht.

Bij REAAL Verzekeringen is in 2007 gewerkt aan de verdere ontwikkeling van het economisch-kapitaalmodel voor verzekeringstechnische risico's. Voor het eerst is het economisch-kapitaalmodel ook betrokken bij de vaststelling van de toereikendheidstoets voor leven. Tevens heeft REAAL Verzekeringen deelgenomen aan de derde kwantitatieve impactstudie (QIS3) in het kader van Solvency II, die plaats vond van april tot en met juni. Deze maakte inzichtelijk wat voor REAAL Verzekeringen de financiële impact en de praktische uitvoerbaarheid zijn van de nieuwe regelgeving. Meer informatie hierover staat in de paragraaf Solvency II op pagina 84. In 2008 zal afstemming en integratie plaatsvinden van de economisch-kapitaalmodellen van REAAL Verzekeringen en AXA NL.

Beheer levensverzekeringsportefeuille

Een levensverzekering geeft recht op een uitkering bij overlijden van de verzekerde en/of een uitkering bij in leven zijn van de verzekerde. De technische voorzieningen voor de levenportefeuilles bedragen € 23 miljard, inclusief de AXA NL-portefeuilles. De ontwikkelingen in de verzekeringstechnische risico's sterfte, kosten en verval, waarbij de verzekeringnemer de polis beëindigt voor de einddatum van de verzekering, worden jaarlijks onderzocht. De resultaten worden gebruikt voor de prijsbepaling en de acceptatievoorwaarden van de nieuwe levensverzekeringen en voor de waardering van de verzekerdenportefeuille, die wordt uitgedrukt in de 'embedded value'. Op rapportagemomenten wordt de toereikendheid van de technische voorziening getoetst in een zogenaamde toereikendheidstoets. Deze toetsing is in overeenstemming met de verslageisen van IFRS en de richtlijnen van DNB en in deze toets is rekening gehouden met de eis dat de voorziening tenminste gelijk moet zijn aan de afkoopwaarde. De toereikendheidstoets per 31 december 2007 laat, inclusief de AXA NL-portefeuilles, een significante overwaarde zien hetgeen aangeeft dat de technische voorzieningen ruim voldoende zijn.

Beheer schadeverzekeringsportefeuille

De focus op de particuliere en mkb-markt heeft geleid tot een portefeuille die zich zowel kenmerkt door diversificatie over verschillende (sub)branches als door

Tabel 20: Rentegevoeligheid reële waarde eigen vermogen REAAL Verzekeringen

In miljoenen euro's	Rente + 1%		Rente – 1%	
	2007	2006	2007	2006
Activa	-690	-400	800	480
Verzekeringstechnische voorzieningen	630	450	-830	-640
Overige passiva	90	30	-90	-30
Eigen vermogen	30	80	-120	-190

homogeniteit van de verzekerde risico's, waardoor een relatief lage variabiliteit in het verzekeringstechnische resultaat wordt bereikt. De technische voorzieningen voor de schadeportefeuilles bedragen € 1,6 miljard, inclusief de AXA NL-portefeuilles. Viermaal per jaar wordt de IBNR-voorziening, voor nagemelde schaden en uitloop op bekende schaden, vastgesteld op basis van de meest recente uitloopcijfers van de eigen portefeuille. Medio en ultimo jaar wordt bovendien een toereikendheidstoets uitgevoerd op de getroffen schadevoorzieningen, die bestaan uit dossiervoorzieningen en IBNR-voorzieningen. Uit de toereikendheidstoets per 31 december 2007 blijkt dat de schadevoorzieningen ruim toereikend zijn.

Herverzekeringsbeleid

Het herverzekeringsbeleid biedt bescherming tegen de verzekeringstechnische risico's die verbonden zijn aan de leven- en schadeportefeuilles. Hierbij worden de verliezen die voortvloeien uit calamiteiten beperkt tot niveaus die passen bij het risicoprofiel. Het herverzekeringsbeleid wordt vastgesteld aan de hand van risicoanalyses op de diverse portefeuilles, de omvang van de portefeuilles, de aard van de verzekeringstechnische risico's, de resultaten, de risk appetite en de financiële draagkracht van de onderneming.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat funding en liquide middelen niet (in voldoende mate) ter beschikking staan, waardoor de onderneming niet op korte termijn aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. SNS REAAL besteedt ruime aandacht aan het beheersen van dit risico, zodat de groep beschikt over adequate reserves en daardoor tot nu toe steeds aan haar financiële verplichtingen heeft kunnen voldoen.

SNS Bank is de grootste geldvrager binnen SNS REAAL. De bank beschikt over een brede beleggersbasis, een ruime keuze aan fundinginstrumenten en uitgebreide toegang tot de internationale geld- en kapitaalmarkten. SNS Bank heeft geen investeringen in subprime-hypotheek, conduits of ABCP-producten (Asset Backed Commercial Papers), in lijn met het risicoprofiel van SNS Bank.

Belangrijkste ontwikkelingen

In de eerste helft van 2007 heeft SNS Bank funding uit de markt gehaald met een lange (liquiditeitstypische) looptijd. Hierbij is geprofiteerd van het historisch lage niveau van credit spreads. De tweede helft van 2007 werd overschaduwd door de subprimecrisis op de financiële markten. Hoewel SNS Bank geen beleggingen op basis van subprime-hypotheek bezit, heeft de bank

in de tweede helft van 2007 hinder ondervonden van de kredietcrisis op de financiële markten. Een groot deel van de fundingbronnen was niet tegen normale spreadniveaus en volumes beschikbaar. Niettemin heeft SNS Bank efficiënte financiering via andere bronnen kunnen vinden. Daarnaast heeft SNS Bank gebruik gemaakt van haar ruime liquiditeitsbuffers. Het prudente liquiditeitsrisicobeleid en de contingency planning hebben hierbij uitstekend gefunctioneerd.

Vooruitlopend op de overname van AXA NL had SNS REAAL tijdig en adequaat de fundingbehoefte ingevuld. De turbulente marktomstandigheden hebben geen invloed gehad op de overname.

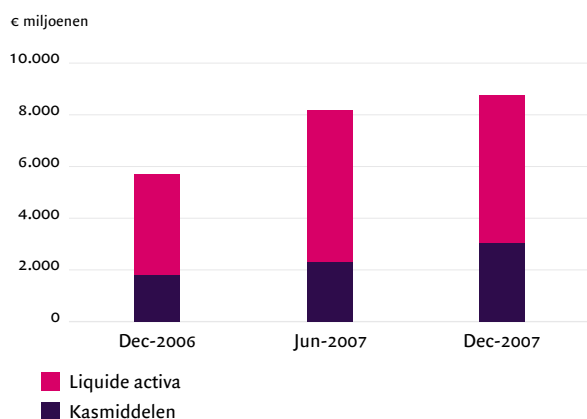
SNS Bank heeft in 2007 twee securitisaties onder het Hermes programma uitgevoerd: Hermes XIII voor een bedrag van € 2,8 miljard en een onbalance-securitisatie (Hermes XIV) voor een bedrag van € 2 miljard, met als doel deze als onderpand bij DNB te benutten. In juni heeft SNS Bank een securitisatie uitgevoerd, met daarin alleen hypotheek op basis van een NHG-garantie, genaamd Pearl II, voor een bedrag van € 800 miljoen. Daarnaast verbeterde de mix van retail- en wholesale-funding door de overname van Regio Bank. Bovendien werd door SNS Bank een succesvolle deposito-actie gevoerd. Hiermee werd bijna € 2 miljard aan retail-funding met een looptijd van minimaal één jaar opgehaald. Het gezamenlijke effect van deze transacties heeft geleid tot een verbetering van de liquiditeitspositie van SNS Bank en een vergroting van het aandeel retailfunding tot 42% ultimo 2007 (ultimo 2006: 36%). De sterk verbeterde liquiditeitspositie stelt SNS Bank in staat om bij ongewijzigde marktomstandigheden haar normale bedrijfsvoering te continueren tot eind 2008 zonder een beroep te doen op de kapitaalmarkt.

Grafiek 57 geeft aan dat SNS Bank ondanks moeilijke marktomstandigheden een sterke liquiditeitspositie kon handhaven.

In februari 2008 voerde SNS Bank een securitisatie uit met daarin alleen hypotheek op basis van een NHG-garantie (PEARL III), waarmee de beschikbare liquiditeit met € 400 miljoen werd verhoogd. Daarnaast bereidde SNS Bank een covered-bondprogramma met een omvang van € 15 miljard voor ter versterking van de liquiditeitspositie. In de eerste twee maanden van 2008 werd een tweede spaardepositocampagne gestart, waarmee opnieuw ruim € 2 miljard nieuw spaargeld met een looptijd van minimaal één jaar werd binnengehaald.

Voor verdere informatie, zie de risicoparagraaf in de jaarrekening, pagina's 187 en 204, voor een kwalitatieve

57 Ontwikkeling liquiditeitspositie SNS Bank

en kwantitatieve beschrijving van liquiditeitsrisico's en het hoofdstuk Funding en credit ratings, pagina 85, voor meer informatie over funding.

Strategisch risico

Strategisch risico is het risico dat doelstellingen niet worden gehaald doordat niet (in voldoende mate) op veranderingen in de omgevingsfactoren wordt gereageerd. Het gaat dan bijvoorbeeld om het niet (voldoende) inspelen op een verminderde vraag naar kernproducten, toenemende concurrentie of veranderde regelgeving.

SNS REAAL legt haar strategie in een langetermijnplan vast. Jaarlijks wordt deze strategie herijkt en worden de strategische risico's in beeld gebracht door middel van een strategisch-risicoanalyse. Zie het hoofdstuk Missie, activiteiten, strategie en doelstellingen, waarin een sterkte-zwakteanalyse is opgenomen. De uitvoering van de strategie wordt nauwlettend gevolgd. De uitvoering in 2007 wordt besproken in het hoofdstuk Voortgang in de strategie.

Operationeel risico

Operationeel risico is het risico dat (strategische) doelstellingen niet kunnen worden gerealiseerd als gevolg van onvoorspelbaarheid van prestaties, onbetrouwbaarheid van informatie of door onvoorziene verliezen, ontstaan door fraude, inadequate of falende interne processen, externe gebeurtenissen, systemen of beveiliging.

Verliezen als gevolg van operationeel risico zijn onvermijdelijk. Voor vele vormen van voorzienbare verliezen als gevolg van operationeel risico is SNS REAAL tot een redelijk bedrag verzekerd bij derden. Als buffer voor onverzekerde (onvoorziene) verliezen beschikt het bankbedrijf van SNS REAAL over een wettelijk vereist kapitaalbeslag voor operationeel

58 Belangrijke beginselen voor het managen van operationeel risico

- 1 Leg de verantwoordelijkheid voor het managen van operationeel risico zo dicht mogelijk bij de processen zelf, dat wil zeggen bij het lijnmanagement.
- 2 Hanteer uniforme en eenduidige beheersdoelstellingen bij het ontwerpen en inrichten van nieuwe processen en bij de beoordeling van de risico's van bestaande ketens van processen.
- 3 Leg operationele processen, risicobeheerprocessen en de organisatorische inrichting schriftelijk en in samenhang vast.
- 4 Voer bij grote veranderingen een scenarioanalyse uit en wijs (nieuwe) taken en rollen direct toe aan verantwoordelijken.
- 5 Voer periodiek en na grote veranderingen een risicobeoordeling uit.
- 6 Wijs verbeteracties om onacceptabele risico's tegen te gaan direct toe aan verantwoordelijken en bewaak de voortgang hiervan.
- 7 Formuleer maatregelen om de operationele risico's die de organisatie bewust wil lopen of niet kán voorkomen (beter) te beheersen.
- 8 Laat risico's die overblijven ná acties en ná beheersmaatregelen formeel accepteren door het lijnmanagement als restrisico.
- 9 Implementeer binnen elke procesketen 'controls' voor betrouwbare informatie en 'indicators' voor prestaties en risico's, zodra adequaat inzicht is verkregen in de aard en veranderlijkheid van de niet-financiële risico's en in de effectiviteit van de getroffen beheersmaatregelen.
- 10 Registreer de details van incidenten die leiden tot (bijna-)verliezen en toets registraties aan de uitkomsten van risicobeoordelingen. Leer van incidenten en fouten.
- 11 Wees alert op de onoverkomelijke ernstige verstoringen en fouten ('calamiteiten'). Test met regelmaat de continuïteitsplannen om altijd klaar te zijn voor calamiteiten als gevolg van een uitzonderlijke samenloop van omstandigheden.
- 12 Houd een kapitaalbuffer aan voor verliezen als gevolg van onvoorziene (onverzekerde) calamiteiten en toets de toereikendheid daarvan periodiek met behulp van modellen voor de berekening van economisch kapitaal en met stresstesten.

risico. Dit kapitaalbeslag baseert SNS REAAL op de 'standardised approach' volgens Basel II, wat leidt tot vaststelling van een kapitaalbeslag per bancaire kernactiviteit. Per ultimo 2007 houdt SNS Bank een totaal kapitaalbeslag voor operationeel risico aan van € 129 miljoen (ultimo 2006: € 98 miljoen). De mate waarin het kapitaalbeslag daadwerkelijk toereikend is, toetst SNS REAAL periodiek met behulp van modellen voor de berekening van economisch kapitaal en stresstesten. SNS REAAL werkt verder aan het meten van bronnen van niet-financiële risico's om te komen tot voorspellende waarden in de vorm van relevante 'key indicators' voor elke procesketen. De grootste onverzekerde directe schadepost die is geregistreerd, bedraagt minder dan € 1 miljoen.

In 2007 is het beleid voor het managen van operationeel risico verstevigd, waardoor uiteenlopende verschijningsvormen, zoals fraude-, uitbestedings-, verslagleggings- en continuïteitsrisico, gerichter en in meer samenhang worden afgedekt. SNS REAAL richt zich bij het managen van operationeel risico niet alleen op het voorkomen van verliezen. Operationeel risico ontstaat ook wanneer bijvoorbeeld wegens een onvoorzien succes verkoopdoelstellingen ruimschoots worden overtroffen en uitvoerende afdelingen plotseling onder zware druk komen te staan. Om haar gematigde risico-profiel te bewaken stelt SNS REAAL in haar beleid het handhaven van een beheerste bedrijfsvoering centraal. Als voornaamste voorwaarde daarvoor geldt het kunnen werken langs de lijnen van goed ingerichte processen. Dit leidt tot betrouwbare en kwalitatief hoogwaardige ketens van processen. Een hoge graad van 'straight through processing', zoals SNS REAAL heeft bereikt voor haar belangrijkste bedrijfsonderdelen, past hierbij. Bij een succesvolle beheersing van operationele risico's leiden de ketens tot optimaal voorspelbare prestaties, betrouwbare informatie en minder onvoorziene verliezen. Hierdoor kan de organisatie tijdig en kostenefficiënt de voorgenomen (strategische) doelen bereiken.

SNS REAAL onderkent dat goed ingerichte ketens de kans op (zeer) ernstige verstoringen en fouten als gevolg van een uitzonderlijke samenloop van omstandigheden ('calamiteiten') niet verder kunnen verkleinen. SNS REAAL blijft daarom continu waakzaam op het plotseling optreden van calamiteiten. Alle bedrijfsonderdelen testen hiertoe, onder coördinatie van de afdeling Business Continuity Management, met regelmaat de opgestelde continuïteitsplannen. SNS REAAL heeft daarnaast een samenhangend stelsel van instrumenten ontwikkeld waarmee de bronnen van operationeel risico in een brede context zo goed mogelijk kunnen worden beheerst (zie kader).

Integriteitsrisico

Integriteitsrisico is het risico dat gedragsregels die volgen uit SNS REAAL-normen, maatschappelijke normen en wet- en regelgeving onvoldoende worden nageleefd. Integriteitsrisico kan resulteren in directe schade (zoals als gevolg van claims en boetes) en in vervolgschade (zoals reputatieschade of schade als gevolg van fraude of oninbaarheid van kredieten). In veel gevallen betreft het voorzienbare vervolgschades die tot een redelijk bedrag verzekerd zijn of waarvoor op de balans voorzieningen worden aangehouden, bijvoorbeeld voorzieningen voor de oninbaarheid van kredieten.

Omdat fouten door menselijk handelen altijd blijven bestaan, heeft SNS REAAL in 2007 een gradatie aangebracht in de aard van de menselijke fouten die tot niet-financiële risico's kunnen leiden. Vaak voorkomende 'clerical errors' met een geringe impact worden zoveel mogelijk overeenkomstig het beleid voor operationeel-risicomanagement opgelost in procesverbeterings- of automatiseringstrajecten, of met behulp van procedures en procesbeschrijvingen. Schade en verstoringen als gevolg van onacceptabele gedragingen of onjuiste belangenafwegingen van medewerkers en bestuurders worden tegengegaan vanuit het beleidsterrein voor het beheer van integriteitsrisico's. Daarnaast is ter voorkoming van (bijna-) verliezen als gevolg van opzettelijk schadeberokkenend gedrag (ofwel interne en externe fraude) eind 2007 een verdere verdieping aangebracht in het beleidskader voor een integere en beheerste bedrijfsvoering door middel van een toegesneden fraudebeleid.

Voor de beheersing van de integriteitsrisico's voert SNS REAAL beleid dat gericht is op het tegengaan van onacceptabel gedrag dat volgt uit onjuiste afwegingen die een medewerker of een bestuurder maakt in zijn of haar relatie met belanghebbenden. SNS REAAL onderscheidt bij het beheersen van integriteitsrisico's vier pijlers: integriteit van medewerkers, van producten en diensten, van klanten en van samenwerkingsverbanden.

De beheersing van integriteitsrisico's is voor een groot deel verbonden met de manier van werken en de bedrijfscultuur binnen SNS REAAL. De gewenste en minimaal vereiste manier van werken die past bij onze bedrijfscultuur is voor elk van de vier pijlers vastgelegd in een normenkader voor integer gedrag. Iedere medewerker van SNS REAAL werkt vanuit dit kader en kan hieraan de eigen beslissingen en de eigen verantwoordelijkheid toetsen. Het kader bestaat uit: de normen en waarden van SNS REAAL, de maatschappelijke normen en waarden en de

wettelijke normen en regels (zoals op het gebied van effectentypisch gedragstoezicht, integere bedrijfsvoering en customer due diligence). Zie het hoofdstuk Verantwoord ondernemen voor meer informatie over het integriteitsbeleid.

Om medewerkers goed in staat te stellen integer te opereren binnen de vastgestelde kaders, wil SNS REAAL richting haar medewerkers transparant zijn over de wijze waarop de onderneming beleid formuleert en implementeert en waarop zij een integere uitvoering van processen en naleving van regels wil waarborgen. Deze aanpak is onderdeel van het raamwerk voor business control, dat wordt uiteengezet in het hoofdstuk Corporate governance.

Kapitaalmanagement

Het kapitaalmanagement van SNS REAAL is gericht op het handhaven van een solide A-rating bij de rating agencies. Daarnaast draagt het kapitaalmanagement in toenemende mate bij aan stelselmatige analyse en verbetering van het rendement van onze activiteiten.

Voor het handhaven van de A-rating van SNS REAAL is een minimaal kapitaalniveau vereist om in uitzonderlijk slechte omstandigheden onverwachte verliezen te kunnen opvangen. Dit wordt het economische kapitaal genoemd. Het economisch kapitaal dient als basis voor de berekening van het naar risico gewogen rendement op het eigen kapitaal (Risk Adjusted Return on Capital) en zal in de nabije toekomst gebruikt worden voor de beoordeling van de resultaten van de bedrijfsonderdelen van SNS REAAL.

Doelstellingen en normenkader

Het kapitalisatiebeleid van SNS REAAL is gericht op het zodanig optimaliseren van de kapitaalstructuur dat het bijdraagt aan het realiseren van de strategische doelstellingen van SNS REAAL. Tevens zoekt SNS REAAL een goede balans tussen de hoeveelheid kapitaal en de risico's die zij loopt. De beursgang van 2006 heeft de strategische flexibiliteit vergroot. SNS REAAL is hierdoor beter in staat nieuw eigen vermogen aan te trekken. De succesvolle aandelenemissie van afgelopen jaar, in verband met de acquisitie van AXA NL, is hiervan een voorbeeld.

Bij de inrichting van de kapitaalstructuur houdt SNS REAAL rekening met de grenzen die worden gesteld door DNB, Europese regelgeving, de rating agencies en de interne eisen ten aanzien van de kapitaal-toereikendheid. Zie tabel 21.

SNS REAAL hanteert een bovengrens van 115% voor de double leverage. Deze norm beperkt de mate waarin vreemd vermogen, dat door de groep is aangetrokken, als eigen vermogen kan worden doorgegeven aan de dochters. Deze double leverage steeg van 107,8% eind

2006 naar 116,3% eind 2007. SNS REAAL verwacht dat de double leverage begin 2008 het gewenste niveau zal bereiken van maximaal 115% als gevolg van het dividend-beleid van de geassocieerde deelnemingen en dochter-maatschappijen.

Belangrijkste ontwikkelingen

De acquisitie van AXA NL leidde tot een grote verandering in de kapitaalstructuur. SNS REAAL heeft ten behoeve van deze acquisitie nieuwe aandelen uitgegeven met een opbrengst van € 350 miljoen. Een ander deel van de acquisitie is gekapitaliseerd met het surplus aan solvabiliteit van REAAL Verzekeringen en SNS REAAL. Dit leidde na de acquisitie tot een efficiëntere solvabiliteitsratio en kapitaalmix. Tevens heeft SNS REAAL, ook ten behoeve van deze acquisitie, een hybride achter-gestelde lening uitgegeven van € 350 miljoen. SNS REAAL stuurt op de solvabiliteitsnormen zoals vermeld in tabel 21.

In 2007 zijn uit hoofde van de Basel II-regelgeving de zogenaamde parallelrapportages gestart waarin de solvabiliteit van SNS Bank onder Basel II berekend wordt, vooruitlopend op de definitieve ingangsdatum van Basel II per 1 januari 2008. Dit heeft de volgende gevolgen:

- Onder de berekeningssystematiek van Basel II, Pillar 1, komt de BIS-ratio van SNS Bank ultimo 2007 volgens voorlopige berekeningen uit op 17,2%, ten opzichte van 11,5% onder Basel I. Hierin zijn de risicotypes kredietrisico, marktrisico handelsboeken en operationeel risico inbegrepen en wordt voor kredietrisico voor particuliere hypotheek de Internal Rating Based-methode toegepast. De toename van de BIS-ratio laat zien dat de toepassing van de risico-meting onder Basel II leidt tot een afname van de

Tabel 21: Solvabiliteitsnormen

	Maatstaf	Interne norm	Realisatie
SNS REAAL	Double leverage	< 115%	116,3%
REAAL Verzekeringen	Aanwezig versus vereist kapitaal leven	> 150%	272%
	Aanwezig versus vereist kapitaal schade	> 200%	255%
SNS Bank	BIS-ratio	> 11%	11,5%
	Tier 1-ratio	> 8%	8,4%
	Core capital-ratio	> 6%	6,5%

risicogewogen activa. Hierdoor nemen de solvabiliteitsratio's toe bij een gelijkblijvend kapitaalniveau.

- ⊙ Per 1 januari 2008 stijgen de solvabiliteitsratio's van de bank als gevolg van Basel II. Doordat de kapitaalvereisten onder Basel II lager zijn dan onder Basel I kan de bank in 2008 naar de huidige stand van de dialoog met DNB circa € 250 miljoen aan kapitaal vrijspelen doordat na 1 januari 2008 de kapitaalrequisieten worden bepaald op 90% van de risicogewogen activa onder Basel I.

De tweede pijler van het nieuwe Basel II-kapitaalakkoord omvat het proces waarmee banken en beleggingsondernemingen de toereikendheid van hun interne kapitaal beoordelen, het zogeheten Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP), en de beoordeling van dat proces door de toezichthouder, het zogeheten Supervisory Review and Evaluation Process (SREP). Uit het ICAAP volgt het door SNS Bank bepaalde toezichtskapitaal (ICAAP-kapitaal). Het ICAAP-kapitaal is de uitkomst van de interne kapitaalsberekening van SNS Bank voor alle voor de onderneming relevante risico's, op basis van de intern gehanteerde ratingdoelstelling en rekening houdend met diversificatie-effecten. Het SREP-kapitaal is de uitkomst van de dialoog tussen DNB en SNS Bank en weerspiegelt het gewenste kapitaalniveau uit het oogpunt van toezicht. Het SREP-kapitaal is het ICAAP-kapitaal omgeschaald naar een betrouwbaarheidsniveau van 99,9%, eventueel door de toezichthouder vermeerderd met prudentiële opslagen.

Raamwerk voor kapitaalmanagement

SNS REAAL houdt voor de beoordeling van haar kapitaal-toereikendheid rekening met de economische risico's van de onderliggende activiteiten. Deze worden beoordeeld met behulp van economisch kapitaal en stresstesten. De kapitalisatie heeft als doel de single A-rating te handhaven. Het kapitaalmanagement van SNS REAAL bestaat uit de volgende hoofdactiviteiten: het bepalen van het benodigd economisch kapitaal, het uitvoeren van stresstesten op de kapitaaltoereikendheid en het kwalitatief beoordelen van de kapitaaltoereikendheid.

Benodigd economisch kapitaal

SNS REAAL gebruikt economisch kapitaal zo veel mogelijk voor de sturing van de onderneming en de bedrijfsonderdelen, met als doel op lange termijn waarde te creëren. Hiervoor moet het economisch kapitaal in de eerste plaats zo zuiver mogelijk worden berekend, zonder prudentie aan te brengen in de schatting van de onderdelen van de economisch-kapitaalformules en in de economisch-kapitaal-

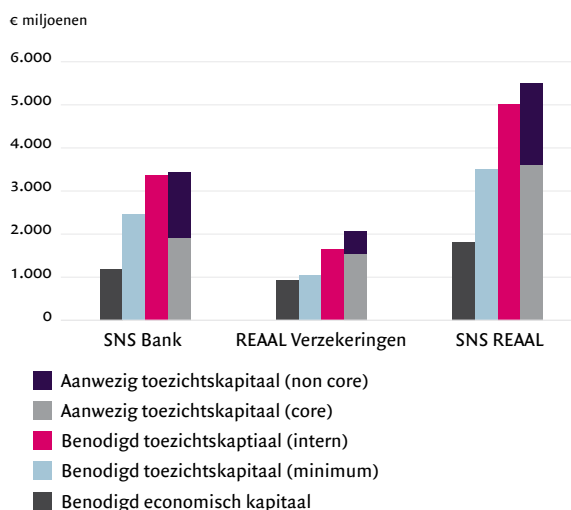
berekeningen zelf. Het aldus verkregen economisch kapitaal biedt de basis voor de waardeinsturing- en het performancemanagement. Bij de beoordeling van de kapitaaltoereikendheid wordt rekening gehouden met eventuele onzekerheden in de economisch-kapitaalformules. Deze onzekerheden worden vertaald in aparte opslagen en toegevoegd aan het zuivere economisch kapitaal.

Voor de bepaling van het economisch kapitaal wordt een betrouwbaarheidsinterval van 99,96% toegepast, gekalibreerd op de defaultkans van een onderneming met een double-A-rating. Bij de berekening van economisch kapitaal is rekening gehouden met diversificatie-effecten, zowel tussen risicotypes als tussen productgroepen. Deze diversificatie-effecten ontstaan doordat niet alle risico's zich tegelijkertijd manifesteren. Bij het stand-alone economisch kapitaal van zowel SNS Bank als REAAL Verzekeringen is geen rekening gehouden met diversificatie tussen bank en verzekeraar. De bank en verzekeraar worden afzonderlijk beoordeeld op kapitaal-toereikendheid.

In grafiek 59 wordt het benodigde economisch kapitaal vergeleken met het benodigde toezichtskapitaal en het aanwezige toezichtskapitaal. SNS REAAL werkt voortdurend aan het verbeteren van de interne economisch-kapitaalmodellen. Deze cijfers geven een indicatie van het risicoprofiel en daarmee van het economisch kapitaal van SNS REAAL.

Uit grafiek 59 wordt duidelijk dat SNS Bank minder kapitaal hoeft aan te houden volgens de interne modellen dan volgens de Basel I-kapitaalrequisieten. Het is ook duidelijk dat REAAL Verzekeringen, na de overname van AXA NL, volgens de interne modellen goed is gekapitaliseerd.

59 Vergelijking Kapitaal SNS REAAL

Stresstesten

Jaarlijks wordt een stresstestanalyse uitgevoerd om te beoordelen of SNS Bank stressscenario's zou kunnen opvangen. In de stresstest, opnieuw uitgevoerd in het voorjaar van 2007, konden de verliezen in de diverse stressscenario's, behorende bij alle relevante risicotypen, opgevangen worden binnen het aanwezige toezichtskapitaal van €3,5 miljard.

In de stresstest werden een liquiditeitsscenario, een recessiescenario en een systeemstressscenario getest. In het liquiditeitsscenario werd uitgegaan van een sterk verslechterde toegang tot de geld- en kapitaalmarkt en een afwaardering van SNS Bank met twee notches door de rating agencies. In het recessie- en systeemstressscenario is tevens rekening gehouden met een onmiddellijke afschaffing van de hypotheek-renteaftrek. In het meest negatieve scenario, namelijk het systeemstressscenario gecombineerd met een onmiddellijke afschaffing van de hypotheekrenteaftrek, is gerekend met een daling van de langetermijnrente naar 3%, een daling van de aandelenkoersen van 25%, een daling van de economische groei, een forse uitloop van credit spreads en een forse daling van de huizenprijzen. Voor het marktrisico werden de verliezen uitgedrukt in verlies in marktwaarde over een periode van één jaar. Voor het kredietrisico werd een horizon van drie jaar genomen aangezien de invloed van negatieve scenario's voor dit risicotype vertraagd zichtbaar wordt. Deze verliezen werden vermeerderd met verliezen behorende bij strategische en operationele risico's zonder rekening te houden met diversificatie-effecten.

Kwalitatieve beoordeling kapitaalmanagement

Voor de planning van de benodigde hoeveelheid kapitaal stelt SNS REAAL jaarlijks operationele plannen op met een horizon van drie jaar. Vervolgens wordt een kapitaalplan met dezelfde looptijd opgesteld, waarin de kapitaalbehoefte en de kapitaalinvulling dusdanig zijn bepaald dat SNS REAAL kan voldoen aan de interne en externe normen. Bij de kapitalisatiesturing worden zowel instrumenten ingezet om de risicogewogen activa te verlagen als instrumenten om het beschikbare kapitaal te verhogen. Hierbij is het kapitaal voor SNS Bank en REAAL Verzekeringen een mix van verschillende soorten kapitaal, met de nadruk op eigen vermogen. Voor de overige vormen van kapitaal worden per onderdeel bandbreedtes gehanteerd. SNS REAAL kapitaliseert haar dochters volgens de interne en externe solvabiliteitsnormen. Zo kan het eventuele kapitaalsurplus efficiënt gestuurd worden vanuit de groep, zoals ook gebleken is bij de acquisitie van AXA NL.

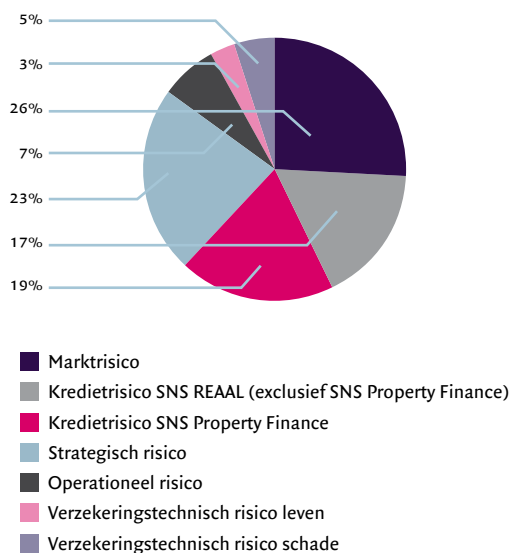
SNS Bank maakt maandelijks een 'rolling forecast' voor twaalf maanden voor haar kapitaalbehoefte. In het verlengde van de monitoring kan desgewenst worden bijgestuurd, bijvoorbeeld door securitisatie en/of het aantrekken van achtergestelde leningen. Zie voor meer informatie over de toegang tot de geld- en kapitaalmarkt het hoofdstuk Funding en credit ratings. De kwalitatieve beoordeling van het kapitaalmanagement omvat een vergelijking van het benodigd economisch kapitaal met het aanwezige kapitaal inclusief alle toegestane elementen uit de kapitaalwaaier, die bestaan uit eigen vermogen, achtergestelde leningen en tussenvormen van kapitaal. Bij de bepaling van aanwezig kapitaal moet wel voldaan worden aan de beperkingen die toezichthouders en rating agencies stellen aan de samenstelling van de kapitaalwaaier.

Het senior management van SNS REAAL beoordeelt de uitkomsten van economisch-kapitaalberekeningen, de eisen van toezichthouders en rating agencies, de uitkomsten uit stresstesten en de kapitaalplanningen. Op basis daarvan wordt besloten of er additionele maatregelen genomen moeten worden. Volgens bovengenoemde normen is SNS REAAL goed gekapitaliseerd.

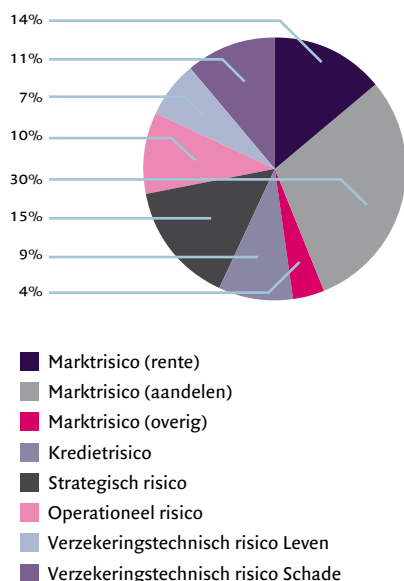
De beoordeling van de kapitaaltoereikendheid bestaat uit de volgende onderdelen:

- Op kwartaalbasis wordt het economisch kapitaal berekend en gerapporteerd aan de ALCO Groep en de directie van SNS Bank.
- Op jaarbasis worden de kapitaalvereisten die voortvloeien uit van stresstesten vergeleken met het aanwezige toetsingsvermogen.

60 Verdeling economisch kapitaal per risicotype SNS REAAL

61 Verdeling economisch kapitaal per risicotype REAAL Verzekeringen

- Op jaarbasis worden de resultaten van de stresstesten vergeleken met het vereiste economisch kapitaal.

In de verdeling van risico's in het totale economisch kapitaal vallen vooral twee ontwikkelingen op. Het marktrisico van SNS REAAL is relatief beperkt en de natuurlijke hedge tussen de rentepositie van SNS Bank en REAAL Verzekeringen nam in 2007 af doordat SNS Bank haar renterisico bijna naar nul heeft gestuurd.

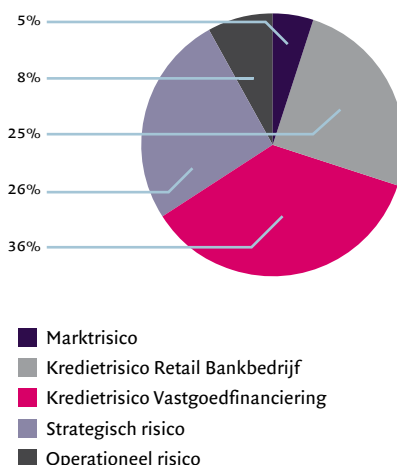
Het beperkte aandeel van het marktrisico voor SNS REAAL houdt verband met de volgende factoren:

- Na de overname werd de aandelenportefeuille van AXA NL met € 250 miljoen gereduceerd.
- De aandelenportefeuilles van REAAL Verzekeringen en AXA NL werden deels afgedekt tegen waardevermindering.
- De rentepositie van AXA NL is relatief klein in vergelijking met die van de portefeuille van REAAL Verzekeringen. Dit is ook zichtbaar in het aandeel 'marktrisico rente' in de verdeling van risico's bij REAAL Verzekeringen.
- De rentepositie van SNS Bank werd verder verkleind in 2007, hetgeen ook te zien is in de verdeling van risico's voor SNS Bank.

Waardesturing

Langetermijnwaardcreatie vraagt om activiteiten die voldoende rendement genereren gegeven het bijbehorende risico. SNS Bank toetst haar activiteiten daarom in toenemende mate op basis van economische resultaten en economisch kapitaal. Hiertoe maakt SNS Bank gebruik van RAROC-maatstaven (Risk Adjusted Return on Economic Capital) en EVA-maatstaven

62 Verdeling economisch kapitaal per risicotype SNS Bank

(Economic Value Added). De economisch-kapitaalberekeningen bieden de mogelijkheid om te bepalen hoeveel risico een klant, portefeuille of productgroep met zich meebrengt. Gegeven de kapitaalstructuur van SNS Bank en de rendementseisen van de vermogensverschaffers stelt SNS Bank vast wat het benodigde rendement is. Deze berekeningen worden toegepast in het prijsbeleid, het portefeuillemanagement en de performancemeting van SNS Bank.

Aangezien REAAL Verzekeringen voor haar leven-producten veel langetermijncontracten aangaat is het van groot belang om de waardetoevoeging van productverkoop van te voren goed in te kunnen schatten. Hiertoe heeft REAAL Verzekeringen een aantal maatregelen genomen. Vooraf toetst de actuariële afdeling Pricing elk nieuw product op winstgevendheid, die wordt beoordeeld in termen van waarde en in termen van effect op de verlies- en winstrekening. Een besluit over een productintroductie, speciale deals of contracten met verkooporganisaties wordt mede op basis van de input en het advies van deze afdeling genomen door de Prijsadviescommissie, waarin de verantwoordelijke directieleden zitting hebben.

De waarderealisatie wordt achteraf getoetst met embedded-valueberekeningen. Hierbij wordt gekeken naar de op 'best estimate' berekende waarde van de afgesloten nieuwe productie (Value New Business) en naar de waarde van de totale portefeuille levensverzekeringen (Value in Force). De uitkomsten van deze rapportages worden besproken in de directie van REAAL Verzekeringen en eventueel benodigde acties worden hier uitgezet.

REAAL Verzekeringen heeft in 2007 een nieuwe methode ontwikkeld voor het evalueren van businesscases en productintroductions om de inschattingen voor nieuwe deals te kunnen verbeteren. De eerste resultaten hiervan worden in de loop van 2008 verwacht.

Vorbereiding op Solvency II

In juli 2007 heeft de Europese Commissie de ontwerp-richtlijn voor Solvency II-regelgeving gepubliceerd. De inhoud van dit document is op grote onderdelen gebaseerd op de verschillende adviesdocumenten die door CEIOPS (Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors) ten behoeve van de Solvency II-regelgeving zijn opgesteld. Met de genoemde ontwerp-richtlijn zijn de kaders van het Solvency II-toezichtsraamwerk grotendeels vastgelegd. Solvency II moet leiden tot solvabiliteitsvereisten die beter aansluiten bij de daadwerkelijke risico's die verzekeraars lopen. Solvency II zal integraal onderdeel uitmaken van de bedrijfsvoering van verzekeraars. Een ander belangrijk aspect van Solvency II is dat de waardering van beleggingen en verplichtingen op basis van de marktwaarde plaatsvindt. De invoering van Solvency II zal rond 2012 haar beslag krijgen.

In 2007 zijn verdere stappen gezet in de kalibratie van de solvabiliteitsmodellen door een sectorbrede uitvoering van de derde kwantitatieve impactstudie QIS3, die plaatsvond in de maanden april tot en met juni. REAAL Verzekeringen heeft aan deze derde impactstudie deelgenomen en onderschrijft de risicobeheerbenadering van Solvency II. Op dit moment wordt reeds voor het asset & liability-management de marktwaardebenadering gehanteerd.

In 2007 heeft REAAL Verzekeringen een quick scan uitgevoerd. Het doel van deze quick scan was om een beeld te krijgen van de acties die nodig zijn ter voorbereiding van de invoering van Solvency II. De conclusie is dat REAAL Verzekeringen reeds aan veel elementen van Solvency II kan voldoen, met name omdat al op marktwaarde wordt gestuurd, al gebruik gemaakt wordt van een economisch-kapitaalmodel en omdat de resultaten van het in-controlprogramma benut worden. REAAL Verzekeringen zal deelnemen aan de eerstvolgende kwantitatieve impactstudie, QIS4, die in het voorjaar van 2008 is gepland.

Funding en credit ratings

De doelstelling van de fundingactiviteiten op kapitaalmarkten is het financieren en kapitaliseren van de bank tegen minimale economische kosten onder beperking van de risico's. Gedurende de liquiditeitscrisis in de tweede helft van 2007 wist SNS REAAL haar liquiditeit en funding tegen relatief gunstige voorwaarden te handhaven.

Liquiditeit is een kritische voorwaarde voor succesvol opereren van SNS REAAL en SNS Bank. Onze strategie voor publieke funding is erop gericht de groei van SNS REAAL en SNS Bank op concurrerende niveaus te financieren. Deze strategie berust op twee pijlers. De eerste pijler is het tijdig waarborgen van voldoende liquiditeit, zodat het risico wordt vermeden dat in een laat stadium (omvangrijke) funding tegen ongunstige

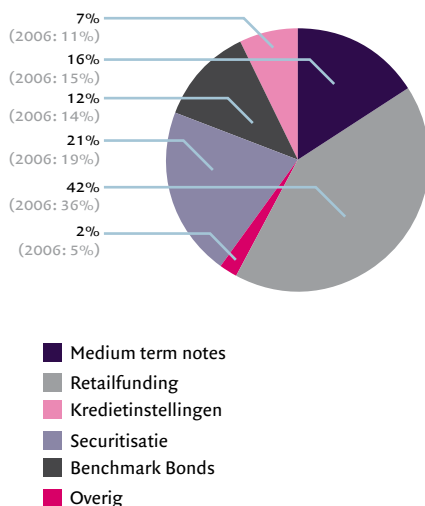
voorwaarden moet worden gerealiseerd. De tweede pijler is de spreiding naar fundinginstrument, type belegger en geografisch gebied. Door spreiding van haar funding-instrumenten kan SNS Bank in verschillende markt-omstandigheden en afhankelijk van de kapitaalbehoefte kiezen voor het meest geschikte instrument.

Belangrijkste ontwikkelingen

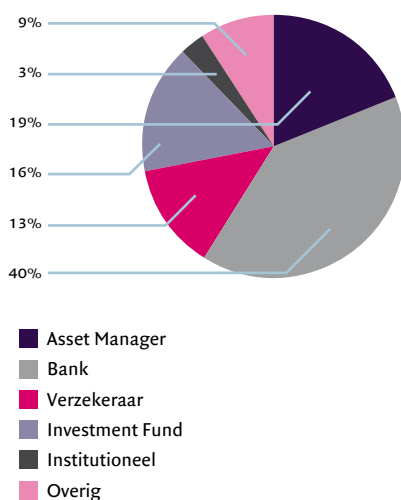
SNS Bank heeft haar liquiditeit goed gehandhaafd. De kaspositie van SNS Bank bedroeg eind 2007 € 3,0 miljard. Verder had SNS Bank € 5,7 miljard in verhandelbare effecten of effecten die kwalificeren als beleenbare activa bij DNB. In totaal bedroeg de liquiditeitspositie hiermee € 8,7 miljard. Tijdens de liquiditeitscrisis is gebleken dat SNS Bank snel kan inspelen op nieuwe marktomstandigheden. In korte tijd is een bijzonder succesvol Keuzedeposito in de retailmarkt gezet, met looptijden vanaf één jaar. Dit heeft geresulteerd in een netto-aanwas van € 1,8 miljard. Mede door deze actie was eind 2007 meer dan 56% van de retailkredieten gefinancierd met spaargelden. Van de totale funding kon in 2007 42% via het retailkanaal gerealiseerd worden.

Op de kapitaalmarkt kon SNS Bank zich tijdig voorzien van publieke funding door goede keuzemogelijkheden aan

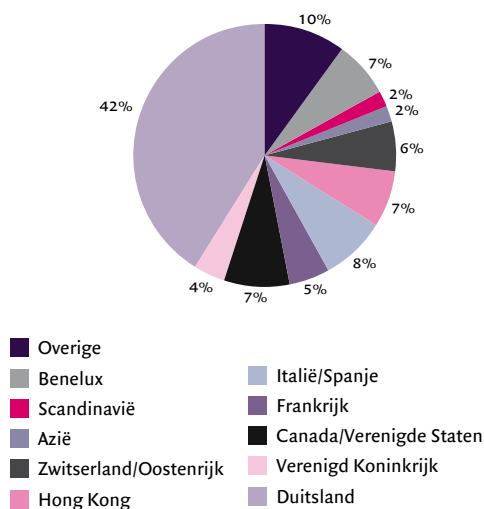
63 Verdeling fundinginstrumenten 2007

64 MTN funding naar soort beleggers

65 Geografische verdeling MTN Funding

Tabel 22: Fundingtransacties in 2007

Funding	Omvang	Emissiedatum
Niet achtergestelde senior lening	vijfjaars floating rate note €1.250 miljoen	februari 2007
Securitisatie via Hermes	Hermes XIII €2.800 miljoen	maart 2007
Securitisatie via Pearl (NHG-hypotheek)	Pearl II €800 miljoen	juni 2007

fundinginstrumenten. De fundingpositie werd tot eind 2008 zekergestellt zonder dat aanvullende kapitaalmarkttransacties noodzakelijk zijn. In 2007 werd een covered-bondprogramma ontwikkeld dat in 2008 naar verwachting goede mogelijkheden biedt om funding aan te trekken.

Liquiditeit

In de tweede helft van 2007 werd liquiditeit een actueel thema als gevolg van de situatie rond de Amerikaanse subprime-hypotheek. Onder liquiditeit verstaan we de mate waarin op korte termijn voldaan kan worden aan lopende betalingsverplichtingen. Verschillende hypotheekbanken in de Verenigde Staten hadden woninghypotheek verstrekten waarvan het twijfelachtig was of de afnemers aan hun verplichtingen konden blijven voldoen. De hypotheekbanken hadden deze leningen herverpakt, in verschillende tranches opgedeeld en verkocht aan beleggers over de gehele wereld. De herverpakte hypotheek vonden in de vorm van zogenaamde Asset Backed Securities (ABS) hun weg naar zogenaamde conduits en Structured Investment Vehicles (SIV's). SIV's zijn speciale investeringsfirma's, vaak opgericht door banken, die zich voornamelijk op ABS richten en die werken met kortetermijnfinanciering. Toen als gevolg van stijgende rentes het aantal faillissementen sterk toenam en in combinatie daarmee de huizenprijzen gingen dalen, waren de SIV's niet meer in staat financiering aan te trekken aangezien de geldgevers de kredietwaardigheid van hun ABS-producten te laag achtten. Daarmee ontstond een vertrouwenscrisis tussen de banken en liep de bereidheid om aan elkaar te lenen sterk terug. Deze liquiditeitscrisis, in de media ook wel credit crunch genoemd, leidde tot sterk oplopende credit spreads, een sterk verslechterd emissieklimaat, hoge verliezen van een groot aantal banken en investeringsbanken en verlagingen van de credit ratings.

Tijdens de liquiditeitscrisis was de betrokkenheid van SNS Bank in geldmarktprogramma's zeer beperkt. Deze markt droogde geheel op, maar door onze fundingstrategie van het eerste halfjaar, die ook gericht was op spreiding van de kortetermijnfunding, werden wij hier nauwelijks door geraakt. Door de onzekerheid op de internationale geld- en kapitaalmarkten wilden vele partijen hun overvloedige kasmiddelen dicht bij

huis plaatsen, bij bekende instellingen. Door een actieve benadering van deze partijen en door goed gebruik te maken van haar netwerk slaagde SNS Bank erin een groot deel van haar funding te realiseren via de snel opkomende depositomarkt. Daarnaast was de funding via het Keuzedeposito van SNS Bank op de retailmarkt een enorm succes. Hiermee werd vanaf de introductie in juli tot ultimo 2007 voor een bedrag van circa €1,8 miljard uit de retailmarkt gehaald.

Beheer liquiditeitsrisico

Dankzij een spreiding van looptijdfinanciering in verschillende markten en valuta's heeft SNS Bank een laag liquiditeitsrisicoprofiel. Rating agencies onderkennen deze kwaliteit van SNS Bank in hun rapporten. Hoewel niemand de marktsituaties kon voorspellen zoals deze zich manifesteerden in de tweede helft van 2007, is gebleken dat het adequate liquiditeitsbeleid van SNS Bank haar vruchten heeft afgeworpen.

De afdeling Balansbeheer & Risk Management heeft in samenwerking met SNS Financial Markets stressscenario's opgesteld. In Treasury- en ALM-meetings worden de scenario's en de uitkomsten frequent getoetst en beoordeeld.

Fundinginstrumenten

Notes en Schuldscheine

SNS REAAL heeft in 2007 haar Euro Medium Term Note-programma (EMTN) verhoogd met €1 miljard tot een omvang van €2 miljard. De reden hiervoor was een grotere fundingbehoefte in verband met de acquisitie van AXA NL. Eveneens vanwege deze acquisitie heeft SNS REAAL een perpetuele achtergestelde lening van €350 miljoen uitgegeven. De SNS REAAL Tier I-transactie vond plaats vlak voordat de toegang tot de kapitaalmarkt sterk verslechterde. Onder het EMTN-programma stond ultimo 2007 circa €1,1 miljard uit.

SNS Bank heeft in 2007 haar EMTN-programma verhoogd van €20 miljard naar €25 miljard om te kunnen voorzien in de fundingbehoefte van SNS Property Finance. Het EMTN-programma dient als raamwerk voor het uitgeven van zowel onderhandse leningen als openbare leningen. Onder het EMTN-programma stond ultimo 2007 circa €19,8 miljard uit.

Aan onderhandse leningen heeft SNS Bank in 2007 voor € 2,4 miljard geplaatst. Daarnaast is er onder het EMTN-programma een openbare lening (in de vorm van een floating rate note) gebracht met een omvang van € 1,25 miljard en een looptijd van vijf jaar. In 2007 heeft SNS Bank geen achtergestelde leningen uitgegeven. Wel is er door SNS REAAL een Tier I-lening van € 100 miljoen aan de bank verstrekt. Het betreft hier een perpetuele lening met een call na 10 jaar. Daarnaast heeft SNS REAAL twee Lower Tier 2-leningen van elk € 50 miljoen aan SNS Bank verstrekt met een looptijd van 10 jaar

Het Australische \$A 3 miljard MTN-programma werd in 2007 niet gebruikt. In de afgelopen drie jaar heeft SNS Bank drie emissies gedaan waarvan één achtergestelde emissie. In verband met de verslechterde kapitaalmarktomstandigheden hebben wij dit jaar deze markt niet betreden. Overigens houden wij de regio Australië en Azië de komende jaren wel in het vizier. Wij verwachten een toenemende interesse en participatie van investeerders uit deze regio en zullen daarom zeker in deze markten terugkeren. Ultimo 2007 stond er een totaal uit van \$A 1,23 miljard.

Evenals in 2006 was SNS Bank in 2007 actief in de Schuldscheine-markt. Schuldscheine zijn onderhandse leningen volgens Duits recht die voornamelijk hun weg vinden naar Duitse investeerders. In 2007 is er in totaal circa € 206 miljoen uitgebracht op deze markt. Ultimo 2007 stond circa € 2,1 miljard uit in de Schuldscheine-markt.

Securitisatie van hypotheke

Het securitiseren van hypotheke is een substantieel onderdeel van de fundingmix van SNS Bank. In 2007 zijn onder het Hermes-programma twee transacties uitgevoerd met hypotheke als zekerheid. De eerste transactie is gebracht onder de naam Hermes XIII en had een volume van € 2,8 miljard, de grootste in het bestaan van Hermes. De tweede transactie, Hermes XIV, had een omvang van € 2,0 miljard. Deze werd niet geplaatst bij derden en kwalificeert bijna volledig als beleenbare activa bij DNB. Daarnaast heeft SNS Bank een tweede, zogenaamde NHG-securitisatie uitgevoerd met daarin alleen hypotheke op basis van een NHG-garantie. De looptijd van deze transactie, onder de naam Pearl II, is 7 jaar en heeft een omvang van € 800 miljoen. Pearl II heeft een relatief lage creditspread in vergelijking met alternatieve fundingmogelijkheden. Ultimo 2007 stond er een totaal van circa € 15,9 miljard uit aan cash-securitisaties. In de huidige markt bieden gesecuritiseerde hypotheke onvoldoende mogelijkheden doordat het risiconiveau als te hoog wordt ervaren.

Om die reden heeft SNS REAAL een zogenaamd covered-bondprogramma ontwikkeld.

Covered bonds

Het covered-bondprogramma is één van de nieuwe instrumenten waarmee SNS Bank haar financieringsmogelijkheden heeft verruimd. Dit programma, dat gereed kwam in november 2007, biedt de mogelijkheid om een nieuwe bron van investeerders aan te boren. Het heeft een AAA-rating gekregen van Moody's, S&P en Fitch. De term covered bond is een aanduiding voor een bijzondere vorm van een obligatie, waarbij aan de houders van de obligatie een dubbele zekerheid wordt verschaft. De eerste zekerheid voor de investeerder betreft de solvabiliteit van SNS Bank als financiële instelling en de tweede zekerheid bestaat uit een afgebakende portefeuille retailhypotheke die door SNS Bank zijn verstrekt. Een covered-bondprogramma met de bijbehorende documentatie is goed te vergelijken met een securitisatie.

Benchmark-obligaties

Emissies van liquide benchmark-obligaties dragen bij aan verbreding van de investeerdersbasis. Benchmark-obligaties kunnen op de beurzen in Europa worden verhandeld. Het beleid van SNS Bank stelt beleggers in staat om de looptijd van hun portefeuille aan te passen aan de 'credit curve' van SNS Bank. Een liquide obligatie maakt het ook voor de institutionele belegger aantrekkelijker om in een obligatie van SNS Bank te beleggen.

Begin 2007 heeft SNS Bank een € 1,25 miljard benchmark floating rate note op de markt gebracht met een looptijd van vijf jaar. Na deze publieke transactie verslechterde deze markt als gevolg van de liquiditeitscrisis. Er werden daarom geen nieuwe senior transacties meer gebracht.

Tabel 23: Uitstaande benchmark-obligaties ultimo 2007

Funding	Emissiedatum
\$ 1 miljard floating rate note	juni 2008
€ 1,25 miljard floating rate note	oktober 2009
€ 1 miljard fixed rate 6,125 %	april 2010
€ 800 miljoen floating rate note	oktober 2011
€ 1,25 miljard floating rate note	februari 2012
€ 500 miljoen fixed rate 5,625%	juni 2012
€ 900 miljoen fixed rate 4.625%	februari 2014

Commercial papers

SNS Bank heeft twee commercial-paperprogramma's, een Europees en een Frans programma, elk met een maximale omvang van € 4 miljard. Commercial papers hebben looptijden van één tot twaalf maanden.

Ze voorzien in fundingbehoeften voor de korte termijn en bieden daarmee flexibiliteit in het completeren van de vereiste funding op een bepaald moment. In 2007 werd in beperkte mate gebruik gemaakt van dit instrument.

Credit spreads

Door de liquiditeitscrisis zijn de creditspreads, de opslagen voor debiteurenrisico's bij leningen op de geld- en kapitaalmarkt, in 2007 voor de meeste asset-soorten enorm uitgelopen. De onduidelijkheid over de omvang van het aantal laagwaardige herverpakte hypotheeklen en over de vraag welke banken deze (in grote mate) bezitten, veroorzaakten zoveel wantrouwen in de internationale kapitaalmarkten dat de beleggers nauwelijks meer nieuwe transacties aan durfden te gaan. Dit leidde tot een afwaardering van de meeste asset-soorten. De conduits en SIV's zagen zich gedwongen om zelfs hun hoogwaardige assets te verkopen om liquiditeit te creëren. De credit spreads liepen daardoor enorm uit, waardoor sommige markten niet of beperkt toegankelijk werden. Veel banken hebben hieronder geleden. De uitgelopen credit spreads zijn het duidelijkst zichtbaar in de verschillende tranches van securitisatievehikels, zoals Mortgage Backed Securities. De SIV's kochten deze de afgelopen jaren in groten getale op. Zij gebruikten de opbrengsten van de uitgifte van kort schuld papier om effecten met een langere tijd te kopen en te financieren. Nadat zij hier niet meer toe in staat waren, ontstond een enorm aanbod aan Mortgage Backed Securities, waarbij de spreads uit konden lopen tot 35 basispunten in Nederland tot een nog veel hoger niveau in andere landen. Om die reden werd een emissie in dit marktsegment in de tweede helft van 2007 onmogelijk. Wij verwachten dat dit tot ver in 2008 zo zal blijven.

Toegang tot de kapitaalmarkt

De covered-bondmarkt bleef relatief goed toegankelijk. Transacties in covered-bondformat zijn voor SNS Bank momenteel het meest voor de hand liggende alternatief. SNS Bank heeft hierop geanticipeerd

door al in 2006 te beginnen met het opzetten van een covered-bondprogramma. In december 2007 werd het programma getekend en het kan gebruikt worden zodra dit gewenst is.

De kapitaalmarkt bestaat uit een floating-markt en uit een vastrentende markt. De grootste problemen ontstonden voor de floating rate notes, omdat deze obligaties doorgaans bij bank-treasuries in de kortetermijnbeleggingsportefeuille werden ondergebracht. Bij schaarste aan liquiditeit werden deze Notes dus het eerste te gelde gemaakt, zodat deze markt zeer snel opdroogde. SNS Bank realiseerde één transactie in deze markt, ruim voor het aanbreken van de kredietcrisis.

De markt voor vastrentende obligaties bleef beter in stand aangezien deze markt vaker betreden wordt door 'real money'-investeerders, zoals pensioenfondsen, verzekeringsmaatschappijen en assetmanagers. Ook op deze markt was sprake van sterke verwijding van de credit spread. De markten waren eind 2007 zeer gevoelig. Het sentiment kon door geruchten snel omslaan, waardoor een markt voor langere tijd ontoegankelijk kon worden. SNS Bank was in 2007 niet actief op deze markt.

Credit ratings

In oktober 2007 verlaagde Moody's de rating van SNS REAAL van A2/P-1 naar A3/P-2. De bijstelling was het gevolg van de overname van AXA NL, die leidde tot een verandering in de verhouding tussen bank- en verzekeringsactiviteiten, en van een verandering in de kapitaalbasis van SNS REAAL. De verwachtingen en alle overige ratings bleven ongewijzigd. In december 2007 gaf Standard & Poor's REAAL Verzekeringen een kredietoordeel van A- voor de lange termijn en een vooruitzicht stabiel.

Tabel 24: Credit ratings

Lange termijn	S&P	Moody's	Fitch
SNS REAAL	A- (stabiel)	A3 (stabiel)	A- (stabiel)
SNS Bank	A (stabiel)	A1 (stabiel)	A+ (stabiel)
REAAL Verzekeringen	A- (stabiel)		
REAAL levensverzekeringen	A (stabiel)	A2 (stabiel)	A (stabiel)
REAAL schadeverzekeringen	A (stabiel)	A2 (stabiel)	A (stabiel)
Korte termijn	S&P	Moody's	Fitch
SNS REAAL	A-2	P-2	n.v.t.
SNS Bank	A-1	P-1	F1

Personeel en organisatie

SNS REAAL is een groeiende onderneming. Recente acquisities en veranderende marktomstandigheden brengen veranderingen in de organisatie met zich mee. Die bieden volop kansen voor ontplooiing en ontwikkeling van onze medewerkers.

Tabel 25: Kerncijfers medewerkers

	2004	2005	2006	2007
Gemiddeld aantal (fte's)	5.383	5.336	5.609	6.245
Aantal fte's jaarultimo	5.230	5.442	5.776	6.713
Verhouding man-vrouw	m(55%) v(45%)	m(55%) v(45%)	m(56%) v(44%)	m(57%) v(43%)
Fulltime en parttime werkzaam	ft(70%) pt(30%)	ft(70%) pt(30%)	ft(70%) pt(30%)	ft(68%) pt(32%)
Opleidingskosten (euro's per fte)	1.195	1.582	1.644	1.912
Ziekteverzuim	4,4%	4,4%	4,1%	4,1%
Verloop	10,5%	11,4%	12,7%	16,5%

Het aantal medewerkers van SNS REAAL steeg van 5.776 tot 6.713 (fte's), een toename met 16,2%. De acquisitie van Regio Bank, AXA NL en FBS Bankiers leidde tot een toename van 1.102 medewerkers (fte's). De daling in het aantal overige medewerkers hield vooral verband met de STP-projecten en de reorganisatie van de mkb-activiteiten binnen SNS Bank. De acquisitie van AXA NL leidt de komende jaren naar verwachting tot een reductie van 400 fte's bij de verzekeringsactiviteiten, vooral door natuurlijk verloop.

SNS REAAL als werkgever

SNS REAAL spant zich in om haar reputatie als aantrekkelijke werkgever te behouden en te versterken. De beursnotering in 2006 heeft daar goed aan bijgedragen. In 2007 werd SNS REAAL opnieuw door de Corporate Research Foundation verkozen tot een van de topwerkgevers van Nederland en daarnaast tot een van de top-ICT-werkgevers. De verkiezing vond plaats door een onafhankelijke jury, die bedrijven beoordeelt op personeelsbeleid, arbeidsvoorwaarden, interne promotiekansen, werksfeer en werkomstandigheden, opleiding en training, ziekteverzuim en personeelsverloop. Uit de rapportages bleek dat SNS REAAL ten opzichte van andere bedrijven vooral hoog scoort op arbeidsvoorwaarden, opleiding en werksfeer. Op het aspect doorgroeimogelijkheden werd minder goed gescoord. Met het nieuwe programma voor management trainees, dat in 2007 van start ging, en de opbouw van het Talent Development-programma werkt SNS REAAL aan verbeteringen op dit punt.

In 2007 vond een tevredenheidsonderzoek plaats onder alle medewerkers, waarbij een oordeel gegeven kon

worden over zaken als werkzaamheden, leidinggevende, collega's, werkdruk, ontplooiingsmogelijkheden en beloning. Met een algemene tevredenheid van 7,2 scoorde SNS REAAL hoger dan de Nationale Teverdenheidsindex en iets lager dan de 7,4 bij de vorige meting in 2005. De uitslag leverde verbeterpunten op voor zowel centraal beleid als voor de afdelingen.

Voor verschillende specialismen op het gebied van financiën en ICT vertoonde de arbeidsmarkt tekenen van schaarste. Als onderdeel van een doelgroepgerichte arbeidsmarktbenadering vonden diverse presentaties plaats op hogescholen en universiteiten, waarbij gastcolleges werden verzorgd over uiteenlopende onderwerpen. Daarnaast was SNS REAAL aanwezig op carrièrebeurzen, congressen en bedrijvendagen.

Ontwikkeling en opleiding Traineeships

In 2007 startte SNS REAAL met een programma voor management trainees. Het traineeship duurt drie jaar en bestaat uit een intensief opleidings- en ontwikkelingsprogramma. Het programma stimuleert de ontwikkeling van onze talenten en onze organisatie en versterkt de aantrekkelijkheid van SNS REAAL als werkgever voor talentvolle en ambitieuze medewerkers. In 2007 werden twee groepen management trainees aangenomen, die gestart zijn op uiteenlopende afdelingen, waaronder Programma Management, Service Center Verzekeringen, Marketing en SNS Property Finance. De opname van de eerste groepen was zo succesvol en werd zo enthousiast ontvangen dat besloten is om in 2008 weer twee groepen aan te nemen.

Naast een programma voor management trainees heeft SNS REAAL sinds 2006 ook een succesvol programma voor financiële trainees. In twee jaar tijd worden net afgestudeerde medewerkers opgeleid tot financieel specialist. Zij voeren werkzaamheden uit binnen en buiten de financiële kolom van SNS REAAL. Voor meer gespecialiseerde medewerkers zijn er bovendien trainee-programma's bij Balansbeheer & Risico Management, SNS Securities en het Service Center Verzekeringen.

Loopbaanontwikkeling

SNS REAAL kan haar ambities alleen realiseren als zij beschikt over goede medewerkers.

Er zijn veel talentvolle medewerkers binnen het bedrijf. SNS REAAL wil deze mensen graag in beeld hebben, ontwikkelen en aan zich binden. Het programma Talent Development (TD), gestart in 2006, richt zich op talentvolle leidinggevers en specialisten uit het middenkader. Leidinggevers hebben circa 300 medewerkers aangemeld die voldeden aan criteria op het gebied van doorgroeipotentieel, beoordelingen en competenties. De totale groep bestaat uit drie groepen. De eerste twee groepen hebben in 2007 deelgenomen aan een ontwikkelingsassessment en zijn gestart met een ontwikkelingsprogramma. Dit programma, met een doorlooptijd van een jaar, heeft twee belangrijke pijlers: de persoonlijke ontwikkeling van de deelnemers en de belangrijke bedrijfsthema's van SNS REAAL. De opleidingsgroepen zijn zo opgebouwd dat de deelnemers door de hele organisatie heen hun netwerk opbouwen. Managers uit de top van SNS REAAL leveren een belangrijke bijdrage aan het programma.

Management development

SNS REAAL stimuleert de persoonlijke ontwikkeling van medewerkers via verschillende collectieve programma's, waarvan TOP (Talent Ontwikkelingsprogramma) een belangrijke basis biedt voor het aansluitende management development. Regelmatig gaat een management-developmentprogramma van start voor leidinggevers, dat deelnemers de gelegenheid biedt om hun focus te verbreden en zich te verdiepen in strategische thema's. Een dergelijk programma, onder de naam Odysseus, startte ook in 2007.

Leiderschapsontwikkeling

Startende leidinggevers biedt SNS REAAL een basis-managementtraining. Daarnaast bieden SNS Bank en REAAL Verzekeringen specifieke leiderschapsprogramma's gericht op salescoaching en leiderschapsstijlen. In dit kader hebben 300 leidinggevers van SNS Bank het programma Ik ben SNS Stijl van leidinggeven doorlopen, een programma met een drietal klantwaarden als uitgangspunt.

Functiegerichte ontwikkeling

SNS Bank en REAAL Verzekeringen willen hun medewerkers goed toerusten voor hun functie. SNS Bank heeft binnen haar opleidingshuis, de SNS Academie, eigen opleidingstrajecten voor nieuwe verkoopmedewerkers en verkoopadviseurs. In 2007 werden in totaal 191 modules georganiseerd, waaraan 342 medewerkers hebben deelgenomen. Daarnaast ging in november 2007 een traject van start om de meer ervaren medewerkers geschikt te houden voor hun functie. Deze modules zijn gericht op vakinhoud en op commerciële vaardigheden. In november en december hebben 116 medewerkers deelgenomen aan 85 modules.

Binnen REAAL Verzekeringen is er grote aandacht voor de brancheopleidingen die bijdragen aan de vakbekwaamheid van de medewerkers. Service Center Verzekeringen breidde haar opleidingsaanbod voor haar circa duizend medewerkers in 2007 verder uit. Nieuwe medewerkers maakten gedurende een paar maanden kennis met de theorie en praktijk die relevant zijn voor hun functie. Daarnaast waren er maatwerktrajecten voor management trainees. In het kader van permanente educatie vonden diverse workshops plaats en waren er fiscale en juridische overlegstructuren. Voor vakinhoudelijke opleidingen, waaronder branchediploma's en Wft-Basis financiële dienstverlening, werden op diverse locaties in totaal 48 cursusbegeleidingen aangeboden aan 526 medewerkers, die daarna SEFD-examens aflegden. Bijna wekelijks gingen competentie- en vaardigheidstrainingen van start, ondermeer op het gebied van communicatie en professionaliteit.

Door de toezichthouders in de financiële wereld worden steeds meer eisen gesteld aan de vakbekwaamheid van medewerkers. SNS REAAL komt hieraan tegemoet met doelgerichte cursussen, onder meer via de stichting DSI (Dutch Securities Institute).

Arbeidsvoorwaarden en arbeidsverhoudingen Arbeidsomstandigheden

Het gemiddelde ziekteverzuim bleef stabiel op 4,1%. In samenwerking met onze arbo-organisatie, Arbo Services, werden de gezondheidsrisico's met betrekking tot arbeidsomstandigheden opnieuw in kaart gebracht en geëvalueerd. Met name beeldschermwerk, klimaatbeheersing en werkdruk spelen hierin een rol. Zowel op centraal niveau als op decentraal niveau werden plannen van aanpak opgesteld. Deze zijn vooral gericht op bewustwording van risico's. Tot het beleid ter preventie van ziekteverzuim behoort eveneens een vrijwillige gezondheidscheck voor medewerkers, waarvoor veel animo bestaat.

In 2007 ontwikkelde SNS REAAL een plan voor organisatiegericht huisvesten op de grote kantoorlocaties in Utrecht, Alkmaar, Zoetermeer, Arnhem en Den Bosch. Het plan voorziet in mogelijkheden voor medewerkers om twee à drie dagen per week thuis te werken. De kantoorlocaties zullen ingericht worden op basis van activiteitenbehoeften, zoals overleg, concentratie en individuele werkzaamheden. Uit onderzoek is gebleken dat thuiswerken in combinatie met organisatiegerichte huisvesting positieve effecten heeft op de medewerkerstevredenheid en motivatie. Met organisatiegericht huisvesten vergroot SNS REAAL haar aantrekkelijkheid als werkgever, met name voor doelgroepen die veel waarde hechten aan thuiswerkmogelijkheden. Daarnaast leidt dit plan tot kostenbesparingen en tot vermindering van de milieu- en fileproblemen in Nederland.

Cao

Op 29 mei 2007 bereikten SNS REAAL en de vakorganisaties een principeakkoord over een nieuwe cao, die geldt van 1 juni 2007 tot en met 31 mei 2008. De salarissen van de medewerkers en de functieschalen zijn met 3% verhoogd. De cao omvat eveneens de afspraken dat de studie naar levensfasebewust personeelsbeleid wordt voortgezet en dat er een paritaire studie komt naar het beloningsbeleid.

Sociaal plan

Op 1 november 2007 werd een nieuw sociaal plan van kracht, dat loopt tot 1 maart 2009. De kern van het plan is 'Van werk naar werk'. SNS REAAL biedt hierbij professionele ondersteuning bij het zoeken naar en het vinden van passend werk. Daarbij wordt een actieve rol verwacht van de werknemer van wie de functie is komen te vervallen. Het sociaal plan geldt ook voor werknemers met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd indien zij voor het einde van de arbeidsovereenkomst ingrijpende gevolgen ondervinden van een reorganisatie.

Aanpassingen in verband met acquisities

SNS REAAL, ING en de vakorganisaties bereikten in maart 2007 een principeakkoord over het arbeidsvoorwaardenprotocol voor de overname van Regio Bank, die op 1 juli werd afgerond. Eind april werd een definitief akkoord bereikt. Het protocol voorziet in een arbeidsvoorwaardenpakket voor de voormalige ING-medewerkers dat op hoofdlijnen financieel gelijkwaardig is aan bestaande arbeidsvoorwaarden bij SNS REAAL. Eventuele verschillen werden zoveel mogelijk afgekocht of gecompenseerd.

Eind 2007 werd met de vakorganisaties een akkoord bereikt over de harmonisatie van arbeidsvoorwaarden

van medewerkers die betrokken zijn bij het eind 2006 overgenomen SNS Property Finance. Het gaat om drie groepen: de medewerkers die bij SNS Property Finance in dienst blijven, de medewerkers van de voormalige Bouwfonds Holding die naar SNS REAAL zijn overgegaan en de medewerkers die van SNS REAAL naar SNS Property Finance overgaan.

Op 5 september 2007 werd de overname van AXA NL afgerond, met instemming van de ondernemingsraden en de toezichthouders van de betrokken partijen. Voor AXA-medewerkers is een apart sociaal plan van kracht dat loopt tot en met 2009. Eind oktober 2007 werd bij de Centrale Ondernemingsraad (COR) van SNS REAAL en bij de ondernemingsraden van AXA en Winterthur een adviesaanvraag ingediend met betrekking tot de integratie van REAAL Verzekeringen en AXA NL. Eind 2007 werd met de vakorganisaties een akkoord bereikt over een transitieplan als aanvulling op de sociaal plannen van SNS REAAL en AXA NL.

Uitbesteding administratieve verwerking

REAAL Verzekeringen bereikte in april 2007 met Ordina een definitieve overeenkomst over het uitbesteden van de administratieve verwerking van de hypothecaire leningen die zij afsluit voor derden. Daaraan voorafgaand hadden REAAL Verzekeringen, Ordina, de vakorganisaties, de COR en SNS REAAL een akkoord bereikt over een harmonisatie van de arbeidsvoorwaarden met betrekking tot deze uitbesteding, waarbij medewerkers van REAAL Verzekeringen in dienst traden van Ordina. Per saldo leverde dit voor het arbeidsvoorwaardenpakket, inclusief pensioenrechten, van de individuele werknemers een neutraal resultaat op. De kosten van harmonisatie kwamen voor rekening van Ordina.

Samenwerking met ondernemingsraden

De Raad van Bestuur heeft constructief overleg kunnen voeren met de COR, waarin de ondernemingsraden van SNS Bank, REAAL Verzekeringen en Concernstaven zijn vertegenwoordigd.

De Raad van Bestuur heeft met de COR onder meer de volgende onderwerpen besproken:

- ⊗ De acquisities van AXA NL en Regio Bank en de daarmee verbonden integratie- en organisatieplannen.
- ⊗ De aanpassing van de beloningsregeling voor de top van de onderneming. Dit onderwerp vereiste intensief overleg tussen de partijen. De Raad van Bestuur heeft de COR uiteindelijk kunnen overtuigen van het belang van deze aanpassing vanwege de noodzaak voor SNS REAAL om kwalitatief goede bestuurders aan te kunnen trekken en te kunnen behouden.

- ⊙ Het levensfasebeleid, dat door zowel de Raad van Bestuur als de COR nadrukkelijker op de agenda is gezet. Beide partijen zijn het er over eens dat SNS REAAL meer aandacht moet besteden aan het behoud van de deskundigheid van oudere werknemers en beter tegemoet moet komen aan de wensen van de zogenaamde spitsuurgeneratie, dertigers en veertigers met opgroeiende kinderen.
- ⊙ Het integriteitsbeleid, dat wordt geactualiseerd op basis van nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen. De Raad van Bestuur gaf de COR een toelichting op de geplande wijzigingen voor 2008.
- ⊙ Organisatiegericht huisvesten. SNS REAAL wil meer mogelijkheden bieden voor thuiswerken en beter gebruik maken van de bestaande huisvesting, onder meer door het creëren van flexibele werkplekken. De Raad van Bestuur wil de COR graag betrekken bij de ontwikkeling van het beleid op dit gebied.

Verantwoord ondernemen

In de visie van SNS REAAL is verantwoord ondernemen een vereiste voor een positieve financiële en economische bedrijfsontwikkeling op de lange termijn. In dit hoofdstuk wordt ons beleid voor het waarborgen en bevorderen van verantwoord ondernemen uiteengezet.

Visie op verantwoord ondernemen

Verantwoord ondernemen heeft betrekking op de wijze waarop producten en diensten tot stand komen en worden aangeboden aan klanten en raakt daarmee aan de kernprocessen en kernactiviteiten van de onderneming. SNS REAAL is zich bewust van haar verantwoordelijkheid om zorgvuldig om te gaan met de belangen van alle betrokkenen bij het realiseren van doelstellingen en het succes van de onderneming. Ook institutionele beleggers betrekken steeds vaker informatie over corporate governance en verantwoord ondernemen bij hun beleggingskeuzes. Zij doen dat vanuit de overtuiging dat een goede corporate governance en verantwoord ondernemerschap indicaties vormen voor goede prestaties van deze bedrijven op de langere termijn. Tot de beleggers die hier in het beleggingsproces actief rekening mee houden, behoren grote pensioenfondsen in binnen- en buitenland. Daarnaast integreren steeds meer consultants en vermogensbeheerders, waaronder SNS Asset Management, informatie op het gebied van verantwoord ondernemen in hun analyses en hun beleid.

SNS REAAL voert een actief beleid op de aspecten van verantwoord ondernemen die zij materieel relevant acht vanuit haar maatschappelijke verantwoordelijkheid en vanuit het oogpunt van risico en rendement. Dat beleid stoelt niet alleen op eigen overtuigingen. Onze belanghebbenden, waaronder klanten, medewerkers, belangenorganisaties en beleggers, verwachten van ons een actief beleid op dit terrein. Voor deze belanghebbenden willen wij waarde creëren en dat vraagt om een professionele, klantgerichte, integere en maatschappelijk betrokken wijze van werken en communiceren. Of het nu gaat om het samenwerken met een collega, het adviseren van een klant of het beantwoorden van een vraag van een aandeelhouder of journalist. Vier ondernemingsprincipes, die verderop in dit hoofdstuk worden toegelicht, zijn in iedere situatie richtinggevend voor ons gedrag:

⊙ Integer

Verantwoord ondernemen vraagt om bewust integer handelen en bewust de juiste (morele) afwegingen maken. Dat behelst meer dan de (inter)nationale wet- en regelgeving, verdragen en interne regels naleven.

Het gaat om het besef van verantwoordelijkheid en dat we ons bewust zijn van de rol die we spelen als medewerkers van een organisatie en als deelnemers aan het maatschappelijk verkeer. Daarmee vormt ons integriteitsbeleid het hart van al onze initiatieven gericht op verantwoord ondernemen.

⊙ Klantgericht

De belangen van de klant staan centraal in ons handelen. Dat betekent dat we de wensen en behoeften van de klant als uitgangspunt nemen. Onze producten zijn vernieuwend, toegankelijk, transparant en eigentijds. We communiceren op een heldere en begrijpelijke manier en staan open voor suggesties. We zijn toegankelijk, praktisch en bereikbaar.

⊙ Professioneel

Wij investeren voortdurend in kennis en vakbekwaamheid. Onze service is van de hoogste kwaliteit en we maken gebruik van de nieuwste technologie, duurzame methoden en middelen en een gevarieerd distributienetwerk.

⊙ Maatschappelijk betrokken

Naast betrokkenheid bij onze klanten, medewerkers en aandeelhouders heeft SNS REAAL oog voor de omgeving waarin zij opereert. SNS REAAL stelt belang in de sociale en economische ontwikkeling van de samenleving en draagt actief hieraan bij. Wij gaan zorgvuldig om met de natuur en het leefmilieu. Bij de inkoop, ontwikkeling en verkoop van producten en diensten besteden wij bewust aandacht aan arbeidsomstandigheden, eerlijke beloning, gelijkheidsbeginselen, mensenrechten, sociale omstandigheden en milieu-effecten.

Belangrijkste ontwikkelingen

SNS REAAL gaf een verdere invulling aan haar integriteitsbeleid met praktische toepassingen van de integriteitsnormen op diverse niveaus van de organisatie. Dit leidde tot aanpassingen in de prestatie- en de beoordelingscyclus, de gedragscode voor medewerkers en opleidingsprogramma's. SNS REAAL startte een groepsbreed cultuurprogramma, met onder meer workshops waarin dilemma's besproken worden. Daarnaast ontwikkelde SNS REAAL een 12-delige soapserie over integriteit, die begin 2008 van start is

gegaan. In de vorm van een interactieve fotoroman wordt het wel en wee getoond van enkele bijzondere karakters en worden de soms lastige morele afwegingen behandeld waarmee medewerkers tijdens hun werk te maken kunnen krijgen.

SNS REAAL werd in 2007 opgenomen in de FTSE4Good-index. Alleen ondernemingen die zich in hun beleid houden aan zorgvuldige criteria op het gebied van verantwoord ondernemen, die hoge standaarden hanteren wat betreft sociale, ethische en milieueisen en actief ook anderen stimuleren hier aandacht aan te geven, komen in aanmerking voor opname in deze index. Daarnaast is SNS REAAL opgenomen in de Global Challenges Index, die is ontwikkeld door het Duitse toonaangevende onderzoeksbureau Oekom in samenwerking met de Hannover Börse. SNS REAAL behoort tot de 50 geselecteerde ondernemingen die als leiders worden gezien op het terrein van sociale, ethische en milieuprestaties.

ASN Bank scherpste het onderdeel mensenrechten in haar beleggingscriteria voor ondernemingen aan en introduceerde nieuwe duurzame spaarproducten in samenwerking met de Landelijke Vereniging van Wereldwinkels en Cordaid. Zie voor meer informatie het hoofdstuk Ontwikkelingen SNS Bank, pagina 54.

SNS Asset Management introduceerde met succes het SNS Institutional Microfinance Fund, dat bijdraagt aan de sociale ontwikkeling in opkomende landen door middel van kredietverstrekking aan kleine ondernemingen en zelfstandigen. Eind 2007 bedroeg de omvang van dit fonds € 79,5 miljoen en het totaal toegezegde vermogen € 160,5 miljoen.

Met name de instroom van nieuw geld bij ASN Bank en de grote belangstelling voor het SNS Institutional Microfinance Fund laten zien dat SNS REAAL zich onderscheidt van de concurrentie en (economische) waarde schept door middel van verantwoord ondernemen.

Integriteit

SNS REAAL verwacht van haar medewerkers dat zij integer handelen, zodat zij bijdragen aan het vertrouwen dat zo cruciaal is voor het functioneren van de financiële sector. Integriteitsrisico's ontstaan daar waar wij ons niet houden aan gedrag dat wordt verlangd vanuit de wet- en regelgeving en de interne regels, en zodra wij een onzorgvuldige afweging van belangen maken. SNS REAAL wil voorkomen dat integriteitsdilemma's zich vertalen in een reputatieschade of financiële schade en SNS REAAL niet meer als betrouwbare partner wordt gezien. Het handhaven van een integere bedrijfsvoering beschouwt SNS REAAL als een wezenlijk onderdeel van

verantwoord ondernemen. SNS REAAL streeft ernaar om haar medewerkers en leidinggevenden de juiste morele afwegingen te laten maken binnen het spanningsveld dat opgeroepen wordt tussen haar maatschappelijke en haar financiële doelen.

Integer handelen betekent voor SNS REAAL dat wij zeggen wat wij doen en doen wat wij zeggen, waarbij we verantwoording afleggen over de motieven achter ons handelen. SNS REAAL heeft de 'rode draden' gezocht in de gedragingen die impliciet vereist worden vanuit de maatschappij, de wet- en regelgeving en de eigen kernwaarden van SNS REAAL en hierop haar gedragsnormen gebaseerd. Deze normen vormen gezamenlijk het kader voor integer gedrag waaraan iedere medewerker en leidinggevende zich kan spiegelen. SNS REAAL motiveert haar medewerkers om zich aan deze normen te houden en (afwijkend) gedrag bespreekbaar te maken. Dat vormt naar onze overtuiging de beste garantie voor het handhaven van een integere bedrijfsvoering, die zowel onze commerciële als onze maatschappelijke doelstellingen dient.

Binnen het normenkader onderscheidt SNS REAAL vier pijlers van integriteit: integriteit van medewerkers, integriteit van producten en diensten, integriteit van klanten en integriteit van samenwerkingsverbanden. Voor elke pijler zijn specifieke normen geformuleerd. Voorbeelden van integriteitsnormen zijn:

- ◎ SNS REAAL wil zakendoen met relaties die eenzelfde of vergelijkbare visie op integriteit hebben als SNS REAAL en ziet af van relaties met klanten en intermediairs die naar ons oordeel niet integer handelen en de fatsoensnormen overschrijden.
- ◎ Aangewezen medewerkers van SNS REAAL verrichten privé buiten de twee toegestane perioden geen enkele beleggingstransactie in effecten uitgegeven door SNS REAAL.
- ◎ Medewerkers van SNS REAAL accepteren geen geschenken van zakelijke relaties als hierdoor hun onafhankelijk optreden kan worden beïnvloed.
- ◎ Medewerkers van SNS REAAL verlenen geen medewerking aan transacties en opdrachten van klanten die strijdig zijn met de wet (zoals belastingfraude, witwassen, handel met voorkennis en financiering van terroristische activiteiten).
- ◎ SNS REAAL belooft medewerkers voor behaalde prestaties onder de voorwaarde dat ook de integriteit van de medewerker positief wordt beoordeeld.
- ◎ Het is medewerkers verboden om privétransacties aan te gaan met leveranciers van SNS REAAL onder andere voorwaarden dan deze leverancier hanteert voor reguliere klanten.

Naast de gebruikelijke aandacht voor compliance en wet- en regelgeving besteedt SNS REAAL ook bijzondere aandacht aan de integriteitsvraagstukken die spelen bij de bedrijfsonderdelen. Via cultuurprogramma's worden de voor bedrijfsonderdelen specifieke integriteitsaspecten en –normen bespreekbaar gemaakt. De cultuurprogramma's resulteren in een verdere verdieping van en aandacht voor integriteit bij:

- ⊙ Het beoordelen van de prestaties en competenties van medewerkers.
- ⊙ Het trainen en opleiden van nieuwe en bestaande medewerkers en van leidinggevend.
- ⊙ Het geven van feedback op relationeel gedrag.
- ⊙ Het samenwerken in groepen, met collega's en/of externe partijen.
- ⊙ Het aangaan, beheren en beëindigen van relaties met derden, zoals klanten, intermediairs, en toeleveranciers.
- ⊙ Het gescheiden houden van zakelijke belangen en privébelangen.
- ⊙ Het ontwikkelen van toegankelijke en transparante producten en diensten.
- ⊙ Het verstrekken van informatie aan klanten.
- ⊙ Het omgaan met vertrouwelijke informatie.
- ⊙ Het besteden van zorg aan de belangen van klanten bij verkoop en advies.
- ⊙ Het afwegen van (klant)belangen bij het afhandelen van orders en transacties.
- ⊙ Het meten van klanttevredenheid.
- ⊙ Het naleven van reglementen en procedures.

Integriteit kan niet alleen beheerst worden door regels en procedures. Nieuwe dilemma's op dit gebied zullen zich regelmatig aandienen. Met een dialoog over dilemma's wil SNS REAAL integriteit daarom een levendig en actueel onderwerp te houden en voorkomen dat het een 'af te vinken' aspect wordt. 'Gezond verstand' blijft leidend bij de uitvoering.

Klantgerichtheid

Het resultaat van verantwoord ondernemen wordt voor onze doelgroepen het meest zichtbaar in onze klantbenadering en door onze verantwoorde producten en diensten. SNS REAAL wil toegankelijke en transparante producten ontwikkelen en verkopen en klanttevredenheid bewaken en bevorderen. In dit streven gaan maatschappelijke en financiële doelstellingen samen. SNS REAAL wil haar klanten open en eerlijke informatie geven en nagaan wat de meest passende oplossing is voor de klant, met inachtneming van de belangen van SNS REAAL. Het gaat hierbij om producttransparantie, de wijze van aanbieden van productdocumentatie, zorgplichtaspecten en mondelinge toelichtingen. Daarnaast wil SNS REAAL in haar producten en diensten

rekening houden met de belangen en de risicotolerantie van haar klanten en daarbij maatschappelijke aspecten en/of milieuaspecten in overweging nemen.

Voorbeelden van producten en diensten die onze visie op klantgerichtheid en verantwoord ondernemen illustreren, zijn:

- ⊙ De sprekende digipas van SNS Bank voor ouderen en gehandicapten.
- ⊙ Levensverzekeringen van REAAL gericht op problematiek en wensen van minderheden, zoals de Terugkeerpolis voor immigratie naar het herkomstland en een polis voor hiv-dragers.
- ⊙ Live@dvies, dat een rechtstreeks visueel contact met de hypotheekadviseur op internet mogelijk maakt.
- ⊙ Het beheer van spaar- en beleggingsgelden door ASN Bank, dat plaatsvindt volgens strenge, transparante en ethische criteria.
- ⊙ De duurzame vermogensbeheerproducten van SNS Asset Management. Voor alle vermogensbeheerproducten die SNS Asset Management voor SNS Bank en REAAL Verzekeringen ontwikkelt, geldt dat ze zijn ontwikkeld op basis van research waarvan sociale, milieu- en governance-aspecten een integraal onderdeel vormen.

Professionaliteit

SNS REAAL bevordert met workshops, opleidingen en trainingen dat medewerkers zich verantwoord gedragen bij de professionele uitvoering van hun functie. Zij streeft daarnaast naar samenwerking met leveranciers die verantwoord ondernemen serieus nemen. Belangrijke handvatten voor een duurzamere samenwerking en richtinggevende bepalingen voor verantwoord en professioneel samenwerken zijn opgenomen in de duurzaamheidsverklaring van SNS REAAL. Met het ondertekenen van deze verklaring verplichten bedrijven zich tot het aantonen van hun inspanningen op het gebied van verantwoord ondernemen. Daarnaast vraagt SNS REAAL haar leveranciers om hun eigen leveranciers te verzoeken bij te dragen aan de ketenverantwoordelijkheid en de verantwoordelijkheid door duurzaamheid ook uit te dragen buiten de eigen productieketen. De duurzaamheidsverklaring is te vinden op www.snsreaal.nl.

SNS REAAL beschouwt ook het beheersen van externe (milieu)effecten als een integraal onderdeel van een professionele, eigentijdse bedrijfsvoering. Het beleid dat is gericht op het maken van verantwoorde keuzes, het verminderen van het verbruik van energie, papier, water en goederen en het verwijderen van reststoffen, draagt bij aan waardecreatie van de onderneming. Binnen SNS REAAL komt afval vrij in de vorm van papier

en karton, gevaarlijk afval, zoals toners, en overig bedrijfsafval, zoals kantineafval, glas en plastic. Om alle afvalstromen op de werkvloer binnen SNS REAAL gescheiden af te voeren zijn de bankkantoren voorzien van gebruiksvriendelijke en eigentijdse afvalmodules.

In 2007 werd een aanzienlijke papierbesparing gerealiseerd. Het aantal kilogram papier per fte daalde van 404 naar 311 (–23%), vooral door een afname van het aantal verzonden bankafschriften (–12 miljoen) en bijbehorende enveloppen (–6 miljoen) naar klanten als gevolg van internetbankieren. Aan papier werd hiermee € 0,2 miljoen bespaard en aan portiekosten werd hiermee (op jaarbasis) € 2,5 miljoen bespaard.

Maatschappelijke betrokkenheid

Maatschappelijke betrokkenheid is verweven in de geschiedenis van SNS REAAL. Aan het eind van de 19e eeuw richtten de eerste regionale spaarbanken en de eerste verzekeringsmaatschappijen zich al op het ondersteunen van sociaalmaatschappelijke en culturele activiteiten. Het SNS REAAL Fonds speelt een belangrijke rol in het vormgeven van onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. Daarnaast vinden initiatieven plaats vanuit de Raad van Bestuur, de directies van de bedrijfsonderdelen en medewerkers.

SNS REAAL Fonds

Stichting SNS REAAL Fonds ondersteunt honderden projecten in de sectoren cultuur, cultuureducatie en wetenschap. Het betreft grote, kleine, landelijke en regionale projecten.

Een landelijk bekend project dat het SNS REAAL Fonds ondersteunt is de Prix de Rome, die geldt als de belangrijkste Nederlandse prijs ter stimulering van jonge en talentvolle beeldende kunstenaars. In 2007 stelde het SNS REAAL Fonds ruim € 8 miljoen beschikbaar voor uiteenlopende activiteiten en projecten. De projecten-galerij op de nieuwe website van het Fonds (www.snsreaalfonds.nl) geeft een goed overzicht van de verschillende projecten die worden ondersteund. Het jaarbudget van het Fonds voor ondersteuning van projecten wordt beschikbaar gesteld door Stichting Beheer SNS REAAL.

SNS REAAL Waterfonds

Maatschappelijke betrokkenheid kan ook tot uitdrukking komen in projecten en initiatieven met een financiële doelstelling, waarbij de rendementseis mogelijk wat lager ligt dan in het geval van een commercieel product of initiatief. Een voorbeeld hiervan is het SNS REAAL Waterfonds. Dit is een fonds voor investeringsprojecten ter bevordering van duurzame

ontwikkeling, ondernemerschap en innovatie op het gebied van waterbeheer en -management. Het fonds wil zich daarbij ontwikkelen tot een kenniscentrum op het gebied van duurzaam investeren in water. Het bevordert uitwisseling van specifieke kennis tussen alle instanties die bij waterprojecten betrokken zijn, zoals overheden, niet-gouvernementele organisaties, bedrijven, lokale banken en uiteraard de gebruikers. Het SNS REAAL Waterfonds wil de komende jaren 50 miljoen dollar investeren in waterzuivering, irrigatie, drinkwater- en sanitaire voorzieningen in Afrika, Azië en Oost-Europa. Voor deze investeringen geldt een gemiddelde rendementseis van 5%. De doelstelling van het fonds sluit aan bij een van de acht millenniumdoelen van de Verenigde Naties: het bevorderen van de toegang tot veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen.

In Kenia en Indonesië gingen twee projecten van start en in Madagascar en de Filippijnen ging één project van start. In alle gevallen werkt SNS REAAL samen met zorgvuldig geselecteerde partners die per locatie de juiste kennis op het gebied van technologie en economische en sociale marktomstandigheden samenbrengen.

Het SNS REAAL Waterfonds wil de komende jaren meer mogelijkheden benutten om rendabele investeringen te combineren met innovatieve oplossingen die leiden tot duurzame groei in de regio's waarin wordt geïnvesteerd. Daarbij zoeken we naar samenwerking met partijen die kunnen helpen dergelijke investeringen verder uit te breiden. Dat kunnen lokale partijen zijn, zoals microfinancieringsinstellingen met kennis van de lokale markten, maar ook Nederlandse of Europese institutionele beleggers die een aantrekkelijk rendement willen combineren met een investering in duurzame watergerelateerde projecten.

Stembeleid beleggingsfondsen

Maatschappelijke betrokkenheid is eveneens zichtbaar in het stembeleid van SNS Bank en ASN Bank. Over het stembeleid en het stemgedrag op de aandeelhoudersvergaderingen van de ondernemingen waarvan de SNS- en ASN-beleggingsfondsen aandelen bezitten, doen SNS Bank en ASN Bank ieder kwartaal verslag via hun website. SNS Asset Management ondersteunt SNS Beleggingsfondsen Beheer (SBB) en ASN Beleggingsinstellingen Beheer (ABB) bij het bepalen en uitvoeren van het beleid voor stemgedrag. De voorstellen van het bestuur van een onderneming die op aandeelhoudersvergaderingen in stemming worden gebracht, worden getoetst aan richtlijnen op het gebied van corporate governance. Bij ernstig tekortschieten wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid om op

desbetreffende algemene of bijzondere vergaderingen van aandeelhouders een tegenstem uit te brengen. Voor het stembeleid wordt gebruik gemaakt van stemadviezen van een externe adviseur. Het stemadvies wordt voorbereid door SNS Asset Management in samenwerking met Institutional Shareholder Service (ISS), een onafhankelijke consultant die gespecialiseerd is in het beoordelen van de corporate governance van ondernemingen. In de richtlijnen, die door deze consultant worden gehanteerd, zijn tal van (inter) nationale codes, best-practiceaanbevelingen en opvattingen van grote institutionele beleggers verwerkt.

Het maatschappelijk jaarverslag van SNS REAAL, dat in april 2008 wordt gepubliceerd op onze site, biedt uitvoerig informatie over verantwoord ondernemen en onze maatschappelijke projecten en activiteiten.

De hoofdpunten van de richtlijnen voor het stembeleid zijn:

- ⊙ Het principe ‘one share, one vote’, onder meer met betrekking tot de rechten van de aandeelhouders bij een uitbreiding of inkrimping van het aandelenkapitaal.
- ⊙ Transparantie van de kwaliteit en de reikwijdte van de informatie over de gang van zaken van de onderneming, inclusief jaarcijfers en informatie over fusies en acquisities en sociaal beleid en milieubeleid.
- ⊙ Kwaliteit en beloning ondernemingsbestuur, waarbij onder meer eisen worden gesteld aan de kwaliteit van bestuurders, het proces van hun benoeming en de omvang en samenstelling van hun beloning, die niet in strijd dienen te zijn met de belangen van de onderneming en die zich redelijk dienen te verhouden tot vergelijkbare posities in de markt.
- ⊙ Onafhankelijkheid van het toezicht en van de accountant, waarbij de Raad van Commissarissen een onafhankelijke positie in dient te nemen en waarbij beperkingen worden gesteld aan de werkzaamheden die de externe accountant vervult naast controlewerkzaamheden.

ASN Bank heeft een aantal aanvullende richtlijnen opgenomen in het eigen stembeleid. Daarbij nemen de thema's people, planet en profit een centrale plaats in. SNS Asset Management maakt voor het uitvoeren van het specifieke stemgedrag van ASN Bank gebruik van het stemadvies dat ISS speciaal voor duurzame beleggers heeft ontwikkeld. Het stembeleid van SNS Bank en ASN Bank en de rapportage over uitgebrachte stemmen per aandeelhoudersvergadering worden momenteel verder ontwikkeld en gespecificeerd.

Utrecht, 13 maart 2008

Sjoerd van Keulen
Cor van den Bos
Rien Hinssen
Ronald Latenstein van Voorst

Dromen en doen

Een marktaandeel van bijna 16%. Vier keer zo veel pensioenactiviteiten. De voorgenomen overname van het bekende Zwitserleven in Nederland is voor SNS REAAL een 'droomtransactie'. We worden hierdoor de op één na grootste levensverzekeraar in Nederland. Een grote stap, inderdaad. Maar zonder ambitie, geen 'Zwitserleven gevoel'. De overname past uitstekend in onze strategie om dé pensioenverzekeraar van Nederland te worden.

Bericht van de Raad van Commissarissen

Bericht van de Raad van Commissarissen

De agenda van de Raad van Commissarissen stond in 2007 vooral in het teken van de overname van AXA NL, de overname van Zwitserleven en de integratie van Regio Bank. Daarnaast kwamen de gebruikelijke zaken aan de orde. Opnieuw werd een goed resultaat gerealiseerd. De Raad van Commissarissen bedankt het management en de medewerkers voor hun inzet in dit bijzondere jaar, waarin SNS REAAL zich definitief voegde bij de grootste verzekeraars van Nederland.

Samenstelling Raad van Commissarissen

De samenstelling van de Raad van Commissarissen ('de RvC') veranderde in 2007. Op de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) van 9 mei 2007 trad Jean den Hoed conform het rooster van aftreden terug. Voor de vacature die hierdoor ontstond heeft de Centrale Ondernemingsraad een versterkt recht van aanbeveling uitgeoefend. Herna Verhagen, de kandidaat die door de COR wordt aanbevolen, zal ter benoeming worden voorgedragen op de AVA van 16 april 2008. In 2008 lopen de zittingstermijnen van de voorzitter Joop Bouma en van Jos van Heeswijk af. Op de AVA van 2008 zal Henjo Hielkema worden voorgedragen als nieuw lid van de RvC. De RvC is van plan om Hielkema te benoemen tot voorzitter van de RvC. Gegevens over de leden van de RvC en de samenstelling van de commissies zijn te vinden op pagina 109 van dit jaarverslag.

Samenstelling Raad van Bestuur

De samenstelling van de Raad van Bestuur veranderde niet in 2007. Ook de samenstelling van de portefeuilles van de leden van de Raad van Bestuur veranderde niet. De cv's en nevenfuncties van de leden van de Raad van Bestuur zijn te vinden op de pagina's 19 en 109.

Vergaderingen van de Raad van Commissarissen

De RvC vergaderde in 2007 twaalf maal waarbij eenmaal sprake was van een conference call. De vergadering in januari werd deels niet bijgewoond door leden van de Raad van Bestuur. Bij alle overige vergaderingen was de voltallige Raad van Bestuur aanwezig. De agenda van de vergadering werd, op reguliere wijze, steeds voorbereid door de voorzitter en de vicevoorzitter en in overleg met de voorzitter van de Raad van Bestuur en de CFO.

In de vergadering van januari kwamen vier onderwerpen aan de orde. De Management Letter 2006 van de externe accountant KPMG, die onder andere handelde

over de realisatie van belangrijke financiële projecten, in-controlprogramma's, bedrijfscontinuïteit en compliancevraagstukken. Het langetermijnbonusplan voor de Raad van Bestuur werd besproken met het oog op de presentatie van dit honoreringsinstrument aan de AVA. Ook besprak de RvC de voorlopige cijfers van de onderneming over het verslagjaar 2006 en diverse ontwikkelingen bij de verzekeraar, met name de marktontwikkelingen en het dossier beleggingsverzekeringen. Hierbij was ook de directie van REAAL Verzekeringen aanwezig.

In de vergadering van maart besprak de RvC de conceptversies van het jaarverslag, de jaarrekening en het persbericht over de jaarresultaten. Bij de besluitvorming over deze onderwerpen werd de opinie betrokken van de externe accountant en externe actuaire, die bij deze bespreking aanwezig waren. Ook besprak de RvC de agenda voor de AVA en de integrale kwartaalrisicorapportage. Deze rapportage besteedt elk kwartaal aandacht aan de risico's voor de bedrijfsvoering van de onderneming en het daarmee samenhangende geheel aan scenario's en beheersmaatregelen om die risico's tegemoet te treden. De RvC verleende goedkeuring aan de verkoop van het resterende belang in La Ser Lafayette Services Nederland B.V., voorheen Primeline.

In de vergadering van april besprak de RvC de overname van de Nederlandse activiteiten van AXA, Winterthur en DBV (gezamenlijk 'AXA NL'), waarbij onder meer een uitgebreide analyse van de markt voor levensverzekeraars aan de orde kwam. Ook in twee vergaderingen in mei besprak de RvC deze overname, onder meer in relatie tot bevindingen van het uitgebreide due-diligenceteam en het beleid van de rating-agencies. In de eerste vergadering van mei gaf de RvC zijn goedkeuring aan een nieuw reglement privébeleggingstransacties, de managementrapportage over het eerste kwartaal en het slotdividend over 2006.

In juni vond een conference call plaats, waarbij de financiering van de acquisitie van AXA NL werd besproken. In de vergadering van augustus werd, in aanwezigheid van de directie van SNS Bank, uitgebreid gesproken over de distributiestrategie van de bank. Ook de conceptversie van het halfjaarbericht en de integrale kwartaalrisicorapportage werden besproken. Over de resultaten werd gesproken met de externe accountant. De RvC verleende tevens zijn goedkeuring aan het herziene reglement voor de Raad van Bestuur en het eigen reglement. De RvC kreeg de rapportage over het onderzoek naar medewerkerstevredenheid gepresenteerd.

In extra vergaderingen van oktober en begin november ging alle aandacht uit naar de voorbereidingen voor een mogelijke overname van Zwitserleven. In de reguliere vergadering van november kreeg de RvC een presentatie over management development, talent development en opvolgingsscenario's. Verder kwamen aan de orde: de derde kwartaalcijfers, een verslag over de Investor Relations-activiteiten en de koersontwikkeling, de integrale kwartaalrisicorapportage, juridische fusies bij dochtervennootschappen van de verzekeraar, de benoeming van directeuren en de ontwikkelingen op de financiële markten, in het bijzonder met betrekking tot liquiditeit en funding.

In de laatste vergadering van het jaar, in december, kwamen aan de orde: de voortgang van het integratieplan voor AXA NL, het operationeel plan 2008-2010 en het daarmee verbonden kapitalisatie- en fundingplan en de impact van Basel II op de governancestructuur. Daarnaast werd beraadslaagd over de aanstaande vacatures in de RvC en werd de overname van Bouwfonds Property Finance geëvalueerd.

De RvC heeft, in een aparte vergadering bijeen, het eigen functioneren en dat van de Raad van Bestuur besproken. De bijdragen van de afzonderlijke leden, de kwaliteit van de agenda en de kwaliteit van de ter beschikking gestelde informatie stonden hierbij centraal. De RvC besprak zijn bevindingen over de leden van de Raad van Bestuur naar aanleiding van de beoordelingsgesprekken die met elk van hen gevoerd zijn door de leden van de Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie. Vanwege de vacature in verband met het vertrek van Den Hoed werden ook de samenstelling en de competenties van de RvC besproken. Hierbij stelde de RvC vast dat het ging om een vacature waarvoor de COR een versterkt aanbevelingsrecht zou gaan uitoefenen.

Vergaderingen commissies

Vergaderingen Audit-commissie

De Audit-commissie kwam zesmaal bijeen. Het is de specifieke opdracht van deze commissie opzet en werking van de risicobeheerorganisatie te beoordelen. Vergaderingen van deze commissie worden steevast bijgewoond door de voorzitter van de Raad van Bestuur, de CFO, het hoofd van de afdeling Concern Audit en de externe accountant. De Raad van Bestuur, de interne en externe accountant en de certificerend actuaris voorzien de Audit-commissie van informatie voor de uitoefening van haar taak. Tijdens de vergadering in januari kwamen aan de orde: het voorlopige resultaat over 2006, een rapportage over (potentiële) claims en juridische procedures met hoog risico, de kwartaalrisicorapportage van de afdeling Concern Audit en het persbericht over de jaarcijfers 2006, de Management Letter 2006 van de externe accountant en het operationeel risicomanagement, met name met betrekking tot informatiebeveiliging en bedrijfscontinuïteit. In maart en augustus kwamen aan de orde: het operationele risicobeheer van SNS Fundcoach, de verdere ontwikkeling van de kwaliteit van de managementinformatie, de financiële verslaglegging van SNS REAAL en het risicobeheer van SNS Property Finance. In de vergadering van augustus kwamen tevens aan de orde: het operationeel plan 2008-2010, de impact van Basel II, het financieel halfjaarbericht, fiscaliteit en het aangepaste eigen reglement van de commissie, dat in deze vergadering werd goedgekeurd en vastgesteld.

Verspreid over diverse vergaderingen, waaronder vergaderingen in mei en november, besprak de commissie verder de dividendvoorstellen voor 2006, het interim-dividend 2007 en de trading updates van mei en november. In de vergadering van november kwamen bovendien de plannen voor verdere versterking van het integratiebeleid aan bod. In de vergadering van december kwamen aan de orde: het operationeel plan voor het begrotingsjaar 2008, het kapitalisatie- en fundingplan en het beleggingsplan van REAAL Verzekeringen. De commissie heeft verder met de afdeling Concern Audit en de externe accountant separaat van gedachten gewisseld over de gang van zaken in de onderneming wat betreft risicobeheer.

Vergaderingen Kredietcommissie

De Kredietcommissie kwam tweemaal bijeen, steeds in aanwezigheid van onder meer de directievoorzitter en de CFO van SNS Bank. In de vergaderingen van mei en december werden de kredietvoorstellen met een omvang van meer dan € 25 miljoen gepresenteerd en besproken. In mei werd bijzondere aandacht besteed aan het zakelijk-kredietbeleid. In beide vergaderingen

werden de vorderingen besproken met betrekking tot de implementatie van Basel II. De commissie besprak ook de kredietvoorstellen voor SNS Property Finance en het kredietrisico voor SNS Bank.

Vergaderingen Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie

De Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie heeft vijfmaal vergaderd: in januari, februari, juni, augustus en november. In de eerste drie vergaderingen werden onder meer de voorbereidingen besproken voor de invoering van het langetermijnbonusplan voor de Raad van Bestuur. Het voorstel voor invoering van deze regeling werd op 9 mei 2007 door de aandeelhouders goedgekeurd. Vervolgens heeft de commissie toegezien op de implementatie van deze regeling.

De commissie liet zich informeren en overlegde over de benoemingen van de statutair bestuurders Van der Heijden bij REAAL Verzekeringen en Langezaal bij SNS Bank.

Daarnaast vergaderde de commissie over de aanstaande vacatures in de Raad van Commissarissen, waarbij een profiel voor een nieuwe voorzitter van de Raad van Commissarissen werd besproken en opgesteld.

Alle commissies hebben periodiek aan de voltallige Raad van Commissarissen gerapporteerd. Voor de samenstelling van de commissies zie het hoofdstuk Corporate governance, pagina 110.

Contacten met de Centrale Ondernemingsraad

Een tweetal leden van de Raad van Commissarissen heeft tweemaal een vergadering van de COR bijgewoond, waaronder de vergadering van december waarin het operationeel plan 2008 werd besproken.

Jaarrekening en dividend

De Raad van Commissarissen heeft de jaarrekening 2007 besproken in de vergadering van 13 maart 2008. Daaraan voorafgegaan was de bespreking en publicatie van het persbericht in februari. KPMG, de externe accountant, heeft een goedkeurende verklaring voor de jaarrekening afgegeven. Op 16 april 2008 zal de jaarrekening aan onze aandeelhouders worden voorgelegd. Het dividend over 2007 dat wordt voorgesteld, bedraagt € 0,82 per aandeel. Rekening houdend met het interim-dividend van € 0,36 bedraagt het voorgestelde slotdividend € 0,46 per aandeel.

Utrecht, 13 maart 2008
Namens de Raad van Commissarissen,
Joop Bouma, voorzitter

Regionaal en persoonlijk

Sinds 1 juli 2007 vormen CVB Bank en Regio Bank samen SNS Regio Bank met inmiddels ruim 700 vestigingen. Deze bank is hiermee direct al de grootste intermediairbank van Nederland. Met bovendien een unieke propositie. SNS Regio Bank biedt de moderne producten van een grote bank en de persoonlijke dienstverlening van een intermediair in de buurt, ook buiten de grote steden. Voor onze klanten een goed adres in hun eigen en vertrouwde omgeving.

Corporate governance

Corporate governance

SNS REAAL N.V. ('SNS REAAL') heeft een eenvoudige en heldere bestuursstructuur.

De bepaling van de verantwoordelijkheden en bevoegdheden is gericht op een efficiënte bedrijfsvoering en een transparante verantwoording over die bedrijfsvoering. SNS REAAL streeft daarbij naar een bestuursorganisatie die zoveel mogelijk in overeenstemming is met de principes en best-practicebepalingen van de Code Tabaksblat ('Code'). Alle afwijkingen van de Code motiveert SNS REAAL op basis van de belangen van haar stakeholders.

Belangrijkste ontwikkelingen

In juni vond een emissie van nieuwe aandelen plaats waarvan de opbrengst werd aangewend voor de financiering van de acquisitie van AXA NL. Daarbij verkocht Stichting Beheer SNS REAAL ('Stichting') 12.121.212 bestaande aandelen. Na uitoefening van de overtoewijzingsoptie verkocht de Stichting nog eens 3.030.303 bestaande aandelen. Het percentage aandelen SNS REAAL in handen van de Stichting daalde hierdoor van 65,5% naar ongeveer 54,3%.

In 2007 heeft SNS REAAL haar integriteitsbeleid versterkt, zoals uiteengezet in het hoofdstuk Verantwoord ondernemen. De gewenste en minimaal vereiste manier van werken is vastgelegd in een normenkader voor integer gedrag. Een sluitende besturingscyclus, gericht op transparantie in beleidsvorming en -uitvoering, in de inrichting en uitvoering van bedrijfsactiviteiten en in het gestructureerd monitoren hiervan, maakt het medewerkers gemakkelijker om binnen dit kader te werken. Deze besturingscyclus, ons raamwerk voor business control, wordt uiteengezet op pagina 117.

In 2007 werd een langetermijnbonusplan ingevoerd voor de Raad van Bestuur ('RvB') van SNS REAAL. Op de AVA werd het voorstel voor deze regeling, dat al was aangekondigd in ons jaarverslag over 2006, goedgekeurd. Het langetermijnbonusplan past in de ontwikkeling van SNS REAAL naar een meer prestatiegerichte onderneming, beoogt het topkader voor een langere periode aan SNS REAAL te binden en past in het streven om een concurrerend beloningsbeleid te kunnen bieden ten opzichte van andere financiële instellingen.

Bestuursstructuur

De RvB van SNS REAAL bestaat uit vier leden. SNS REAAL is een zogenoemde structuurvennootschap. De vennootschap heeft een Raad van Commissarissen ('RvC') met alle bevoegdheden die door de wet aan de RvC van een structuurvennootschap worden toegekend

en enige aanvullende bevoegdheden vermeld in het reglement van de RvB en de statuten.

SNS REAAL is enig aandeelhouder van SNS Bank en REAAL Verzekeringen. Beide voorzitters van de directies van SNS Bank en REAAL Verzekeringen zijn tevens lid van de RvB. De voorzitter van de directie van SNS Bank is tevens vicevoorzitter in de directie van REAAL Verzekeringen en vice versa.

De Raden van Commissarissen van SNS REAAL, van SNS Bank en van REAAL Verzekeringen bestaan uit dezelfde personen. De RvC houdt toezicht op het beleid van de RvB en de directies van SNS Bank en REAAL Verzekeringen en staat deze met raad terzijde. Voor gegevens over de huidige commissarissen zie pagina 109.

Voorschriften betreffende benoeming en ontslag van bestuurders en commissarissen en wijziging van de statuten

De leden van de RvB worden, met inachtneming van artikel 2:162 BW, benoemd door de RvC. De RvC kan een lid van de RvB te allen tijde schorsen of ontslaan, met dien verstande dat hij een lid van de RvB niet ontslaat dan nadat de AVA over het ontslag is gehoord.

Leden van de RvC worden op voordracht van de RvC benoemd door de AVA. De AVA en de ondernemingsraad kunnen aan de RvC personen aanbevelen om als commissaris te worden voorgedragen. De RvC deelt hun daartoe tijdig mede wanneer, ten gevolge waarvan en overeenkomstig welk profiel in zijn midden een plaats moet worden vervuld. Indien voor de plaats het in artikel 18.4 van de statuten van SNS REAAL bedoelde versterkte recht van aanbeveling geldt, doet de RvC daarvan eveneens mededeling.

Voor een derde van het aantal leden van de RvC geldt dat de RvC een door de ondernemingsraad aanbevolen persoon op de voordracht plaatst, tenzij de RvC bezwaar maakt tegen deze aanbeveling op grond van

de verwachting dat de aanbevolen persoon ongeschikt zal zijn voor de vervulling van de taak van commissaris of dat de RvC bij benoeming overeenkomstig de aanbeveling niet naar behoren zal zijn samengesteld. Indien de RvC om deze redenen bezwaar maakt tegen de aanbeveling van de ondernemingsraad, treedt de RvC onverwijld in overleg met de ondernemingsraad. Indien er geen overeenstemming met de ondernemingsraad wordt bereikt over de voordracht dan zal de ondernemingskamer van het gerechtshof te Amsterdam hierover uitspraak doen. De AVA kan met volstreekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen vertegenwoordigend ten minste een derde van het geplaatste kapitaal de voordracht afwijzen. Indien niet ten minste een derde van het geplaatste kapitaal ter vergadering vertegenwoordigd was, zal een nieuwe vergadering worden bijeengeroepen waarin de voordracht kan worden afgewezen met volstreekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen. Indien de voordracht dan wordt afgewezen maakt de RvC een nieuwe voordracht op conform het voorgaande. Indien de algemene vergadering de voorgedragen persoon niet benoemt en niet besluit tot afwijzing van de voordracht, benoemt de RvC de voorgedragen persoon.

Een lid van de RvC kan uitsluitend worden ontslagen door de ondernemingskamer van het gerechtshof te Amsterdam wegens verwaarlozing van zijn taak, wegens andere gewichtige redenen of wegens ingrijpende wijziging van de omstandigheden op grond waarvan handhaving als commissaris redelijkerwijze niet van de vennootschap kan worden verlangd. Een commissaris kan worden geschorst door de RvC. De AVA kan bij volstreekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen, vertegenwoordigend ten minste een derde van het geplaatste kapitaal, het vertrouwen in de RvC opzeggen. Indien niet ten minste een derde van het geplaatste kapitaal ter vergadering vertegenwoordigd was, kan een nieuwe vergadering worden bijeengeroepen waarin de AVA bij volstreekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen het vertrouwen in de RvC kan opzeggen, onafhankelijk van het op deze vergadering vertegenwoordigde gedeelte van het kapitaal. Het besluit heeft het onmiddellijk ontslag van de leden van de RvC tot gevolg. Indien het vertrouwen in de RvC is opgezegd, verzoekt de RvB onverwijld aan de ondernemingskamer van het gerechtshof te Amsterdam tijdelijk een of meer commissarissen aan te stellen.

De AVA kan besluiten tot een statutenwijziging. Voor een besluit tot statutenwijziging is een meerderheid van ten minste tweederde van de in een vergadering uitgebrachte stemmen vereist.

De bevoegdheden van de RvB, in het bijzonder tot de uitgifte van aandelen SNS REAAL en de verkrijging van eigen aandelen door SNS REAAL

De AVA heeft de RvB aangewezen als bevoegd orgaan om te besluiten tot uitgifte van aandelen. Een dergelijke aanwijzing kan slechts voor een bepaalde duur van ten hoogste vijf jaren geschieden en zal telkens met niet meer dan vijf jaren worden verlengd. De aanwijzing van de RvB eindigt op 9 november 2008, tenzij deze door de AVA wordt verlengd. Voor een besluit van de RvB tot uitgifte van aandelen is de goedkeuring van de RvC vereist. Indien de RvB door de AVA is aangewezen als het tot uitgifte bevoegde orgaan, stelt de RvB onder goedkeuring van de RvC de koers en de verdere voorwaarden van uitgifte vast, met inachtneming van het daaromtrent in de statuten van SNS REAAL bepaalde.

Het bovenstaande is van overeenkomstige toepassing op het verlenen van rechten tot het nemen van aandelen, zoals opties, maar is niet van toepassing op het uitgeven van aandelen aan iemand die een reeds verkregen recht tot het nemen van aandelen uitoefent.

De RvB kan, mits met machtiging van de AVA en onverminderd het bepaalde in artikel 2:98d van het Burgerlijk Wetboek, volgestorte aandelen SNS REAAL in zijn eigen kapitaal onder bezwarende titel doen verwerven. Zodanige verwerving is slechts toegestaan, indien en voor zover:

- (i) het eigen vermogen van de vennootschap, verminderd met de verkrijgingsprijs, niet kleiner is dan het geplaatste kapitaal, vermeerderd met de reserves die krachtens de wet of de statuten moeten worden aangehouden; en
- (ii) het nominale bedrag van de aandelen in haar kapitaal die de vennootschap verkrijgt, houdt of in pand houdt, of die worden gehouden door een dochtermaatschappij niet meer beloopt dan een tiende van het geplaatste kapitaal.

Bij de machtiging, die voor ten hoogste achttien maanden geldt, moet de AVA bepalen hoeveel aandelen mogen worden verkregen, hoe zij mogen worden verkregen en tussen welke grenzen de prijs moet liggen. De RvB is door de AVA gemachtigd om volgestorte aandelen in zijn eigen kapitaal onder bezwarende titel te doen verwerven. Deze machtiging eindigt op 9 november 2008, tenzij de AVA deze machtiging verlengt.

De RvB mag, onder goedkeuring van de RvC, zoveel reserveren van de winst als hij nodig oordeelt. Voor zover de winst niet overeenkomstig het voorgaande wordt gereserveerd, vindt uitkering van winst slechts plaats na vaststelling van de jaarrekening waaruit blijkt dat uitkering geoorloofd is. Voor zover

de winst niet overeenkomstig het voorgaande wordt gereserveerd, staat de winst ter vrije beschikking van de AVA.

Gegevens leden Raad van Bestuur

De RvB bestaat uit Sjoerd van Keulen (voorzitter en CEO), Cor van den Bos (tevens voorzitter van de directie van REAAL Verzekeringen), Rien Hinssen (tevens voorzitter van de directie van SNS Bank) en Ronald Latenstein van Voorst (CFO).

Verkorte cv's staan vermeld op pagina 19 van dit verslag en uitgebreidere cv's staan op www.snsreaal.nl.

Nevenfuncties

Sjoerd van Keulen

Bestuurslid van PharmAccess Inc, bestuurslid Stichting Health Insurance Fund, voorzitter Stichting Investment Fund for Health in Africa (IFHA), lid van de raad van commissarissen Heijmans N.V.

Cor van den Bos

Bestuurslid Verbond van Verzekeraars, commissaris van NIBE/SV en N.V. Trustinstelling Hoevelaken, voorzitter raad van commissarissen van CED Holding B.V., voorzitter bestuur Stichting Verzekeringswetenschap, lid bestuur Stichting De Burcht.

Rien Hinssen

Bestuurslid Nederlandse Vereniging van Banken (NVB), bestuurslid van de Stichting Bevorderen Efficiënt Betalen, bestuurslid European Savings Banks Group, bestuurslid World Savings Banks Institute.

Ronald Latenstein van Voorst

Commissaris bij Sligro Food Group N.V. (sinds 12 maart 2008) en vicevoorzitter van de raad van toezicht van Stichting Kinderopvang Humanitas.

Tenzij anders vermeld hebben de nevenfuncties betrekking op de situatie ultimo 2007.

Gegevens leden Raad van Commissarissen

Cv's en nevenfuncties

Joop Bouma

Joop Bouma (1934) is tot 16 april 2008 voorzitter van de RvC. Bouma is emeritus hoogleraar bedrijfseconomie aan de Rijksuniversiteit Groningen en was plaatsvervangend voorzitter van het bestuur van Vereniging AEGON. Bouma is lid van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. Hij maakt tevens deel uit van de raden van commissarissen van Albron B.V., Intereffekt Investment Funds N.V., Koop Holding Europe B.V., O. de Leeuw B.V., Cordial Beheer en Registergoederen B.V.,

Middle Europe Real Estate N.V., Burgfonds Holding B.V. en Tele2 Netherlands Holding N.V.

Hans van de Kar

Hans van de Kar (1943) is vicevoorzitter van de RvC. Van de Kar is docent financieel management aan de Universiteit Leiden en is voormalig vicevoorzitter van de Raad voor het Binnenlands Bestuur. Van de Kar is voorzitter van het bestuur van Stichting Uitgeverij Aksant, voorzitter van het bestuur van Stichting Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, voorzitter van de Stichting pensioenfondsen voor het Nederlandse Theater en auditor van het International Institute of Public Finance.

Jos van Heeswijk

Jos van Heeswijk (1938) is tot 16 april 2008 lid van de RvC. Van Heeswijk is voormalig voorzitter van het bestuur van Geveke N.V. Hij was voorzitter van de raden van commissarissen van Calpam International Petroleum Company, SSM Coal B.V., Merrem & La Porte B.V., Sligro B.V. en Tref B.V. Verder maakte hij deel uit van de raad van commissarissen van Showquest Entertainment B.V. en Mammoet Holding B.V.

Bas Kortmann

Bas Kortmann (1950) is rector magnificus en lid van het College van Bestuur van de Radboud Universiteit Nijmegen, voorzitter van het bestuur van Stichting Grotius Academie, raadsheer-plaatsvervanger bij het gerechtshof van Arnhem, lid van de raad van commissarissen van Dela Coöperatie U.A. Daarnaast is hij voorzitter of lid van het bestuur van enkele beschermingsstichtingen en administratiekantoren. Kortmann is tevens lid van het bestuur van Stichting Beheer SNS REAAL.

Robert Jan van de Kraats

Robert Jan van de Kraats (1960) is vicevoorzitter van de raad van bestuur en CFO van Randstad Holding N.V. en verantwoordelijk voor de divisies Yacht (interim-professionals), Azië, Fusies en overnames, IT, Investor Relations en shared service centers. Hij is voormalig lid raad van bestuur en CFO van NCM Holding N.V. Van de Kraats is momenteel ook bestuurslid van New Venture en commissaris bij Ordina N.V.

Jaap Lagerweij

Jaap Lagerweij (1947) is algemeen directeur van de Sperwer Groep en lid van het bestuur van Superunie, een inkoopvereniging voor een groot aantal Nederlandse supermarktorganisaties. Hij is voormalig directievoorzitter van HEMA en Praxis Groep. Lagerweij is lid van de raad van commissarissen bij Quantore

Europe B.V., Cool Cat Fashion B.V., Beerens Groep en de Nederlandse Staatsloterij. Hij is tevens lid van de Raad van Advies van het Nationaal Food Congres en voorzitter van het bestuur van de Stichting Leerstoel Detailhandelsmarketing aan de Universiteit van Amsterdam.

Henk Muller

Henk Muller (1942) is lid van de Raad van Commissarissen van ASN Beleggingsfondsen N.V., voorzitter van het Nederlands Participatie Instituut, lid van de raad van toezicht van SNV Nederlandse Ontwikkelingsorganisatie, voorzitter van het bestuur van De Burcht, voorzitter van het Breed Platform Verzekerden en Werk en lid van de Vereniging AEGON. Muller is tevens lid van het bestuur van Stichting Beheer SNS REAAL. Muller is voormalig federatiebestuurder van de vakcentrale FNV en een voormalig lid van de Sociaal Economische Raad en de Stichting van de Arbeid. Hij is tevens voormalig voorzitter van de raad van commissarissen van ABF Het Andere Beleggingsfonds Webefo en voormalig werknemersvoorzitter van de pensioencommissie van de Stichting van de Arbeid.

Voor een aantal commissarissen geldt dat ze ook een functie als commissaris vervulden bij een rechtsvoorganger van SNS REAAL N.V.

Aanvullende gegevens RvC

Een commissaris wordt voor een termijn van vier jaar benoemd. Herbenoeming gebeurt alleen na zorgvuldige overweging en kan in principe slechts tweemaal gebeuren, telkens voor een periode van vier jaar. Daarbij wordt rekening gehouden met het profiel van de RvC, het functioneren van de betrokkene en de zittingstermijn. Joop Bouma en Jos van Heeswijk treden volgens rooster af op 16 april 2008. Beiden maakten sinds 1990 deel uit van de RvC. De RvC zal op de AVA van 16 april 2008 Henjo

Hielkema en Herna Verhagen voordragen als lid van de RvC. De RvC is van plan Hielkema te benoemen tot voorzitter van de RvC.

Remuneratierapport 2007

Dit rapport behandelt de remuneratie van de leden van de RvB en RvC. Allereerst wordt ingegaan op de uitgangspunten van het remuneratiebeleid en de bijbehorende beloningsstructuur voor de leden van de RvB. Vervolgens wordt een totaaloverzicht gegeven van de remuneratie in 2007 van de leden van de RvB en RvC.

Uitgangspunten van het beloningsbeleid

Het huidige beloningsbeleid heeft als doel om SNS REAAL in staat te stellen om gekwalificeerde leden van de RvB aan te trekken, te behouden en te motiveren. Verder is het beloningsbeleid erop gericht om een prestatiegerichte cultuur te bevorderen die het realiseren van de strategische doelstellingen van SNS REAAL ondersteunt. Het beloningspakket bestaat uit een vast en een variabel deel en een pensioenregeling. Het variabele deel is prestatiegebonden en bestaat uit een kortetermijn- en een langetermijnbonus. De bonussen zijn gebaseerd op het behalen van vooraf vastgestelde, voor zover mogelijk meetbare en beïnvloedbare doelstellingen. Het vaste salaris is hetzelfde voor alle leden van de RvB, met uitzondering van de voorzitter die een vast salaris ontvangt dat circa 30% hoger is.

Prestatiemaatstaven

De vooraf vastgestelde doelstellingen zijn, voor zowel de kortetermijn- als de langetermijnbonus, gerelateerd aan een combinatie van financiële, operationele, strategische en individuele doelstellingen. De RvC beschouwt deze combinatie van prestatie-maatstaven als een adequate indicatie voor de prestaties van de onderneming op korte en langere termijn.

Tabel 26: Herbenoeming

Naam	Nationaliteit	Eerste benoeming	Aflopen termijn	Lidmaatschap commissies
Joop Bouma	Nederlands	1990	2008	Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie, Kredietcommissie (voorzitter)
Hans van de Kar	Nederlands	1997	2011	Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie (voorzitter), Kredietcommissie, Audit-commissie
Jos van Heeswijk	Nederlands	1990	2008	Audit-commissie (voorzitter)
Bas Kortmann	Nederlands	1990	2011	Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie, Kredietcommissie
Robert Jan van de Kraats	Nederlands	2006	2010	Audit-commissie
Jaap Lagerweij	Nederlands	2006	2010	
Henk Muller	Nederlands	1997	2009	Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie, Kredietcommissie

De RvC beoordeelt de doelstellingen en formuleert de ambitieniveaus jaarlijks en draagt er zorg voor dat deze uitdagend en realistisch zijn. De doelstellingen worden hieronder nader toegelicht.

Beloningsstructuur

De beloningsstructuur van de leden van de RvB van SNS REAAL bestaat met ingang van 2007 uit vier componenten:

- 1 Het vaste salaris.
- 2 Een kortetermijnbonus gerelateerd aan de prestaties over het boekjaar, die wordt uitgekeerd in geld.
- 3 Een langetermijnbonus gerelateerd aan de prestaties over een periode van drie jaar (de prestatieperiode), die wordt uitgekeerd in aandelen SNS REAAL.
- 4 Overige benefits en emolumenten, waaronder een pensioenregeling.

De RvC heeft, op voorstel van de Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie van de RvC, besloten met ingang van 2007 een langetermijnbonusplan toe te voegen aan de beloningsstructuur. Op 9 mei 2007 heeft de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) deze wijziging van het beleid op het gebied van bezoldiging van de leden van de RvB vastgesteld. De nieuwe beloningsregeling wordt in deze paragraaf verder toegelicht.

Het totale inkomen van de leden van de RvB zal met enige regelmaat worden vergeleken met dat van de relevante omgeving, waaronder de beloning van de leden van de raad van bestuur van een aantal financiële instellingen in Nederland. Tevens zullen meer algemene marktontwikkelingen worden gevolgd. De Remuneratie-, benoemings- en selectiecommissie laat zich hierbij ondersteunen door een onafhankelijke beloningsdeskundige. De doelstelling is om het totale beloningspakket licht boven het gemiddelde van dat van de relevante omgeving te positioneren.

De leden van de RvB zijn, met uitzondering van de voorzitter van de RvB, voor onbepaalde duur benoemd in overeenstemming met de op het moment van hun benoeming geldende wettelijke bepalingen voor opzegtermijnen en afvloeiingsregelingen. De voorzitter van de RvB is in 2002 benoemd voor een termijn van vier jaar en is in 2006 herbenoemd tot 1 januari 2009. Geconstateerd kan worden dat het merendeel van de arbeidsovereenkomsten is afgesloten voor onbepaalde tijd, hetgeen in afwijking is van de Code Tabaksblad. De vennootschap heeft echter de overtuiging dat het handhaven van de vrijheid om op dit punt op individuele basis personen te contracteren belangrijk is om bestuurders van het gewenste kaliber aan zich te kunnen

binden. Daarenboven zijn de huidige arbeidsovereenkomsten tot stand gekomen in de periode voor de introductie van de Code Tabaksblad.

In de arbeidsovereenkomst met Sjoerd van Keulen is opgenomen dat hij recht heeft op een beëindigingsvergoeding indien de arbeidsovereenkomst eerder eindigt door een overname/fusie waardoor de functie van voorzitter van de RvB komt te vervallen of de inhoud van de functie substantieel wordt gewijzigd, en een functie die gelijkwaardig is aan diens huidige functie niet kan worden aangeboden. De beëindigingsvergoeding is gelijk aan het resterende vaste inkomen over de periode van de beëindigingsdatum van de arbeidsovereenkomst tot 1 januari 2009, te vermeerderen met een door de RvC vast te stellen kortetermijnbonus berekend aan de hand van de gemiddelde kortetermijnbonus zoals die vanaf 1 januari 2006 tot aan het moment van de beëindiging van het dienstverband is uitgekeerd.

Van best-practicebepaling II.2.7 van de Code Tabaksblad inzake de maximale vergoeding bij onvrijwillig ontslag wordt afgeweken, aangezien de arbeidsovereenkomsten van de huidige leden van de RvB tot stand zijn gekomen voorafgaande aan de Code. De arbeidsovereenkomsten zullen op dit punt niet worden aangepast. Zie ook de paragraaf Afwijkingen van de Code in het hoofdstuk Corporate governance.

Overzicht beloning over het jaar 2007

1 Vaste salaris

Het vaste salaris van de leden van de RvB is per 1 januari 2007 verhoogd met 0,5% en per 1 juni 2007 met 3% conform de cao van SNS REAAL. Om ervoor te zorgen dat het niveau van het vaste salaris in lijn ligt met de relevante markten zal de RvC het vaste salaris periodiek toetsen. De huidige normniveaus bevinden zich licht boven het gemiddelde van de relevante markt. Behalve aanpassingen in lijn met de cao zijn de normniveaus van de vaste salarissen van de leden van de RvB sinds 2002 niet aangepast.

2 Kortetermijnbonus

Als de doelstellingen op at-targetniveau zijn gerealiseerd, ontvangen de leden van de RvB 40% van het vaste salaris als jaarbonus. De voorzitter van de RvB kan in dat geval een bonus ontvangen van 50% van het vaste brutojaarsalaris. De kortetermijnbonusregeling luidt dat bij een uitstekende prestatie de bonus voor de leden van de RvB kan oplopen tot maximaal 60% en voor de voorzitter van de RvB tot maximaal 75%. De kortetermijnbonus wordt volledig in geld uitgekeerd.

De prestaties van de leden van de RvB worden voor de korte termijn bonus beoordeeld op drie gebieden:

- 1 Financiële en operationele prestaties (wegingsfactor 50%), waaronder het rendement op eigen vermogen, de winst per aandeel, beheersing van risico's en de efficiencyratio en bedrijfskosten-premieratio.
- 2 De bijdrage aan de realisatie van de strategische doelstellingen (wegingsfactor 25%), waaronder acquisities, de voortgang van integratie van overgenomen organisaties, de ontwikkeling van marktaandeelen.
- 3 Individuele prestaties op basis van individuele competenties (wegingsfactor 25%).

Op basis van de realisatie van bovenstaande doelstellingen heeft de RvC de kortetermijnbonus over 2007 als volgt vastgesteld:

Tabel 27: Kortetermijnbonus 2007

Bestuurslid	Gerealiseerd bonus-percentage	Kortetermijnbonus
S. van Keulen	70%	€ 421.045
C.H. van den Bos	55%	€ 249.184
M.W.J. Hinssen	55%	€ 249.184
R.R. Latenstein van Voorst	55%	€ 249.184
Totaal		€ 1.168.597

Deze bonus zal in 2008 worden uitgekeerd en is in 2007 als last in de winst- en verliesrekening verwerkt onder personeelskosten

Bonus over 2006

De bonusrealisatie over het jaar 2006 is door de RvC in 2007 vastgesteld. Voor wat betreft de bonus achtte de RvC de algehele prestaties over 2006 zodanig dat aan de leden van de RvB een bonus van 40% van het vaste salaris is toegekend. De bonus van de voorzitter van de RvB bedroeg 50% van het vaste brutojaarsalaris. De bonus op basis van de prestaties in 2006 is in april 2007 uitgekeerd en is in 2006 als last in de winst- en verliesrekening verwerkt onder personeelskosten.

3 Langetermijnbonus

Het nieuwe langetermijnbonusplan voor de leden van de RvB geldt voor het eerst over het jaar 2007. Deze nieuwe regeling past in de ontwikkeling van SNS REAAL naar een meer prestatiegerichte onderneming en heeft tevens de functie om de leden van de RvB voor een langere periode aan SNS REAAL te binden. Het langetermijnbonusplan

voor de leden van de RvB heeft als doelstelling de belangen van aandeelhouders en bestuurders op één lijn te brengen. Tevens wordt het opbouwen van een bezit aan aandelen in SNS REAAL gestimuleerd.

De langetermijnbonus voor de leden van de RvB wordt jaarlijks toegekend in de vorm van een voorwaardelijk recht op aandelen SNS REAAL. De waarde van de voorwaardelijk toe te kennen aandelen SNS REAAL bedraagt op het moment van voorwaardelijke toekenning voor de leden van de RvB 40% van het vaste brutojaarsalaris. Voor de voorzitter van de RvB geldt een percentage van 50% van het vaste brutojaarsalaris. Drie jaar na de voorwaardelijke toekenning van de aandelen worden de aandelen door de RvC definitief toegekend. Het aantal definitief toe te kennen aandelen wordt berekend aan de hand van de voorwaardelijke toekenning en de mate waarin aan de volgende prestatiecriteria is voldaan:

Tabel 28: Prestatiecriteria

Prestatiecriteria	Doelstelling	Bonus*
Gemiddelde REV over 3 kalenderjaren	15%	0% - 70%
Total Shareholder Return, gewogen gerelateerd aan: - Peergroup Sector: vergelijkbare financiële instellingen** - De Amsterdam Midkap Index	Ten minste positie 6 Ten minste positie 11-13	0% - 70%
Scores uit: - Medewerkerstevredenheidsonderzoek - Klanttevredenheidsonderzoek - Businesspartner tevredenheidsonderzoek	Ter discretie van de RvC	0% - 10% 0% - 10% 0% - 10%
Totaal		0% - 170%

*) De definitief toe te kennen bonus wordt berekend door het relevante bonuspercentage uit de tabel te vermenigvuldigen met het voorwaardelijk toegekende aantal aandelen.

**) Peergroup Sector is vastgesteld in mei 2007 en bestaat naast SNS REAAL uit 10 andere ondernemingen te weten: CNP Assurance, Nordea Bank, Storebrand, Northern Rock, Unipol, Swiss Life, Fortis, Irish Life & Permanent, ING, Brandford & Bingley. Op de reservelijst staan Den Norske Bank en Grupo Catalan Occidente. Bij grotere of andere substantiële veranderingen beslist de RvC.

Als onderdeel van deelname aan het langetermijnbonusplan geldt voor de leden van de RvB de voorwaarde dat zij uit eigen middelen een bezit in aandelen SNS REAAL opbouwen en aanhouden in depot. Hiertoe is voor de bestuurders een doelniveau vastgesteld van één brutojaarsalaris en een periode van maximaal zes jaar waarin deze depotopbouw stapsgewijs dient plaats te vinden. Jaarlijks zal worden

Tabel 29: Langetermijnbonus Raad van Bestuur 2007

	Aantal aandelen langetermijnbonusplan		Aantal aandelen 'share matching' model*	Totaal aantal aandelen	Marktw waarde per 31-12-2007 (x €1.000)
	Eenmalig*	Regulier			
S. van Keulen	23.073	16.898	5.769	45.740	703
C.H. van den Bos	13.904	10.183	3.476	27.563	423
M.W.J. Hinssen	13.904	10.183	3.476	27.563	423
R.R. Latenstein van Voorst	13.904	10.183	3.476	27.563	423
Totaal	64.785	47.447	16.197	128.429	1.972

*) Feitelijke levering in 2008 na goedkeuring door de buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders dd. 29 januari 2008.

getoetst of aan de gestelde vereisten wordt voldaan. Bij een geconstateerd tekort in de opbouw dient door de bestuurder een aanvulling in het depot plaats te vinden.

In samenhang met het verplicht opbouwen van dit aandelenbezit geldt een 'share matching'-model, waarbij de vennootschap een storting in het depot zal matchen met aandelen SNS REAAL ter waarde van 25% netto van de storting totdat het doelniveau is bereikt. De eerste reguliere toekenningen op grond van het nieuwe langetermijnbonusplan hebben plaatsgevonden in 2007.

De RvC heeft voorts eenmalig bij de start in 2007 van het langetermijnbonusplan aandelen toegekend aan de leden van de RvB bij wijze van eerste storting in het aandelen depot en in het kader van de succesvolle beursgang in 2006. Deze aandelen dienen gedurende een periode van vijf jaar door de leden van de RvB te worden aangehouden en zijn om die reden geblokkeerd. Het aantal en het verloop van de toegekende aandelen in 2007 zijn zoals hierboven weergegeven.

De reële waarde op toekenningsmoment van de in het boekjaar onvoorwaardelijk (€ 1.798 duizend) en voorwaardelijk (€ 853 duizend) toegekende aandelen bedraagt € 2.651 duizend. De reële waarde van de voorwaardelijk toegekende aandelen wordt gedurende de prestatieperiode (3 jaar) verantwoord als last onder personeelskosten. De totale niet-verantwoorde kosten met betrekking tot aandelen bedragen per 31 december 2007 € 675 duizend (2006: nihil).

4 Overige benefits en emolumenten

Pensioenen

De leden van de RvB nemen deel aan dezelfde pensioenregeling als alle medewerkers van SNS REAAL. Door de leden van de RvB wordt derhalve een deelnemersbijdrage betaald die conform de cao van SNS REAAL oploopt van 1%

in 2004 tot 4,5% in 2008. Deze bijdrage wordt geheven over de pensioengrondslag. Ook de overgang van eindloon naar een middelloon is van toepassing op de leden van de RvB.

In beginsel geldt voor de leden van de RvB een pensioenleeftijd van 62 jaar. Rien Hinssen en Cor van den Bos hebben een pensioenleeftijd van 60 jaar. Door de invoering van de Wet VPL per 1 januari 2006 is dit niet meer mogelijk in combinatie met het oorspronkelijke opbouwpercentage voor het levenslang ouderdomspensioen (1,85%). Daarom is dit opbouwpercentage verlaagd naar 1,55%. Rien Hinssen en Cor van den Bos zijn gecompenseerd voor deze wijziging door middel van een extra pensioentoezegging ter grootte van 0,3% opbouw per deelnemersjaar. Voor deze compensatie is gebruik gemaakt van de fiscale mogelijkheid om extra pensioen toe te kennen indien en voor zover in het verleden minder pensioen is opgebouwd dan fiscaal is toegestaan. De pensioenen zijn ondergebracht bij het zelfstandige pensioenfonds van SNS REAAL.

Overige beloningselementen

De overige secundaire beloningselementen zijn in lijn met de markt en de voorwaarden van de meeste andere medewerkers. De bestuurders ontvangen niet de gebruikelijke korting op hypotheekvoorwaarden waar andere medewerkers wel aanspraak op maken. De bestuurders ontvangen een onkostenvergoeding die is gesplitst in een bruto- en een nettogedeelte. Voor zakelijk vervoer (inclusief woon-werkvervoer) hebben de bestuurders de beschikking over een dienstauto met chauffeur. Tevens wordt een tegemoetkoming verstrekt in de bijdrage voor de zorgpremie en kinderopvang. Voor bepaalde elementen wordt door de bestuurders een eigen bijdrage betaald.

Remuneratie van de RvB over 2007

Onderstaande tabellen geven een totaaloverzicht van de salarissen en bonussen van de individuele leden van de RvB.

Remuneratie RvC 2007

Op de AVA van 9 mei 2007 is een aanpassing goedgekeurd van de bezoldiging van de commissarissen. De vaste vergoeding is verhoogd naar € 30.000 voor een lid van de RvC, naar € 35.000 voor de vicevoorzitter van de RvC en naar € 45.000 voor de voorzitter van de RvC. De vergoeding voor deelname aan commissies is onveranderd gebleven en bedraagt € 7.000 voor het lidmaatschap van de Audit-commissie, terwijl voor de overige commissies een vergoeding geldt van € 3.250. Tenslotte geldt een forfaitaire onkostenvergoeding van gemiddeld € 2.000 per jaar.

Onderstaande tabellen geven een totaaloverzicht van de bezoldiging van de individuele leden van de RvC.

Tabel 30: Remuneratie Raad van Bestuur 2007

In duizenden euro's	Vaste beloningen	Pensioen en overige belonings-elementen	Bonus		Totaal
			Korte termijn	Lange termijn*	
S. van Keulen	604	125	421	704	1.854
C.H. van den Bos	459	95	249	424	1.227
M.W.J. Hinssen	459	95	249	424	1.227
R.R. Latenstein van Voorst	459	95	249	424	1.227
Totaal	1.981	410	1.168	1.976	5.535

*) Betreft bonus 2006, die door de RvC in 2007 is vastgesteld (€ 1.798) en het aan 2007 toegerekende deel van de voorwaardelijke toekenning 2007 (€ 178).

Tabel 31: Remuneratie Raad van Bestuur 2006

In duizenden euro's	Vaste beloningen	Pensioen en overige belonings-elementen	Winstdeling en bonussen*	Lange termijn bonus	Totaal
S. van Keulen	590	129	537**	--	1.256
C.H. van den Bos	449	98	188	--	735
M.W.J. Hinssen	449	98	226***	--	773
R.R. Latenstein van Voorst	449	98	188	--	735
Totaal	1.937	423	1.139	--	3.499

*) Betreft de in 2007 uitgekeerde winstdeling en bonussen over het boekjaar 2006.
 **) Inclusief een vergoeding voor de verlenging van het contract tot 1 januari 2009 van € 225.000 die in 2007 is uitbetaald.
 ***) Inclusief jubileumgratificatie.

Tabel 32: Hypothecaire geldleningen aan bestuurders

In duizenden euro's	Openstaand per 31 december*		Gemiddelde rentevoet		Aflossingen	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
S. van Keulen	--	--	--	5,5%	--	194
M.W.J. Hinssen	541	549	4,5%	4,5%	--	9
Totaal	541	549	4,5%			203

*) Onder aftrek van opgebouwde spaardelen

Tabel 33: Bezoldiging Raad van Commissarissen 2007

In duizenden euro's	Als lid van de RvC	Als lid van een commissie*	Totaal
J.L. Bouma	45	19	64
H.M. van de Kar	35	13	48
J.V.M. van Heeswijk	30	9	39
J. den Hoed	11	3	14
S.C.J.J. Kortmann	30	15	45
R.J. van de Kraats	30	9	39
J.E. Lagerweij	30	2	32
H. Muller	30	13	43
Totaal	241	83	324

*) Inclusief overige vergoedingen.

Tabel 34: Bezoldiging Raad van Commissarissen 2006

In duizenden euro's	Als lid van de RvC	Als lid van een commissie*	Totaal
J.L. Bouma	38	18	56
H.M. van de Kar	30	9	39
J.V.M. van Heeswijk	25	8	33
J. den Hoed	25	8	33
D. Huisman (tot 30-6-2006)	12	4	16
S.C.J.J. Kortmann	25	14	39
R.J. van de Kraats (vanaf 12-10-2006)	6	2	8
J.E. Lagerweij (vanaf 12-10-2006)	6	--	6
H. Muller	25	12	37
Totaal	192	75	267

*) Inclusief overige vergoedingen.

Tabel 35: Hypothecaire geldleningen aan commissarissen

In duizenden euro's	Openstaand per 31 december		Gemiddelde rentevoet		Aflossingen	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
H.M. van de Kar	120	120	6,6%	6,6%	--	--
J.V.M. van Heeswijk	155	311	5,0%	4,5%	156	--
S.C.J.J. Kortmann	97	102	4,4%	4,4%	5	15
H. Muller	68	68	6,7%	6,7%	--	--
Totaal	440	601			161	15

Raamwerk voor business control

Ondernemen gaat gepaard met het nemen van risico's en vraagt om een consistente en transparante beoordeling van kansen en risico's, gericht op groei en continuïteit van de onderneming. Voor een financiële dienstverlener met een belangrijke rol in het maatschappelijke verkeer is het noodzakelijk dat kansen en risico's op alle niveaus van de organisatie met zorgvuldigheid worden afgewogen.

Binnen SNS REAAL is de RvB verantwoordelijk voor het handhaven van een bedrijfscultuur en bedrijfsvoering waarbinnen dergelijke beoordelingen kunnen en worden

gemaakt. De RvB is eveneens verantwoordelijk voor het vaststellen van de strategische en financiële doelen voor de organisatie.

Om het spanningsveld tussen enerzijds de bestaande bedrijfsvoering en anderzijds de gestelde doelen in goede banen te leiden, geeft de RvB aan de organisatie kaders mee. Deze kaders zijn:

- 1 De strategie en strategische risicoanalyses, voor sturing op de doelen van de bedrijfsonderdelen en van de organisatie als geheel.
- 2 De organisatiestructuur, voor sturing op nieuwe of externe impulsen (door bijvoorbeeld overnames

en reorganisaties) en voor het stroomlijnen van managementaandacht.

- 3 Kaderbrieven en groepsbeleid, voor sturing op verantwoordelijkheden, bevoegdheden en werkzaamheden van de directies.
- 4 Executive-, management- en Young Talent-developmentprogramma's, voor sturing op kwaliteit van personeel en op benoemingen ('de juiste persoon op de juiste plek').
- 5 De beloningsstructuur, voor sturing op prikkels voor de medewerkers om doelstellingen te bereiken.
- 6 Het risicoprofiel, voor sturing op risico nemen en beperken.
- 7 Risicobeheer en interne controle, voor sturing op voorspelbaarheid van prestaties, het voorkomen van onvoorziene verliezen en betrouwbaarheid van informatie.

De directies van de bedrijfsonderdelen zijn verantwoordelijk voor de dagelijkse bedrijfsvoering binnen de door de RvB vastgestelde kaders. De directies stellen jaarlijks operationele plannen op, opdat de RvB kan beoordelen of de strategie van de onderneming op een coherente wijze wordt geoperationaliseerd en of voorgestelde veranderingen in de bedrijfsvoering binnen de gestelde kaders blijven.

De directies delegeren aan managers de verantwoordelijkheid om het mogelijk te maken dat langs lijnen van integere en beheerste bedrijfsprocessen gewerkt kan worden aan het bereiken van de in de operationele plannen gestelde doelen. De directies gebruiken risicobeoordelingen, bedrijfsplannen, beheersdoelstellingen en normenkaders om de managers gewenste en benodigde veranderingen door te laten voeren.

SNS REAAL onderneemt in diverse financiële markten en is daarmee ook blootgesteld aan beweging en verandering in de factoren die daarbij horen, zoals renteniveaus, kapitaalmarkten en actuariële veronderstellingen. Dit kan leiden tot volatiliteit van de financiële resultaten, die door de gehanteerde IFRS-regels kan worden versterkt. Ook de operationele activiteiten zelf en de sturing van de bedrijfsonderdelen kunnen overigens leiden tot volatiliteit. Het systeem voor risicobeheer en interne controle van de besturing ('business control') is hier dan ook op toegesneden.

SNS REAAL heeft de samenhang tussen de interne beheersing en de eerdergenoemde besturingskaders op hoofdlijnen vastgelegd in een zelf ontwikkeld raamwerk voor 'business control', vergelijkbaar met het COSO Enterprise Risk Management-systeem. Ons raamwerk vormt de basis voor het beheersen van de (risico)

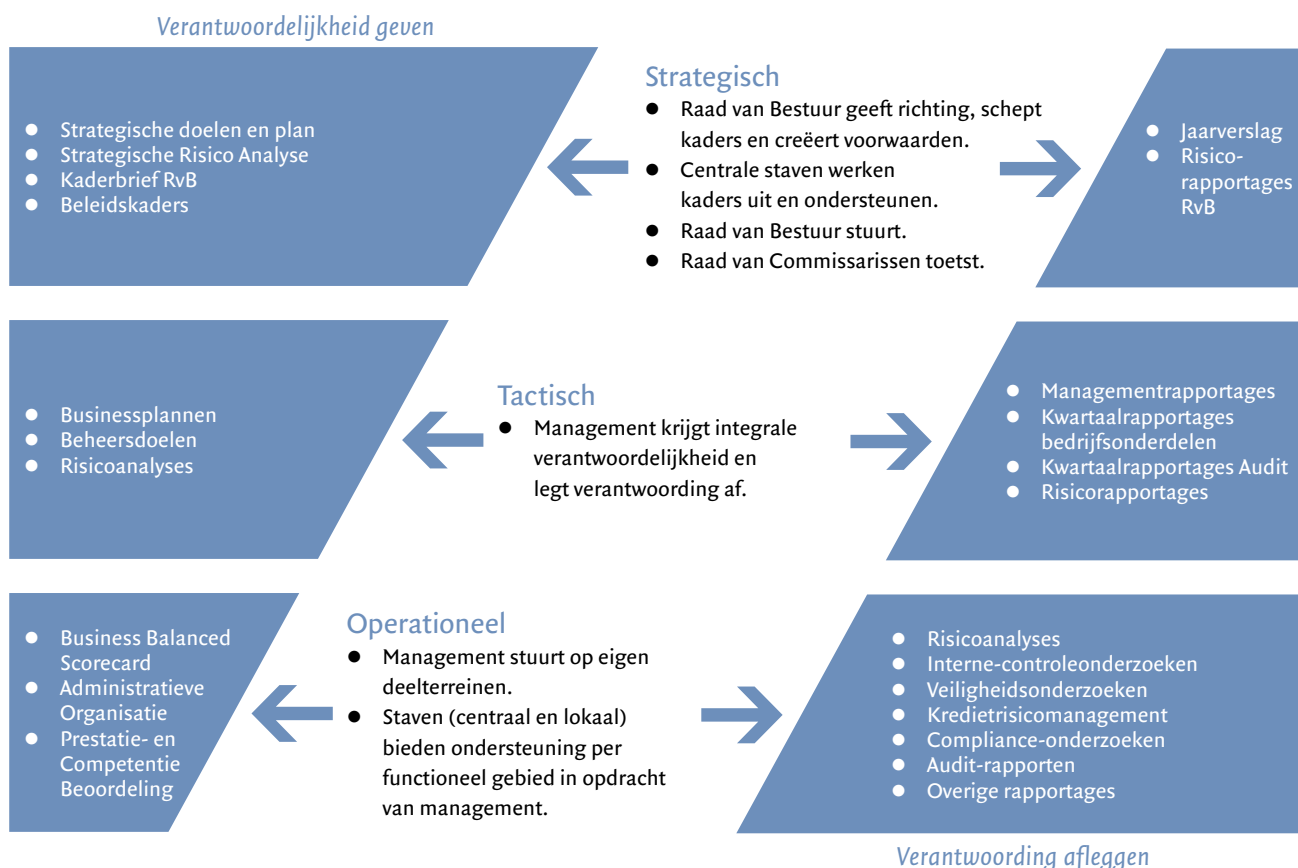
managementprocessen op het gebied van strategie, 'operations', integriteit (waaronder compliance) en (financiële) rapportage. Uitgangspunt hierbij is dat ondernemerschap in de financiële dienstverlening een hoge mate van risicobewustzijn vereist.

SNS REAAL is naar ons oordeel meer 'in control' naarmate de organisatie beter in staat is haar doelen te bereiken zonder daarbij de risicolimieten voor een integere en beheerste bedrijfsvoering te overschrijden. Doelstellingen voor de bedrijfsvoering en de gevolgen hiervan voor de strategie, 'operations', integriteit en (financiële) rapportage worden daartoe steeds meer in onderlinge samenhang beschouwd. Dit verbetert de kwaliteit van managementbeslissingen. Dit leidt tot steeds verdergaande integratie van het risicobeheer en de interne controle van de niet-financiële risicosoorten.

De directies van de bedrijfsonderdelen zijn de eerst-verantwoordelijken voor het efficiënt en effectief houden van de (administratieve) organisatie, de interne controle en het risicobeheer binnen hun eigen bedrijfs-onderdeel. De tweede lijn van risicobeheer en interne controle bestaat uit een aantal staven die het lijnmanagement adviseren over beleid en standaarden, die verandertrajecten begeleiden en die posities bewaken en controles uitvoeren ten behoeve van het lijnmanagement. De derde en laatste lijn bestaat uit de interne auditafdeling, die verantwoordelijk is voor de onafhankelijke toetsing van het gehele stelsel van risicobeheer en interne controle.

SNS REAAL kijkt op gestructureerde wijze naar de organisatie van processen en voert in bestaande risicobeheersmaatregelen doorlopend doelgerichte verbeteringen door. Wij maken daarbij een afweging tussen het bewust accepteren van (gewijzigd) risico en de relatieve kosten en baten van het verder aanscherpen, verdiepen of verfijnen van reeds getroffen maatregelen voor risicobeheersing. Vanuit een ondernemende instelling nemen we aldus weloverwogen en op beheerste wijze risico's, volgens een aanpak die past bij onze strategie. Het raamwerk voor 'business control' biedt dan ook een redelijke maar geen absolute waarborg dat risico's met zekerheid worden uitgesloten. Het biedt geen garantie dat bijvoorbeeld menselijke fouten, het bewust omzeilen van controleprocessen door samenspannende medewerkers en derden of het terzijde schuiven van beheersmechanismen door het management niet zullen voorkomen.

Figuur 66 geeft aan hoe wij 'control' realiseren, waarmee wij dat doen en hoe op ieder niveau van de organisatie wordt geborgd dat er binnen de gestelde kaders wordt

gewerkt en dat daarover verantwoording wordt afgelegd. In de navolgende paragraaf verklaart de RvB in welke mate SNS REAAL naar zijn oordeel 'in control' is.

In-controlverklaring

SNS REAAL heeft een proces ingericht om halfjaarlijks vast te stellen in hoeverre de directies van ieder bedrijfs-onderdeel aantoonbaar 'in control' zijn. Belangrijke input hiervoor zijn de periodieke in-controlrapportages per bedrijfsonderdeel. Deze rapportages zijn gebaseerd op de opzet en werking van het raamwerk voor business control van SNS REAAL en geven inzicht in de kwaliteit van de bestaande (risico)managementprocessen op het gebied van operations, integriteit (waaronder compliance) en (financiële) rapportage (waaronder financiële verslaggeving).

De directie van ieder bedrijfsonderdeel verklaart of zij met redelijke zekerheid de belangrijkste risico's en bijbehorende beheersmaatregelen hebben geïdentificeerd, welke verbeteringen in de (risico)managementprocessen zijn doorgevoerd, of de werking van vastgestelde beheersmaatregelen voldoende is en op welke aspecten het betreffende bedrijfsonderdeel verbeteringen gaat doorvoeren. De directies nemen in hun beoordelingen belangrijke veranderingen mee in de interne en externe omgeving en grote veranderingen die plaats-

vinden binnen hun bedrijfsonderdeel. Tevens worden de uitkomsten van periodieke risicobeoordelingen verwerkt in hun verklaringen. Aanvullend spreken de directies uit of zij verwachten dat het risicobeheersysteem naar behoren zal werken over een periode van telkens een jaar vooruit. De interne verklaringen worden door de directies van SNS Bank en REAAL Verzekeringen en door de RvB in onderlinge samenhang beoordeeld en vormen de basis voor de interne verklaring die ieder bestuurslid opstelt. De bestuurlijke verklaringen vertalen zich in de externe in-controlverklaring, die met de Audit-commissie wordt besproken. Dit proces geeft ons een redelijke mate van zekerheid dat risico's worden onderkend en adequaat worden beheerst.

De beoordeling van de interne verklaringen resulteert ook in bestuurlijke aandachtspunten voor het daaropvolgende jaar. Voor de periode tot eind 2008 zijn deze onder meer:

- De integratie van AXA NL en Zwitserleven;
- De afronding van de wijziging in de formele structuur en procesmatige inrichting van de samenwerking tussen SNS Fundcoach en haar belangrijkste partners;
- De verdere verbetering van de aantoonbaarheid van naleving van de AO/IC van SNS Property Finance;
- De afronding van de aantoonbare beheersing van de logische toegangsbeveiliging van systemen ter onder-

- steuning van de primaire processen van SNS REAAL;
- ⊙ De blijvende kwaliteit en tijdige beschikbaarheid van brondata uit de primaire processen;
- ⊙ Het aantrekken, ontwikkelen en behouden van gekwalificeerde medewerkers.

Ten aanzien van het proces van financiële verslaglegging hebben wij de belangrijke (risico)beheersmaatregelen geïdentificeerd, waarvan de aantoonbare werking in 2007 is versterkt en vastgesteld. Op basis hiervan hebben wij een redelijke mate van zekerheid verkregen dat de financiële verslaglegging geen onjuistheden van materieel belang bevat. Het proces van financiële verslaggeving geeft op dit moment geen aanleiding om te verwachten dat dit proces in 2008 niet naar behoren zal werken. In 2008 zal verder worden gewerkt aan verbeteringen, onder meer op het gebied van:

- ⊙ Het verder vergroten van de aantoonbare werking van beheersmaatregelen voor de (financiële) verslaggeving en voor de (risico)disclosures bij de optimalisatie en beheersing van de afsluitings- en rapportageprocessen, met name naar aanleiding van de integratie van de overnames.
- ⊙ Ontdubbeling van controles gericht op de werking van beheersmaatregelen op het gebied van operations, integriteit en (financiële) rapportage door verbetering van de samenhang.
- ⊙ De kwaliteitsborging van gehanteerde modellen, parameters en tabellen.

Naleving Code Tabaksblat

Door de beursgang in 2006 is de Nederlandse Corporate Governance Code (de Code Tabaksblat, de 'Code') formeel op SNS REAAL van toepassing geworden. SNS REAAL had bij de totstandkoming van de Code al besloten deze in belangrijke mate te volgen. In deze paragraaf zal worden ingegaan op de wijze waarop de bepalingen van de Code die zijn gericht tot de raad van bestuur en de raad van commissarissen binnen SNS REAAL worden toegepast. SNS REAAL is ervan overtuigd dat de keuzes die gemaakt zijn betreffende de juridische structuur en de besluitvorming omtrent de Code hebben bijgedragen aan de effectiviteit van de bestuurlijke organisatie.

De Code is op 9 december 2003 vastgesteld door de commissie-Tabaksblat. De Code bevat 21 principes en 113 best-practicebepalingen met betrekking tot het bestuur, de raad van commissarissen, aandeelhouders en de algemene vergadering van aandeelhouders, financiële verslaggeving en de accountant.

De Code is van toepassing op alle Nederlandse beursgenoteerde vennootschappen. Deze vennoot-

schappen zijn verplicht in het jaarverslag mededeling te doen over de naleving van de principes en best-practicebepalingen van de Code die zijn gericht tot het bestuur of de raad van commissarissen van de vennootschap. Indien de vennootschap principes of best-practicebepalingen niet heeft nageleefd of niet voornemens is deze in het lopende en daaropvolgende boekjaar na te leven, moet zij daarvan in het jaarverslag gemotiveerd opgave doen.

Afwijkingen van de Code

De Code beschrijft dat de vennootschap de Code ook naleeft indien de algemene vergadering van aandeelhouders goedkeuring geeft aan de corporate-governancestructuur en de afwijkingen van de bepalingen van de Code sanctioneert. In dit kader is SNS REAAL van mening dat het op dit moment beter is om af te wijken van een beperkt aantal van de best-practicebepalingen.

Best-practicebepaling II.1.1: 'Een bestuurder wordt benoemd voor een periode van maximaal vier jaar. Herbenoeming kan telkens voor een periode van maximaal vier jaar plaatsvinden.'

De voorzitter van de RvB is in 2002 benoemd voor een termijn van vier jaar. Hij is in 2006 herbenoemd tot 1 januari 2009. De overige leden van de RvB zijn in overeenstemming met de op het moment van hun benoeming geldende wettelijke bepalingen voordat de Code tot stand kwam voor onbepaalde duur benoemd. SNS REAAL acht het niet wenselijk de arbeids-overeenkomsten op dit punt aan te passen. Wel zal bij de benoeming van een nieuwe bestuurder worden afgewogen of het in het belang is van de vennootschap en de stakeholders om deze bepaling dan eventueel toe te passen. De vennootschap heeft de overtuiging dat het handhaven van de vrijheid om op dit punt op individuele basis personen te contracteren belangrijk is om bestuurders van het gewenste kaliber aan zich te kunnen binden.

Best-practicebepaling II.2.3: 'Aandelen die zonder financiële tegenprestaties aan bestuurders worden toegekend, worden aangehouden voor telkens een periode van ten minste vijf jaar of tot tenminste het einde van het dienstverband indien deze periode korter is. Het aantal toe te kennen aandelen wordt afhankelijk gesteld van de realisatie van vooraf aangegeven, duidelijk kwantificeerbare en uitdagende doelen.'

De aandelen SNS REAAL die in het kader van het lange-termijnbonusplan aan de leden van de RvB worden toegekend, worden gedurende een periode van drie jaar voorwaardelijk toegekend. Na deze periode worden de aandelen definitief toegekend. Het aantal definitief toe te kennen aandelen wordt berekend aan de hand van de voorwaardelijke toekenning en de mate waarin aan de prestatiecriteria is voldaan. Nadat de definitief toegekende aandelen SNS REAAL aan de leden van de

RvB zijn geleverd, worden deze aandelen gedurende een periode van drie jaar geblokkeerd. Hierbij is dus formeel geen sprake van een vijfjaarstermijn. SNS REAAL is van mening dat feitelijk wel aan de termijn wordt voldaan, aangezien zij van mening is dat ook de termijn van voorwaardelijke toekenning in ogenschouw genomen moet worden. In het geval dat een lid van de RvB zijn doelniveau heeft bereikt (zie voor de beschrijving van de inhoud van de term 'doelniveau' de paragraaf Remuneratierapport 2007 onder 'langetermijnbonus' in het hoofdstuk Corporate Governance), geldt deze blokkeringstermijn van drie jaar niet (meer) voor het aantal aandelen SNS REAAL dat het doelniveau te boven gaat. De gratis aandelen die de leden van de RvB verkrijgen in het geval dat zij zelf aandelen SNS REAAL kopen, zijn niet afhankelijk gesteld van de realisatie van vooraf aangegeven doelen. Op dit punt wijkt het langetermijnbonusplan dus eveneens af van de Code. De reden voor deze afwijking is dat SNS REAAL het bezit van aandelen SNS REAAL wil stimuleren tot het doelniveau is bereikt.

Best-practicebepaling II.2.7: 'De maximale vergoeding bij onvrijwillig ontslag bedraagt eenmaal het jaarsalaris (het 'vaste' deel van de bezoldiging). Indien voor een bestuurder die in zijn eerste benoemingstermijn wordt ontslagen het maximum van eenmaal het jaarsalaris kennelijk onredelijk is, komt deze bestuurder in aanmerking voor een ontslagvergoeding van maximaal tweemaal het jaarsalaris.'

De arbeidsovereenkomsten van de huidige leden van de RvB zijn tot stand gekomen voorafgaande aan de Code en wijken af van deze bepaling. De arbeidsovereenkomsten zullen op dit punt niet worden aangepast.

Best-practicebepaling III.2.1: 'Alle commissarissen, met uitzondering van maximaal een persoon, zijn onafhankelijk in de zin van best-practicebepaling III.2.2.'

De Code hanteert als uitgangspunt dat een commissaris niet als onafhankelijk geldt indien hij bestuurder is bij een rechtspersoon die ten minste tien procent van de aandelen in de vennootschap houdt. Stichting Beheer SNS REAAL houdt meer dan 10% van de aandelen in SNS REAAL. Twee van de acht leden van de RvC van SNS REAAL maken deel uit van het bestuur van de stichting. Hoewel de meerderheid van de leden van de RvC dus onafhankelijk is, worden twee leden dat in bovenomschreven zin geacht niet te zijn. SNS REAAL is van mening dat de aard en de doelstelling van haar meerderheidsaandeelhouder onderscheiden kunnen en moeten worden van die van de meerderheidsaandeelhouders van vele andere vennootschappen. De meerderheidsaandeelhouder is in dit geval een stichting (die dus geen leden of aandeelhouders kent en) die een beperkte doelstelling heeft. De stichting heeft

onder meer ten doel het behartigen van de belangen van SNS REAAL. Deze doelstelling is verankerd in de statuten van de stichting. De commissarissen van SNS REAAL zijn op grond van de wet eveneens gehouden zich bij de vervulling van hun taak te richten naar het belang van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. Gelet op deze gelijkgerichtheid ziet SNS REAAL geen argumenten om de huidige situatie aan te passen.

Best-practicebepaling III.6.2: 'Een commissaris neemt niet deel aan de discussie en de besluitvorming over een onderwerp of transactie waarbij deze commissaris een tegenstrijdig belang heeft.'

Afhankelijk van de specifieke omstandigheden kan de situatie zich voordoen dat de twee leden van de RvC die ook deel uitmaken van het stichtingsbestuur een tegenstrijdig belang hebben ten aanzien van bepaalde onderwerpen of transacties, in verband met hun positie in het stichtingsbestuur. SNS REAAL is van mening dat een dergelijk tegenstrijdig belang zich, gelet op de bijzondere doelstellingen van de stichting, feitelijk zelden zal voordoen. Om die reden is besloten dat: (I) de twee leden van de RvC die zitting zullen houden in het stichtingsbestuur niet zullen deelnemen aan discussies en besluitvorming binnen de RvC inzake overeenkomsten tussen SNS REAAL en de stichting en (II) dat zij in beginsel in alle andere gevallen wel aan de discussies en besluitvorming in de RvC zullen deelnemen.

Overige bepalingen van de Code – Raad van Bestuur

Reglement: De taken en werkwijze van de RvB zijn vastgelegd in een door de RvC goedgekeurd reglement. Het reglement is opgenomen op de website van SNS REAAL.

Nevenfuncties: In het reglement is vastgelegd dat de aanvaarding van een commissariaat van een beursgenoteerde vennootschap door een lid van de RvB de goedkeuring behoeft van de RvC. Andere belangrijke nevenfuncties dienen aan de RvC te worden gemeld. In overeenstemming met de Code bepaalt het reglement verder dat een lid van de RvB niet meer dan twee commissariaten bij beursgenoteerde vennootschappen mag bekleden.

Remuneratie en effectenbezit: De leden van de RvB zijn gebonden aan de 'Regeling Privé-Beleggingstransacties SNS REAAL' en het 'Reglement Bezit en Transacties Effecten SNS REAAL' waarmee wordt voorzien in de eisen van de Code.

In de arbeidsovereenkomst met Sjoerd van Keulen is opgenomen dat hij recht heeft op een beëindigingsvergoeding indien de arbeidsovereenkomst

eerder eindigt door een overname/fusie waardoor de functie van voorzitter van de RvB komt te vervallen of de inhoud van de functie substantieel wordt gewijzigd, en een functie die gelijkwaardig is aan diens huidige functie niet kan worden aangeboden. De beëindigingsvergoeding is gelijk aan het resterende vaste inkomen over de periode van de beëindigingsdatum van de arbeidsovereenkomst tot 1 januari 2009, te vermeerderen met een door de RvC vast te stellen kortetermijnbonus berekend aan de hand van de gemiddelde kortetermijnbonus zoals die vanaf 1 januari 2006 tot aan het moment van de beëindiging van het dienstverband is uitgekeerd.

Overige bepalingen van de Code – Raad van Commissarissen

Reglement: De taken en werkwijze van de RvC (inclusief de omgang met de RvB en de algemene vergadering van aandeelhouders) zijn vastgelegd in een reglement. Daarnaast bestaat een reglement voor de Audit-commissie en een reglement voor de Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie. Alle reglementen zijn opgenomen op de website van SNS REAAL.

Remuneratie en effectenbezit: De algemene vergadering van aandeelhouders stelt de bezoldiging van de commissarissen vast. De bezoldiging van de commissarissen is niet (mede)afhankelijk van de resultaten van de vennootschap. Ook de leden van de RvC zijn gebonden aan de 'Regeling Privé-Beleggingstransacties SNS REAAL' en het 'Reglement Bezit en Transacties Effecten SNS REAAL'.

Profielschets: De RvC heeft in 2005 een profielschets voor zijn beoogde omvang en samenstelling opgesteld. De RvC zal iedere wijziging van de profielschets in de algemene vergadering van aandeelhouders en met de ondernemingsraad bespreken. De profielschets is opgenomen op de website van SNS REAAL.

Commissies: De reglementen van de Audit-commissie en de Remuneratie-, selectie- en benoemingscommissie geven aan wat de rol en verantwoordelijkheid van de commissies is en op welke wijze zij hun taak uitoefenen. Het verslag van de RvC vermeldt de belangrijkste onderwerpen die aan de orde zijn gekomen. Hoewel de Code Tabaksblat uitgaat van het bestaan van een remuneratiecommissie naast een selectie- en benoemingscommissie heeft SNS REAAL ervoor gekozen deze commissies samen te voegen. De reden hiervoor was dat de RvC dezelfde personen in deze commissies wilde benoemen en het naar zijn mening, mede gelet op het verwante werkterrein, dan niet efficiënt zou zijn om met twee commissies te werken.

Kapitaalstructuur en zeggenschap

Alle aandelen van SNS REAAL zijn beursgenoteerd. SNS REAAL heeft uitsluitend gewone aandelen uitgegeven, waarvan op dit moment 54,3% wordt gehouden door Stichting Beheer SNS REAAL ('de Stichting'). SNS REAAL heeft geen bijzondere zeggenschapsrechten verbonden aan de aandelen SNS REAAL.

Tijdens de buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders op 29 januari 2008 is besloten tot het wijzigen van de statuten van SNS REAAL. De statutenwijziging hangt samen met de voorgenomen overname van de Nederlandse en Belgische activiteiten van Swiss Life, waaronder Zwitserleven, Swiss Life Asset Management (Nederland) en Swiss Life Belgium ('de overname van Zwitserleven'). Deze statutenwijziging zal worden geëffectueerd door het passeren van een notariële akte van statutenwijziging in de dagen voordat de overname van Zwitserleven tot stand wordt gebracht. De conceptakte van statutenwijziging is te raadplegen op www.snsreaal.nl. De akte voorziet in de introductie van aandelen B ('Aandelen B') en de daarmee samenhangende wijzigingen van de huidige statuten van SNS REAAL. De Aandelen B worden uitgegeven aan de Stichting tegen een totale uitgifteprijs van € 600 miljoen in contanten. De nominale waarde van elk Aandeel B is gelijk aan de nominale waarde van de aandelen. Het totale nominale bedrag van de Aandelen B bedraagt € 9,78. De uitgifteprijs overstijgt dit totale nominale bedrag derhalve met € 599.999.990,22. Dit meerdere zal worden toegevoegd aan de agioreserve die verbonden zal zijn aan de Aandelen B in het kapitaal van SNS REAAL.

De Aandelen B hebben de volgende kenmerken:

- 1 Aan de Aandelen B zijn geen bijzondere zeggenschapsrechten verbonden. De Aandelen B zullen daarom recht geven op uitoefening van in totaal zes stemmen in de algemene vergadering van aandeelhouders van SNS REAAL.
- 2 De Aandelen B geven geen aanspraak op opgebouwde of toekomstige winstreserves.
- 3 Het dividendrendement op de Aandelen B is altijd lager dan het dividendrendement op de gewone aandelen. De Aandelen B geven recht op een dividend dat afhankelijk is van het dividend dat uitgekeerd wordt op gewone aandelen op een dusdanige wijze dat het dividendrendement van de Aandelen B (uitgedrukt in een percentage van het totale nominale bedrag van de Aandelen B en de aan de Aandelen B verbonden agioreserve en agioherstelreserve) negentig procent (90%) zal bedragen van het dividendrendement van de gewone aandelen (uitgedrukt in een percentage van

de gemiddelde slotkoers van de gewone aandelen in de laatste drie maanden van het desbetreffende boekjaar).

- 4 In de statuten van SNS REAAL zoals deze na gemelde statutenwijziging zullen luiden, wordt in verband met het uit te keren dividend op de Aandelen B een formule opgenomen waarbij wordt verondersteld dat jaarlijks 45% van de voor uitkering vatbare winst, na aftrek van het dividend voor de Aandelen B, als dividend zal worden uitgekeerd aan de houders van de gewone aandelen. Het dividendbeleid van SNS REAAL staat echter toe dat in een gegeven boekjaar een lager percentage wordt uitgekeerd. Voor dat geval zullen de Stichting en SNS REAAL in de akte van uitgifte overeenkomen dat de Stichting ten bate van SNS REAAL afstand zal doen van enig teveel betaalbaar gesteld dividend op de Aandelen B.
- 5 Mocht in enig boekjaar het uitkeringspercentage terzake van de gewone aandelen hoger liggen dan 45% dan zal de Stichting daarvoor niet worden gecompenseerd.
- 6 Voor zover toekomstige verliezen ten laste zullen worden gebracht van het op de Aandelen B te storten agiobedrag, zullen daarna gerealiseerde winsten aangewend worden voor aanzuivering van het desbetreffende bedrag.
- 7 De Aandelen B zijn niet vrij overdraagbaar.

SNS REAAL en de Stichting zullen in de akte van uitgifte van de Aandelen B overeenkomen dat in geval van een eventuele belangrijke wijziging van zeggenschap over SNS REAAL, waaronder de situatie dat de Stichting niet langer de grootste aandeelhouder van SNS REAAL is, SNS REAAL aan de Stichting een voorstel zal doen tot herfinanciering van het op de Aandelen B te storten bedrag van € 600 miljoen.

De gemelde statutenwijziging heeft voorts tot gevolg dat:

- ⊙ De aandelen die thans deel uitmaken van het geplaatste kapitaal van SNS REAAL worden omgezet in gewone aandelen.
- ⊙ De thans aanwezige winstreserve en agioreserve worden verbonden aan de gewone aandelen; en
- ⊙ De saldi van de overige aanwezige vrij uitkeerbare reserves worden toegevoegd aan de winstreserve verbonden aan de gewone aandelen.

Voorkeursrecht

In beginsel heeft iedere aandeelhouder bij uitgifte van aandelen door SNS REAAL ten aanzien van de uit te geven aandelen een voorkeursrecht naar evenredigheid van het gezamenlijke bedrag van zijn aandelen. Er bestaat geen voorkeursrecht op aandelen die worden uitgegeven tegen inbreng anders dan in geld en op aandelen die

worden uitgegeven aan werknemers van SNS REAAL of van een groepsmaatschappij. Het voorkeursrecht kan worden beperkt of uitgesloten bij besluit van de algemene vergadering van aandeelhouders ('AVA'). Voor een dergelijk besluit is een meerderheid van ten minste twee derde van de uitgebrachte stemmen vereist indien minder dan de helft van het geplaatste kapitaal ter vergadering aanwezig is. De AVA kan de RvB aanwijzen als het bevoegde orgaan. In dat geval kan de RvB uitsluitend onder goedkeuring van de RvC besluiten tot het beperken of uitsluiten van het voorkeursrecht. De aanwijzing van de RvB kan slechts voor een bepaalde duur van ten hoogste vijf jaren geschieden en zal telkens met niet meer dan vijf jaren worden verlengd. De RvB is door de AVA aangewezen als het bevoegde orgaan om te besluiten tot het beperken of uitsluiten van het voorkeursrecht. Op 9 november 2008 eindigt deze bevoegdheid, tenzij de AVA de aanwijzing verlengt. Door de gemelde statutenwijziging wijzigt het voorkeursrecht zoals hiervoor uiteengezet niet.

Rechten met betrekking tot een (buitengewone) AVA

Een of meer aandeelhouders die ten minste tien procent van het geplaatste kapitaal vertegenwoordigen, kunnen, onder mededeling van de te behandelen onderwerpen, aan de RvB en RvC verzoeken een (buitengewone) AVA bijeen te roepen.

Een of meer aandeelhouders en overige vergadergerechtigden die ten minste een honderdste gedeelte van het geplaatste kapitaal vertegenwoordigen of ten minste een waarde vertegenwoordigen van € 50 miljoen kunnen onderwerpen op de agenda van de AVA plaatsen. De plaatsing van deze onderwerpen dient ten minste zestig dagen vóór de dag van de oproeping tot de AVA aan de RvB te zijn verzocht. De RvB kan besluiten om de voorgestelde onderwerpen niet op de agenda te plaatsen, indien hij van oordeel is dat zwaarwichtige belangen van de vennootschap zich daartegen verzetten.

Alle aandeelhouders en overige vergadergerechtigden zijn gerechtigd de AVA bij te wonen, daar het woord te voeren en voor zover aan hen stemrecht toekomt, te stemmen. Ieder aandeel geeft recht op het uitbrengen van één stem in de AVA.

Overdracht van aandelen

Door SNS REAAL zijn geen beperkingen gesteld aan de overdracht van haar aandelen. De statuten van SNS REAAL bevatten geen blokkeringsregeling en er is geen overeenkomst tussen de vennootschap en een aandeelhouder waaruit een beperking van de overdracht voortvloeit.

Ten aanzien van de Aandelen B die na de gemelde statutenwijziging deel uit zullen maken van het geplaatste kapitaal van SNS REAAL zal op basis van de dan van toepassing zijnde statuten gelden dat de Aandelen B slechts geleverd kunnen worden met voorafgaande goedkeuring van de RvB onder goedkeuring van de RvC.

Stichting Beheer SNS REAAL

De Stichting is meerderheidsaandeelhouder in SNS REAAL. Bij de beursgang in 2006 heeft zij haar belang teruggebracht van 100% naar 65,5%. Twee van de vijf leden van het bestuur zijn tevens lid van de RvC van SNS REAAL, SNS Bank N.V. ('SNS Bank') en REAAL Verzekeringen N.V. ('REAAL Verzekeringen'). In 2006 zijn twee onafhankelijke bestuursleden tot het bestuur toegetreden, waarvan één de nieuwe voorzitter van het stichtingsbestuur werd. In mei 2007 heeft de stichting, bij de emissie voor de financiering van de acquisitie van AXA NL nog eens 15,2 miljoen aandelen verkocht. Als gevolg hiervan werd de liquiditeit en verhandelbaarheid van het aandeel SNS REAAL vergroot en het belang van de Stichting in SNS REAAL verder teruggebracht van 65,5% tot 54,3%. Zoals hiervoor uiteengezet, zal de Stichting zes Aandelen B verkrijgen bij de totstandkoming van de overname van Zwitserleven.

De Stichting is opgericht in 1988. Doelstellingen van de Stichting zijn het in de vorm van aandelen deelnemen in het kapitaal van SNS REAAL en het behartigen van de belangen van SNS REAAL op zodanige wijze dat de belangen van de onderneming en allen die daarbij zijn betrokken, gewaarborgd worden, en het doen van uitkeringen met een ideële of sociale strekking.

Het bestuur van de Stichting bestaat uit Rob Zwartendijk (voorzitter), Jan Overmeer (vicevoorzitter), Bas Kortmann, Jean den Hoed en Henk Muller. Den Hoed (tot 9 mei 2007), Kortmann en Muller zijn tevens lid van de RvC van SNS REAAL.

Beperkingen van stemrecht, termijnen voor de uitoefening van stemrecht en de uitgifte, met medewerking van de vennootschap, van certificaten van aandelen

SNS REAAL heeft geen beperkingen aan de uitoefening van het stemrecht gesteld. Meerderheidsaandeelhouders hebben geen andere stemrechten dan andere houders van aandelen.

De RvB kan bepalen dat als stem- en vergadergerechtigden hebben te gelden zij die (I) op een door de RvB te bepalen registratietijdstip aandeelhouder

zijn, en (II) als zodanig zijn ingeschreven in een door de RvB aangewezen register (of een of meer delen daarvan), mits (III) de houder van het register op verzoek van de desbetreffende gerechtigde vóór de AVA schriftelijk aan de vennootschap kennis heeft gegeven dat de desbetreffende aandeelhouder voornemens is de AVA bij te wonen, ongeacht wie ten tijde van de AVA aandeelhouder is. Het onder (III) vermelde omtrent de kennisgeving aan de vennootschap geldt tevens voor de schriftelijk gevolmachtigde van een aandeelhouder. De kennisgeving vermeldt de naam en het aantal aandelen waarvoor de aandeelhouder gerechtigd is de algemene vergadering bij te wonen. Het registratietijdstip en het tijdstip waarop uiterlijk het voornemen om de AVA bij te wonen moet zijn kenbaar gemaakt, kunnen niet vroeger worden gesteld dan op een tijdstip gelegen binnen de periode die wettelijk is toegelaten. Bij de oproeping van de AVA worden die tijdstippen (voor zover van toepassing) vermeld, alsmede waar en de wijze waarop de registratie en de kennisgeving dienen te geschieden.

SNS REAAL is niet bevoegd haar medewerking te verlenen aan de uitgifte van certificaten van aandelen. De hiervoor vermelde uitgifte van de Aandelen B zal geen gevolgen hebben voor het bovenstaande.

Statuten en reglementen

De volgende statuten en reglementen zijn te raadplegen op www.snsreaal.nl: Statuten Stichting Beheer SNS REAAL, Statuten SNS REAAL N.V., Profielschets Raad van Commissarissen, Reglement Raad van Commissarissen, Reglement Raad van Bestuur, Reglement Remuneratie- selectie- en benoemingscommissie, Reglement Audit-commissie, Klokkenluidersregeling, Reglement Privé-beleggingstransacties.

Zijn waar je klanten zijn

Uit onderzoek van het Centraal Bureau Levensmiddelen is gebleken dat 66% van de consumenten enthousiast is over de aanwezigheid van een geldautomaat in een winkel. HEMA en SNS Bank spelen op die wens in. Door in de vestigingen van HEMA in totaal 300 geldautomaten te plaatsen, kan het winkelende publiek voortaan nog makkelijker geld opnemen. En zijn we bij SNS Bank precies waar we willen zijn: bij onze klanten.

Jaarrekening 2007

Inhoud

130 Geconsolideerde jaarrekening

- 130 Geconsolideerde balans
- 131 Geconsolideerde winst- en verliesrekening
- 132 Geconsolideerd overzicht mutaties eigen vermogen
- 134 Geconsolideerd kasstroomoverzicht
- 135 Grondslagen voor de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening

159 Gesegmenteerde jaarrekening

- 159 Gesegmenteerde informatie
- 160 Gesegmenteerde balans
- 161 Gesegmenteerde winst- en verliesrekening
- 163 Gesegmenteerde balans SNS Bank
- 164 Gesegmenteerde winst- en verliesrekening SNS Bank
- 165 Gesegmenteerde balans REAAL Verzekeringen
- 166 Gesegmenteerde winst- en verliesrekening REAAL Verzekeringen
- 167 Winst- en verliesrekening REAAL Verzekeringen

169 Acquisities

- 169 Acquisitie AXA NL
- 170 Acquisitie Regio Bank
- 172 Acquisitie FBS Bankiers

174 Risicobeheer

- 174 Risicobeheer SNS REAAL
- 210 Beleggingen
- 211 Derivaten
- 211 Vorderingen op klanten
- 211 Overige activa
- 211 Kas en kasequivalenten
- 211 Participatiecertificaten en achtergestelde schulden
- 211 Schuldbewijzen
- 211 Schulden aan klanten en kredietinstellingen
- 211 Overige verplichtingen
- 211 Rentevoet
- 212 Doelstellingen en normenkader
- 212 Belangrijkste ontwikkelingen
- 212 Solvabiliteitsnormen
- 212 Raamwerk voor kapitaalmanagement
- 215 Voorbereiding op Solvency II

216 Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

- 216 Toelichting op de geconsolideerde balans
- 216 Goodwill en overige immateriële vaste activa
- 217 Materiële vaste activa
- 219 Geassocieerde deelnemingen
- 220 Vastgoedbeleggingen
- 220 Beleggingen
- 223 Beleggingen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders
- 224 Derivaten
- 225 Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen
- 225 Vorderingen op klanten
- 227 Vorderingen op kredietinstellingen
- 227 Vennootschapsbelasting
- 228 Overige activa
- 228 Kas en kasequivalenten
- 229 Eigen vermogen toe te schrijven aan aandeelhouders
- 229 Participatiecertificaten en achtergestelde schulden
- 230 Schuldbewijzen
- 232 Verzekeringstechnische voorzieningen en herverzekeringscontracten
- 234 Voorziening voor personeelsverplichtingen
- 236 Overige voorzieningen
- 236 Spaargelden
- 236 Overige schulden aan klanten
- 237 Schulden aan kredietinstellingen
- 237 Overige verplichtingen
- 237 Niet uit de balans blijvende verplichtingen
- 238 Verbonden partijen
- 240 Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening
- 240 Rentemarge bancaire activiteiten
- 241 Netto premie-inkomen
- 242 Netto provisie en beheervergoedingen
- 242 Aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen
- 242 Resultaat uit beleggingen
- 243 Resultaat uit beleggingen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders
- 244 Resultaat derivaten en overige financiële instrumenten
- 244 Overige operationele opbrengsten
- 244 Technische lasten op verzekeringscontracten
- 245 Technische lasten met betrekking tot verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders

245	Acquisitiekosten verzekeringsactiviteiten
245	Bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa
245	Personeelskosten
246	Overige operationele lasten
247	Overige rentelasten
247	Belastingen
248	Nettowinst per gewoon aandeel
248	Voorgenomen acquisitie Zwitserleven en voorgenomen verkoop Swiss Life België

249 Enkelvoudige jaarrekening

249	Enkelvoudige balans
249	Enkelvoudige winst- en verliesrekening

250 Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

250	Toelichting op de enkelvoudige balans
250	Grondslagen voor het opstellen van de vennootschappelijke jaarrekening
250	Deelnemingen in groepsmaatschappijen
250	Vorderingen op groepsmaatschappijen
251	Beleggingen
251	Derivaten
251	Kas en kasequivalenten
252	Eigen Vermogen
254	Achtergestelde schulden
254	Schuldbewijzen
254	Overige schulden aan klanten
255	Schulden aan kredietinstellingen

256 Overzicht belangrijkste groepsmaatschappijen

256	Overzicht belangrijkste groepsmaatschappijen
256	Bankbedrijf
256	Verzekeringsbedrijf
256	Groepsactiviteiten

Geconsolideerde balans

Voor winstverdeling en in miljoenen euro's	31-12-2007	31-12-2006
Activa		
Goodwill en overige immateriële vaste activa 1	2.040	883
Materiële vaste activa 2	425	320
Geassocieerde deelnemingen 3	127	139
Vastgoedbeleggingen 4	169	135
Beleggingen 5	21.067	10.626
Beleggingen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders 6	7.235	3.955
Derivaten 7	1.161	943
Uitgestelde belastingvorderingen 8	283	66
Herverzekeringscontracten 17	483	338
Vorderingen op klanten 9	63.045	56.700
Vorderingen op kredietinstellingen 10	1.631	3.769
Vennootschapsbelasting 11	216	250
Overige activa 12	851	658
Kas en kasequivalenten 13	4.341	960
Totaal activa	103.074	79.742
Passiva		
Aandelenkapitaal	426	383
Overige reserves	2.791	2.498
Onverdeelde winst	371	319
Eigen vermogen toe te schrijven aan aandeelhouders 14	3.588	3.200
Belang van derden	3	--
Groepsvermogen	3.591	3.200
Participatiecertificaten en achtergestelde schulden 15	2.032	1.664
Schuldbewijzen 16	35.212	31.259
Verzekeringstechnische voorzieningen 17	24.858	13.283
Voorziening voor personeelsverplichtingen 18	199	68
Overige voorzieningen 19	43	29
Derivaten 7	959	692
Uitgestelde belastingverplichtingen 8	507	243
Spaargelden 20	19.179	13.678
Overige schulden aan klanten 21	7.247	6.479
Schulden aan kredietinstellingen 22	6.887	7.534
Vennootschapsbelasting 11	--	13
Overige verplichtingen 23	2.360	1.600
Totaal passiva	103.074	79.742

De bij de balansposten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting, beginnende op pagina 216.

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

In miljoenen euro's	2007	2006
Baten		
Rentebaten bancaire activiteiten	3.356	2.314
Rentelasten bancaire activiteiten	2.522	1.715
Rentemarge bancaire activiteiten 24	834	599
Premie-inkomen	2.584	2.009
Herverzekeringspremies	61	49
Netto premie-inkomen 25	2.523	1.960
Provisie en beheervergoedingen	202	194
Verschuldigde provisie en beheervergoedingen	19	40
Netto provisie en beheervergoedingen 26	183	154
Aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen 27	9	13
Resultaat uit beleggingen 28	842	612
Resultaat uit beleggingen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders 29	96	215
Resultaat derivaten en overige financiële instrumenten 30	43	21
Overige operationele opbrengsten 31	13	2
Totaal baten	4.543	3.576
Lasten		
Technische lasten op verzekeringscontracten 32	1.979	1.393
Technische lasten met betrekking tot verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders 33	496	663
Acquisitiekosten verzekeringsactiviteiten 34	327	218
Bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa 35	63	35
Personeelskosten 36	604	498
Afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa 1/2	67	52
Overige operationele lasten 37	256	210
Overige rentelasten 38	182	48
Totaal lasten	3.974	3.117
Resultaat voor belastingen	569	459
Belastingen 39	101	88
Nettowinst over de periode	468	371
Verdeling:		
Nettowinst toewijsbaar aan de aandeelhouders	465	371
Nettowinst toewijsbaar aan de minderheidsbelangen	3	--
Nettowinst over de periode	468	371
Nettowinst per aandeel (€) 40	1,87	1,65
Verwaterde nettowinst per aandeel (€) 40	1,87	1,65

De bij de resultaatposten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting, beginnende op pagina 240.
De presentatie van de vergelijkende cijfers is op een aantal onderdelen aangepast voor vergelijkingsdoeleinden.
Zie hiervoor de toelichting in paragraaf 2.3 van de grondslagen voor de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening.

Geconsolideerd overzicht mutaties eigen vermogen

In miljoenen euro's	Geplaatst kapitaal	Agioreserve	Herwaarderingsreserve	Cash flow hedge reserve	Reële-waarde reserve	Winstdelings reserve	Overige reserves	Onverdeelde winst	Eigen vermogen toe te schrijven aan aandeelhouders	Belang van derden	Groepsvermogen
Stand per 1 januari 2007	383	376	49	89	202	25	1.757	319	3.200	--	3.200
Overboeking nettowinst 2006	--	--	--	--	--	--	371	-371	--	--	--
Overboeking uitgekeerd interimdividend 2006	--	--	--	--	--	--	-52	52	--	--	--
Ongerealiseerde herwaarderings uit hoofde van cash flow hedges	--	--	--	-62	--	--	--	--	-62	--	-62
Uitgesteld renteresultaat uit hoofde van cash flow hedges	--	--	--	9	--	--	--	--	9	--	9
Ongerealiseerde herwaarderings	--	--	7	--	-175	--	--	--	-168	--	-168
Realisatie van herwaarderings binnen het eigen vermogen	--	--	-6	--	--	--	6	--	--	--	--
Realisatie van herwaarderings via de winst- en verliesrekening	--	--	--	--	-106	--	--	--	-106	--	-106
Mutatie winstdelingsreserve	--	--	--	--	9	-13	4	--	--	--	--
Overige mutaties	--	--	--	--	--	--	2	--	2	--	2
Bedragen rechtstreeks verantwoord in het eigen vermogen	--	--	1	-53	-272	-13	331	-319	-325	--	-325
Nettowinst 2007	--	--	--	--	--	--	--	465	465	3	468
Nettowinst	--	--	--	--	--	--	--	465	465	3	468
Aandelenemissie	34	316	--	--	--	--	--	--	350	--	350
Kosten met betrekking tot aandelenemissie	--	-8	--	--	--	--	--	--	-8	--	-8
Uitgekeerd (interim)dividend	9	-9	--	--	--	--	--	-94	-94	--	-94
Transacties met aandeelhouders	43	299	--	--	--	--	--	-94	248	--	248
Totaal mutaties eigen vermogen 2007	43	299	1	-53	-272	-13	331	52	388	3	391
Stand per 31 december 2007	426	675	50	36	-70	12	2.088	371	3.588	3	3.591

In de agioreserve is opgenomen het gestorte kapitaal dat in aanvulling op de nominale waarde op de uitgegeven aandelen is gestort.

De herwaarderingsreserve heeft betrekking op terreinen en gebouwen in eigen gebruik.

De cash flow hedge reserve bestaat uit het effectieve deel van de cumulatieve nettomutatie in de reële waarde van kasstroom-afdekkinginstrumenten met betrekking tot afgedekte transacties die nog niet hebben plaatsgevonden. Bij cash flow hedge accounting wordt de marktwaardeontwikkeling van de derivaten in de cash flow hedge reserve verantwoord. Deze cash flow hedge reserve valt vrij over de periode waarin de geldstromen van het gehedgde risico worden gerealiseerd.

De reële-waardereserve omvat de cumulatieve nettomutatie in de reële waarde van voor verkoop beschikbare beleggingen.

In miljoenen euro's	Geplaatst kapitaal	Agioreserve	Herwaarderingsreserve	Cash flow hedge reserve	Reële-waarde reserve	Winstdelings reserve	Overige reserves	Onverdeelde winst	Eigen vermogen toe te schrijven aan aandeelhouders	Belang van derden	Groepsvermogen
Stand per 1 januari 2006	340	15	38	135	203	38	1.436	323	2.528	--	2.528
Overboeking nettowinst 2005	--	--	--	--	--	--	323	-323	--	--	--
Ongerealiseerde herwaarderungen uit hoofde van cash flow hedges	--	--	--	-61	--	--	--	--	-61	--	-61
Uitgesteld renteresultaat uit hoofde van cash flow hedges	--	--	--	11	--	--	--	--	11	--	11
Ongerealiseerde herwaarderungen	--	--	9	--	68	--	--	--	77	--	77
Realisatie van herwaarderungen binnen het eigen vermogen	--	--	1	--	--	--	-1	--	--	--	--
Realisatie van herwaarderungen via de winst- en verliesrekening	--	--	--	-1	-90	--	--	--	-91	--	-91
Mutatie winstdelingsreserve	--	--	--	--	14	-13	-1	--	--	--	--
Herwaardering uitgestelde belastingen in verband met wijziging belastingpercentage	--	--	1	5	7	--	--	--	13	--	13
Bedragen rechtstreeks verantwoord in het eigen vermogen	--	--	11	-46	-1	-13	321	-323	-51	--	-51
Nettowinst 2006	--	--	--	--	--	--	--	371	371	--	371
Nettowinst	--	--	--	--	--	--	--	371	371	--	371
Aandelenemissie	40	376	--	--	--	--	--	--	416	--	416
Kosten met betrekking tot aandelenemissie	--	-12	--	--	--	--	--	--	-12	--	-12
Uitgekeerd interimdividend	3	-3	--	--	--	--	--	-52	-52	--	-52
Transacties met aandeelhouders	43	361	--	--	--	--	--	-52	352	--	352
Totaal mutaties eigen vermogen 2006	43	361	11	-46	-1	-13	321	-4	672	--	672
Stand per 31 december 2006	383	376	49	89	202	25	1.757	319	3.200	--	3.200

De winstdelingsreserve wordt aangehouden ten behoeve van contracten met discretionaire winstdeling in de verzekeringsportefeuille. De winstdeling wordt jaarlijks, voornamelijk op basis van de in het jaar gerealiseerde overrente op vastrentende waarden in de bestaande portefeuille toegekend. Niet-gerealiseerde winsten en verliezen op deze vastrentende waarden worden verwerkt in de reële waarde reserve, het gedeelte van deze ongerealiseerde herwaarderungen dat in de toekomst mogelijk beschikbaar komt voor polishouders als winstdeling wordt opgenomen in de winstdelingsreserve.

De overige reserves bestaan uit de ingehouden winsten van SNS REAAL.

De Raad van Bestuur zal aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 16 april 2008 een dividend over 2007 voorstellen van € 0,82 per aandeel. Aangezien een interimdividend van € 0,36 per aandeel is betaald op 13 september 2007, bedraagt het voorgestelde slotdividend € 0,46 per aandeel. Dit dividend zal volledig in contanten betaalbaar worden gesteld ten laste van de winst. Op 18 april 2008 zal het aandeel ex-dividend worden genoteerd en het dividend zal op 5 mei 2008 betaalbaar worden gesteld.

Voor verdere toelichting wordt verwezen naar het overzicht mutaties eigen vermogen in de toelichting op de enkelvoudige balans van SNS REAAL (pagina 252).

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

In miljoenen euro's	2007	2006
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten		
Resultaat voor belastingen	569	459
Aanpassingen voor:		
Afschrijving materiële en immateriële vaste activa	53	45
Afschrijving Value of Business Acquired	27	6
Afschrijving acquisitiekosten	126	83
Mutaties in voorzieningen en uitgestelde belastingen	-199	-33
Bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa	63	35
Waardeveranderingen van vastgoedbeleggingen	-15	-4
Niet uitgekeerd aandeel in winst van geassocieerde deelnemingen	-5	-5
Betaalde belastingen	-58	-81
Mutaties in operationele activa en passiva		
Mutatie vorderingen op klanten	-941	-2.702
Mutatie vorderingen en schulden op kredietinstellingen	2.892	-3.252
Mutatie spaargelden	2.531	1.345
Mutatie handelsportefeuille	-681	-226
Mutatie verzekeringstechnische voorzieningen en voorziening personeelsverplichtingen	322	644
Waardeveranderingen van beleggingen en derivaten	266	-141
Mutatie schuldbewijzen	-202	-323
Mutatie overige operationele activiteiten	313	-384
Nettokasstroom uit bedrijfsactiviteiten	5.061	-4.534
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Ontvangsten uit de verkoop van immateriële vaste activa	--	2
Ontvangsten uit de verkoop van materiële vaste activa	2	10
Ontvangsten uit de verkoop van dochterondernemingen	61	7
Ontvangsten uit de verkoop van vastgoedbeleggingen	25	3
Ontvangsten uit de verkoop en aflossingen van beleggingen en derivaten	4.065	5.180
Verwerving van immateriële vaste activa	-166	-214
Verwerving van materiële vaste activa	-46	-54
Verwerving van dochterondernemingen	-1.670	-839
Verwerving van vastgoedbeleggingen	-9	--
Verwerving van beleggingen en derivaten	-6.044	-6.074
Nettokasstroom uit investeringsactiviteiten	-3.782	-1.979
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Ontvangsten uit de uitgifte van aandelen	342	405
Ontvangsten uit achtergestelde leningen	377	267
Ontvangsten uit schuldbewijzen	11.868	14.665
Aflossing van achtergestelde leningen	-24	-210
Aflossing van schuldbewijzen	-10.367	-8.678
Betaald dividend	-94	-52
Nettokasstroom uit financieringsactiviteiten	2.102	6.397
Geldmiddelen en kasequivalenten op 1 januari	960	1.076
Mutatie van geldmiddelen en kasequivalenten	3.381	-116
Geldmiddelen en kasequivalenten op 31 december	4.341	960
Bijkomende toelichting inzake kasstromen uit bedrijfsactiviteiten:		
Ontvangen rentebaten	3.393	2.723
Ontvangen dividenden	103	79
Betaalde rentelasten	2.431	1.606

Grondslagen voor de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening

Vaststelling jaarrekening

De geconsolideerde jaarrekening van SNS REAAL N.V. (SNS REAAL) voor het jaar eindigend op 31 december 2007 is door de Raad van Bestuur vrijgegeven voor publicatie na instemming van de Raad van Commissarissen op 13 maart 2008.

1 Algemene informatie

SNS REAAL N.V., opgericht en gevestigd in Nederland, is een naamloze vennootschap naar Nederlands recht. Het adres van de statutaire zetel van SNS REAAL N.V. is Croeselaan 1, 3521 BJ Utrecht. SNS REAAL N.V. is de moedermaatschappij van SNS Bank N.V., REAAL Verzekeringen N.V., SNS REAAL Invest N.V. en SNS Asset Management N.V. en hun groepsmaatschappijen (hierna te noemen de Groep of SNS REAAL). De geconsolideerde jaarrekening van de Groep omvat de gegevens van alle maatschappijen waar SNS REAAL een overheersende zeggenschap in heeft en het belang van SNS REAAL in geassocieerde deelnemingen en entiteiten.

Een aantal stafafdelingen is gemeenschappelijk. De kosten van de concernstaf worden doorbelast op grond van verleende diensten en waar dat niet goed mogelijk is proportioneel toegerekend aan de dochterondernemingen van de Groep. De kosten van de Raad van Bestuur en andere specifieke holdingkosten worden niet aan de groepsonderdelen toegerekend.

De voornaamste grondslagen van de financiële verslaggeving die zijn gehanteerd bij de opstelling van de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening worden in dit hoofdstuk uiteengezet.

2 Gehanteerde grondslagen

2.1 Overeenstemmingverklaring toepassing IFRS

SNS REAAL stelt de geconsolideerde jaarrekening op conform de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU).

Op grond van de geboden mogelijkheid in het Burgerlijk Wetboek 2, Titel 9 stelt SNS REAAL haar enkelvoudige jaarrekening op volgens dezelfde grondslagen als die worden gebruikt in de geconsolideerde jaarrekening.

2.1.1 Wijzigingen in gepubliceerde standaarden en interpretaties effectief in 2007

IFRS 7 (Financiële instrumenten: informatieverstrekking) vereist aanvullende toelichting met betrekking tot risicomanagement binnen SNS REAAL. Deze richtlijn wordt met ingang van het verslagjaar 2007 toegepast. Toepassing van de richtlijn heeft alleen effect op de toelichting, niet op de opname-, presentatie- of waarderingsregels.

De aanpassing van IAS 1 (Presentatie van de jaarrekening) die met ingang van verslagjaar 2007 van kracht is geworden, wordt met ingang van het verslagjaar 2007 toegepast. Dit heeft alleen effect op de toelichting, niet op de opname-, presentatie- of waarderingsregels.

SNS REAAL past met ingang van het verslagjaar 2007 IFRS 8 (Gesegmenteerde informatie) vervroegd toe. IFRS 8 vereist dat gesegmenteerde informatie op eenzelfde wijze wordt verantwoord als de interne managementrapportage. Toepassing van deze standaard heeft een effect op de toelichting, niet op de opname-, presentatie- of waarderingsregels.

Drie IFRIC-interpretaties zijn met ingang van het verslagjaar 2007 van kracht geworden. Dit zijn IFRIC 8 (Toepassingsgebied van IFRS 2), IFRIC 9 (Herbeoordeling van in contract besloten derivaten) en IFRIC 10 (Tussentijdse financiële verslaggeving en bijzondere waardevermindering). De toepassing van deze IFRIC-interpretaties heeft niet geleid tot enige aanpassingen in de waarderingsgrondslagen van SNS REAAL.

IFRIC 7 (Toepassing van de aanpassingsmethode in overeenstemming met IAS 29 Financiële verslaggeving in economieën met hyperinflatie) is eveneens van toepassing op het verslagjaar 2007, maar is niet relevant voor SNS REAAL.

2.1.2 Interpretaties van bestaande standaarden of wijzigingen in standaarden, maar nog niet effectief in 2007

IFRIC 11 (Transacties in groepsaandelen en ingekochte eigen aandelen) is gepubliceerd en effectief vanaf verslagjaren beginnend op of na 1 maart 2007. De standaard heeft geen materieel effect op de geconsolideerde jaarrekening van SNS REAAL.

Een aantal interpretaties of wijzigingen in gepubliceerde standaarden is gepubliceerd, maar nog niet aanvaard binnen de EU. SNS REAAL heeft de eventuele gevolgen van deze wijzigingen nog niet bepaald. Dit betreft IFRIC 12 (Concessie-overeenkomsten), IFRIC 13 (Klantengetrouwheidsprogramma's), IFRIC 14 (Beperking van de activa uit hoofde van toegezegd-

pensioenregelingen, minimumdekkingsvereisten en hun onderlinge samenhang), IAS 23 (Financieringskosten) en IAS 1 (Presentatie van de jaarrekening).

2.2 Gehanteerde grondslagen bij de opstelling van de jaarrekening

De hierna uiteengezette grondslagen voor financiële verslaggeving zijn consistent toegepast voor alle gepresenteerde perioden in deze geconsolideerde jaarrekening, met uitzondering van de gepresenteerde kerncijfers over 2004 en eerder. De kerncijfers 2004 zijn herrekend naar IFRS, echter exclusief toepassing van IAS 32 (Financiële instrumenten: informatieverstopping en presentatie), IAS 39 (Financiële instrumenten: opname en waardering) en IFRS 4 (Verzekeringscontracten), conform IFRS 1. De kerncijfers 2003 en eerder zijn niet herrekend naar IFRS.

De grondslagen voor financiële verslaggeving zijn door de tot de Groep behorende entiteiten uniform gehanteerd.

Bij de opstelling van de jaarrekening is van verschillende waarderingsgrondslagen gebruik gemaakt. De reële waarde wordt gebruikt voor onroerend goed in eigen gebruik, voor vastgoedbeleggingen, voor beleggingen opgenomen tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening, voor voor verkoop beschikbare beleggingen, voor derivaten en voor verplichtingen voor rekening en risico van polishouders. Overige financiële activa (met inbegrip van kredieten en vorderingen) en verplichtingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De boekwaarde van tegen geamortiseerde kostprijs opgenomen activa en verplichtingen die deel van een reële-waardehedge uitmaken, wordt aangepast met de reële waardeveranderingen die voortvloeien uit het afgedekte risico. Niet-financiële activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen historische kostprijs. Behoudens de kasstroominformatie wordt de jaarrekening opgesteld op basis van het toerekeningsbeginsel.

2.3 Veranderingen in grondslagen, schattingen en presentatie

2.3.1 Schattingswijziging

De acquisitie van AXA NL gaf aanleiding om de afschrijving van de Value of Business Acquired (VOBA) te heroverwegen. Met ingang van 5 september 2007 (acquisitiedatum AXA NL) schrijft SNS REAAL de VOBA af op basis van de winststromen van de onderliggende portefeuilles, in plaats van op lineaire wijze op basis van de geschatte looptijd van de onderliggende portefeuilles. De afschrijvingslast sluit hierdoor beter aan bij de resultaten uit de onderliggende portefeuilles. De afschrijving van de reeds geactiveerde VOBA voor de acquisitie van AXA NL in 2007 op basis van de winststromen is € 1 miljoen lager dan de afschrijving zoals die zou zijn wanneer lineair werd afgeschreven (opgenomen onder de afschrijving op de immateriële vaste activa). De twaalf volgende jaren is de afschrijving op basis van de winststromen circa € 2,5 miljoen lager dan de afschrijving op lineaire basis. Daarna is de afschrijving op basis van winstbronnen hoger dan op basis van lineaire afschrijving, de afschrijvingsduur wordt hierdoor verlengd.

2.3.2 Presentatiewijziging

SNS REAAL heeft met ingang van 2007 een deel van de voorziening te betalen schade gereclassificeerd naar de voorziening voor premietekorten en lopende risico's. Deze reclassificatie past beter bij de aard van de voorziening. Het betreft een verschuiving binnen de verzekeringstechnische voorzieningen. De vergelijkende cijfers zijn aangepast. Voor 2007 bedraagt deze herrubricering € 2 miljoen (2006: € 1 miljoen).

Met ingang van 1 januari 2007 neemt SNS REAAL de mutatie voorziening niet-verdiende premie (schade) op onder het nettopremie-inkomen in plaats van de technische lasten op verzekeringscontracten om beter aan te sluiten bij de aard van de post. De vergelijkende cijfers zijn aangepast. Voor 2007 bedraagt deze herrubricering € 47 miljoen (2006: € 2 miljoen).

Met ingang van 1 januari 2007 wordt de ingehouden kostenvergoeding die het Volmachtenbedrijf ontvangt van SNS Bank gepresenteerd onder de netto provisie en beheervergoedingen in plaats van onder de overige operationele lasten in de resultatenrekening van REAAL Verzekeringen. In de gesegmenteerde resultatenrekening van REAAL Overige Activiteiten betreffen het de posten overige baten en overige lasten. De vergelijkende cijfers zijn aangepast. Voor 2007 bedraagt de aanpassing € 5 miljoen, voor 2006 bedraagt de reclassificatie € 7 miljoen.

In 2006 heeft SNS REAAL uit beleggingsoverwegingen een kleine positie in aandelenopties opgebouwd. In 2007 is deze positie uitgebreid in verband met het afdekken van risico op met overnames meegekochte aandelen. Gezien de wijziging in het doel waarvoor de opties worden aangehouden heeft SNS REAAL besloten het resultaat op deze opties voortaan onder de post derivaten op te nemen. De post resultaat beleggingen is hierdoor ultimo 2007 afgenomen met € 13 miljoen en de post resultaat derivaten en overige financiële instrumenten is hierdoor toegenomen met € 13 miljoen. De vergelijkende cijfers zijn voor dezelfde posten overeenkomstig aangepast voor een bedrag van € 15 miljoen.

Ter bevordering van het inzicht in de afschrijvingen op geactiveerde acquisitiekosten worden de afschrijvingen op geactiveerde acquisitiekosten met ingang van het verslagjaar 2007 niet langer verantwoord onder verschillende kostensoorten in de winst- en verliesrekening (acquisitiekosten, personeelskosten en overige operationele lasten), maar

verantwoord als één post onder de afschrijvingen in de overige operationele lasten. De vergelijkende cijfers zijn aangepast. Voor 2007 bedraagt de herrubricering € 14 miljoen (2006: € 10 miljoen).

Vanwege de acquisitie van AXA NL is de segmentindeling van het verzekeringsbedrijf heroverwogen. Naast het segment REAAL Verzekeringen Leven en REAAL Verzekeringen Schade is een segment REAAL Overige Activiteiten opgenomen, waarin de holdingmaatschappijen en financieringsactiviteiten zijn opgenomen.

2.3.3 Definitiewijzigingen

SNS REAAL heeft met ingang van 1 januari 2007 haar definities van core capital en core capital ratio aangepast. De nieuwe definities luiden:

- ⊙ Core capital: Tier 1-kapitaal verminderd met de door De Nederlandsche Bank gedefinieerde innovatieve Tier 1-instrumenten.
- ⊙ Core capital ratio: ratio die het core capital weergeeft als percentage van de totale risicogewogen activa.

Onder de oude definitie werd het Tier 1-kapitaal eveneens gecorrigeerd voor de voor de berekening van het Tier 1-kapitaal in aanmerking te nemen aftrek van immateriële vaste activa en de uitgestelde verkoopresultaten van de securitisatie-entiteiten. De gepresenteerde core capital ratio 2007 is hierdoor gewijzigd van 7,4% naar 6,5%. De gepresenteerde core capital ratio ultimo 2006 is hierdoor gewijzigd van 7,4% naar 6,5%.

De bepaling van de solvabiliteit bij een verzekeraar wordt geregeld door de Wet op het financieel toezicht (Wft). Met ingang van 2007 is de solvabiliteitsberekening gewijzigd. De herwaarderingsreserve op beleggingen geclassificeerd als voor verkoop beschikbaar en de in de toereikendheidstoets bepaalde overwaarde op de voorziening voor verzekeringsverplichtingen bij REAAL Leven tellen mee in de solvabiliteitsberekening. Het grootste effect op de solvabiliteit betreft het meenemen van de overwaarde in de berekening. De solvabiliteit van het levenbedrijf neemt hierdoor ultimo 2007 toe van 199%, volgens de oude berekening, naar 272%. De nieuwe berekening heeft geen effect op de solvabiliteit van het schadebedrijf.

2.4 Grondslagen voor de consolidatie

2.4.1 Groepsmaatschappijen

Groepsmaatschappijen, dat wil zeggen de vennootschappen en andere entiteiten (met inbegrip van zogenoemde special purpose entities) waarvan SNS REAAL direct of indirect het financiële en operationele beleid kan bepalen, worden in de consolidatie betrokken. Hiervan is sprake indien meer dan de helft van de stemrechten kan worden uitgeoefend, dan wel wanneer SNS REAAL op een andere wijze een doorslaggevende zeggenschap heeft.

Groepsmaatschappijen worden integraal in de consolidatie betrokken vanaf het moment waarop SNS REAAL de zeggenschap krijgt, tot aan het moment waarop deze eindigt. De jaarrekeningen van deze groepsmaatschappijen worden integraal geconsolideerd, waarbij gebruik wordt gemaakt van uniforme grondslagen voor waardering en resultaatbepaling. De belangen van derden worden afzonderlijk in de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening opgenomen.

2.4.2 Joint ventures

Joint ventures zijn entiteiten waarover de Groep gezamenlijke zeggenschap heeft, waarbij deze zeggenschap in een overeenkomst is vastgelegd en waarin strategische beslissingen over het financiële en operationele beleid met unanieme stemming worden genomen. Deze entiteiten worden volgens dezelfde methode als de geassocieerde deelnemingen in de jaarrekening verwerkt (zie 3.3), vanaf de datum waarop de Groep voor het eerst gezamenlijke zeggenschap heeft, tot aan de datum waarop deze zeggenschap eindigt.

2.4.3 Geassocieerde deelnemingen

Geassocieerde deelnemingen zijn die entiteiten waarin SNS REAAL invloed van betekenis heeft op het operationele en financiële beleid, maar waarover ze geen overheersende zeggenschap heeft. Over het algemeen wanneer de Groep tussen de 20% en 50% van de stemrechten bezit.

De geconsolideerde jaarrekening omvat het aandeel van de Groep in het totaalresultaat van geassocieerde deelnemingen, vanaf de datum waarop de Groep voor het eerst invloed van betekenis heeft, tot aan de datum waarop deze invloed eindigt. Het resultaat wordt verwerkt volgens de vermogensmutatiemethode, na correctie van het resultaat in overeenstemming met de grondslagen van de Groep.

Een aantal geassocieerde deelnemingen en joint ventures bevat commercieel-vastgoedprojecten, alsmede woningbouwprojecten in voorbereiding of aanbouw. Onroerend goed in ontwikkeling ten behoeve van derden wordt gewaardeerd tegen de tot en met balansdatum gemaakte directe kosten vermeerderd met de bouwrente en verminderd met eventuele bijzondere waardeverminderingen. Winst wordt verantwoord bij voltooiing ('completed contract'-methode).

Bij onroerend goed in ontwikkeling ten behoeve van derden waar een specifiek contract met een derde is afgesloten, wordt de winst verantwoord naar rato van de verrichte prestaties bij de uitvoering van het werk ('percentage of completion'-methode).

Verwachte verliezen op projecten worden onmiddellijk in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Niet-verkocht commercieel vastgoed en woningen worden opgenomen tegen kostprijs of lagere realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde is de geschatte verkoopprijs onder normale voorwaarden, verminderd met de relevante variabele verkoopkosten. Als de realiseerbare waarde lager is dan de boekwaarde wordt een bijzondere waardevermindering in het resultaat verantwoord.

2.4.4 Securitatisaties

SNS REAAL heeft hypotheekvorderingen gesecuritiseerd in 'special purpose entities' (SPE's). Met deze transacties is het economische eigendom van deze hypotheekvorderingen overgedragen aan afzonderlijke entiteiten. SNS REAAL heeft geen directe of indirecte aandelenbelangen in deze entiteiten.

Deze SPE's worden door SNS REAAL in haar geconsolideerde jaarrekening geconsolideerd wanneer SNS REAAL op basis van de economische realiteit van de relatie tussen SNS REAAL en de SPE zeggenschap heeft over de SPE of wanneer SNS REAAL een belangrijk deel van de risico's en opbrengsten behoudt.

2.4.5 Eliminatie van transacties bij consolidatie

Intragroepstransacties, -verhoudingen en niet-gerealiseerde resultaten op transacties tussen groepsmaatschappijen worden geëlimineerd bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening.

Niet-gerealiseerde winsten op transacties tussen SNS REAAL en haar geassocieerde deelnemingen en joint ventures worden geëlimineerd voor het belang van SNS REAAL in deze investeringen.

Niet-gerealiseerde verliezen worden op dezelfde wijze geëlimineerd als niet-gerealiseerde winsten, maar slechts voor zover er geen aanwijzing is voor een bijzondere waardevermindering.

2.5 Gebruik van schattingen en veronderstellingen bij de opstelling van de jaarrekening

Het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening vereist dat SNS REAAL schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de omvang van de gerapporteerde activa en verplichtingen en de voorwaardelijke activa en verplichtingen op de datum van de geconsolideerde jaarrekening en de gerapporteerde baten en lasten over de verslagperiode. Het betreft met name het vaststellen van de verzekeringstechnische voorzieningen en geactiveerde acquisitiekosten, het vaststellen van de voorziening op vorderingen, het bepalen van reële waarden van activa en passiva en het vaststellen van bijzondere waardeverminderingen. Hierbij worden de situaties beoordeeld op basis van beschikbare financiële gegevens en informatie. Hoewel deze schattingen met betrekking tot actuele gebeurtenissen en handelingen naar beste weten van het management worden gemaakt, kunnen de feitelijke uitkomsten afwijken van die schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden periodiek beoordeeld. Herzieningen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening én toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Voor een nadere uiteenzetting van deze waarderingsgrondslagen wordt verwezen naar de betreffende toelichting op de geconsolideerde jaarrekening en naar onderstaande informatie.

2.6 Administratieve verwerking op basis van de transactiedatum en de afwikkelingsdatum

Alle volgens standaardmarktconventies afgewikkelde aankopen en verkopen van financiële instrumenten worden op de transactiedatum verwerkt, dat wil zeggen de datum waarop SNS REAAL zich verbindt om het actief of de verplichting te kopen of verkopen. Alle overige aankopen en verkopen worden tot de afwikkeling opgenomen als een termijntransactie (derivaat).

2.7 Saldering van financiële instrumenten

Financiële activa en verplichtingen worden gesaldeerd gepresenteerd in de balans wanneer er een juridisch afdwingbaar recht bestaat om de opgenomen bedragen te verrekenen en het voornemen bestaat om de bedragen gesaldeerd af te wikkelen, of het actief en de verplichting tegelijkertijd af te wikkelen. Indien niet aan deze voorwaarden wordt voldaan vindt geen saldering plaats.

2.8 Omrekening vreemde valuta

De geconsolideerde jaarrekening luidt in miljoenen euro's (€). De euro fungeert als functionele valuta van de Groep.

Transacties in vreemde valuta worden bij de eerste verwerking omgerekend naar euro's tegen de wisselkoers op de transactiedatum. Balansposten in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de wisselkoers per balansdatum. Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling van deze transacties dan wel bij de omrekening van monetaire balansposten in vreemde valuta worden verantwoord in de winst- en verliesrekening onder resultaat uit beleggingen of resultaat derivaten en overige financiële instrumenten, afhankelijk van de balanspost waarop deze betrekking hebben.

Voor niet-monetaire posten die worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij de waardemutaties in het resultaat worden verantwoord, worden de koersverschillen verantwoord als onderdeel van deze waardemutaties. Voor niet-monetaire balansposten die worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardemutaties in de herwaarderingsreserve in het eigen vermogen worden verantwoord, worden koersverschillen eveneens in het eigen vermogen verwerkt. Niet-monetaire posten die worden gewaardeerd tegen historische kostprijs worden omgerekend tegen de wisselkoers op de oorspronkelijke transactiedatum.

2.9 Verzekeringscontracten

Verzekeringscontracten zijn die verzekeringspolissen die een significant verzekeringsrisico dragen. Dergelijke contracten kunnen tevens een financieel risico dragen. SNS REAAL kent verzekeringscontracten voor Leven en Schade.

2.9.1 Levensverzekeringen

Levensverzekeringscontracten zijn te onderscheiden in individuele polissen en collectieve contracten. Met deze verzekeringscontracten worden gedurende een vaak langere periode gebeurtenissen verzekerd die een uitkering in geld of de tegenwaarde van beleggingseenheden geven in verband met het leven of het overlijden van verzekerden.

2.9.1.1 Levensverzekeringen in geld

De individuele levensverzekeringscontracten in geld van SNS REAAL zijn in de productgroepen spaarhypotheken, lijfrenten, risicoverzekeringen, spaarverzekeringen en uitvaart onder te verdelen. Deze contracten betreffen levensverzekeringen waarbij het risico door SNS REAAL wordt gedragen.

De verzekeringsportefeuille bevat naast niet-winstdelende verzekeringscontracten ook verzekeringscontracten met discretionaire winstdelingsrechten. Discretionaire winstdelingen houden verband met het recht van een polishouder op een additionele uitkering boven het verzekerde of gegarandeerde kapitaal. Het vaststellen van het bedrag en tijdstip van deze extra uitkeringen is naar discretie van het bestuur van SNS REAAL. Omwille van het discretionaire element van deze winstdelingsverplichtingen is een bedrag opgenomen in een bestemd deel van het eigen vermogen.

Naast discretionaire winstdelingsrechten zijn er tevens individuele en collectieve contracten met een contractuele winstdeling. Dit kunnen overrentedelingen alsmede technische winstdelingen zijn. Deze winstdelingen zijn verantwoord onder de verzekeringstechnische voorzieningen.

2.9.1.2 Levensverzekeringen in beleggingseenheden

De uitkeringen uit hoofde van deze verzekeringscontracten zijn gekoppeld aan de waarde van beleggingen. Gezien deze koppeling worden de verzekeringstechnische verplichtingen voor deze verzekeringscontracten aangepast voor alle waardeveranderingen in deze beleggingen. De polishouder bepaalt hoe SNS REAAL de betaalde premies, na aftrek van kosten en risicopremie, dient te beleggen. SNS REAAL heeft voor dit doel veelal afzonderlijke beleggingsfondsen gecreëerd. Het economisch risico over de beleggingen wordt gelopen door de polishouders. Voor de polishouder is het mogelijk om naast de beleggingswijze ook de polis op ieder moment aan te passen aan zijn of haar persoonlijke en/of financiële situatie.

Naast de verzekeringscontracten voor rekening en risico van de polishouders beheert SNS REAAL zelf ook een aantal verzekeringscontracten in beleggingseenheden voor eigen rekening en risico.

De collectieve verzekeringen met een gesepareerd depot worden verantwoord onder collectieve verzekeringen in beleggingseenheden.

2.9.2 Schadeverzekeringen

Schadeverzekeringen zijn die verzekeringscontracten die een dekking geven die niet in verband staan met het leven of overlijden van verzekerden. Deze contracten kennen grotendeels een kortere periode waarin gebeurtenissen zijn verzekerd. De schadeverzekeringscontracten van SNS REAAL zijn in de productgroepen ziekte/ongevallen, motorrijtuigen, brand, transport en overige onder te verdelen.

Uitkeringen die naar aanleiding van het optreden van de verzekerde gebeurtenis worden gedaan, zijn ofwel vast (bijvoorbeeld contractueel vastgelegde uitkering bij arbeidsongeschiktheid) of gekoppeld aan de omvang van de door de polishouder geleden economische schade (conform het indemniteitsprincipe).

2.10 Gesegmenteerde informatie

Een segment is een duidelijk te onderscheiden onderdeel van SNS REAAL dat diensten verleent met een van andere segmenten afwijkend risico- of rendementsprofiel (bedrijfssegment) of dat die diensten verleent aan een bepaalde economische markt (marktsegment), dat een van andere segmenten afwijkend risico- en rendementsprofiel heeft.

Organisatorisch gezien worden de activiteiten van SNS REAAL onderverdeeld in zes primaire bedrijfssegmenten. De Raad van Bestuur bepaalt de prestatiedoelstellingen en autoriseert en bewaakt de budgetten die zijn voorbereid door deze bedrijfsonderdelen. Het management van het bedrijfsonderdeel bepaalt, in overeenstemming met de strategie en prestatiedoelstellingen zoals geformuleerd door de Raad van Bestuur, het beleid van de bedrijfsonderdelen.

De bedrijfssegmenten zijn:

- ⊙ Retail bankbedrijf
- ⊙ Vastgoedfinanciering
- ⊙ REAAL Verzekeringen Leven
- ⊙ REAAL Verzekeringen Schade
- ⊙ REAAL Overige activiteiten
- ⊙ Groepsactiviteiten

Een nadere toelichting per segment is te vinden in de paragraaf Gesegmenteerde informatie.

3 Specifieke grondslagen balans

3.1 Goodwill en overige immateriële vaste activa

3.1.1 Goodwill

Acquisities van SNS REAAL worden verantwoord volgens de overnamemethode, waarbij de kostprijs van de acquisities wordt toegerekend aan de reële waarde van de verkregen identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen. Goodwill, zijnde het verschil tussen de kostprijs van de acquisitie en het aandeel van SNS REAAL in de reële waarde van de verkregen identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen op de acquisitiedatum, wordt geactiveerd als immaterieel vast actief. Is het verschil negatief (negatieve goodwill), dan wordt dit onmiddellijk in de winst- en verliesrekening verantwoord.

Een eventuele verandering in de opgenomen reële waarde van verworven activa en verplichtingen per de verkrijgingsdatum die binnen één jaar na acquisitie wordt vastgesteld, wordt gecorrigeerd op de goodwill indien sprake is van een voorlopige waardebepaling. Eventuele afwijkingen die na het verstrijken van de periode van één jaar worden vastgesteld, worden verwerkt in de winst- en verliesrekening. Wijzigingen in de kostprijs die afhankelijk zijn van toekomstige gebeurtenissen, voor zover niet reeds opgenomen in de kostprijs, worden opgenomen in de kostprijs van de acquisitie op het moment dat de aanpassing waarschijnlijk is en betrouwbaar kan worden gewaardeerd.

Op de goodwill wordt niet afgeschreven. In plaats daarvan wordt jaarlijks, of zoveel vaker als daar aanwijzingen voor zijn, beoordeeld of een bijzondere waardevermindering heeft plaatsgevonden. Voor deze beoordeling wordt de goodwill toegerekend aan kasstroomgenererende eenheden. De boekwaarde van de kasstroomgenererende eenheid (inclusief goodwill) wordt vergeleken met de berekende realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. De realiseerbare waarde van een kasstroomgenererende eenheid wordt bepaald door berekening van de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen van de kasstroomgenererende eenheid. De belangrijkste aannames die hierbij worden gebruikt zijn gebaseerd op verschillende financiële en economische variabelen, zoals operationele plannen, rente, geldende belastingpercentages en verwachte inflatie. Deze variabelen worden bepaald na een beoordeling door het management. Indien de realiseerbare waarde lager is dan de boekwaarde, wordt het verschil als een bijzondere waardevermindering verwerkt in de post bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa in de winst- en verliesrekening.

3.1.2 Software

Kosten die direct verband houden met identificeerbare softwareproducten waarover SNS REAAL de beschikkingsmacht heeft en waarmee waarschijnlijk in de toekomst economische voordelen zullen worden gegenereerd die hoger zijn dan deze kosten, worden geactiveerd als immateriële vaste activa. De directe kosten omvatten de aan softwareontwikkelingen uitgegeven externe kosten en direct toerekenbare personeelskosten. Alle overige kosten in verband met de ontwikkeling of het onderhoud van software worden als last opgenomen in de periode waarin deze worden gemaakt.

Op de geactiveerde ontwikkelingskosten voor software wordt lineair afgeschreven gedurende de gebruiksduur, met een maximum van drie jaar. Op elke verslagdatum wordt beoordeeld of er een indicatie is die wijst op mogelijke bijzondere waardeverminderingen.

3.1.3 Geactiveerde acquisitiekosten uit hoofde van verzekeringsactiviteiten

Acquisitiekosten zijn de kosten die direct of indirect samenhangen met het afsluiten van levensverzekeringen en spaarhypotheken, die afhankelijk zijn van en betrekking hebben op het verkrijgen van nieuwe contracten en de verlenging van bestaande contracten. Het jaarlijks te activeren bedrag wordt gesaldeerd met de in het jaar teruggevorderde retourprovisies.

Interne acquisitiekosten worden geactiveerd voor zover zij kunnen worden terugverdiend uit het verwachte brutoresultaat van de onderliggende nieuwe productie van dat jaar. De interne acquisitiekosten worden afgeschreven over een periode van 12 of 13 jaar op basis van de verwachte premiebetalende periode. De geactiveerde provisies worden afgeschreven over de terugverdienperiode van 5 of 10 jaar, afhankelijk van het product. Deze afschrijvingsperioden worden periodiek beoordeeld. Indien van toepassing wordt de afschrijvingslast aangepast aan de kortere afschrijvingsperiode.

Jaarlijks vindt een beoordeling op bijzondere waardevermindering plaats op de geactiveerde acquisitiekosten, als onderdeel van de toereikendheidstoets, waarbij wordt vastgesteld of de toekomstige bijdrage uit de verzekeringsproducten voldoende is om de geactiveerde kosten te kunnen dekken. Zie paragraaf 3.18 voor de verwerking van eventuele tekorten die blijken uit deze toets.

3.1.4 VOBA

Acquisities worden door SNS REAAL verwerkt aan de hand van de overnamemethode. Als gevolg van deze methode wordt het verschil tussen de reële waarde en de boekwaarde van de aangekochte verzekeringsportefeuilles als een immaterieel vast actief in de balans opgenomen. De VOBA ("Value of Business Acquired") wordt bepaald met behulp van de netto contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen uit de lopende verzekeringscontracten op de overnamedatum. Bij het bepalen van deze netto contante waarde worden de best mogelijke schattingen van actuariële aannames inzake interest, sterfte en kosten gebruikt.

SNS REAAL schreef tot de acquisitie van AXA Nederland de VOBA op lineaire wijze af gedurende de geschatte looptijd van de overgenomen contracten. Met ingang van 5 september 2007 (acquisitiedatum AXA Nederland) schrijft SNS REAAL de VOBA af op basis van de winststromen van de onderliggende portefeuilles. De afschrijvingslast sluit hierdoor beter aan bij de resultaten uit de onderliggende portefeuilles. De geschatte resterende looptijd van de geactiveerde VOBA is 30 jaar. Deze afschrijvingsperioden worden periodiek beoordeeld. Indien van toepassing wordt de afschrijvingslast aangepast aan de kortere afschrijvingsperiode.

Op iedere balansdatum wordt nagegaan of er sprake is van een bijzondere waardevermindering, als onderdeel van de toereikendheidstoets, waarbij wordt vastgesteld of de toekomstige bijdrage uit de aangekochte verzekeringscontracten voldoende is om de geactiveerde VOBA te kunnen dekken.

3.1.5 Overige immateriële vaste activa

De overige immateriële vaste activa omvatten immateriële activa met bepaalde gebruiksduur, zoals handelsmerken en klantenportefeuilles voortkomende uit acquisities. Deze activa worden lineair over hun gebruiksduur afgeschreven, over het algemeen tussen de vijf en tien jaar.

Deze immateriële vaste activa worden op iedere balansdatum getoetst op bijzondere waardeverminderingen.

3.2 Materiële vaste activa

3.2.1 Terreinen en gebouwen in eigen gebruik

Vastgoed in eigen gebruik bestaat voornamelijk uit kantoren (gebouwen en terreinen) en wordt gewaardeerd tegen de reële waarde gebaseerd op taxaties door onafhankelijke externe taxateurs, onder aftrek van afschrijvingen op de gebouwen en eventuele cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De taxaties worden eens in de drie jaar uitgevoerd op basis van een roulatieschema, waardoor jaarlijks één derde deel van het bestand wordt getaxeerd.

Per 31 december 2007 is 46% van het bestand door een externe taxateur getaxeerd. Het overige gedeelte is in de twee jaren daarvoor gewaardeerd.

De reële waarde van vastgoed in eigen gebruik wordt bepaald op basis van de verkoopwaarde bij leegstand. Vastgoed in eigen gebruik uit optiek van de groep, maar dat bij REAAL Verzekeringen als beleggingspand geldt, wordt gewaardeerd tegen de verkoopwaarde in verhuurde staat. Bij het vaststellen van de marktwaardes wordt gebruik gemaakt van waarneembare prijzen van recente transacties.

Stijgingen in de reële waarde boven de kostprijs als gevolg van de taxaties worden toegevoegd aan de herwaarderingsreserve in het eigen vermogen, onder aftrek van uitgestelde belastingverplichtingen. Positieve herwaarderingsreserves worden ten gunste van de winst- en verliesrekening gebracht, voor zover deze een terugname van eerdere bijzondere waardeverminderingen op hetzelfde actief vormen. Dalingen in de reële waarde worden ten laste van die herwaarderingsreserve gebracht, voor zover ze

de terugname van eerdere positieve herwaarderings van hetzelfde actief vormen. Alle andere dalingen in de reële waarde worden in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Op gebouwen wordt lineair afgeschreven gedurende de economische levensduur, met een maximum van 50 jaar, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Periodiek wordt beoordeeld of het onroerend goed een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan.

Reparatie- en onderhoudskosten worden opgenomen in de overige operationele lasten wanneer de uitgaven worden gedaan. Uitgaven na de eerste verwerking van het onroerend goed worden geactiveerd als het waarschijnlijk is dat de toekomstige voordelen naar SNS REAAL zullen toevloeien en de kosten op betrouwbare manier kunnen worden bepaald.

Bij verkoop wordt het deel van de herwaarderingsreserve dat gerelateerd is aan het verkochte onroerend goed overgeboekt naar de overige reserves.

3.2.2 Informatieverwerkende apparatuur en overige roerende bedrijfsmiddelen

De onder dit hoofd opgenomen overige materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen kostprijs onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en, indien van toepassing, cumulatieve bijzondere waardeverminderingen.

De kostprijs omvat de uitgaven die direct toewijsbaar zijn aan de verwerving van de activa.

De kostprijs van de overige materiële vaste activa wordt lineair afgeschreven gedurende de gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. De geschatte gebruiksduur bedraagt 3 tot 10 jaar.

Periodiek wordt beoordeeld of de overige materiële vaste activa een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan. Indien de boekwaarde van een materieel actief hoger is dan de opbrengstwaarde, wordt het actief onmiddellijk afgeboekt tot de opbrengstwaarde.

Reparatie- en onderhoudskosten worden opgenomen in de overige operationele lasten wanneer de uitgaven worden gedaan. Uitgaven die worden gedaan na verwerving van een actief die de toekomstige economische voordelen van overige materiële vaste activa vergroten of verlengen ten opzichte van het oorspronkelijke gebruik worden geactiveerd en vervolgens afgeschreven.

Resultaten op de verkoop van materiële vaste activa worden bepaald als het saldo van opbrengstwaarde onder aftrek van transactiekosten en de boekwaarde. Deze resultaten worden als onderdeel van de overige operationele opbrengsten verantwoord.

3.3 Geassocieerde deelnemingen

Geassocieerde deelnemingen zijn entiteiten waarin SNS REAAL in het algemeen tussen de 20% tot en met 50% van de zeggenschap heeft of waarin de Groep op andere wijze invloed van betekenis kan uitoefenen, maar geen overheersende zeggenschap heeft.

Deelnemingen worden bij de eerste verwerking verantwoord tegen kostprijs en daarna verantwoord volgens de vermogensmutatiemethode. In de post is ook de bij de acquisitie betaalde goodwill begrepen, verminderd met eventuele cumulatieve bijzondere waardeverminderingen.

Onder de vermogensmutatiemethode wordt het aandeel van SNS REAAL in de resultaten van de deelneming in de winst- en verliesrekening van SNS REAAL verantwoord als aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen. Het aandeel van SNS REAAL in wijzigingen in de reserves van de deelneming, na verkrijging, wordt rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen van SNS REAAL. De waarde van de deelneming wordt aangepast voor deze resultaten en wijzigingen in reserves.

Indien de waardering van de deelneming nihil is geworden, worden geen verdere verliezen meer verantwoord, tenzij de Groep namens de deelneming verplichtingen is aangegaan of al betalingen voor de deelneming heeft verricht.

Waar nodig zijn de grondslagen van de financiële verslaggeving van geassocieerde deelnemingen aangepast teneinde consistentie te waarborgen met de grondslagen van SNS REAAL.

Geassocieerde deelnemingen die worden gehouden om te verkopen, worden geclassificeerd als aangehouden voor verkoop. Deze deelnemingen worden gewaardeerd tegen de laagste van de boekwaarde of de verkoopprijs onder aftrek van verkoopkosten. Het resultaat op de verkoop van een belegging in een geassocieerde deelneming wordt in de winst- en verliesrekening gepresenteerd als één bedrag, bestaande uit de verkoopprijs verminderd met de verkoopkosten en de boekwaarde van de deelneming.

3.4 Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen, bestaande uit winkel- en kantoorpanden en terreinen, worden aangehouden om langetermijnhuuropbrengsten te genereren. Indien onroerend goed deels dient als vastgoedbelegging en deels in eigen gebruik is, wordt het onroerend goed opgenomen onder materiële vaste activa, tenzij het gedeelte in eigen gebruik minder is dan 20% van het totale aantal vierkante meters.

Een vastgoedbelegging wordt bij eerste opname tegen reële waarde gewaardeerd, inclusief transactiekosten. Vastgoedbeleggingen worden behandeld als langetermijnbelegging en gewaardeerd tegen reële waarde, zijnde de waarde van het onroerend goed in verhuurde staat. De reële waarde is gebaseerd op de minimaal driejaarlijkse onafhankelijke taxaties uitgevoerd door externe taxateurs met voldoende vakbekwaamheid en ervaring in de specifieke locaties en categorieën van vastgoed. Deze taxaties zijn gebaseerd op recente markttransacties. In de tijd tussen de driejaarlijkse externe taxatie gebruikt SNS REAAL alternatieve waarderingsmethoden op basis van het totaal van de nettohuren op jaarbasis die de onroerende zaken opleveren en, waar relevant, de hiermee verbonden kosten.

Veranderingen in de reële waarde van de vastgoedbeleggingen worden in de winst- en verliesrekening opgenomen onder resultaat uit beleggingen.

3.5 Beleggingen

3.5.1 Classificatie

SNS REAAL deelt haar beleggingen in een van de volgende categorieën in: (1) gehouden tot einde looptijd, (2) leningen en vorderingen, (3) voor verkoop beschikbaar en (4) tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening. De indeling is afhankelijk van het doel waarvoor de beleggingen worden verworven. Het management bepaalt op het moment van verwerving van de beleggingen in welke categorie deze worden ingedeeld.

Beleggingen worden bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde inclusief de transactiekosten, met uitzondering van de categorie reële waarde via de winst- en verliesrekening, waarbij de transactiekosten direct ten laste van de winst- en verliesrekening worden gebracht. De reële waarde van beleggingen wordt gebaseerd op genoteerde biedkoersen of ontleend aan kasstroommodellen.

3.5.2 Gehouden tot einde looptijd

Beleggingen, niet zijnde derivaten, met een vaste looptijd waarbij het management de intentie heeft én de mogelijkheid heeft deze tot het einde van de looptijd aan te houden, worden geclassificeerd als gehouden tot einde looptijd.

Tot einde looptijd aangehouden beleggingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, eventueel verminderd met een voorziening voor bijzondere waardeverminderingen. De effectieve-rentemethode is gebaseerd op de verwachte stroom van kasontvangsten, waarbij rekening wordt gehouden met het risico van vervroegde aflossing van het onderliggende financiële instrument en de directe kosten en opbrengsten, zoals de in rekening gebrachte transactiekosten, bemiddelingsprovisies en disagio of agio.

3.5.3 Leningen en vorderingen

De post leningen en vorderingen bevat niet-beursgenoteerde beleggingen met een vaste looptijd, alsmede de spaardelen van spaarhypotheek die de verzekeraar heeft afgesloten. Deze leningen en vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, eventueel verminderd met een voorziening voor bijzondere waardeverminderingen.

3.5.4 Voor verkoop beschikbaar

Beleggingen die niet voldoen aan de door het management aangegeven criteria om te worden opgenomen in de categorieën gehouden tot einde looptijd of tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening, worden geclassificeerd als voor verkoop beschikbaar.

Voor verkoop beschikbare beleggingen worden na de eerste opname in de balans geherwaardeerd op reële waarde. Niet-gerealiseerde winsten en verliezen die voortvloeien uit de reële-waardeveranderingen van voor verkoop beschikbare beleggingen worden, rekening houdend met uitgestelde belastingverplichtingen, in het eigen vermogen verwerkt. Beleggingen in de vorm van aandelen waarvan de reële waarde niet betrouwbaar kan worden bepaald, worden gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met bijzondere waardeverminderingen.

Wanneer de beleggingen worden verkocht, worden hiermee verband houdende cumulatieve reële-waardeaanpassingen verwerkt in de winst- en verliesrekening als resultaat uit beleggingen.

SNS REAAL hanteert als kostprijsbepalingsmethode voor de bepaling van het gerealiseerde resultaat de gemiddelde kostprijsmethode.

3.5.5 Tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening

Een instrument wordt geclassificeerd als gewaardeerd tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening indien het wordt aangehouden voor handelsdoeleinden ('handelsdoeleinden') of als het bij eerste opname als zodanig is aangemerkt ('aangewezen'). Financiële instrumenten worden alleen aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening indien de Groep de beleggingen beheert en evalueert op basis van de reële waarde.

Bij eerste opname worden toerekenbare transactiekosten als last in de winst- en verliesrekening opgenomen op het moment dat zij worden gemaakt. De financiële instrumenten worden opgenomen tegen reële waarde. Ongerealiseerde en gerealiseerde waardeveranderingen worden rechtstreeks in de winst- en verliesrekening opgenomen onder het resultaat uit beleggingen.

De verdiende rente op aangehouden effecten wordt opgenomen als rentebate onder de rentemarge bij SNS Bank en onder het resultaat uit beleggingen bij REAAL Verzekeringen. Ontvangen dividend wordt opgenomen onder het resultaat uit beleggingen.

3.5.6 Bijzondere waardevermindering

SNS REAAL beoordeelt op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen bestaan dat de beleggingen geclassificeerd als gehouden tot einde looptijd, leningen en vorderingen en voor verkoop beschikbaar een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan. Bijzondere waardeverminderingen worden direct in de winst- en verliesrekening verantwoord onder de post bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa. Bij voor verkoop beschikbare beleggingen wordt een eventuele herwaardering in het eigen vermogen eerst afgeboekt.

Een belegging in aandelen wordt geacht een bijzondere waardevermindering te hebben ondergaan indien de boekwaarde de realiseerbare waarde duurzaam overtreft, dat wil zeggen dat de reële waarde langdurig of significant lager is dan de boekwaarde. Voor de beleggingen in de vorm van niet-genoteerde aandelen wordt de realiseerbare waarde bepaald door toepassing van erkende waarderingstechnieken. De standaardmethode die wordt toegepast, is gebaseerd op de verhouding in de markt tussen de winst en de waarde van vergelijkbare bedrijven. Voor genoteerde beleggingen wordt de realiseerbare waarde bepaald aan de hand van de marktprijs van de aandelen.

Beleggingen in schuldbewijzen worden geacht een bijzondere waardevermindering te hebben ondergaan indien er objectieve aanwijzingen zijn voor financiële problemen bij de tegenpartij, het wegvallen van een markt of andere aanwijzingen.

Indien in een periode daarna de bijzondere waardevermindering van tot einde looptijd aangehouden beleggingen of voor verkoop beschikbare beleggingen afneemt en de afname objectief kan worden toegeschreven aan een gebeurtenis die zich na de afwaardering heeft afgespeeld, wordt de bijzondere waardevermindering teruggedenkt via de winst- en verliesrekening. Dit geldt niet voor beleggingen in aandelen, waarbij een waardevermeerdering na een duurzame waardevermindering als een herwaardering wordt behandeld.

3.6 Beleggingen voor verzekeringsproducten voor rekening en risico van polishouders

Beleggingen die worden gehouden voor rekening en risico van polishouders van levenverzekeringen worden gewaardeerd tegen reële waarde. Bedragen die polishouders hiervoor verschuldigd zijn, worden in de winst- en verliesrekening opgenomen als verzekeringspremies. Waardeveranderingen van de beleggingen en boekresultaten op de verkoop van beleggingen worden in de winst- en verliesrekening opgenomen als resultaat op beleggingen voor rekening en risico van polishouders.

3.7 Derivaten

Afgeleide financiële instrumenten, waaronder valutacontracten, rentefutures, termijncontracten, valuta- en renteswaps, valuta- en renteopties (zowel geschreven als gekocht) en andere afgeleide financiële instrumenten, worden gewaardeerd tegen reële waarde bij het aangaan van het contract.

De reële waarde van openbaar verhandelde derivaten is gebaseerd op genoteerde biedprijzen voor gehouden activa of uit te geven verplichtingen en genoteerde laatprijzen voor te verwerven activa of gehouden verplichtingen.

De reële waarde van niet-openbaar verhandelde derivaten is afhankelijk van het type instrument en wordt gebaseerd op een contantewaardemodel of een optiewaarderingsmodel. SNS REAAL neemt derivaten met een positieve marktwaarde op onder de activa en derivaten met een negatieve marktwaarde onder de verplichtingen.

Veranderingen in de reële waarde van voor handelsdoeleinden aangehouden derivaten worden verwerkt in de resultatenrekening in het resultaat uit hoofde van derivaten.

3.7.1 In contracten besloten derivaten

Een in een contract besloten derivaat wordt gewaardeerd als een apart derivaat als er geen nauw verband bestaat tussen de economische kenmerken en risico's van het in een contract besloten derivaat en die van het basiscontract, als het basiscontract niet tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening is gewaardeerd en als een afzonderlijk instrument met dezelfde kenmerken zou voldoen aan de definitie van een derivaat. Deze in een ander contract besloten derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardemutaties in het resultaat worden verwerkt.

3.7.2 Hedge accounting

SNS REAAL gebruikt derivaten als onderdeel van het balans- en risicobeheer. Deze instrumenten worden gebruikt voor het afdekken van interest- en valutarisico's, inclusief risico's uit hoofde van toekomstige transacties.

SNS REAAL kan bepaalde derivaten aanwijzen als hetzij (1) een afdekking van de reële waarde van een opgenomen actief of vaststaande verplichting (fair value hedge) of (2) een afdekking van een toekomstige kasstroom die is toe te rekenen aan een opgenomen actief of verplichting, een verwachte transactie of een vaststaande verplichting (cash flow hedge).

Hedge accounting conform IAS 39 wordt toegepast voor derivaten die aldus zijn aangewezen en aan de door SNS REAAL gestelde voorwaarden voldoen. SNS REAAL stelt de volgende voorwaarden voor het toepassen van hedge accounting:

- ⊙ Formele documentatie over het afdekkingsinstrument, de afgedekte positie, de afdekkingsdoelstelling, -strategie en -relatie is opgesteld voordat hedge accounting wordt toegepast.
- ⊙ Uit de documentatie van de afdekking blijkt dat deze naar verwachting effectief zal zijn in het compenseren van het risico in de afgedekte positie gedurende de gehele afdekkingsperiode.
- ⊙ De afdekking is gedurende de looptijd voortdurend effectief.

Een afdekking wordt geacht effectief te zijn indien SNS REAAL, vanaf het begin en gedurende de looptijd, kan verwachten dat veranderingen van de reële waarde of de kasstromen van de afgedekte positie vrijwel volledig worden gecompenseerd door veranderingen van de reële waarde of kasstromen van het afdekkingsinstrument, voor zover deze het gehedgede risico betreffen, en de werkelijke uitkomsten binnen een bandbreedte van 80% tot 125% blijven.

SNS REAAL beëindigt de hedge accounting zodra wordt vastgesteld dat een derivaat niet langer effectief is als afdekking, dan wel wanneer het derivaat vervalt, wordt verkocht, beëindigd of uitgeoefend, wanneer de afgedekte positie vervalt, de afgedekte positie wordt verkocht of afgelost of wanneer een verwachte transactie niet langer zeer waarschijnlijk wordt geacht.

3.7.2.1 Fair value hedge accounting

Derivaten die worden aangewezen als afdekking van de reële waarde van opgenomen activa of van een vaststaande verplichting, worden verwerkt als fair value hedge. Veranderingen van de reële waarde van de derivaten die zijn aangewezen als afdekking worden rechtstreeks verwerkt in de winst- en verliesrekening op dezelfde regel waar ook de corresponderende verandering van de reële waarde van het afgedekte actief of de afgedekte verplichting, die is toe te schrijven aan dat specifieke afgedekte risico, wordt verwerkt.

Indien de afdekking niet langer aan de voorwaarden voor hedge accounting voldoet, wordt een aanpassing van de boekwaarde van een afgedekt financieel instrument geamortiseerd ten laste of ten gunste van de winst- en verliesrekening gedurende de verwachte resterende looptijd van het afgedekte instrument.

Op het moment dat het afgedekte instrument niet langer wordt opgenomen, dat wil zeggen dat het wordt verkocht of afgelost, wordt het niet geamortiseerde deel van de reële-waardeaanpassing van het afgedekte actief direct in de winst- en verliesrekening opgenomen.

3.7.2.2 Cash flow hedge accounting

Derivaten kunnen worden aangewezen als afdekking van het risico op toekomstige variabiliteit van de kasstromen van een opgenomen actief of verplichting of zeer waarschijnlijk verwachte transactie. Veranderingen van de reële waarde van het effectieve deel van derivaten die zijn aangewezen als cash flow hedge en die voldoen aan de voorwaarden voor cash flow hedge accounting, worden opgenomen in de cash flow hedge reserve als aparte component van het eigen vermogen. De onderliggende transactie, die is aangewezen als onderdeel van een cash flow hedge, ondergaat geen wijziging wat betreft de administratieve verwerking.

Op het moment dat de verwachte transactie resulteert in de daadwerkelijke opname van een actief of een verplichting, worden de cumulatieve winsten en verliezen die voorheen in de cash flow hedge reserve opgenomen waren, overgeboekt naar de winst- en verliesrekening en verwerkt in de perioden waarin de afgedekte transactie van invloed is op het resultaat.

Bij het bepalen van het deel van de reële-waardeverandering dat in de cash flow hedge reserve wordt opgenomen, wordt het deel van de winst of het verlies op het afdekkingsinstrument dat als effectieve afdekking van het kasstroomrisico wordt beschouwd, in het eigen vermogen opgenomen, terwijl het ineffectieve deel in de winst- en verliesrekening wordt verwerkt.

Indien het afdekkingsinstrument zelf vervalt of wordt verkocht, wordt beëindigd of uitgeoefend, blijft de cumulatieve winst die (of het cumulatieve verlies dat) in de cash flow hedge reserve was opgenomen, opgenomen in de cash flow hedge reserve totdat de verwachte transactie daadwerkelijk plaatsvindt. Indien het afdekkingsinstrument niet langer aan de voorwaarden voor hedge accounting voldoet, blijft de cumulatieve winst die (of het cumulatieve verlies dat) in het eigen vermogen was opgenomen, opgenomen in het eigen vermogen totdat de verwachte transactie plaatsvindt.

Indien de verwachte transactie naar verwachting niet meer zal plaatsvinden, wordt het in het eigen vermogen verwerkte cumulatieve resultaat onmiddellijk naar de winst- en verliesrekening overgeboekt.

3.8 Uitgestelde belastingvorderingen

Voor tijdelijke verschillen tussen de fiscale boekwaarde van activa en verplichtingen en de boekwaarde volgens deze jaarrekening worden uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen gevormd. Hierbij wordt uitgegaan van de belastingtarieven die gelden per balansdatum en de tarieven die naar verwachting zullen gelden in de periode waarin de uitgestelde belastingvorderingen worden gerealiseerd of uitgestelde belastingverplichtingen worden afgewikkeld. De uitgestelde belastingen worden gewaardeerd op nominale waarde.

Uitgestelde belastingvorderingen worden alleen opgenomen indien verwacht wordt dat in de nabije toekomst voldoende fiscale winsten zullen worden gerealiseerd ter compensatie van deze tijdelijke verschillen. Voor tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde en fiscale waarde van investeringen in groepsmaatschappijen en deelnemingen worden uitgestelde belastingen opgenomen, behalve als de Groep het tijdstip kan bepalen waarop deze tijdelijke verschillen aflopen en het daarbij waarschijnlijk is dat deze verschillen niet zullen aflopen in de nabije toekomst.

De uitgestelde belastingvorderingen worden op balansdatum beoordeeld en indien het niet langer waarschijnlijk is dat de gerelateerde belastingbaten worden gerealiseerd, wordt de vordering tot de realiseerbare waarde vermindert.

De belangrijkste tijdelijke verschillen vloeien voort uit de herwaardering van materiële vaste activa, bepaalde financiële activa en verplichtingen waaronder derivatencontracten en toepassing van hedge accounting, voorzieningen voor pensioenen en overige personeelsregelingen na pensionering, technische voorzieningen, voorwaarts te verrekenen verliezen, en – met betrekking tot overnames – uit het verschil tussen (a) het saldo van de reële waarde van de overgenomen activa en aangegane verplichtingen en (b) de boekwaarde.

De over de winst verschuldigde belasting wordt opgenomen in de periode waarin de winsten ontstaan, gebaseerd op de geldende fiscale wetgeving. Uitgestelde belastingen met betrekking tot de herwaardering van hiervoor genoemde activa en passiva waarvan waardeveranderingen direct ten laste of ten gunste van het eigen vermogen worden gebracht, worden ook ten gunste of ten laste van het eigen vermogen gebracht en worden bij realisatie samen met de uitgestelde waardeveranderingen opgenomen in de winst- en verliesrekening.

3.9 Herverzekeringscontracten

Door SNS REAAL met herverzekeraars afgesloten contracten uit hoofde waarvan SNS REAAL wordt gecompenseerd voor verliezen op uitgegeven verzekeringscontracten, worden aangemerkt als gegeven herverzekeringscontracten.

Door SNS REAAL afgesloten verzekeringscontracten waarbij de contracthouder een andere verzekeraar is, worden aangemerkt als ontvangen herverzekeringscontract en verantwoord als een verzekeringscontract.

Herverzekeringspremies, provisies en uitkeringen zowel als technische voorzieningen voor herverzekeringscontracten worden op dezelfde wijze verantwoord als de directe verzekeringen waarvoor de herverzekeringen zijn afgesloten. Het aandeel van herverzekeraars in de technische voorzieningen en de uitkeringen waartoe SNS REAAL uit hoofde van haar herverzekeringscontracten gerechtigd is, worden opgenomen als activa uit herverzekering. Deze activa bestaan uit kortlopende vorderingen op herverzekeraars (gepresenteerd onder overige activa) en vorderingen op langere termijn (gepresenteerd onder herverzekeringscontracten). Deze vorderingen zijn afhankelijk van de verwachte claims en uitkeringen die voortvloeien uit de desbetreffende herverzekerde verzekeringscontracten.

De waardering van door en aan herverzekeraars verschuldigde bedragen geschiedt in overeenstemming met de voorwaarden van de herverzekeringscontracten. Verplichtingen uit herverzekering betreffen voornamelijk te betalen premies voor herverzekeringscontracten. Deze premies worden als last opgenomen over de periode waarin zij verschuldigd zijn.

De vorderingen uit hoofde van herverzekeringscontracten worden op de balansdatum beoordeeld op eventuele bijzondere waardeverminderingen.

3.10 Vorderingen op klanten

3.10.1 Hypotheken en hypothecair gedekte vastgoedfinancieringen

Hieronder worden verstaan kredieten aan klanten met hypothecaire zekerheid. Deze kredieten worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De waardering van kredieten die na heronderhandeling of anderszins worden gewijzigd als gevolg van financiële herstructurering van de kredietnemer geschiedt op basis van de oorspronkelijke effectieve rente vóór de herziening van de voorwaarden.

Daarnaast wordt een aantal gesecuritiseerde kredieten met hypothecaire zekerheid, nog te securitiseren hypotheke en de verbonden verplichtingen in combinatie met derivaten, beheerd op basis van de reële waarde. Dit betreft de hypotheke vallend onder het securitisatie programma Holland Homes MBS. Ook de prestaties worden door SNS REAAL beoordeeld op basis van de reële waarde, in overeenstemming met de risico strategie. De betreffende kredieten worden tegen reële waarde opgenomen. De reële waarde wordt berekend op basis van de actuele swapcurve, daarnaast wordt rekening gehouden met een kans op vervroegde aflossing van 7%. De gesecuritiseerde hypotheke zijn nader gespecificeerd in de toelichting.

Met betrekking tot de kredieten wordt een voorziening uit hoofde van bijzondere waardevermindering getroffen indien er objectieve aanwijzingen bestaan dat SNS REAAL niet in staat zal zijn om alle bedragen te incasseren die volgens de oorspronkelijke contractuele leningsvoorwaarden zijn verschuldigd. Voor kredieten die individueel belangrijk zijn, is het bedrag van de voorziening gelijk aan het verschil tussen de boekwaarde van de totale positie en de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde is gelijk aan de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, inclusief de bedragen die uit hoofde van garanties en onderpand worden gerealiseerd, gediscoteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van de kredieten.

Homogene kredieten (overeenkomstig kredietrisico) met een kleinere omvang worden op collectieve basis getoetst op bijzondere waardevermindering. De voorziening op basis van de collectieve benadering wordt bepaald met behulp van diverse modelmatige instrumenten, waaronder 'risk rating models' voor homogene pools van kredieten voor particulieren en midden- en kleinbedrijf. De verliesfactoren die met behulp van dergelijke modellen worden ontwikkeld, zijn gebaseerd op historische verliesgegevens van SNS REAAL en worden aangepast op basis van actuele waarneembare gegevens die, naar het oordeel van het management, van invloed zijn op de inbaarheid van de portefeuille op de beoordelingsdatum.

De voorziening voor waardeverminderingen dekt tevens verliezen in gevallen waar objectieve aanwijzingen erop duiden dat in onderdelen van de kredietportefeuille waarschijnlijke verliezen schuilen (IBNR: 'incurred but not reported'). Deze zijn geschat op basis van historische verliespatronen van kredieten met risicokenmerken die vergelijkbaar zijn met die van kredieten in portefeuille en houden rekening met het actuele economische klimaat waarin de kredietnemers opereren.

Indien het bedrag van de bijzondere waardevermindering vervolgens daalt als gevolg van een gebeurtenis na de afboeking wordt de vrijval van de voorziening ten gunste gebracht van de winst- en verliesrekening.

Wanneer een krediet oninbaar is, wordt dit afgeschreven ten laste van de hiermee verband houdende voorziening voor bijzondere waardeverminderingen. Bedragen die daarna alsnog worden geïnd, worden in mindering gebracht op de dotatie aan de voorziening voor bijzondere waardeverminderingen in de winst- en verliesrekening.

3.10.1.1 Kredietgaranties

SNS REAAL heeft een kredietgarantie afgesloten voor het kredietrisico voor een deel van de hypotheekportefeuille. Hierdoor worden bijzondere waardeverminderingen van de betreffende hypotheekportefeuille verhaald op de garantieverstrekker. Bijzondere waardeverminderingen op hypotheke worden opgenomen onder bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa. Ook de vordering uit hoofde van de garantie wordt op deze regel in het resultaat verwerkt.

3.10.2 Niet-hypothecair gedekte vastgoedfinancieringen en overige vorderingen

Hieronder worden verstaan kredieten aan zakelijke en particuliere klanten zonder hypothecaire zekerheid. De kredieten worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De waardering van kredieten die na heronderhandeling of anderszins worden gewijzigd als gevolg van financiële herstructurering van de kredietnemer geschiedt op basis van de oorspronkelijke effectieve rente vóór de herziening van de voorwaarden.

Met betrekking tot de leningen wordt een voorziening uit hoofde van bijzondere waardevermindering getroffen indien er objectieve aanwijzingen bestaan dat SNS REAAL niet in staat zal zijn om alle bedragen te incasseren die volgens de oorspronkelijke contractuele leningsvoorwaarden zijn verschuldigd.

De criteria voor bijzondere waardevermindering worden toegepast op de gehele kredietportefeuille, behalve op homogene leninggroepen met een kleinere omvang zoals consumptieve kredieten, die op collectieve basis worden getoetst op bijzondere waardevermindering. Kleinere bedrijfskredieten die op portefeuillebasis worden beheerd, worden ook op collectieve basis getoetst op bijzondere waardevermindering.

Voor kredieten die individueel belangrijk zijn, is het bedrag van de voorziening gelijk aan het verschil tussen de boekwaarde van de totale positie en de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde is gelijk aan de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, inclusief de bedragen die uit hoofde van garanties en onderpand worden gerealiseerd, gedisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van de leningen.

De voorziening op basis van de collectieve benadering wordt bepaald met behulp van diverse modelmatige instrumenten, waaronder 'risk rating models' voor homogene pools van kredieten voor particulieren en midden- en kleinbedrijf. De verliesfactoren die met behulp van dergelijke modellen worden ontwikkeld zijn gebaseerd op historische verliesgegevens van SNS REAAL en worden aangepast op basis van actuele waarneembare gegevens die, naar het oordeel van het management, van invloed zijn op de inbaarheid van de portefeuille op de beoordelingsdatum.

De voorziening voor waardeverminderingen dekt tevens verliezen in gevallen waar objectieve aanwijzingen erop duiden dat in onderdelen van de leningportefeuille waarschijnlijke verliezen schuilen (IBNR: 'incurred but not reported'). Deze zijn geschat op basis van historische verliespatronen in ieder onderdeel en de kredietwaardigheid van de kredietnemers en zijn een afspiegeling van het actuele economische klimaat waarin de kredietnemers opereren.

Indien het bedrag van de bijzondere waardevermindering vervolgens daalt als gevolg van een gebeurtenis na de afboeking wordt de vrijval van de voorziening ten gunste gebracht van de winst- en verliesrekening.

Wanneer een krediet oninbaar is, wordt dit afgeschreven ten laste van de hiermee verband houdende voorziening voor bijzondere waardeverminderingen. Bedragen die daarna alsnog worden geïnd, worden in mindering gebracht op de dotatie aan de voorziening in de winst- en verliesrekening.

3.10.2.1 Lease

SNS REAAL als huurder (lessee)

De lease-overeenkomsten die SNS REAAL afsluit betreffen operationele lease. Het totaal van de onder de lease-overeenkomsten betaalde bedragen wordt lineair in het resultaat verantwoord over de looptijd van de overeenkomst.

SNS REAAL als verhuurder (lessor)

SNS REAAL houdt enkele financial lease-overeenkomsten. Dit zijn overeenkomsten waarbij de Groep vrijwel alle aan het eigendom verbonden risico's en voordelen overdraagt aan de lessee. De balanswaarde van een leasevordering is gelijk aan de contante waarde van de leasetermijnen, berekend op basis van de impliciete rentevoet van de lease-overeenkomst en met inbegrip van een eventuele gegarandeerde restwaarde.

3.11 Vorderingen op kredietinstellingen

De vorderingen op kredietinstellingen betreffen vorderingen op banken, voor zover niet in de vorm van rentedragende effecten. De waardering van deze vorderingen geschiedt tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode eventueel onder aftrek van bijzondere waardeverminderingen.

3.12 Vennootschapsbelasting

De vennootschapsbelasting betreft te vorderen belasting met betrekking tot de belastbare winst. Actuele belastingvorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde volgens het geldende belastingtarief waartegen afgerekend zal worden. In deze post is ook opgenomen de met de aangifte vennootschapsbelasting te verrekenen dividendbelasting.

3.13 Overige activa

De overige activa bestaan uit vorderingen uit directe verzekeringen, overige belastingen, overige vorderingen en overlopende activa. Onder de overlopende activa zijn tevens opgenomen de opgebouwde rente op financiële instrumenten die worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, alsmede de overige overlopende activa, waaronder de vordering van SNS Bank op klanten en op het clearinghuis inzake optieposities.

3.14 Kas en kasequivalenten

Onder kas en kasequivalenten zijn begrepen de direct opvraagbare tegoeden bij De Nederlandsche Bank en de direct opvraagbare tegoeden bij overige banken. De direct opvraagbare tegoeden van SNS Bank op banken zijn opgenomen onder vorderingen op kredietinstellingen.

3.15 Eigen vermogen

3.15.1 Geplaatst aandelenkapitaal

Het aandelenkapitaal bestaat uit het geplaatst en volgestorte aandelenkapitaal. De kosten die direct zijn toe te rekenen aan de uitgifte van eigenvermogensinstrumenten worden, na aftrek van belasting, in het eigen vermogen in mindering gebracht op de emissieopbrengst.

3.15.2 Agioreserve

De agioreserve betreft het gestorte kapitaal dat in aanvulling op de nominale waarde op de uitgegeven aandelen is gestort.

3.15.3 Dividend op gewone aandelen

De verwerking van dividend over een boekjaar, dat na de balansdatum wordt gedeclareerd, wordt behandeld in de statutaire regeling inzake de winstbestemming onder de overige gegevens.

3.15.4 Herwaarderingsreserve

De herwaarderingsreserves van onroerend goed voor eigen gebruik (zie 3.2.1) worden opgenomen in de herwaarderingsreserve.

3.15.5 Cash flow hedge reserve

De cash flow hedge reserve bestaat uit het effectieve deel van de cumulatieve veranderingen in de reële waarde van gebruikte derivaten in het kader van cash flow hedges, na aftrek van belastingen, mits de afgedekte transactie nog niet heeft plaatsgevonden (zie 3.7).

3.15.6 Reëlewaarderingsreserve

In de reëlewaarderingsreserve worden winsten en verliezen als gevolg van veranderingen in de reële waarde van voor verkoop beschikbare activa verwerkt, onder aftrek van uitgestelde belastingen. Indien de desbetreffende activa worden verkocht, geïnd of anderszins worden vervreemd, wordt het daarop betrekking hebbende cumulatieve resultaat dat in de reëlewaarderingsreserve is verwerkt overgeboekt naar de winst- en verliesrekening (zie 3.5.4). Tevens worden valutakoersverschillen op niet-monetaire financiële activa die worden geclassificeerd als voor verkoop beschikbaar opgenomen in deze reserve (zie 2.8).

3.15.7 Winstdelingsreserve

De verzekeringsportefeuille bevat contracten met discretionaire winstdeling. Deze winstdeling wordt jaarlijks toegekend voornamelijk op basis van de in het jaar gerealiseerde overrente op vastrentende waarden in de bestaande portefeuille. Niet-gerealiseerde winsten en verliezen op deze vastrentende waarden worden verwerkt in de reëlewaarderingsreserve, het gedeelte van deze ongerealiseerde herwaarderingsreserves dat in de toekomst mogelijk beschikbaar komt voor polishouders als winstdeling, wordt opgenomen in de winstdelingsreserve.

3.15.8 Overige reserves

De overige reserves bestaan met name uit de ingehouden winsten van SNS REAAL.

3.16 Participatiecertificaten en achtergestelde schulden

Participatiecertificaten zijn door SNS Bank uitgegeven aan derden. De certificaten hebben een oneindige looptijd waarbij SNS Bank het recht heeft om na tien jaar – na toestemming van de toezichthouder – in zijn geheel vervroegd af te lossen. De hoogte van het dividend, in de vorm van een couponrente, wordt vastgesteld over een periode van tien jaar en is gelijk aan het CBS-rendement Staatsleningen 9-10 jaar verhoogd met een opslag. Participatiecertificaten worden bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde, dat wil zeggen de emissieopbrengst (de reële waarde van de ontvangen vergoeding) onder aftrek van de gemaakte transactiekosten. Na eerste opname worden ze gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De uitkeringen op participatiecertificaten worden opgenomen onder de rentelasten bancaire activiteiten.

Deze participatiecertificaten worden in de jaarrekening geclassificeerd als vreemd vermogen. Voor de solvabiliteitsrapportages aan De Nederlandsche Bank door SNS Bank maakt deze post onderdeel uit van het Tier 1-vermogen.

Onder de achtergestelde leningen worden opgenomen de achtergestelde (obligatie)leningen. Deze leningen worden voor de solvabiliteitstoetsing door De Nederlandsche Bank bij SNS Bank in aanmerking genomen. Waardering bij eerste opname vindt plaats tegen reële waarde, dat wil zeggen de emissieopbrengst (de reële waarde van de ontvangen vergoeding) onder aftrek van de gemaakte transactiekosten. Na eerste opname worden ze gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode.

De slotbonusrekening betreft verplichtingen inzake slotbonussen uit hoofde van bepaalde levensverzekeringen. De aanspraak op een slotbonus bestaat uitsluitend voor bepaalde individuele polissen die door het verstrijken van de overeengekomen

looptijd of als gevolg van het overlijden van de verzekerde tot uitkering komen. Bij afkoop van de polis vervalt het recht op een slotbonus. De aanspraken op nog niet uitgekeerde slotbonussen zijn achtergesteld bij alle andere schulden. Ook is bepaald dat de aanspraken op een slotbonus vervallen indien en voor zover de resultaten een zodanige invloed hebben op het aansprakelijk vermogen dat niet meer wordt voldaan, of dat dreigt dat niet meer zal worden voldaan, aan de wettelijk vereiste solvabiliteitsmarge.

De slotbonusrekening wordt actuarieel bepaald op basis van dezelfde grondslagen zoals die worden toegepast voor de bepaling van de winstbijschrijvingen, die onderdeel zijn van de verzekeringstechnische voorzieningen. Hierbij wordt rekening gehouden met geschatte kansen op vervroegde opzegging van verzekeringen.

Jaarlijks wordt een gedeelte van de slotbonusrekening volgens een vaste methodiek omgezet in een onvoorwaardelijk recht van de polishouder en toegevoegd aan de verzekeringstechnische voorzieningen.

Deze verplichtingen uit hoofde van de slotbonusregeling worden in de jaarrekening gekwalificeerd als vreemd vermogen. Voor de solvabiliteitsrapportage aan De Nederlandsche Bank door REAAL Verzekeringen maakt deze post onderdeel uit van het aanwezige vermogen.

3.17 Schuldbewijzen

Uitstaande schuldbewijzen worden bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde, dat wil zeggen de emissieopbrengst (de reële waarde van de ontvangen vergoeding) onder aftrek van de gemaakte transactiekosten. Na eerste opname worden ze gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De voorwaarden voor het toepassen van hedge accounting voor derivaten ter afdekking van uitstaande schuldbewijzen worden beschreven in 3.7.

Een specifieke categorie uitstaande schuldbewijzen wordt na eerste opname tegen reële waarde opgenomen met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening zodat een inconsistentie in de waardering wordt geëlimineerd die anders zou zijn ontstaan uit de waardering van activa en verplichtingen.

Wanneer SNS REAAL eigen schuldbewijzen aankoopt in het kader van marktonderhoud, worden deze schuldbewijzen van de balans verwijderd.

3.18 Verzekeringstechnische voorzieningen

3.18.1 Verzekeringscontracten

Het bepalen van de verzekeringstechnische voorzieningen is een proces dat van nature wordt omgeven met onzekerheden. De werkelijke uitkeringen zijn afhankelijk van factoren zoals sociale, economische en demografische trends, inflatie, beleggingsrendementen, gedrag van polishouders en andere factoren en, voor levensverzekeringen, aannames met betrekking tot de ontwikkeling van sterfte en invaliditeit. Het gebruik van andere aannames voor deze factoren dan nu in de jaarrekening zijn gebruikt (dat wil zeggen tariefgrondslagen) zou een materieel effect kunnen hebben op de verzekeringstechnische voorzieningen en verzekeringstechnische lasten (zie ook toereikendheidstoets 3.18.2).

3.18.1.1 Levensverzekeringen voor eigen rekening en risico

Voor uitkeringen uit hoofde van verzekeringspolissen die naar verwachting in de toekomst worden gedaan, wordt een verplichting opgenomen zodra de polis van kracht is. De verplichtingen voor levensverzekeringen voor eigen rekening en risico bestaan uit De (met tariefinterest) verdisconteerde waarde van de verwachte toekomstige uitkeringen (inclusief reeds toegekende winstaandelen) aan polishouders of andere begunstigden, onder aftrek van toekomstige premies.

De verzekeringstechnische voorziening voor levensverzekeringen voor eigen rekening en risico is berekend volgens de nettomethode, waarbij gebruik wordt gemaakt van grondslagen met betrekking tot sterfte, interest en polisverval. De verwachte uitkeringen zijn gebaseerd op de grondslagen van het tarief, zoals dat is vastgesteld bij het afsluiten van de polis. Voor collectieve contracten met langlevensrisico vindt een aanpassing naar meer recente sterftegrondslagen plaats. De gemiddelde disconteringsvoet is vast en bedraagt 3% voor polissen gesloten na 1999 of maximaal 4% voor polissen gesloten voor die tijd. Voor spaarhypotheken en andere garantieproducten geldt het in de polis gegarandeerde rendement. De gemiddelde rekenrente voor deze producten is gelijk aan het beleggingsrendement dat op de bijbehorende beleggingen wordt behaald. Het renterisico is hierbij volledig afgedekt.

De premies bevatten opslagen voor dekking van de kosten. Wanneer de premies worden ontvangen of invorderbaar zijn geworden, vallen de opslagen vrij en zijn deze beschikbaar voor dekking van de werkelijke kosten, waaronder begrepen doorlopende kosten, acquisitiekosten en afschrijving van de geactiveerde acquisitiekosten.

SNS REAAL verkoopt ook levensverzekeringen die minimumgaranties bevatten. In de verzekeringstechnische voorziening voor levensverzekeringen zijn voorzieningen opgenomen voor gegarandeerde uitkeringen.

De voorzieningen zijn opgenomen onder aftrek van geactiveerde rentestandkortingen. De geactiveerde rentestandkortingen worden geamortiseerd op actuariële basis.

Voor het recht van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid en de arbeidsongeschiktheidsrentes voor niet-geclaimde schaden, wordt een voorziening aangehouden. Deze voorziening is gebaseerd op een factor maal de voor het arbeidsongeschiktheidsrisico geldende jaarpremie. De hoogte van de factor is onder meer vastgesteld op basis van IBNR-technieken afgeleid uit ervaringscijfers voor claimgedrag. De grondslagen voor waardering van ingegane arbeidsongeschiktheidsdekkingen, waaronder premievrijstellingen, zijn gelijk aan de grondslagen van de hoofdverzekering.

3.18.1.2 Voorziening voor winstdeling, bonussen en kortingen

De contante waarde van de beschikbaar gestelde maar nog niet bijgeschreven winstdeling (winstkoopsommen) voor het aankomende jaar worden opgenomen onder de voorziening voor winstdelingen, bonussen en kortingen.

3.18.1.3 Verzekeringen voor rekening en risico polishouders

Deze contracten betreffen levensverzekeringen waarbij het beleggingsrisico door de polishouders wordt gedragen. De technische voorzieningen voor verzekeringen waarbij polishouders het beleggingsrisico dragen, worden gewaardeerd op de balanswaarde van de daarmee samenhangende beleggingen. Deze technische voorzieningen worden daarmee gewaardeerd op reële waarde via de winst- en verliesrekening. Transactiekosten en provisies worden niet meegenomen in de eerste waardering maar als last verantwoord op het moment dat deze transacties plaatsvinden.

Bij een aantal beleggingsverzekeringen zijn rentegaranties afgegeven. De garantie is dat op de ingelegde spaarpremie 3% of 4% interest per jaar wordt gegarandeerd en geldt alleen op de einddatum van de verzekering. Tussentijds is de technische voorziening minimaal gelijk aan de met het garantiepercentage opgerente inleg, na aftrek van de onttrekkingen voor kosten en risicopremies en gecorrigeerd voor toekomstig onnatuurlijk verval. Indien de baten uit beleggingen niet toereikend zijn om de verplichtingen als gevolg van minimumrendementen te dekken, wordt een aanvullende voorziening getroffen ten laste van de winst- en verliesrekening.

3.18.1.4 Schadeverzekeringen

De voorziening voor niet-verdiende premies geeft het deel van de geboekte premies weer dat betrekking heeft op de niet-verstreken risicotermijnen. De voorziening is gelijk aan de niet-verdiende brutopremies waarbij de betaalde provisie op de brutopremie in mindering is gebracht. Deze voorziening voor niet-verdiende premies wordt separaat voor ieder verzekeringscontract bepaald op basis van een dagelijkse pro-ratamethode, eventueel aangepast voor variaties in risico en claimfrequenties gedurende de looptijd van het verzekeringscontract.

De wijziging in de voorziening voor niet-verdiende premies wordt in de winst- en verliesrekening verwerkt zodat de opbrengsten worden opgenomen gedurende de risicotermijn.

De voorziening voor lopende risico's wordt gevormd ten behoeve van verplichtingen die voortkomen uit:

- ⊙ Schaden en de schadebehandelingskosten die zich na de balansdatum kunnen voordoen en die gedekt worden door vóór die datum gesloten overeenkomsten, voor zover het in dit verband geraamde bedrag de voorziening voor niet-verdiende premies en de in verband met deze overeenkomsten opeisbare premies te boven gaat.
- ⊙ De ontvangen spaarpremies voor polissen die een eenmalige of gelijkblijvende periodieke premie kennen maar waarvoor het verzekerde risico in de toekomst toeneemt. Dit betreft in het bijzonder de arbeidsongeschiktheidsverzekeringen.

De voorziening voor te betalen schaden is bestemd voor de per balansdatum gemelde maar nog niet afgewikkelde schaden van het boekjaar en de voorgaande jaren. De vaststelling geschiedt stelselmatig post voor post. In geval van arbeidsongeschiktheidsschaden wordt deze voorziening de Voorziening Periodieke Uitkeringen (VPU) genoemd.

REAAL Verzekeringen houdt coassurantiecontracten, met name voor transportverzekeringen. Bij de berekening van de technische voorziening wordt rekening gehouden met alle per balansdatum aangegeven risico's en de gedurende het boekjaar geleden (gemelde én ongemelde) schaden. De verwachte standen voor de aangegeven risico's en geleden schaden met betrekking tot de transportverzekeringen worden bepaald volgens het tekenjarenbeginsel.

De voorziening Incurred But Not Reported (IBNR) is bestemd voor de per balansdatum wel voorgevallen, maar nog niet bij de verzekeraar gemelde schaden alsmede voor mogelijke mutaties in wel gemelde maar nog niet afgewikkelde schaden. Voor de arbeidsongeschiktheidsverzekeringen wordt deze voorziening deels vastgesteld op basis van de risicopremies en schaderatio's uit recente jaren en deels op basis van actuariële schade-uitloopt analyses.

Voor de overige schadeverzekeringen wordt de omvang van deze voorziening geschat op basis van actuariële schade-uitloopt analyses. Bij het uitvoeren van deze analyses wordt rekening gehouden met verwachte subrogatie. De actuariële analyses ten behoeve van de voorziening IBNR worden in het bijzonder gebruikt om de uiteindelijk verwachte kosten te

schatten van complexere claims die door zowel in- als externe factoren (zoals schadebehandelingsprocedures, inflatie, veranderingen in wet- en regelgeving, gerechtelijke uitspraken, historie en trends) kunnen worden beïnvloed.

Voor kosten in verband met schadebehandeling wordt de afzonderlijke voorziening interne afwikkelingskosten (VIAK) gevormd. Deze voorziening geeft een schatting van de kosten die zijn verbonden aan de toekomstige uitkeringen voor verzekerde gebeurtenissen die zich reeds hebben voorgedaan. Het vaststellen van een voorziening gaat gepaard met onzekerheden, waarbij onderbouwde schattingen en beoordelingen moeten worden gemaakt. De in deze paragraaf genoemde schadevoorzieningen, met uitzondering van die voor claims uit hoofde van arbeidsongeschiktheid, worden, conform hetgeen gebruikelijk is in de branche, niet contant gemaakt. Dit geldt ook voor de voorziening interne afwikkelingskosten. Wijzigingen in schattingen worden in het resultaat opgenomen in de periode waarin de schattingen zijn aangepast.

3.18.2 Toereikendheidstoets voor verzekeringsverplichtingen

De op balansdatum gerapporteerde verzekeringsverplichtingen zijn vastgesteld op basis van tariefgrondslagen (levensverzekeringen en arbeidsongeschiktheidsverzekeringen) of historisch waargenomen schade-uitloop (schadeverzekeringen). De toereikendheid van de voorziening wordt periodiek getoetst gedurende de verslaggevingsperiode.

Toereikendheidstoets levensverzekeringen

De toereikendheidstoets (Liability Adequacy Test) betreft een toets van de balansvoorziening waarbij wordt aangetoond dat deze toereikend is om met een grote mate van zekerheid aan de verplichtingen jegens polishouders te kunnen voldoen. De toets houdt in dat de balansvoorziening wordt vergeleken met een voorziening, rekening houdend met huidige inschattingen van alle contractuele, gerelateerde kasstromen en met toekomstige ontwikkelingen. Indien deze realistische voorziening lager uitkomt dan de aanwezige technische voorziening dan kan gesteld worden dat de huidige balansvoorziening toereikend is om de toekomstige verplichtingen jegens de polishouders te voldoen.

Tweemaal per jaar wordt deze toereikendheidstoets op de totale portefeuille voor levensverzekeringsverplichtingen uitgevoerd om te beoordelen of de verantwoorde technische voorziening (exclusief herverzekering) onder aftrek van de hieraan gerelateerde geactiveerde acquisitiekosten en VOBA op basis van de meest actuele veronderstellingen nog toereikend is. Bij de uitvoering van deze toets worden toekomstige contractuele kasstromen geschat op basis van inschattingen van de actuele ontwikkelingen met betrekking tot sterfte, invaliditeit, gedrag van polishouders, claimbehandelings- en beheerkosten en baten uit beleggingen (voor zover niet geclassificeerd als beschikbaar voor verkoop) die dienen ter dekking van dergelijke verplichtingen. In deze kasstromen is de winstdeling begrepen. Deze schatting is, zoals voorgeschreven in de Wet op het financieel toezicht, verhoogd met een onzekerheidsmarge en er is rekening gehouden met de afkoopwaarde van de verzekeringscontracten.

Een eventueel tekort wordt onmiddellijk ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht door in eerste instantie de VOBA af te boeken, eventueel gevolgd door een afboeking van de geactiveerde acquisitiekosten en vervolgens voor zover noodzakelijk een aanvullende voorziening te treffen. Afboekingen op geactiveerde acquisitiekosten of de VOBA als gevolg van deze toets worden in latere jaren niet meer teruggenomen.

Bij de toereikendheidstoets per 31 december 2007 zijn de volgende actuele veronderstellingen gehanteerd:

⊙ Disconteringsvoet	Gebaseerd op door DNB gepubliceerde risicovrije yieldcurve
⊙ Winsttoekenning	Bij overrente boven 4,5%, overrentetranches uitlopend
⊙ Inflatie	2,25%
⊙ Efficiencyverbetering	1,75% gedurende de eerste drie jaar
⊙ Verwachte sterfte	Ervaringstafels op basis van intern onderzoek
⊙ Onnatuurlijk verval	Ervaringstafels op basis van intern onderzoek
⊙ Salarisontwikkeling collectief	Maximaal 3%
⊙ Garanties	Reële waarde

Toereikendheidstoets schadeverzekeringen

Tweemaal per jaar wordt een kwantitatieve toets uitgevoerd op de toereikendheid van de gevormde schadevoorzieningen. De toetsmethode voor de schadeverzekeringen is een andere dan de toetsmethode die wordt gebruikt voor de levensverzekerings- en arbeidsongeschiktheidsportefeuille. Voor de schadeverzekeringen wordt de toereikendheid getoetst van het totaal van de gevormde dossiervoorzieningen en de opgenomen voorziening IBNR (voorziening voor nagekomen schaden en uitloop op reeds bekende dossiers). Deze toets maakt gebruik van stochastische modellering, waarin ook inflatie en discontering worden betrokken. De toets wordt uitgevoerd op afzonderlijke portefeuilles. De indeling in portefeuilles (naar branches en distributiekanaalen) is dusdanig tot stand gekomen dat er qua risico sprake is van homogene portefeuilles. Hierbij is een splitsing aangebracht tussen materiële en letselschaden. Ultimo 2007 is een gedeelte van de portefeuille van REAAL Schadeverzekeringen (namelijk de provinciale portefeuille en de letselschaden van de volmachtportefeuille) en de gehele schadeportefeuille van Proteq Schadeverzekeringen op deze wijze getoetst.

De stochastische toetsing wordt aangevuld met de beoordeling van de gerealiseerde uitloopresultaten en de effecten van het voorzieningenbeleid op de omvang van de voorziening. Uit de combinatie van deze toetsingselementen wordt de toereikendheid van de schadevoorzieningen van de gehele schadeportefeuille beoordeeld.

Voor het deel van de voorziening dat is overgenomen bij de acquisitie van AXA Nederland geldt dat de voorzieningen worden vastgesteld op basis van een best estimate-bepaling met daarbovenop een safety margin. De benodigde safety margin wordt ontleend aan een risicomodel dat rekening houdt met de specifieke kenmerken van de business in de diverse portefeuilles. De voorziening is gelijk aan de best estimate plus de gewenste safety margin waardoor de voorziening per definitie toereikend is. Dit maakt een expliciete toereikendheidstoets voor dit deel van de voorziening overbodig.

Een eventueel tekort wordt onmiddellijk ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht door in eerste instantie eventueel geactiveerde kosten af te boeken en vervolgens voor zover noodzakelijk een aanvullende voorziening te treffen.

Toereikendheidstoets arbeidsongeschiktheidsverzekeringen

De toetsmethode voor arbeidsongeschiktheidsschaden wordt voor schade tweemaal per jaar uitgevoerd. Voor arbeidsongeschiktheidsschaden wordt de voorziening periodieke uitkeringen (VPU) gevormd; deze is gebaseerd op de tariefgrondslagen voor rente, revalidering en sterfte. De omvang van deze voorziening volgt dus niet de werkelijke ontwikkelingen in deze grondslagen.

Door het periodiek uitvoeren van een toereikendheidstoets op actuele grondslagen bewaakt SNS REAAL de toereikendheid van de VPU. De hoogte van de uitkomsten van de toets is vooral gevoelig voor wijzigingen in de disconteringsvoet. Voor deze disconteringsvoet is uitgegaan van de yieldcurve die door DNB ten behoeve van de toetsing periodiek wordt gepubliceerd en met ingang van boekjaar 2007 uitgangspunt moet zijn (de nominale rentetermijnstructuur voor het Financieel Toetsingskader).

De uitkomsten van de toereikendheidstoets zijn te zien als een verschil tussen de uitkomst van de berekende minimumtoetsvoorziening en de balanswaarde van de technische voorziening.

Een eventueel tekort wordt onmiddellijk ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht door in eerste instantie eventueel geactiveerde kosten af te boeken en vervolgens voor zover noodzakelijk een aanvullende voorziening te treffen.

3.18.3 In verzekeringscontracten besloten derivaten

SNS REAAL neemt in verzekeringscontracten besloten derivaten, of opties tot afkoop van verzekeringscontracten tegen een vast bedrag, of een vast bedrag en een rentevoet en die daardoor nauw verbonden zijn met het basisverzekeringscontract, niet separaat op, maar verwerkt deze conform het hoofdcontract. De besloten derivaten worden gewaardeerd zodra de voorziening onder het niveau van de garantie komt en de tijdswaarde van het derivaat wordt niet volledig meegenomen in de waardering van het contract.

3.19 Personeelsbeloningen

3.19.1 Pensioenverplichtingen

SNS REAAL heeft diverse pensioenregelingen, voor het grootste gedeelte toegezegde-bijdrageregelingen. Een toegezegde-bijdrageregeling is een pensioenregeling waarvoor SNS REAAL vaste bijdragen betaalt aan een afzonderlijke entiteit, de zelfstandige Stichting Pensioenfonds SNS REAAL (het pensioenfonds). Voor dergelijke regelingen heeft SNS REAAL geen in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting om extra bijdragen te doen als het pensioenfonds over onvoldoende activa beschikt om alle uitkeringen te doen die verband houden met de werknemersprestaties in de verslagperiode en voorgaande perioden.

Voor de toegezegde-bijdrageregelingen betaalt SNS REAAL bijdragen aan het pensioenfonds. Nadat betaling van de bijdragen heeft plaatsgevonden, heeft SNS REAAL geen verdere betalingsverplichtingen. De reguliere bijdragen worden beschouwd als nettoperiodekosten voor het jaar waarin deze verschuldigd zijn en worden als zodanig opgenomen in de personeelskosten. De werknemersbijdrage wordt in mindering gebracht op de nettoperiodekosten.

SNS REAAL heeft tevens enkele toegezegd-pensioenregelingen. De nettoverplichting van de Groep uit hoofde van toegezegd-pensioenregelingen wordt voor iedere regeling afzonderlijk berekend door een schatting te maken van de pensioenaanspraken die werknemers hebben opgebouwd in ruil voor hun diensten in de verslagperiode en voorgaande perioden. Deze pensioenaanspraken worden gediscoteerd om de contante waarde te bepalen, en de reële waarde van de fondsbeleggingen wordt hierop in mindering gebracht. De disconteringsvoet is het rendement per balansdatum van obligaties met een waardering van de kredietwaardigheid van AAA waarvan de looptijd de termijn van de verplichtingen van de Groep benadert.

De actuariële winsten en verliezen die ontstaan bij het berekenen van de verplichting uit hoofde van een toegezegd-pensioenregeling, voor zover eventuele niet opgenomen cumulatieve actuariële winsten of verliezen meer bedragen dan 10% van de hoogste van de contante waarde van de pensioenaanspraken, dan wel de reële waarde van de fondsbeleggingen, worden in de winst- en verliesrekening opgenomen over de verwachte gemiddelde resterende diensttijd van de werknemers die aan de regeling deelnemen. Voor het overige wordt de actuariële winst of het actuariële verlies niet opgenomen in de resultatenrekening.

Wanneer de berekening resulteert in een positief saldo voor de Groep, wordt de opname van het actief beperkt tot een bedrag dat maximaal gelijk is aan het saldo van eventuele niet opgenomen actuariële verliezen en pensioenkosten van verstreken diensttijd en de contante waarde van eventuele toekomstige terugstortingen door het fonds of lagere toekomstige pensioenpremies.

3.19.2 Overige personeelsverplichtingen

De overige personeelsverplichtingen bestaan met name uit verstrekte kortingen over bank- en verzekeringsproducten aan (oud-)werknemers na de datum van pensionering. De hoogte van de voorziening wordt bepaald op basis van de contante waarde van de te verstrekken kortingen na pensioendatum, waarbij rekening gehouden wordt met actuariële veronderstellingen over sterfte en interest.

Naast de verstrekte kortingen is tevens een voorziening getroffen voor vergoedingen voor ziektekosten en jubileum-uitkeringen. Om aanspraak te maken op deze vergoedingen dient het dienstverband van de medewerkers normaliter tot aan de pensioengerechtigde leeftijd te hebben voortgeduurd en dient het dienstverband een bepaalde minimumperiode te hebben voortgeduurd. Voor de verwachte kosten van deze vergoedingen wordt gedurende het dienstverband een verplichting gevormd, volgens een methode die overeenkomt met die voor toegezegd-pensioenregelingen. Deze verplichting wordt jaarlijks bepaald op basis van actuariële principes.

3.19.3 Kortetermijnbeloningen voor personeel

Kortetermijnbeloningen voor het personeel omvatten onder andere salarissen, kort betaald verlof, winstdelingen en bonusregelingen. Deze kortetermijnbeloningen worden verantwoord over de periode waarin de prestaties zijn geleverd. Indien werknemers de hun toekomstige rechten per periode-einde niet hebben opgenomen, wordt hiervoor een verplichting gevormd voor het nominale bedrag.

3.19.4 Op aandelen gebaseerde beloningen

De kosten voor op aandelen gebaseerde beloningen worden verantwoord over de periode waarin de prestaties zijn geleverd. De prestatieperiode is in het reglement 'Lange Termijn Bonusplan' vastgesteld. Wanneer de op aandelen gebaseerde beloning wordt afgerekend in aandelen leidt dit tot een toename in het eigen vermogen. Indien de op aandelen gebaseerde beloning wordt afgerekend in contanten volgt opname van een verplichting. De reële waarde per aandeel van op aandelen gebaseerde beloningen die zal worden afgerekend in aandelen wordt op de datum van verstrekking bepaald. Het aantal toe te kennen aandelen wordt op elke balansdatum bepaald. De reële waarde van op aandelen gebaseerde beloningen die zal worden afgerekend in contanten wordt op elke balansdatum bepaald.

3.20 Overige voorzieningen

Voorzieningen worden door SNS REAAL getroffen wanneer er sprake is van een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die voortvloeit uit gebeurtenissen in het verleden, het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van de verplichting een uitstroom van economische middelen noodzakelijk is en een betrouwbare schatting van de omvang van de verplichting kan worden gemaakt. De voorzieningen worden gewaardeerd op de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen. Dotaties en eventuele latere vrijvallen worden in de winst- en verliesrekening verwerkt.

3.20.1 Reorganisatievoorziening

De reorganisatievoorziening bestaat uit de naar verwachting te betalen ontslagvergoedingen en andere kosten die direct zijn toe te rekenen aan herstructureringsprogramma's. Deze kosten worden opgenomen in de periode waarin SNS REAAL een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting tot betaling krijgt. Voor kosten of toekomstige bedrijfsverliezen die betrekking hebben op de voortgezette activiteiten van SNS REAAL wordt vooraf geen voorziening getroffen.

SNS REAAL neemt ontslagvergoedingen op wanneer de Groep zich aantoonbaar heeft verbonden middels een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting aan hetzij:

- ⊙ beëindiging van het dienstverband van huidige werknemers volgens een gedetailleerd formeel plan zonder dat het plan kan worden ingetrokken;
- ⊙ uitkering van ontslagvergoedingen als gevolg van een aanbod ter aanmoediging van vrijwillig ontslag.

Vergoedingen die na meer dan twaalf maanden na balansdatum verschuldigd zijn, worden contant gemaakt.

3.20.2 Juridische kosten

Voor gerechtelijke procedures wordt een voorziening opgenomen voor de geschatte verplichting op de balansdatum met betrekking tot lopende juridische procedures. De eisen tegen SNS REAAL in de juridische procedures worden betwist. Hoewel de afloop van deze geschillen niet met zekerheid kan worden voorspeld, wordt op grond van ingewonnen juridisch advies en ontvangen informatie ervan uitgegaan dat deze geen nadelige invloed van betekenis zullen hebben op de financiële positie van SNS REAAL. De voorziening omvat een schatting van de juridische kosten en in de loop van de juridische procedures te verrichten betalingen, voor zover het meer waarschijnlijk is dan niet dat op de balansdatum een verplichting bestaat.

3.21 Derivaten

Zie onderdeel 3.7 van deze toelichting.

3.22 Uitgestelde belastingverplichtingen

De uitgestelde belastingverplichtingen betreffen de belastingbedragen die in toekomstige perioden moeten worden betaald met betrekking tot belastbare tijdelijke verschillen. Zie 3.8 voor een uitgebreidere toelichting.

3.23 Spaargelden

Deze post bestaat uit saldi op spaarrekeningen, spaardeposito's en termijndeposito's van particuliere klanten. Spaargelden worden bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde, inclusief de gemaakte transactiekosten. Daarna worden spaargelden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Een verschil tussen de opbrengst en de aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve-rentemethode opgenomen in de winst- en verliesrekening onder de rubriek rentelasten bancaire activiteiten gedurende de looptijd van de spaargelden.

3.24 Overige schulden aan klanten

Schulden aan klanten hebben betrekking op niet-achtergestelde schulden aan niet-banken voor zover niet belichaamd in schuldbewijzen. Deze schulden worden bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde, inclusief gemaakte transactiekosten. Daarna worden ze gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Een verschil tussen de opbrengst en de aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve-rentemethode opgenomen in de winst- en verliesrekening onder de rubriek rentelasten bancaire activiteiten gedurende de looptijd van deze schulden aan klanten.

3.25 Schulden aan kredietinstellingen

Deze post betreft schulden aan banken. Deze schulden worden bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde, inclusief gemaakte transactiekosten. Daarna worden ze gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Een verschil tussen de opbrengst en de aflossingswaarde wordt op basis van de effectief-rendementmethode opgenomen in de winst- en verliesrekening onder de rubriek rentelasten bancaire activiteiten gedurende de looptijd van deze schulden aan kredietinstellingen.

3.26 Vennootschapsbelasting

De verschuldigde belastingen betreffen de verschuldigde belasting over de belastbare winst over de verslagperiode en eventueel nog niet afgerekende verschuldigde belasting over voorgaande periodes. In deze post zijn ook opgenomen de met de aangifte vennootschapsbelasting te verrekenen dividendbelasting.

3.27 Overige verplichtingen

De overige verplichtingen bestaan voornamelijk uit opgebouwde rente op financiële instrumenten die worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Deze post omvat tevens crediteuren, overige belastingen en overlopende passiva, waaronder tevens de schuld van SNS Bank aan klanten en het clearinghuis inzake optieposities.

4 Specifieke grondslagen winst- en verliesrekening

4.1 Baten

De baten geven de reële waarde weer van de diensten na eliminatie van intragroepstransacties binnen SNS REAAL. De verantwoording van de baten geschiedt als volgt:

4.1.1 Rentebaten bancaire activiteiten

De rentebaten bancaire activiteiten omvatten de aan de periode toe te rekenen rente op monetaire financiële activa van SNS Bank. Rente op financiële activa wordt opgenomen met behulp van de effectieve-rentemethode gebaseerd op de werkelijke aankoopprijs.

De effectieve-rentemethode is gebaseerd op de verwachte stroom van kasontvangsten, waarbij rekening wordt gehouden met het risico van vervroegde aflossing van het onderliggende financiële instrument en de directe kosten en opbrengsten, zoals de in rekening gebrachte transactiekosten, bemiddelingsprovisies en disagio of agio. Indien het risico van vervroegde

aflossing in onvoldoende mate betrouwbaar kan worden bepaald, gaat SNS REAAL uit van de kasstromen gedurende de gehele looptijd van de financiële instrumenten.

Bereidstellingsprovisies, samen met de hiermee verband houdende directe kosten, worden uitgesteld en opgenomen als aanpassing van de effectieve rente van een lening indien het waarschijnlijk is dat SNS REAAL een specifieke leningsovereenkomst zal afsluiten. Indien de bereidstelling eindigt zonder dat SNS REAAL de lening verstrekt, wordt de provisie geboekt op het moment dat de bereidstellingsperiode eindigt. Indien het onwaarschijnlijk is dat een specifieke leningsovereenkomst wordt aangegaan wordt de bereidstellingsprovisie pro rata als bate opgenomen gedurende de bereidstellingsperiode.

De rentebaten op monetaire financiële activa die een bijzondere waardevermindering hebben ondergaan en die zijn afgeschreven tot de geschatte realiseerbare waarde of reële waarde, worden daarna opgenomen op basis van de rentevoet die is gebruikt om middels discontering van de toekomstige kasstromen de realiseerbare waarde te bepalen.

4.1.2 *Rentelasten bancaire activiteiten*

De rentelasten bancaire activiteiten omvatten de rentelasten uit hoofde van financiële verplichtingen van het bankbedrijf. Financiële verplichtingen die niet worden geclassificeerd als gewaardeerd tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening, worden verantwoord op basis van de effectieve-rentemethode. Financiële verplichtingen die worden gewaardeerd tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening worden verantwoord op basis van nominale rentes.

4.1.3 *Premie-inkomen*

Het premie-inkomen bestaat uit de premies die door de polishouders zijn verschuldigd aan REAAL Verzekeringen voor afgesloten verzekeringscontracten. Het premie-inkomen wordt onderverdeeld in periodiek leven, koopsommen leven en premies schade.

De brutopremies exclusief belastingen en andere heffingen uit hoofde van levensverzekeringscontracten worden als opbrengst opgenomen wanneer deze verschuldigd zijn door de polishouder. Voor koopsomcontracten en levensverzekeringen met beperkte premiebetaling wordt de premie opgenomen als bate wanneer deze verschuldigd is, waarbij de eventuele kosten- en risicodekkingen worden uitgesteld en in het resultaat worden opgenomen in een constante verhouding tot de lopende verzekering of, bij lijfrentes, naar rato van het bedrag van de uitkeringen. Rentestandkortingen en tariefkortingen worden bij het afsluiten van het contract als bruto premie verantwoord en voor een evenredig bedrag opgenomen onder de technische lasten op verzekeringscontracten.

De premie voor schadeverzekeringen, normaliter verzekeringscontracten met een maximale looptijd van twaalf maanden, wordt als opbrengst opgenomen gedurende de looptijd van het contract naar evenredigheid van de verstreken verzekeringstermijn. De mutatie in de voorziening niet-verdiende premie wordt tevens onder het nettopremie-inkomen verantwoord.

4.1.4 *Herverzekeringspremies*

Deze post omvat de premies op gegeven herverzekeringscontracten. Deze worden naar evenredigheid van de looptijd van het contract als last opgenomen in de resultatenrekening.

4.1.5 *Provisie en beheervergoedingen*

De ontvangen provisie en beheervergoedingen omvatten de opbrengsten uit hoofde van effectentransacties voor klanten, vermogensbeheer, provisie uit hoofde van het assurantiebedrijf en andere hieraan gerelateerde diensten die door SNS REAAL worden aangeboden. Deze worden opgenomen in de verslagperiode waarin de dienstverlening plaatsvindt. Provisies gerelateerd aan transacties met financiële instrumenten voor eigen rekening worden verwerkt in de geamortiseerde kostprijs van dit instrument, tenzij dit instrument is opgenomen in de categorie reële waarde via de winst- en verliesrekening, in welk geval de provisie wordt verantwoord in het herwaarderingsresultaat.

4.1.6 *Verschuldigde provisie en beheervergoedingen*

Onder verschuldigde provisie en beheervergoedingen worden de betaalde provisie en beheervergoedingen opgenomen die SNS REAAL verschuldigd is. De kosten worden opgenomen in de verslagperiode waarin SNS REAAL de dienstverlening ontvangt.

4.1.7 *Aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen*

Het aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen betreft het aandeel van SNS REAAL in de resultaten van de deelnemingen. Indien de waardering van de deelneming nihil is geworden, worden geen verdere verliezen meer verantwoord, tenzij de Groep namens de deelneming verplichtingen is aangegaan of al betalingen voor de deelneming heeft verricht.

De grondslagen van de financiële verslaggeving van geassocieerde deelnemingen zijn waar nodig aangepast teneinde consistentie te waarborgen met de grondslagen van SNS REAAL.

4.1.8 Resultaat uit beleggingen

Het resultaat uit beleggingen bestaat uit:

- ⊙ Rente.
- ⊙ Dividend.
- ⊙ Huur.
- ⊙ Waardestijgingen en -dalingen.

4.1.8.1 Rente

De post rente omvat de rentebaten uit hoofde van groepsgerelateerde activiteiten en de rente-inkomsten uit beleggingen van REAAL Verzekeringen en SNS Bank.

4.1.8.2 Dividend

Dividendbaten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen op het moment dat het recht van de entiteit op betaling wordt gevestigd. In geval van genoteerde effecten is dit de datum waarop het dividend wordt uitgekeerd.

4.1.8.3 Huur

De huur omvat de huuropbrengsten van beleggingen in vastgoed. Deze huuropbrengsten worden op lineaire basis over de looptijd van de huurovereenkomst als bate verantwoord.

4.1.8.4 Waardestijgingen en -dalingen

Ongerealiseerde en gerealiseerde waardestijgingen en -dalingen van beleggingen in de categorie reële waarde via de winst- en verliesrekening en gerealiseerde waardestijgingen en -dalingen van de beleggingen in de overige categorieën worden onder deze post verantwoord. Gerealiseerde waardestijgingen betreffen het verschil tussen de verkoopprijs en de geamortiseerde kostprijs. Ongerealiseerde waardestijgingen betreffen het verschil tussen de reële waarde en de boekwaarde over de periode.

4.1.9 Resultaat uit beleggingen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders

Deze beleggingen worden gehouden voor rekening en risico van polishouders van levensverzekeringen en worden gewaardeerd tegen reële waarde. Waardestijgingen en -dalingen van de beleggingen worden in de winst- en verliesrekening opgenomen als resultaat op beleggingen voor rekening en risico van polishouders. Hieronder zijn tevens het dividend en de rente verantwoord.

4.1.10 Resultaat derivaten en overige financiële instrumenten

Derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde. De winst of het verlies uit herwaardering naar reële waarde wordt onmiddellijk in de winst- en verliesrekening opgenomen in de post resultaat derivaten en overige financiële instrumenten. Indien derivaten echter voor hedge accounting in aanmerking komen, is de opname van een resulterende winst of een resulterend verlies afhankelijk van de aard van de post die wordt afgedekt. Het niet-effectieve deel van eventuele winsten of verliezen wordt opgenomen onder resultaat derivaten en overige financiële instrumenten. Onder deze post wordt tevens verantwoord de winst of het verlies uit herwaardering van de uitstaande schuldbewijzen die na eerste opname worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en verliesrekening.

4.1.11 Overige operationele opbrengsten

De overige operationele opbrengsten omvatten alle baten die niet onder andere hoofden kunnen worden verantwoord.

4.2 Lasten

De lasten omvatten verliezen en lasten die zich voordoen bij de uitvoering van de normale bedrijfsactiviteiten van SNS REAAL. Lasten worden in de winst- en verliesrekening verantwoord op basis van een rechtstreeks verband tussen de gemaakte kosten en de bijbehorende baten. Wanneer wordt verwacht dat economische voordelen verspreid over verschillende verslagperiodes zullen ontstaan, worden lasten in de winst- en verliesrekening verwerkt op basis van een systematische toerekeningsmethodiek. Een kostenpost wordt onmiddellijk in de winst- en verliesrekening verwerkt wanneer hij geen toekomstige economische voordelen genereert.

4.2.1 Technische lasten op verzekeringscontracten

Hieronder worden de nettowijzigingen in de verzekeringstechnische voorziening opgenomen. Deze wijziging is het saldo van met name de toevoeging van benodigde interest, de toevoeging van premiebedragen voor toekomstige uitkeringen minus

verschuldigde uitkeringen (leven en schade) en ontwikkelingen in de portefeuille, zoals het actuariële resultaat op afkopen, roeyement en sterfte.

4.2.2 Technische lasten met betrekking tot verzekeringscontracten voor rekening en risico polishouders

Hieronder worden verantwoord de wijzigingen in de voorzieningen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders. (Zie toelichting subparagraaf Verzekeringen voor rekening en risico polishouders in de toelichting verzekeringstechnische voorziening in hoofdstuk 3). Tevens worden uitkeringen aan polishouders hieronder verantwoord.

4.2.3 Acquisitiekosten verzekeringsactiviteiten

De acquisitiekosten zijn de kosten die direct of indirect te maken hebben met het sluiten van een verzekeringsovereenkomst of het afsluiten van een hypotheek met een daaraan gerelateerd verzekeringsproduct en omvatten onder andere afsluitprovisie, kosten van medische keuring en administratiekosten voor het opnemen van posten in de portefeuille. De afschrijving op de geactiveerde acquisitiekosten uit hoofde van verzekeringsactiviteiten zijn hieronder opgenomen voor zover deze afschrijvingslasten betrekking hebben op geactiveerde externe kosten. Afschrijving op geactiveerde interne kosten worden opgenomen onder de afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa. Tevens is de mutatie in de voorziening niet-verdiende provisies verantwoord onder de acquisitiekosten.

4.2.4 Bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa

Bijzondere waardeverminderingen betreffen afwaarderingen van activa onder de boekwaarde. Goodwill en overige immateriële vaste activa, materiële vaste activa, beleggingen in geassocieerde deelnemingen, beleggingen, vorderingen en overige activa kunnen aan bijzondere waardeverminderingen onderhevig zijn. Zodra een bijzondere waardevermindering wordt geconstateerd, wordt deze verwerkt in de winst- en verliesrekening. De specifieke grondslagen voor bijzondere waardeverminderingen worden verder toegelicht in hoofdstuk 3 bij de van toepassing zijnde posten.

4.2.5 Personeelskosten

Deze kosten betreffen alle op het personeel betrekking hebbende kosten. Hieronder vallen onder andere salarissen, sociale lasten, pensioenlasten en kortingen verstrekt aan personeel.

4.2.6 Afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa

Deze post omvat alle afschrijvingen met betrekking tot materiële en immateriële vaste activa. De specifieke grondslagen voor de afschrijvingen worden verder toegelicht in hoofdstuk 3 bij de van toepassing zijnde posten.

4.2.7 Overige operationele lasten

Hieronder worden kantoor-, huisvestings- en andere bedrijfskosten verantwoord.

4.2.8 Overige rentelasten

De overige rentelasten omvatten de rentelasten uit hoofde van financiële verplichtingen van het verzekeringsbedrijf en groepsgerelateerde activiteiten. De rentelasten worden op basis van de effectieve-rentemethode in de resultatenrekening verwerkt.

5 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Voorwaardelijke verplichtingen zijn verplichtingen die niet worden opgenomen in de balans, omdat het bestaan afhankelijk is van het zich in de toekomst al dan niet voordoen van een of meer onzekere gebeurtenissen zonder dat SNS REAAL daarop doorslaggevende invloed kan uitoefenen. Het is niet mogelijk om een betrouwbare schatting van de verplichting te maken.

Het maximale potentiële kredietrisico uit hoofde van borgtochten en garanties verstrekt door SNS REAAL wordt in de toelichting vermeld. Voor de bepaling van het maximale potentiële kredietrisico wordt verondersteld dat alle tegenpartijen hun contractuele verplichtingen niet meer nakomen en alle bestaande zekerheden geen waarde hebben.

6 Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit bedrijfs-, investerings- en financieringsactiviteiten. Kasstromen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de gemiddelde koersen over het boekjaar. Bij de kasstroom uit bedrijfsactiviteiten wordt het resultaat voor belastingen gecorrigeerd voor baten en lasten die niet hebben geresulteerd in ontvangsten en uitgaven in hetzelfde boekjaar en voor wijzigingen in voorzieningen en overlopende posten.

Investerings- (geconsolideerde) deelnemingen worden vermeld onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten.

De op acquisitiedatum aanwezige liquide middelen worden op de aankoop prijs in mindering gebracht.

In het kader van het kasstroomoverzicht zijn de kas en kasequivalenten gedefinieerd conform de balanspost kas en kasequivalenten.

Gesegmenteerde informatie

SNS REAAL is een dienstverlener op het gebied van bankieren en verzekeren die zich vooral richt op de Nederlandse retailmarkt en het mkb. Het aanbod bestaat uit drie kernproducten: hypotheek en vastgoedfinanciering, vermogensopbouw (sparen en beleggen) en verzekeren. De dienstverlening aan particulieren en mkb-relaties geschiedt vooral door de hoofdmerken SNS Bank en REAAL Verzekeringen en verloopt via verschillende distributiekanaalen.

Organisatorisch gezien worden de activiteiten van SNS REAAL onderverdeeld in zes primaire bedrijfssegmenten:

1 SNS Bank

1.1 Retail Bankbedrijf

Dit bedrijfssegment biedt bancaire producten aan op het gebied van hypotheek, vermogensvorming en bescherming voor zowel de particuliere als de mkb-markt. Tot dit segment behoren naast SNS Bank ook de onderdelen ASN Bank, BLG Hypotheken, CVB Bank en SNS Securities. Tot 1 juli 2006 vielen de activiteiten van SNS Asset Management onder SNS Bank, met ingang van 1 juli 2006 is SNS Asset Management een zelfstandig bedrijfsonderdeel en valt deze in de segmentering onder de groepsactiviteiten. Onder de naam SNS Regio Bank zijn met ingang van 1 juli 2007 de activiteiten samengevoegd van CVB Bank en Regio Bank.

1.2 Vastgoed Financiering

Dit bedrijfssegment verricht bancaire activiteiten op het gebied van beleggingsfinanciering en projectfinanciering. In dit segment zijn in 2006 alleen de overgenomen activiteiten van SNS Property Finance opgenomen; de vastgoedfinanciering die in 2006 nog via SNS Bank is opgenomen in het segment Retail Bankbedrijf is in 2007 overgedragen aan Vastgoed Financiering. De winst- en verliesrekening voor dit segment laat voor 2006 de bijdrage van één maand aan het resultaat zien van het overgenomen Bouwfonds Property Finance.

2 REAAL Verzekeringen

2.1 REAAL Verzekeringen Leven

Dit bedrijfssegment biedt leven- en pensioenverzekeringen aan voor de particuliere en mkb-markt. Tot het segment REAAL Verzekeringen Leven behoren de onderdelen REAAL Levensverzekeringen, Proteq Levensverzekeringen en vanaf 5 september 2007 de onderdelen AXA Levensverzekeringen, Winterthur Levensverzekeringen en DBV Levensverzekeringen.

2.2 REAAL Verzekeringen Schade

Dit bedrijfssegment biedt schadeverzekeringen aan ter bescherming van bezit en mobiliteit en voor letsel, invaliditeit en arbeidsongeschiktheid. Tot het segment REAAL Verzekeringen Schade behoren de onderdelen REAAL Schadeverzekeringen en Proteq Schadeverzekeringen en vanaf 5 september 2007 de onderdelen AXA Schadeverzekeringen, Winterthur Schadeverzekeringen en DBV Schadeverzekeringen.

2.3 REAAL Overige activiteiten

Onder dit bedrijfssegment zijn de activiteiten van REAAL Verzekeringen opgenomen die, voor wat betreft management-aansturing, los staan van de bedrijfssegmenten REAAL Verzekeringen Leven en REAAL Verzekeringen Schade. Dit betreffen financieringsactiviteiten en activiteiten voor de groepsmaatschappijen REAAL Verzekeringen, AXA Nederland / Verzekeringen, Winterthur Verzekeringen Holding, DBV Holding, SNS Verzekeringen, Route Mobiel en DBV Finance. Tevens zijn in dit bedrijfssegment de deelnemingswaarden opgenomen van het leven- en schadesegment.

3 Groepsactiviteiten

Onder de groepsactiviteiten zijn de bedrijfsonderdelen opgenomen die direct door de Raad van Bestuur worden aangestuurd en waarvan de baten en lasten niet worden opgenomen in een van de andere segmenten. Tot het segment Groepsactiviteiten behoren ook SNS REAAL Invest en vanaf 1 juli 2006 SNS Asset Management.

Allocatie van concernkosten

Een aantal stafafdelingen wordt gemeenschappelijk gevoerd. De kosten van de concernstaf worden doorbelast op grond van verleende diensten en waar dat niet goed mogelijk is proportioneel toegerekend aan de groepsonderdelen. De kosten van de Raad van Bestuur en andere specifieke holdingkosten worden niet aan de onderdelen toegerekend.

Winst- en verliesrekening REAAL Verzekeringen

In dit overzicht wordt onderscheid gemaakt tussen het technisch resultaat en het niet-technisch resultaat van REAAL Verzekeringen. In het niet-technisch resultaat zijn ook opgenomen de beleggingsopbrengsten die kunnen worden toegerekend aan het eigen vermogen.

Gesegmenteerde balans

In miljoenen euro's	SNS Bank		REAAL Verzekeringen		Groep- sactiviteiten		Eliminatie		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Activa										
Goodwill en overige immateriële vaste activa	285	214	1.755	669	--	--	--	--	2.040	883
Materiële vaste activa	139	163	198	81	3	--	85	76	425	320
Geassocieerde deelnemingen	53	34	66	69	11	39	-3	-3	127	139
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	--	--	--	--	4.118	3.401	-4.118	-3.401	--	--
Vastgoedbeleggingen	6	6	248	205	--	--	-85	-76	169	135
Beleggingen	4.056	2.038	17.639	9.064	238	198	-866	-674	21.067	10.626
Beleggingen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders	--	--	7.349	3.955	--	--	-114	--	7.235	3.955
Derivaten	1.041	804	119	137	1	2	--	--	1.161	943
Uitgestelde belastingvorderingen	128	39	143	20	12	7	--	--	283	66
Herverzekeringscontracten	--	--	483	338	--	--	--	--	483	338
Vorderingen op klanten	60.236	56.248	3.912	757	856	561	-1.959	-866	63.045	56.700
Vorderingen op kredietinstellingen	1.092	3.607	539	162	300	100	-300	-100	1.631	3.769
Vennootschapsbelasting	100	106	32	36	87	108	-3	--	216	250
Overige activa	307	436	554	400	76	39	-86	-217	851	658
Kas en kasequivalenten	3.141	687	1.006	698	1.025	415	-831	-840	4.341	960
Totaal activa	70.584	64.382	34.043	16.591	6.727	4.870	-8.280	-6.101	103.074	79.742
Passiva										
Eigen vermogen toe te schrijven aan aandeelhouders	2.209	2.097	1.909	1.304	3.588	3.200	-4.118	-3.401	3.588	3.200
Belang van derden	2	--	4	3	--	--	-3	-3	3	--
Groepsvermogen	2.211	2.097	1.913	1.307	3.588	3.200	-4.121	-3.404	3.591	3.200
Participatiecertificaten en achtergestelde schulden	1.678	1.448	536	120	639	299	-821	-203	2.032	1.664
Schuldbewijzen	32.182	30.841	2.524	--	533	418	-27	--	35.212	31.259
Verzekeringstechnische voorzieningen	--	--	24.886	13.313	--	--	-28	-30	24.858	13.283
Voorziening voor personeelsverplichtingen	--	--	131	18	39	20	29	30	199	68
Overige voorzieningen	17	24	25	4	1	1	--	--	43	29
Derivaten	938	682	14	4	7	6	--	--	959	692
Uitgestelde belastingverplichtingen	151	97	356	146	--	--	--	--	507	243
Spaargelden	19.179	13.678	--	--	--	--	--	--	19.179	13.678
Overige schulden aan klanten	7.846	7.019	1.040	402	952	611	-2.591	-1.553	7.247	6.479
Schulden aan kredietinstellingen	5.066	7.299	1.565	663	888	246	-632	-674	6.887	7.534
Vennootschapsbelasting	--	7	--	6	3	--	-3	--	--	13
Overige verplichtingen	1.316	1.190	1.053	608	77	69	-86	-267	2.360	1.600
Totaal passiva	70.584	64.382	34.043	16.591	6.727	4.870	-8.280	-6.101	103.074	79.742

Gesegmenteerde winst- en verliesrekening

In miljoenen euro's	SNS Bank		REAAL Verzekeringen		Groeps- activiteiten		Eliminatie		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Baten										
Rentebaten bancaire activiteiten externe partijen	3.356	2.314	--	--	--	--	--	--	3.356	2.314
Rentebaten bancaire activiteiten groepsonderdelen	3	--	--	--	--	--	-3	--	--	--
Rentelasten bancaire activiteiten externe partijen	2.522	1.715	--	--	--	--	--	--	2.522	1.715
Rentelasten bancaire activiteiten groepsonderdelen	54	32	--	--	--	--	-54	-32	--	--
Rentemarge bancaire activiteiten	783	567	--	--	--	--	51	32	834	599
Premie-inkomen	--	--	2.584	2.009	--	--	--	--	2.584	2.009
Herverzekeringspremies	--	--	61	49	--	--	--	--	61	49
Netto premie-inkomen	--	--	2.523	1.960	--	--	--	--	2.523	1.960
Provisie en beheervergoedingen externe partijen	125	122	68	71	9	1	--	--	202	194
Provisie en beheervergoedingen groepsonderdelen	38	31	1	2	17	12	-56	-45	--	--
Verschuldigde provisie en beheervergoedingen externe partijen	22	23	-3	16	--	1	--	--	19	40
Verschuldigde provisie en beheervergoedingen groepsonderdelen	12	10	18	--	--	--	-30	-10	--	--
Netto provisie en beheervergoedingen	129	120	54	57	26	12	-26	-35	183	154
Aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen	-3	-1	--	3	490	387	-478	-376	9	13
Resultaat uit beleggingen	14	67	834	561	71	41	-77	-57	842	612
Resultaat uit beleggingen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders	--	--	96	215	--	--	--	--	96	215
Resultaat derivaten en overige financiële instrumenten	13	15	29	6	1	--	--	--	43	21
Overige operationele opbrengsten	2	--	11	2	--	--	--	--	13	2
Totaal baten	938	768	3.547	2.804	588	440	-530	-436	4.543	3.576

In miljoenen euro's	SNS Bank		REAAL Verzekeringen		Groeps- activiteiten		Eliminatie		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Transport totaal baten	938	768	3.547	2.804	588	440	-530	-436	4.543	3.576
Lasten										
Technische lasten op verzekeringscontracten	--	--	1.979	1.393	--	--	--	--	1.979	1.393
Technische lasten met betrekking tot verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders	--	--	496	663	--	--	--	--	496	663
Acquisitiekosten verzekeringsactiviteiten	--	--	333	240	--	--	-6	-22	327	218
Bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa	35	36	29	-2	-1	1	--	--	63	35
Personeelskosten	332	283	184	141	88	74	--	--	604	498
Afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa	31	25	35	27	1	--	--	--	67	52
Overige operationele lasten	203	173	88	75	-26	-38	-9	--	256	210
Overige rentelasten	--	--	144	34	76	43	-38	-29	182	48
Totaal lasten	601	517	3.288	2.571	138	80	-53	-51	3.974	3.117
Resultaat voor belastingen	337	251	259	233	450	360	-477	-385	569	459
Belastingen	64	37	52	63	-15	-11	--	-1	101	88
Belang van derden	1	--	2	--	--	--	--	--	3	--
Nettowinst toewijsbaar aan de aandeelhouders	272	214	205	170	465	371	-477	-384	465	371

Gesegmenteerde balans SNS Bank

In miljoenen euro's	Retail Bankbedrijf		Vastgoed Financiering		Eliminatie		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Activa								
Goodwill en overige immateriële vaste activa	281	209	4	5	--	--	285	214
Materiële vaste activa	138	162	1	1	--	--	139	163
Geassocieerde deelnemingen	--	--	53	34	--	--	53	34
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	--	--	--	--	--	--	--	--
Vastgoedbeleggingen	--	1	6	5	--	--	6	6
Beleggingen	4.056	2.038	--	--	--	--	4.056	2.038
Derivaten	1.041	804	--	--	--	--	1.041	804
Uitgestelde belastingvorderingen	128	32	--	7	--	--	128	39
Vorderingen op klanten	48.661	56.006	11.575	8.809	--	-8.567	60.236	56.248
Vorderingen op kredietinstellingen	11.883	3.592	14	346	-10.805	-331	1.092	3.607
Vennootschapsbelasting	100	106	--	--	--	--	100	106
Overige activa	254	384	53	75	--	-23	307	436
Kas en kasequivalenten	3.134	672	7	15	--	--	3.141	687
Totaal activa	69.676	64.006	11.713	9.297	-10.805	-8.921	70.584	64.382
Passiva								
Eigen vermogen toe te schrijven aan aandeelhouders	1.451	1.452	758	645	--	--	2.209	2.097
Belang van derden	2	--	--	--	--	--	2	--
Groepsvermogen	1.453	1.452	758	645	--	--	2.211	2.097
Participatiecertificaten en achtergestelde schulden	1.678	1.448	--	--	--	--	1.678	1.448
Schuldbewijzen	32.182	30.841	--	--	--	--	32.182	30.841
Overige voorzieningen	15	22	2	2	--	--	17	24
Derivaten	938	682	--	--	--	--	938	682
Uitgestelde belastingverplichtingen	141	89	10	8	--	--	151	97
Spaargelden	19.179	13.678	--	--	--	--	19.179	13.678
Overige schulden aan klanten	8.001	7.350	--	--	-155	-331	7.846	7.019
Schulden aan kredietinstellingen	4.825	7.286	10.805	8.580	-10.564	-8.567	5.066	7.299
Vennootschapsbelasting	--	-1	--	8	--	--	--	7
Overige verplichtingen	1.264	1.159	138	54	-86	-23	1.316	1.190
Totaal passiva	69.676	64.006	11.713	9.297	-10.805	-8.921	70.584	64.382

Gesegmenteerde winst- en verliesrekening SNS Bank

In miljoenen euro's	Retail Bankbedrijf		Vastgoed Financiering		Eliminatie		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Baten								
Rentebaten bancaire activiteiten	3.174	2.300	578	39	-393	-25	3.359	2.314
Rentelasten bancaire activiteiten	2.578	1.749	391	23	-393	-25	2.576	1.747
Rentemarge bancaire activiteiten	596	551	187	16	--	--	783	567
Provisie en beheervergoedingen	162	153	1	--	--	--	163	153
Verschuldigde provisie en beheervergoedingen	34	33	--	--	--	--	34	33
Netto provisie en beheervergoedingen	128	120	1	--	--	--	129	120
Aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen	-1	--	-2	-1	--	--	-3	-1
Resultaat uit beleggingen	13	67	1	--	--	--	14	67
Resultaat derivaten en overige financiële instrumenten	12	15	1	--	--	--	13	15
Overige operationele opbrengsten	3	--	-1	--	--	--	2	--
Totaal baten	751	753	187	15	--	--	938	768
Lasten								
Bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa	20	35	15	1	--	--	35	36
Personeelskosten	296	280	36	3	--	--	332	283
Afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa	29	25	2	--	--	--	31	25
Overige operationele lasten	180	171	23	2	--	--	203	173
Overige rentelasten	--	--	--	--	--	--	--	--
Totaal lasten	525	511	76	6	--	--	601	517
Resultaat voor belastingen	226	242	111	9	--	--	337	251
Belastingen	39	34	25	3	--	--	64	37
Belang van derden	1	--	--	--	--	--	1	--
Nettowinst toewijsbaar aan de aandeelhouders	186	208	86	6	--	--	272	214

Gesegmenteerde balans REAAL Verzekeringen

In miljoenen euro's	Leven		Schade		Overige activiteiten		Eliminatie		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Activa										
Goodwill en overige immateriële vaste activa	1.562	650	187	--	6	19	--	--	1.755	669
Materiële vaste activa	49	34	26	2	123	45	--	--	198	81
Geassocieerde deelnemingen	64	67	--	--	2.832	1.454	-2.830	-1.452	66	69
Vastgoedbeleggingen	248	205	--	--	--	--	--	--	248	205
Beleggingen	16.231	8.303	1.705	698	265	156	-562	-93	17.639	9.064
Beleggingen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders	7.349	3.955	--	--	--	--	--	--	7.349	3.955
Derivaten	48	137	2	--	69	--	--	--	119	137
Uitgestelde belastingvorderingen	132	33	21	4	22	3	-32	-20	143	20
Herverzekeringscontracten	187	188	333	202	--	--	-37	-52	483	338
Vorderingen op klanten	1.077	751	10	6	2.825	--	--	--	3.912	757
Vorderingen op kredietinstellingen	564	94	32	68	-68	--	11	--	539	162
Vennootschapsbelasting	68	36	1	--	21	--	-58	--	32	36
Overige activa	867	148	121	157	951	104	-1.385	-9	554	400
Kas en kasequivalenten	878	676	28	14	100	8	--	--	1.006	698
Totaal activa	29.324	15.277	2.466	1.151	7.146	1.789	-4.893	-1.626	34.043	16.591
Passiva										
Eigen vermogen toe te schrijven aan aandeelhouders	2.389	1.272	442	180	1.909	1.304	-2.831	-1.452	1.909	1.304
Belang van derden	4	3	--	--	--	--	--	--	4	3
Groepsvermogen	2.393	1.275	442	180	1.909	1.304	-2.831	-1.452	1.913	1.307
Participatiecertificaten en achtergestelde schulden	55	120	--	4	586	80	-105	-84	536	120
Schuldbewijzen	--	--	--	--	2.524	--	--	--	2.524	--
Verzekeringstechnische voorzieningen	23.367	12.612	1.619	753	--	--	-100	-52	24.886	13.313
Voorziening voor personeelsverplichtingen	34	3	18	14	79	1	--	--	131	18
Overige voorzieningen	14	1	1	--	10	3	--	--	25	4
Derivaten	1	4	--	--	13	--	--	--	14	4
Uitgestelde belastingverplichtingen	295	150	47	4	44	12	-30	-20	356	146
Overige schulden aan klanten	746	374	70	27	681	10	-457	-9	1.040	402
Schulden aan kredietinstellingen	984	316	5	4	576	343	--	--	1.565	663
Vennootschapsbelasting	17	--	2	1	38	5	-57	--	--	6
Overige verplichtingen	1.418	422	262	164	686	31	-1.313	-9	1.053	608
Totaal passiva	29.324	15.277	2.466	1.151	7.146	1.789	-4.893	-1.626	34.043	16.591

Gesegmenteerde winst- en verliesrekening REAAL Verzekeringen

In miljoenen euro's	Leven		Schade		Overige activiteiten		Eliminatie		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Baten										
Premie-inkomen	1.994	1.561	590	448	--	--	--	--	2.584	2.009
Herverzekeringspremies	13	14	48	35	--	--	--	--	61	49
Netto premie-inkomen	1.981	1.547	542	413	--	--	--	--	2.523	1.960
Provisie en beheervergoedingen	43	37	2	13	24	23	--	--	69	73
Verschuldigde provisie en beheervergoedingen	4	--	-8	--	19	16	--	--	15	16
Netto provisie en beheervergoedingen	39	37	10	13	5	7	--	--	54	57
Aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen	--	3	--	--	200	166	-200	-166	--	3
Resultaat uit beleggingen	710	529	42	27	94	12	-12	-7	834	561
Resultaat uit beleggingen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders	96	215	--	--	--	--	--	--	96	215
Resultaat derivaten en overige financiële instrumenten	31	6	1	--	-3	--	--	--	29	6
Overige operationele opbrengsten	7	--	3	1	1	1	--	--	11	2
Totaal baten	2.864	2.337	598	454	297	186	-212	-173	3.547	2.804
Lasten										
Technische lasten op verzekeringscontracten	1.676	1.158	303	235	--	--	--	--	1.979	1.393
Technische lasten met betrekking tot verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders	496	663	--	--	--	--	--	--	496	663
Acquisitiekosten verzekeringsactiviteiten	178	134	157	105	-2	1	--	--	333	240
Bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa	27	-2	2	--	--	--	--	--	29	-2
Personeelskosten	117	95	57	46	10	--	--	--	184	141
Afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa	25	17	5	5	5	5	--	--	35	27
Overige operationele lasten	43	39	38	31	7	5	--	--	88	75
Overige rentelasten	79	33	6	1	71	7	-12	-7	144	34
Totaal lasten	2.641	2.137	568	423	91	18	-12	-7	3.288	2.571
Resultaat voor belastingen	223	200	30	31	206	168	-200	-166	259	233
Belastingen	44	55	7	10	1	-2	--	--	52	63
Belang van derden	2	--	--	--	--	--	--	--	2	--
Nettowinst toewijsbaar aan de aandeelhouders	177	145	23	21	205	170	-200	-166	205	170

Winst- en verliesrekening REAAL Verzekeringen

In miljoenen euro's	Leven		Schade	
	2007	2006	2007	2006
Technische rekening				
Premies eigen rekening:				
- Bruto premies	1.994	1.561	542	446
- Uitgaande herverzekeringpremies	-13	-14	-47	-35
	1.981	1.547	495	411
Wijziging technische voorziening voor niet-verdiende premies en lopende risico's:				
- Bruto	--	--	48	2
- Aandeel herverzekeraars	--	--	-1	--
	--	--	47	2
Opbrengst beleggingen:				
- Beleggingen voor eigen rekening	741	530	43	27
- Beleggingen voor rekening en risico polishouders	96	215	--	--
- Aan Niet technische rekening toegerekende opbrengst beleggingen	-70	-70	-9	-7
	767	675	34	20
Uitkeringen / Schade:				
- Bruto	-1.588	-1.148	-323	-250
- Aandeel herverzekeraars	27	31	22	26
	-1.561	-1.117	-301	-224
Wijziging voorziening:				
- Bruto	-565	-644	1	22
- Aandeel herverzekeraars	-16	-9	5	-20
	-581	-653	6	2
Winstdeling en kortingen	-29	-45	--	--
Bedrijfskosten	-175	-105	-96	-80
Acquisitiekosten	-178	-134	-157	-94
In mindering gebrachte provisie en winstdeling, ontvangen uit herverzekeringsovereenkomsten	2	--	8	--
Totaal kosten	-351	-239	-245	-174
Beleggingslasten:				
- Beleggingslasten	-79	-32	-6	-2
- Aan Niet technische rekening toegerekende beleggingslasten	18	15	--	1
	-61	-17	-6	-1
Overige technische lasten	-1	-6	-8	-13
Resultaat technische rekening	164	145	22	23

In miljoenen euro's	2007	2006
Niet technische rekening		
Technisch resultaat Leven	164	145
Technisch resultaat Schade	22	23
Totaal technisch resultaat	186	168
Opbrengsten van beleggingen overgeboekt uit Technische rekening	79	77
Beleggingslasten overgeboekt uit Technische rekening	-18	-16
Opbrengsten van beleggingen Overige activiteiten	91	12
Beleggingslasten Overige activiteiten	-71	-7
Overige baten	11	3
Overige lasten	-19	-4
Resultaat voor belastingen	259	233
Belastingen	-52	-63
Belang van derden	-2	--
Nettowinst toewijsbaar aan de aandeelhouders	205	170

Acquisities

Acquisitie AXA NL

Op 5 september 2007 heeft SNS REAAL de Nederlandse activiteiten van AXA, Winterthur en DBV overgenomen (AXA NL). Deze acquisitie is voor SNS REAAL een belangrijke strategische stap, waarmee een vooraanstaande positie is verworven in de markt voor verzekeringen in Nederland. De geacquireerde vennootschappen zijn verworven door Reaal Verzekeringen waarbij de verzekeringsactiviteiten van AXA en Winterthur zullen worden geïntegreerd in REAAL Verzekeringen Leven en REAAL Verzekeringen Schade.

AXA NL heeft voor een bedrag van € 18 miljoen bijgedragen aan het resultaat na belastingen van SNS REAAL voor de periode van 5 september 2007 tot en met 31 december 2007 rekening houdend met IFRS aankooprijks aanpassingen en hogere fundingkosten samenhangend met herfinanciering.

De uitsplitsing van de overgenomen activa, passiva en goodwill luidt als volgt:

In miljoenen euro's	
Direct aan de overname toerekenbare kosten	13
Betaalde rente tussen effectieve datum van overnamedatum (31 december 2006) en sluitingsdatum (5 september 2007)	48
Overnameprijs	1.750
Totale kostprijs overname	1.811
Reële waarde van de overgenomen activa en passiva (zie toelichting)	1.574
Goodwill	237

Het effect van de acquisitie op de kasstromen van SNS REAAL

In miljoenen euro's	
Overnameprijs	1.811
Af: Kas en kasequivalenten van de geacquireerde vennootschappen	110
Uitgaande kasstroom van de acquisitie	1.701

Nieuw identificeerbare immateriële vaste activa opgenomen bij de acquisitie

De reële waarde van de overgenomen netto-activa zijn voorlopig bepaald omdat voor de definitieve waardering van de post Verzekeringstechnische voorziening aanvullende informatie beschikbaar komt na balansdatum. Mogelijke wijzigingen als gevolg van beschikbaarheid van nauwkeuriger reële waarden worden behandeld als aanpassingen van de oorspronkelijke reële waarden en/of goodwill als de aanpassing binnen twaalf maanden na verkrijgingsdatum bekend wordt. De berekende goodwill wordt in 2008 toegerekend aan de betreffende kasstroomgenererende eenheden van SNS REAAL.

Een definitieve herwaardering naar de reële waarde per 5 september 2007 van de post Verzekeringstechnische voorziening heeft op balansdatum nog niet plaatsgevonden, omdat de benodigde informatie voor deze complexe post niet tijdig beschikbaar is gekomen. De huidige voorlopige waardering van deze post is op basis van een zo nauwkeurig mogelijke inschatting door het management van SNS REAAL. De berekeningen voor de aanpassing zullen in 2008 worden afgerond waarna deze alsnog zal worden gecorrigeerd op de goodwill.

Naar aanleiding van deze acquisitie identificeert SNS REAAL de volgende immateriële vaste activa: VOBA, distributienetwerk, klantrelaties, merknaam en software. Deze immateriële vaste activa zijn gewaardeerd op de reële waarde per verkrijgingsdatum. Voor wat betreft de VOBA zal deze worden geamortiseerd op basis van winststromen. Het distributienetwerk, de klantrelaties en software zullen worden geamortiseerd in respectievelijk 15 jaar, 14 jaar en 5 jaar. De economische levensduur van de merknaam is niet bepaalbaar en zal niet worden geamortiseerd.

Goodwill

Goodwill geeft de verwachte baten- en kostensynergieën van de overname weer, alsmede de waarde van het personeelsbestand van AXA, Winterthur en DBV die niet los van de goodwill kan worden opgenomen.

De voorlopige waarde van de activa en verplichtingen van de overname is als volgt:

In miljoenen euro's	Boekwaarde AXA 5 september 2007	Boekwaarde Winterthur 5 september 2007	Boekwaarde DBV 5 september 2007	Boekwaarde AXA NL 5 september 2007	Reële waarde AXA NL 5 september 2007
Activa					
Immateriële vaste activa	352	173	46	571	857
Materiële vaste activa	65	15	12	92	123
Geassocieerde deelnemingen	--	--	--	--	--
Vastgoedbeleggingen	--	--	23	23	31
Beleggingen	5.674	1.399	4.781	11.854	11.421
Beleggingen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico polishouders	2.691	228	400	3.319	3.319
Derivaten	12	8	74	94	94
Uitgestelde belastingvorderingen	11	50	33	94	97
Vorderingen op kredietinstellingen	135	54	141	330	344
Overige belastingvorderingen	42	6	8	56	62
Overige activa	117	67	105	289	277
Kas en kasequivalenten	15	19	76	110	110
Totaal activa	9.114	2.019	5.699	16.832	16.735
Passiva					
Eigen vermogen toe te schrijven aan aandeelhouders	807	312	102	1.221	1.574
Participatiecertificaten en achtergestelde schulden	--	--	25	25	25
Schuldbewijzen	--	--	2.661	2.661	2.661
Verzekeringstechnische voorziening	7.551	1.498	2.249	11.298	11.110
Voorziening voor personeelsverplichtingen	16	76	8	100	129
Niet financiële verplichtingen	8	--	3	11	24
Derivaten	--	--	30	30	30
Uitgestelde belastingverplichtingen	90	58	45	193	308
Overige schulden aan klanten	39	20	294	353	353
Schulden aan kredietinstellingen	9	--	95	104	104
Overige belastingverplichtingen	26	9	--	35	45
Overige verplichtingen	568	46	187	801	372
Totaal passiva	9.114	2.019	5.699	16.832	16.735

De reële waarde van de aangekochte activa, passiva en voorwaardelijke verplichtingen is gebaseerd op het model van de contante waarde van toekomstige kasstromen. Voor de aankoop van de deelneming zijn geen voorzieningen opgenomen.

De nettowinst van AXA NL over heel 2007 bedraagt € 64 miljoen en de totale baten € 2.381 miljoen. Deze cijfers over heel 2007 betreffen pro-forma cijfers gebaseerd op de voormalige AXA IFRS waarderingsgrondslagen na resultaatnormalisaties, na amortisatie van IFRS aankoopprijsaanpassingen en na het effect van de gewijzigde fundingkosten samenhangend met de herfinanciering.

Acquisitie Regio Bank

Op 1 juli 2007 heeft SNS REAAL Regio Bank overgenomen. Regio Bank is samengevoegd met de CVB Bank, een bestaande dochter van SNS REAAL. De combinatie gaat verder onder de nieuwe naam SNS Regio Bank.

Regio Bank heeft voor een bedrag van € 4 miljoen bijgedragen aan het resultaat na belastingen van SNS REAAL voor de periode van 1 juli 2007 tot en met 31 december 2007 na IFRS aankoopprijsaanpassingen en na aftrek van de eenmalige integratiekosten.

De uitsplitsing van de overgenomen activa, passiva en goodwill luidt als volgt:

In miljoenen euro's	
Direct aan de overname toerekenbare kosten	2
Betaalde rente tussen effectieve datum van overname en sluitingsdatum	2
Overnameprijs	55
Totale kostprijs overname	59
Reële waarde van de overgenomen activa en passiva (zie toelichting)	-4
Goodwill	63

Het effect van de acquisitie op de kasstromen van SNS REAAL

In miljoenen euro's	
Overnameprijs	59
Af: Kas en kasequivalenten van de geacquireerde vennootschappen	7
Uitgaande kasstroom van de acquisitie	52

Nieuw identificeerbare immateriële vaste activa opgenomen bij de acquisitie

De reële waarde van de overgenomen netto-activa van Regio Bank zijn definitief bepaald. SNS REAAL neemt naar aanleiding van de acquisitie de volgende immateriële vaste activa op: merknaam, core deposit en klantrelaties. Deze immateriële vaste activa zijn gewaardeerd op de reële waarde per verkrijgingsdatum en hebben een economische levensduur van respectievelijk 4 jaar, 8 jaar en 14 jaar.

Goodwill

Goodwill geeft de verwachte baten- en kostensynergieën van de overname weer, alsmede de waarde van het personeelsbestand van Regio Bank die niet los van de goodwill kan worden opgenomen. De berekende goodwill wordt toegerekend aan de kasstroombegenerende eenheid Retail Banking.

De waarde van de activa en verplichtingen van de overname is als volgt:

In miljoenen euro's	Boekwaarde 1 juli 2007	Reële waarde 1 juli 2007
Activa		
Immateriële vaste activa	--	37
Hypothecaire vorderingen en vorderingen op klanten	1.841	1.791
Uitgestelde belastingvorderingen	17	28
Overige activa	89	89
Vorderingen op kredietinstellingen	1.092	1.090
Kas en kasequivalenten	7	7
Totaal activa	3.046	3.042
Passiva		
Eigen vermogen	10	-4
Uitgestelde belastingverplichtingen	2	13
Spaargelden	2.970	2.970
Vennootschapsbelasting	2	2
Overige verplichtingen	62	61
Totaal passiva	3.046	3.042

De reële waarde van de aangekochte activa, passiva en voorwaardelijk verplichtingen is gebaseerd op het model van de contante waarde van toekomstige kasstromen. Voor de aankoop van de deelneming zijn geen voorzieningen opgenomen.

De nettowinst van Regio Bank over heel 2007 bedraagt € 25 miljoen en de totale baten € 55 miljoen. Deze cijfers over heel 2007 betreffen pro-forma cijfers gebaseerd op de waarderingsgrondslagen van Regio Bank. Deze waarderingsgrondslagen wijken niet materieel af met de waarderingsgrondslagen van SNS REAAL.

Acquisitie FBS Bankiers

SNS REAAL en VVAA Groep B.V. hebben op 1 oktober 2007 de onderhandelingen over de overname van FBS Bankiers N.V. (FBS) afgerond. Op diezelfde datum heeft overdracht plaatsgevonden van alle aandelen FBS. De aandelen zijn verworven door SNS Bank. FBS en SNS Securities N.V. zijn beide dochters van SNS Bank. Op 1 januari 2008 zijn beide dochters juridisch gefuseerd, waarbij SNS Securities N.V. de verdwijnende vennootschap is en FBS de verkrijgende vennootschap. De naam van FBS is tegelijkertijd gewijzigd in SNS Securities N.V. Met deze overname versterkt SNS Securities haar positie op de Nederlandse markt.

FBS Bankiers heeft voor een bedrag van € 0,3 miljoen bijgedragen aan het resultaat na belastingen van SNS REAAL voor de periode van 1 oktober 2007 tot en met 31 december 2007.

De uitsplitsing van de overgenomen activa, passiva en goodwill luidt als volgt:

In miljoenen euro's	
Direct aan de overname toerekenbare kosten	-
Betaalde rente tussen effectieve datum van overname en sluitingsdatum	-
Overnameprijs	16
Totale kostprijs overname	16
Reële waarde van de overgenomen activa en passiva (zie toelichting)	16
Goodwill	-

Het effect van de acquisitie op de kasstromen van SNS REAAL

In miljoenen euro's	
Overnameprijs	16
Af: Kas en kasequivalenten van de geacquireerde vennootschappen	102
Uitgaande kasstroom van de acquisitie	-86

Voorlopige overnameprijs

De reële waarde van de overgenomen netto-activa van FBS Bankiers is voorlopig bepaald omdat de overnameprijs nog niet definitief is vastgesteld.

De definitieve overnameprijs is afhankelijk gesteld van de omvang van de nog te verrekenen commissies over 2007 met intermediairs. De te verrekenen commissies zullen in 2008 worden vastgesteld waarna de definitieve overnameprijs zal worden bepaald. Het verschil met de voorlopige overnameprijs zal worden gecorrigeerd op de goodwill. De goodwill zal worden toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheid Retail Banking.

De voorlopige waarde van de activa en verplichtingen van de overname is als volgt:

In miljoenen euro's	Boekwaarde 1 oktober 2007	Reële waarde 1 oktober 2007
Activa		
Beleggingen	31	31
Vorderingen op klanten	71	71
Uitgestelde belastingvorderingen	1	1
Vennootschapsbelasting	3	3
Overige activa	15	15
Kas en kasequivalenten	102	102
Totaal activa	223	223

In miljoenen euro's	Boekwaarde 1 oktober 2007	Reële waarde 1 oktober 2007
Passiva		
Eigen vermogen	16	16
Participatiecertificaten en achtergestelde schulden	6	6
Schulden aan klanten	149	149
Schulden aan kredietinstellingen	41	41
Overige verplichtingen	11	11
Totaal passiva	223	223

De reële waarde van de aangekochte activa, passiva en voorwaardelijk verplichtingen is gebaseerd op het model van de contante waarde van toekomstige kasstromen. Voor de aankoop van de deelneming zijn geen voorzieningen opgenomen.

De nettowinst van FBS Bankiers over heel 2007 bedraagt € 1,4 miljoen en de totale baten € 7,1 miljoen. Deze cijfers over heel 2007 betreffen pro-forma cijfers gebaseerd op de waarderingsgrondslagen van FBS Bankiers. Deze waarderingsgrondslagen wijken niet materieel af met de waarderingsgrondslagen van SNS REAAL.

Aankoopprijsaanpassingen SNS Property Finance

Zoals aangekondigd in de jaarrekening 2006 zijn in 2007 de berekeningen van de IFRS-aankoopprijsaanpassingen voor pensioenen en geassocieerde deelnemingen van SNS Property Finance afgerond. Als gevolg van deze berekeningen is de goodwill met € 27 miljoen afgenomen en zijn de geassocieerde deelnemingen met € 40 miljoen en de uitgestelde belastingverplichtingen met € 14 miljoen toegenomen. Verder zijn de direct aan de overname toe te rekenen kosten met € 1 miljoen afgenomen. Voor pensioenen is geen IFRS-aankoopprijsaanpassing doorgevoerd omdat het bestaande multi-employercontract is heronderhandeld en verlengd.

Voorgenomen acquisitie Zwitserleven en voorgenomen verkoop Swiss Life België

Op 19 november 2007 heeft SNS REAAL bekend gemaakt dat met Swiss Life Holding overeenstemming is bereikt over de overname van Zwitserleven Nederland en Swiss Life België voor een maximaal bedrag van € 1.535 miljoen. De overname is afhankelijk van goedkeuring door de relevante toezichthouders en het advies van de betrokken ondernemingsraden. De overname zal naar verwachting in het 2e kwartaal van 2008 worden afgerond.

Op 21 januari 2008 heeft SNS REAAL bekend gemaakt dat zij voornemens is Swiss Life België aan Delta Lloyd Groep te verkopen. SNS REAAL en Delta Lloyd Groep hebben een principeovereenkomst bereikt over de verkoop van de aandelen van Swiss Life België aan Delta Lloyd Groep voor een bedrag van € 135 miljoen in contanten. SNS REAAL besloot tot verkoop van Swiss Life België, omdat de onderneming zich in haar strategie focust op Nederland. Het verkoopbedrag van € 135 miljoen is gebaseerd op financiële gegevens per 31 december 2006. Het definitieve verkoopbedrag wordt bepaald op basis van financiële gegevens per 31 december 2007. De transactie omvat dezelfde garanties en vrijwaringen als verstrekt door Swiss Life Holding aan SNS REAAL. De overeenkomst tussen SNS REAAL en Delta Lloyd Groep is onder voorbehoud van afronding van de acquisitie van de Nederlandse en Belgische activiteiten van Swiss Life Holding. Afronding van deze transactie en de transactie met Delta Lloyd Groep is afhankelijk van goedkeuring door relevante toezichthouders en ondernemingsraden en wordt verwacht in het tweede kwartaal van 2008.

Risicobeheer SNS REAAL

1 Risicoprofiel

1.1 Kernpunten risicoprofiel SNS REAAL

SNS REAAL onderneemt op basis van een gezond evenwicht tussen risico, rendement en kapitaal. Daarbij wordt gestreefd naar een gematigd risicoprofiel. Onze primaire focus op retail- en mkb-klanten, de Nederlandse markt en de drie kernproductgroepen hypotheek en vastgoedfinanciering, vermogensopbouw en verzekeringen beperkt ons risicoprofiel. Daarnaast beschikt SNS REAAL over een gebalanceerd risicobeheerraamwerk waarmee op basis van vooraf vastgestelde risicomaatstaven het risicoprofiel wordt gestuurd.

Het risicoprofiel sluit aan bij de doelstelling van SNS REAAL om een solide A-rating bij de rating agencies te handhaven. Bij deze nagestreefde rating hoort een minimaal kapitaalniveau dat nodig is om in uitzonderlijk slechte omstandigheden onverwachte verliezen te kunnen opvangen. Risicobeheer en kapitaalmanagement zijn in de visie van SNS REAAL daarom nauw met elkaar verbonden.

De belangrijkste ontwikkelingen in 2007 zijn:

- ⊙ Het aandelenrisico werd verder verlaagd door de verkoop van € 250 miljoen aan aandelen uit de aandelenportefeuille van AXA NL en door de aankoop in september aan langetermijnputopties met een onderliggende waarde van € 530 miljoen.
- ⊙ De resterende aandelenportefeuille van REAAL Verzekeringen bedroeg eind 2007 € 2,4 miljard. Van de onderliggende waarde van de aandelenportefeuille van REAAL Verzekeringen werd 70% afgedekt tegen neerwaartse risico's bij een koersdaling tot onder de uitoefenprijs van de putoptie.
- ⊙ Ter financiering van de overname van AXA NL haalde SNS REAAL eind juli 2007 met een aandelenemissie € 350 miljoen aan kapitaal op. Tegelijkertijd werd voor € 350 miljoen aan hybride Tier 1-kapitaal aangetrokken. De acquisitieprijs van € 1.792 miljoen werd verder gefinancierd door gebruik te maken van het kapitaalsurplus bij REAAL Verzekeringen, achtergestelde schulden en overige interne financieringsbronnen. Al met al leidde dit tot een effectievere kapitaalallocatie.
- ⊙ SNS REAAL is niet blootgesteld aan de Amerikaanse subprime-hypotheekmarkt.
- ⊙ De funding van SNS Bank is zekergesteld voor 2008, waarbij geen beroep meer gedaan hoeft te worden op de kapitaalmarkten. SNS Bank is erin geslaagd een gezonde liquiditeitspositie te handhaven door alternatieve fundingbronnen aan te trekken, met name door grotere retailfunding. De kaspositie van SNS Bank was eind 2007 € 3,0 miljard. Verder had SNS Bank € 5,7 miljard in verhandelbare effecten of effecten die kwalificeren als beleenbare activa bij De Nederlandsche Bank, waardoor de totale liquiditeitspositie eind 2007 € 8,7 miljard was.
- ⊙ In verband met de vlakke rentecurve in 2007 werd de duration van het eigen vermogen van SNS Bank teruggebracht tot nihil eind 2007.
- ⊙ De acquisitie van Regio Bank, die op 1 juli 2007 werd afgerond, had geen effect op het totale lage kredietrisicoprofiel aangezien de hypotheekportefeuilles van Regio Bank (€ 1,6 miljard) en SNS Bank gelijke kredietrisicokenmerken hadden.

1.2 Risicobeheerorganisatie

SNS REAAL heeft ten behoeve van haar risicobeheerinrichting een aantal risicoprincipes gedefinieerd met het oog op een consistente aanpak van het risicobeheer. Deze zorgen voor een integrale sturing gericht op behoud van het gematigde risicoprofiel. De risicoprincipes zijn:

- ⊙ Eén gemeenschappelijke groepsbrede classificatie van risicotypes.
- ⊙ Een vooraf vastgestelde risicotolerantie per onderkend risicotype.
- ⊙ Scenarioanalyses voor stresssituaties en maatregelen voor noodsituaties met betrekking tot de belangrijkste risico's.
- ⊙ Het testen en valideren van modellen die worden gebruikt bij het risicobeheer.
- ⊙ Aan alle onderkende risico's zijn risico-eigenaren toegewezen
- ⊙ Bewaking en beoordeling van de risico's onafhankelijk van de commerciële activiteiten.

De verantwoordelijkheden binnen de risicobeheerinrichting zijn eenduidig vastgesteld, waarbij de Raad van Bestuur eindverantwoordelijk is voor het risicobeheer en de Chief Financial Officer van SNS REAAL tevens Chief Risk Officer is. Binnen de Raad van Bestuur en de directies van SNS Bank, SNS Property Finance en REAAL Verzekeringen zijn risico-eigenaren aangewezen. Deze zijn verantwoordelijk voor de formulering en uitvoering van het risicobeleid op de toegewezen aandachtsgebieden.

SNS REAAL onderscheidt drie verantwoordelijkheidsniveaus in risicobeheer:

- ⊙ De lijnorganisatie, die verantwoordelijk is voor het risico en de besturing van het risico en die de besturing van het risico doorgaans delegeert aan risicocommissies.
- ⊙ De risicobeheerafdelingen, die de lijnafdelingen adviseren en posities monitoren.
- ⊙ De interne accountant (de afdeling Concern Audit), die de opzet van de risico-organisatie en operatie toetst.

1.3 Risicocommissies

Binnen de risicobeheerinrichting functioneren de volgende commissies:

- ⊙ Audit-commissie.
Deze commissie bestaat uit leden van de Raad van Commissarissen en houdt onder meer toezicht op de kwaliteit en de werkzaamheden van het risicobeheer.
- ⊙ Commissie Risicobeleid SNS REAAL (CRG).
Deze commissie bepaalt het strategische risicobeleid, richt de groepsbrede risicobeheerorganisatie in, vertaalt de risicotolerantie ('risk appetite') van SNS REAAL naar normen en limieten en bepaalt de mandaten van de overige risicocommissies.
- ⊙ Risicobeleidscommissies.
De Commissie Risicobeleid SNS Bank (CRB), de Commissie Risicobeleid SNS Property Finance (CR PF) en de Risico Management-commissie REAAL Verzekeringen beheren de risico's op uitvoerend niveau.
- ⊙ Integriteits- en compliancecommissie.
Deze commissie ziet toe op het tot stand brengen en borgen van de door de Raad van Bestuur gewenste integriteitsniveaus.
- ⊙ Asset & Liability-commissie SNS REAAL (ALCO Groep).
Deze commissie stuurt de balans van de bank en de verzekeraar en ziet toe op de uitvoerende ALCO's binnen SNS Bank en REAAL Verzekeringen. SNS Property Finance en Regio Bank zijn vertegenwoordigd in de ALM-commissie van SNS Bank en AXA en Winterthur zijn vertegenwoordigd in de ALM-commissie van REAAL Verzekeringen. Uitvoerende ALCO's binnen SNS Bank, SNS Property Finance en REAAL Verzekeringen bereiden beslissingen voor, nemen beslissingen binnen gestelde mandaten en dragen zorg voor de uitvoering van de besluiten van de ALCO Groep.
- ⊙ Kredietcommissies.
Aparte kredietcommissies bij REAAL Verzekeringen, SNS Bank en SNS Property Finance nemen kredietbeslissingen en adviseren over kredietlimieten, tegenpartijlimieten en het accepteren grote kredieten.
- ⊙ Prijsrisicocommissies.
De Prijsrisicocommissie SNS Bank en de Prijsrisicocommissie REAAL Verzekeringen geven advies over de klantenprijzen en sturen de productportefeuilles op volume, risico en rendement.
- ⊙ Risicobeleid DBV.
Het risicobeleid van DBV wordt in het eerste halfjaar van 2008 vastgesteld en bekrachtigd door de ALCO Groep. Via de ALCO Groep zijn voor de eerste helft van 2008 afspraken gemaakt over het te voeren strategische beleggingsbeleid van DBV.

1.4 Risicobeheerafdelingen

De risicobeheerafdelingen adviseren over het risicobeheer en rapporteren over het risicoprofiel om efficiëntie en uniformiteit te bevorderen. Zij fungeren als gemeenschappelijke servicecentra voor bank en verzekeraar. Met betrekking tot de risico's zijn zij verantwoordelijk voor het modelleren, meten, monitoren, rapporteren en adviseren. Zij zijn niet verantwoordelijk voor het formuleren van de definities en het bepalen van het beleid. SNS REAAL heeft de volgende risicobeheerafdelingen:

Balansbeheer & Risk Management (BRM)

BRM ondersteunt de Raad van Bestuur en de directies bij:

- ⊙ De bepaling van het gewenste risicoprofiel.
- ⊙ Het waarderen van de portefeuilles voor sturing op structurele waardecreatie.
- ⊙ De prijsbepaling van producten en diensten op basis van een risicogewogen rendement.
- ⊙ De keuze uit producten en diensten die passen binnen het gewenste risicoprofiel.
- ⊙ Asset & liability-management voor bank en verzekeraar.
- ⊙ Funding en kapitalisatie.
- ⊙ Portefeuillesturing en modelleren van het kredietrisico.
- ⊙ Portefeuillesturing verzekeringstechnische risico's.

Daarnaast is binnen BRM een onafhankelijke afdeling voor modelvalidatie ingericht. Modelvalidatie staat los van de modelontwikkelingsafdelingen binnen BRM en rapporteert rechtstreeks aan de directeur BRM. De intern ontwikkelde en te ontwikkelen Basel II-modellen vormen voornamelijk het belangrijkste aandachtspunt.

Actuariaat

In 2007 zijn de operationele actuariële taken van het Actuariaat ondergebracht in de organisatie van REAAL Verzekeringen. De belangrijkste verantwoordelijkheden van het Actuariaat liggen op het gebied van verzekeringstechnisch risicomanagement en vaststellen van actuariële grootheden in de balans. De afdeling Pricing is verantwoordelijk voor het vaststellen en bewaken van een evenwichtig tariefgebouw voor verzekeringsproducten.

Insurance Reporting heeft als belangrijkste taak het vaststellen van de technische voorzieningen en schadevoorzieningen en het bewaken van de toereikendheid van deze voorzieningen. Voor het schadebedrijf rapporteert Insurance Reporting bovendien over de ontwikkeling van de schaderatio's voor het levenbedrijf wordt gerapporteerd over de resultaten van de winstbronnenanalyse.

Deze rapportages dragen bij aan het beheersen van de verzekeringstechnische risico's.

De afdeling Valuation stelt de winstgevendheid van de bestaande levenportefeuille en de nieuwe productie vast en geeft daarmee invulling aan de nacalculatie van verzekeringstarieven. Daarnaast levert deze afdeling een bijdrage aan het meten van de ALM-risico's.

Activiteiten die betrekking hebben op herverzekeren, groepsverzekeringen, economisch kapitaal, verzekeringstechnische risico's, parameteronderzoek en het verzekeringstechnisch modelleren zijn en blijven ondergebracht bij het centrale risicobeheer van SNS REAAL. Het Groepsactuarieel, verantwoordelijk voor het stellen van kaders waarbinnen REAAL Verzekeringen rapporteert, is eveneens onderdeel van het centrale risicobeheer.

Compliance & Operationeel Risicomanagement (C&O)

C&O adviseert de Raad van Bestuur en de directies van de bedrijfsonderdelen over de beheersing van niet-financiële risico's. Dit zijn de risico's die verband houden met het gedrag van mensen en de inrichting van de bedrijfsprocessen. Belangrijke taken van de afdeling zijn het adviseren over een integere en beheerste bedrijfsvoering en het coördineren en stimuleren van de beheersing van operationele risico's en integriteitsrisico's binnen SNS REAAL. De normen en richtlijnen van SNS REAAL worden nader uitgewerkt door specialistische staven die het lijnmanagement ondersteunen bij de toepassing van het beleid. De belangrijkste bedrijfsonderdelen beschikken daarnaast over een eigen compliance-functionaris. Deze 'local compliance officers' worden functioneel aangestuurd door de directeur C&O en onderhouden een rapportagelijijn met C&O, waardoor hun zelfstandige positie is gewaarborgd.

Juridische Zaken (JZ)

Juridische Zaken heeft zowel een beleidsvoorbereidende als een operationeel ondersteunende functie op het gebied van risicomanagement. De belangrijkste taken van deze afdeling zijn:

- Het signaleren van en adviseren over (toekomstige) wet- en regelgeving.
- Het adviseren over (aspecten van) integriteit en zorgplicht.
- Het voorbereiden en uitvoeren van (aspecten van) beleid op het gebied van integriteit en zorgplicht.

Kredietrisicomanagement (KRM)

Binnen SNS Bank en SNS Property Finance zijn twee aparte en onafhankelijke afdelingen voor kredietrisicomanagement ingericht. Deze richten zich op beleidsvoorbereidende en operationele ondersteuning van het kredietrisicomanagement en rapporteren beiden aan de CFO van SNS Bank en SNS Property Finance. De belangrijkste taken van deze afdelingen zijn:

- ⊙ Adviseren over het kredietrisicobeleid.
- ⊙ Onafhankelijke analyse van en advisering over kredietvoorstellen. Voor de retail- en mkb-kredietverlening is binnen SNS Bank een apart midoffice ingericht dat (bindend) adviseert over posten die buiten de reguliere acceptatiecriteria vallen.
- ⊙ Administratie en beheer van kredietfaciliteiten en (zakelijke) zekerheden.
- ⊙ Beheer en afwikkeling van kredieten die in achterstand zijn geraakt of waarbij sprake is van wanbetaling (default).
- ⊙ Het verzorgen van rapportages over het operationele management op het gebied van kredietrisico.

Interne Controle

De afdelingen Interne Controle van SNS REAAL, SNS Bank en REAAL Verzekeringen toetsen ten behoeve van het lijnmanagement de (permanente) werking van de in procedures opgenomen beheersmaatregelen. De bevindingen worden gewogen op basis van een vooraf vastgestelde norm, zodat adequate managementinformatie ontstaat die gerelateerd is aan de organisatie- en procesdoelstellingen.

Concern Audit (CA)

CA ressorteert onder de voorzitter van de Raad van Bestuur en heeft tevens een rapportagelijijn met de Audit-commissie van de Raad van Commissarissen. Op deze wijze is deze afdeling in staat de werkzaamheden onafhankelijk te verrichten ten opzichte van de bedrijfsonderdelen en de afdelingen van SNS REAAL.

CA voert haar onderzoeken uit ten behoeve van de Raad van Bestuur en op basis van een van tevoren vastgestelde risicoanalyse. De onderzoeken zijn gericht op het interne risicobeheer- en controlesysteem, de hiermee verbonden verwerkingsprocessen en de (betrouwbaarheid van de) managementinformatie. Tevens worden op verzoek van de directies verschillende soorten audits uitgevoerd, waaronder certificerende werkzaamheden ten behoeve van externe partijen.

2 Risicobeheer Bank

2.1 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico dat een debiteur geheel of gedeeltelijk in gebreke blijft, of dat diens positie verslechtert, met negatieve gevolgen in het resultaat of vermogenspositie van SNS Bank.

Kredietrisicoprofiel SNS Bank

SNS Bank kent verschillende verschijningsvormen van kredietrisico. De belangrijkste zijn vorderingen op klanten, vorderingen op kredietinstellingen en beleggingen. Ongeveer 95 procent van de vorderingen op klanten heeft een hypothecaire zekerheid.

Van alle vorderingen op klanten betreft ruim drie kwart een particuliere woonhuisfinanciering. Particuliere woonhuisfinanciering kenmerkt zich door zeer lage kredietverliezen en waardevaste zekerheden. De in 2004 gewijzigde fiscale behandeling van overwaarde en de gedragscode van de Nederlandse Vereniging van Banken zijn van invloed op kredietovereenkomsten die sindsdien zijn gesloten. Inmiddels heeft dit geleid tot een merkbaar lager risicoprofiel van de gehele portefeuille. Daarnaast is de risicoacceptatie verder geprofessionaliseerd.

De particuliere woonhuisfinancieringen worden in geheel Nederland verstrekt. Het zuiden en oosten van Nederland hebben een belangrijk aandeel in de portefeuille. Overigens wordt gefocust op groei in de Randstad. Onze geografische spreiding draagt bij aan het spreiden van de risico's, vanwege de regionale verschillen in de huizenmarkt en economie zullen ook verschillen ontstaan in het aantal wanbetalingen en de hoogte van (verwachte) kredietverliezen.

Gedurende 2007 zijn de zakelijke hypothecaire leningen toegenomen. Deze vastgoedfinancieringen zijn geconcentreerd bij SNS Property Finance. Met de groei van de portefeuille neemt het aandeel kredieten dat in de beginfase van de financiering zit, relatief toe. Deze kredieten hebben een wat hoger risicoprofiel, dat afneemt naar mate projecten vorderen. Niet alleen is groei gerealiseerd, maar er is ook een marge gerealiseerd die past bij het iets hogere risicoprofiel.

Doordat de risico's van SNS Bank gespreid zijn over zakelijke en particuliere debiteuren wordt een diversificatievoordeel gerealiseerd. De kredietkwaliteit van de portefeuille ontwikkelt zich gelijkmatiger dan van de afzonderlijke delen van de portefeuille. Zo reageren zakelijke en particuliere kredieten verschillend op economische ontwikkelingen. Daardoor wordt de kans op onverwachte ontwikkelingen kleiner. Deze afname van het risico wordt diversificatievoordeel genoemd. Dit diversificatievoordeel blijft, ook al is de zakelijke kredietverlening geconcentreerd in de sector 'Bouw en onroerend goed'. In mindere mate draagt bij dat een klein deel van de kredietverlening zekerheden heeft buiten Nederland.

In het overgrote deel van de kredietportefeuille is er sprake van hypothecair gedekt krediet. En als er geen hypotheek is, betreft het met name vorderingen op kredietinstellingen en beleggingen (bijvoorbeeld obligaties). De beleggingen uit hoofde van het eigen liquiditeitsbeheer (beleggingen voor verkoop beschikbaar) en voor handelsdoeleinden hebben een goede rating. Mede door de hypothecaire zekerheden en goede ratings kan het risicoprofiel van de totale kredietportefeuille gematigd worden genoemd.

Overzicht kredietrisico SNS Bank

De bedragen waarover SNS Bank kredietrisico loopt (exclusief zekerheidsstellingen en andere kredietverbeteringen) zijn als volgt verdeeld:

In miljoenen euro's	2007	2006
Beleggingen	4.056	2.038
Derivaten	1.041	804
Hypotheek en overige vorderingen op klanten	48.806	47.598
Vastgoedfinancieringen	11.637	8.860
Totaal vorderingen op klanten	60.443	56.458
Vorderingen op kredietinstellingen	1.092	3.607
Overige activa, geen kredietverlening	1.018	998
Kas en kasequivalenten	3.141	687
Totaal	70.791	64.592
Niet uit de balans blijvende verplichtingen		
Verplichtingen wegens verstrekte borgtochten en garanties	485	419
Verplichtingen uit hoofde van onherroepelijke faciliteiten	2.187	2.696
Totaal	73.463	67.707

Kredietbeheer SNS Bank beleggingen

De beleggingen worden in het bijzonder voor het eigen liquiditeitsbeheer aangehouden. Er is niet direct of indirect in (Amerikaanse) subprime hypotheek belegd.

De beleggingen zijn als volgt naar bedrijfstak ingedeeld:

In miljoenen euro's	Reële waarde via de winst- en verliesrekening							
	Voor verkoop beschikbaar		Handelsdoeleinden		Aangewezen		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Aandelen en vergelijkbare beleggingen:								
Financiële instellingen	--	--	1	1	--	--	1	1
Handel, industrie en overige dienstverlening	20	15	13	41	--	--	33	56
Overige	4	4	6	5	--	--	10	9
	24	19	20	47	--	--	44	66
Rentedragende beleggingen:								
Leningen en vorderingen:								
Financiële instellingen	--	--	1	1	--	--	1	1
Handel, industrie en overige dienstverlening	--	--	--	2	--	--	--	2
Obligaties en vastrentende waarden:								
Overheid - binnenland	660	352	--	--	51	--	711	352
Overheid - buitenland	1.648	1.064	27	27	451	--	2.126	1.091
Financiële instellingen	66	61	844	218	10	--	920	279
Handel, industrie en overige dienstverlening	111	137	55	54	--	--	166	191
Overige	--	5	88	51	--	--	88	56
	2.485	1.619	1.015	353	512	--	4.012	1.972
Totaal	2.509	1.638	1.035	400	512	--	4.056	2.038

De rentedragende beleggingen zijn als volgt naar rating ingedeeld:

In miljoenen euro's	Voor verkoop beschikbaar		Handelsdoeleinden		Aangewezen		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
AAA	2.409	1.221	85	11	512	--	3.006	1.232
AA	--	30	155	66	--	--	155	96
A	12	334	656	137	--	--	668	471
BBB	2	--	9	5	--	--	11	5
Lager dan BBB	5	4	105	--	--	--	110	4
Zonder rating	57	30	5	134	--	--	62	164
Totaal	2.485	1.619	1.015	353	512	--	4.012	1.972

Kredietbeheer SNS Bank vorderingen op klanten

In het kredietbeheer is een onderscheid gemaakt naar enerzijds particuliere relaties en anderzijds vastgoedfinancieringen en overige zakelijke relaties. Daarnaast is er een onderscheid naar kredietbeheer voor de individuele relatie en kredietbeheer op het niveau van de portefeuille.

Kredieten aan particuliere relaties bestaande uit hypothecaire leningen of consumptieve kredieten (opgenomen onder overige) worden op basis van acceptatienormen en beleidsregels door bevoegde functionarissen geaccepteerd. De acceptatienormen en beleidsregels worden in het Prijsrisicocomité Bank vastgesteld. De acceptatie vindt voor hypothecaire leningen centraal plaats. Dat draagt bij aan de uniformiteit en snelheid. Acceptatie-score-modellen spelen hierbij een ondersteunende rol.

Het kredietbeheer van bestaande particuliere klanten vindt op klantniveau plaats door een actieve bewaking en opvolging van betalingsachterstanden. Dit proces wordt ondersteund door geautomatiseerde systemen die zorgen voor segmentering en prioritering van klanten met een achterstand.

Op portefeuilleniveau worden hypotheekrisico's beheerd met het 'Portefeuille Management Proces'. Het proces bestaat uit drie onderdelen: normeren, monitoren en bijsturen. Bijsturen kan met het prijsbeleid, het acceptatie- en beheerbeleid, specifieke (marketing)acties, productontwikkeling en securitisaties.

De 'Loan to Foreclosure Value' (LtFV) is een belangrijke risico-indicator aan de hand waarvan de portefeuille wordt gestuurd. De LtFV geeft bevoorschotting weer, door de uitstaande lening te nemen als percentage van de executiewaarde van het onderpand. Een laag percentage wordt als gunstig aangemerkt.

Wat de hypotheekportefeuille van SNS Bank betreft is de gewogen gemiddelde LtFV ultimo 2007 90% (2006: 90%); op basis van geïndexeerde LtFV 79% (2006: 80%). De executiewaarde die op het aanvraagmoment bekend is, wordt geïndexeerd met de WoningWaardeIndex van het Kadaster. De index wordt maandelijks aangepast. De WoningWaardeIndex is gespecificeerd naar provincie en woningtype. Voorbeelden van woningtype zijn appartement of vrijstaand. SNS Bank sluit aan bij deze verbijzondering. Van lopende woninghypotheken wordt normaliter geen nieuw taxatierapport opgevraagd.

Naast de 'Loan to Foreclosure Value' is de kans dat een kredietnemer in achterstand raakt (Probability of Default) een belangrijke risico-indicator. Daarbij wordt een inschatting gemaakt van de kans dat de verplichtingen het komende jaar niet worden nagekomen. De inschatting voor de particuliere woninghypotheken is dat vrijwel iedereen zijn verplichtingen kan nakomen.

Onderstaande tabel geeft de risicoklasse van de particuliere woninghypotheken portefeuille in % van uitstaande woninghypotheken weer:

PD (Probability of Default) %	2007
1	87,4%
2-4	4,8%
5-7	0,0%
8-10	5,0%
11-13	0,0%
14-17	0,0%
18-99	2,0%
100	0,8%
	100,0%

Ook voor vastgoedfinancieringen en overige zakelijke relaties (opgenomen onder overige) gelden acceptatienormen en beleidsregels. Voor kredieten tot en met € 1 miljoen worden bovendien acceptatie-score-modellen ontwikkeld. Vastgoedfinancieringen van € 1 miljoen en meer worden vooral door SNS Property Finance verstrekt al kunnen vastgoedfinancieringen tot € 5 miljoen ook bij SNS Bank voorkomen. Voor kredieten van € 1 miljoen en meer wordt het kredietvoorstel altijd geanalyseerd door de risk management afdeling van SNS PF en voorzien van een adviserende conclusie. Afwijkingen van adviserende conclusie moeten schriftelijk worden onderbouwd. Participatiefinancieringen worden altijd voorgelegd aan het Risk Committee SNS Property Finance. Overigens komen Participatiefinancieringen bij SNS Bank niet voor.

Vastgoedfinancieringen en overige zakelijke relaties kennen vooral vorderingen in de sector 'Bouw en onroerend goed'. Het betreft overwegend hypothecair gedekte financieringen van commercieel vastgoed, bedrijfspanden en woon/winkelpanden. De waarde van de overige zekerheden is te verwaarlozen.

Voor Vastgoedfinancieringen en overige zakelijke relaties vindt kredietbewaking op klantniveau plaats met een informatie systeem dat gericht is op overstanden en de nakoming van de bepalingen in de kredietovereenkomst. Door snel contact met de kredietnemer te zoeken is het mogelijk adequate vervolgacties te nemen. Vrijwel altijd komt de kredietnemer de overeenkomst alsnog na, bij hoge uitzondering wordt de kredietovereenkomst aangepast.

Bij SNS Property Finance gelden richtlijnen over de wijze waarop default-indicatoren moeten worden gesignaleerd. En op welke wijze daar besluitvorming over moet plaatsvinden; het in default verklaren gebeurt door de fiatterende instantie.

Op portefeuilleniveau worden de risico's van de Vastgoedfinancieringen en overige zakelijke relaties gevolgd aan de hand van uitgebreide rapportages van de ontwikkelingen binnen de portefeuilles. Naast de infectiegraad wordt ook de verdeling over de diverse branches, landen en het type vastgoedfinanciering gevolgd; en zo nodig bijgestuurd. Bijsturing vindt plaats door de prijsstelling aan te passen, kredietvoorwaarden te versoepelen of juist aan te scherpen en door keuzes te maken bij de acquisitie van nieuwe relaties.

De verdeling van de vorderingen op klanten naar aard van zekerheden en kredietrisico wordt als volgt gespecificeerd:

In miljoenen euro's	Hypotheeken		Vastgoed-financieringen		Overig		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Woningen gelegen in Nederland:								
- Hypotheken < 75% van executie waarde	20.099	21.383	1.055	692	--	--	21.154	22.075
- Hypotheken > 75% van executie waarde	3.599	3.497	1.239	1.733	--	--	4.838	5.230
- Hypotheken met Nationale Hypotheekgarantie	5.579	6.331	--	--	--	--	5.579	6.331
Gesecuritiseerde hypotheeken	15.486	11.272	--	--	--	--	15.486	11.272
Woningen gelegen in het buitenland	175	177	1.271	596	--	--	1.446	773
Niet woningen in Nederland:								
- Hypothecaire dekking	1.292	2.329	6.336	4.209	--	--	7.628	6.538
- Overige zekerheden en blanco kredieten	--	--	224	191	2.576	2.609	2.800	2.800
Niet woningen in het buitenland:								
- Hypothecaire dekking in het buitenland	--	--	1.287	1.339	--	--	1.287	1.339
- Overige zekerheden en blanco kredieten	--	--	225	100	--	--	225	100
Voorzieningen voor oninbaarheid:								
- Specifieke voorziening	-56	-54	-59	-46	-80	-83	-195	-183
- IBNR	-2	-5	-3	-5	-7	-17	-12	-27
Totaal	46.172	44.930	11.575	8.809	2.489	2.509	60.236	56.248

De verdeling van de vorderingen op klanten naar aard van de sector/tegenpartij wordt als volgt gespecificeerd:

In miljoenen euro's	2007	2007 %	2006	2006 %
Bouw en onroerend goed	10.776	17,9%	7.576	13,5%
Overheid	784	1,3%	562	1,0%
Land- en tuinbouw, bosbouw en visserij	57	0,1%	68	0,1%
Nijverheid	144	0,2%	238	0,4%
Dienstverlenende bedrijven	1.638	2,7%	3.240	5,8%
Financiële instellingen	1.342	2,2%	1.287	2,3%
Overig zakelijk	789	1,3%	1.852	3,3%
Particulieren	44.913	74,6%	41.635	73,9%
Voorzieningen voor oninbaarheid:				
- Specifieke voorziening	-195	-0,3%	-183	-0,3%
- IBNR	-12	0,0%	-27	0,0%
Totaal	60.236	100,0%	56.248	100,0%

Bijzonder beheer SNS Bank

Een essentieel onderdeel van het risicobeleid vormt de tijdige inzet van de afdeling Bijzonder Beheer. Voor Bijzonder Beheer wordt een onderscheid gemaakt naar enerzijds particuliere kredieten en mkb en anderzijds SNS Property Finance.

De afdeling Bijzonder Beheer, onderdeel van Krediet Risico Management, richt zich op particulieren en mkb. Er is een uniforme werkwijze gericht op het herkennen van risicovolle posten.

De beheersing van de achterstanden bij vorderingen op particuliere en mkb klanten is nagenoeg volledig geautomatiseerd. Daarbij worden de kosten voor de achterstandsbewaking afgezet tegen de combinatie van de kans op default en het verwachte bedrag aan kredietverlies. Op basis van ervaringen uit het verleden wordt een inschatting gemaakt van de benodigde acties, bijvoorbeeld telefonisch contact zoeken of aanschrijven. Het maken van deze inschatting wordt met een model ondersteund.

Vanzelfsprekend wordt het dossier in behandeling genomen door Bijzonder Beheer wanneer een klant niet meer aan zijn verplichtingen voldoet. Maar ook als het onwaarschijnlijk is dat de debiteur aan zijn verplichtingen kan blijven voldoen. De uniforme werkwijze is gericht op een snelle uitwinning.

Voor de hoogte van de voorzieningen doet Bijzonder Beheer ieder kwartaal een voorstel aan de Kredietcommissie van SNS Bank.

Bij SNS Property Finance wordt op basis van vastgelegde defaultindicatoren een besluit genomen over het in default verklaren. In geval van default maakt risk management een afwikkel- en herstructureringsplan. Bovendien wordt direct een voorstel gedaan over de hoogte van de voorziening. De hoogte van de voorzieningen wordt uitsluitend gefiatteerd door een Risk Committee.

De volgende tabel verschaft informatie over voorziene leningen:

In miljoenen euro's	Balanswaarde leningen die niet voorzien zijn	Balanswaarde voorziene leningen (bruto vordering)	Specifieke voorziening	IBNR-voorziening	Totaal balanswaarde	Reële waarde onderpand voor voorziene vorderingen en vorderingen in achterstand
2007						
Hypotheke en overige vorderingen op klanten	47.567	1.239	-136	-9	48.661	1.618
Vastgoedfinancieringen	11.354	283	-59	-3	11.575	449
Totaal	58.921	1.522	-195	-12	60.236	2.067
2006						
Hypotheke en overige vorderingen op klanten	45.868	1.730	-137	-22	47.439	2.097
Vastgoedfinancieringen	8.685	175	-46	-5	8.809	414
Totaal	54.553	1.905	-183	-27	56.248	2.511

In 2007 hebben met betrekking tot particuliere woonhuizen 167 executoriale verkopen plaatsgevonden waarvan gemiddeld 70% van de uitstaande schuld kon worden gecompenseerd.

Bij de hoogte van de voorzieningen wordt rekening gehouden met defaults en de ervaring dat kredietverliezen ook uit niet defaults kunnen voortvloeien (IBNR).

In geval van default wordt voor Vastgoedfinancieringen per debiteur een voorstel voor de hoogte van de voorziening gedaan. De voorziening wordt getroffen door of de Kredietcommissie van SNS Bank of Risk Committee van SNS Property Finance. Voor particulieren wordt de voorziening voor kredieten in default modelmatig vastgesteld en niet per debiteur. Het model houdt rekening met onder meer het aantal maanden achterstand.

De kredietvoorziening ten opzichte van de risico gewogen activa SNS Bank is ten opzichte van 2006 (0,74%) afgenomen tot 0,67%.

De kredietkwaliteit van de hypotheekportefeuille van SNS Bank laat over geheel 2007 een stabiel beeld zien. De kredietkwaliteit van SNS Property Finance is in 2007 minder geworden. Met de groei van de portefeuille neemt het aandeel kredieten dat in de beginfase van de financiering zit, relatief toe. Deze kredieten hebben een wat hoger risicoprofiel, dat afneemt naar mate projecten vorderen.

Het defaultpercentage¹ bleef gedurende 2007 stabiel op 0,54%. In 2006 was dit percentage gemiddeld hoger. De voornaamste oorzaken van deze gunstige ontwikkeling zijn aangescherpte acceptatiecriteria en actief achterstandsbeheer.

¹) Het defaultpercentage bij hypotheke is het aantal klanten met een betalingsachterstand van 3 maanden of meer gedeeld door het totaal aantal klanten.

Achterstanden financiële activa SNS Bank:

In miljoenen euro's	Geen achterstand	≤ 3 maanden	> 3 maanden ≤ 6 maanden	> 6 maanden ≤ 1 jaar	> 1 jaar	Voorziening	Totaal
2007							
Beleggingen	4.056	--	--	--	--	--	4.056
Derivaten	1.041	--	--	--	--	--	1.041
Hypotheke en overige vorderingen op klanten	47.567	770	124	96	249	-145	48.661
Vastgoedfinancieringen	11.354	--	283	--	--	-62	11.575
Vorderingen op kredietinstellingen	1.092	--	--	--	--	--	1.092
Overige activa	4.159	--	--	--	--	--	4.159
Totaal	69.269	770	407	96	249	-207	70.584
2006							
Beleggingen	2.038	--	--	--	--	--	2.038
Derivaten	804	--	--	--	--	--	804
Hypotheke en overige vorderingen op klanten	45.868	1.264	128	99	239	-159	47.439
Vastgoedfinancieringen	8.685	--	175	--	--	-51	8.809
Vorderingen op kredietinstellingen	3.607	--	--	--	--	--	3.607
Overige activa	1.685	--	--	--	--	--	1.685
Totaal	62.687	1.264	303	99	239	-210	64.382

Kredietbeheer SNS Bank vorderingen op kredietinstellingen en derivaten

SNS Financial Markets voert ten behoeve van de treasury- en fundingactiviteiten geld- en kapitaalmarkttransacties uit met diverse financiële instellingen.

Het betreft hier onder andere derivatentransacties gericht op het afdekken van rente- en valutarisico's. Derivatentransacties die onder een Credit Support Annex (CSA) van de International Swaps and Derivatives Association overeenkomst vallen, hebben looptijden variërend van 1 tot 20 jaar. Het zwaartepunt ligt op de langere looptijden. Deze CSA's dienen vooral voor het minimaliseren van het 'counterparty' risico. Op kasbasis worden periodiek de veranderingen in contante waarde van alle lopende transacties met een bepaalde tegenpartij verrekend. Daarnaast geldt een systeem met 'counterparty' limieten. Daarmee wordt het concentratierisico beperkt.

Kredietrisico SNS Bank

De volgende tabel geeft een indicatie van het kredietrisico van SNS Bank, gebaseerd op het wegingpercentage dat wordt gebruikt voor de reguliere rapportage aan De Nederlandse Bank (DNB). In 2007 zijn deze wegingpercentages voor het laatst gebaseerd op Basel I. In het algemeen zijn deze percentages 0% voor vorderingen op of gegarandeerd door OECD-overheden, 20% voor vorderingen op of gegarandeerd door OECD-banken, 50% voor leningen die geheel en volledig zijn gedekt door hypothecaire zekerheid (LtFV is dan lager dan of gelijk aan 75%) en 100% voor de overige vorderingen.

In miljoenen euro's	2007		2006	
	Balanswaarde	Risicogewogen bedrag	Balanswaarde	Risicogewogen bedrag
Kasmiddelen	3.141	47	687	--
Bankiers	1.092	5	3.607	410
Kredieten	60.236	27.365	56.248	25.371
Financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden*	1.171	--	510	--
Financiële activa tegen reële waarde via W&V, aangewezen.	512	2	--	--
Financiële activa voor verkoop beschikbaar	2.508	78	1.638	104
Overige financiële activa*	906	--	694	--
Deelnemingen	53	53	34	34
Immateriële activa	285	75	214	9
Onroerende zaken en bedrijfsmiddelen	145	145	169	169
Belastingvorderingen	228	228	146	146
Overige activa	8	8	107	89
Overlopende activa	299	120	328	154
Subtotaal Balansposten	70.584	28.126	64.382	26.486
Derivatencontracten*	--	461	--	378
Off-balance-producten**	--	1.546	--	1.293
Solvabiliteitseisen marktrisico***	--	611	--	289
Totaal activa	70.584	30.744	64.382	28.446

*) In de activa zijn begrepen derivatencontracten van € 906 miljoen voor hedging (2006: € 694 miljoen) en € 135 miljoen (2006: € 110 miljoen) voor overige derivaten. Hiervan bedragen de naar risicogewogen activa € 461 miljoen (2006: € 378 miljoen).

**) Betreft (on)herroepelijke faciliteiten en kredietvervangende garanties van € 6.117 miljoen (2006: € 5.881 miljoen). Hiervan bedragen de naar risicogewogen activa € 1.546 miljoen (2006: € 1.293 miljoen).

***) Betreft onder andere overige financiële activa aangehouden voor handelsdoeleinden.

2.2 Marktrisico

Het marktrisico is het risico dat marktprijzen dusdanig veranderen dat negatieve gevolgen ontstaan voor het resultaat en de vermogenspositie van SNS Bank. In marktprijzen zijn rentes, aandelenkoersen en wisselkoersen begrepen.

Binnen het gematigde risicoprofiel van SNS Bank neemt renterisico een belangrijke plaats in. Regio Bank is per 1 juli 2007 volledig geïntegreerd in de rentepositie van SNS Bank. Renterisico ontstaat doordat er verschillen bestaan in de rentegevoeligheid van de activa en passiva op de balans van SNS Bank. Zo hebben in de regel de activa op de bankbalans een langere duration dan de passiva. SNS Bank heeft gegeven deze balansstructuur normaliter baat bij een rentedaling. De marktrisico's van de bank, inclusief SNS Property Finance, worden gemanaged door het ALM Comité SNS Bank. Bij het managen van de rentepositie van SNS Bank wordt steeds vastgesteld of de risico's binnen het vastgestelde limietenkader zitten. Sturing binnen de limieten vindt plaats op basis van rendement-risico overwegingen in samenhang met de korte- en middellange termijnvisie op renteontwikkelingen. SNS Bank kijkt voor de sturing van het renterisico niet naar afzonderlijke balansposten, maar naar het totaal van rentedragende activa en - passiva inclusief renteswaps. Deze renteswaps worden gebruikt om de gevoeligheid van de contante waarde van de kasstromen van met name (nieuwe) hypotheeklen als gevolg van veranderingen in de rente terug te brengen. Zie paragraaf 4.1 'Hedging SNS Bank' en 4.2 'Hedge Accounting SNS Bank' voor een verdere toelichting.

Marktrisico SNS Bank bankboek

Het renterisico in de portefeuille van de bank wordt gemeten, bewaakt en gestuurd aan de hand van duration-, Value-at-Risk (VaR)-, Earnings-at-Risk (Ear)- en gapping-analyses.

De duration van het eigen vermogen is de belangrijkste indicator van het renterisico. De maatstaf kent voor 2007 een bandbreedte van 0 tot 8. Deze bandbreedte wordt jaarlijks herijkt door het ALM Comité SNS REAAL. De duration van het eigen vermogen bedroeg nihil ultimo 2007 (ultimo 2006: 3,9). De duration van het eigen vermogen was gedurende 2007 maximaal 4,3 in januari 2007. Daarna is de rentepositie, gezien de vlakke rentecurve en de turbulentie op de financiële markten gedurende 2007, structureel naar beneden gestuurd.

De 'Value-at-Risk' was gedurende 2007 gemiddeld € 109 miljoen, met een maximum van € 354 miljoen eind januari 2007, en een minimum van € 26 miljoen ultimo 2007. Ultimo 2006 bedroeg de VaR € 408 miljoen.

De EaR kende in 2007 een limiet van € 74 miljoen. De EaR bedroeg gemiddeld circa € 45 miljoen met een maximum van € 67 miljoen in december 2007. Gedurende het gehele jaar is de EaR binnen de limiet gebleven.

Zowel VaR als EaR worden met scenarioanalyses bepaald. Veranderingen in de reële waarde van het eigen vermogen en veranderingen in de bruto rentemarge worden bepaald bij vele onderliggende rente-scenario's. De reële waarde van het eigen vermogen wordt verkregen door de netto kasstromen vanuit de totale balans te verdisconteren met de cost-of-fund curve van SNS Bank. Deze curve wordt tevens als basis yield curve gebruikt om renteveranderingen te simuleren. Bij een betrouwbaarheidsniveau van 99% is de VaR, respectievelijk de EaR, gelijk aan de 1% slechtste uitkomst van verandering in de reële waarde van het eigen vermogen en van de verandering in de bruto rentemarge. Bij EaR wordt wel een statische rentepositie als basis genomen: wat kost het bij de huidige rentepositie en bij verschillende rentescenario's om de rentegaps binnen een jaar te herfinancieren. Ook voor de VaR wordt de balanspositie op rapportagedatum gebruikt bij het simuleren van de waardeveranderingen. Zowel VaR als EaR worden met een 1-jaars horizon vanaf de rapportagedatum berekend. Beide maatstaven zijn voor belasting.

Het offerterisico is het risico dat de bank loopt doordat de rente stijgt tussen het moment van offreren en het financieren van de lening. Dit risico wordt separaat gemanaged. Maandelijks wordt een afweging gemaakt tussen de kosten van afdekking en het risico dat SNS Bank loopt uit hoofde van het offerterisico. Vanaf september 2007 is gekozen om 70% van de offerte pijplijn structureel in te dekken met behulp van rentederivaten (swaps en swaptions). Het offerterisico is gelimiteerd met een VaR limiet van € 15 miljoen. Gemiddeld bedroeg de offerte-VaR gedurende 2007 € 3,5 miljoen. De offerte-VaR is gedurende 2007 binnen de limiet gebleven.

Alle valutaposities van SNS Bank worden maandelijks gemeten en structureel afgedekt. Onderstaande tabel geeft een indicatie van de vreemde valutapositie van SNS Bank.

In miljoenen euro's	Balans debet		Balans credit		Saldo		Hedge derivaten	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Amerikaanse dollar	848	1.129	1.928	1.596	-1.080	-467	1.051	499
Japanse yen	1	160	266	209	-265	-49	258	41
Engelse pond	90	33	451	749	-361	-716	379	712
Zwitserse frank	12	1	108	24	-96	-23	97	24
Canadese dollar	55	32	143	37	-88	-5	92	5
Australische dollar	15	62	781	979	-766	-917	766	918
Hongkong dollar	7	--	383	3.262	-376	-3.262	391	3.262
Deense kronen	256	235	3	5	253	230	-253	-229
Overige	6	117	500	466	-494	-349	504	339
Totaal	1.290	1.769	4.563	7.327	-3.273	-5.558	3.285	5.571

De looptijd van de afgedekte posities en de derivaten in het kader van de vreemde valuta is vrijwel gelijk aan elkaar.

Gevoeligheidstest SNS Bank

De marktrisico's van SNS Bank kunnen geïllustreerd worden door een gevoeligheidsanalyse. Hierbij wordt het effect van een directe parallelle verschuiving van de rentecurve met + of -1% en een onmiddellijke schok in aandelenprijzen van + of -10% op de reële waarde van het eigen vermogen, het resultaat en het eigen vermogen berekend. De gevoeligheid van rentebewegingen op het resultaat wordt op de volgende statische manier berekend: voor de eerste 12 maandgaps in de ultimo 2007 balans worden de herfinancieringskosten en -opbrengsten berekend indien de rente onmiddellijk met 1% stijgt of daalt (parallelle verschuiving). De uitkomsten zijn na belasting.

In miljoenen euro's	Reële waarde eigen vermogen		Resultaat		Eigen vermogen	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Rente + 1%	13	-95	42	-14	-118	-77
Rente - 1%	-8	98	-42	14	118	77
Aandelen + 10%	2	2	--	--	2	2
Aandelen - 10%	-2	-2	--	--	-2	-2

Rentetypische vervalkalender SNS Bank

Naast sturing op de duration van het eigen vermogen, Value-at-Risk en Earnings-at-Risk, wordt ook gestuurd op netto (activa minus passiva) vervallende nominale bedragen per rentelooptijd. Deze bedragen worden weergegeven in een zogenaamde gap-profiel. In onderstaande tabel is de rentetypische gap-profiel van SNS Bank opgenomen, gebaseerd op de verwachte resterende rentetypische looptijd. Hier zijn de schattingen voor het vervroegde aflossingsgedrag in de hypotheek- en leningportefeuilles van SNS Bank en SNS Property Finance verwerkt. Tevens wordt een inschatting gemaakt van de uitloop van de spaar- en creditgelden van SNS Bank. Het gap-profiel is de basis om te beslissen in welke looptijden de rentepositie door middel van renteswaps naar het gewenste niveau gestuurd moeten worden. Duration van het eigen vermogen samen met de rentetypische gaps vormen dus de basis voor het sturen van de rentepositie.

In miljoenen euro's	≤ 1 maand	> 1 maand ≤ 3 maanden	> 3 maanden ≤ 1 jaar	> 1 jaar ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Voorziening	Totaal
2007							
Activa							
Beleggingen (rentedragend)	197	58	429	779	2.549	--	4.012
Derivaten	336	400	246	16	43	--	1.041
Vorderingen op klanten	14.118	5.105	8.170	20.747	12.303	-207	60.236
Vorderingen op kredietinstellingen	633	410	49	--	--	--	1.092
Overige activa	1.062	--	--	--	--	--	1.062
Kas en kasequivalenten	3.141	--	--	--	--	--	3.141
	19.487	5.973	8.894	21.542	14.895	-207	70.584
Off balance producten	9.450	11.265	6.931	453	1.213	--	29.312
Totaal activa	28.937	17.238	15.825	21.995	16.108	-207	99.896
Passiva							
Participatiecertificaten en achtergestelde schulden	100	472	1.106	--	--	--	1.678
Schuldbewijzen	3.642	19.427	2.148	4.448	2.517	--	32.182
Derivaten	54	132	263	260	229	--	938
Spaargelden	1.011	2.021	5.412	6.809	3.926	--	19.179
Overige schulden aan klanten	3.965	753	538	1.154	1.436	--	7.846
Schulden aan kredietinstellingen	3.533	1.183	350	--	--	--	5.066
Overige passiva	1.484	--	--	--	--	--	1.484
	13.789	23.988	9.817	12.671	8.108	--	68.373
Off balance producten	19	160	8.843	11.851	8.439	--	29.312
Totaal passiva	13.808	24.148	18.660	24.522	16.547	--	97.685
Rentegevoeligheid gap (activa - passiva)	15.129	-6.910	-2.835	-2.527	-439	-207	2.211

In miljoenen euro's	≤ 1 maand	> 1 maand ≤ 3 maanden	> 3 maanden ≤ 1 jaar	> 1 jaar ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Voorziening	Totaal
2006							
Activa							
Beleggingen (rentedragend)	60	1	620	322	969	--	1.972
Derivaten	112	210	248	152	82	--	804
Vorderingen op klanten	17.050	2.986	8.405	16.761	11.256	-210	56.248
Vorderingen op kredietinstellingen	3.306	265	36	--	--	--	3.607
Overige activa	1.064	--	--	--	--	--	1.064
Kas en kasequivalenten	687	--	--	--	--	--	687
	22.279	3.462	9.309	17.235	12.307	-210	64.382
Off balance producten	1.288	9.724	9.947	3.291	1.714	--	25.964
Totaal activa	23.567	13.186	19.256	20.526	14.021	-210	90.346
Passiva							
Participatiecertificaten en achtergestelde schulden	--	427	119	902	--	--	1.448
Schuldbewijzen	5.440	13.791	3.541	4.386	3.683	--	30.841
Derivaten	87	233	91	137	134	--	682
Spaargelden	1.206	2.362	5.070	3.634	1.406	--	13.678
Overige schulden aan klanten	3.456	579	572	996	1.416	--	7.019
Schulden aan kredietinstellingen	5.722	1.356	221	--	--	--	7.299
Overige passiva	1.318	--	--	--	--	--	1.318
	17.229	18.748	9.614	10.055	6.639	--	62.285
Off balance producten	1.598	4.358	5.029	7.591	7.388	--	25.964
Totaal passiva	18.827	23.106	14.643	17.646	14.027	--	88.249
Rentegevoeligheid gap (activa - passiva)	4.740	-9.920	4.613	2.880	-6	-210	2.097

Effectieve rente SNS Bank

Onderstaande tabel geeft een indicatie van de gemiddelde effectieve rentepercentages over het jaar van SNS Bank (voor 2007 inclusief 6 maanden Regio Bank) inzake monetaire financiële instrumenten, welke niet aangehouden worden voor handelsdoeleinden.

In procenten	2007	2006
Activa		
Beleggingen aangehouden voor verkoop (rentedragend)	4,2%	4,1%
Hypotheke	4,8%	4,5%
Vastgoedfinancieringen	5,7%	5,9%
Overige vorderingen op klanten	9,7%	8,5%
Vorderingen op kredietinstellingen	3,0%	2,5%
Passiva		
Participatiecertificaten en achtergestelde schulden	5,9%	5,0%
Schuldbewijzen	4,1%	3,6%
Spaargelden	3,1%	3,0%
Overige schulden aan klanten	4,3%	3,9%
Schulden aan kredietinstellingen	2,5%	1,3%

Marktrisico SNS Bank handelsportefeuille

Het marktrisico van de handelsportefeuille van SNS Bank wordt dagelijks gemeten in termen van Value-at-Risk (99%) en stress testing. In de volgende tabellen staan de limieten vermeld voor de diverse handelsboeken. De totale limiet in termen van Value-at-Risk voor het handelsboek bedroeg €4 miljoen. De obligatieportefeuille gerelateerd aan handelsposities van SNS Bank is in 2007 met €750 miljoen toegenomen. Het stelsel van limieten heeft in 2007 goed gefunctioneerd.

De Value-at-Risk methodologie bestaat uit scenarioanalyses (Monte Carlo). De onderliggende scenario's voor de Monte Carlo methode worden geijkt aan de hand van historische data. Daarnaast worden dagelijks stress tests uitgevoerd voor alle handelsdesks. Ook hierop zijn limieten gedefinieerd.

In duizenden euro's	Limiet			
	Value-at-Risk (99% op dagbasis)		Stresstest	
	2007	2006	2007	2006
Klantendesk	100	100	300	300
Geldmarktdesk vreemde valuta	700	700	2.100	2.100
Geldmarktdesk euro	500	500	1.500	1.500
Kapitaalmarktdesk	400	400	1.200	1.200
Rentedesk	250	--	750	--
Off balance-desk	800	800	2.400	2.400
Aandelendesk	750	500	2.250	1.500
Obligatiedesk	600	400	1.800	1.200
Totaal	4.100	3.400	12.300	10.200

2.3 Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat funding en liquide middelen niet (in voldoende mate) ter beschikking staan, waardoor de onderneming niet op korte termijn aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen. SNS Bank besteedt ruime aandacht aan het beheersen van dit risico, zodat zij te allen tijde beschikt over adequate reserves en steeds aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Het liquiditeitsrisicomanagement is zodanig ingericht dat de effecten van bankspecifieke stressfactoren – zoals spanningen op de geld- en kapitaalmarkten – kunnen worden opgevangen.

SNS Bank is de grootste geldvrager binnen SNS REAAL. De bank beschikt over een brede beleggersbasis, een ruime keuze aan financieringsinstrumenten en uitgebreide toegang tot de internationale geld- en kapitaalmarkten.

Het lage risicoprofiel van SNS Bank wordt onderstreept doordat SNS Bank geen subprime hypotheek, conduits/Asset Backed Commercial Paper (ABCP) of Special Investment Vehicles (SIV's) heeft.

In de eerste helft van 2007 heeft SNS Bank funding uit de markt gehaald met een lange (liquiditeitstypische) looptijd. Hierbij is geprofiteerd van het historisch lage niveau van 'credit spreads'. Hoewel SNS Bank geen "subprime" beleggingen bezit, heeft ook zij in de tweede helft van 2007 hinder ondervonden van de kredietcrisis op de financiële markten. Een groot deel van de funding-bronnen waren niet tegen normale spreadniveaus en volumes beschikbaar. Niettemin heeft SNS Bank efficiënte financiering via andere bronnen kunnen vinden, onder andere door een geslaagde keuze-deposito actie (ruim €2 miljard retailfunding) en via de onderhandse markt. In september 2007 structureerde SNS Bank 'Hermes XIV', een securitisatie van Nederlandse particuliere hypotheek, voor een bedrag van €2 miljard. Dit was de eerste transactie van SNS Bank waarbij alle effecten door SNS Bank werden gehouden. Het bijna volledig deel van deze effecten heeft een kwalificatie als beleenbare activa bij De Nederlandsche Bank. Daarnaast voerde SNS Bank een succesvolle campagne voor de spaardeposito's, waarbij €2 miljard extra werd opgehaald en nam de retailfunding toe met €2,1 miljard door de overname van Regio Bank. Door deze ontwikkelingen steeg het aandeel retailfunding tot 42% van de totale funding eind 2007 (2006: 36%). Daarnaast heeft SNS Bank gebruik gemaakt van haar ruime liquiditeitsbuffers. Het prudente liquiditeitsrisicobeleid en contingency planning heeft hierbij uitstekend gefunctioneerd.

Het liquiditeitsrisicobeleid van SNS Bank kent vier elementen:

- 1 Liquiditeitsbeheer uitgaande van een 'going concern'-situatie
- 2 Diversificatie in de fundingportefeuille
- 3 Liquiditeit van activa
- 4 Planning voor onvoorziene gebeurtenissen

Het fundament voor het liquiditeitsrisicomanagement van de SNS Bank wordt gevormd door de samenstelling van de fundingportefeuille in een 'going concern'-omgeving. De dagelijkse cash management-activiteiten van de centrale treasury liggen in het verlengde van de operationele behoefte van SNS Bank en vinden plaats volgens de richtlijnen van de toezichthouder op dit gebied. Een belangrijke indicator voor het liquiditeitsrisico is het surplus in de liquiditeitstoets van De Nederlandsche Bank

(de weeks- en maandperiode). Hierbij wordt uitgegaan van een going-concern situatie met verval van bestaande funding en een bepaalde mate van stress voor spaar- en creditgelden.

SNS Bank streeft naar diversificatie van de fundingportefeuille met betrekking tot looptijd, instrument, valuta en type belegger. Tevens beschikt SNS Bank over een brede portefeuille snel liquide te maken activa, zoals staatsobligaties. In de onderstaande figuur staat de ontwikkeling van de liquiditeitspositie (kaspositie + liquide activa) weergegeven over 2007. Uit de grafiek blijkt dat SNS Bank, ondanks de ongunstige marktomstandigheden, gedurende 2007 een sterke liquiditeitspositie heeft weten te handhaven.

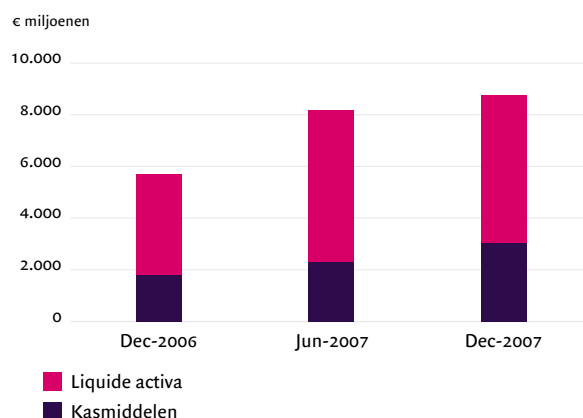
Naast bovengenoemde punten heeft SNS Bank een 'Liquidity contingency plan', waarin een planning voor onvoorziene gebeurtenissen beschreven staat. Daarnaast doet SNS Bank jaarlijks een bankbrede stresstest waarin liquiditeitsrisico een belangrijke plaats inneemt. In de liquiditeits stress test wordt rekening gehouden met het opdrogen van de funding op geld- en kapitaalmarkt en met een downgrade van 2 notches van SNS Bank door de rating agencies. Voor verdere beschrijving stress-testen, zie kapitaalmanagement in Hoofdstuk 6 van de risicoparagraaf.

Beheer van het liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico wordt onder meer gestuurd op netto (activa minus passiva) vervallende nominale bedragen per looptijd in een zogenaamd gap-profiel. In de onderstaande tabel staat het gap-profiel van SNS Bank ultimo 2006 en 2007 weergegeven op basis van contractuele resterende looptijd.

Ten aanzien van de onderstaande tabel wordt opgemerkt dat de credit- en direct opvraagbare spaargelden in de kolom 'kleiner dan 1 maand' gepresenteerd worden. In de praktijk wordt aan deze producten een langere looptijd toegekend. Voor hypotheeklen wordt hierbij de contractuele looptijd aangehouden, zonder rekening te houden met vervroegde aflossingen.

67 Ontwikkeling liquiditeitspositie SNS Bank

In miljoenen euro's	≤ 1 maand	> 1 maand ≤ 3 maanden	> 3 maanden ≤ 1 jaar	> 1 jaar ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Voorziening	Totaal
2007							
Activa							
Beleggingen (rentedragend)	185	178	513	1.383	1.753	--	4.012
Derivaten	27	47	106	475	386	--	1.041
Vorderingen op klanten	1.683	995	1.429	3.075	53.261	-207	60.236
Vorderingen op kredietinstellingen	500	--	14	8	570	--	1.092
Overige activa	4.203	--	--	--	--	--	4.203
	6.598	1.220	2.062	4.941	55.970	-207	70.584
Passiva							
Eigen vermogen	--	--	--	--	2.211	--	2.211
Participatiecertificaten en achtergestelde schulden	--	--	5	501	1.172	--	1.678
Schuldbewijzen	566	892	2.648	11.624	16.452	--	32.182
Derivaten	58	23	303	325	229	--	938
Spaargelden	17.367	75	779	758	200	--	19.179
Overige schulden aan klanten	5.731	233	208	533	1.141	--	7.846
Schulden aan kredietinstellingen	1.293	1.375	207	775	1.416	--	5.066
Overige passiva	1.484	--	--	--	--	--	1.484
	26.499	2.598	4.150	14.516	22.821	--	70.584
Netto liquiditeitstypische gap	-19.901	-1.378	-2.088	-9.575	33.149	-207	--

In miljoenen euro's	≤ 1 maand	> 1 maand ≤ 3 maanden	> 3 maanden ≤ 1 jaar	> 1 jaar ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Voorziening	Totaal
2006							
Activa							
Beleggingen (rentedragend)	99	100	44	621	1.108	--	1.972
Derivaten	12	18	102	376	296	--	804
Vorderingen op klanten	1.489	861	638	2.053	51.417	-210	56.248
Vorderingen op kredietinstellingen	3.474	90	24	17	2	--	3.607
Overige activa	1.751	--	--	--	--	--	1.751
	6.825	1.069	808	3.067	52.823	-210	64.382
Passiva							
Eigen vermogen	--	--	--	--	2.097	--	2.097
Participatiecertificaten en achtergestelde schulden	--	2	--	258	1.188	--	1.448
Schuldbewijzen	--	2.106	2.588	13.681	12.466	--	30.841
Derivaten	87	9	103	348	135	--	682
Spaargelden	12.266	29	145	412	826	--	13.678
Overige schulden aan klanten	5.230	179	82	326	1.202	--	7.019
Schulden aan kredietinstellingen	730	1.169	1.831	2.084	1.485	--	7.299
Overige passiva	1.318	--	--	--	--	--	1.318
	19.631	3.494	4.749	17.109	19.399	--	64.382
Netto liquiditeitstypische gap	-12.806	-2.425	-3.941	-14.042	33.424	-210	--

3 Risicobeheer Verzekeraar

3.1 Verzekeringsrisico

Het verzekeringstechnische risico is het risico dat de omvang en het tijdstip van uitgaande kasstromen in verband met materiële risico's zoals sterfte, invaliditeit, schadeclaims of verzekeringsgedrag, niet overeenstemmen met de verwachtingen.

De verzekeringsportefeuille kent een laag risicoprofiel. Bij leven is de portefeuille gespreid over verzekeringen met kortleven risico en met langlevens risico. De schadeportefeuille is vertegenwoordigd in alle grote schadebranches. Zowel bij de levensverzekeringen als bij de schadeverzekeringen ligt de focus op de particuliere en mkb-markt in Nederland.

Risicobeleid

De verzekeraar beperkt het verzekeringsrisico met een stelsel van procedures en criteria voor productontwikkeling, acceptatie en reservering. Niet-passende risico's, of risico's die vooraf gestelde grenzen overschrijden, worden – indien toch geaccepteerd – geplaatst bij een herverzekeraar.

De ontwikkeling van de portefeuille wordt periodiek gevolgd door een panel dat bestaat uit afgevaardigden van de Directie Verzekeraar en de afdelingen Management Accounting en Actuarieel. Voor het levenbedrijf wordt daarbij de ontwikkeling in kosten, interest en omzet gevolgd; voor het schadebedrijf wordt per branche de ontwikkeling van de premies en de schade(loss)ratio's geanalyseerd.

Bij AXA NL worden maandelijks managementrapportages opgeleverd ten behoeve van de Directie, waarin kostenontwikkeling, omzet en portefeuillevolop (standpremie en aantallen) worden gerapporteerd. Met behulp van deze informatie kan het management actie ondernemen, indien de cijfers daartoe aanleiding geven.

Tot voor het samengaan met REAAL Verzekeringen stuurde AXA, POP (Product Ontwikkel Proces) en PAP (Product Approval Proces) rapportages aan het AXA Group Risk Management. Ook Winterthur heeft per eind 2006 nog een PAP rapportage gemaakt.

Sinds het samengaan met REAAL Verzekeringen voeren AXA, Winterthur en REAAL Verzekeringen een gezamenlijk risicobeleid, waarbij alle betrokken afdelingen van REAAL Verzekeringen en AXA ook zullen worden samengevoegd. DBV zal voornamelijk autonoom blijven opereren.

Uitgangspunten bij de bepaling van het verzekeringsrisico

De voorzieningen voor het leven- en arbeidsongeschiktheidsrisico zijn in beginsel gebaseerd op tariefgrondslagen, waarbij rekening gehouden wordt met marktspecifieke Nederlandse veronderstellingen en het kostenniveau van de verzekeraar. De voorzieningen voor het schaderisico (waaronder brand, letsel en aansprakelijkheid) zijn gebaseerd op historische ervaringen met de schade-afwikkeling in de eigen portefeuille.

In onderstaande wordt in meer detail ingegaan op respectievelijk de verzekeringsrisico's leven en schade en op de daaraan gerelateerde herverzekering.

3.1.1 Verzekeringsrisico Leven

Samenstelling levensverzekeringsportefeuille

De levensverzekeringsportefeuille bevat individuele en collectieve verzekeringen. De individuele verzekeringen worden verkocht als verzekeringen met een uitkering in geld (de traditionele verzekeringen) en verzekeringen met een uitkering in eenheden (beleggingsverzekeringen of 'unit linked'-verzekeringen). Binnen de individuele levensverzekeringsportefeuille ligt de focus op unit-linked verzekeringen, hypotheek-gerelateerde kapitaalverzekeringen en de pensioen- en lijfrente-verzekeringen met een periodieke uitkering bij in leven zijn. De collectieve portefeuille is samengesteld uit zowel traditionele contracten waarbij het beleggingsrisico bij de verzekeraar ligt, als uit gesepareerde depots waarbij het beleggingsrisico bij de klant ligt.

Categorie	Belangrijke condities	Hoofdrisico's	Garanties polishouders	Winstdelingen / rentestandskortingen polishouders
Individuele verzekeringen in geld				
Spaarhypotheek	Premie (som van risicopremie, spaarpremie en kostenopslag) staat vast vanaf ingangsdatum polis. Uitzondering is de spaarhypotheek: de spaarpremie is hier gebaseerd op de hypotheekrente. Bij wijziging van de hypotheekrente wijzigt ook de spaarpremie	Sterfte, kosten	Interest gelijk aan hypotheekrente	Nee
Lijfrente		Interest, sterfte, kosten	Lijfrente staat vast	Rentestandskorting bij storting éénmalige premie
Risico		Sterfte, kosten	Totaal uitkering bij overlijden, en/of op einddatum staat vast	Deels maatschappij-winstdeling
Traditioneel Spaar		Interest, sterfte, kosten		Deels maatschappij-winstdeling; deels rentestandskorting, deels overrentedeling
Uitvaart		Interest, sterfte, kosten		Deels maatschappij-winstdeling; bij éénmalige premie soms rentestandskorting
Individuele verzekeringen in beleggingseenheden	Premie variabel, kosten- en risico-opslagen	Sterfte, kosten	Bij een aantal verzekeringen geldt een gegarandeerd minimumrendement op einddatum	Nee
Collectieve verzekeringen in geld	Gedurende de contractsduur (meestal 5 jaar) vaste afspraken over premies en kostenopslagen	Interest, sterfte, kosten	Minimaal gegarandeerd rendement	Deels overrentedeling; deels rentestandskorting
Collectieve verzekeringen in beleggingseenheden	Gedurende de contractsduur (meestal 5 jaar) vaste afspraken over premies en kostenopslagen	Sterfte, kosten	Einde contractsdatum is omvang depot minimaal gelijk aan opgebouwde rechten obv contractgrondslagen	Overrentedeling

Coassurantie

Een aantal contracten is afgesloten in coassurantie met één of meerdere andere verzekeraars, en is verspreid over een 45-tal contracten (REAAAL Verzekeringen). In het algemeen zijn de risico-inschattingen gebaseerd op de gegevens die door de administrerende maatschappij worden aangeleverd. Bij coassurantie zijn de coassuradeuren in principe ieder voor hun deel aansprakelijk voor de totale verplichtingen. Indien een coassuradeur wegvalt, zullen de verplichtingen overgaan naar de resterende coassuradeuren. De totale omvang van de voorziening voor inkomende coassurantie bedraagt € 112 miljoen (2006: € 118 miljoen) en

is verspreid over meerdere contracten en verzekeraars. Gezien het geringe belang en de spreiding over meerdere verzekeraars is hier sprake van een beperkt risico.

Concentratie van risico

Bij levensverzekeringen komt concentratie van risico's voornamelijk voor binnen de collectieve portefeuille. De deelnemers onder een collectief contract zijn vaak werkzaam op dezelfde locatie of ondernemen gezamenlijk activiteiten, waardoor concentratie van risico's ontstaat.

Dergelijke concentraties van risico's zijn in 2007 deels afgedekt door herverzekering. Zie voor meer informatie paragraaf 3.1.3 'Verzekeringsrisico Herverzekering'.

In onderstaande tabel is de omvang van de verschillende categorieën verzekeringen weergegeven in termen van de belangrijkste financiële eenheden:

In miljoenen euro's	Standpremie		Verzekerd kapitaal		Verzekerde rente		Voorziening verzekeringsverplichtingen		Risico kapitaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Individuele verzekeringen in geld	665	407	53.830	33.938	528	318	14.116	7.605	41.597	28.085
Spaarhypotheken	306	204	15.797	10.406	6	6	3.811	2.264	12.031	8.173
Lijfrente	--	--	--	--	491	285	3.329	1.682	253	174
Risico	107	74	23.953	16.187	19	13	302	212	23.920	15.930
Traditioneel Spaar	206	84	11.422	4.761	12	14	5.779	2.591	3.561	2.165
Uitvaart	46	45	2.658	2.584	--	--	895	856	1.832	1.643
Individuele verzekeringen in beleggingseenheden	821	530	43.947	23.722	488	420	6.485	3.372	41.791	25.934
Collectieve verzekeringen in geld	75	42	1.537	477	618	327	2.118	1.167	5.038	2.876
Collectieve verzekeringen in beleggingseenheden	58	18	54	16	305	208	885	591	3.229	1.280
Herverzekering Risico	-6	-3	-469	--	--	--	-14	--	-1.545	-990
Herverzekering Evenredig	-10	-14	-566	-688	-1	-2	-173	-187	-433	-650
Totaal	1.603	980	98.333	57.465	1.938	1.271	23.417	12.548	89.677	56.535

Verzekeringstechnische risico's levensverzekeringsportefeuille

Een levensverzekering geeft recht op een uitkering bij overlijden van de verzekerde en/of een uitkering bij in leven zijn van de verzekerde.

Het meest kenmerkende risico van een levensverzekering is het sterfterisico. Dit risico heeft met name impact op de duur en het tijdstip van uitkeren van de verzekerde kasstromen. Indien een uitkering bij overlijden is verzekerd, wordt het sterfterisico gevormd door het risico dat een verzekerde eerder overlijdt dan voorgerecalculeerd (kortlevenrisico). Indien er sprake is van een uitkering bij in leven zijn, wordt het sterfterisico voor de verzekeraar gevormd door het risico dat de verzekerde later overlijdt dan voorgerecalculeerd (langlevenrisico). De financiële impact van de afwijking tussen de voorgerecalculeerde sterfte en de gerealiseerde sterfte kan aanzienlijk zijn, vooral bij het langlevenrisico.

Andere verzekeringstechnische risico's die van invloed zijn op de levenportefeuille zijn het risico van invalidering (verzekerde raakt arbeidsongeschikt) en risico's met betrekking tot het verzekeringsgedrag van de polishouder, zoals onnatuurlijk verval (verzekeringnemer beëindigt de polis voor de einddatum van de verzekering) en premievrijmaking (de verzekerde beëindigt de periodieke premiebetaling voor de einddatum van de verzekering). Voor het arbeidsongeschiktheidsrisico zie paragraaf 3.1.2 'Verzekeringsrisico Schade'.

Beleggingsrisico en rentegaranties levensverzekeringsportefeuille

Voor zowel traditionele verzekeringen als voor beleggingsverzekeringen betaalt de polishouder een periodieke premie en/of een éénmalige premie (koopsom). Bij de traditionele verzekeringen loopt de verzekeraar beleggingsrisico over de verplichtingen aan de polishouders. Indien een verzekerde som of rente tot uitkering komt, keert de verzekeraar een vooraf met de polishouder

afgesproken nominaal bedrag uit. Dit in tegenstelling tot de beleggingsverzekeringen, waar de verzekeraar geen risico loopt over de hoogte van de verzekerde uitkering. Bij beleggingsverzekeringen wordt de hoogte van de uitkering bepaald door de waarde van de beleggingseenheden. Het beleggingsrisico ligt dan bij de polishouder.

Bij individuele beleggingsverzekeringen is in een aantal gevallen een rentegarantie afgegeven. Deze intrestgaranties hebben bij REAAL Verzekeringen betrekking op € 1,4 miljard voorziening. Zie ook de laatste tabel van paragraaf 3.2.1 'Renterisico'. Voor de individuele beleggingsverzekeringen met garantie geldt in dat geval een gegarandeerd minimumrendement op de einddatum. Tussentijds is de technische voorziening minimaal gelijk aan de met het garantiepercentage opgerente premie inleg, na aftrek van de onttrekkingen voor kosten en risicopremies en rekeninghoudend met natuurlijk en onnatuurlijk polisverval.

Bij de collectieve gesepareerde depots is het beleggingsrisico in beginsel voor de contractant. Op einddatum van het contract dient echter minimaal een voorziening aanwezig te zijn voor de opgebouwde rechten op basis van de contractgrondslagen. Om tekorten in het depot tot bepaalde hoogte te kunnen compenseren wordt indien contractueel bepaald, voor de betreffende contracten in het depot een extra voorziening (buffer) gevormd, gebaseerd op afgesproken inhoudingen. Als op de einddatum van het contract deze buffer ontoereikend blijkt, is het restant tekort voor risico van de verzekeraar. AXA NL kent ook collectieve universal life producten, waarbij de uitkering in beleggingseenheden is.

Beheersing risico's van de levensverzekeringsportefeuille

De risico's worden beheerst door risicobeleid (zie ook 3.1.3 'Verzekeringsrisico Herverzekering' en 3.2. 'Marktrisico'), door inzicht in de betreffende factoren, en door toetsing.

De ontwikkelingen in de verzekeringstechnische risico's sterfte en verval worden jaarlijks onderzocht. De resultaten van dit onderzoek worden gebruikt voor de prijsbepaling van de nieuwe levensverzekeringen en voor de waardering van de verzekeringsportefeuille ('embedded value'). Ook wordt gestreeft naar risicospreiding in de opbouw van de levensverzekeringsportefeuille. Mismatch verbonden met de trendmatige ontwikkeling van verzekeringstechnische risico's (o.a. sterftetrend) wordt daarnaast zoveel mogelijk beperkt. Tevens vindt een actief herverzekeringsbeleid plaats. Onzekerheden worden verder vermeden door bijvoorbeeld een goede procesbeheersing en goede bewakingsprocedures, en een duidelijke vastlegging van verzekerde risico's in overeenkomsten.

De effecten van parameterveranderingen die in het kader van de embedded value worden waargenomen, geven inzicht in de mate van gevoeligheid van de portefeuille voor de verandering van risico's. Voor wat betreft de operationele parameters is gekeken naar de gevoeligheid als gevolg van veranderingen in sterfte- en invaliditeitskansen, afkoopkansen, en kosten. Hierbij is gebleken dat de verzekeraar relatief minder gevoelig is voor veranderingen in aannames betreffende sterfte en invaliditeit, dan voor de andere aannames. Voor sterfte geldt dat het langlevensrisico in bijvoorbeeld lijfrente en pensioenverzekeringen contant gezien gecompenseerd wordt door het kortlevensrisico in de overige verzekeringen.

Aangezien de technische voorzieningen berekend zijn op historische tariefsgrondslagen, leiden veranderingen in bovengenoemde parameters niet direct tot een aanpassing van de voorzieningen, en komen dus niet ineens tot uitdrukking in het resultaat. De hiermee samenhangende resultaten komen geleidelijk beschikbaar, verspreid over de toekomstige jaren.

Bij AXA NL wordt een modernere variant van de EEV (European Embedded Value) gebruikt, namelijk MCEV (Market Consistent Embedded Value).

In onderstaande tabel is gevoeligheidsanalyse van de embedded value van REAAL Verzekeringen opgenomen.

In miljoenen euro's	2007	2006
Embedded value	2.715	2.092
Impact van de vermelde gevoeligheden ²⁾ :		
- 10% lagere afkoopkansen	42	23
- 5% lagere sterfte/invaliditeit	17	2
- 10% lagere doorlopende kosten	85	47

²⁾ De gevoeligheden voor REAAL Verzekeringen en AXA NL zijn gebaseerd op verschillende methodieken, op de operationele gevoeligheden heeft dit echter niet veel invloed.

Op rapportagemomenten wordt de toereikendheid van de technische voorziening getoetst in overeenstemming met de verslageisen van IFRS en de richtlijnen van De Nederlandsche Bank. In deze toetsing is het effect van de risicoparameters in totaliteit zichtbaar. Dit wordt meegenomen bij de beoordeling van de solvabiliteit.

Voor een toelichting op de beheersing van het beleggings- en renterisico zie paragraaf 3.2 'Marktrisico'. De verzekeraar streeft tevens naar het aanhouden van voldoende solvabiliteit (zie hoofdstuk 6).

3.1.2 Verzekeringsrisico Schade

Samenstelling schadeverzekeringsportefeuille

Binnen de schadeverzekeringsportefeuille van de verzekeraar ligt de nadruk op de vier hoofdbranches Ongevallen en Ziekte, Brand, Motorrijtuigen en Overig. Deze verzekeringen worden voornamelijk via gevolmachtigde agenten, assurantietussenpersonen en het distributiekanaal van SNS Bank afgezet aan particulieren en klanten uit het midden- en kleinbedrijf. De vijfde branche waarin de verzekeraar actief is, is Transport. Deze branche wordt met name gevoerd binnen de beursunit.

Coassurantie

Zowel REAAL Verzekeringen als AXA NL kent coassurantie. REAAL Verzekeringen is via haar beursunit vertegenwoordigd op de Rotterdamse Assurantiebeurs. Daarbij worden risico's binnen de branches Brand, Transport (waaronder Marine) en Varia getekend. REAAL Verzekeringen richt zich hierbij op het veelal middensegment en ook kleinbedrijf van de zakelijke verzekeringsmarkt.

AXA NL heeft haar coassurantieportefeuille in 2001 verkocht aan Allianz. In de afgelopen jaren heeft AXA NL weer een voorzichtige herintreding gedaan in de coassurantiemarkt waar het verdiende premie-inkomen nog nagenoeg nihil is.

De coassurantieportefeuille van REAAL Verzekeringen kende in 2007 een bruto verdiende premie-inkomen van € 87 miljoen.

Catastrofe

Catastrofeschaden als gevolg van natuurgevaren, zoals storm, of terrorisme zijn door de verzekeraar herverzekerd (zie paragraaf 3.1.3 'Verzekeringsrisico herverzekering').

Catastrofen als gevolg van geweldpleging, nucleaire incidenten of overstroming zijn standaard uitgesloten onder de polisvoorwaarden.

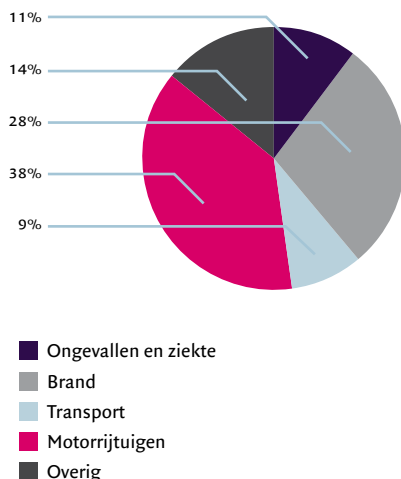
Combined ratio en schadequote

De combined ratio 2007 was 98,6% en de schadequote bedroeg 55,9%. Exclusief de impact van de storm Kyrill bedroeg de combined ratio 95,9% (2006: 94,7%), ruim binnen de lange termijn doelstelling van 97%. De schadequote exclusief de storm Kyrill bedroeg 53,2% en was daarmee ook beter dan 2006 (53,7%).

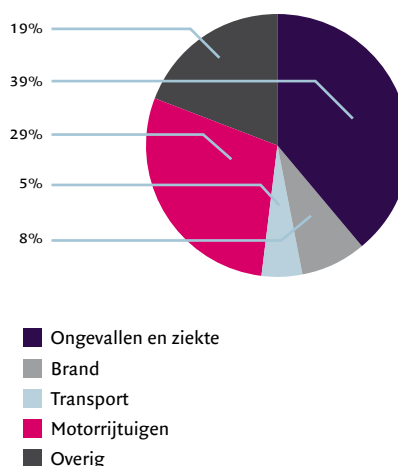
Concentratie van risico

Het risico van de schadeportefeuille van de verzekeraar is geografisch vrijwel volledig geconcentreerd in Nederland. Concentratie van verzekeringsrisico's komt binnen de branche Brand voor, waarbij het stormrisico een belangrijke factor speelt. Ook kan gedacht worden aan concentratie van risico's binnen flatgebouwen, huizenblokken en kantoorpanden.

68 Bruto geboekte premie Schade 2007

69 Bruto schade voorziening 2007

Bovenstaande diagrammen illustreren de verdeling van de bruto premie en de bruto schadevoorzieningen over de verschillende branches. Het premievolume en de schadevoorziening voor de kleinste branche, Transport, is vrijwel geheel afkomstig uit coassurantie. De diagrammen illustreren de langlopende schadeverplichtingen van arbeidsongeschiktheidsverzekeringen (AOV): tegenover het beperkte aandeel dat de branche Ziekte en Ongevallen heeft in de totale premie staat verhoudingsgewijs een grote schadevoorziening. Het omgekeerde geldt voor de branche Brand. Door de snelle afhandeling van brandschaden vertegenwoordigt deze branche, die goed is voor ruim een kwart van het premie-inkomen, slechts een klein deel van de totale schadevoorziening.

Verder komt concentratie van risico's voor binnen de collectieve ongevallenportefeuille en de arbeidsongeschiktheidscollectiviteiten. De verkoop van WIA-gerelateerde collectieve arbeidsongeschiktheidsdekkingen vindt plaats via een samenwerkingsverband met een andere Nederlandse verzekeraar. Binnen dit verband zijn beide voor de helft risicodragers; de administratie wordt verzorgd door de andere verzekeraar. Zie paragraaf 3.1.3 'Verzekeringsrisico herverzekering' voor informatie over het eigen behoud en herverzekering van deze risico's.

De totale bruto geboekte premie van de schadeverzekeraar in 2007 bedraagt € 590 miljoen (2006: € 448 miljoen). In 2007 is € 48 miljoen (2006: € 35 miljoen) aan herverzekeringspremie afgedragen. Dit is 8,1% (2006: 7,8%) van de bruto geboekte premie. De bruto schadevoorziening ultimo 2007 bedraagt € 1.456 miljoen (2006: € 667 miljoen). De hier genoemde bedragen zijn steeds vóór herverzekering en exclusief de inkomende arbeidsongeschiktheidsherverzekering bij Proteq Schadeverzekeringen. Voor meer informatie over eigen behoud en inkomende herverzekering zie paragraaf 3.1.3 'Verzekeringsrisico herverzekering'.

Een analyse van het technisch resultaat schadeverzekeringen is als volgt:

In miljoenen euro's	Totaal		Brand		Ziekte en ongevallen		Motorrijtuigen		Transport		Overige branches	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Verdiende brutopremies	590	448	169	137	62	26	225	176	51	37	83	72
Brutoschadelast	322	228	85	56	-28	-1	174	103	41	22	50	48
	268	220	84	81	90	27	51	73	10	15	33	24
Saldo herverzekering	-21	-29	-19	-15	-16	-11	-4	-1	2	-2	16	--
	247	191	65	66	74	16	47	72	12	13	49	24
Bedrijfskosten en winstverdeling	-245	-174	-78	-56	-25	-4	-91	-76	-20	-10	-31	-28
Overige technische lasten	-8	-13	-1	-2	-4	-2	2	-3	-2	-6	-3	--
Bedrijfsresultaat	-6	4	-14	8	45	10	-42	-7	-10	-3	15	-4
Opbrengst beleggingen	28	19	3	2	9	0	9	10	1	1	6	6
Technisch resultaat	22	23	-11	10	54	10	-33	3	-9	-2	21	2

De schadelast (schadebetalingen inclusief mutatie in de schadevoorzieningen) per branche wordt vergeleken met de brutopremie, en de ontwikkeling van de verhouding tussen beide, de schaderatio, dient als signaalfunctie. Indien nodig, kunnen de tarieven en/of voorzieningen worden aangepast.

Verzekeringstechnische risico's schadeverzekeringsportefeuille

Het verzekeringstechnische risico voor de schadeportefeuille van de verzekeraar is vooral geconcentreerd rond de dekkingen voor het risico voor Wettelijke Aansprakelijkheid (WA) letselschaden, aansprakelijkheidsschaden, catastrofeschaden en arbeidsongeschiktheidsschaden. Dit met name vanwege de omvang en het langlopend karakter van de schaden.

⊙ Auto WA letsel

Auto WA letsel is de verzekeringsdekking voor wettelijke aansprakelijkheid voor geleden medische en/of zorgkosten en inkomensderving bij lichamelijk letsel als gevolg van een verkeersongeval. De verzekeraar verkoopt deze producten via al haar distributiekkanalen.

⊙ Aansprakelijkheid

De verzekeraar voert zowel aansprakelijkheidsverzekeringen voor particulieren als voor bedrijven; de laatste kan samengaan met een beroepsaansprakelijkheidsdekking. De verzekeraar verkoopt deze producten via al haar distributiekkanalen.

⊙ Arbeidsongeschiktheid

De arbeidsongeschiktheidsdekkingen in de portefeuille van de verzekeraar bestaan zowel uit individuele dekkingen voor zelfstandigen als semi-collectieve dekkingen voor werknemers. De laatste groep omvat ook de aanvullende dekkingen op de WIA, welke zijn ondergebracht binnen het eerder genoemde coassurantieverband met een andere Nederlandse verzekeraar.

⊙ Brand en andere schade aan goederen

De brandverzekeringen geven de polishouder financiële bescherming tegen schade aan zijn eigendommen en de materiële gevolgen van bedrijfsonderbreking als gevolg van geleden schade.

Frauderisico's schadeverzekeringsportefeuille

Onrechtmatig claimedrag van polishouders heeft betrekking op het risico dat polishouders onterecht een schade claimen, of de omvang van een schade overdrijven. Fraudepreventie en -opsporing zijn belegd bij een afzonderlijke operationele afdeling 'Fraude'.

Daarnaast wordt ook decentraal toezicht gehouden op interne fraude bij afdelingen als acceptatie, schademelding en schadebehandeling.

Beheersing risico's van de schadeverzekeringsportefeuille

De risico's worden beheerst door risicobeleid (zie ook 3.1.3 'Verzekeringsrisico Herverzekering' en 3.2. 'Marktrisico'), door inzicht in de betreffende factoren, en door toetsing.

De ontwikkelingen in de verzekeringstechnische risico's schade worden jaarlijks onderzocht en er vinden Economisch Kapitaal berekeningen plaats. De resultaten worden gebruikt voor de prijsbepaling en de acceptatievoorwaarden van schadeverzekerings. Door de focus op de particuliere en de mkb-markt is een portefeuille ontstaan die enerzijds gekenmerkt wordt door diversificatie over verschillende (sub)branches en die zich anderzijds onderscheidt door de homogeniteit van de verzekerde risico's. De portefeuille kent hierdoor een relatief lage variabiliteit in het verzekeringstechnische resultaat. Tevens vindt een actief herverzekeringsbeleid plaats. Onzekerheden worden verder vermeden door een goede procesbeheersing en goede bewakingsprocedures, en een duidelijke vastlegging van verzekerde risico's in overeenkomsten.

De effecten van parameterveranderingen die in het kader van de Economisch Kapitaal berekeningen worden waargenomen, geven inzicht in de mate van risico's. Onderstaande tabel geeft de gevoeligheid op de winst na belasting weer als de schade met respectievelijk +10% en -10% wijzigt. De gevoeligheden zijn gebaseerd op een eenmalige stijging of daling van de gerealiseerde claims van schadeverzekerings.

In duizenden euro's	Resultaat		Eigen vermogen	
	2007	2006	2007	2006
Schade +10%	-22	-16	-22	-16
Schade -10%	22	16	22	16

Vier maal per jaar wordt de IBNR-voorziening (voorziening voor nagemelde schaden en uitloop op bekende schaden) vastgesteld op basis van de meest recente uitloopcijfers van de eigen portefeuille. Medio en ultimo jaar wordt bovendien een toereikendheidstoets uitgevoerd op de gevormde schadevoorzieningen (dossievoorzieningen plus IBNR-voorzieningen).

Gerealiseerde schaden met een uitloop langer dan één jaar

Ten behoeve van de uitloop van gerealiseerde schaden beschikt de verzekeraar over gespecialiseerde afdelingen voor (letsel) schadebehandeling. De experts op deze afdelingen behandelen schaden op post-voor-post basis, maken inschattingen van de schadeomvang en bewaken de voortgang van de schade afhandeling. Schaden die zich kenmerken door een uitloop langer dan één jaar zijn arbeidsongeschiktheidsschaden, letselschaden en aansprakelijkheidsschaden.

Kenmerken Voorziening Periodieke Uitkeringen Arbeidsongeschiktheidsverzekering

De schadeverzekerder kent ingegane arbeidsongeschiktheidsuitkeringen uit de individuele en de semi-collectieve portefeuille. De ingegane arbeidsongeschiktheidsuitkeringen van de levensverzekerder betreffen dekkingen die een onderdeel vormen van een levensverzekeringsovereenkomst. Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de kengetallen bij de voorziening periodieke arbeidsongeschiktheidsuitkeringen van de verzekeraar ultimo 2007. De cijfers zijn exclusief de WIA-coassurantieportefeuille waarin REAAL Verzekeringen voor de helft risicodragers is. Doordat dit samenwerkingsverband voor WIA-dekkingen recent tot stand is gekomen is het aantal ingegane arbeidsongeschiktheidsrenten ultimo 2007 nog nihil.

In duizenden euro's	Levensverzekeringen		Schadeverzekeringen		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Voorziening periodieke uitkeringen	82.438	46.447	239.851	81.542	322.289	127.989
Aantal ingegane renten	1.472	999	4.770	1.352	6.242	2.351
Gemiddelde verzekerde rente	10,2	8,7	13,8	10,9	12,9	9,9

Kenmerken schadevoorziening overige schaden met uitloop langer dan één jaar

De overige schaden met een uitloop langer dan één jaar betreffen in het algemeen letsel - en aansprakelijkheidsschaden. Deze risico's zijn meer divers dan de arbeidsongeschiktheidsrisico's; dit geldt ook voor de verwachte uitkeringsduur van de opgetreden schaden. Sinds 2004 is het beleid van REAAL Schadeverzekeringen ten aanzien van de afwikkeling van deze schaden aangescherpt; het doel is schaden binnen maximaal vijf jaar af te wikkelen. In 2005 is er een aanvang gemaakt met het 'versneld' afhandelen van schaden op de schadejaren tot en met 1997. Dit heeft geresulteerd in het afwikkelen van een groot aantal reeds langere tijd openstaande dossiers.

Ontwikkeling schadeverloop 2007 en 2006

Onderstaand overzicht geeft een samenvatting van de uitloop op de schadevoorzieningen voor oude schadejaren. Dit overzicht is opgesteld voor boekjaar 2007, respectievelijk boekjaar 2006 en geeft de resultaten voor de schadeverzekeraar na herverzekering. De ten aanzien van de ex-NHL portefeuille overeengekomen earn-out regeling is niet in onderstaande verloop van de schadevoorziening verwerkt. Ook is de uitloop op de voorzieningen van de herverzekeringscaptive niet meegenomen. De omvang van de bruto voorzieningen van deze captive bedraagt ultimo 2007 € 37 miljoen (ultimo 2006: € 55 miljoen).

In duizenden euro's	Voorziening per 1 januari	Acquisitie	Toevoeging interest	Betalingen	Voorziening per 31 december	Per saldo uitloop/vrijval
2007						
Schadejaren:						
- 2003 en eerder	192.871	366.957	4.192	34.599	520.597	8.824
- 2004	39.755	43.755	230	8.957	67.492	7.291
- 2005	51.324	54.160	239	13.370	79.123	13.230
- 2006	129.836	82.024	330	47.310	119.855	45.025
Totaal t/m 2006	413.786	546.896	4.991	104.236	787.067	74.370
Totaal 2007		126.613	390	180.334	304.083	
Totaal na herverzekering		673.509	5.381	284.570	1.091.150	
2006						
Schadejaren:						
- 2002 en eerder	189.794	--	2.939	28.433	155.154	9.146
- 2003	45.660	--	300	6.347	37.717	1.896
- 2004	58.939	--	86	12.398	39.755	6.872
- 2005	118.599	--	82	34.128	51.324	33.229
Totaal t/m 2005	412.992	--	3.407	81.306	283.950	51.143
Totaal 2006			101	138.830	129.836	
Totaal na herverzekering			3.508	220.136	413.786	

3.1.3 Verzekeringsrisico Herverzekering

Herverzekeringsbeleid

Het herverzekeringsbeleid biedt bescherming tegen het optreden van verzekeringstechnische risico's binnen de diverse verzekeringsportefeuilles van zowel de levensverzekeraar als de schadeverzekeraar. Hierbij worden de verliezen die voortvloeien uit calamiteiten beperkt tot niveaus die passen bij het risicoprofiel. Het herverzekeringsbeleid wordt vastgesteld aan de hand van risicoanalyses op de diverse portefeuilles, de omvang van de portefeuilles, de aard van de verzekeringstechnische risico's, de resultaten, de risico aversie en de financiële draagkracht van de onderneming.

Naar aanleiding van de overname van AXA NL (dit zijn AXA, Winterthur en DBV) in 2007 is besloten het herverzekeringsprogramma 2008 voor REAAL Verzekeringen (inclusief Proteq) en AXA NL zoveel mogelijk gecombineerd in te kopen. Belangrijke redenen om te kiezen voor een gecombineerd programma versus gescheiden programma's zijn schaalvoordelen en het wegvallen van herverzekeringsdekking vanuit AXA Group. In 2007 kenden REAAL (inclusief Proteq), AXA/Winterthur en DBV nog gescheiden herverzekeringsprogramma's en is de herverzekeringsdekking gedurende heel 2007 ongewijzigd van kracht gebleven voor beide combinaties.

Het risico van terrorisme is herverzekerd via de Nederlandse Herverzekeringsmaatschappij voor Terrorismeschaden (NHT). Om aansluiting te krijgen tussen de dekking in de polis en de herverzekeringsdekking via de NHT is de dekking voor het terrorismerisico in de polis beperkt tot de maximumcapaciteit van de NHT, € 1 miljard.

REAAL Reassurantie SA

Een aantal risico's uit met name de schadeportefeuille, zoals brand, catastrofe en de Proteq portefeuille, is (gedeeltelijk) herverzekerd bij de in Luxemburg gevestigde herverzekeringscaptive REAAL Reassurantie SA. De captive biedt daarbij herverzekeringsdekking voor risico's van o.a. REAAL Schadeverzekeringen en Proteq Schadeverzekeringen.

De herverzekeringscaptive wordt in beginsel ingezet om het verschil in risico aversie en financiële draagkracht tussen de verschillende entiteiten en in relatie tot de Groep op te vangen. Vervolgens wordt door REAAL Verzekeringen een gecombineerde dekking op de externe herverzekeringsmarkt ingekocht.

De hierna genoemde eigen behouden en aandelen herverzekering zijn steeds na consolidatie van REAAL Reassurantie in REAAL Verzekeringen.

Herverzekering REAAL Levensverzekeringen

Sinds 2006 kent REAAL Verzekeringen een volledig geïntegreerd herverzekeringsprogramma voor de overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsportefeuille. Deze situatie is gecontinueerd in 2007.

REAAL Verzekeringen koopt herverzekering in vanaf een relatief hoog niveau (zie tabel hieronder). Gezien het risicoprofiel en de omvang van de portefeuille kan gesteld worden dat het eigen behoud op zowel het overlijdens- als arbeidsongeschiktheidsrisico bij de onderliggende portefeuille past.

AXA en Winterthur zijn in 2007 herverzekerd bij de internationale herverzekeringstak van AXA. De herverzekeringsstructuur is daarbij gebaseerd op het risicoprofiel van de onderliggende portefeuilles.

DBV kent een eigen herverzekeringsprogramma.

De herverzekering 2008 staat in het teken van de reeds gememoreerde integratie van de AXA/Winterthur portefeuille binnen het REAAL herverzekeringsprogramma. De portefeuille van DBV Leven zal in 2008 nog separaat herverzekerd blijven. Verder is de voormalige Nieuwe Hollandse Lloyd portefeuille per 2008 herverzekerd binnen het gecombineerde herverzekeringsprogramma.

REAAL heeft haar herverzekeringen afgesloten bij AA-rated (S&P) herverzekeraars.

In duizenden euro's		2005	2006	2007	2008		
		REAAL	REAAL	REAAL	REAAL	AXA	Winterthur
Eigen behouden Levensverzekeringen							
Dekking:							
- Sterfte (risicokapitaal)	per risico, gesloten voor 1-1-2007	400	1.000	1.000	1.000	1.000	--
- Sterfte (risicokapitaal)	per risico, gesloten na 1-1-2007	--	--	--	--	--	70
- Arbeidsongeschiktheid (jaarrente)	per risico	20	35	35	--	--	3
- Arbeidsongeschiktheid (jaarrente x duur)	per risico	--	--	--	750	--	750
- Arbeidsongeschiktheid (risicokapitaal)	per risico	--	--	--	--	--	30
- Catastrofe	per gebeurtenis	--	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000

Herverzekering REAAL Schadeverzekeringen

Het schadebedrijf heeft haar eigen behoud onder de herverzekeringscontracten gekozen in overeenstemming met de omvang van de diverse portefeuilles. Vanaf 2007 is een geïntegreerd herverzekeringsprogramma van kracht, waaronder ook de voormalige Nieuwe Hollandse Lloyd portefeuille is ondergebracht. Binnen het herverzekeringsprogramma 2007 is geen specifiek onderscheid gemaakt tussen de verschillende verkoopkanalen, maar worden grote risico's vanuit risicoperspectief op individuele basis herverzekerd.

Naast de reguliere bescherming van de portefeuilles beschikt REAAL Schadeverzekeringen over een catastrofecontract voor gedekte natuurgevaren (storm, hagel) en cumulatie binnen de brandportefeuille.

Proteq Schadeverzekeringen loopt mee op het gecombineerde herverzekeringsprogramma van REAAL Schadeverzekeringen. Daarnaast heeft Proteq een aantal onderliggende herverzekeringsdekkingen ingekocht bij REAAL Reassurantie, de herverzekeringscaptive van REAAL.

In 2007 liepen AXA en Winterthur mee op het internationale herverzekeringsprogramma van AXA. Daarnaast hebben zij onderliggende herverzekeringsdekkingen ingekocht, gebaseerd op het risicoprofiel van de onderliggende portefeuilles. De schadeportefeuille van DBV is separaat herverzekerd. Gezien de geringe grootte van de risico's zal deze portefeuille in 2008 niet meer worden herverzekerd en volledig in het eigen behoud vallen.

De herverzekering 2008 staat ook voor het Schadebedrijf in het teken van een gecombineerde inkoop voor de verschillende portefeuilles van REAAL, Proteq en AXA/Winterthur. Daarbij is de herverzekeringsstructuur voor een belangrijk deel gebaseerd op de bestaande structuur bij REAAL.

Voor wat betreft de AOV portefeuille van AXA geldt dat deze in 2008 nog separaat herverzekerd is.

In duizenden euro's		2005	2006	2007	2008	
		REAAL	REAAL	REAAL	REAAL	AXA
Eigen behouden REAAL Schadeverzekeringen (incl. Proteq)						
Dekking:						
Brand	per risico	700	2.250	2.500	2.500	2.500
Motor WA	per risico	1.200	1.200	1.500	2.000	2.000
AVP/ AVB	per risico	500	500	500	500	500
Ongevallen	per risico	300	300	300	500	500
Transport (t/m 2006 NHL)	per risico	400	400	400	700	700
Arbeidsongeschiktheid (jaarrente)	per risico	8	35	35	--	--
Arbeidsongeschiktheid (jaarrente x duur)	per risico	--	--	--	750	--
Catastrofe	per gebeurtenis	20.000	25.000	30.000	40.000	--

De schadeverzekeraar voert een actief beleid als het gaat om de plaatsing van haar herverzekeringscontracten. Er wordt een onderscheid gemaakt naar het panel van herverzekeraars op het 'property'-programma (Brand en Catastrofe) en het 'casualty'-programma (Auto, Aansprakelijkheid en Ongevallen). De schade-afwikkeling in het casualty-programma wordt gekenmerkt door een lange doorlooptijd. Vanwege dit lange termijn karakter is de continuïteit van het panel het uitgangspunt bij de plaatsing van dit programma. De minimale rating van dit herverzekeringspanel is A+. De herverzekeringen zijn afgesloten bij AA-rated (S&P) herverzekeraars. Voor de herverzekering van Brand en Catastrofe geldt een minimale rating van A-. Hier speelt het prijsaspect een belangrijke rol. De herverzekeringen van Brand en Catastrofe zijn zowel bij A- als AA- en AAA-rated herverzekeraars afgesloten.

Proteq Schadeverzekeringen: Inkomende arbeidsongeschiktheidsherverzekering

Proteq Schadeverzekeringen heeft een inkomend herverzekeringscontract dat betrekking heeft op een portefeuille met WAO-gerelateerde arbeidsongeschiktheidsrenten. Dit contract is sinds 2004 niet verlengd en bevindt zich in run-off. De premie in 2007 is derhalve nihil (2006: nihil). De bruto schadevoorziening ultimo 2007 bedraagt € 127 miljoen (2006: € 136 miljoen), na retrocessie bedraagt de voorziening € 50 miljoen (2006: € 53 miljoen).

3.2 Marktrisico

Het marktrisico van REAAL Verzekeringen ontstaat doordat bij veranderingen in de financiële markten de waardeveranderingen van de beleggingen (aandelen, vastgoed, vastrentende waarden) niet gelijk loopt met die van de verplichtingen. Hierdoor hebben veranderingen op de financiële markten impact op het resultaat en de vermogenspositie van REAAL Verzekeringen.

De marktrisico's worden gemeten en gemanaged door de afdeling Asset & Liability Management. Deze afdeling rapporteert maandelijks aan het ALCO REAAL. Hoofddoelstelling in 2007 was om inzicht te krijgen in de gezamenlijke beleggingsmix van REAAL, AXA en Winterthur. Deze analyse is in het najaar van 2007 uitgevoerd. Het ALCO REAAL en ALCO Groep hebben besloten dat de actuele beleggingsmix niet bijgestuurd hoeft te worden en dat deze past binnen de kaders van het strategische beleid vastgesteld voor 2007. In de ALCO's is wel besloten om de aandelenportefeuille van AXA NL af te bouwen met € 250 miljoen en additionele putopties aan te schaffen met een onderliggende waarde van € 530 miljoen en een uitoefenprijs van 90% (bij aanschaf). Dit om de solvabiliteit van REAAL Verzekeringen post-acquisitie te beschermen. De huidige strategische mix zal tot halverwege 2008 gebruikt worden. Voor details over de aandelenhedge, zie Paragraaf 4.3 'Hedging REAAL Verzekeringen'.

Voor DBV wordt een apart ALM beleid gevolgd. In het ALCO Groep is besloten de huidige strategische mix van DBV aan te houden en om de aandelen portefeuille van DBV te blijven hedgen voor koersdalingen onder de 15%. In december 2007 is de aandelenhedge door DBV geïmplementeerd.

In de tabel op de volgende pagina staan de beleggingsmixen ultimo 2007 en ultimo 2006 vermeld. Binnen de vastrentende beleggingsportefeuille van REAAL Verzekeringen wordt ook een strategische mix bepaald over de diverse vastrentende ratingcategorieën. Dit is ook onderdeel van het ALM/beleggingsplan. De categorie 'aandelen en opties' bevatten ook een calloptie portefeuille. Deze portefeuille was al in 2006 aangekocht. Het idee hierachter is dat men met vastrentende beleggingen en callopties een beschermde aandelenportefeuille met putopties kan nabootsen. De stijging van de onderliggende portefeuille heeft te maken met het integreren van de AXA NL portefeuilles binnen REAAL Verzekeringen.

In miljoenen euro's	2007	2007	2006	2006
Rentedragende beleggingen	15.147	69%	7.695	77%
Aandelen en opties	2.492	12%	1.369	14%
Vastgoed	248	1%	205	2%
Hypotheke	3.912	18%	757	7%
Totaal	21.799	100%	10.026	100%

Vertrekpunt voor het ALM-beleid van REAAL Verzekeringen is het ALM/Beleggingsplan dat jaarlijks gemaakt wordt en waarin het strategische beleggingsbeleid is uiteengezet. Het plan voor 2008 zal in het voorjaar aangepast worden inclusief de beleggingen van AXA en Winterthur. In het ALM-plan wordt een balans gezocht tussen het risico en rendement binnen de randvoorwaarden betreffende Value-at-Risk (VaR), solvabiliteit, de score in het kapitaalmodel van Standard & Poor en de impact op het IFRS-resultaat.

Voor de portefeuille 'voor eigen rekening en risico' van REAAL Verzekeringen inclusief AXA en Winterthur worden de financiële marktrisico's gemanaged via een Value-at-Risk (VaR) systematiek. VaR is een risicomaatstaf die, in tegenstelling tot de duration van het eigen vermogen, alle marktrisico's simultaan kan meten. REAAL Verzekeringen hanteert voor de portefeuille eigen rekening en risico een VaR-limiet van € 686 miljoen (voor belasting). De VaR bedroeg ultimo 2007 € 582 miljoen, onder de gestelde limiet.

De portefeuille waarover REAAL Verzekeringen risico loopt is als volgt verdeeld:

In miljoenen euro's	2007	2006
Vastgoedbeleggingen	248	205
Rentedragende beleggingen	15.147	7.695
Aandelen en opties	2.492	1.369
Derivaten	119	137
Vorderingen op herverzekeraars	483	338
Vorderingen op klanten	3.917	758
Vorderingen op kredietinstellingen	539	162
Overige activa, geen kredietverlening	2.748	1.275
Kas en kasequivalenten	1.006	698
Totaal	26.699	12.637

3.2.1 Renterisico

Binnen het marktrisicoprofiel van REAAL Verzekeringen neemt het renterisico een belangrijke plaats in. Renterisico ontstaat indien de vastrentende activa en -passiva niet volledig met elkaar gematched zijn. Renterisico komt tot uiting in mutaties in het resultaat en/of de vermogenspositie indien de markttrentes schommelen. Het matchen van beleggingen en verplichtingen is een lastig probleem. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door verplichtingen met een garantie en een zekere vorm van winstdeling (maatschappij- of overrentewinstdeling). De duration van de verplichtingen is vaak langer dan de duration van de beleggingen en bovendien verandert de duration van de verplichtingen sneller bij renteveranderingen dan de duration van de beleggingen. REAAL Verzekeringen beheerst dit risico deels door het gebruik van rentederivaten: renteswaps voor het verlengen van de duration van de vastrentende beleggingsportefeuille en receiver swaptions voor het deels afdekken van de garanties in traditionele levensverzekeringen met garanties en winstdeling. Zie paragraaf 4.3 'Hedging REAAL Verzekeringen' voor een verdere toelichting.

Voor producten met enkel een garantie zonder winstdeling (mogelijk wel met rentestandskorting) worden verplichtingen zoveel mogelijk gematched. Hieronder volgt de opsplitsing van de voorziening voor eigen rekening en Risico van REAAL Verzekeringen naar soort winstdeling.

In miljoenen euro's	2007	2006
Verzekeringen voor rekening en risico REAAL Verzekeringen		
Met winstdeling (maatschappij en overrente)	6.303	3.283
Met rentestandskorting	3.068	2.231
Zonder winstdeling	2.990	1.049
Saldo spaarhypotheke	3.686	2.076
Totaal	16.047	8.639

De belangrijkste kwantificering van het renterisico vindt plaats door middel van duration-, scenario-, en value-at-risk analyses.

De duration van het eigen vermogen meet hoeveel de reële waarde van het eigen vermogen muteert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve. Bij haar analyse laat REAAL Verzekeringen de beleggingen en verplichtingen die nagenoeg met elkaar gematched zijn buiten beschouwing. Hieronder vallen de bij spaarhypotheken opgebouwde spaarpolissen en het deel van de balans dat voor rekening en risico van polishouders wordt aangehouden.

De duration van het eigen vermogen was ultimo 2007 –5.9 (ultimo 2006: –17,5). Het toevoegen van de portefeuilles van AXA NL heeft ertoe geleid dat het renterisico van REAAL Verzekeringen lager is geworden. Dit heeft te maken met het feit dat AXA NL een kleinere portefeuille heeft van producten met garantie en met winstdeling, en tevens – net als REAAL-oud – de producten zonder winstdeling goed gematched heeft.

Voor de portefeuilles maatschappijwinstdeling van REAAL Verzekeringen en Winterthur zijn receiver swaptions aangekocht om het risico dat gemoeid gaat met de afgegeven garanties in deze portefeuilles te verlagen. In totaal is ca. 50% van het garantierisico in deze portefeuilles afgedekt. Zie ook Paragraaf 4.3 ‘hedging REAAL Verzekeringen’ voor details van de swaptions.

In de onderstaande tabel is te zien dat de duration van activa en de duration van de verplichtingen beter op elkaar zijn afgestemd ultimo 2007 (inclusief AXA NL) in vergelijking met ultimo 2006.

	2007	2006
Duration van activa	5,5	6,7
Duration van verplichtingen	7,0	10,0

Met behulp van scenario-analyses wordt periodiek de invloed van veranderingen in de marktrente onderzocht op resultaat en vermogen. Onderstaande tabel geeft de indicatieve invloed van parallelle rentemutaties van 1% weer per balansdatum. In de economische realiteit veranderen alle balansposten met een onderliggend kasstroomschema (zowel activa als passiva) van waarde als de rente wijzigt. De reële waarde van het eigen vermogen daalt bij een rentedaling van 1% met € 120 miljoen (2006: € 190 miljoen) en stijgt bij een rentestijging van 1% met € 30 miljoen (2006: € 80 miljoen). Dit komt overeen met de negatieve duration van de marktwaarde van het eigen vermogen: de duration van de verzekeringstechnische voorziening is groter dan de duration van de beleggingen. Onderstaand zijn de gevoeligheden getoond na belasting.

In miljoenen euro's	Rente + 1%		Rente – 1%	
	2007	2006	2007	2006
Rentegevoeligheid reële waarde eigen vermogen				
REAAL Verzekeringen				
Beleggingen	–690	–400	800	480
Verzekeringstechnische voorzieningen	630	450	–830	–640
Overige activa en passiva	90	30	–90	–30
Eigen vermogen	30	80	–120	–190

Het IFRS-resultaat en eigen vermogen veranderen alleen als gevolg van waardeveranderingen van de vastrentende portefeuille geclassificeerd als beschikbaar voor verkoop. Het effect van een rentestijging (of -daling) met 1% op het resultaat is beperkt en op het eigen vermogen bedraagt dit bij een rentestijging van 1% € 350 miljoen negatief (2006: € 230 miljoen negatief). Een rentedaling van 1% heeft een effect van € 350 miljoen positief (2006: € 230 miljoen positief). Alle andere balansposten veranderen niet in de IFRS-balans.

Het volgende overzicht toont op balansdatum de gemiddelde effectieve rente percentages van de financiële activa, de financiële verplichtingen en verzekeringstechnische voorzieningen van REAAL Verzekeringen.

In procenten	2007	2006
Financiële activa (niet gewaardeerd tegen reële waarde via winst- en verliesrekening)		
Beleggingen voor eigen rekening en risico:		
- Gehouden tot einde looptijd	4,2%	4,2%
- Beschikbaar voor verkoop (exclusief aandelen)	3,5%	4,1%
- Leningen en vorderingen	5,3%	6,6%
Vorderingen op klanten	5,0%	5,8%
Vorderingen op kredietinstellingen	0,9%	3,5%
Kasmiddelen en kasequivalenten / schulden aan kredietinstellingen	0,3%	1,2%
Financiële verplichtingen tegen geamortiseerde kostprijs		
Achtergestelde schulden	6,5%	6,6%
Schuldbewijzen	5,0%	--
Verzekeringstechnische voorziening voor eigen rekening en risico *	4,2%	4,2%
Individuele verzekeringen in geld	4,3%	4,2%
- Spaarhypotheken	5,6%	5,9%
- Lijfrente	3,4%	3,1%
- Overig	3,9%	3,7%
Collectieve verzekeringen in geld	4,0%	3,8%

*) Voor aftrek geactiveerde rentestandskorting en eerste kosten.

Verzekeringen voor rekening en risico polishouders

Voor verzekeringen waarbij polishouders het beleggingsrisico dragen bestaat bij de verzekeraar in principe geen rente-, prijs-, valuta- of kredietrisico. De verzekeraar heeft echter in een aantal gevallen minimumgaranties afgegeven waardoor ook bij deze contracten sprake is van rente-, prijs- en valutarisico's die voor rekening en risico komen van de verzekeraar. Daar waar REAAL Verzekeringen deze garanties gestand moet doen laat zij de daarmee samenhangende lasten via de winst- en verliesrekening lopen. De waarde van de garanties binnen de portefeuille 'voor rekening en risico polishouders' wordt periodiek gemeten. In 2007 zijn geen hedgetransacties verricht om het risico behorende bij de afgegeven garanties af te dekken. In de tabel hieronder wordt aangegeven voor welk deel van de verzekeringstechnische voorziening van REAAL Verzekeringen enige vorm van garantie is afgegeven.

In miljoenen euro's	2007	2006
Verzekeringen voor rekening en risico polishouders		
Zonder garantie	5.968	3.189
Met garantie	1.402	720
	7.370	3.909

3.2.2 Aandelen- en vastgoedrisico

De aandelen- en vergelijkbare beleggingen van REAAL Verzekeringen hebben ultimo 2007 een waarde van € 2.492 miljoen (2006: € 1.369 miljoen). In de IFRS-classificatie van aandelen zijn ook fondsen in beleggingen anders dan aandelen inbegrepen. In het ALM-beleid wordt hiervoor gecorrigeerd. De beleggingen in aandelen zijn gespreid over de regio's Europa, Amerika en het Verre Oosten. De toenamen van de aandelen exposure heeft te maken met het integreren van de AXA NL portefeuilles. Zie Paragraaf 4.3 'hedging REAAL Verzekeringen' voor de hedges van de aandelenportefeuille.

REAAL Verzekeringen onderzoekt periodiek het effect van veranderingen op de aandelen- en vastgoedmarkten op resultaat en het eigen vermogen. Onderstaande tabel geeft de indicatieve resultaten na belasting van deze analyse per balansdatum weer.

In miljoenen euro's	Resultaat		Eigen vermogen	
	2007	2006	2007	2006
Aandelen en opties + 10%	-4	17	119	128
Aandelen en opties - 10%	7	-14	-116	-125
Vastgoed + 10%	19	15	19	15
Vastgoed - 10%	-19	-15	-19	-15

3.2.3 Valutarisico

Het valutarisico van REAAL Verzekeringen ontstaat door een combinatie van beleggingen en verplichtingen in vreemde valuta die niet geheel met elkaar in overeenstemming zijn.

Met betrekking tot de vastrentende beleggingen hanteert REAAL Verzekeringen het beleid dat hier geen valutarisico mag worden gelopen. Het valutarisico op vastrentende waarden die in een vreemde valuta luiden wordt dan ook volledig afgedekt met behulp van valutaswaps.

Valutarisico manifesteert zich ook in de aandelenbeleggingen van REAAL Verzekeringen. Dit valutarisico wordt, na saldering van het valutarisico in niet-vastrentende beleggingen en verplichtingen voor 80% tot 90% structureel gehedged met behulp van valutatermijncontracten. Onderstaande tabel geeft een indicatie van de vreemde valutapositie van REAAL Verzekeringen per balansdatum.

In miljoenen euro's	Balans debet		Balans credit		Saldo		Hedge derivaten	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Amerikaanse dollar	779	483	39	30	740	453	-659	-368
Japanse yen	71	54	--	--	71	54	-66	-45
Engelse pond	153	211	10	7	143	204	-147	-179
Zwitserse frank	10	6	--	--	10	6	--	--
Australische dollar	29	--	33	11	-4	-11	-7	--
Overige	105	49	2	1	103	48	--	--
Totaal	1.147	803	84	49	1.063	754	-879	-592

Met behulp van scenario-analyses wordt periodiek het effect van veranderingen op de valutamarkten onderzocht op het resultaat, het vermogen en de solvabiliteit. Onderstaande tabel geeft de indicatieve resultaten na belasting van deze analyses per balansdatum weer.

In miljoenen euro's	Resultaat		Eigen vermogen	
	2007	2006	2007	2006
Valuta + 10%	14	12	14	12
Valuta - 10%	-14	-12	-14	-12

3.3 Kredietrisico

REAAL Verzekeringen kent verschillende verschijningsvormen van kredietrisico. Het kredietrisico in de beleggingsportefeuille en in de leningenportefeuille aan tussenpersonen zijn hiervan de belangrijkste. De hypothecaire uitzettingen van REAAL Verzekeringen hebben een goede dekking en een relatief hoge ouderdom. Als gevolg hiervan is er sprake van lage kansen op kredietverliezen, ten gevolge waarvan het risicoprofiel van de hypotheekportefeuille van REAAL Verzekeringen zeer laag kan worden genoemd.

Per risicotype kredietrisico zijn taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden voor functionarissen en comités met getrapte beslissingsbevoegdheden vastgelegd in de beleidsdocumenten voor het desbetreffende kredietrisicotype.

Beheer van kredietrisico binnen de vastrentende beleggingsportefeuille van REAAL Verzekeringen

Het kredietrisico binnen de vastrentende beleggingsportefeuilles van REAAL Verzekeringen is het risico dat een emittent van een obligatie of een debiteur van een onderhandse lening niet meer aan zijn verplichtingen kan voldoen. De strategische omvang van de diverse kredietwaardigheidscategorieën binnen de vastrentende portefeuille wordt in een ALM-context bepaald en vastgelegd in mandaten met de vermogensbeheerders. Periodiek wordt gecontroleerd en gerapporteerd of de vermogensbeheerders zich aan de mandaten conformeren.

De vastrentende beleggingsportefeuilles van REAAL Verzekeringen kennen alleen Europese en Noord-Amerikaanse debiteuren, waarbij geen enkele debiteur een belang van meer dan 10% in de vastrentende beleggingsportefeuille inneemt. De stijging van de onderliggende portefeuille heeft wederom te maken met het integreren van de AXA NL portefeuilles binnen REAAL Verzekeringen.

In miljoenen euro's	Aangewezen als reële waarde via de winst- en verliesrekening		Voor verkoop beschikbaar		Gehouden tot einde looptijd		Leningen en vorderingen		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Overheid - binnenland	--	--	1.431	444	459	427	46	54	1.936	925
Overheid - buitenland	6	7	2.462	1.301	1.708	1.562	--	--	4.176	2.870
Financiële instellingen	485	133	2.184	855	279	273	4.213	2.422	7.161	3.683
Handel, industrie en overige dienstverlening	--	--	943	177	--	--	4	4	947	181
Overige	307	--	387	32	--	--	257	104	951	136
Eliminatie	--	--	-24	-100	--	--	--	--	-24	-100
Totaal	798	140	7.383	2.709	2.446	2.262	4.520	2.584	15.147	7.695

Het volgende overzicht toont op balansdatum de verdeling over de diverse ratingcategorieën van de vastrentende beleggingen (exclusief hypotheekleningen). De strategische mix van de diverse ratingcategorieën binnen vastrentend wordt jaarlijks vastgesteld in het ALM/Beleggingsplan. De categorie zonder rating bestaat voor het grootste deel uit beleggingen behorende bij spaarhypotheekleningen.

In miljoenen euro's	Aangewezen als reële waarde via de winst- en verliesrekening		Voor verkoop beschikbaar		Gehouden tot einde looptijd		Leningen en vorderingen		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
AAA	60	121	3.791	1.794	1.866	1.721	76	67	5.793	3.703
AA	407	7	1.476	423	412	541	42	70	2.337	1.041
A	84	12	1.718	408	168	--	237	180	2.207	600
BBB	247	--	326	119	--	--	68	76	641	195
Lager dan BBB	--	--	27	18	--	--	--	--	27	18
Zonder rating	--	--	69	11	--	--	4.097	2.191	4.166	2.202
Eliminatie	--	--	-24	-64	--	--	--	--	-24	-64
Totaal	798	140	7.383	2.709	2.446	2.262	4.520	2.584	15.147	7.695

REAAL Verzekeringen en AXA NL hebben beleggingen in verhandelbare leningen met onderpand (CDO's en CLO's). Deze portefeuille bedraagt minder dan 1% van de totale beleggingsportefeuille voor eigen rekening. Meer dan 50% van deze portefeuille heeft een credit rating van AA of hoger.

REAAL Verzekeringen, inclusief AXA NL, heeft niet geïnvesteerd, direct of indirect, in de Amerikaanse subprime-hypotheekmarkt. REAAL Verzekeringen heeft een beperkt bedrag van € 16 miljoen geïnvesteerd in subprime zakelijke en particuliere hypotheekleningen buiten de Verenigde Staten.

Beheer van kredietrisico binnen de portefeuille met leningen aan tussenpersonen

REAAL Verzekeringen beheert het proces behorende bij kredietverlening aan tussenpersonen door middel van een kredietcomité en het gebruik van scherpe toetsingscriteria bij acceptatie.

Beheer kredietrisico uit hoofde van derivatenposities

Het kredietrisico over de marktwaarde van alle derivaten van SNS REAAL met een tegenpartij is afgedekt met een zogenaamde Credit Support Annex (CSA)-overeenkomst. In deze overeenkomst is op een marktconforme wijze vastgelegd dat de tegenwaarde van de derivaten in liquide instrumenten, zoals cash en staatsobligaties, wordt aangehouden als zekerheid voor het kredietrisico. SNS REAAL heeft momenteel met 6 banken een CSA-overeenkomst.

Beheer van kredietrisico met betrekking tot vorderingen op herverzekeraar

REAAL Verzekeringen maakt voor de herverzekering van Auto WA en de aansprakelijkheidsverzekeringen voor particulieren en bedrijven gebruik van een panel dat bestaat uit een vaste groep gerenommeerde herverzekeraars met een minimale rating van A+. Voor de herverzekeringen van brand en catastrofe wordt gebruik gemaakt van herverzekeraars met een minimale rating van A-.

Beheer van kredietrisico binnen de hypotheekportefeuille

REAAL Verzekeringen loopt een beperkt kredietrisico op haar hypotheekportefeuille. Van een deel van de hypotheekportefeuille is de aflossing gegarandeerd via de Nationale Hypotheek Garantie. Tevens hebben de waardeinstijgingen van de afgelopen jaren ertoe geleid dat de executiewaarden van de onderpanden sterk zijn toegenomen. In geval van wanbetaling door een debiteur zal de verzekeraar dan ook vrijwel altijd de vordering volledig kunnen innen door het onderpand te verkopen.

De hypotheekportefeuille (vorderingen op klanten) op de balans van REAAL Leven naar aard van zekerheden wordt als volgt gespecificeerd:

In miljoenen euro's	2007	2006
Woningen gelegen in Nederland:		
- Hypotheken < 75% van executie waarde	542	612
- Hypotheken > 75% van executie waarde	36	36
- Hypotheken met Nationale Hypotheekgarantie	103	110
Specifieke voorzieningen voor oninbaarheid	-1	-1
Totaal	680	757

Met de acquisitie van AXA NL heeft REAAL Verzekeringen ook DBV overgenomen. DBV heeft een hypotheekportefeuille, waarvan een groot deel is gesecuritiseerd of verkocht. Bij securitisaties loopt DBV nog enig kredietrisico, omdat een deel van de verkoopprijs uit toekomstige marge wordt voldaan; ten aanzien van de verkochte hypotheekportefeuille loopt DBV geen enkel kredietrisico.

Het kredietrisico van de DBV hypotheekportefeuille is laag, deels door NHG garanties en lage Loan-to-Value Foreclosure Values, maar vooral door een voorzichtig verstrekingsbeleid. Ook voor de DBV portefeuille geldt dat een groot deel is opgebouwd in de periode 2000-2004, zodat de executiewaarden van de onderpanden zijn toegenomen. De portefeuille van DBV is als volgt opgesplitst (ultimo 2007):

In miljoenen euro's	2007
Gesecuritiseerd	2.519
Niet gesecuritiseerd	713
Totaal	3.232

De hypotheekportefeuille (vorderingen op klanten) van DBV naar aard van zekerheden wordt als volgt gespecificeerd:

In miljoenen euro's	2007
Woningen gelegen in Nederland:	
- Hypotheken < 75% van executie waarde	659
- Hypotheken > 75% van executie waarde	1.150
- Hypotheken met Nationale Hypotheekgarantie	1.427
Specifieke voorzieningen voor oninbaarheid	-4
Totaal	3.232

3.4 Liquiditeitsrisico

REAAL Verzekeringen dient voldoende kasmiddelen ter beschikking te hebben om claims te kunnen uitbetalen die voortvloeien uit de verzekeringsportefeuille. In de volgende tabel worden kasstromen uit hoofde van beleggingen en derivaten (activa) en verzekeringsverplichtingen na herverzekering (passiva) per looptijd segment gepresenteerd. De cijfers geven inzicht in het liquiditeitsmanagement dat voor ALM-doeleinden wordt gevoerd. In de tabel is alleen de portefeuille voor eigen rekening en risico meegenomen. De portefeuille voor rekening en risico van polishouders is niet relevant omdat de opgebouwde waarde in de beleggingsfondsen uitgekeerd wordt op de einddatum van de polis. De opgebouwde saldi van spaarpolissen en spaarhypotheekportefeuille zijn ook niet opgenomen in de tabel omdat hier perfecte matching plaatsvindt. De kasstromen uit beleggingen zijn opgenomen inclusief rentestromen. De kasstromen uit de verzekeringstechnische voorzieningen zijn volgens realistische grondslagen geschat vanuit het European Embedded Value traject. Deze kasstromen zijn geprojecteerd zonder winstdeling. Aandelen en andere niet-vastrentende beleggingen zijn niet opgenomen in het overzicht.

Onderstaande tabel laat zien dat netto kasstromen van de verzekeraar de komende 10 jaar voor de verzekeringstechnische verplichtingen positief zijn.

In miljoenen euro's	≤ 1 jaar	> 1 jaar ≤ 5 jaar	> 5 jaar ≤ 10 jaar	> 10 jaar ≤ 15 jaar	> 15 jaar ≤ 20 jaar	> 20 jaar
2007						
Beleggingen						
- Reële waarde via de winst- en verliesrekening, handelsdoeleinden	5	25	11	--	--	--
- Reële waarde via de winst- en verliesrekening, aangewezen	3	81	1	--	--	--
- Voor verkoop beschikbaar	965	2.949	3.111	1.279	929	1.574
- Gehouden tot einde looptijd	308	816	797	245	473	1.600
- Leningen en vorderingen:	106	382	201	160	106	222
Derivaten	17	37	--	-27	-13	1
Vorderingen op klanten	176	512	407	262	79	52
Totaal	1.580	4.802	4.528	1.919	1.574	3.449
Verzekeringstechnische voorzieningen leven	467	3.358	3.407	2.819	2.301	7.071
Verzekeringstechnische voorzieningen schade	232	428	249	197	87	35
Totaal	699	3.786	3.656	3.016	2.388	7.106
Vershil in verwachte kasstromen	881	1.016	872	-1.097	-814	-3.657
2006						
Beleggingen						
- Reële waarde via de winst- en verliesrekening, aangewezen	98	76	7	--	--	--
- Voor verkoop beschikbaar	332	1.512	1.012	250	72	413
- Gehouden tot einde looptijd	90	911	831	255	258	1.659
- Leningen en vorderingen:	58	226	155	37	33	139
Derivaten	14	38	22	4	3	--
Vorderingen op klanten	133	398	286	199	--	--
Totaal	725	3.161	2.313	745	366	2.211
Verzekeringstechnische voorzieningen leven	196	1.429	1.589	1.400	1.188	5.653
Verzekeringstechnische voorzieningen schade	192	178	38	38	30	4
Totaal	388	1.607	1.627	1.438	1.218	5.657
Vershil in verwachte kasstromen	337	1.554	686	-693	-852	-3.446

4 Hedging en hedge accounting

SNS REAAL maakt gebruik van derivaten om ongewenste marktrisico's op economische basis in te dekken. SNS REAAL gebruikt verschillende hedgestrategieën om haar rente-, marktwaarde- en valutarisico's in te dekken. Hierbij wordt gebruikt gemaakt van onder meer valutaswaps, (valuta)renteswaps en (rente)opties. Onder IFRS moeten derivaten gewaardeerd worden op marktwaarde op de balans en worden marktwaardeveranderingen in de winst- en verliesrekening verantwoord. In het geval de marktwaardebeweging van het gehedgde risico niet via de winst- en verliesrekening wordt verantwoord, ontstaat er een mismatch in de resultaatverantwoording en worden de resultaten volatieler. In deze gevallen wordt zoveel mogelijk hedge accounting toegepast om deze mismatches en volatiliteit te mitigeren. SNS REAAL onderscheidt bij hedge accounting enerzijds de zogenaamde micro-hedges, waar risico's op afzonderlijke contracten worden gehedged, en anderzijds de zogenaamde macro-hedges, waar het risico van een portefeuille van contracten wordt gehedged.

Bij fair value hedge accounting worden de marktwaardeontwikkelingen van het gehedgde risico in de winst- en verliesrekening verwerkt. Dit ter compensatie van de marktwaardebewegingen van de hierbij behorende derivaten. Bij cash flow hedge accounting wordt de marktwaardeontwikkeling van de derivaten in een afzonderlijke (herwaarderings)reserve verantwoord. Deze reserve valt vrij over de periode waarin de geldstromen van het gehedgde risico worden gerealiseerd.

De in het onderstaande overzicht weergegeven notional amounts van de derivaten voor hedge-doeleinden weerspiegelen de mate waarin SNS REAAL op de desbetreffende markten actief is. De derivaten voor handelsdoeleinden zijn in dit overzicht niet opgenomen.

In miljoenen euro's	Notional amounts				Reële waarde	
	Totaal	< 1 jaar	> 1 jaar ≤ 5 jaar	> 5 jaar	Positief	Negatief
2007						
Rentecontracten:						
- Swaps en FRA's	66.350	13.570	18.996	33.784	797	-344
- Opties	2.827	1.660	534	633	94	-69
Valutacontracten:						
- Swaps	4.490	1.683	2.331	476	100	-423
- Forwards	626	626	--	--	35	--
Totaal	74.293	17.539	21.861	34.893	1.026	-836
2006						
Rentecontracten:						
- Swaps en FRA's	42.810	4.730	15.497	22.583	610	-267
- Opties	2.826	127	1.895	804	95	-58
Valutacontracten:						
- Swaps	3.962	736	2.789	437	99	-274
- Forwards	550	550	--	--	30	--
Totaal	50.148	6.143	20.181	23.824	834	-599

De notional amounts geven de rekeneenheden weer, die met betrekking tot derivaten de verhouding weergeven met de onderliggende waarden van de primaire financiële instrumenten. Deze notional amounts geven géén indicatie van de omvang van de kasstromen en het aan de transacties verbonden marktrisico en kredietrisico.

4.1 Hedging SNS Bank

SNS Bank gebruikt renteswaps om het renterisico van het bankboek te managen. Het beleid hierbij is dat de duration van het rentedragend eigen vermogen tussen de 0 en 8 ligt. Daarnaast gebruikt SNS Bank rentederivaten om specifieke embedded opties in hypotheek in te dekken. Het gaat hierbij om hypotheek waarbij de rente niet boven een plafond kan stijgen of waarbij rentebewegingen gedempt worden doorberekend aan de cliënt. Ook gebruikt SNS Bank rentederivaten om het offerterisico bij het aanbieden van hypotheek in te dekken. Tevens gebruikt SNS Bank (valuta)swaps om niet-euro-funding om te zetten in euro-funding en om vastrentende funding om te zetten in variabele funding. Ook gebruikt SNS Bank opties om de risico's die samenhangen met hybride spaarproducten in te dekken. Tot slot past SNS Bank renteswaps toe om risico's van beleggingsportefeuilles te hedgen.

De marktwaarde van de swaps om het renterisico in het bankboek te managen bedraagt ultimo 2007 € 419 miljoen (2006: € 185 miljoen).

Bij de specifieke opties in hypotheek gaat het om de producten Plafond-, Stabiel- en Rentedemperhypotheek. De nominale waarde van deze hypotheek was eind 2007 respectievelijk € 2,6 miljard, € 1,1 miljard en € 1,1 miljard. Eind 2006 was dat respectievelijk € 3,2 miljard, € 1,3 miljard en € 1,2 miljard. Het beleid van SNS Bank is om 70% à 80% van deze embedded opties in te dekken met caps (Plafondhypotheek) en met caps en floors (Stabiel- en Rentedemperhypotheek). De marktwaarde van deze derivaten was op 31 december 2007 gelijk aan € 90 miljoen en op 31 december 2006 gelijk aan € 108 miljoen.

Bij het offerterisico is het beleid om 70% à 80% van het verwachte risico in te dekken met swaptions en forward starting swaps.

De marktwaarde van deze derivaten was op 31 december 2007 gelijk aan € 3 miljoen en op 31 december 2006 nihil.

De (valuta)swaps die samenhangen met funding hebben op 31 december 2007 een marktwaarde van € 421 miljoen negatief (2006: € 116 miljoen negatief).

De opties die samenhangen met de hybride spaarproducten hebben een marktwaarde van €47 miljoen (2006: €38 miljoen). Aan de beleggingsportefeuilles zijn slechts een zeer beperkt aantal derivaten toegewezen, die zowel voor 2007 als 2006 nauwelijks marktwaarde hebben.

4.2 Hedge accounting SNS Bank

SNS Bank past voor de hierboven beschreven hedge activiteiten de volgende vormen van hedge accounting toe:

Fair value hedge accounting voor het renterisico in het bankboek (macro hedge)

De portefeuille die wordt gehedged bestaat uit de rentevaste hypotheek van SNS Bank. Dit zijn hypotheek die als rentetype een rentevaste periode hebben variërend van minimaal 1 tot maximaal 20 jaar. De hedging instrumenten zijn renteswaps die zijn aangegaan in het kader van renterisicosturing in het ALM-proces. Het risico dat wordt gehedged is het risico van de mutatie in de waarde van de portefeuille als gevolg van bewegingen van de marktrente.

Fair value hedge accounting voor embedded derivaten (macro hedge)

De embedded caplets opgenomen in de plafondhypotheek vormen het hedged item. De hedge instrumenten zijn alle caplets opgenomen in de gekochte caps. Het risico dat wordt gehedged is de volatiliteit van de (marktwaarde van de verwachte) renteinkomsten bij veranderingen van de één maands swaprente.

In de Rentedemperhypotheek zijn embedded opties (caps en floors) opgenomen. De caps en floors zijn opgebouwd uit afzonderlijke caplets en floorlets, die het hedged item vormen. De hedge instrumenten zijn caplets en floorlets opgenomen in de gekochte caps en floors. Het risico dat wordt gehedged is de volatiliteit van de (marktwaarde van de verwachte) rente-inkomsten als gevolg van fluctuaties in de 6-maands swap rente.

Als gevolg van de door SNS Bank gekozen hedgestrategie, staan de verslaggevingsregels niet toe om hedge accounting toe te passen op de Stabielhypotheek.

Fair value hedge accounting funding en beleggingen (micro hedge)

SNS Bank gebruikt micro hedges om vastrentende funding met renteswaps te swappen naar variabele rente. Indien het funding in vreemde valuta betreft, worden hierbij valutaswaps gehanteerd. Naast omzetten van vreemde valuta in euro en vastrentende funding in variabele funding, wordt ook gebruik gemaakt van derivaten om gestructureerde funding om te zetten naar variabel rentende funding. Bij gestructureerde funding hangt de fundinglast samen met bijvoorbeeld de ontwikkeling in een aandelenindex of inflatie. Ook rentestructuren, zoals bijvoorbeeld variabel rentende couponnen met een multiplier of een leverage factor vallen onder het fundingprogramma.

Tevens dekt SNS Bank op beperkte schaal vastrentende beleggingen in door de rente met renteswaps naar variabel te swappen. Door middel van deze instrumenten wordt het rente- en valutarisico gehedged.

Cash flow hedge accounting voor offerterisico

SNS Bank dekt het offerterisico van hypotheek in met swaptions en forward starting swaps. Het risico dat hiermee wordt gehedged is de variabiliteit van de rente tot aan het financieringsmoment. De intrinsieke marktwaarde mutaties van de derivaten tot aan moment van uitbetalen van de hypotheek (maximaal 3 maanden) worden geboekt in het eigen vermogen. Het beleid is om daarna de derivaten cash te settelen waarna de opgebouwde waarde gedurende de looptijd van de funding geamortiseerd wordt naar het resultaat. De opgebouwde waarde in het eigen vermogen was op 31 december 2007 €4 miljoen.

4.3 Hedging REAAL Verzekeringen

REAAL Verzekeringen gebruikt valutaswaps om het valuta-risico van de aandelenportefeuille te hedgen. Voor de belangrijkste valuta's (Amerikaanse dollar, Engelse pond en Japanse yen) wordt een hedge-ratio van 85% nagestreefd, met een bandbreedte van 80% tot 90%. De marktwaarde van deze derivaten bedraagt €33 miljoen (2006: €15 miljoen).

REAAL Verzekeringen maakt ook gebruik van renteswaps om de duration van de vastrentende beleggingen te verlengen.

De marktwaarde van deze swaps bedroeg ultimo 2007 €19 miljoen negatief (2006: €68 miljoen).

REAAL Verzekeringen heeft in 2007 een groot deel van de aandelenportefeuille afgedekt.

In januari 2007 is een put optie strategie geïmplementeerd voor €224 miljoen aan onderliggende beleggingen. De waarde van deze putopties ultimo 2007 is €37 miljoen.

In het najaar van 2007 zijn er putopties aangeschaft met een gemiddelde looptijd van 3,5 jaar, een uitoefenprijs-niveau van 90%, en een onderliggende waarde van €530 miljoen. De waarde van deze putopties bedraagt ultimo 2007 €49 miljoen

Voor de closing van de AXA NL acquisitie had REAAL al putopties gekocht op de totale aandelenpositie voor eigen rekening en risico van AXA NL. De uitoefenprijs was wederom 90%, de looptijd 6 maanden. De premie voor deze optie is betaald met de premie uit de verkoop van een calloptie met dezelfde looptijd en dezelfde onderliggende waarde. Deze opties zijn in september 2007 geunwind.

DBV heeft in december putopties aangeschaft met een looptijd van 3 maanden en een uitoefenprijs van 85%. Deze putopties zijn gefinancierd met de verkoop van callopties met dezelfde onderliggende indexen en dezelfde looptijd. De onderliggende waarde bedroeg €265 miljoen.

Tevens gebruikt REAAL Verzekeringen receiver swaptions om het risico van de garanties in traditionele levensverzekeringen met winstdeling deels af te dekken. In 2007 zijn 3 tranches geïmplementeerd: 2 tranches in de maatschappijwinstdeling portefeuille van REAAL en één in de collectieve portefeuille van Winterthur. De totale waarde van de receiver swaptions ultimo 2007 bedraagt € 10 miljoen. De totale onderliggende waarde bedroeg € 647 miljoen.

4.4 Hedge accounting REAAL Verzekeringen

REAAL Verzekeringen past de volgende vormen van hedge accounting toe:

Fair value hedge accounting

REAAL Verzekeringen heeft het valutarisico in haar aandelenportefeuille op macro niveau afgedekt met behulp van valutatermijncontracten. Deze valutatermijncontracten staan in een fair value hedge relatie met de aandelen waarvan zij het valutarisico hedgen.

Cash flow hedge accounting

REAAL Verzekeringen heeft de effectieve looptijd van haar beleggingsportefeuille op macro niveau verlengd met behulp van renteswaps. Hiermee bewerkstelligt zij dat de renteopbrengsten voor langere tijd vast zijn gezet. Het risico dat hiermee wordt gehedged is de variabiliteit van de rente op herbeleggingsmoment. De cash flow hedge bestaat uit een combinatie van een kortlopende swap o/g en een langlopende swap u/g. Ultimo 2007 staan 13 van deze combinaties uit (ultimo 2006: 15 combinaties). Op herbeleggingsmoment (i.c. het eind van de looptijd van de kortlopende swap) wordt de langlopende swap verkocht en vindt er een herbelegging plaats in vastrentende waarden. De kenmerken van deze herbelegging (looptijd, coupondata) komen in belangrijke mate overeen met die van de verkochte swap.

De herbeleggingsmomenten kunnen als volgt in de tijd worden uitgezet:

In duizenden euro's	Notional amounts			
	Totaal	< 1 jaar	> 1 jaar ≤ 5 jaar	> 5 jaar
Renteswaps 2007	1.434.200	265.000	929.200	240.000
Renteswaps 2006	1.370.000	175.000	805.000	390.000

Ultimo 2007 is een positieve gerealiseerde marktwaarde en uitgestelde renteopbrengst opgebouwd in het vermogen van € 27 miljoen (2006: € 30 miljoen). Deze positieve marktwaarde en rente vallen vanaf de hierboven aangegeven herbeleggingsmomenten vrij ten gunste van de winst- en verliesrekening over een periode die gelijk is aan de resterende looptijd van de betreffende langlopende swap.

Ultimo 2007 is geen sprake van toekomstige transacties waarop voordien hedge accounting werd toegepast, maar die naar verwachting niet zullen plaatsvinden.

Er wordt geen hedge accounting toegepast voor de aandelen en opties van REAAL Verzekeringen en DBV. Tevens wordt er geen hedge accounting toegepast voor de swaptions van REAAL Verzekeringen en Winterthur.

4.5 Hedging SNS REAAL

SNS REAAL gebruikt renteswaps om vastrentende funding om te zetten in variabele funding. In die niet-euro-funding betreft worden valutaswaps gebruikt voor de omzetting naar euro-funding. De marktwaarde van de swaps bedraagt ultimo 2007 € 6 miljoen.

SNS REAAL heeft een deel van de funding met betrekking tot de financiering van AXA NL (ad € 339 miljoen) geswapt van een variabele naar een vaste coupon door middel van renteswaps. De marktwaarde van deze renteswaps bedroeg ultimo 2007 € 38 miljoen.

4.6 Hedge Accounting SNS REAAL

SNS REAAL past de volgende vormen van hedge accounting toe:

Fair value hedge accounting funding (micro hedge)

SNS REAAL gebruikt micro hedges om vastrentende funding met renteswaps te swappen naar variabele rente. Indien het funding in vreemde valuta betreft worden hierbij valutaswaps gebruikt. Met behulp van deze instrumenten wordt de market-to-market volatiliteit door bewegingen in de rente en wisselkoersen gehedged.

Cash flow hedge accounting

SNS REAAL past cash flow hedge accounting toe voor de renteswaps met betrekking tot de financiering van AXA NL. Hiermee wordt bewerkstelligd dat de rentelasten voor langere tijd zijn vastgezet; het risico dat hiermee wordt gehedged is de variabiliteit van de rente op de datum van renteherziening van de funding.

5 Reële waarde van financiële activa en passiva

De volgende tabel geeft inzicht in de reële waarde van de financiële activa en passiva van SNS REAAL. Hierbij is in een aantal gevallen gebruik gemaakt van schattingen. De balansposten die niet in deze tabel zijn opgenomen voldoen niet aan de definitie van een financieel actief of passief. Het totaal van de hieronder weergegeven reële waarde geeft niet de onderliggende waarde van SNS REAAL weer en dient derhalve niet als zodanig te worden geïnterpreteerd.

In miljoenen euro's	SNS Bank		REAAL Verzekeringen		Groepsactiviteiten		Eliminatie		Totaal	
	Reële waarde	Balans- waarde	Reële waarde	Balans- waarde	Reële waarde	Balans- waarde	Reële waarde	Balans- waarde	Reële waarde	Balans- waarde
2007										
Financiële activa										
Beleggingen										
- Reële waarde via de winst- en verliesrekening: Handelsdoeleinden	1.035	1.035	84	84	--	--	-22	-22	1.097	1.097
- Reële waarde via de winst- en verliesrekening: Aangewezen	512	512	927	927	--	--	--	--	1.439	1.439
- Voor verkoop beschikbaar	2.509	2.509	9.662	9.662	238	238	-25	-25	12.384	12.384
- Gehouden tot einde looptijd	--	--	2.485	2.446	--	--	--	--	2.485	2.446
- Leningen en vorderingen	--	--	4.556	4.520	--	--	-819	-819	3.737	3.701
Beleggingen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders	--	--	7.349	7.349	--	--	-114	-114	7.235	7.235
Derivaten	1.041	1.041	119	119	1	1	--	--	1.161	1.161
Vorderingen op klanten	60.492	60.236	3.878	3.912	913	856	-2.008	-1.959	63.275	63.045
Vorderingen op kredietinstellingen	1.091	1.092	553	539	309	300	-309	-300	1.644	1.631
Overige activa	307	307	554	554	76	76	-86	-86	851	851
Kas en kasequivalenten	3.141	3.141	1.006	1.006	1.025	1.025	-831	-831	4.341	4.341
Totaal financiële activa	70.128	69.873	31.173	31.118	2.562	2.496	-4.214	-4.156	99.649	99.331
Financiële passiva										
Participatiecertificaten en achtergestelde schulden	1.835	1.678	555	536	684	639	-879	-821	2.195	2.032
Schuldbewijzen	32.315	32.182	2.524	2.524	522	533	-27	-27	35.334	35.212
Derivaten	938	938	14	14	7	7	--	--	959	959
Spaargelden	18.254	19.179	--	--	--	--	--	--	18.254	19.179
Overige schulden aan klanten	7.447	7.846	1.040	1.040	941	952	-2.591	-2.591	6.837	7.247
Schulden aan kredietinstellingen	5.079	5.066	1.565	1.565	888	888	-632	-632	6.900	6.887
Overige verplichtingen	1.316	1.316	1.053	1.053	77	77	-86	-86	2.360	2.360
Totaal financiële passiva	67.184	68.205	6.751	6.732	3.119	3.096	-4.215	-4.157	72.839	73.876

In miljoenen euro's	SNS Bank		REAAL Verzekeringen		Groepsactiviteiten		Eliminatie		Totaal	
	Reële waarde	Balans- waarde	Reële waarde	Balans- waarde	Reële waarde	Balans- waarde	Reële waarde	Balans- waarde	Reële waarde	Balans- waarde
2006										
Financiële activa										
Beleggingen										
- Handelsdoeleinden	400	400	--	--	--	--	-23	-23	377	377
- Bij eerste opname aangemerkt als gewaardeerd tegen reële waarde via winst- en verliesrekening	--	--	193	193	--	--	--	--	193	193
- Voor verkoop beschikbaar	1.638	1.638	4.025	4.025	198	198	--	--	5.861	5.861
- Gehouden tot einde looptijd	--	--	2.377	2.262	--	--	--	--	2.377	2.262
- Leningen en vorderingen	--	--	2.604	2.584	--	--	-651	-651	1.953	1.933
Beleggingen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders	--	--	3.955	3.955	--	--	--	--	3.955	3.955
Derivaten	804	804	137	137	2	2	--	--	943	943
Vorderingen op klanten	56.717	56.248	795	757	577	561	-885	-866	57.204	56.700
Vorderingen op kredietinstellingen	3.608	3.607	162	162	100	100	-100	-100	3.770	3.769
Overige activa	436	436	400	400	39	39	-217	-217	658	658
Kas en kasequivalenten	687	687	698	698	415	415	-840	-840	960	960
Totaal financiële activa	64.290	63.820	15.346	15.173	1.331	1.315	-2.716	-2.697	78.251	77.611
Financiële passiva										
Participatiecertificaten en achtergestelde schulden	1.580	1.448	139	120	316	299	-222	-203	1.813	1.664
Schuldbewijzen	31.128	30.841	--	--	421	418	--	--	31.549	31.259
Derivaten	682	682	4	4	6	6	--	--	692	692
Spaargelden	13.343	13.678	--	--	--	--	--	--	13.343	13.678
Overige schulden aan klanten	6.581	7.019	417	402	609	611	-1.553	-1.553	6.054	6.479
Schulden aan kredietinstellingen	7.337	7.299	663	663	246	246	-674	-674	7.572	7.534
Overige verplichtingen	1.190	1.190	608	608	69	69	-267	-267	1.600	1600
Totaal financiële passiva	61.841	62.157	1.831	1.797	1.667	1.649	-2.716	-2.697	62.623	62.906

De reële waarden vertegenwoordigen de bedragen waarvoor de financiële instrumenten op de balansdatum op een reële economische basis tussen goed geïnformeerde en bereidwillige partijen hadden kunnen worden verhandeld ('at arm's length'). De reële waarde van financiële activa en passiva is gebaseerd op marktprijzen, voor zover deze beschikbaar zijn. Voor het geval marktprijzen ontbreken zijn er diverse technieken ontwikkeld om de reële waarde van deze instrumenten te benaderen. Deze technieken zijn subjectief van aard en maken gebruik van diverse veronderstellingen met betrekking tot de disconteringsvoet en het tijdstip en de omvang van de verwachte toekomstige kasstromen. Veranderingen in deze veronderstellingen kunnen de geschatte reële waarden significant beïnvloeden. Dit kan tot gevolg hebben dat de weergegeven reële waarden geen goede benadering zijn van de directe opbrengstwaarde. Daarnaast is de berekening van de geschatte reële waarde gebaseerd op de marktomstandigheden op een bepaald moment en daarom mogelijk geen goede benadering van de toekomstige reële waarden. Voor financiële activa en passiva waarvan waardering tegen geamortiseerde kostprijs plaatsvindt, is de reële waarde getoond exclusief opgelopen rente. De opgelopen rente van deze beleggingen valt onder de rubriek overige activa. De volgende methoden en veronderstellingen zijn gebruikt om de reële waarde van de financiële instrumenten te bepalen.

Financiële activa

Beleggingen

De reële waarden van aandelen en converteerbare obligaties zijn gebaseerd op beurskoersen. De reële waarden van rentedragende waardepapieren, voor zover geen hypothecaire leningen, zijn eveneens gebaseerd op beurskoersen of - indien beurskoersen geen betrouwbare reële waarde opleveren - op de contante waarde van de verwachte toekomstige geldstromen. Deze contante waarden

zijn gebaseerd op de vigerende marktrente zoals deze van toepassing is met inachtneming van de liquiditeit, de kredietwaardigheid en de looptijd van de betreffende belegging.

Derivaten

De reële waarde van niet-openbaar verhandelde derivaten is afhankelijk van het type instrument en wordt gebaseerd op een 'contante waarde'-model of een optiewaarderingsmodel.

Vorderingen op klanten

De reële waarde van hypothecaire vorderingen is geschat door middel van het bepalen van de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen. De rentecurve die gebruikt wordt om de verwachte kasstromen contact te maken is de cost-of-fund curve van SNS Bank. Dit is een inschatting van de tarieven waarop SNS Bank senior funding kan plaatsen in de markt. Bij het bepalen van de verwachte kasstromen worden rekening gehouden met het effect van mogelijk toekomstige vervroegde aflossingen. Wijzigingen in de kredietwaardigheid van vorderingen worden niet in aanmerking genomen bij het bepalen van de reële waarde, aangezien het effect van het kredietrisico afzonderlijk wordt verantwoord door de voorziening voor waardeverminderingen in mindering te brengen op zowel de balanswaarde als de reële waarde.

De reële waarden van overige vorderingen op klanten zijn geschat op basis van de contante waarde van de toekomstige geldstromen wederom gebruikmakende van de SNS Bank cost-of-fund curve.

Overige activa

De balanswaarde van de overige vorderingen wordt geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Kas en kasequivalenten

De balanswaarde van de liquide middelen wordt geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Financiële passiva

Participatiecertificaten en achtergestelde schulden

De reële waarde van de participatiecertificaten en achtergestelde schulden is geschat op basis van de contante waarde van de geldstromen, gebruik makend van de interestvoet die geldt voor soortgelijke instrumenten.

Schuldbewijzen

De reële waarde van de schuldbewijzen is geschat op basis van de contante waarde van de geldstromen, gebruik makend van de rentevoet die geldt voor soortgelijke instrumenten.

Schulden aan klanten en kredietinstellingen

De balanswaarden van de direct opvraagbare deposito's en deposito's zonder overeengekomen looptijden worden geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde. De reële waarden van de deposito's met overeengekomen looptijden zijn geschat op basis van de verwachte contante waarde van de toekomstige geldstromen, gebruik makend van de rentevoet die op dit moment van toepassing is op deposito's met eenzelfde resterende looptijd.

De reële waarden van de schulden aan banken zijn geschat op basis van de contante waarde van de toekomstige geldstromen, gebruik makend van de rentevoet die op dit moment van toepassing is op schulden aan banken met vergelijkbare voorwaarden.

Overige verplichtingen

De balanswaarde van de overige verplichtingen wordt geacht een redelijke benadering te zijn van de reële waarde.

Rentevoet

De disconteringsvoet gehanteerd bij bepaling van de reële waarde is gebaseerd op marktrentecurves per balansdatum.

6 Kapitaalmanagement

Het kapitaalmanagement van SNS REAAL is gericht op het handhaven van een solide A-rating bij de rating agencies. Daarnaast draagt het kapitaalmanagement in toenemende mate bij aan stelselmatige analyse en verbetering van het rendement van onze activiteiten.

Voor het handhaven van de A-rating van SNS REAAL is een minimaal kapitaalniveau vereist om in uitzonderlijk slechte omstandigheden onverwachte verliezen te kunnen opvangen. Dit wordt het economische kapitaal genoemd. Het economisch kapitaal dient als basis voor de berekening van het naar risico gewogen rendement op het eigen kapitaal (Risk Adjusted Return on Capital) en zal in de nabije toekomst gebruikt worden voor de beoordeling van de resultaten van de bedrijfsonderdelen van SNS REAAL.

Doelstellingen en normenkader

Het kapitalisatiebeleid van SNS REAAL is gericht op het zodanig optimaliseren van de kapitaalstructuur dat het bijdraagt aan het realiseren van de strategische doelstellingen van SNS REAAL. Tevens zoekt SNS REAAL een goede balans tussen de hoeveelheid kapitaal en de risico's die zij loopt. De beursgang van 2006 heeft de strategische flexibiliteit vergroot. SNS REAAL is hierdoor beter in staat nieuw eigen vermogen aan te trekken. De succesvolle aandelenemissie van afgelopen jaar, in verband met de acquisitie van AXA NL, is hiervan een voorbeeld.

Bij de inrichting van de kapitaalstructuur houdt SNS REAAL rekening met de grenzen die worden gesteld door DNB, Europese regelgeving, de rating agencies en de interne eisen ten aanzien van de kapitaaltoereikendheid.

SNS REAAL hanteert een bovengrens van 115% voor de double leverage. Deze norm beperkt de mate waarin vreemd vermogen, dat door de groep is aangetrokken, als eigen vermogen kan worden doorgegeven aan de dochters. Deze double leverage steeg van 107,8% eind 2006 naar 116,3% eind 2007. SNS REAAL verwacht dat de double leverage begin 2008 het gewenste niveau zal bereiken van maximaal 115% als gevolg van het dividendbeleid van de geassocieerde deelnemingen en dochtermaatschappijen.

Belangrijkste ontwikkelingen

De acquisitie van AXA NL leidde tot een grote verandering in de kapitaalstructuur. SNS REAAL heeft ten behoeve van deze acquisitie nieuwe aandelen uitgegeven met een opbrengst van € 350 miljoen. Een ander deel van de acquisitie is gekapitaliseerd met het surplus aan solvabiliteit van REAAL Verzekeringen en SNS REAAL. Dit leidde na de acquisitie tot een efficiëntere solvabiliteitsratio en kapitaalmix. Tevens heeft SNS REAAL, ook ten behoeve van deze acquisitie, een hybride achtergestelde lening uitgegeven van € 350 miljoen.

SNS Bank stuurt op de solvabiliteitsnormen zoals vermeld in onderstaand schema.

Solvabiliteitsnormen

	Maatstaf	Interne norm	Realisatie
SNS REAAL	Double leverage	< 115%	116,3%
REAAL Verzekeringen	Aanwezig versus vereist kapitaal leven	> 150%	272%
	Aanwezig versus vereist kapitaal schade	> 200%	255%
SNS Bank	BIS-ratio	> 11%	11,5%
	Tier 1-ratio	> 8%	8,4%
	Core capital-ratio	> 6%	6,5%

In 2007 zijn uit hoofde van de Basel II-regelgeving de zogenaamde parallelrapportages gestart waarin de solvabiliteit van SNS Bank onder Basel II berekend wordt, vooruitlopend op de definitieve ingangsdatum van Basel II per 1 januari 2008. Dit heeft de volgende gevolgen:

- ⊙ Onder de berekeningssystematiek van Basel II, Pillar 1, komt de BIS-ratio van SNS Bank ultimo 2007 volgens voorlopige berekeningen uit op 17,2%, ten opzichte van 11,5% onder Basel I. Hierin zijn de risicotypes kredietrisico, marktrisico handelsboeken en operationeel risico inbegrepen en wordt voor kredietrisico voor particuliere hypotheek de Internal Rating Based-methode toegepast. De toename van de BIS-ratio laat zien dat de toepassing van de risicometing onder Basel II leidt tot een afname van de risicogewogen activa. Hierdoor nemen de solvabiliteitsratio's toe bij een gelijkblijvend kapitaalniveau.
- ⊙ Per 1 januari 2008 stijgen de solvabiliteitsratio's van de bank als gevolg van Basel II. Doordat de kapitaalvereisten onder Basel II lager zijn dan onder Basel I kan de bank in 2008 naar de huidige stand van de dialoog met DNB circa € 250 miljoen aan kapitaal vrijspelen doordat na 1 januari 2008 de kapitaal eis wordt bepaald op 90% van de risicogewogen activa onder Basel I.

De tweede pijler van het nieuwe Basel II-kapitaalakkoord omvat het proces waarmee banken en beleggingsondernemingen de toereikendheid van hun interne kapitaal beoordelen, het zogeheten Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP), en de beoordeling van dat proces door de toezichthouder, het zogeheten Supervisory Review and Evaluation Process (SREP). Uit het ICAAP volgt het door SNS Bank bepaalde toezichtskapitaal (ICAAP-kapitaal). Het ICAAP-kapitaal is de uitkomst van de interne kapitaalsberekening van SNS Bank voor alle voor de onderneming relevante risico's, op basis van de intern gehanteerde ratingdoelstelling en rekening houdend met diversificatie-effecten. Het SREP-kapitaal is de uitkomst van de dialoog tussen DNB en SNS Bank en weerspiegelt het gewenste kapitaalniveau uit het oogpunt van toezicht. Het SREP-kapitaal is het ICAAP-kapitaal omgeschaald naar een betrouwbaarheidsniveau van 99,9%, eventueel door de toezichthouder vermeerderd met prudentiële opslagen.

Raamwerk voor kapitaalmanagement

SNS REAAL houdt voor de beoordeling van haar kapitaaltoereikendheid rekening met de economische risico's van de onderliggende activiteiten. Deze worden beoordeeld met behulp van economisch kapitaal en stresstesten. De kapitalisatie heeft als doel de single

A-rating te handhaven. Het kapitaalmanagement van SNS REAAL bestaat uit de volgende hoofdactiviteiten: het bepalen van het benodigd economisch kapitaal, het uitvoeren van stresstesten op de kapitaaltoereikendheid en het kwalitatief beoordelen van de kapitaaltoereikendheid.

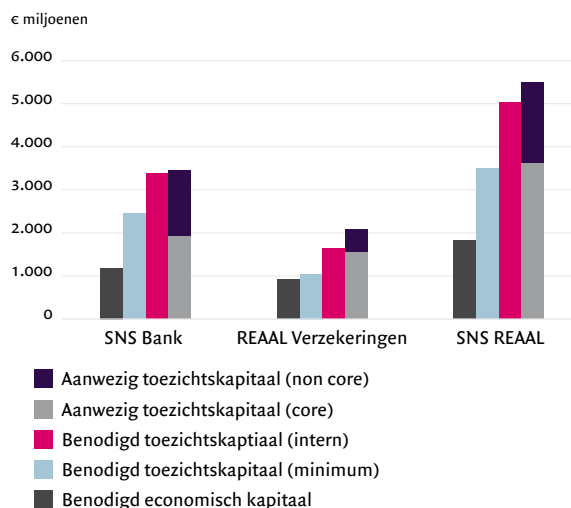
Benodigd economisch kapitaal

SNS REAAL gebruikt economisch kapitaal zo veel mogelijk voor de sturing van de onderneming en de bedrijfsonderdelen, met als doel op lange termijn waarde te creëren. Hiervoor moet het economisch kapitaal in de eerste plaats zo zuiver mogelijk worden berekend, zonder prudentie aan te brengen in de schatting van de onderdelen van de economisch-kapitaalformules en in de economisch-kapitaalberekeningen zelf. Het aldus verkregen economisch kapitaal biedt de basis voor de waardesturing- en het performancemanagement. Bij de beoordeling van de kapitaaltoereikendheid wordt rekening gehouden met eventuele onzekerheden in de economisch-kapitaalformules. Deze onzekerheden worden vertaald in aparte opslagen en toegevoegd aan het zuivere economisch kapitaal.

Voor de bepaling van het economisch kapitaal wordt een betrouwbaarheidsinterval van 99,96% toegepast, gekalibreerd op de defaultkans van een onderneming met een double-A-rating. Bij de berekening van economisch kapitaal is rekening gehouden met diversificatie-effecten, zowel tussen risicotypes als tussen productgroepen. Deze diversificatie-effecten ontstaan doordat niet alle risico's zich tegelijkertijd manifesteren. Bij het stand-alone economisch kapitaal van zowel SNS Bank als REAAL Verzekeringen is geen rekening gehouden met diversificatie tussen bank en verzekeraar. De bank en verzekeraar worden afzonderlijk beoordeeld op kapitaaltoereikendheid.

In grafiek 70 wordt het benodigde economisch kapitaal vergeleken met het benodigde toezichtskapitaal en het aanwezige toezichtskapitaal. SNS REAAL werkt voortdurend aan het verbeteren van de interne economisch-kapitaalmodellen. Deze cijfers geven een indicatie van het risicoprofiel en daarmee van het economisch kapitaal van SNS REAAL.

70 Vergelijking Kapitaal SNS REAAL

Uit figuur 70 wordt duidelijk dat SNS Bank minder kapitaal hoeft aan te houden volgens de interne modellen dan volgens de Basel I-kapitaalseisen. Het is ook duidelijk dat REAAL Verzekeringen, na de overname van AXA NL, volgens de interne modellen goed is gekapitaliseerd.

Stresstesten

Jaarlijks wordt een stresstestanalyse uitgevoerd om te beoordelen of SNS Bank stressscenario's zou kunnen opvangen. In de stresstest, opnieuw uitgevoerd in het voorjaar van 2007, konden de verliezen in de diverse stressscenario's, behorende bij alle relevante risicotypen, opgevangen worden binnen het aanwezige toezichtskapitaal van € 3,5 miljard.

In de stresstest werden een liquiditeitsscenario, een recessiescenario en een systeemstressscenario getest. In het liquiditeitsscenario werd uitgegaan van een sterk verslechterde toegang tot de geld- en kapitaalmarkt en een afwaardering van SNS Bank met twee notches door de rating agencies. In het recessie- en systeemstressscenario is tevens rekening gehouden met een onmiddellijke afschaffing van de hypotheekrenteaftrek. In het meest negatieve scenario, namelijk het systeemstressscenario gecombineerd met een onmiddellijke afschaffing van de hypotheekrenteaftrek, is gerekend met een daling van de langetermijnrente naar 3%, een daling van de aandelenkoersen van 25%, een daling van de economische groei, een forse uitloop van credit spreads en een forse daling van de huizenprijzen. Voor het marktrisico werden de verliezen uitgedrukt in verlies in marktwaarde over een periode van één jaar. Voor het kredietrisico werd een horizon van drie jaar genomen aangezien de invloed van negatieve scenario's voor dit risicotype vertraagd zichtbaar wordt. Deze verliezen werden vermeerderd met verliezen behorende bij strategische en operationele risico's zonder rekening te houden met diversificatie-effecten.

Kwalitatieve beoordeling kapitaalmanagement

Voor de planning van de benodigde hoeveelheid kapitaal stelt SNS REAAL jaarlijks operationele plannen op met een horizon van drie jaar. Vervolgens wordt een kapitaalplan met dezelfde looptijd opgesteld, waarin de kapitaalbehoefte en de kapitaalinvulling dusdanig zijn bepaald dat SNS REAAL kan voldoen aan de interne en externe normen. Bij de kapitalisatiesturing worden zowel instrumenten ingezet om de risicogewogen activa te verlagen als instrumenten om het beschikbare kapitaal te verhogen. Hierbij is het kapitaal voor SNS Bank en REAAL Verzekeringen een mix van verschillende soorten kapitaal, met de nadruk op eigen vermogen. Voor de overige vormen van kapitaal worden per onderdeel bandbreedtes gehanteerd. SNS REAAL kapitaliseert haar dochters volgens de interne en externe solvabiliteitsnormen. Zo kan het eventuele kapitaalsurplus efficiënt gestuurd worden vanuit de groep, zoals ook gebleken is bij de acquisitie van AXA NL.

SNS Bank maakt maandelijks een 'rolling forecast' voor twaalf maanden voor haar kapitaalbehoefte. In het verlengde van de monitoring kan desgewenst worden bijgestuurd, bijvoorbeeld door securitisatie en/of het aantrekken van achtergestelde leningen. Zie voor meer informatie over de toegang tot de geld- en kapitaalmarkt het hoofdstuk Funding en credit ratings. De kwalitatieve beoordeling van het kapitaalmanagement omvat een vergelijking van het benodigd economisch kapitaal met het aanwezige kapitaal inclusief alle toegestane elementen uit de kapitaalwaaier, die bestaan uit eigen vermogen, achtergestelde leningen en tussenvormen van kapitaal. Bij de bepaling van aanwezig kapitaal moet wel voldaan worden aan de beperkingen die toezichthouders en rating agencies stellen aan de samenstelling van de kapitaalwaaier.

Het senior management van SNS REAAL beoordeelt de uitkomsten van economisch-kapitaalberekeningen, de eisen van toezichthouders en rating agencies, de uitkomsten uit stresstesten en de kapitaalplanningen. Op basis daarvan wordt besloten of er additionele maatregelen genomen moeten worden. Volgens bovengenoemde normen is SNS REAAL goed gekapitaliseerd.

De beoordeling van de kapitaaltoereikendheid bestaat uit de volgende onderdelen:

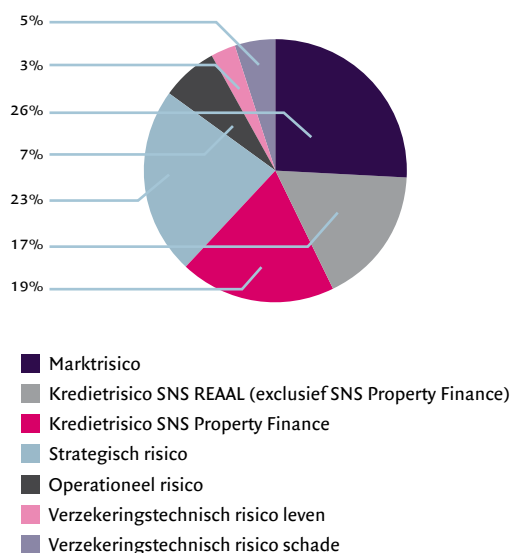
- ⊙ Op kwartaalbasis wordt het economisch kapitaal berekend en gerapporteerd aan de ALCO Groep en de directie van SNS Bank.
- ⊙ Op jaarbasis worden de kapitaalvereisten die voortvloeien uit van stresstesten vergeleken met het aanwezige toetsingsvermogen.
- ⊙ Op jaarbasis worden de resultaten van de stresstesten vergeleken met het vereiste economisch kapitaal.

In de verdeling van risico's in het totale economisch kapitaal vallen vooral twee ontwikkelingen op. Het marktrisico van SNS REAAL is relatief beperkt en de natuurlijke hedge tussen de rentepositie van SNS Bank en REAAL Verzekeringen nam in 2007 af doordat SNS Bank haar renterisico bijna naar nul heeft gestuurd.

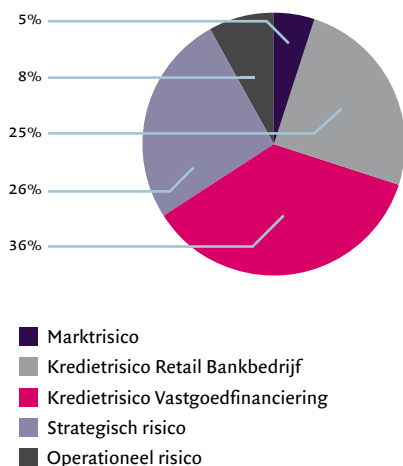
Het beperkte aandeel van het marktrisico voor SNS REAAL houdt verband met de volgende factoren:

- ⊙ Na de overname werd de aandelenportefeuille van AXA NL met € 250 miljoen gereduceerd.
- ⊙ De aandelenportefeuilles van REAAL Verzekeringen en AXA NL werden deels afgedekt tegen waardevermindering.
- ⊙ De rentepositie van AXA NL is relatief klein in vergelijking met die van de portefeuille van REAAL Verzekeringen. Dit is ook zichtbaar in het aandeel 'marktrisico rente' in de verdeling van risico's bij REAAL Verzekeringen.
- ⊙ De rentepositie van SNS Bank werd verder verkleind in 2007, hetgeen ook te zien is in de verdeling van risico's voor SNS Bank.

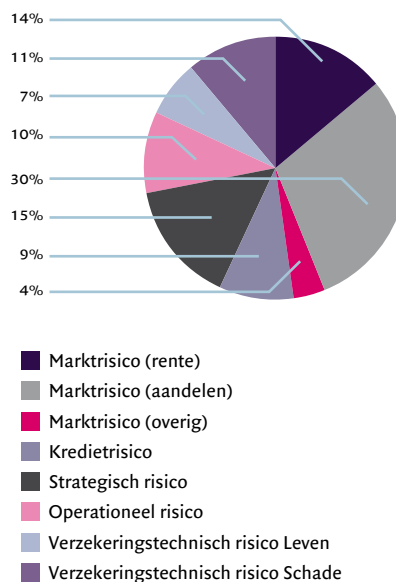
71 Verdeling economisch kapitaal per risicotype SNS REAAL

72 Verdeling economisch kapitaal per risicotype SNS Bank

73 Verdeling economisch kapitaal per risicotype REAAL Verzekeringen

Waardesturing

Langetermijnwaardecreatie vraagt om activiteiten die voldoende rendement genereren gegeven het bijbehorende risico. SNS Bank toetst haar activiteiten daarom in toenemende mate op basis van economische resultaten en economisch kapitaal. Hiertoe maakt SNS Bank gebruik van RAROC-maatstaven (Risk Adjusted Return on Economic Capital) en EVA-maatstaven (Economic Value Added). De economisch-kapitaalberekeningen bieden de mogelijkheid om te bepalen hoeveel risico een klant, portefeuille of productgroep met zich meebrengt. Gegeven de kapitaalstructuur van SNS Bank en de rendementseisen van de vermogensverschaffers stelt SNS Bank vast wat het benodigde rendement is. Deze berekeningen worden toegepast in het prijsbeleid, het portefeuillemanagement en de performancemeting van SNS Bank.

Aangezien REAAL Verzekeringen voor haar levenproducten veel langetermijncontracten aangaat is het van groot belang om de waardetoevoeging van productverkoppen van te voren goed in te kunnen schatten. Hiertoe heeft REAAL Verzekeringen een aantal maatregelen genomen. Vooraf toetst de actuariële afdeling Pricing elk nieuw product op winstgevendheid, die wordt beoordeeld in termen van waarde en in termen van effect op de verlies- en winstrekening. Een besluit over een productintroductie, speciale deals of contracten met verkooporganisaties wordt mede op basis van de input en het advies van deze afdeling genomen door de Prijsadviescommissie, waarin de verantwoordelijke directieleden zitting hebben.

De waarderealisatie wordt achteraf getoetst met embedded-valueberekeningen. Hierbij wordt gekeken naar de op 'best estimate' berekende waarde van de afgesloten nieuwe productie (Value New Business) en naar de waarde van de totale portefeuille levensverzekeringen (Value in Force). De uitkomsten van deze rapportages worden besproken in de directie van REAAL Verzekeringen en eventueel benodigde acties worden hier uitgezet.

REAAL Verzekeringen heeft in 2007 een nieuwe methode ontwikkeld voor het evalueren van businesscases en productintroducties om de inschattingen voor nieuwe deals te kunnen verbeteren. De eerste resultaten hiervan worden in de loop van 2008 verwacht.

Vorbereiding op Solvency II

In juli 2007 heeft de Europese Commissie de ontwerprichtlijn voor Solvency II-regelgeving gepubliceerd. De inhoud van dit document is op grote onderdelen gebaseerd op de verschillende adviesdocumenten die door CEIOPS (Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors) ten behoeve van de Solvency II-regelgeving zijn opgesteld. Met de genoemde ontwerprichtlijn zijn de kaders van het Solvency II-toezichtsraamwerk grotendeels vastgelegd. Solvency II moet leiden tot solvabiliteitsvereisten die beter aansluiten bij de daadwerkelijke risico's die verzekeraars lopen. Solvency II zal integraal onderdeel uitmaken van de bedrijfsvoering van verzekeraars. Een ander belangrijk aspect van Solvency II is dat de waardering van beleggingen en verplichtingen op basis van de marktwaarde plaatsvindt. De invoering van Solvency II zal rond 2012 haar beslag krijgen.

In 2007 zijn verdere stappen gezet in de kalibratie van de solvabiliteitsmodellen door een sectorbrede uitvoering van de derde kwantitatieve impactstudie QIS3, die plaatsvond in de maanden april tot en met juni. REAAL Verzekeringen heeft aan deze derde impactstudie deelgenomen en onderschrijft de risicobeheerbenadering van Solvency II. Op dit moment wordt reeds voor het asset & liability-management de marktwaardebenadering gehanteerd.

In 2007 heeft REAAL Verzekeringen een quick scan uitgevoerd. Het doel van deze quick scan was om een beeld te krijgen van de acties die nodig zijn ter voorbereiding van de invoering van Solvency II. De conclusie is dat REAAL Verzekeringen reeds aan veel elementen van Solvency II kan voldoen, met name omdat al op marktwaarde wordt gestuurd, al gebruik gemaakt wordt van een economisch-kapitaalmodel en omdat de resultaten van het in-controlprogramma benut worden. REAAL Verzekeringen zal deelnemen aan de eerstvolgende kwantitatieve impactstudie, QIS4, die in het voorjaar van 2008 is gepland.

Toelichting op de geconsolideerde balans

Activa

1 Goodwill en overige immateriële vaste activa

In miljoenen euro's	Bank		Verzekeraar		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Goodwill	233	197	240	4	473	201
Software	12	10	13	10	25	20
Geactiveerde acquisitiekosten uit hoofde van verzekeringsactiviteiten	--	--	584	538	584	538
Value of Business Acquired (VOBA)	--	--	759	112	759	112
Overige immateriële vaste activa	40	7	159	5	199	12
Totaal	285	214	1.755	669	2.040	883

In miljoenen euro's	Goodwill		Software		Geactiveerde acquisitiekosten		VOBA		Overige immateriële vaste activa		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Cumulatieve aanschaffingswaarden	473	201	61	50	975	768	796	123	205	12	2.510	1.154
Cumulatieve afschrijving en bijzondere waardeverminderingen	--	--	-36	-30	-391	-230	-37	-11	-6	--	-470	-271
Balanswaarde eind van het jaar	473	201	25	20	584	538	759	112	199	12	2.040	883
Balanswaarde begin van het jaar	201	--	20	20	538	421	112	118	12	--	883	559
Acquisities	299	201	11	--	16	--	674	--	193	12	1.193	213
Investerings	--	--	11	11	156	200	--	--	--	--	167	211
Desinvesteringen	--	--	--	-1	--	--	--	--	--	--	--	-1
Afschrijvingen	--	--	-10	-9	-126	-83	-27	-6	-6	--	-169	-98
Bijzondere waardeverminderingen	--	--	-7	-1	--	--	--	--	--	--	-7	-1
Overige mutaties	-27	--	--	--	--	--	--	--	--	--	-27	--
Balanswaarde eind van het jaar	473	201	25	20	584	538	759	112	199	12	2.040	883

De afschrijving van de software is in de winst- en verliesrekening opgenomen onder de rubriek afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa.

De acquisitiekosten worden geactiveerd met ingang van 2004. Het cumulatieve effect van de jaren daarvoor is niet verwerkt aangezien dit praktisch niet haalbaar was.

De afschrijving van geactiveerde interne acquisitiekosten is in de winst- en verliesrekening opgenomen onder de rubriek Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa. De afschrijving van de geactiveerde externe acquisitiekosten is in de winst- en verliesrekening opgenomen onder de rubriek Acquisitiekosten verzekeringsactiviteiten.

De afschrijving van de VOBA is in de winst- en verliesrekening opgenomen onder de rubriek technische lasten op verzekeringscontracten.

Klantrelaties en merknamen worden verantwoord onder overige immateriële vaste activa. De afschrijving hiervan wordt in de winst- en verliesrekening opgenomen onder afschrijvingen op materiële en immateriële vaste activa.

Eventuele bijzondere waardeverminderingen van goodwill en overige immateriële vaste activa worden in de winst- en verliesrekening opgenomen onder de bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa.

Aankoopprijsaanpassingen SNS Property Finance

In 2007 zijn de berekeningen van de IFRS-aankoopprijsaanpassingen voor pensioenen en geassocieerde deelnemingen van SNS Property Finance afgerond. Als gevolg van deze berekeningen zijn de geassocieerde deelnemingen met € 40 miljoen en de uitgestelde belastingverplichtingen met € 14 miljoen toegenomen. Verder zijn de direct aan de overname toe te rekenen kosten met € 1 miljoen afgenomen. Deze aanpassingen zijn per saldo gecorrigeerd op de post Goodwill en verantwoord op de regel Overige mutaties (€ 27 miljoen).

Realiseerbare waarde van goodwill

Op Goodwill wordt niet afgeschreven. In plaats daarvan wordt jaarlijks, of zoveel vaker als daar aanwijzingen voor zijn, beoordeeld of een bijzondere waardevermindering heeft plaatsgevonden. De boekwaarde van de gerelateerde kasstroomgenererende eenheden (inclusief goodwill) wordt vergeleken met de berekende realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde van een kasstroomgenererende eenheid wordt bepaald door value-in-use berekeningen.

Goodwill is als volgt toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheden welke gelijk zijn aan de bedrijfssegmenten (voorzover significant):

In miljoenen euro's	Retail Bankbedrijf	Vastgoed Financiering	Leven	Schade	Overige	Totaal
Goodwill	63	170	157	80	3	473

Retail Bankbedrijf, Leven en Schade

Naar aanleiding van de acquisitie in 2007 van AXA NL en Regio Bank is door het management een benaderde value-in-use berekening gemaakt van de kasstroomgenererende eenheden Retail Bankbedrijf, Leven en Schade. Deze berekening is gebaseerd op onderliggende operationele plannen, toereikendheidstoetsen en gerealiseerde kasstroomontwikkelingen vanaf acquisitiedatum. Het management heeft hierbij geen aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen geconstateerd.

Vastgoed Financiering

De belangrijkste uitgangspunten van de value-in-use berekeningen van de kasstroomgenererende eenheid Vastgoed Financiering zijn:

	Vastgoed Financiering
Ontwikkeling baten, gemiddeld over de periode tot en met 2010	7%
Lange termijn groei gebruikt voor extrapolatie van kasstroomramingen	2%
Contante waarde factor	10%

Het management heeft haar verwachtingen omtrent de ontwikkeling van de baten gebaseerd op verwachte toekomstige marktontwikkelingen en ervaringen uit het verleden. De verwachte lange termijn groei is consistent met de verwachtingen van de branche. De contante waarde factor is voor belastingen en is een weergave van de specifieke risico's van het bedrijfssegment Vastgoed Financiering. Op basis van deze berekeningen zijn geen aanwijzingen geconstateerd die aanleiding geven tot een bijzondere waardevermindering.

2 Materiële vaste activa

In miljoenen euro's	Bank		Verzekeraar		Groepsactiviteiten		Eliminatie		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Terreinen en gebouwen in eigen gebruik	73	88	148	35	--	--	85	76	306	199
Informatieverwerkende apparatuur	25	23	15	12	3	--	--	--	43	35
Overige roerende bedrijfsmiddelen	41	52	35	34	--	--	--	--	76	86
Totaal	139	163	198	81	3	--	85	76	425	320

	Terreinen en gebouwen		Informatieverwerkende apparatuur		Overige roerende bedrijfsmiddelen		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Cumulatieve aanschaffingswaarden	266	164	87	123	157	186	510	473
Cumulatieve herwaarderingen	64	65	--	--	--	--	64	65
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	-24	-30	-44	-88	-81	-100	-149	-218
Balanswaarde eind van het jaar	306	199	43	35	76	86	425	320
Balanswaarde begin van het jaar	199	196	35	35	86	71	320	302
Herwaarderingen	10	12	--	--	--	--	10	12
Acquisities	115	--	4	--	4	1	123	1
Investeringsen	10	--	23	21	13	33	46	54
Desinvesteringen	-2	-6	--	-1	--	-3	-2	-10
Afschrijvingen	-3	-3	-17	-17	-17	-16	-37	-36
Bijzondere waardeverminderingen	--	--	--	-3	--	--	--	-3
Overige mutaties	-23	--	-2	--	-10	--	-35	--
Balanswaarde eind van het jaar	306	199	43	35	76	86	425	320

Een aantal beleggingspanden van de verzekeraar is in gebruik bij andere groepsonderdelen en worden in de geconsolideerde cijfers geherrubriceerd voor € 85 miljoen (2006: € 76 miljoen) van vastgoedbeleggingen naar terreinen en gebouwen in eigen gebruik.

Huuropbrengsten

Onder de terreinen en gebouwen zijn 5 panden begrepen die gedeeltelijk zijn verhuurd. De toekomstige huuropbrengsten uit hoofde van de operationele leasecontracten van deze panden zijn per 31 december als volgt:

	2007	2006
Korter dan één jaar	5	2
Van één tot vijf jaar	19	6
Meer dan vijf jaar	7	1
Totaal toekomstige minimale huuropbrengsten op grond van niet opzegbare operationele leases	31	9

Eventuele bijzondere waardeverminderingen van materiële vaste activa worden in de winst- en verliesrekening opgenomen onder de bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa.

Taxatie terreinen en gebouwen in eigen gebruik

De terreinen en gebouwen in eigen gebruik worden op basis van een roulatieschema eens in de drie jaar door een externe taxateur getaxeerd.

Onderstaande tabel geeft de balanswaarde van de getaxeerde terreinen en gebouwen per bedrijfsonderdeel en in totaal. In de laatste kolom wordt de verhouding weergegeven tussen de balanswaarde van de in het betreffende jaar getaxeerde terreinen en gebouwen ten opzichte van de totale balanswaarde.

	Bank	Verzekeraar	Groepsactiviteiten	Totaal	In procenten
2007	27	148	85	260	85%
2006	32	32	65	129	65%
2005	20	--	42	62	32%
2004	97	28	69	194	100%

3 Geassocieerde deelnemingen

In miljoenen euro's	Bank		Verzekeraar		Groepsactiviteiten		Eliminatie		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Balanswaarde kapitaalbelang	53	34	66	69	11	39	-3	-3	127	139
Marktwaarde kapitaalbelang	53	34	56	62	11	39	-3	-3	117	132

Het verloop van de deelnemingen wordt als volgt gespecificeerd:

In miljoenen euro's	2007	2006
Balanswaarde begin van het jaar	139	126
Aankopen en uitbreidingen	3	1
Verkopen en verminderingen	-61	-7
Acquisities	--	37
Reclassificaties	--	-12
Resultaat deelnemingen	5	5
Rechtstreekse vermogensmutaties	40	--
Herwaarderingen	12	-3
Overige mutaties	-11	-8
Balanswaarde eind van het jaar	127	139

Overzicht van de belangrijkste deelnemingen van SNS REAAL

	Land	Belang	Aandeel in eigen vermogen		Aandeel in het resultaat		Activa		Verplichtingen		Opbrengsten	
			2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Deelnemingen met invloed van betekenis:												
Ducatus N.V.	NL	30%	64	67	--	3	218	227	1	7	9	6
LaSer-Lafayette Services Nederland B.V.	NL	--	--	22	--	2	--	672	--	623	--	62
Parnassus Participatiefonds B.V.	NL	--	--	5	--	--	--	14	--	--	--	--
Masterfleet N.V.	NL	40%	6	6	--	--	133	124	118	111	61	56
ProCom Desarrollos Urbanos SA	ES	20%	6	2	3	--	574	415	557	405	46	-2
Project 2 Holding N.V.	BE	17%	5	5	--	--	9	51	21	24	10	-2
Tarpon Point Associates LLC	US	10%	4	2	2	--	111	167	101	141	56	--
Überseequartier Betelungs GmbH	DE	33%	10	13	--	--	65	30	15	--	6	--
Overige	Divers	20%-50%	32	17	-14	--	835	364	571	277	143	47
Totaal			127	139	-9	5	1.945	2.064	1.384	1.588	331	167

Aan de deelnemingen is een totaal bedrag van € 772 miljoen (2006: € 965 miljoen) aan leningen verstrekt. De leningen zijn opgenomen onder de vorderingen op klanten. De deelnemingen met een belang van minder dan 20% worden gekwalificeerd als geassocieerde deelneming omdat SNS REAAL op andere wijze invloed van betekenis kan uitoefenen, maar geen overheersende zeggenschap heeft.

Overzicht van de belangrijkste joint ventures van SNS REAAL (opgenomen onder Overige)

	Land	Belang	Aandeel in eigen vermogen	Aandeel in het resultaat	Vlottende activa	Vaste activa	Kortlopende verplichtingen	Langlopende verplichtingen	Baten	Lasten
<i>Joint ventures :</i>										
Zom Riveroaks LP	US	50%	1	--	--	20	1	16	--	--
Astro Tower NV	BE	50%	3	--	--	62	1	61	7	8
Fortress / SNSPF Holding BV (voorheen IMCA/BFP Holding BV)	NL	50%	-1	--	--	1	--	--	-1	--
VOF Multi SNSPF (voorheen VOF AM BPF)	NL	50%	-1	--	--	16	--	--	-1	--
Overige	Divers	50%	6	--	18	292	28	211	1	1
Totaal			8	--	18	391	30	288	6	9

Aan de joint ventures is een totaal bedrag van € 518 miljoen (2006: € 324 miljoen) aan leningen verstrekt. Deze leningen zijn opgenomen onder de vorderingen op klanten. Eind 2007 bedraagt de totale investeringsverplichting van de joint ventures € 55 miljoen (2006: € 35 miljoen).

4 Vastgoedbeleggingen

In miljoenen euro's	Bank		Verzekeraar		Consolidatie aanpassingen		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Terreinen en gebouwen in gebruik door derden	6	6	248	205	-85	-76	169	135

Onroerend goed dat door de verzekeraar aan andere groepsonderdelen wordt verhuurd, wordt bij de verzekeraar als vastgoedbelegging verantwoord. Op groepsniveau is het betreffende onroerend goed verantwoord in de materiële vaste activa onder de post Terreinen en gebouwen in eigen gebruik en derhalve geëlimineerd uit de vastgoedbeleggingen (2007: € 85 miljoen; 2006: € 76 miljoen).

Het verloop van de vastgoedbeleggingen wordt als volgt gespecificeerd:

	2007	2006
Balanswaarde begin van het jaar	135	129
Investerings	9	--
Desinvesteringen	-25	-3
Acquisities	31	5
Herwaarderingen	15	4
Overige mutaties	4	--
Balanswaarde eind van het jaar	169	135

5 Beleggingen

In miljoenen euro's	Reële waarde via de winst- en verliesrekening				Voor verkoop beschikbaar		Gehouden tot einde looptijd		Leningen en vorderingen		Totaal	
	Handels- doeleinden		Aangewezen		2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
	2007	2006	2007	2006								
Bank	1.035	400	512	--	2.509	1.638	--	--	--	--	4.056	2.038
Verzekeraar	84	--	927	193	9.662	4.025	2.446	2.262	4.520	2.584	17.639	9.064
Groepsactiviteiten	--	--	--	--	238	198	--	--	--	--	238	198
Eliminaties	-22	-23	--	--	-25	--	--	--	-819	-651	-866	-674
Totaal	1.097	377	1.439	193	12.384	5.861	2.446	2.262	3.701	1.933	21.067	10.626

	Reële waarde via de winst- en verliesrekening		Voor verkoop beschikbaar	Gehouden tot einde looptijd	Leningen en vorderingen	Totaal
	Handels- doeleinden	Aangewezen				
2007						
<i>Verloop beleggingen</i>						
Balanswaarde begin van het jaar	377	193	5.861	2.262	1.942	10.635
Reclassificaties	--	--	-12	--	85	73
Overboeking naar geassocieerde deelnemingen	--	--	--	--	--	--
Aankopen en verstrekkingen	--	1.418	3.238	175	178	5.009
Acquisities	39	--	6.017	--	2.049	8.105
Verkopen en aflossingen	--	-145	-2.474	--	-356	-2.975
Herwaarderingen	--	-22	-292	--	--	-314
Bijzondere waardeverminderingen	--	--	-17	--	--	-17
Afschrijving	--	--	-1	--	35	34
Mutatie handelsportefeuille	681	--	--	--	--	681
Overige	--	-5	64	9	-215	-147
Balanswaarde eind van het jaar	1.097	1.439	12.384	2.446	3.718	21.084
<i>Verloop voorziening beleggingen</i>						
Balanswaarde begin van het jaar	--	--	--	--	9	9
Acquisities	--	--	--	--	6	6
Dotatie	--	--	--	--	2	2
Balanswaarde eind van het jaar	--	--	--	--	17	17
Totaal beleggingen	1.097	1.439	12.384	2.446	3.701	21.067

	Reële waarde via de winst- en verliesrekening		Voor verkoop beschikbaar	Gehouden tot einde looptijd	Leningen en vorderingen	Totaal
	Handels- doeleinden	Aangewezen				
2006						
<i>Verloop beleggingen</i>						
Balanswaarde begin van het jaar	151	175	5.587	2.052	2.007	9.972
Reclassificaties	--	--	-6	--	19	13
Aankopen en verstrekkingen	--	55	4.835	200	101	5.191
Acquisities	--	--	--	--	7	7
Verkopen en aflossingen	--	-39	-4.568	--	-282	-4.889
Herwaarderingen	--	2	39	--	--	41
Bijzondere waardeverminderingen	--	--	--	--	--	--
Afschrijving	--	--	-27	10	96	79
Mutatie handelsportefeuille	226	--	--	--	--	226
Overige	--	--	1	--	-6	-5
Balanswaarde eind van het jaar	377	193	5.861	2.262	1.942	10.635
<i>Verloop voorziening beleggingen</i>						
Balanswaarde begin van het jaar	--	--	--	--	19	19
Acquisities	--	--	--	--	--	--
Ottrekking	--	--	--	--	-10	-10
Balanswaarde eind van het jaar	--	--	--	--	9	9
Totaal beleggingen	377	193	5.861	2.262	1.933	10.626

	Bank		Verzekeraar		Eliminatie		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
<i>Reële waarde via de winst- en verliesrekening: handelsdoeleinden</i>								
Aandelen en vergelijkbare beleggingen:								
- Ter beurze genoteerd	18	46	--	--	--	--	18	46
- Niet ter beurze genoteerd	2	1	84	--	--	--	86	1
Obligaties en vastrentende waarden								
- Ter beurze genoteerd	1.015	350	--	--	-22	-23	993	327
- Niet ter beurze genoteerd	--	3	--	--	--	--	--	3
Totaal	1.035	400	84	--	-22	-23	1.097	377

	Bank		Verzekeraar		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
<i>Reële waarde via de winst- en verliesrekening: aangewezen</i>						
Aandelen en vergelijkbare beleggingen:						
- Ter beurze genoteerd	--	--	129	--	129	--
- Niet ter beurze genoteerd	--	--	--	53	--	53
Obligaties en vastrentende waarden						
- Ter beurze genoteerd	512	--	491	19	1.003	19
- Niet ter beurze genoteerd	--	--	307	121	307	121
Totaal	512	--	927	193	1.439	193

	Bank		Verzekeraar		Groepsactiviteiten		Eliminatie		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
<i>Voor verkoop beschikbaar</i>										
Aandelen en vergelijkbare beleggingen										
- Ter beurze genoteerd	17	19	2.031	1.193	233	190	--	--	2.281	1.402
- Niet ter beurze genoteerd	7	--	250	123	5	8	--	--	262	131
Obligaties en vastrentende waarden										
- Ter beurze genoteerd	2.485	1.619	7.216	2.686	--	--	-25	--	9.676	4.305
- Niet ter beurze genoteerd	--	--	165	23	--	--	--	--	165	23
Totaal	2.509	1.638	9.662	4.025	238	198	-25	--	12.384	5.861

De herwaardering van de beleggingen voor verkoop beschikbaar is als volgt samengesteld:

	Bank	Verzekeraar	Groeps-activiteiten	Eliminatie	Totaal	Totaal 2006
	2007					
Aandelen en vergelijkbare beleggingen:						
(Geamortiseerde) kostprijs	22	2.253	212	--	2.487	1.233
Ongerealiseerde waardeinstijgingen	2	28	26	--	56	300
Obligaties en vastrentende waarden:						
(Geamortiseerde) kostprijs	2.555	7.577	--	-25	10.107	4.399
Ongerealiseerde waardeinstijgingen	-70	-196	--	--	-266	-71
Totaal	2.509	9.662	238	-25	12.384	5.861

	Verzekeraar		Eliminatie		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
<i>Gehouden tot einde looptijd</i>						
Obligaties en vastrentende waarden						
- Ter beurze genoteerd	2.446	2.262	--	--	2.446	2.262
Totaal	2.446	2.262	--	--	2.446	2.262
<i>Leningen en vorderingen</i>						
Leningen onder schuldbekentenis inzake spaarhypotheken	2.592	2.254	-819	-609	1.773	1.645
Leningen onder schuldbekentenis	1.945	339	--	-42	1.945	297
	4.537	2.593	-819	-651	3.718	1.942
Voorziening voor waardeverminderingen	17	9	--	--	17	9
Totaal	4.520	2.584	-819	-651	3.701	1.933

6 Beleggingen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders

Onder beleggingen voor rekening en risico van polishouders zijn opgenomen gesepareerde depots voor rekening en risico van polishouders, beleggingen uit hoofde van unit linked verzekeringen en gesepareerde beleggingen ten behoeve van grote collectieve pensioencontracten.

In miljoenen euro's	2007	2006
Aandelen en vergelijkbare beleggingen:		
- Ter beurze genoteerd	4.316	1.611
- Niet ter beurze genoteerd	2.014	1.504
Obligaties en vastrentende waarden		
- Ter beurze genoteerd	707	425
- Niet ter beurze genoteerd	198	415
Totaal	7.235	3.955

In miljoenen euro's	2007	2006
Balanswaarde begin van het jaar	3.955	3.426
Aankopen en verstrekkingen	1.025	965
Acquisitie	3.319	--
Verkopen en aflossingen	-1.048	-600
Reclassificaties	--	-7
Herwaarderingen	8	174
Overige mutaties	-24	-3
Balanswaarde eind van het jaar	7.235	3.955

Vanaf 2007 neemt SNS REAAL de participaties in beleggingsinstellingen op onder aandelen en vergelijkbare beleggingen. De vergelijkende cijfers zijn aangepast.

7 Derivaten

Afgeleide financiële instrumenten ofwel derivaten zijn financiële instrumenten belichaamd in contracten waarvan de waarde afhankelijk is van één of meer onderliggende primaire financiële instrumenten. Derivaten bevatten rechten en verplichtingen waardoor één of meer van de financiële risico's waaraan de onderliggende primaire financiële instrumenten onderhevig zijn, tussen partijen worden overgedragen. De transacties leiden niet tot overdracht van het onderliggende primaire financiële instrument bij het aangaan van de overeenkomst en overdracht behoeft ook niet plaats te vinden bij expiratie van de overeenkomst. De meeste derivaten worden aangehouden ten behoeve van het beperken van ongewenste marktrisico's. Dit is toegelicht in paragraaf 4 van het hoofdstuk Risicobeheer. De derivaten zijn niet ter beurse genoteerde instrumenten.

In miljoenen euro's	Positieve reële waarde		Negatieve reële waarde		Saldo	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
<i>Overzicht derivaten</i>						
Derivaten aangehouden voor cash flow hedging	-16	72	--	4	-16	68
Derivaten aangehouden voor fair value hedging	864	668	763	522	101	146
Derivaten aangehouden in het kader van balansbeheer die niet classificeren voor hedge accounting	178	94	73	73	105	21
Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	135	109	123	93	12	16
Totaal	1.161	943	959	692	202	251

Verloop Derivaten

	2007	2006
Balanswaarde begin van het jaar	251	198
Aankopen	10	-15
Acquisities	64	--
Verkopen	-42	136
Waardeveranderingen	163	137
Valutakoersverschillen	-157	-188
Overige	-87	-17
Balanswaarde eind van het jaar	202	251

8 Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen

In miljoenen euro's	2007	2006
<i>Opbouw</i>		
- Uitgestelde belastingverplichtingen	-507	-243
- Uitgestelde belastingvorderingen	283	66
Totaal verplichting	-224	-177

	1 januari 2007	Verandering in samenstelling groep	Mutatie via V&W	Mutatie via vermogen	Overige Mutaties	31 december 2007
<i>Oorsprong van de uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen</i>						
Goodwill en overige immateriële vaste activa	-23	-50	4	--	--	-69
Value of business acquired	-14	-141	2	--	--	-153
Materiële vaste activa en vastgoedbeleggingen	-42	-15	-10	2	--	-65
Beleggingen	-29	-35	23	90	3	52
Derivaten	-102	-19	-28	18	--	-131
Vorderingen op klanten	8	30	87	1	--	126
Schuldbewijzen	-4	--	-9	--	--	-13
Verzekeringstechnische voorzieningen	7	31	2	--	--	40
Voorzieningen voor personeelsverplichtingen	13	16	--	--	--	29
Fiscaal compensabele verliezen	4	--	-1	--	--	3
Overige	5	-10	-38	--	--	-43
Totaal verplichting	-177	-193	32	111	3	-224

De uitgestelde belastingvordering uit hoofde van de fiscaal compensabele verliezen is als volgt bepaald:

	2007	2006
Totaal fiscaal compensabele verliezen	12	16
Uitgestelde belastingvorderingen berekend over fiscaal compensabele verliezen	3	4
Belastingpercentage	25,5%	25,5%

9 Vorderingen op klanten

De verdeling van de vorderingen op klanten wordt als volgt gespecificeerd:

In miljoenen euro's	Bank		Verzekeraar		Groepsactiviteiten		Eliminatie		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Hypotheke	46.172	44.930	3.912	757	--	--	--	--	50.084	45.687
Vastgoedfinancieringen:										
- Projectfinanciering	4.574	3.204	--	--	--	--	--	--	4.574	3.204
- Beleggingsfinanciering	6.142	4.887	--	--	--	--	--	--	6.142	4.887
- Financial lease	872	734	--	--	--	--	--	--	872	734
Overige	2.476	2.493	--	--	856	561	-1.959	-866	1.373	2.188
Totaal	60.236	56.248	3.912	757	856	561	-1.959	-866	63.045	56.700

De verdeling van de vorderingen op klanten wordt als volgt gespecificeerd:

	Vorderingen		Voorziening		Netto bedrag	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Hypotheke	50.147	45.747	-63	-60	50.084	45.687
Vastgoedfinancieringen:						
- Projectfinanciering	4.628	3.245	-54	-41	4.574	3.204
- Beleggingsfinanciering	6.148	4.893	-6	-6	6.142	4.887
- Financial Lease	874	738	-2	-4	872	734
Overige	1.464	2.292	-91	-104	1.373	2.188
Totaal	63.261	56.915	-216	-215	63.045	56.700

Onder vastgoedfinancieringen zijn de in 2006 overgenomen activiteiten van Bouwfonds Property Finance opgenomen.

De financieringen van vastgoed die in 2006 waren opgenomen in het bankbedrijf zijn in 2007 overgedragen aan het segment Vastgoed Financiering.

Van de vorderingen met hypothecaire zekerheid is € 18.050 miljoen (2006: € 12.243 miljoen) als onderpand aan derden verschaft.

Deze verpandingen hebben onder normale marktcondities plaatsgevonden.

Van de vastgoed financieringen betreft € 11.188 miljoen (2006: € 8.554 miljoen) vorderingen met een hypothecaire zekerheid.

De activa uit hoofde van financiële leases zijn in de balans opgenomen als een vordering waarvan het bedrag gelijk is aan de netto-investering in de lease. De financiële leasing activiteiten kunnen als volgt worden uitgesplitst in de bruto en netto vordering op klanten.

	2007	2006
Bruto-investering in financiële leases		
Overzicht looptijden		
- Korter dan één jaar	71	49
- Van één jaar tot vijf jaar	241	211
- Langer dan vijf jaar	684	611
	996	871
Onverdiende inkomsten uit hoofde van financiële lease-overeenkomsten	-124	-137
Netto-investering in financiële leases	872	734
Overzicht looptijden		
- Korter dan één jaar	39	20
- Van één jaar tot vijf jaar	182	149
- Langer dan vijf jaar	651	565
Netto-investering in financiële leases	872	734

De financiële lease-overeenkomsten hebben betrekking op de financiering van vastgoed in Nederland.

Het verloop van de vorderingen op klanten wordt als volgt gespecificeerd:

	Hypotheke		Vastgoed-financieringen		Overig		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Balanswaarde begin van het jaar	45.747	43.589	8.867	--	2.292	2.727	56.906	46.316
Acquisities	5.035	--	--	8.474	113	--	5.148	8.474
Verandering samenstelling groepsmaatschappijen	-1.078	--	1.357	--	-276	--	3	--
Reclassificaties	--	155	46	--	-173	-155	-127	--
Verstrekkings	7.869	9.174	4.974	783	119	250	12.962	10.207
Aflossingen	-6.866	-6.773	-3.399	-299	-493	-157	-10.758	-7.229
Mutatie marktwaarde als gevolg van hedge-accounting	-351	-394	--	--	--	--	-351	-394
Valutakoersverschillen	--	--	-137	-43	--	--	-137	-43
Reële waardemutatie hypotheke via resultaat	-231	--	--	--	--	--	-231	--
Mutatie rekening courant	--	--	--	--	-125	-328	-125	-328
Overige mutaties	22	-4	-58	-39	7	-45	-29	-88
Balanswaarde eind van het jaar	50.147	45.747	11.650	8.876	1.464	2.292	63.261	56.915

SNS REAAL heeft een deel van de hypothecaire vorderingen gesecuritiseerd. In deze securitisatie transacties is het economische eigendom van hypothecaire vorderingen overgedragen aan afzonderlijke vennootschappen. Deze vorderingen zijn overgedragen tegen nominale waarde plus een uitgestelde verkoopprijs. Een positief resultaat binnen de afzonderlijke vennootschap leidt tot het ontstaan van een positieve waarde van de uitgestelde verkoopprijs. SNS REAAL houdt hiermee een economisch belang in de vennootschappen en heeft deze vennootschappen integraal in haar geconsolideerde jaarrekening opgenomen. De uitstaande hoofdsom van de gesecuritiseerde portefeuille bedraagt € 18.010 miljoen (2006: € 11.272 miljoen). Een verdere toelichting op de securitisatietransacties is opgenomen bij de post schuldbewijzen.

Daarnaast heeft SNS REAAL een synthetische securitisatie in de vorm van kredietgaranties afgesloten, waarbij kredietrisico-protectie is gekocht voor een hypotheekportefeuille van € 502 miljoen (2006: € 595 miljoen).

Het verloop van de voorziening voor waardeverminderingen van de vorderingen op klanten wordt als volgt gespecificeerd:

	Hypotheke		Vastgoed-financieringen		Overig		Totaal	
	Specifiek	IBNR	Specifiek	IBNR	Specifiek	IBNR	2007	2006
Balanswaarde begin van het jaar	55	5	46	5	87	17	215	173
Acquisitie	6	--	--	--	4	--	10	48
Onttrekking	-22	--	-2	--	-18	--	-42	-43
Dotatie	40	--	27	--	11	--	78	95
Vrijval	-18	-3	-17	-2	--	-10	-50	-60
Overige aanpassingen	--	--	5	--	--	--	5	2
Balanswaarde eind van het jaar	61	2	59	3	84	7	216	215

10 Vorderingen op kredietinstellingen

Dit betreffen vorderingen op banken, voor zover niet in de vorm van rentedragende waardepapieren, met een resterende looptijd langer dan drie maanden.

11 Vennootschapsbelasting

Dit betreffen vorderingen en schulden uit hoofde van acute vennootschapsbelasting. In de post vennootschapsbelasting is tevens de dividendbelasting opgenomen, welke wordt verrekend met de aangifte vennootschapsbelasting.

12 Overige activa

In miljoenen euro's	2007	2006
Vorderingen uit directe verzekering:		
- Verzekeringsnemers	113	43
- Tussenpersonen	217	47
- Herverzekeraars	12	3
Overige belastingen	--	2
Overige vorderingen	152	216
Overlopende activa:		
- Lopende rente	353	308
- Overige overlopende activa	4	39
Totaal	851	658

13 Kas en kasequivalenten

Onder kas en kasequivalenten zijn mede begrepen de direct opeisbare tegoeden bij De Nederlandsche Bank, tegoeden van REAAL Verzekeringen bij overige banken en vorderingen van SNS Bank op kredietinstellingen met een resterende looptijd korter dan drie maanden.

De kas en kasequivalenten worden als volgt gespecificeerd:

In miljoenen euro's	2007	2006
Tegoeden bij De Nederlandsche Bank	2.710	458
Kortlopende banktegoeden	1.547	430
Kasmiddelen	84	72
Totaal	4.341	960

Passiva

14 Eigen vermogen toe te schrijven aan aandeelhouders

In miljoenen euro's	2007	2006
Eigen vermogen toe te schrijven aan aandeelhouders	3.588	3.200

Voor een nadere toelichting op het eigen vermogen wordt verwezen naar het geconsolideerd overzicht mutaties eigen vermogen.

15 Participatiecertificaten en achtergestelde schulden

In miljoenen euro's	2007	2006
Participatiecertificaten	298	298
Achtergestelde schulden	1.734	1.366
Totaal	2.032	1.664

Participatiecertificaten

Hieronder zijn opgenomen de door SNS Bank aan derden uitgegeven participatiecertificaten. De certificaten hebben een oneindige looptijd waarbij SNS Bank het recht heeft om na 10 jaar – na toestemming van De Nederlandsche Bank – in zijn geheel vervroegd af te lossen. Dividend in de vorm van een couponrente wordt vastgesteld over een periode van 10 jaar en is gelijk aan het CBS rendement Staatsleningen 9-10 jaar met een opslag.

	2007	2006
Achtergestelde schulden		
Obligatieleningen	1.582	1.200
Onderhandse leningen	117	126
	1.699	1.326
Slotbonusrekening	35	40
Totaal	1.734	1.366

			Balans- waarde	Nominale waarde	Balans- waarde	Nominale waarde
			2007		2006	
Obligatieleningen						
SNS Bank	6,250%	1997-2009	135	136	135	136
SNS Bank	5,125%	1999-2011	121	125	117	122
SNS Bank	4,238%	1999-2019	5	5	5	5
SNS Bank	7,625%	Perpetueel	80	81	80	81
SNS Bank	5,750%	Perpetueel	193	200	197	200
SNS Bank	Variabel	2003-2013	110	110	107	107
SNS REAAL	Variabel	2005-2012	178	200	176	200
SNS Bank	Variabel	2005-2015	100	100	100	100
SNS Bank	5,500%	2006-2016	41	41	44	45
SNS Bank	6,750%	2006-2016	114	119	119	120
SNS Bank	Variabel	2006-2016	119	120	120	120
SNS REAAL	6,258%	2007-2049	347	350	--	--
SNS Bank	Variabel	2007-2017	50	50	--	--
Totaal			1.593	1.637	1.200	1.236

			Balans- waarde	Nominale waarde	Balans- waarde	Nominale waarde
			2007		2006	
Transport			1.593	1.637	1.200	1.236
<i>Obligatieleningen in eigen positie</i>						
SNS Bank	6,250%	1997-2009	3	3	--	--
SNS Bank	Variabel	2003-2013	8	8	--	--
Totaal			1.582	1.626	1.200	1.236

Obligatieleningen

De twee hierboven genoemde achtergestelde perpetuele obligatieleningen hebben een looptijd die in principe oneindig is. Wel vindt er voor beide leningen na 10 jaar een herijking plaats, waarbij opnieuw het rentepercentage wordt vastgesteld. Ook kan op dat moment tot aflossing worden afgegegaan.

Onderhandse leningen

De onderhandse leningen zijn aangegaan door SNS Bank en vormen onderdeel van het toetsingsvermogen bij de beoordeling van de solvabiliteitspositie van de bank door De Nederlandsche Bank.

Slotbonusrekening

De slotbonusrekening verplichtingen zijn aangegaan door REAAL Verzekeringen en vormen onderdeel van het toetsingsvermogen bij de beoordeling van de solvabiliteitspositie van REAAL Verzekeringen door De Nederlandsche Bank.

De slotbonusrekening heeft overwegend een langlopend karakter.

16 Schuldbewijzen

In miljoenen euro's	2007	2006
Medium Term Notes	18.981	19.664
Schuldbewijzen uitgegeven onder securitisatie programma's Hermes en Pearl	13.707	11.595
Schuldbewijzen geclassificeerd tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening	2.524	--
Totaal	35.212	31.259

Schuldbewijzen uitgegeven onder Securitatie programma's Hermes en Pearl

Onder schuldbewijzen zijn opgenomen de niet achtergestelde obligaties en andere schuldbewijzen met een vaste of van de rentestand afhankelijke rente.

SNS REAAL heeft een deel van de hypothecaire vorderingen gesecuritiseerd. In deze securitisatie transacties is het economische eigendom van hypothecaire vorderingen overgedragen aan afzonderlijke vennootschappen. Deze vorderingen zijn overgedragen tegen nominale waarde plus een uitgestelde verkoopprijs. Een positief resultaat binen de afzonderlijke vennootschap leidt tot het ontstaan van een positieve waarde van de uitgestelde verkoopprijs. SNS REAAL houdt hiermee een economisch belang in de vennootschappen en heeft deze vennootschappen integraal in de jaarrekening geconsolideerd.

De securitisatietransacties vanaf het jaar 2001 kennen een zogenaamde call + step-up structuur. Dit houdt in dat vanaf een vooraf vastgestelde datum (call) de vennootschap het recht zal hebben om de obligatieleningen vervroegd af te lossen. Tevens zal op deze datum de coupon op de obligaties een renteverhoging (step-up) kennen. Onder normale marktomstandigheden zal er hierdoor een economisch motief bestaan om de obligaties vervroegd af te lossen. Een overzicht van de securitisaties is als volgt:

In miljoenen euro's	Oorspronkelijke hoofdsom bij aanvang	Datum van securitisatie	Balanswaarde Obligaties 2007	Balanswaarde Obligaties 2007	Eerste call-optie datum	Contractuele datum afloop
Per 31 december 2007 staan de volgende portefeuilles uit:						
Hermes I	437	nov-1999	55	91	nvt	jul-2009
Hermes II	665	nov-2000	156	192	nvt	apr-2012
Hermes III	915	jun-2001	199	256	18-jul-2009	jun-2033
Hermes IV	813	nov-2001	197	246	18-jul-2009	okt-2033
Hermes V	1.118	nov-2002	328	436	18-jan-2011	okt-2034
Hermes VI	1.252	mei-2003	416	548	18-nov-2009	mei-2035
Hermes VII	1.259	sep-2003	727	916	18-feb-2010	feb-2039
Hermes VIII	1.269	mei-2004	892	1.119	18-nov-2013	mei-2038
Hermes IX	1.529	mei-2005	1.455	1.528	18-feb-2014	feb-2039
Hermes X	1.528	sep-2005	1.528	1.528	18-mrt-2015	sep-2039
Hermes XI	1.528	feb-2006	1.528	1.528	18-sep-2015	sep-2040
Hermes XII	2.241	okt-2006	1.991	2.217	18-mrt-2016	dec-2038
Hermes XIII	2.800	feb-2007	2.604	--	18-aug-2012	aug-2039
Hermes XIV	2.000	sep-2007	1.973	--	18-feb-2013	nov-2039
Pearl I	1.014	sep-2006	1.014	1.014	18-sep-2026	sep-2047
Pearl II	808	mei-2007	808	--	18-jun-2014	jun-2046
Totaal	21.176		15.871	11.619		
Uitgegeven obligaties Hermes en Pearl in eigen positie			2.164	24		
			13.707	11.595		

SNS Bank heeft achtergestelde obligaties, uitgegeven door diverse Pearl vennootschappen, met een hoofdsom van € 22 miljoen gekocht (2006: € 14 miljoen) en daarnaast obligaties, uitgegeven door diverse Hermes vennootschappen, met een hoofdsom van € 2.142 miljoen (2006: € 10 miljoen) in positie genomen. Hermes XIV werd niet geplaatst bij derden en kwalificeert als beleenbare activa bij DNB. Bij transacties waarbij spaarhypotheken worden gesecuritiseerd heeft REAAL Verzekeringen een (sub)participatie voor de omvang van de opgebouwde spaardelen. Eind 2007 bedroeg deze participatie € 145 miljoen (2006: € 121 miljoen).

Schuldbewijzen geclassificeerd tegen reële waarden met waardemutaties door het resultaat

SNS REAAL heeft via DBV een deel van haar hypotheken gesecuritiseerd via zogenaamde special purpose entities. Deze special purpose entities zijn gefinancierd met uitgegeven vastrentende lange termijn obligaties. De obligaties zijn gematcht met interest rate swaps als onderdeel van een gedocumenteerde interest rate risk management strategie.

SNS REAAL consolideert deze special purpose entities. Een boekhoudkundige mismatch zou ontstaan als de obligaties in de special purpose entities zouden zijn gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, omdat de gerelateerde derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde via de resultatenrekening. Door middel van de waardering van de obligaties tegen reële waarde, zal de verandering van de reële waarde van de obligaties worden verantwoord in de resultatenrekening.

In miljoenen euro's	Oorspronkelijke hoofdsom bij aanvang	Datum van securisatie	Balanswaarde obligaties 2007	Eerste call-optie datum	Contractuele aflooptdatum
Holland Homes MBS 2000-1	350	nov-2000	185	nvt	24-09-30
Holland Homes MBS 2003-1	435	dec-2003	308	nvt	31-12-80
Holland Homes MBS 2005-1	757	nov-2005	706	nvt	31-12-83
Holland Homes MBS (Oranje) 2005-1	1.601	apr-2006	1.325	nvt	31-12-83
Totaal	3.143		2.524		

Het contractuele niet verdisconteerde bedrag dat betaald zal moeten worden aan het einde van de looptijd van de hierboven vermelde obligaties bedraagt in totaal € 2.524 miljoen.

In 2007 zijn er geen significante winsten of verliezen geconstateerd die zijn toe te wijzen aan veranderingen in het kredietrisico van de obligaties aangewezen als waardering tegen reële waarde.

17 Verzekeringstechnische voorzieningen en herverzekeringscontracten

In miljoenen euro's	Bruto		Herverzekering	
	2007	2006	2007	2006
Voorziening voor levensverzekeringsverplichtingen (a)	16.234	8.826	187	187
Nog af te schrijven rentestandkortingen (b)	-295	-130	--	--
Voorziening voor winstdeling, bonussen en kortingen (c)	58	7	--	--
Leven, voor eigen rekening en risico	15.997	8.703	187	187
Voorziening voor levensverzekeringsverplichtingen (d)	7.370	3.909	--	--
Leven, voor rekening en risico polishouders	7.370	3.909	--	--
Voorziening voor premietekorten en lopende risico's (e)	5	3	1	1
Voorziening voor niet-verdiende premies (f)	158	83	5	2
Voorziening voor te betalen schade (g)	1.147	545	269	138
Voorziening niet gemelde schade (h)	309	122	58	62
Schade	1.619	753	333	203
Eliminatie	-100	-52	-37	-52
Totaal REAAL Verzekeringen	24.886	13.313	483	338
Reclassificatie naar voorziening voor personeelsverplichtingen	-28	-30	--	--
Totaal	24.858	13.283	483	338

De verzekeringstechnische voorzieningen hebben overwegend een langlopend karakter.

	Bruto		Herverzekering	
	2007	2006	2007	2006
<i>a. Voorziening voor levensverzekeringsverplichtingen</i>				
<i>Bruto</i>				
Balanswaarde begin van het jaar	8.826	8.615	187	196
Reclassificatie portefeuille	--	16	-2	--
Acquisities	7.094	--	19	--
Uitkeringen	-1.221	-934	-27	-31
Ontvangen premies	1.287	925	13	14
Rentetoevoeging	475	365	11	12
Technisch resultaat	-104	-68	-4	-4
Vrijval van kostendekking	-154	-128	--	--
Overige mutaties	31	35	-10	--
Balanswaarde eind van het jaar	16.234	8.826	187	187

	Leven eigen risico	
	2007	2006
<i>b. Nog af te schrijven rentestandkortingen</i>		
<i>Bruto</i>		
Balanswaarde begin van het jaar	130	132
Acquisities	107	--
In het boekjaar verleende kortingen	73	20
Afgeschreven ten laste van het resultaat	-15	-22
Balanswaarde eind van het jaar	295	130

	Leven eigen risico	
	2007	2006
<i>c. Voorziening voor winstdeling, bonussen en kortingen</i>		
Bruto		
Balanswaarde begin van het jaar	7	9
Acquisities	49	--
In het boekjaar verleende winstdeling, bonussen en kortingen	2	-2
Balanswaarde eind van het jaar	58	7

	2007	2006
<i>d. Technische voorzieningen voor verzekeringen voor rekening en risico polishouders</i>		
Balanswaarde begin van het jaar	3.909	3.461
Acquisities	3.315	--
Ontvangen premies	707	636
Uitkeringen	-367	-214
Rentetoevoeging	--	25
(Valuta-)koersverschillen	99	189
Technisch resultaat	-22	-22
Vrijval van kostendekking	-163	-130
Overige mutaties	-108	-36
Balanswaarde eind van het jaar	7.370	3.909

De technische voorzieningen voor verzekeringen waarbij polishouders het beleggingsrisico dragen zijn gekoppeld aan de beleggingen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders.

	Bruto		Herverzekering	
	2007	2006	2007	2006
<i>e. Voorziening premietekorten en lopende risico's</i>				
Balanswaarde begin van het jaar	3	3	1	1
Toevoegingen gedurende het jaar	2	--	1	--
Acquisities	2	--	--	--
Overige mutaties	-2	--	-1	--
Balanswaarde eind van het jaar	5	3	1	1
<i>f. Voorziening voor niet-verdiende premies</i>				
Balanswaarde begin van het jaar	83	85	2	2
Toevoegingen gedurende het jaar	42	83	-1	3
Toegevoegd aan het resultaat	-83	-86	-2	-3
Acquisities	108	--	6	--
Overige mutaties	8	1	--	--
Balanswaarde eind van het jaar	158	83	5	2

	Bruto		Herverzekering	
	2007	2006	2007	2006
<i>g. Voorziening voor te betalen schaden</i>				
Balanswaarde begin van het jaar	545	570	138	151
Reclassificatie portefeuille	--	-16	--	--
Acquisities	527	--	94	--
Verkopen	-6	--	-5	--
Gemelde schades, huidige periode	260	268	29	20
Gemelde schades, voorgaande perioden	-25	-22	30	-4
Uitgekeerde schades, huidige periode	-110	-146	-8	-8
Uitgekeerde schades, voorgaande perioden	-75	-101	-11	-17
Toegevoegd aan het resultaat	-44	-15	-13	-6
Rentetoevoeging	8	10	4	4
Overige mutaties	67	-3	11	-2
Balanswaarde eind van het jaar	1.147	545	269	138
<i>h. Voorziening voor niet gemelde schaden</i>				
Balanswaarde begin van het jaar	122	83	62	15
Toevoegingen gedurende het jaar	53	25	13	--
Toegevoegd aan het resultaat	-31	-38	-1	-6
Acquisities	284	--	43	--
Overige mutaties	-119	52	-59	53
Balanswaarde eind van het jaar	309	122	58	62

18 Voorziening voor personeelsverplichtingen

In miljoenen euro's	2007	2006
Pensioenverplichtingen	175	55
Overige personeelsverplichtingen	24	13
Totaal	199	68

Pensioenverplichtingen

De pensioenrechten van medewerkers van SNS REAAL zijn ondergebracht bij de zelfstandige Stichting Pensioenfonds SRG. De pensioenregeling, waarop medewerkers van SNS REAAL aanspraak maken, is aan te merken als een toegezegde bijdrageregeling. SNS REAAL betaalt onder deze regeling een vaste overeengekomen bijdrage aan de Stichting Pensioenfonds SRG. Omdat er verder geen in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting bestaat om extra bijdragen te doen, worden de pensioenaanspraken en de daaraan gerelateerde beleggingen met ingang van 2005 niet langer in de balans genomen.

Ook de opbouw van nieuwe pensioenrechten van voormalige medewerkers van Zürich en NHL is ondergebracht bij de Stichting Pensioenfonds SRG. De in achterliggende jaren opgebouwde pensioenrechten van deze voormalige medewerkers, zijn achtergebleven bij SNS REAAL. Hiervoor is een voorziening gevormd. De aanpassing in de pensioenregeling per 1 januari 2007 van voormalig NHL medewerkers heeft een vrijval van een gedeelte van de voorziening tot gevolg (curtailment).

De pensioenaanspraken van SNS Property Finance medewerkers zijn aan te merken als toegezegde pensioenregelingen die zijn ondergebracht bij het ABP als een multi employer plan, waardoor de pensioenregeling wordt verwerkt als een toegezegde bijdrage regeling.

De pensioenregelingen, waarop medewerkers van AXA, DBV en Winterthur aanspraak maken, zijn aan te merken als toegezegde pensioenregeling. Deze regeling houdt in dat pensioenaanspraken grotendeels worden gefinancierd door de werkgever. De pensioenrechten van AXA medewerkers zijn ondergebracht bij de Stichting Pensioenfonds AXA Verzekeringen. Voor deelnemers die op het moment van de oprichting van het pensioenfonds, d.d. 1 januari 2001, een inactieve status hadden, zijn de rechten via slapende pensioenregelingen ondergebracht bij een aantal verzekeraars, c.q. in eigen beheer van AXA Leven N.V. De pensioenregelingen van DBV en Winterthur worden uitgevoerd in eigen beheer. Als gevolg hiervan is in de balans de contante waarde van de pensioenaanspraken opgenomen. De (niet afgezonderde) beleggingen die zijn gerelateerd aan deze pensioenregelingen zijn opgenomen in de post Beleggingen.

	2007	2006
<i>Opbouw van de pensioenverplichtingen</i>		
Contante waarde pensioenaanspraken	404	84
Reële waarde van de beleggingen	253	37
Contante waarde van nettoverplichtingen	151	47
Niet-opgenomen actuariële winsten en verliezen	24	8
Totaal	175	55
<i>Verloop contante waarde pensioenaanspraken</i>		
Balanswaarde begin van het jaar	92	86
Inbreng verplichtingen acquisitie	354	11
Toename en oprenting	11	5
Aanpassing pensioenregeling (curtailment)	-7	-2
Uitkeringen	-7	-4
Overige mutaties	-3	-4
Balanswaarde eind van het jaar	440	92
Niet opgenomen actuariële winsten en verliezen	36	8
Contante waarde eind van het jaar	404	84
<i>Verloop reële waarde van de beleggingen</i>		
Reële waarde begin van het jaar	37	27
Inbreng beleggingen acquisitie	225	7
Rendement	-6	2
Premies	3	2
Uitkeringen	-6	-1
Reële waarde eind van het jaar	253	37
Niet opgenomen actuariële winsten en verliezen	-12	--
Contante waarde eind van het jaar	265	37
<i>De belangrijkste actuariële parameters</i>		
Disconteringsvoet	5,4%	4,5%
Verwachte salarisstijging	3,0%	2,3%
Verwacht rendement op beleggingen	5,8%	4,8%
<i>Overige personeelsverplichtingen</i>		
Verplichtingen uit hoofde van personeelskorting	24	13
Totaal	24	13
<i>Onderverdeling beleggingen</i>		
Aandelen en vergelijkbare beleggingen	22%	19%
Obligaties en vastrentende waarden	78%	81%
	100%	100%

Verwacht rendement

Het verwachte rendement wordt bepaald door de rentecurve als referentie te nemen voor het verwachte obligatierendement. Voor aandelen wordt hieraan een risicopremie toegevoegd.

	2007	2006
<i>In winst- en verliesrekening opgenomen last</i>		
Aan dienstjaar toegerekende pensioenkosten	74	71
Deelnemersbijdrage pensioenkosten	-8	-6
Aanpassing pensioenregeling (curtailment)	-7	-2
Dotatie aan overige personeelsverplichtingen	7	--
Rente over de verplichting	11	4
Rendement op fondsbeleggingen	-6	-2
Totaal	71	65

19 Overige voorzieningen

In miljoenen euro's	Bank		Verzekeraar		Groepsactiviteiten		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Reorganisatievoorziening	7	13	7	3	1	1	15	17
Overige voorzieningen	10	11	18	1	--	--	28	12
Totaal	17	24	25	4	1	1	43	29

	Reorganisatievoorziening		Overige voorzieningen		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Balanswaarde aan het begin jaar	17	20	12	24	29	44
Toevoeging	1	15	2	4	3	19
Onttrekking	-1	-13	-1	-1	-2	-14
Acquisities	6	--	18	2	24	2
Vrijval ten gunste van het resultaat	-5	-5	-3	-17	-8	-22
Overige mutaties	-3	--	--	--	-3	--
Balanswaarde eind van het jaar	15	17	28	12	43	29

De mutatie in de reorganisatievoorziening heeft voornamelijk betrekking op het stroomlijnen van processen in verband met aanpassing van de strategie voor het MKB bij SNS Bank. Deze organisatorische verandering is in 2006 ingezet en vordert gestaag. Als gevolg van de acquisitie van AXA NL zijn een reorganisatievoorziening (€ 6 miljoen) en overige voorzieningen (€ 18 miljoen) toegevoegd. De overige voorzieningen zijn onder andere gevormd in verband met het risico dat (juridische) claims niet geschikt kunnen worden. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de niet uit de balans blijkende verplichtingen. De overige voorzieningen hebben een overwegend langlopend karakter.

20 Spaargelden

Spaargelden betreffen saldi van spaarrekeningen, spaardeposito's en termijndeposito's van particulieren. Te betalen rente op spaargelden is opgenomen onder de overige verplichtingen.

21 Overige schulden aan klanten

In miljoenen euro's	Bank		Verzekeraar		Groepsactiviteiten		Eliminatie		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Langlopende schulden	2.444	2.359	820	402	51	65	-1.418	-665	1.897	2.161
Direct opvraagbare tegoeden	5.036	4.260	117	--	901	546	-1.121	-888	4.933	3.918
Hypotheekdepots	366	400	103	--	--	--	-52	--	417	400
Totaal	7.846	7.019	1.040	402	952	611	-2.591	-1.553	7.247	6.479

22 Schulden aan kredietinstellingen

In miljoenen euro's	Bank		Verzekeraar		Groepsactiviteiten		Eliminatie		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Direct opvraagbaar	428	220	763	663	858	246	-632	-674	1.417	455
Deposito's en certificaten	4.638	7.079	802	--	30	--	--	--	5.470	7.079
Totaal	5.066	7.299	1.565	663	888	246	-632	-674	6.887	7.534

23 Overige verplichtingen

In miljoenen euro's	2007	2006
Schulden uit directe verzekering	314	217
Schulden aan herverzekeraars	-2	-8
Overige belastingen	44	27
Overige schulden	1.028	487
Overlopende passiva:		
- Lopende rente	976	807
- Overige overlopende passiva	--	70
Totaal	2.360	1.600

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

In miljoenen euro's	2007	2006
<i>Voorwaardelijke verplichtingen</i>		
Verplichtingen wegens verstrekte borgtochten en garanties	7.004	419
Verplichtingen uit hoofde van onherroepelijke faciliteiten	2.187	2.696

Om tegemoet te komen aan de wensen van haar klanten biedt SNS REAAL aan leningen gerelateerde producten aan, zoals borgtochten en garanties. De onderliggende waarden van deze producten worden niet als activa of passiva in de balans opgenomen. Voor deze producten geeft het hierboven genoemde bedrag het maximale potentiële kredietrisico van SNS REAAL aan, indien wordt verondersteld dat al haar tegenpartijen hun contractuele verplichtingen niet meer nakomen en alle bestaande zekerheden geen waarde zouden hebben.

Garanties betreffen zowel kredietvervangende als niet-kredietvervangende garanties. Naar verwachting zullen de meeste garanties aflopen zonder dat daarop aanspraak wordt gemaakt en zullen zij ook geen toekomstige kasstromen veroorzaken.

De onherroepelijke faciliteiten bestaan voornamelijk uit kredietfaciliteiten die zijn toegezegd aan klanten, maar waarop nog geen beroep is gedaan. Deze faciliteiten zijn toegezegd voor een vastgestelde tijdsduur en tegen een variabel rentepercentage. Voor het merendeel van de onherroepelijke kredietfaciliteiten waarop nog geen beroep is gedaan zijn zekerheden gesteld.

Op 4 maart 2008 heeft de Ombudsman Financiële Dienstverlening zijn aanbeveling gepubliceerd inzake het verschil tussen particuliere afnemers van een beleggingsverzekering en bij het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening aangesloten verzekeringsmaatschappijen. SNS REAAL beraadt zich momenteel op deze aanbeveling en onderzoekt de eventuele consequenties voor SNS REAAL. De hoogte van eventuele toekomstige uitkeringen uit hoofde van dit geschil is op dit moment niet betrouwbaar in te schatten.

Per 1 januari 2007 is de Wet op het financieel toezicht (Wft) van kracht geworden. Onderdeel hiervan is het depositogarantiestelsel, de opvolger van de Collectieve Garantieregeling. Tegelijkertijd heeft het beleggerscompensatiestelsel de plaats ingenomen van de vroegere Beleggerscompensatieregeling. Onder het depositogarantiestelsel hebben rekeninghouders een garantie op de eerste € 20.000 van hun tegoeden op betaal- en spaarrekeningen. Voor de volgende € 20.000 geldt dat zij hiervan 90% terugkrijgen. Het beleggerscompensatiestelsel voorziet in een vergoeding tot een maximum van € 20.000 per rekeninghouder. Indien bij betalingsonmacht van een kredietinstelling onvoldoende middelen resteren om aan de rekeninghouders van de betrokken instelling de gegarandeerde bedragen (geheel) te vergoeden, keert De Nederlandsche Bank tot aan voormelde maxima uit. Dit totaalbedrag wordt vervolgens door de banken, waaronder die behorend tot SNS REAAL, volgens een omslagstelsel aan De Nederlandsche Bank vergoed.

SNS REAAL zal in 2008 voor 4,70% (2007: 3,19%) deelnemen aan de Nederlandse Herverzekeringsmaatschappij voor Terrorismeschaden N.V.

Earn-out regeling NHL

Uit hoofde van de acquisitie van NHL in 2005 is er contractueel bepaald dat een significant deel van zowel de positieve als negatieve uitloopresultaten over een periode van vijf jaar van de portefeuille per 31 december 2004 ten gunste of ten laste van de voormalig eigenaar komt.

Huurverplichtingen

De toekomstige huurverplichtingen uit hoofde van operational leasecontracten zijn per 31 december als volgt:

In miljoenen euro's	2007	2006
Korter dan één jaar	21	19
Van één tot vijf jaar	55	55
Meer dan vijf jaar	9	8
Totaal toekomstige minimale leasebetalingen op grond van niet opzegbare operationele leases	85	82

Juridische procedures

SNS REAAL is betrokken bij rechtszaken. Hoewel het niet mogelijk is de uitkomst van lopende of dreigende juridische procedures te voorspellen, is de Raad van Bestuur van mening – op grond van informatie die thans beschikbaar is en na raadpleging van juridische adviseurs – dat het onwaarschijnlijk is dat de uitkomsten hiervan materieel nadelige gevolgen zullen hebben voor de financiële positie of bedrijfsresultaten van SNS REAAL.

Zonder afbreuk te doen op het geen hierboven is vermeld, vestigen wij de aandacht op het volgende:

SNS Bank heeft leningen verstrekt aan een aantal klanten van een intermediair op het gebied van financiële diensten.

Deze intermediair adviseerde zijn klanten om een deel van het geleende bedrag te investeren in, onder andere, beleggingsfondsen en effectenleaseproducten (beide niet van SNS REAAL). Toen de opbrengsten door het verslechterde beursklimaat lager bleken te zijn dan verwacht, zijn klanten procedures gestart tegen de intermediair en de financiële dienstverlener die de effectenleaseproducten aanbood. Sommige klanten vorderden een schadevergoeding van SNS Bank. De meeste van deze claims zijn geschikt. Het is echter niet zeker dat ook de resterende claims geschikt kunnen worden en er zouden mogelijk meer claims kunnen komen. In verband met dit risico heeft SNS Bank een voorziening getroffen.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Partijen worden als verbonden beschouwd wanneer één partij bij de besluitvorming over financiële of operationele kwesties zeggenschap of invloed van betekenis kan uitoefenen over de andere partij. SNS REAAL onderhoudt in het kader van haar gewone bedrijfsvoering verschillende soorten normale zakelijke relaties met verbonden ondernemingen en partijen, vooral op het gebied van verzekeringen, bancaire activiteiten en vermogensbeheer. Andere verbonden partijen van SNS REAAL zijn deelnemingen, niet geconsolideerde deelnemingen, joint ventures, topkader en naaste familieleden van deze verbonden partijen.

Transacties met verbonden partijen hebben plaatsgevonden op marktconforme voorwaarden.

Transacties met verbonden partijen

Op 26 juni 2007 heeft SNS REAAL een aandelenemissie gedaan. De emissiekosten zijn gedragen door SNS REAAL en Stichting Beheer SNS REAAL naar rato van het belang van de partijen in de emissie. Daarnaast heeft Stichting Beheer SNS REAAL zich bereid verklaard € 4 miljoen bij te dragen aan het SNS REAAL Fonds (2006: € 3 miljoen).

Bij de transacties met verbonden partijen is voldaan aan Best Practice bepalingen II.3.2, II.3.3, II.3.4, III.6.1, III.6.3 en III.6.4.

Transacties tussen SNS Bank en REAAL Verzekeringen

In miljoenen euro's	2007	2006
Achtergestelde financieringen	821	203
Vorderingen en schulden	3.348	2.494
Baten en lasten	53	60

Transacties met het topkader van SNS REAAL

Het topkader van SNS REAAL bestaat uit de leden van de Raad van Bestuur van SNS REAAL en de directieleden van SNS Bank en REAAL Verzekeringen. Transacties met deze bestuurders zijn transacties met verbonden partijen.

In duizenden euro's	2007	2006
<i>Beloning aan het topkader</i>		
Vaste beloning	4.233	4.070
Bonus:		
- korte termijn	1.918	1.936
- lange termijn	2.003	--
Pensioen en overige beloningselementen	865	880
Totaal	9.019	6.886

In duizenden euro's	Openstaand per 31 december		Gemiddelde rentevoet		Aflossingen	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
<i>Leningen aan het topkader</i>						
Hypothecaire geldleningen	2.964	3.505	4,19%	4,06%	206	pm

Transacties met individuele leden van de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen van SNS REAAL zijn verder toegelicht in het Remuneratierapport in het jaarverslag. Deze informatie maakt onderdeel uit van de gecontroleerde jaarrekening.

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

Baten

24 Rentemarge bancaire activiteiten

In miljoenen euro's	2007	2006
Rentebaten bancaire activiteiten	3.356	2.314
Rentelasten bancaire activiteiten	2.522	1.715
Rentemarge bancaire activiteiten	834	599

Rentebaten bancaire activiteiten

Onder rentebaten bancaire activiteiten zijn opgenomen opbrengsten die voortvloeien uit het uitlenen van gelden en daarmee samenhangende transacties, alsmede hiermee verband houdende provisies en andere baten die het karakter hebben van rente. Ook zijn hieronder verantwoord de resultaten uit de derivaten voor zover deze zijn afgesloten ter beperking van het renterisico op de afgedekte financiële instrumenten.

	2007	2006
Rentebaten		
Vordering hypotheke	2.295	1.897
Vordering vastgoedfinancieringen	578	41
Vordering overig	218	183
Vordering op kredietinstellingen	137	118
Beleggingen	128	75
Totaal	3.356	2.314

De verantwoorde rentebaten op gedeeltelijk voorziene leningen bedraagt € 4 miljoen (2006: nihil).

Rentelasten bancaire activiteiten

Onder rentelasten bancaire activiteiten zijn opgenomen kosten voortvloeiend uit het lenen van gelden en daarmee samenhangende transacties alsmede andere lasten die het karakter van rente hebben.

	2007	2006
Rentelasten		
Schuldbewijzen	1.509	977
Participatiecertificaten en achtergestelde schulden	93	22
Spaargelden	521	398
Schulden aan klanten	299	261
Schulden aan kredietinstellingen	100	57
Totaal	2.522	1.715

25 Netto premie-inkomen

Het netto premie-inkomen betreft de verzekeringspremies na aftrek van herverzekeringspremies.

In miljoenen euro's	Eigen rekening		Rekening en risico polishouders		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
<i>Periodieke premies leven</i>						
Individueel						
Zonder winstdeling	368	288	581	456	949	744
Met winstdeling	138	116	--	6	138	122
	506	404	581	462	1.087	866
Collectief						
Zonder winstdeling	4	3	6	2	10	5
Met winstdeling	40	31	16	14	56	45
	44	34	22	16	66	50
Totaal bruto periodieke premies	550	438	603	478	1.153	916
<i>Premies koopsommen</i>						
Individueel						
Zonder winstdeling	687	458	92	123	779	581
Met winstdeling	25	2	--	--	25	2
	712	460	92	123	804	583
Collectief						
Zonder winstdeling	5	4	2	12	7	16
Met winstdeling	20	23	10	23	30	46
	25	27	12	35	37	62
Totaal bruto premies koopsommen	737	487	104	158	841	645
Bruto premie-inkomen Leven	1.287	925	707	636	1.994	1.561
Herverzekeringspremies periodieke premies	13	14	--	--	13	14
Herverzekeringspremies koopsommen	--	--	--	--	--	--
Totaal herverzekeringspremies Leven	13	14	--	--	13	14
Totaal netto premie-inkomen Leven	1.274	911	707	636	1.981	1.547

	Bruto		Herverzekering		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
<i>Schadeverzekering</i>						
Brand	169	137	17	19	152	118
Ziekte en ongevallen	62	26	5	2	57	24
Motorrijtuigen	225	176	4	2	221	174
Transport	51	37	8	3	43	34
Overige branches	83	72	14	9	69	63
Premie-inkomen Schade	590	448	48	35	542	413
Totaal netto premie inkomen					2.523	1.960

26 Netto provisie en beheervergoedingen

Onder deze post zijn opgenomen de vergoedingen uit hoofde van verrichte dienstverlening, voor zover deze niet het karakter van rente hebben.

In miljoenen euro's	Bank		Verzekeraar		Groepsactiviteiten		Eliminatie		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Provisie en beheervergoedingen:										
Betalingsverkeer	29	24	1	1	--	--	--	--	30	25
Effectenbedrijf	34	26	1	1	1	--	-1	--	35	27
Assurantiebedrijf	35	33	25	33	--	--	-23	-23	37	43
Beheervergoedingen	56	58	17	14	27	13	-19	-21	81	64
Overige activiteiten	9	12	25	24	-2	--	-3	-1	29	35
	163	153	69	73	26	13	-46	-45	212	194
Verschuldigde provisie en beheervergoedingen	34	33	15	16	--	1	-20	-10	29	40
Totaal	129	120	54	57	26	12	-26	-35	183	154

27 Aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen

Hieronder wordt het aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen opgenomen. In het resultaat van 2006 was hierin een vrijval begrepen van € 8 miljoen uit een voorziening die was gevormd door verstrekte garantie bij verkoop van deelnemingen.

28 Resultaat uit beleggingen

In miljoenen euro's	Bank		Verzekeraar		Groepsactiviteiten		Eliminatie		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Reële waarde via de winst- en verliesrekening: handelsdoeleinden	11	17	--	--	--	--	--	--	11	17
Reële waarde via de winst- en verliesrekening: aangewezen	3	--	18	8	--	--	--	--	21	8
Voor verkoop beschikbaar	-1	50	333	207	20	4	12	4	364	265
Gehouden tot einde looptijd	--	--	100	92	--	--	3	3	103	95
Leningen en vorderingen	-1	--	342	230	51	37	-84	-60	308	207
Vastgoedbeleggingen	2	--	41	24	--	--	-8	-4	35	20
Totaal	14	67	834	561	71	41	-77	-57	842	612

	Reële waarde via de winst- en verliesrekening		Voor verkoop beschikbaar	Gehouden tot einde looptijd	Leningen en vorderingen	Vastgoed- beleggingen	Totaal	
	Handels- doeleinden	Aangewezen						
Samenstelling resultaat uit beleggingen	2007							
	Rente	--	10	178	103	311	--	602
	Dividend	--	--	52	--	--	--	52
	Huur	--	--	--	--	--	19	19
		--	10	230	103	311	19	673
	Gerealiseerde waardeveranderingen	11	-3	134	--	-3	1	140
	Ongerealiseerde waardeveranderingen	--	14	--	--	--	15	29
		11	11	134	--	-3	16	169
	Totaal	11	21	364	103	308	35	842
Samenstelling resultaat uit beleggingen	2006							
	Rente	--	6	102	95	206	--	409
	Dividend	--	--	30	--	--	--	30
	Huur	--	--	--	--	--	11	11
		--	6	132	95	206	11	450
	Gerealiseerde waardeveranderingen	15	-6	133	--	1	1	144
	Ongerealiseerde waardeveranderingen	2	8	--	--	--	8	18
		17	2	133	--	1	9	162
	Totaal	17	8	265	95	207	20	612

Onder de huur uit hoofde van vastgoedbeleggingen zijn zowel de huuropbrengsten als de direct daaraan toewijsbare operationele lasten opgenomen. De operationele lasten bedragen € 3 miljoen (2006: € 3 miljoen).

Onder Resultaat uit beleggingen is per saldo een negatief valutakoersverschil opgenomen voor een bedrag van € 5,2 miljoen (2006: nihil) en bevat resultaten uit contante transacties en termijntransacties, opties, futures en resultaten uit de omrekening van activa en verplichtingen luidende in vreemde valuta.

29 Resultaat uit beleggingen voor verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders

In miljoenen euro's	2007	2006
Rente	33	22
Dividend	51	44
	84	66
Waardestijgingen	12	149
Totaal	96	215

30 Resultaat derivaten en overige financiële instrumenten

In miljoenen euro's	Bank		Verzekeraar		Groepsactiviteiten		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Resultaat derivaten aangehouden voor cash flow hedge accounting:								
- Koersresultaat overgeboekt uit eigen vermogen	--	--	1	1	--	--	1	1
- Renteresultaat overgeboekt uit het eigen vermogen	--	--	-2	--	--	--	-2	--
Marktwaaarde mutatie derivaten aangehouden voor fair value hedge accounting:								
- Marktwaaarde mutatie afdekkingsinstrument	260	223	48	23	--	--	308	246
- Marktwaaarde mutatie afgedekte positie toe te rekenen aan het afgedekte risico	-240	-219	-44	-34	--	--	-284	-253
Marktwaaarde mutatie aangehouden in het kader van balansbeheer niet te classificeren voor hedge accounting	-11	5	8	2	--	--	-3	7
Marktwaaarde mutatie derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	4	6	--	--	--	--	4	6
Marktwaaarde mutatie derivaten overige	--	--	5	-1	--	--	5	-1
							--	--
Opties op aandelen	--	--	13	15	1	--	14	15
Totaal	13	15	29	6	1	--	43	21

31 Overige operationele opbrengsten

Hieronder zijn opgenomen opbrengsten uit effecten, valutaresultaten en deelnemingen, alsmede alle baten die niet onder andere hoofden kunnen worden verantwoord.

Lasten

32 Technische lasten op verzekeringscontracten

Onder technische lasten op verzekeringscontracten zijn opgenomen: uitkeringen, afkopen, schaden, schadebehandelingskosten en wijzigingen van verzekeringstechnische voorzieningen. Verder zijn hierin begrepen winstdeling en kortingen.

In miljoenen euro's	2007	2006
Levensverzekeringslasten:		
- Uitkeringen en afkopen voor eigen rekening	1.194	903
- Wijziging technische voorzieningen voor eigen rekening bruto	437	201
- Wijziging technische voorzieningen voor eigen rekening herverzekering	16	9
- Winstdeling en kortingen	29	45
	1.676	1.158
Schadeverzekeringslasten:		
- Schaden voor eigen rekening	301	224
- Wijziging voorziening te betalen schaden	-16	5
- Wijziging voorziening niet gemelde schaden	10	-7
- Overige technische lasten	8	13
Totaal	1.979	1.393

In de technische lasten op verzekeringscontracten is een bedrag aan afschrijvingen op VOBA begrepen van € 27 miljoen (2006: € 6 miljoen).

33 Technische lasten met betrekking tot verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders

Onder Technische lasten met betrekking tot verzekeringscontracten voor rekening en risico van polishouders zijn opgenomen: uitkeringen, afkopen en wijzigingen van verzekeringstechnische voorzieningen. Tevens zijn hierin begrepen winstdeling en kortingen voor deze polishouders.

In miljoenen euro's	2007	2006
Levensverzekeringslasten:		
- Uitkeringen en afkopen voor rekening en risico van polishouders	367	214
- Wijziging technische voorzieningen voor rekening en risico van polishouders	129	449
- Wijziging technische voorzieningen voor rekening en risico van polishouders herverzekering	--	--
- Winstdeling en kortingen	--	--
Totaal	496	663

34 Acquisitiekosten verzekeringsactiviteiten

In miljoenen euro's	Verzekeraar		Eliminatie		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Levensverzekering	178	134	-6	-7	172	127
Schadeverzekering	157	105	--	-15	157	90
Overig	-2	1	--	--	-2	1
Totaal	333	240	-6	-22	327	218

Acquisitiekosten zijn inclusief afschrijvingen op geactiveerde acquisitiekosten voor een bedrag van € 111 miljoen (2006: € 73 miljoen).

35 Bijzondere waardeverminderingen op financiële instrumenten en overige activa

Hieronder zijn opgenomen waardecorrecties voor oninbaarheid van vorderingen en waardeveranderingen van vaste activa.

In miljoenen euro's	Waardeverminderingen		Terugnemingen		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Beleggingen	24	--	2	--	22	--
Vorderingen op klanten	78	95	50	60	28	35
Immateriële vaste activa	7	--	--	--	7	--
Geassocieerde deelnemingen	6	--	--	--	6	--
Materiële vaste activa	--	--	--	--	--	--
Totaal	115	95	52	60	63	35

36 Personeelskosten

In miljoenen euro's	Bank		Verzekeraar		Groepsactiviteiten		Eliminatie		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Salarissen	179	160	113	87	44	41	--	--	336	288
Pensioenkosten	35	35	27	20	9	10	--	--	71	65
Sociale lasten	20	18	14	11	5	4	--	--	39	33
Overige personeelskosten	98	70	30	23	30	19	--	--	158	112
Totaal	332	283	184	141	88	74	--	--	604	498

De beloning van de individuele leden van de Raad van Bestuur en leden van de Raad van Commissarissen van SNS REAAL zijn toegelicht in het Remuneratierapport in het jaarverslag. Deze informatie maakt onderdeel uit van de geconsolideerde jaarrekening.

	2007	2006
De pensioenkosten zijn gesplitst in:		
- Pensioenkosten van pensioenregelingen op basis van vaste toezeggingen	8	--
- Pensioenkosten van pensioenregelingen op basis van beschikbare premies	63	65
Totaal	71	65

	2007	2006
De verantwoorde pensioenkosten eigen medewerkers zijn als volgt samengesteld:		
Pensioenpremies	74	71
Deelnemersbijdrage	-8	-6
Curtailment	-7	-2
Dotatie aan overige personeelsverplichtingen	7	--
Toename contante waarde	11	4
Verwacht rendement beleggingen	-6	-2
Totaal	71	65

Overige personeelskosten bestaan grotendeels uit kosten tijdelijk ingehuurd personeel, wagenpark, reiskosten, personeelskortingen en opleidingskosten.

	2007	2006
<i>Medewerkers</i>		
Het gemiddeld aantal medewerkers berekend op basis van fulltime equivalenten:		
- SNS Bank	3.223	3.197
- REAAL Verzekeringen	2.327	1.791
- Groep inclusief SNS REAAL Invest en SNS Asset Management (vanaf 1 juli 2006)	695	621
Totaal	6.245	5.609

37 Overige operationele lasten

In miljoenen euro's	Bank		Verzekeraar		Groepsactiviteiten		Eliminatie		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Huisvestingskosten	57	27	22	5	-34	6	--	--	45	38
Automatiseringskosten	21	19	2	--	14	10	2	--	39	29
Kosten marketing en public relations	33	31	17	14	1	--	--	--	51	45
Kosten externe adviseurs	19	11	8	4	8	13	--	--	35	28
Overige kosten	73	85	39	52	-15	-67	-11	--	86	70
Totaal	203	173	88	75	-26	-38	-9	--	256	210

De kosten uit hoofde van lease- en sublease verplichtingen bedragen € 37 miljoen (2006: € 30 miljoen).

38 Overige rentelasten

Hieronder zijn opgenomen aan het boekjaar toe te rekenen rentelasten die verband houden met niet-bancaire activiteiten.

In miljoenen euro's	Verzekeraar		Groepsactiviteiten		Eliminatie		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Obligatieleningen	60	--	38	17	--	--	98	17
Onderhandse leningen	56	13	9	9	-30	-15	35	7
Rente depot herverzekeraars	17	14	--	--	--	--	17	14
Overige rentelasten en kosten beleggingen	11	7	29	17	-8	-14	32	10
Totaal	144	34	76	43	-38	-29	182	48

39 Belastingen

In miljoenen euro's	2007	2006
Verschuldigde winstbelasting:		
- Verslagjaar	144	39
- Correcties voorgaande jaren	-11	-4
Uitgestelde belasting:		
- Ontstaan en afwikkeling van tijdelijke verschillen	-32	68
- Herwaardering uitgestelde belastingen in verband met wijziging belastingpercentage	--	-15
Totaal	101	88
Aansluiting tussen het nominale en effectieve belastingpercentage:		
- Resultaat voor belasting	569	459
- Nominaal belastingpercentage	25,5%	29,6%
Nominaal belastingbedrag	145	136
Effect deelnemingsvrijstelling	-33	-29
Herwaardering uitgestelde belastingen in verband met wijziging belastingpercentage	--	-15
Correcties voorgaande jaren (inclusief vriival belastingvoorziening)	-6	-4
Overige fiscale faciliteiten	-5	--
Totaal	101	88
Effectief belastingpercentage	17,8%	19,2%

Het percentage vennootschapsbelasting is verlaagd van 29,6% naar 25,5% voor 2007. Als gevolg hiervan is de uitgestelde vennootschapsbelasting eind 2006 herberekend. Het effect hiervan is verantwoord onder 'Herwaardering uitgestelde belastingen in verband met wijziging belastingpercentage'.

40 Nettowinst per gewoon aandeel

	2007	2006
<i>Uitgegeven aandelen</i>		
Uitgegeven aandelen per 1 januari	234.761.284	208.801.030
Uitgegeven aandelen in het boekjaar	26.711.324	25.960.254
Uitgegeven aandelen per 31 december	261.472.608	234.761.284
<i>Gewogen gemiddeld aantal verwaterde aandelen</i>		
Gewogen gemiddeld aantal uitgegeven aandelen op 31 december	248.155.233	224.564.046
Effect van verstrekte aandelen langetermijnbonusplan Raad van Bestuur	14.210	--
Gewogen gemiddeld aantal verwaterde aandelen op 31 december	248.169.443	224.564.046
<i>Resultaat per aandeel</i>		
Netto resultaat per gewogen gemiddeld aantal uitgegeven aandelen (€)	1,87	1,65
Netto resultaat gewogen gemiddeld aantal verwaterde aandelen (€)	1,87	1,65

Gebeurtenissen na balansdatum

Voorgenomen acquisitie Zwitserleven en voorgenomen verkoop Swiss Life België

Op 19 november 2007 heeft SNS REAAL bekend gemaakt dat met Swiss Life Holding overeenstemming is bereikt over de overname van Zwitserleven Nederland en Swiss Life België voor een maximaal bedrag van € 1.535 miljoen. De overname is afhankelijk van goedkeuring door de relevante toezichthouders en het advies van de betrokken ondernemingsraden. De overname zal naar verwachting in het 2e kwartaal van 2008 worden afgerond.

Op 21 januari 2008 heeft SNS REAAL bekend gemaakt dat zij voornemens is Swiss Life België aan Delta Lloyd Groep te verkopen. SNS REAAL en Delta Lloyd Groep hebben een principeovereenkomst bereikt over de verkoop van de aandelen van Swiss Life België aan Delta Lloyd Groep voor een bedrag van € 135 miljoen in contanten. SNS REAAL besloot tot verkoop van Swiss Life België, omdat SNS REAAL Jaarrekening 2007 toelichting op de geconsolideerde jaarrekening 238 de onderneming zich in haar strategie focust op Nederland. Het verkoopbedrag van € 135 miljoen is gebaseerd op financiële gegevens per 31 december 2006. Het definitieve verkoopbedrag wordt bepaald op basis van financiële gegevens per 31 december 2007. De transactie omvat dezelfde garanties en vrijwaringen als verstrekt door Swiss Life Holding aan SNS REAAL.

De overeenkomst tussen SNS REAAL en Delta Lloyd Groep is onder voorbehoud van afronding van de acquisitie van de Nederlandse en Belgische activiteiten van Swiss Life Holding. Afronding van deze transactie en de transactie met Delta Lloyd Groep is afhankelijk van goedkeuring door relevante toezichthouders en ondernemingsraden en wordt verwacht in het tweede kwartaal van 2008.

Utrecht, 13 maart 2008

Raad van Commissarissen

J.L. Bouma
H.M. van de Kar
J.V.M. van Heeswijk
S.C.J.J. Kortman
R.J. van de Kraats
J.E. Lagerweij
H. Muller

Raad van Bestuur

S. van Keulen
C.H. van den Bos
M.W.J. Hinssen
R.R. Latenstein van Voorst

Enkelvoudige balans

In miljoenen euro's	2007	2006
Activa		
Materiele vaste activa	3	--
Deelnemingen in groepsmaatschappijen 1	4.172	3.451
Vorderingen op groepsmaatschappijen 2	1.139	336
Beleggingen 3	136	191
Derivaten 4	1	2
Uitgestelde belastingvorderingen	12	7
Vorderingen op kredietinstellingen	12	100
Vennootschapsbelasting	85	100
Overige vorderingen en overlopende activa	66	26
Kas en kasequivalenten 5	950	357
Totaal activa	6.576	4.570
Passiva		
Eigen vermogen: 6		
- Geplaatst Aandelenkapitaal	426	383
- Agioreserve	675	376
- Herwaarderingsreserve	50	49
- Cash flow hedge reserve	36	89
- Reële-waarderreserve	-70	202
- Winstdelingsreserve	12	25
- Wettelijke reserves	176	173
- Overige reserves	1.912	1.584
- Onverdeelde winst	371	319
	3.588	3.200
Achtergestelde schulden 7	639	299
Aansprakelijk vermogen	4.227	3.499
Schuldbewijzen 8	533	418
Voorziening voor personeelsverplichtingen	38	20
Overige voorzieningen	1	1
Derivaten 4	7	6
Uitgestelde belastingverplichtingen	--	--
Overige schulden aan klanten 9	811	325
Schulden aan kredietinstellingen 10	889	246
Overige verplichtingen	70	55
Totaal passiva	6.576	4.570

Enkelvoudige winst- en verliesrekening

In miljoenen euro's	2007	2006
Resultaat groepsmaatschappijen na belasting	502	398
Overige resultaten na belasting	-37	-27
Nettowinst	465	371

De bij de balansposten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting beginnende op bladzijde 250.

Toelichting op de enkelvoudige balans

Algemeen

Grondslagen voor het opstellen van de vennootschappelijke jaarrekening

SNS REAAL stelt de vennootschappelijke jaarrekening op in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van artikel 402, Boek 2 BW. Op basis hiervan wordt in de winst- en verliesrekening slechts het resultaat uit deelnemingen na aftrek van de belastingen daarover als afzonderlijke post vermeld. Hierbij is gebruik gemaakt van de door artikel 2:362 lid 8 BW geboden mogelijkheid om in de vennootschappelijke jaarrekening de grondslagen van waardering en resultaatbepaling toe te passen die in de geconsolideerde jaarrekening worden gehanteerd. Voor een beschrijving van deze grondslagen wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening op pagina 133 en verder.

Voor zover posten in de enkelvoudige balans niet zijn toegelicht, wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

Het overzicht als bedoeld in de artikelen 379 en 414, Boek 2 BW, is gedeponereerd bij het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Utrecht.

Er wordt een wettelijke reserve gevormd voor de in de balans geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling software en voor de geactiveerde interne acquisitiekosten.

Activa

1 Deelnemingen in groepsmaatschappijen

In miljoenen euro's	2007	2006
SNS Bank	2.209	2.097
REAAL Verzekeringen	1.909	1.304
Overig	54	50
Totaal	4.172	3.451
Balanswaarde begin van het jaar	3.451	2.662
Kapitaalstorting	711	603
Herwaarderingen	-323	23
Vrijgenomen herwaarderingen	6	-91
Resultaat	502	398
Ontvangen dividend	-175	-144
Balanswaarde einde van het jaar	4.172	3.451

2 Vorderingen op groepsmaatschappijen

In miljoenen euro's	2007	2006
Vorderingen naar resterende looptijd:		
- Terstond opeisbaar	100	252
- > 1 maand ≤ 3 maanden	--	--
- > 3 maanden ≤ 1 jaar	89	--
- > 1 jaar ≤ 5 jaar	150	4
- > 5 jaar	800	80
Totaal	1.139	336

3 Beleggingen

In miljoenen euro's	2007	2006
Beleggingen voor verkoop beschikbaar	136	191
<i>Verloop beleggingen voor verkoop beschikbaar</i>		
Balanswaarde begin van het jaar	191	117
Aankopen en verstrekkingen	-59	43
Herwaarderingen	4	31
Balanswaarde einde van het jaar	136	191

4 Derivaten

In miljoenen euro's	Positieve reële waarde		Negatieve reële waarde		Totaal	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
Derivaten aangehouden voor fair value hedging	1	2	7	6	-6	-4
Totaal	1	2	7	6	-6	-4

In miljoenen euro's	2007	2006
<i>Verloop Derivaten</i>		
Balanswaarde begin van het jaar	-4	18
Aankopen	--	--
Waardeveranderingen	-2	-22
Valuta koersverschillen	1	-2
Overige	-1	2
Balanswaarde eind van het jaar	-6	-4

5 Kas en kasequivalenten

Onder kas en kasequivalenten zijn begrepen de direct opeisbare tegoeden bij SNS Bank met een looptijd korter dan drie maanden.

6 Eigen Vermogen

In miljoenen euro's	Geplaatst kapitaal	Agioreserve	Herwaarde- ringsreserve	Cash flow hedge reserve	Reële-waarde reserve	Winstdelings reserve	Wettelijke reserves	Overige reserves	Onverdeelde winst	Eigen vermogen toe te schrijven aan aandeelhouders
Stand per 1 januari 2007	383	376	49	89	202	25	173	1.584	319	3.200
Overboeking nettowinst 2006	--	--	--	--	--	--	--	371	-371	--
Ongerealiseerde herwaarderingen uit hoofde van cash flow hedges	--	--	--	-62	--	--	--	-52	52	-62
Uitgesteld renteresultaat uit hoofde van cash flow hedges	--	--	--	9	--	--	--	--	--	9
Ongerealiseerde herwaarderingen	--	--	7	--	-175	--	--	--	--	-168
Realisatie van herwaarderingen binnen het eigen vermogen	--	--	-6	--	--	--	--	6	--	--
Realisatie van herwaarderingen via de winst- en verliesrekening	--	--	--	--	-106	--	--	--	--	-106
Mutatie winstdelingsreserve	--	--	--	--	9	-13	--	4	--	--
Overige mutaties	--	--	--	--	--	--	3	-1	--	2
Bedragen rechtstreeks verantwoord in het eigen vermogen	--	--	1	-53	-272	-13	3	328	-319	-325
Nettowinst 2007	--	--	--	--	--	--	--	--	465	465
Nettowinst	--	--	--	--	--	--	--	--	465	465
Aandelenemissie	34	316	--	--	--	--	--	--	--	350
Kosten met betrekking tot aandelenemissie	--	-8	--	--	--	--	--	--	--	-8
Uitgekeerd (interim) dividend	9	-9	--	--	--	--	--	--	-94	-94
Transacties met aandeelhouders	43	299	--	--	--	--	--	--	-94	248
Totaal mutaties eigen vermogen 2007	43	299	1	-53	-272	-13	3	328	52	388
Stand per 31 december 2007	426	675	50	36	-70	12	176	1.912	371	3.588

In miljoenen euro's	Geplaatst kapitaal	Agioreserve	Herwaarde- ringsreserve	Cash flow hedge reserve	Reële-waarde reserve	Winstdelings reserve	Wettelijke reserves	Overige reserves	Onverdeelde winst	Eigen vermogen toe te schrijven aan aandeelhouders
Stand per 1 januari 2006	340	15	38	135	203	38	97	1.339	323	2.528
Overboeking nettowinst 2005	--	--	--	--	--	--	--	323	-323	--
Ongerealiseerde herwaarderingen uit hoofde van cash flow hedges	--	--	--	-61	--	--	--	--	--	-61
Uitgesteld renteresultaat uit hoofde van cash flow hedges	--	--	--	11	--	--	--	--	--	11
Ongerealiseerde herwaarderingen	--	--	9	--	68	--	--	--	--	77
Realisatie van herwaarderingen binnen het eigen vermogen	--	--	1	--	--	--	--	-1	--	--
Realisatie van herwaarderingen via de winst- en verliesrekening	--	--	--	-1	-90	--	--	--	--	-91
Mutatie winstdelingsreserve	--	--	--	--	14	-13	--	-1	--	--
Herwaardering uitgestelde belastingen in verband met wijziging belastingpercentage	--	--	1	5	7	--	--	--	--	13
Overige mutaties	--	--	--	--	--	--	76	-76	--	--
Bedragen rechtstreeks verantwoord in het eigen vermogen	--	--	11	-46	-1	-13	76	245	-323	-51
Nettowinst 2006	--	--	--	--	--	--	--	--	371	371
Nettowinst	--	--	--	--	--	--	--	--	371	371
Aandelenemissie	40	376	--	--	--	--	--	--	--	416
Kosten met betrekking tot aandelenemissie	--	-12	--	--	--	--	--	--	--	-12
Uitgekeerd interimdividend	3	-3	--	--	--	--	--	--	-52	-52
Transacties met aandeelhouders	43	361	--	--	--	--	--	--	-52	352
Totaal mutaties eigen vermogen 2006	43	361	11	-46	-1	-13	76	245	-4	672
Stand per 31 december 2006	383	376	49	89	202	25	173	1.584	319	3.200

De agioreserve is fiscaal erkend.

De wettelijke reserve is gevormd voor de in de balans geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling software en de geactiveerde interne acquisitiekosten.

De herwaarderingsreserve heeft betrekking op de bij deelnemingen gehouden materiele vaste activa.

Geplaatst kapitaal

In totaal zijn 261.472.608 gewone aandelen geplaatst en volgestort. De nominale waarde van een aandeel bedraagt € 1,63.

	Aantal aandelen		Bedrag (in miljoenen euro's)	
	2007	2006	2007	2006
Maatschappelijk aandelenkapitaal	1.044.005.143	1.044.005.143	1.702	1.702
Aandelenkapitaal in portefeuille	782.532.535	809.243.859	1.276	1.319
Geplaatst kapitaal per 31 december	261.472.608	234.761.284	426	383

Het verloop van het geplaatst kapitaal wordt als volgt gespecificeerd:

	Aantal aandelen		Bedrag (in miljoenen euro's)	
	2007	2006	2007	2006
Geplaatst kapitaal begin van het jaar	234.761.284	208.801.030	383	340
Uitgifte van aandelen	21.212.121	24.496.210	34	40
Uit Slotdividend 2006	2.582.592	--	4	--
Uit Interimdividend 2007	2.916.611	1.464.044	5	3
Geplaatst kapitaal eind van het jaar	261.472.608	234.761.284	426	383

7 Achtergestelde schulden

Dit betreft schulden die zijn achtergesteld bij de overige verplichtingen.

In miljoenen euro's	2007	2006
Obligatielening variabele rente 2005/2012	200	200
Obligatielening 6,258%, 2007-2049	347	--
Onderhandse leningen	92	99
Totaal	639	299

Door groepsmaatschappijen worden achtergestelde obligaties gehouden tot een bedrag van € 1 miljoen (2006: € 23 miljoen).

Het saldo van de achtergestelde schulden met een looptijd langer dan vijf jaar bedraagt € 639 miljoen (2006: € 299 miljoen).

De onderhandse leningen hebben een gemiddeld contractueel rentepercentage van 6,4% (2006: 6,3%).

8 Schuldbewijzen

In miljoenen euro's	2007	2006
EMTN leningen	533	418
Totaal	533	418

De European Medium Term Notes hebben een looptijd korter dan vijf jaar. Het gemiddeld rentepercentage bedraagt 4,9% (2006: 3,8%).

9 Overige schulden aan klanten

In miljoenen euro's	2007	2006
Onderhandse leningen	8	18
Direct opvraagbare tegoeden	803	307
Totaal	811	325

De onderhandse leningen hebben een gemiddeld rentepercentage van 4,8% (2006: 4,6%).

In miljoenen euro's	2007	2006
Onderhandse leningen naar resterende looptijd:		
- Terstond opeisbaar	--	1
- > 1 maand ≤ 3 maanden	--	2
- > 3 maanden ≤ 1 jaar	--	7
- > 1 jaar ≤ 5 jaar	7	7
- > 5 jaar	1	1
Totaal	8	18

10 Schulden aan kredietinstellingen

Schulden aan kredietinstellingen betreffen schulden aan banken, voor zover niet in de vorm van schuldbewijzen, en zijn opvraagbaar binnen een jaar.

Garanties

Voor de meeste dochtermaatschappijen van SNS Bank en SNS REAAL Invest zijn door SNS REAAL garanties gesteld in de zin van artikel 403, Boek 2 BW. Ook voor SNS Bank N.V., SNS Asset Management N.V. en SNS REAAL Invest heeft SNS REAAL een 403-verklaring verstrekt. Voor de dochtermaatschappijen behorende tot REAAL Verzekeringen zijn dergelijke garanties, met enkele uitzonderingen waaronder REAAL Schadeverzekeringen N.V., niet gesteld.

SNS REAAL N.V. vormt samen met een belangrijk deel van haar groepsmaatschappijen een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting en een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. Alle vennootschappen binnen deze fiscale eenheid zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de vennootschapsbelastingsschulden respectievelijk de omzetbelastingsschulden van de betreffende fiscale eenheden.

Utrecht, 13 maart 2008

Raad van Commissarissen

J.L. Bouma
H.M. van de Kar
J.V.M. van Heeswijk
S.C.J.J. Kortman
R.J. van de Kraats
J.E. Lagerweij
H. Muller

Raad van Bestuur

S. van Keulen
C.H. van den Bos
M.W.J. Hinssen
R.R. Latenstein van Voorst

Overzicht belangrijkste groepsmaatschappijen

In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste groepsmaatschappijen vermeld, onderscheiden naar het bankbedrijf, het verzekeringsbedrijf en de groepsactiviteiten van SNS REAAL. Het deelnemingspercentage is 100, tenzij anders vermeld.

Bankbedrijf

SNS Bank N.V.	Utrecht
Algemene Spaarbank voor Nederland ASN N.V.	's-Gravenhage
BLG Hypotheekbank N.V.	Geleen
SNS Securities N.V.	Amsterdam
SNS Assurantiën B.V.	Maastricht
SNS Assuradeuren B.V.	Maastricht
SNS Property Finance B.V.	Leusden
SNS Regio Bank N.V.	Utrecht
SNS Global Custody B.V.	Utrecht
FBS Bankiers N.V.	Amsterdam
FBS Bewaarder B.V.	Amsterdam
Stichting Bewaarbedrijf FBS Bankiers	Amsterdam
Stichting Administratiekantoor Bewaarbedrijven SNS	Utrecht
Pettelaar Effectenbewaarbedrijf N.V.	Utrecht

Verzekeringsbedrijf

REAAL Verzekeringen N.V.	Utrecht
REAAL Levensverzekeringen N.V.	Alkmaar
REAAL Schadeverzekeringen N.V.	Zoetermeer
REAAL Reassurantie S.A.	Luxemburg
AXA Nederland B.V.	Utrecht
AXA Verzekeringen B.V.	Utrecht
AXA Leven N.V.	Utrecht
AXA Schade N.V.	Utrecht
Winterthur Verzekeringen Holding B.V.	Amsterdam
Winterthur Levensverzekering Maatschappij N.V.	Amsterdam
Winterthur Schadeverzekering Maatschappij N.V.	Amsterdam
DBV Holding N.V.	Zeist
DBV Levensverzekeringsmaatschappij N.V.	Zeist
DBV Schadeverzekeringsmaatschappij N.V.	Zeist
DBV Finance B.V.	Zeist
Proteq Levensverzekeringen N.V.	Alkmaar
Proteq Schadeverzekeringen N.V.	Alkmaar
SNS Verzekeringen B.V.	Zoetermeer
RM B.V.	Utrecht
Happy Service Verzekeringen N.V.	Houten

Groepsactiviteiten

SNS REAAL Invest N.V.	Utrecht
Foresta Investerings Maatschappij N.V.	's-Hertogenbosch
SNS Asset Management N.V.	Utrecht

Overige kapitaalbelangen

Voor de belangrijkste overige kapitaalbelangen wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans bij de geassocieerde deelnemingen.

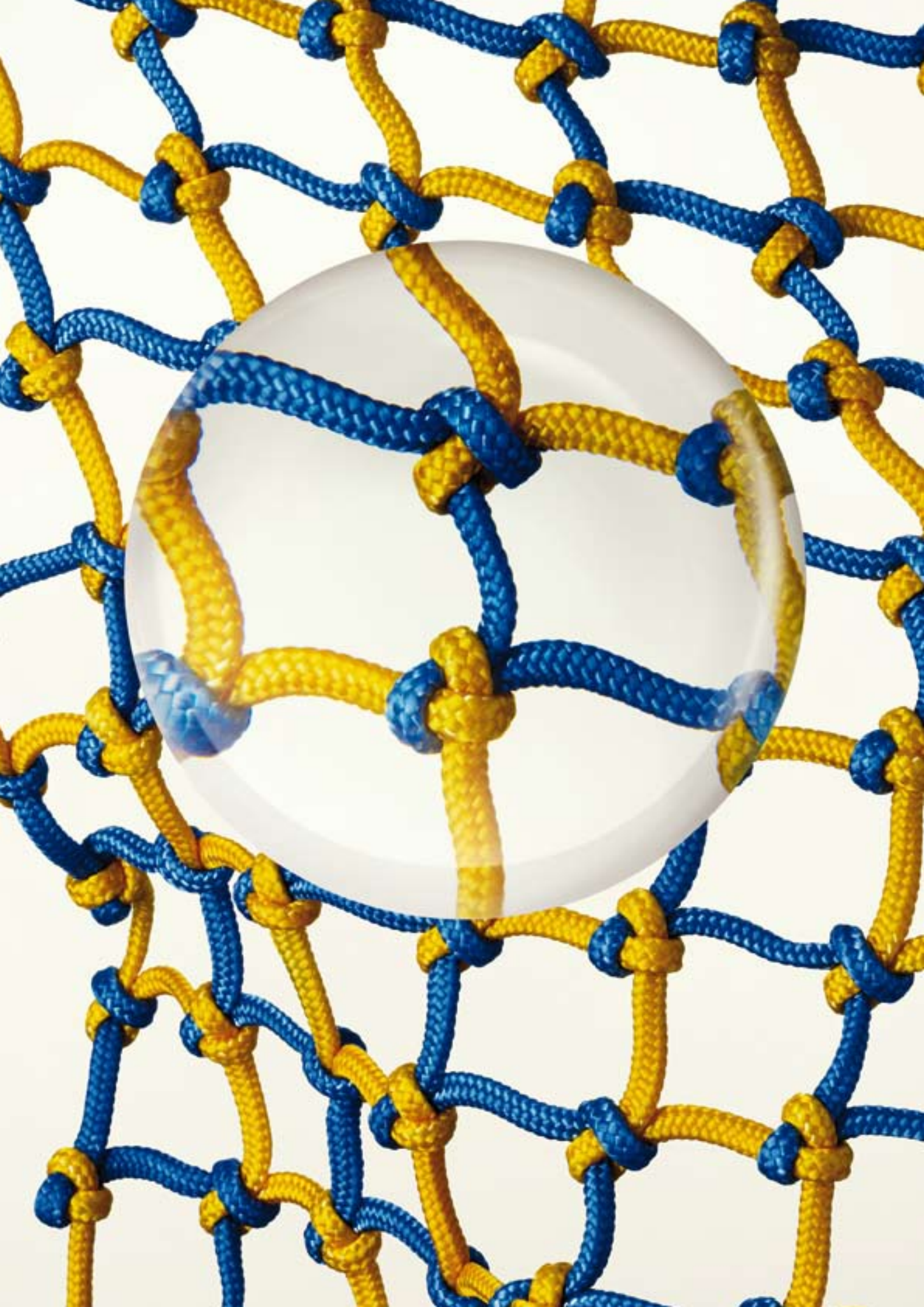
Het overzicht als bedoeld in de artikelen 379 en 414, Boek 2 BW, is gedeponeerd bij het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Utrecht.

Samen sterker

In 2007 heeft SNS REAAL nieuwe stappen gezet in de ontwikkeling van het bedrijf. De acquisitie van AXA Nederland, Winterthur en DBV zorgt voor een belangrijke versterking van onze positie in de Nederlandse verzekeringsmarkt. Immers, ons marktaandeel is bijna verdubbeld, de distributiekraft versterkt en onze know-how aanzienlijk vergroot. Samen sterker.

Overige gegevens

Statutaire regeling inzake de winstbestemming

Winst 2007: € 465 miljoen.

De winstverdeling zal worden bepaald overeenkomstig artikel 32 van de statuten van SNS REAAL N.V. Dit artikel bepaalt onder meer dat de Raad van Bestuur onder goedkeuring van de Raad van Commissarissen zoveel van de winst kan reserveren als nodig wordt geoordeeld. Het resterende deel van de winst staat ter vrije beschikking van de algemene vergadering van aandeelhouders. Uitkeringen kunnen slechts worden gedaan voorzover het eigen vermogen groter is dan het bedrag van het geplaatste kapitaal vermeerderd met de wettelijke reserves.

De Raad van Bestuur zal aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 16 april 2008 een dividend over 2007 voorstellen van € 0,82 per aandeel. Aangezien een interimdividend van € 0,36 per aandeel is betaald op 13 september 2007 bedraagt het voorgestelde slotdividend € 0,46 per aandeel. Dit dividend zal volledig in contanten betaalbaar worden gesteld ten laste van de winst. Op 18 april 2008 zal het aandeel ex-dividend worden genoteerd en het dividend zal op 5 mei 2008 betaalbaar worden gesteld.

Accountantsverklaring

Aan de Algemene vergadering van Aandeelhouders van SNS REAAL N.V.

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag op pagina 127 tot en met 255 opgenomen jaarrekening 2007 van SNS REAAL N.V te Utrecht gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening. De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde balans per 31 december 2007, winst-en-verliesrekening, mutatieoverzicht eigen vermogen en kasstroomoverzicht over 2007 alsmede uit een overzicht van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen. De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit de enkelvoudige balans per 31 december 2007 en de enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2007 met de toelichting.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en met Titel 9 Boek 2 BW, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant,

waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de vennootschap. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de vennootschap heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel betreffende de geconsolideerde jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van SNS REAAL N.V. per 31 december 2007 en van het resultaat en de kasstromen over 2007 in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en met Titel 9 Boek 2 BW.

Oordeel betreffende de enkelvoudige jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van SNS REAAL N.V. per 31 december 2007 en van het resultaat over 2007 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

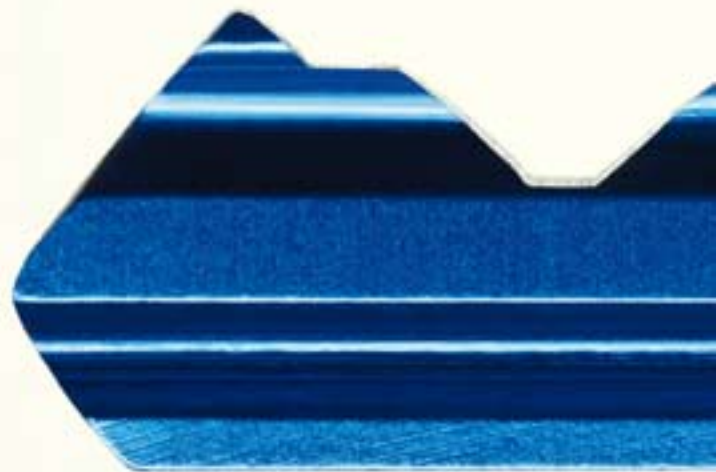
Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e BW melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Amstelveen, 13 maart 2008

KPMG ACCOUNTANTS N.V.

S.J. Kroon RA

Sleutel tot succes

Ook SNS Property Finance heeft een fraaie groeicurve laten zien. Onze specialist op het gebied van vastgoedfinanciering heeft op een zeer constructieve manier bijgedragen aan de positieve resultaten van SNS REAAL. Financieel, maar ook door expertise te delen met SNS Bank. Mede dankzij de uitstraling, de kennis en het netwerk van SNS Property Finance kan SNS Bank zich versneld ontwikkelen tot dé MKB-specialist voor bedrijfshypotheken.

Begrippen en ratio's

Aandelen- en vastgoedrisico	Het risico dat de waarde van een aandeel- en of vastgoedbelegging of portfolio van aandelen- en/of vastgoedbeleggingen zal afnemen in de toekomst.
Aanvullend kapitaal	Zie Tier 2-kapitaal
Advanced Measurement Approach (AMA)	Methode onder Basel II voor de berekening van het operationeel risico. Bij deze methode mag de bank eigen modellen ontwikkelen gebaseerd op directe of indirecte waarneming om het vereist kapitaal voor het operationeel risico te kwantificeren.
Agioreserve	Het gestorte kapitaal dat in aanvulling op de nominale waarde op de uitgegeven aandelen is gestort.
ALM (asset en liability management)	Het managen van de activa en verplichtingen met het doel de marktrisico's qua niveau en beweeglijkheid te begrenzen en tegelijkertijd een zo hoog mogelijk rendement te behalen binnen deze grenzen.
ALM-positie	De rentepositie voortvloeiende uit verschillen in rentetypische looptijd tussen activa en passiva
Bedrijfskosten-premieverhouding	Efficiencyratio van REAAL Verzekeringen die de verhouding weergeeft tussen de gecorrigeerde bedrijfskosten en gecorrigeerde premie-inkomsten die worden ontvangen.
Beleggingsfinanciering (bij SNS Property Finance)	Activiteiten van SNS Property Finance die zijn gericht op langetermijnfinanciering van woningen, winkels, winkelcentra, kantoren en bedrijfsobjecten.
Beleggingsrisico	Het risico dat de waarde van een belegging of portfolio van beleggingen zal afnemen in de toekomst.
Beschikbare-premieregeling	Een beschikbare premieregeling (defined contribution plan) is een regeling waarbij een werkgever een overeengekomen premie beschikbaar stelt aan de werknemer om pensioenrechten te verzekeren. De werkgever doet hierbij geen toezegging over de hoogte van de te verzekeren pensioenuitkeringen.
BIS-ratio	Solvabiliteitsratio voor banken waarin aangegeven kapitaalbestanddelen zijn uitgedrukt als percentage van de risicogewogen activa. De minimumeis van 8% is door de Bank for International Settlements (BIS) vastgesteld.
Cash flow hedge	Een afdekking van het risico op schommelingen in de toekomstige kasstromen van een actief, verplichting of verwachte transactie, die voortkomt uit variabele koersen of prijzen.
CAR-ratio	De Capital Adequacy Reserve ratio is het quotiënt van het voor risico gecorrigeerde aanwezige kapitaal en het voor risico gecorrigeerde benodigde kapitaal en is daarmee een maat voor het financiële weerstandsvermogen. De correcties worden berekend volgens de regels van het betreffende ratingbureau.
Co-assurantie	Co-assurantie vindt plaats wanneer meerdere verzekeraars een bepaald percentage of een deel van een verzekeringscontract en alle daaraan gerelateerde risico's dragen.
Combined ratio	De combined ratio schadebedrijf is een percentuele weergave van de brutoschadelast, provisie en bedrijfskosten ten opzichte van de verdiende premie. Schadeverzekeringen die bij overnames onder een schadeloosstellingsregeling vallen, worden buiten beschouwing gelaten.
Concentratierisico	Het risico dat het vermogen, resultaat of de continuïteit wordt bedreigd als gevolg van een eenzijdige samenstelling van portefeuilles.
Core capital	Tier 1-kapitaal verminderd met de door De Nederlandsche Bank gedefinieerde innovatieve Tier 1-instrumenten
Core capital ratio	Ratio die het core capital weergeeft als percentage van de totale risicogewogen activa.
Corporate finance	Maatwerkdienstverlening voor bedrijfsfinanciering door middel van effectenuitgifte en -handel en bemiddeling op de markt voor kapitaalfinanciering.
Credit spread	De rentepremie boven de risicovrije rente die bedrijven over hun obligaties moeten betalen.
Credit Support Annex (CSA)	Een standaard overeenkomst tussen partijen die handelen in over-the-counter derivaten, waarin de verplichting is vastgelegd dat beide partijen de tegenwaarde van de derivaten in liquide instrumenten aanhouden als zekerheid voor het kredietrisico.

Customer Due Diligence (CDD)	Beleid gericht op het verkrijgen van inzicht in de relevante aspecten van de klanten waar men zaken mee doet met als doel de integriteit van het financiële stelsel te waarborgen.
Derivaten	Een financieel instrument waarvan de waarde is afgeleid van één of meer onderliggende waarden.
Double leverage	Deze solvabiliteitsratio geeft de verhouding weer tussen de balanswaarde van de deelnemingen in groepsmaatschappijen en het eigen vermogen.
Duration	De duration is de gewogen gemiddelde looptijd van kasstromen waarbij het gewicht van elke kasstroom wordt bepaald door het relatieve belang van die kasstroom.
Earnings-at-Risk (EaR)	De 'Earnings-at-Risk'-maatstaf is een indicator die het effect van veranderingen in de rentetarieven en aandelenkoersen op toekomstige resultaten simuleert.
Economisch kapitaal	Het volgens eigen modellen vastgestelde kapitaal dat nodig is om risico's van alle activiteiten op te vangen binnen een tijdsbestek van een jaar.
Effectieve rentemethode	Een methode om de geamortiseerde kostprijs, interest, kosten en opbrengsten te berekenen op basis van de effectieve interest voet van een financieel actief of passief.
Efficiencyratio bankbedrijf	Ratio die de verhouding weergeeft tussen de totale bedrijfslasten (exclusief waardeveranderingen) en de totale baten.
Eindloonregeling	Een eindloonregeling is een regeling waarbij een pensioen is gebaseerd op het laatst verdiende salaris. De toekomstige uitkeringen zijn gegarandeerd. Iedere salarisverhoging telt hierbij met terugwerkende kracht mee voor de hoogte van het pensioen.
Embedded value	Methode voor de waardebepaling van een verzekeringsbedrijf door middel van het contant maken van toekomstige winststromen plus het aan te houden kapitaal en het vrije vermogen, minus de kosten van het kapitaal.
Fair value hedge	Het afdekken van risico op schommelingen in de reële waarde van een activum of passivum.
Financial lease	Een lease overeenkomst die vrijwel alle aan de eigendom van een actief verbonden risico's en voordelen overdraagt aan de gebruiker (lessee).
Financieel instrument	Een overeenkomst die leidt tot een financieel actief bij de ene onderneming en een financiële verplichting of eigenvermogensinstrument bij een andere onderneming.
Frauderisico	Risico als gevolg van opzettelijk bedrog, verduistering van eigendom of van het niet naleven van de wet.
Gestructureerde financiering	Financieel maatwerk dat is toegespitst op specifieke financieringsbehoeften van klanten. De oplossingen beperken zich niet tot standaard leningovereenkomsten. Er wordt ook gebruik gemaakt van complexe financiële transacties.
Herverzekeringscontract	Een verzekering uitgegeven door één verzekeraar (de herverzekeraar) om een andere verzekeraar (de cedent) te compenseren in verband met verliezen op een of meer van de door de cedent uitgegeven contracten.
Infectiegraad (bij hypotheke)	Het aantal hypotheke bij Bijzonder Beheer gedeeld door het totaal aantal uitstaande hypotheke.
Innovatieve Tier 1-instrumenten	Vermogenscomponenten anders dan gestort aandelenkapitaal en reserves, die in aanmerking mogen worden genomen voor de bepaling van het Tier 1-kapitaal (kernkapitaal),
Institutional brokerage	Bemiddeling bij effectentransacties voor institutionele klanten.
Internal Rating Based Approach (IRB approach)	Methode onder Basel II voor de berekening van het kredietrisico. Bij deze methode mag de bank eigen modellen ontwikkelen, gebaseerd op directe of indirecte waarneming, voor de schatting van parameters voor de berekening van de risicogewogen activa.
Kernkapitaal	Zie Tier 1-kapitaal.
Koopsomproducten	Koopsomproducten zijn levensverzekeringen waarbij de premie uitsluitend bestaat uit een eenmalige betaling.

Kortlevenrisico	Het risico waarbij een toename van de sterftেকans hoger is dan de sterftেকans volgens het tarief en een verslechtering van het resultaat laat zien.
Kredietrisico	Het risico van het niet nakomen van financiële of andere contractuele verplichting door een tegenpartij met negatieve effecten op het vermogen en resultaat.
Leven- en arbeidsongeschiktheidsrisico	Het verzekeringstechnisch risico voor leven- en arbeidsongeschiktheidsverzekeringen, op een financieel verlies doordat de omvang van kasstromen in verband met uitkeringen in geval van situaties zoals opgenomen in het levensverzekeringscontract of arbeidsongeschiktheidscontract groter of niet in overeenstemming is met de verwachtingen.
Langlevenrisico	Het risico waarbij een afname van de sterftেকans lager is dan de sterftেকans volgens het tarief en een verslechtering van het resultaat laat zien.
Levensloopregeling	De levensloopregeling is een wettelijke regeling waarbij werknemers kunnen sparen om in de toekomst een periode van onbetaald verlof te financieren.
Liquiditeitsrisico	Het risico om op korte termijn over onvoldoende liquide middelen te beschikken waardoor niet aan financiële verplichtingen kan worden voldaan.
Loan to Foreclosure Value (LtFV)	Een risico-indicator die de verhouding aangeeft tussen de hypotheek en de executiewaarde van het onderpand.
Loss given default (LGD)	Parameter die wordt gebruikt in de berekening van het economisch kapitaal of het vereiste kapitaal onder Basel II en die het risico weergeeft dat (maximum) verlies wordt geleden als gevolg van het niet of niet volledig nakomen van verplichtingen van partijen waaraan kredietfaciliteiten zijn verstrekt, rekening houdend met verkregen zekerheden.
Maatschappij winstdeling	Vorm van winstdeling waarbij op grond van overeenkomst van levensverzekering een deel van de door de verzekeraar gerealiseerde winst aan de verzekeringsnemer wordt uitgekeerd in de vorm van premierestitutie, premieverlaging of verhoging van het verzekerd kapitaal.
Macro hedge	Een afdekking van een specifiek risico voor een portefeuille van activa of passiva.
Marktrisiko	Het risico dat het vermogen, resultaat of de continuïteit wordt bedreigd door bewegingen in het niveau van en/of volatiliteit in marktprijzen.
Micro hedge	Een afdekking van een specifiek risico voor een specifiek activum of passivum.
Middeloonregeling	Pensioenregeling waarbij het pensioen is gebaseerd op het gemiddelde salaris dat een werknemer tijdens zijn werkzame periode verdient.
Modified duration	Maatstaf voor de rentegevoeligheid, ofwel de verhouding van de mutatie van een rentewijziging en de daaruit voortvloeiende mutatie in de contante waarde van de kasstromen.
New annual premium equivalent (NAPE)	De NAPE betreft de som van de nieuwe standpremie en de gewogen koopsom naar standpremie voor de nieuwe productie.
Notional amount	Het notional amount geeft de rekeneenheid weer, die met betrekking tot derivaten de verhouding weergeeft met de onderliggende waarden van de primaire financiële instrumenten.
Onderhandse lening	Onderhandse leningen zijn verstrekte of opgenomen gelden op schuldbekentenis met een vooraf vastgesteld aflossingsschema, niet via de openbare markt.
Onherroepelijke faciliteit	Een aan de klant toegezegde kredietfaciliteit die niet onvoorwaardelijk kan worden opgezegd.
Onnatuurlijk verval	Het beëindigen of verlagen van een verzekering op verzoek van de polishouder. Deze beëindiging of verlaging vloeit niet direct voort uit de polisvoorwaarden.
Operationeel risico	Het risico dat het vermogen, resultaat of de continuïteit wordt bedreigd door ondoelmatige of onvoldoende doeltreffende procesinrichting dan wel proces-uitvoering of externe gebeurtenissen.
Overrentedeling	Vorm van winstdeling waarbij op grond van overeenkomst van levensverzekering een deel van de door de verzekeraar gerealiseerde overrente aan de verzekeringsnemer wordt uitgekeerd in de vorm van premierestitutie, premieverlaging of verhoging van het verzekerd kapitaal.

Overtoeijingsoptie	Ook wel green shoe genoemd. Een pakket aandelen dat niet onmiddellijk wordt aangeboden aan geïnteresseerde beleggers, maar gereserveerd wordt voor wanneer er meer vraag dan aanbod zou zijn naar bij een emissie uitgegeven aandelen. Deze aandelen houden de banken die de beursintroductie begeleiden ter beschikking om bij een grote vraag de prijs beheersbaar te houden.
Probability of default (PD)	Parameter welke wordt gebruikt in de berekening van het economisch kapitaal of vereist kapitaal onder Basel II, welke het risico weergeeft dat partijen waaraan kredietfaciliteiten ter beschikking zijn gesteld (of waarbij in schuldpapier belegd is) hun verplichtingen niet of niet volledig nakomen
Projectfinanciering (Bij SNS Property Finance)	Activiteiten van SNS Property Finance die bestaan uit kortlopende financieringen voor de bouw van kantoren, winkelcentra, winkels, bedrijfsruimten, woningen en gemengde projecten. Tevens vallen hieronder; handels en overbruggingsfinancieringen en financieringen voor de aankoop van grond.
Rating	Kwaliteitskeurmerk dat credit rating agencies toekennen aan bedrijven of obligatieleningen. Ratings worden uitgedrukt in een combinatie van letters en cijfers, een Triple A ('AAA') rating is de hoogst mogelijke. Hoe hoger de rating, hoe lager het kredietrisico voor de belegger.
Reële waarde	Het bedrag waarvoor een actief zou kunnen worden verhandeld of een verplichting zou kunnen worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde, tot een transactie bereide partijen die onafhankelijk zijn.
Rendement eigen vermogen (REV)	De REV is de verhouding van de nettowinst en het gemiddeld eigen vermogen. De REV geeft het rendement weer op het geïnvesteerde eigen vermogen.
Rentecurve	De lijn die de renteniveaus met een verschillende looptijd met elkaar verbindt.
Rentemismatch	Het verschil in rentetypische looptijd tussen uitgezette en opgenomen gelden.
Renterisico	Het risico dat het vermogen, resultaat of de continuïteit wordt bedreigd als gevolg van beweging in het niveau van of in de volatiliteit van de rentestanden.
Rentestandskorting	Rentestandskorting is een korting ineens op de premie (waaronder een koopsom) in verband met de verwachte overrente (toekomstige overrente die met een premie wordt verrekend).
Risico gewogen activa	Activa gewogen voor kredietrisico, gebaseerd op het wegingspercentage dat wordt gebruikt in de reguliere rapportage aan De Nederlandsche Bank.
Schaderisico	Het risico op financieel verlies omdat de omvang van uitgaande kasstromen in verband met gemelde schaden, niet in overeenstemming is met de verwachtingen. Schadeverzekeringen die bij overnames onder een schadeloosstellingsregeling vallen, worden buiten beschouwing gelaten.
Schadequote	De schadequote is een percentuele weergave van de brutoschadelast ten opzichte van de bruto verdiende premie. Schadeverzekeringen die bij overnames onder een schadeloosstellingsregeling vallen, worden buiten beschouwing gelaten.
Securitisatie	Securitisatie is een transactie of regeling waarbij van bestaande activa, bijvoorbeeld hypotheek, het economisch eigendom wordt overgedragen aan een afgezonderde entiteit. Deze entiteit geeft vervolgens onder zekerheid van deze activa, handelbare vermogenstitels uit die recht geven op de kasstromen van die activa.
Solvabiliteit	Solvabiliteit is de mate waarin een bedrijf aan haar verplichtingen kan voldoen. Dit wordt uitgedrukt in een ratio (solvabiliteitsratio).
Solvabiliteitsratio	De solvabiliteitsratio geeft de verhouding weer tussen de aanwezige solvabiliteitsmarge en de wettelijke norm. Ofwel: aanwezige solvabiliteitsmarge gedeeld door de vereiste solvabiliteitsmarge (%).
Standardised Approach	Methode onder Basel II voor de berekening van het operationeel risico en het kredietrisico bij de bank. Deze methode gaat uit van een gestandaardiseerde benadering waarbij de hoogte van een risicoweging van een post door de toezichthouder is voorgeschreven.
Sterfterisico	Het risico dat het vermogen, resultaat of de continuïteit wordt bedreigd als gevolg van afwijkingen in timing en omvang van cashflows volgend uit veronderstelde sterfte.

Stresstest	In een stresstest wordt de financiële weerbaarheid van een financiële instelling geanalyseerd bij realistische doch sterke veranderingen in parameters die zeer belangrijk zijn voor de onderneming. Bijvoorbeeld, macro-economisch veranderingen, crises op financiële markten, verandering van wet- en regelgeving, verandering in liquiditeit in geld- en kapitaalmarkten.
Tier 1-kapitaal	Ook wel kernkapitaal genoemd. Dit kapitaal bestaat uit het volgestorte aandelenkapitaal, alle reserves exclusief herwaarderingsreserves, de ingehouden winsten, het eventuele belang van derden en de door De Nederlandsche Bank gedefinieerde innovatieve Tier-1 instrumenten. Immateriële vaste activa, met uitzondering van gekochte en in eigen beheer ontwikkelde software voor eigen gebruik en gekochte loan servicing rights, worden op het Tier 1-kapitaal in mindering gebracht.
Tier 1-ratio	Solvabiliteitsratio die het Tier 1-kapitaal weergeeft als percentage van de totale risicogewogen activa.
Tier 2-kapitaal	Ook wel aanvullend kapitaal genoemd. Dit kapitaal bestaat uit de herwaarderingsreserves, onder bepaalde voorwaarde het gestorte deel op langlopende achtergestelde leningen en cumulatief preferente aandelen voor zover deel uitmaken van het gestorte kapitaal.
Tier 3-kapitaal	Ook wel overig kapitaal genoemd. Dit kapitaal bestaat uit de waarde van het gestorte deel op kortlopende achtergestelde leningen. Hierbij dient aan bepaalde voorwaarden inzake oorspronkelijke looptijd, vervroegde aflosbaarheid en omvang te zijn voldaan.
Toereikendheidstoets	De toereikendheidstoets (Liability Adequacy Test) betreft een toets van de boekwaarde van de verzekeringsverplichtingen waarbij wordt vastgesteld of deze voldoende is om met een grote mate van zekerheid aan de verplichtingen jegens polishouders te kunnen voldoen.
Toetsingsvermogen	De financieringsbronnen die, op grond van de regelgeving van de toezichthouder, in aanmerking worden genomen voor de berekening van Tier 1-, Tier 2- en Tier 3-kapitaal.
Toezichtkapitaal	Kapitaal dat uit hoofde van het solvabiliteitstoezicht door De Nederlandsche Bank door SNS Bank en REAAL Verzekeringen dient te worden aangehouden.
Value at risk (VaR)	Statistische maatstaf die op basis van vele scenario's een uitspraak doet over de mogelijke verliezen in een portefeuille. Bijvoorbeeld, een VaR van 100 met betrouwbaarheidsniveau van 99% zegt dat er een 1% kans bestaat op verliezen groter dan 100.
Value in force (ViF)	De contante waarde van toekomstige uitkeerbare resultaten van het levensverzekeringsbedrijf.
Value New Business (VNB)	De waarde van de nieuwe productie van levensverzekeringen op het moment van afsluiten, verlengen of wijzigen van de polis.
Valutarisico	Het risico dat het vermogen, resultaat of de continuïteit wordt bedreigd als gevolg van bewegingen in het niveau of in de volatiliteit van de wisselkoersen.
Vastgoedlease	Activiteit van SNS Property Finance die bestaat uit sale-en-leasebacktransacties van bedrijfsmatig vastgoed.
Verzekeringstechnisch risico	Het risico dat het vermogen, resultaat of de continuïteit wordt bedreigd door afwijkingen in timing en omvang van de cashflows volgend uit veronderstelde sterfte, invaliditeit schadeclaims, verzekeringsgedrag, of als gevolg van de invloed van catastrofes op sterfte, invaliditeit, schadeclaims en verzekeringsgedrag van polishouders.
Volmachtkantoor	Een kantoor dat gemachtigd is overeenkomsten te sluiten voor risico van de maatschappij en gelimiteerd het acceptatie- en schadetraject verzorgt voor de maatschappij, al dan niet onder een eigen merk.
Zorgplicht	De zorgplicht van een maatschappij houdt in dat zij bij haar dienstverlening de nodige zorgvuldigheid in acht dient te nemen, waarbij zij naar beste vermogen met de belangen van de klant rekening houdt.

Colofon

Concept en design

VBAT, Amsterdam

Fotografie

Bart Oomes, Witman Kleipool, Amsterdam

Hans van Ommeren Fotografie, Woerden

Zetwerk

Melis Graphic Services bv, Helmond

Lithografie

De Schutter'Neroc, Capelle a/d IJssel

Druk

vanGrinsven drukkers Venlo bv

Uitgave

SNS REAAL

Croeselaan 1

Postbus 8444

3503 RK Utrecht

Handelsregister KvK Utrecht nr. 16062627

Papier

Dit jaarverslag is gedrukt op chloorvrij en FSC-gecertificeerd papier.

Mixed Sources

Productgroep uit goed beheerde
bossen en gerecycled materiaal.

www.fsc.org Cert no. CU-COC-804541
© 1996 Forest Stewardship Council

www.snsreaal.nl